

SAMSUN BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ

KIZILIRMAK VADİSİ'NİN
DOĞA, TARİH VE SPOR VADİSİ
OLARAK DÜZENLENMESİ
İÇİN FİZİBİLİTE RAPORU

MAYIS 2020

Basım Tarihi: Mayıs 2020

SAMSUN BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ

KIZILIRMAK VADİSİ'NİN DOĞA, TARİH VE SPOR VADİSİ OLARAK DÜZENLENMESİ İÇİN FİZİBİLİTE RAPORU

MAYIS 2020

“Bu Fizibilite Raporu Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı'nın desteklediği Kızılırmak Vadisi'nin Doğa, Tarih ve Spor Vadisi Olarak Düzenlenmesi için Fizibilite Raporunun Hazırlanması İş Projesi kapsamında hazırlanmıştır. İçerik ile ilgili sorumluluk KİVİ Stratejik Planlama AŞ'ye aittir ve Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı'nın görüşlerini yansıtmaz.”

A. YÖNETİCİ ÖZETİ

Samsun Büyükşehir Belediyesi sorumluluğunda gerçekleştirilen bu fizibilite çalışması; Samsun ilinin Alaçam, Bafra, 19 Mayıs ve Vezirköprü ilçelerini içine alan Kızılırmak nehrinin denize döküldüğü vadi boyunca bir turizm koridoru oluşturulması fikrini ve söz konusu alan için gelişim potansiyeli olan turizm odaklı proje önerilerini ortaya koymaktadır.

Fizibilite raporu içerisinde mevcut durum ile ilgili araştırmalar sunulmuş ve analiz edilmiştir. Bununla birlikte Samsun ili ve çevresine ait ulaşılabilen tüm üst ve alt ölçekli literatür çalışmaları, planlar, projeler, raporlar ve kitaplar taranarak elde edilen veriler, turizmin geliştirilmesini sağlayacak yeni proje fikirlerinin ortaya çıkarılmasında kullanılmıştır.

Fizibilite çalışmasının değerlendirmeye aldığı ve cevap vereceği ana konular ise aşağıdaki gibi sıralanmaktadır:

- Bölgenin potansiyeli (doğa, kültür, turizm, tarih vb.)
- Mevcut durum ve geleceğin ilişkilendirilmesi
- Proje önerileri
- Öneri turizm deneyimleri
- Hedef gruplar ve tur tasarımları
- Kurumsal yapı önerisi

Raporun konusu olan alan Samsun ilinin öne çıkan turizm odakları; Şahinkaya Kanyonu, Kapıkaya ve Kızılırmak Deltası ile bunlarla ilişkili ve destekleyici çevre odakların bütünüdür. Bu odaklar halihazırda turizm potansiyeli yüksek noktalardır ve Samsun Büyükşehir Belediyesi ve ilçe belediyeleri tarafından yapılan çeşitli etkinlik ve festivaller ile son yıllarda ön plana çıkarılmışlardır. Ancak taşıdıkları potansiyelin üst ölçek bir planlama ve yeni projeler ile geliştirilerek alan yönetimlerinin sağlanması; hem turizmin bir sektör olarak Samsun il bütününe gelir getirici ve katma değer sağlayıcı olmasını hem de tüm doğal ve kültürel varlıkların turizmin yıpratıcı etkilerinden korunmasını temin edecektir.

Proje alanının adı “Kızılırmak Vadisi” olarak benimsenmiştir. Kızılırmak Vadisi'nin bu isim ile markalaşması ve öne çıkarılması, alanın stratejik olarak turizm sektöründe nasıl yer almak istediği ile doğrudan ilgilidir. Fizibilite çalışmasında önerilen, “Kızılırmak Vadisi” markasının pazarlama stratejisinin temelinde yer alması fikridir.

Kızılırmak Vadisi'nde turizm odaklı gelişim için bu çalışma kapsamında yapılan öneriler beş grupta ele alınarak Projeler, Turizm Deneyimleri, Rota (Tur) Tasarımları, Temalar ve Film Hikayesi başlıkları altında açıklanmıştır.

Fizibilite çalışmaları süresince çeşitli proje fikirleri geliştirilmiş ve Samsun Büyükşehir Belediyesi ile tartışılmıştır. Bu inceleme ve tartışmalar sonucu 69 adet proje fikri; yerleri, yatırım ve yapım yöntemleri belirtilerek sunulmuştur. Projeler için yaklaşık maliyet çalışması yapılmıştır.

Önerilen projeler, Kızılırmak Vadisi'nde geliştirilmeye uygun turizm deneyim türleri ile desteklenmiş ve bu alanın bir turizm koridoru oluşturması sağlanmıştır. Bu bağlamda özellikle sportif faaliyetler Kızılırmak Vadisi'ni öne çıkaracak unsur olarak görülmektedir. Uygun olan sportif faaliyetlerin neler olduğu ve nerelerde yapılabileceğine dair bilgi hem önceki çalışmalardan elde edilen çıkarımlar hem de gerçekleştirilen saha çalışmaları ve uzmanlarla yapılan derinlemesine görüşmeler ışığında bu raporda yer almaktadır.

Analizler, literatür çalışmaları ve yapılan derinlemesine görüşmeler sonucu raporun bulguları şu şekilde özetlenebilir:

- Bölge için en önemli ve aktif sezon yaz olarak belirlenmiştir (Haziran, Temmuz, Ağustos).
- Nisan – Ekim ayları arasında zamanın uzatılmasının mümkün olduğu görülmüştür.
- En önemli turist grubunun yerli turistler olduğu tespit edilmiştir.
- En önemli yabancı turist grubunun ekstrem sporcular ve doğa severler olduğu tespit edilmiştir.
- Bölgeye yapılan otel yatırımlarının artması, bölgedeki konaklama tesislerinin niteliğinin iyileştirilmesini de sağlayacaktır.
- Kızılırmak Vadisi'nin doğası çok çeşitlidir (delta, kanyonlar, ırmak, deniz, kumsal, yoğun yeşil alanlar, eşsiz jeolojik oluşumlar, yaban hayatı vb.).
- Kızılırmak Vadisi'nin tarihi ve kültürel zenginliği de önemli bir potansiyel oluşturmaktadır.

Kızılırmak Vadisi'nin doğa, spor ve kültür turizmi odaklı planlanmasını amaçlayan bu fizibilite raporu, bu bağlamda yapılan mevcut durum analizleri, saha çalışmaları ve derinlemesine görüşmeler doğrultusunda ortaya konulan yeni fikirler ile amacına ulaşmıştır.

B. ANA RAPOR

1. İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER

A. YÖNETİCİ ÖZETİ	3
B. ANA RAPOR	7
1. İÇİNDEKİLER	9
2. GİRİŞ	21
3. PROJENİN TANIMI VE KAPSAMI	25
TANIM	28
GENEL AMAÇLAR	29
ÖZEL AMAÇLAR	30
KAPSAM	31
YÖNTEM	33
TARİHÇE	35
4. PROJENİN ARKA PLANI	41
I. SOSYOEKONOMİK DURUM (GENEL, SEKTÖREL VE/VEYA BÖLGESEL)	42
II. SEKTÖREL VE/VEYA BÖLGESEL POLİTİKALAR VE PROGRAMLAR	72
III. KURUMSAL YAPILAR VE YASAL MEVZUAT	74
IV. PROJE FİKRİNİN KAYNAĞI VE UYGUNLUĞU	80
5. PROJENİN GEREKÇESİ	93
I. ULUSAL VE BÖLGESEL DÜZEYDE TALEP ANALİZİ	95
II. ULUSAL VE BÖLGESEL DÜZEYDE GELECEKTEKİ TALEBİN TAHMİNİ	97
6. MAL VE/VEYA HİZMETLERİN SATIŞ-ÜRETİM PROGRAMI	99
I. SATIŞ PROGRAMI	100
II. ÜRETİM PROGRAMI	101
III. PAZARLAMA STRATEJİSİ	101
7. PROJE YERİ / UYGULAMA ALANI	111
I. FİZİKSEL VE COĞRAFİ ÖZELLİKLER	112
II. EKONOMİK VE FİZİKSEL ALTYAPI	116
III. SOSYAL ALTYAPI	118
IV. KURUMSAL YAPILAR	124
V. ÇEVRESEL ETKİLERİN ÖN DEĞERLENDİRMESİ	131
VI. ALTERNATİFLER, YER SEÇİMİ VE ARAZİ MALİYETİ	134
8. TEKNİK ANALİZ VE TASARIM (KIZILIRMAK VADİSİ İÇİN ÖNERİLER)	137
I. KAPASİTE ANALİZİ VE SEÇİMİ	138
II. ALTERNATİF TEKNOLOJİLERİN ANALİZİ VE TEKNOLOJİ SEÇİMİ	139
III. SEÇİLEN TEKNOLOJİNİN ÇEVRESEL ETKİLERİ, KORUMA ÖNLEMLERİ VE MALİYETİ	139
IV. TEKNİK TASARIM	140
V. YATIRIM MALİYETLERİ	246

9. PROJE GİRDİLERİ	249
I. GİRDİ İHTİYACI	250
II. GİRDİ FİYATLARI VE HARCAMA TAHMİNİ	256
10. ORGANİZASYON YAPISI, YÖNETİM VE İNSAN KAYNAKLARI	259
I. KURULUŞUN ORGANİZASYON YAPISI VE YÖNETİMİ	260
II. ORGANİZASYON VE YÖNETİM GİDERLERİ (GENEL GİDERLER VB.)	261
III. İNSAN GÜCÜ İHTİYACI VE TAHMİNİ GİDERLER	261
11. PROJE YÖNETİMİ VE UYGULAMA PROGRAMI	263
I. PROJE YÜRÜTÜCÜSÜ KURULUŞLAR VE TEKNİK KAPASİTELERİ	264
II. PROJE ORGANİZASYONU VE YÖNETİM	266
III. PROJE UYGULAMA PROGRAMI	268
IV. EYLEM PLANI	272
12. İŞLETME DÖNEMİ GELİR VE GİDERLERİ	285
I. ÜRETİMİN VE/VEYA HİZMETİN FİYATLANDIRILMASI	286
II. İŞLETME GELİR VE GİDERLERİNİN TAHMİN EDİLMESİ	290
13. TOPLAM YATIRIM TUTARI VE YILLARA DAĞILIMI	293
I. TOPLAM YATIRIM TUTARI (İÇ VE DIŞ PARA OLARAK)	294
II. YATIRIMIN YILLARA DAĞILIMI	296
14. PROJENİN FİNANSMANI	299
I. YÜRÜTÜCÜ VE İŞLETMECİ KURULUŞLARIN MALİ YAPISI	300
II. FİNANSMAN YÖNTEMİ	300
III. FİNANSMAN KAYNAKLARI VE KOŞULLARI	303
IV. FİNANSMAN MALİYETİ	304
V. FİNANSMAN PLANI	305
15. PROJE ANALİZİ	313
I. FİNANSAL ANALİZ	314
II. EKONOMİK ANALİZ	317
III. SOSYAL ANALİZ	323
IV. BÖLGESEL ANALİZ	328
V. DUYARLILIK ANALİZİ	336
VI. RİSK ANALİZİ	336
VII. SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK	337
KAYNAKÇA	339
KATKIDA BULUNANLAR	345
DERİNLEMESİNE GÖRÜŞMELER	347

FOTOĞRAF LİSTESİ

Fotoğraf 1. Kapıkaya	30
Fotoğraf 2. Kızılırmak Deltası Sulak Alanı ve Kuş Cenneti	30
Fotoğraf 3. Şahinkaya Kanyonu	30
Fotoğraf 4. Kızılırmak Deltası Kuş Cenneti	34
Fotoğraf 5. Alaçam Ahşap Ambarlar	48
Fotoğraf 6. Alaçam Mübadele Müzesi	48
Fotoğraf 7. Geyikkoşan Mesire Yeri	49
Fotoğraf 8. Geyikkoşan Sahili	49
Fotoğraf 9. Karaboğaz Gölü	49
Fotoğraf 10. Kitaplı Konağı	50
Fotoğraf 11. Altınkaya Baraj Gölü	51
Fotoğraf 12. Derbent Baraj Gölü	51
Fotoğraf 13. Asarkale	51
Fotoğraf 14. Bafra Arkeoloji Müzesi	51
Fotoğraf 15. Bafra Tütün Müzesi	52
Fotoğraf 16. Batık Minare	52
Fotoğraf 17. Çetinkaya Köprüsü	52
Fotoğraf 18. Devvar Feneri	52
Fotoğraf 19. İkiztepe	53
Fotoğraf 20. Kapıkaya	54
Fotoğraf 21. Kızılırmak Deltası Sulak Alanı ve Kuş Cenneti	54
Fotoğraf 22. Tepen Deliği Mevkii	55
Fotoğraf 23. Engiz Plajı	56
Fotoğraf 24. Galerîç Ormanı	56
Fotoğraf 25. Nebiyan	57
Fotoğraf 26. Yörükler Karavan Parkı	57
Fotoğraf 27. Abdullah Derici Konağı	58
Fotoğraf 28. Fazıl Ahmet Paşa Medresesi	59
Fotoğraf 29. Kale Camii	59
Fotoğraf 30. Kaplancık Kanyonu	60
Fotoğraf 31. Kunduz Ormanları	61
Fotoğraf 32. Oymaağaç Höyüğü	62
Fotoğraf 33. Saat Kulesi	63
Fotoğraf 34. Şahinkaya Kanyonu	63
Fotoğraf 35. Kurşunlu Camii	63
Fotoğraf 36. Köprülü Bedesten ve Arasta	64
Fotoğraf 37. Taşhan	64
Fotoğraf 38. Vezirsuyu Tabiat Parkı	64
Fotoğraf 39. Bafra Kaymaklı Lokum	66
Fotoğraf 40. Bafra Nokulu	66
Fotoğraf 41. Bafra Pidesi	67
Fotoğraf 42. Bafra Zembili	67
Fotoğraf 43. Vezirköprü Semaveri	68
Fotoğraf 44. Tahtaköprü Kilimi	69
Fotoğraf 45. Karaboğaz Gölü	140
Fotoğraf 46. Kızılırmak Deltası Sulak Alanı ve Kuş Cenneti	141
Fotoğraf 47. Alaçam – Gümüşova Yolu	142
Fotoğraf 48. Kızılırmak Deltası Mevcut Bisiklet Parkuru	143
Fotoğraf 49. Yörükler – Engiz Yolu	143

Fotoğraf 50. Alaçam Kent Merkezi	144
Fotoğraf 51. Bafra Kent Merkezi	145
Fotoğraf 52. Bafra Tütün Müzesi	145
Fotoğraf 53. Bafra Burnu	146
Fotoğraf 54. Balık Gölü İskelesi	146
Fotoğraf 55. Geyikkoşan	147
Fotoğraf 56. Geyikkoşan	148
Fotoğraf 57. Yörükler - Engiz Mevkii	151
Fotoğraf 58. Alaçam Öğretmenevi, Geyikkoşan Sahil	152
Fotoğraf 59. Gökyol için Önerilen Alan	153
Fotoğraf 60. Kızılırmak Deltası Yörükler Doğa Eğitim Merkezi	154
Fotoğraf 61. Kızılırmak Deltası Doğanca Ziyaretçi Merkezi	157
Fotoğraf 62. Örnek, Ruhr Müzesi	157
Fotoğraf 63. Kızılırmak Deltası Moloz Tepeler	158
Fotoğraf 64. Bafra Pidesi	159
Fotoğraf 65. Bafra'da Tarım Arazileri	159
Fotoğraf 66. Delta'daki Mevcut Yapılaşma	159
Fotoğraf 67. Delta'daki Mevcut Yapılaşma	159
Fotoğraf 68. Bafra'da Tarım Alanları	160
Fotoğraf 69. Vezirköprü'de Tarım	160
Fotoğraf 70. Hong Kong Kuş Gözlem Maratonu	160
Fotoğraf 71. Asarkale Bölgesi	162
Fotoğraf 72. Boğazkaya	163
Fotoğraf 73. Derbent Barajı ve çevresi	163
Fotoğraf 74. Asarkale	165
Fotoğraf 75. Boğazkaya Mahallesi	166
Fotoğraf 76. Kapıkaya	167
Fotoğraf 77. Alaçam - Durağan Yolunda Yeme - İçme Tesisi ve Seyir Noktası	167
Fotoğraf 78. Altinkaya Barajı	168
Fotoğraf 79. Altinkaya Barajı	169
Fotoğraf 80. Asarkale	169
Fotoğraf 81. Tahtaköprü Dokuma Atölyesi	172
Fotoğraf 82. Şahinkaya Kanyonu Tekne Turları	173
Fotoğraf 83. Oymaağaç Höyüğü Ören Yeri	174
Fotoğraf 84. Şahinkaya Yürüme Rotaları ve Seyir Noktaları Batı Yakası	175
Fotoğraf 85. Şahinkaya Kanyonu	175
Fotoğraf 86. Kızılpelit Köyü (Mahallesi)	176
Fotoğraf 87. Spor Köyü Çevre Tasarımı Önerilen Alan (Üst Kottan Görünüş)	179
Fotoğraf 88. Kuruçay İskele	180
Fotoğraf 89. Türkmen İskele	180
Fotoğraf 90. Vezirköprü Kent Merkezi	181
Fotoğraf 91. Vezirköprü Kurşunlu Camii	181
Fotoğraf 92. Spor Köyü Ziyaretçi Merkezi için Önerilen Alan	186
Fotoğraf 93. Şahinkaya Kanyonu	190
Fotoğraf 94. Alaçam Tarihi Kent Dokusu	201
Fotoğraf 95. Bafra	201
Fotoğraf 96. Vezirköprü	201
Fotoğraf 97. Şahinkaya Tekne Turları	202
Fotoğraf 98. Derbent Baraj Gölü	202
Fotoğraf 99. Şahinkaya Falcon Fest Etkinliğinde Kano	202

Fotoğraf 100. 19 Mayıs İlçesi Yemekleri	203
Fotoğraf 101. Bafra Pidesi	203
Fotoğraf 102. Vezirköprü Tandır Kebabı	203
Fotoğraf 103. Delta	203
Fotoğraf 104. Şahinkaya	204
Fotoğraf 105. Delta'da Manda Popülasyonu	204
Fotoğraf 106. Alaçam Mübadele Müzesi	204
Fotoğraf 107. Bafra Tütün Müzesi	205
Fotoğraf 108. Vezirköprü Sokak Sağlıklaştırma Projesi	205
Fotoğraf 109. Kunduz Güreş Pisti	205
Fotoğraf 110. Zipline ,Örnek	206
Fotoğraf 111. Kapıkaya'da Yamaç Paraşütü	207
Fotoğraf 112. Şahinkaya Kanyonu'nda Base Jump, Falcon Fest 2017	207
Fotoğraf 113. Şahinkaya Kanyonu'nda Rope Jump, Falcon Fest 2018	207
Fotoğraf 114. Şahinkaya'da Paramotor, Falcon Fest 2017	208
Fotoğraf 115. Şahinkaya'da Highline, Falcon Fest 2017	208
Fotoğraf 116. Slackline, Falcon Fest 2017	208
Fotoğraf 117. Human Slingshot, Örnek	209
Fotoğraf 118. Via Ferrata, Örnek	210
Fotoğraf 119. Şahinkaya'da Kaya Tırmanışı, Falcon Fest 2017	210
Fotoğraf 120. Şahinkaya'da Kano, Falcon Fest 2017	212
Fotoğraf 121. Şahinkaya'da Dragon Bot, Falcon Fest 2017	212
Fotoğraf 122. Standup Paddle, Falcon Fest 2017	213
Fotoğraf 123. Uçurtma Sörfü, Örnek	213
Fotoğraf 124. Kızılırmak Deltası	228
Fotoğraf 125. Kızılırmak Deltası	229
Fotoğraf 126. Kapıkaya	229
Fotoğraf 127. Kapıkayaı	230
Fotoğraf 128. Şahinkaya Kanyonu, Falcon Fest 2017	231
Fotoğraf 129. Şahinkaya Kanyonu, Falcon Fest 2017	231
Fotoğraf 130. Doğal Mekanlarda Aile Kurgusu	232
Fotoğraf 131. Delta: Doğa Filmi Kurgusu	233
Fotoğraf 132. Kapıkaya'da Yamaç Paraşütü	233
Fotoğraf 133. Kapıkaya: Kültür ve Macera Filmi Kurgusu	233
Fotoğraf 134. Şahinkaya: Ekstrem Sporlar, Dağ Bisikleti	234
Fotoğraf 135. Şahinkaya: Ekstrem Sporlar Filmi Kurgusu	234
Fotoğraf 136. Ash Dykes, Ekstrem Atlet, Yangtze Yürüyüşü	236
Fotoğraf 137. Yangtze Nehri Gemi ve Tekne Turları	237
Fotoğraf 138. Yangtze Nehri ve Kanyonu	237
Fotoğraf 139. Yangtze Nehri Deltası	237
Fotoğraf 140. Horma Kanyonu, Kastamonu	238
Fotoğraf 141. Valla Kanyonu, Kastamonu	239
Fotoğraf 142. Valla Kanyonu Seyir Terası, Kastamonu	239
Fotoğraf 143. Çatak Kanyonu, Kastamonu	239
Fotoğraf 144. Sırçalı Kanyonu, Karabük	240
Fotoğraf 145. Karanlık Kanyon, Kemaliye, Erzincan	241
Fotoğraf 146. Karanlık Kanyon, Kemaliye, Erzincan	241
Fotoğraf 147. Tuna Nehri, Romanya	245
Fotoğraf 148. Donana Deltası, İspanya	245

GRAFİKLER LİSTESİ

Grafik 1. Kızılırmak Vadisi Yeme-İçme Tesisleri	43
Grafik 2. Kızılırmak Vadisi'nde Yer Alan, Belge Türüne Göre Tesis Sayısı	46
Grafik 3. Samsun İli Konaklama Belge Türüne Göre Tesis Sayısı	46
Grafik 4. İlçelerin Kızılırmak Vadisi'ndeki Dağılımları	113
Grafik 5. Samsun İli İlçe Nüfusları (2019)	118
Grafik 6. Samsun Nüfusu - Proje Alanı Nüfusu Oranı	119
Grafik 7. Samsun Emlak Endeksi	286

HARİTALAR LİSTESİ

Harita 1. Samsun Kiralık Konut m ² Birim Kiraları	287
Harita 2. Vezirköprü Kiralık Konut m ² Birim Kiraları	287
Harita 3. SBafra Kiralık Konut m ² Birim Kiraları	287
Harita 4. Samsun Konut Kira Endeksi	287

RENDER LİSTESİ

Render 1. Plaj Düzenlemesi Tasarım Önerisi	150
Render 2. Otel Tasarım Önerisi	152
Render 3. Gökyol Tasarım Önerisi	153
Render 4. Ziyaretçi Merkezi Tasarım Önerisi	154
Render 5. Ziyaretçi Merkezi Tasarım Önerisi	155
Render 6. Köprü Tasarım Önerisi	155
Render 7. Köprü Tasarım Önerisi	155
Render 8. Müze Tasarım Önerisi	156
Render 9. Müze Tasarım Önerisi	156
Render 10. Tanıtım Merkezi Tasarım Önerisi	157
Render 11. Ziyaretçi Merkezi Tasarım Önerisi	158
Render 12. Yeme-İçme Tesisi ve Seyir Noktası Tasarım Önerisi	168
Render 13. Yeme-İçme Tesisi ve Seyir Noktası Tasarım Önerisi	168
Render 14. Ziyaretçi Merkezi Tasarım Önerisi	169
Render 15. Ziyaretçi Merkezi Tasarım Önerisi	169
Render 16. Kamp Alanı Tasarım Önerisi	170
Render 17. Kamp Alanı Tasarım Önerisi	170
Render 18. Kamp Alanı Tasarım Önerisi	170
Render 19. Kamp Alanı Tasarım Önerisi	170
Render 20. Ekstrem Sporlar Okulu Tasarım Önerisi	182
Render 21. Seyir Alanı Tasarım Önerisi	183
Render 22. Seyir Alanı Tasarım Önerisi	183
Render 23. Oymaağaç Koruma Çatısı ve Ziyaretçi Merkezi Tasarım Önerisi	185
Render 23. Oymaağaç Koruma Çatısı ve Ziyaretçi Merkezi Tasarım Önerisi	185
Render 24. Spor Köyü Ziyaretçi Merkezi Tasarım Önerisi	186
Render 25. Spor Köyü Ziyaretçi Merkezi Tasarım Önerisi	187
Render 26. Şahinkaya'da Konaklama Tesisi Tasarım Önerisi	189
Render 27. Şahinkaya'da Konaklama Tesisi Tasarım Önerisi	189
Render 28. Yol Üstü Köy Pazarı Tasarım Önerisi	193

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Kızılırmak Vadisi Projesi'nin Bölgeleri	28
Şekil 2. Kızılırmak Vadisi Alt Bölgeleri	31
Şekil 3. Delta Bölgesi'nde Yer Alan Önemli Odaklar	31
Şekil 4. Kapıkaya Bölgesinde Yer Alan Önemli Odaklar	32
Şekil 5. Şahinkaya Bölgesinde Yer Alan Önemli Odaklar	33
Şekil 6. Alaçam İlçesi Turizm Odakları Haritası	48
Şekil 7. Bafra Turizm Odakları Haritası	50
Şekil 8. 19 Mayıs Turizm Odakları Haritası	56
Şekil 9. Vezirköprü Turizm Odakları Haritası	58
Şekil 10. Kızılırmak Vadisi Değerler Haritası	65
Şekil 11. Samsun'un Türkiye'deki Konumu	112
Şekil 12. Samsun İlçeleri Haritası	112
Şekil 13. Kızılırmak Vadisi Proje Alanları	113
Şekil 14. KGM Bafra - Samsun - Ünye Otoyolu Projesi	116
Şekil 15. TCDD YHT Hatları ve Devam Eden Projeler Haritası	117
Şekil 16. Karaboğaz Gölü	140
Şekil 17. Karaboğaz Gölü Kontrollü Alanı Önerisi	141
Şekil 18. Kızılırmak Deltası Özel Çevre Koruma Bölgesi	141
Şekil 19. İyileştirilmesi Önerilen Alaçam - Gümüşova Yol Bağlantısı	142
Şekil 20. Kızılırmak Deltası Bisiklet Parkuru için Önerilen Konum	143
Şekil 21. Kızılırmak Deltası Bisiklet Parkuru için Önerilen Rota	143
Şekil 22. Yörükler - Engiz Yol Düzenlemesi Önerilen Konum	143
Şekil 23. Alaçam Kent Merkezinin Sivil Mimarlık Odaklı Rehabilitasyonu Önerilen Konum	144
Şekil 24. Alaçam Kent Merkezinin Sivil Mimarlık Odaklı Rehabilitasyonu Önerilen Alan	144
Şekil 25. Bafra Kent Merkezi Kentsel Tasarımı Önerilen Konum	145
Şekil 26. Bafra Kent Merkezi	145
Şekil 27. Bafra Burnu Çevre Tasarımı Önerilen Konum	146
Şekil 28. Bafra Burnu Çevre Tasarımı Önerilen Alan	146
Şekil 29. Balık Gölü İskelesi Çevre Tasarımı Önerilen Konum	147
Şekil 30. Balık Gölü İskelesi Çevre Tasarımı Önerilen Alan	147
Şekil 31. Geyikkoşan Çevre Tasarımı Önerilen Alan	147
Şekil 32. Geyikkoşan Çevre Tasarımı Önerilen Alan	148
Şekil 33. Yörükler - Engiz Çevre Tasarımı Önerilen Konum	148
Şekil 34. Yörükler - Engiz Çevre Tasarımı Önerilen Alan	149
Şekil 35. 19 Mayıs (Engiz) Plajı ve Piknik Alanı Önerilen Alan	149
Şekil 36. Göller Bölgesi İç Alanında Yapılacak Gözlem Kuleleri	150
Şekil 37. Göller Bölgesi İç Alanında Yürüyüş Parkurları	150
Şekil 38. Engiz Tatil Köyü - Bördeniz Önerilen Alan	151
Şekil 39. Örnek, Marmaris - Bördübet	151
Şekil 40. Geyikkoşan Oteli Önerilen Alan	152
Şekil 41. Gökyol için önerilen konum	153
Şekil 42. Gökyol için Örnek, Kew Tree Top, Londra	153
Şekil 43. Kızılırmak Deltası Ziyaretçi Merkezi için Önerilen Konum	154
Şekil 44. Kızılırmak Köprüsü için Önerilen Alan	155
Şekil 45. Örnek, Zalige Köprüsü, Hollanda	155
Şekil 46. Kızılırmak Müzesi için Önerilen Konum	156
Şekil 47. Kuş Tanıtım Birimi için Önerilen Yer Doğanca Ziyaretçi Merkezi	157
Şekil 48. Moloz Tepe Ziyaretçi Merkezi Önerilen Konum	158
Şekil 49. Örnek, Blavand Bunker Museum	158
Şekil 50. Asarkale Doğa ve Kültür Yolu için Önerilen Konum	162

Şekil 51. Asarkale Doğa ve Kültür Yolu için Önerilen Yürüyüş Parkuru	162
Şekil 52. Boğazkaya Yürüme Parkuru için Önerilen Konum	163
Şekil 53. Boğazkaya Yürüme Parkuru için Önerilen Rota	163
Şekil 54. Derbent Bisiklet Parkuru için Önerilen Konum	164
Şekil 55. Derbent Bisiklet Parkuru için Önerilen Rota	164
Şekil 56. Asarkale Çevre Tasarımı Önerilen Alan	165
Şekil 57. Asarkale Çevre Tasarımı Önerilen Alan	165
Şekil 58. Boğazkaya Çevre Tasarımı Önerilen Alan	166
Şekil 59. Boğazkaya Çevre Tasarımı Önerilen Alan	166
Şekil 60. Kapıkaya Çevre Tasarımı Önerilen Alan	167
Şekil 61. Kapıkaya Çevre Tasarımı Önerilen Alan	167
Şekil 62. Alaçam - Durağan Yolunda Yeme - İçme Tesisi ve Seyir Noktası Önerilen Konum	167
Şekil 63. Altinkaya Ziyaretçi Merkezi için Önerilen Konum	169
Şekil 64. Yeniden Düzenlenmesi Önerilen Asarkale Kamp Alanının Konumu	169
Şekil 65. Soruk Kırsal Turizm Vadisi Önerilen Konum	172
Şekil 66. Soruk Kırsal Turizm Vadisi Önerilen Rota	172
Şekil 67. Soruk Kırsal Turizm Vadisi – Kunduz Yolu Düzenlemesi Önerilen Nokta	173
Şekil 68. Soruk Kırsal Turizm Vadisi – Kunduz Yolu Düzenlemesi Önerilen Rota	174
Şekil 69. Nerik Kültür Yolu için Önerilen Konum	174
Şekil 70. Nerik Kültür Yolu için Önerilen Rota	175
Şekil 71. Şahinkaya Yürüme Rotaları ve Seyir Noktaları	175
Şekil 72. Tırmanma Rotaları için Önerilen Alan	176
Şekil 73. Kızılpelit Köyünün Turizm Odaklı Restorasyonu için Önerilen Konum	176
Şekil 74. Kızılpelit Köyünün Turizm Odaklı Restorasyonu için Önerilen Alan	177
Şekil 75. Kolay Turizm Merkezi Kentsel Tasarımı Önerilen Konum	177
Şekil 76. Kolay Turizm Merkezi Kentsel Tasarımı Önerilen Alan	177
Şekil 77. Kunduz Yönetim Planı Önerilen Nokta	178
Şekil 78. Spor Köyü Çevre Tasarımı Önerilen Alan	178
Şekil 79. Spor Köyü Çevre Tasarımı Önerilen Alan	179
Şekil 80. Türkmen ve Kuruçay İskeleleri Çevre Tasarımı Önerilen Konum	180
Şekil 81. Türkmen ve Kuruçay İskeleleri Çevre Tasarımı Önerilen Alan	180
Şekil 82. Vezirköprü Tarihi Kent Merkezi Kentsel Tasarımı Önerilen Alan	181
Şekil 83. Vezirköprü Tarihi Kent Merkezi Kentsel Tasarımı Önerilen Alan	181
Şekil 84. Ekstrem Sporlar Okulu için Önerilen Konum	182
Şekil 85. Örnek, Skylodge Macera Oteli, Peru	184
Şekil 86. Kayada Otel Önerilen Alan	184
Şekil 87. Örnek, Skylodge Macera Oteli, Peru	184
Şekil 88. Oymaağaç Koruma Çatısı ve Ziyaretçi Merkezi Önerilen Konum	184
Şekil 89. Spor Köyü Ziyaretçi Merkezi Önerilen Konum	186
Şekil 90. Şahinkaya Dağ Kızağı Önerilen Konum	187
Şekil 91. Şahinkaya Ekstrem Sporlar Merkezi Önerilen Konum	188
Şekil 92. Şahinkaya Ekstrem Sporlar Merkezi Önerilen Alan	188
Şekil 93. Şahinkaya'da Konaklama Tesisi Önerilen Alan	189
Şekil 94. Şahinkayası için Önerilen Konum	189
Şekil 95. Şahinkayası için Örnek	190
Şekil 96. Şahinkayası için Örnek	190
Şekil 97. Şahinkayası için Önerilen Alanlar	190
Şekil 98. Macera Yolu Önerilen Alan	190
Şekil 99. Macera Yolu için Örnek	190
Şekil 100. Kunduz Kış Festivali	191
Şekil 101. Kızılırmak Vadisi Yol Üstü Köy Pazarları için Yer Önerileri	192

Şekil 102. Kızılırmak Vadisi Ekstrem Triatlonu Önerilen Konum	194
Şekil 103. Hediyelik Eşya Potansiyeli Taşıyan Yerler	197
Şekil 104. Hediyelik Eşyalar İçin Önerilen Satış Noktaları	198
Şekil 105. Kızılırmak Vadisi Fotoğraf Noktaları	199
Şekil 106. Kızılırmak Vadisi'nde Havada Yapılan Sportif Faaliyetlere Uygun Noktalar	206
Şekil 107. Kızılırmak Vadisi'nde Karada Yapılan Sportif Faaliyetlere Uygun Noktalar	209
Şekil 108. Kızılırmak Vadisi'nde Suda Yapılan Sportif Faaliyetlere Uygun Noktalar	211
Şekil 109. Kızılırmak Vadisi'nde Motorlu Sportif Faaliyetler için Uygun Noktalar	214
Şekil 110. Kızılırmak Vadisi Ekstrem Triatlon'u için Önerilen Alan	215
Şekil 111. Turla Seyahat Eden Kültür Turistleri için Günübürlük Tur	218
Şekil 112. Bireysel Seyahat Edenler için Günübürlük Tur	218
Şekil 113. Turla Seyahat Eden Kültür Turistleri için 2 Günlük Tur: 1. Gün	219
Şekil 114. Turla Seyahat Eden Kültür Turistleri için 2 Günlük Tur: 2. Gün	220
Şekil 115. Turla Seyahat Eden Kültür Turistleri için 2 Günlük Tur: 2. Gün	220
Şekil 116. Bireysel Seyahat Edenler için 2 Günlük Tur: 1. Gün	221
Şekil 117. Bireysel Seyahat Edenler için 2 Günlük Tur: 2. Gün	221
Şekil 118. 2018 Yılı Samsun Turizm İstatistiki Verileri	225
Şekil 119. Benzer Örnekler Haritası	236
Şekil 120. TR83 Bölgesi Turizm Haritası	334

TABLORAR LİSTESİ

Tablo 1. Kızılırmak Vadisi Delta Bölgesi'nde Yer Alan Yeme-İçme Tesisleri	44
Tablo 2. Kızılırmak Vadisi Kapıkaya Bölgesi'nde Yer Alan Yeme-İçme Tesisleri	44
Tablo 3. Kızılırmak Vadisi Şahinkaya Bölgesi'nde Yer Alan Yeme-İçme Tesisleri	45
Tablo 4. Proje Alanında Bulunan Konaklama Tesisleri	47
Tablo 5. Turizm Değerleri	65
Tablo 6. Performans Programı Tablosu 2020, Amaç 5 ve Hedefleri için Ayrılan Bütçe, SBB	85
Tablo 7. Konaklama Türlerine Göre Çıkış Yapan Ziyaretçilerin Sayısı (2019)	95
Tablo 8. Geliş Nedenine Göre Çıkış Yapan Ziyaretçiler, 2003 – 2019	96
Tablo 9. Samsun İli Konaklayan Turist Projeksiyonu	97
Tablo 10. Macera ve Doğa Turizmi Odaklı Fuarlar	108
Tablo 11. Genel Turizm Fuarları	109
Tablo 12. Yıllara Göre Toplam Nüfus	118
Tablo 13. Samsun İli Göç Bilgileri (2017-2018)	119
Tablo 14. Doğum Yerlerine Göre Samsun'a Göç Eden Kişi Sayısı (2018)	119
Tablo 15. Türkiye ve Samsun İli, Hastane ve Hastane Yatak Sayısı	120
Tablo 16. Sbb 3 Yıllık Bütçe, Gelir ve Gider Türlerine Göre	125
Tablo 17. Kızılırmak Vadisi'nde Turizm Deneyimleri	200
Tablo 18. Kızılırmak Vadisi Festivalleri ile Sportif Faaliyetler Tablosu	216
Tablo 19. Kızılırmak Vadisi Festivalleri ile Festivallerde Yapılan Sportif Faaliyetler	216
Tablo 20. Proje Alanı ile Benzerlik Gösteren Türkiye'deki Diğer Kanyonlar	238
Tablo 21. Türkiye ve Dünya'daki Önemli Zipline'lar	242
Tablo 22. Türkiye ve Dünya'daki Önemli Via Ferrata'lar	243
Tablo 23. Türkiye ve Dünya'daki Deltalar	244
Tablo 24. Yatırım Maliyetleri Tablosu	246
Tablo 25. Harcama Tahmini	257
Tablo 26. Organizasyon ve Yönetim Giderleri	261
Tablo 27. Personel Tahmini Giderleri	261
Tablo 28. 10 Yıllık GANT Şeması	268
Tablo 29. Proje Eylem Planı	272
Tablo 30. Yapı Projeleri	289

Tablo 31. Projenin Gelirlerinin Hesaplanması	290
Tablo 32. 5 Yıllık Periyotlar ile İşletme Gelirleri	291
Tablo 33. Yatırım Maliyeti Tablosu	295
Tablo 34. Yatırımın Yıllara Dağılımı	296
Tablo 35. Proje Finansman Planı Tablosu	307
Tablo 36. Finansal Tablolar ve Likidite Analizi	315
Tablo 37. Net Bugünkü Değer Tablosu	316
Tablo 38. Ekonomik Yarar Tablosu	319
Tablo 39. Ekonomik Fayda-Maliyet Analizi	320
Tablo 40. Maliyet Oranı Tablosu	322
Tablo 41. Proje Türü - Ziyaretçi Sayısı	322
Tablo 42. TR83 Bölgesi Genel Turizm İstatistikleri	331
Tablo 43. Duyarlılık Analizi	336

KISALTMALAR

TC:	Türkiye Cumhuriyeti
DOKAP:	Doğu Karadeniz Projesi Bölge Kalkınma İdaresi
OKA:	Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı
SBB:	Samsun Büyükşehir Belediyesi
DKMP:	Doğa Koruma ve Milli Parklar
İÖİ:	İl Özel İdaresi
İKTM:	İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü
TSO:	Ticaret ve Sanayi Odası
İÇŞM:	Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü
MEM:	Milli Eğitim Müdürlüğü
YHGP:	Yeşilirmak Havzasi Gelişim Projesi
TÜİK:	Türkiye İstatistik Kurumu
YHT:	Yüksek Hızlı Tren
UNESCO:	United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü)
UNWTO:	United Nations World Tourism Organization (Dünya Turizm Örgütü)
OMÜ:	Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Fed:	Federasyon
Alan Başkanlığı:	Kızılırmak Deltası Sulak Alan ve Kuş Cenneti Alan Başkanlığı
SUP:	Stand up Paddle (Ayakta kürek)
Render:	Projeler için üretilmiş imajlar
MENA:	Middle East North Africa (Orta Doğu ve Kuzey Afrika)
CIS:	Commonwealth Of Independent States (Bağımsız Devletler Topluluğu)

2. GİRİŞ

Kızılırmak Vadisi Projesi; Türkiye'nin en uzun nehri Kızılırmak'ın Samsun Bafra'da denize döküldüğü son 100-120 km'lik bölümü için üst ölçek yaklaşımlardan ve turizm odaklı proje fikirlerinden oluşmaktadır.

"Kızılırmak Vadisi" çok sayıda doğal ve kültürel odak ile bu odakların turistler ile buluşmasını sağlayacak yeni fikirlerin bütünü için verilen çatı isimdir.

Bu fizibilite raporunun konusu olan Şahinkaya Kanyonu, Kapıkaya ve Kızılırmak Deltası alanları, halihazırda birbirlerinden bağımsız birer odak olarak değerlendirilmektedir. Kızılırmak Vadisi Projesi bu üç odağı bütüncül bakış açısıyla değerlendirirken; bir doğa, tarih ve spor vadisi olarak ele almakta ve bir turizm koridoru olarak planlanmasını içermektedir.

Samsun'un 19 Mayıs, Alaçam, Bafra ve Vezirköprü ilçeleri sınırlarında yer alan Kızılırmak Vadisi'nin doğa, tarih ve spor vadisi olarak düzenlenmesi için hazırlanan fizibilite raporu kapsamında; bölgenin turizm sektörü ile kalkınması ve turizmde rekabet gücü açısından önemli fırsatlardan yararlanılmasına, bölge ekonomisine yönelik tehdit ve risklerin önlenmesine, bölgenin yenilik ve girişimcilik kapasitesinin geliştirilmesine yönelik mevcut durum analizleri yapılarak alanın turizm potansiyeli ortaya çıkarılmıştır.

Kızılırmak Vadisi ve çevresindeki bölgenin konumu, ulaşımı, altyapısı ve değerleri incelenerek hazırlanan fizibilite raporunun amaçlarının başında; stratejik önemi olan yerlerin belirlenmesi, belirlenen önemli odaklarda yapılabilecek turistik aktivitelerin çeşitlendirilmesi için yeni öneriler geliştirilmesi; doğa, spor ve tarih temalı turizme yönelik güzergahların belirlenmesi, Kızılırmak Vadisi'nde yapılması uygun görülen spor dallarının ve yapılabilecek yerlerin belirlenmesi, tarihi ve doğal güzelliklerin kaybolmadan korunabilmesi için sürdürülebilir çevreye yönelik altyapı hedeflerinin oluşturulması, alan için proje fikirlerinin ortaya konması, alanın ulusal ve uluslararası pazarlama politikalarının oluşturulması, bölgenin planlı ve bütüncül bir şekilde biçimlendirilerek turizm destinasyonu ve cazibe merkezi haline gelmesi için kamu veya özel sektör yatırımlarına altlık oluşturması gelmektedir.

Kızılırmak Vadisi'nde turizm odaklı gelişim için bu çalışma kapsamında yapılan öneriler beş grupta ele alınarak Projeler, Turizm Deneyimleri, Rota (Tur) Tasarımları, Temalar ve Film Hikayesi başlıkları altında açıklanmıştır.

Fizibilite çalışmaları süresince çeşitli proje fikirleri geliştirilmiş ve Samsun Büyükşehir Belediyesi ile tartışılmıştır. Bu inceleme ve tartışmalar sonucu 69 adet proje fikri; yerleri, yatırım ve yapım yöntemleri belirtilerek sunulmuştur. Projeler için yaklaşık maliyet çalışması yapılmıştır.

3. PROJENİN TANIMI VE KAPSAMI

3. PROJENİN TANIMI VE KAPSAMI

Projenin Adı: Kızılırmak Vadisi'nin Doğa, Tarih ve Spor Vadisi Olarak Düzenlenmesi için Fizibilite Raporu

Türü, teknik içeriği, bileşenleri: Yeni Yatırım, Proje Fikirleri, Tasarım Önerileri, Fizibilite Hesapları

Büyüklüğü: 258.499.200 TL (Özkaynak ve YİD yöntemi ile yapılacak tüm YAPI projelerinin toplam maliyeti)

Yatırım süresi: 10 yıl olarak öngörülmüştür.

İşletme süresi: 20 yıl olacak şekilde hesaplamalarda kullanılmıştır.

Uygulama yeri veya alanı: Samsun İlinin; 19 Mayıs, Bafra, Alaçam ve Vezirköprü İlçeleri

Proje çıktıları: 69 adet proje

Ana girdileri: Literatür çalışması, saha gezileri, uzmanlarla ve yerel paydaşlarla yapılan derinlemesine görüşmeler, mevcut durum analizleri

Hedef aldığı kitle/veya bölge: Öncelikli olarak Samsun halkı, Türkiye'den ve yurtdışından doğa grupları, sporcular ve ekstrem sporcular

Proje sahibi kuruluş ve yasal statüsü, yürütücü kuruluş: Samsun Büyükşehir Belediyesi

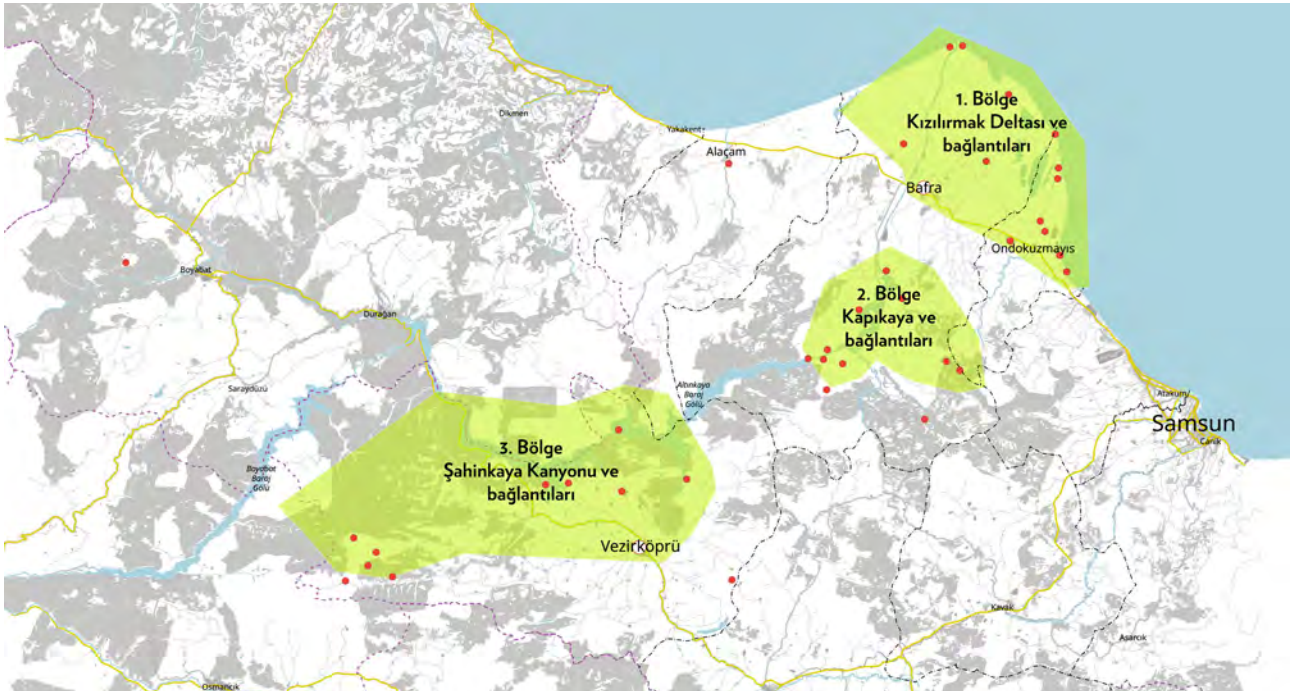

TANIM

Samsun Büyükşehir Belediyesi tarafından belirlenen ve fizibilite raporuna konu olan Şahinkaya Kanyonu, Kapıkaya ve Kızılırmak Deltası alanları, halihazırda birbirlerinden bağımsız birer odak olarak değerlendirilmektedir. Kızılırmak Vadisi Projesi bu 3 odağın oluşturduğu aksı bir doğa, tarih ve spor vadisi olarak ele almakta ve bir turizm koridoru olarak planlanmasını içermektedir.

Hazırlanan fizibilite raporu ile Kızılırmak Vadisi tek ve üst ölçek bir marka ve kimlik olarak öne çıkartılmış, söz konusu 3 bölge ve barındırdıkları odaklar ise bir bütün olarak bu marka ve kimlik altında sunulmuştur.

Şekil 1. Kızılırmak Vadisi Projesi'nin Bölgeleri

Kızılırmak Vadisi'nin mevcutta sahip olduğu odakların yeniden planlanması, geliştirilmesi ve bu rapor kapsamında, çevre bilinci ve koruma duyarlılığı çerçevesinde önerilen yeni projeler ile güçlü bir turizm koridoru haline geleceği öngörülmüştür.

GENEL AMAÇLAR

TR83 Bölgesinde bulunan ve Samsun'un 19 Mayıs, Alaçam, Bafra ve Vezirköprü ilçeleri sınırlarında yer alan Kızılırmak Vadisi'nin doğa, tarih ve spor vadisi olarak düzenlenmesi için hazırlanan fizibilite raporu kapsamında; bölgenin kalkınması ve rekabet gücü açısından önemli fırsatlardan yararlanılmasına, bölge ekonomisine yönelik tehdit ve risklerin önlenmesine, bölgenin yenilik ve girişimcilik kapasitesinin geliştirilmesine yönelik mevcut durum analizleri yapılarak alanın turizm potansiyeli ortaya çıkarılacaktır.

Kızılırmak Vadisi ve çevresindeki bölgenin konumu, ulaşımı, altyapısı ve değerleri incelenerek hazırlanan fizibilite raporunda;

- Stratejik önemi olan yerlerin belirlenmesi
- Belirlenen önemli odaklarda yapılabilecek turistik aktivitelerin çeşitlendirilmesi
- Doğa, spor ve tarih temalı turizme yönelik güzergahların belirlenmesi
- Kızılırmak Vadisi'nde yapılması uygun görülen spor dallarının ve altyapılarının oluşturulması,
- Tarihi ve kültürel değerler ile doğal güzelliklerin kaybolmadan korunabilmesi
- Sürdürülebilir çevreye yönelik altyapı hedeflerinin oluşturulması
- Alan için gelişim stratejisinin ortaya konması
- Alanın ulusal ve uluslararası pazarlama politikalarının oluşturularak bölgenin planlı ve bütüncül bir şekilde biçimlendirilerek turizm destinasyonu ve cazibe merkezi haline gelmesi için kamu veya özel sektör yatırımlarına altlık oluşturması hedeflenmiştir.

Kızılırmak Vadisi'nin doğa, kültür ve tarih temalı turizm açısından taşıdığı potansiyelin doğru değerlendirilmesi ve bölgedeki turizm çeşitlerinin geliştirilmesine yönelik planlama çalışmaları bu raporun konusudur.

Fizibilite raporunda Kızılırmak Vadisi'nin mevcut durumu ile ilgili bölgenin; doğa, kültür, turizm, tarih ve spor potansiyeli ile mimari yapı özellikleri tespit edilmiş ve bu kapsamda yerel ve çağdaş mimarlık yaklaşımları dikkate alınarak gelişim fikirleri önerilmiştir. Kızılırmak Vadisi'nde belirlenen alanlara uygun gelişim ve yapılandırma önerileri sunulmuş, vadiye uygun yatırım yöntemleri belirlenmiştir.

Fotoğraf 1. Kapıkaya

ÖZEL AMAÇLAR

Kızılırmak Vadisi Fizibilite Raporu'nda; Kızılırmak üzerindeki Altinkaya Baraj Gölü üzerinde bulunan Şahinkaya Kanyonu, Altinkaya ve Derbent Barajları arasında yer alan Kapıkaya ile UNESCO Dünya Mirası Geçici Listede yer alan Kızılırmak Deltası Sulak Alan ve Kuş Cenneti arasında bir koridor oluşturularak; tarihi, kültürel ve doğal alanların özellikleri de dikkate alınarak turizmin geliştirilmesine yönelik stratejiler oluşturulması hedeflenmiştir.

Rapor; Vezirköprü ilçesi Kunduz Dağı'ndan başlayarak Kızılırmak Nehri'nin Bafra ilçesinden Karadeniz'e döküldüğü yere kadarki 100 - 120 km uzunluğundaki coğrafi alanda turizm alt yapısının gelişmesine önemli katkı sağlayacak ve bu alanın tüm yıl aktif turizm ile uluslararası bir turizm destinasyon markası olması için yapılması gereken planlama ve tasarım çalışmalarını kapsamaktadır.

Fotoğraf 2. Kızılırmak Deltası Sulak Alanı ve Kuş Cenneti

Kızılırmak Vadisi'nde bulunan vadi, kanyon, mağara, yayla, gölet ve dereler belirlenmiş; tarım ve hayvancılık, gelenek ve kültürel özellikleri, tarihi ile ilgili özelliklerine göre alanda hangi noktalara, hangi özelliklerde, hangi tesislerin yapılması gerektiği ortaya çıkarılarak bölgenin bütüncül bir şekilde planlanması sağlanmıştır. Kızılırmak Vadisi doğa, kültür ve tarih turizmi açısından büyük potansiyel taşımakta olup, turizm çeşitlerinin geliştirilmesine ve kamu veya özel sektör yatırımlarına altlık oluşturmaya yönelik bu fizibilite raporu hazırlanmıştır. Ayrıca bu çalışma yatırımların birbiri içerisinde uyumunu ortaya çıkaracak ve daha hızlı sonuca ulaşmasını sağlayacaktır.

Fotoğraf 3. Şahinkaya Kanyonu

KAPSAM

Kızılırmak Vadisi Fizibilite Raporu çalışması; projeye konu olan alanlardaki doğal ve tarihi alanların özellikleri de dikkate alınarak, ilin önemli turizm destinasyonlarından olan Şahinkaya Kanyonu, Kapıkaya ve Kızılırmak Deltası arasında oluşturulacak koridor ile Kızılırmak Vadisi olarak tanımlanan, Kunduz Dağı'ndan başlayarak Kızılırmak Nehri'nin Bafra ilçesinden Karadeniz'e döküldüğü yere kadarki 100 - 120 km'lik coğrafi alanda turizm alt yapısının gelişmesine önemli katkı sağlayacak ve alanın 12 ay süresince kullanılmasını destekleyecek uluslararası bir turizm destinasyon markası olması için yapılması gereken planlama ve tasarım çalışmalarını kapsamaktadır.

BÖLGELER

Kızılırmak Vadisi'nde üç ana bölge belirlenmiştir:

Şekil 2. Kızılırmak Vadisi Alt Bölgeleri

Bölge 1: Kızılırmak Deltası ve Bağlantıları (Delta)

Şekil 3. Delta Bölgesi'nde Yer Alan Önemli Odaklar

“Kızılırmak Deltası ve Bağlantıları” olarak tanımlanan Delta; kuzeyde Bafra Burnu'ndan başlayarak güneyde Derbent Barajına kadar, doğuda Alaçam ilçesi ve batıda Engiz Mahallesi'ne kadarki alanı kapsamaktadır.

Bölgenin öne çıkan odakları arasında; Kızılırmak Deltası Sulak Alan ve Kuş Cenneti, Yörükler ve Doğanca Ziyaretçi Merkezleri, Alaçam Mübadele Müzesi, Geyikkoşan, Bafra Burnu'nda yer alan Devvar (Fransız) Feneri, Bafra Çetinkaya Köprüsü, İkiztepe Höyüğü, Bafra Tütün Müzesi, Bafra Arkeoloji Müzesi, Elmacık Tepesi Uçuş Alanı, Sarıgazel Tabiat Parkı ve Engiz Plajı yer almaktadır.

Bölgedeki odaklar arasında öncelikli öneme sahip olduğu düşünülen Kızılırmak Deltası Sulak Alan ve Kuş Cenneti, 2016 yılında UNESCO Dünya Doğal Miras Geçici Listesine dahil edilmiştir. Kızılırmak Deltası, Kızılırmak nehrinin taşıdığı alüvyonlar ile oluşan, ülkemizdeki en büyük deltalardan biridir. Samsun ilinin Bafra, Engiz ve Alaçam ilçe sınırları içerisinde yer almaktadır. Kızılırmak deltasının doğal özellikleri büyük ölçüde korunabilmiştir.

Kızılırmak Deltası; ülkemizin Karadeniz kıyısındaki tek sulak alanıdır. Deltanın eşine az rastlanır bir biyolojik çeşitliliğe sahip olmasını sağlayan unsurlar farklı ekolojik karakterlerdeki habitatların bir arada bulunması (deniz, göl, ırmak, mera, sazlık, kumul, çayır, orman, bataklık ve tarım alanları gibi), besin maddelerince zenginlik ve uygun iklim koşulları oluşturmaktadır (<http://kizilirmakdeltası.com/kizilirmak-deltası/>, erişim tarihi: 2020). Delta'da çok sayıda kuş türü ve farklı bitki türlerinden oluşan habitatlar bulunmaktadır. Bitki örtüsü ve su varlığının bir araya geldiği bu nadir doğal alan, hitap ettiği ziyaretçi profili ile de yüksek turizm potansiyeline sahiptir.

Bölge 2: Kapıkaya ve Bağlantıları (Kapıkaya)

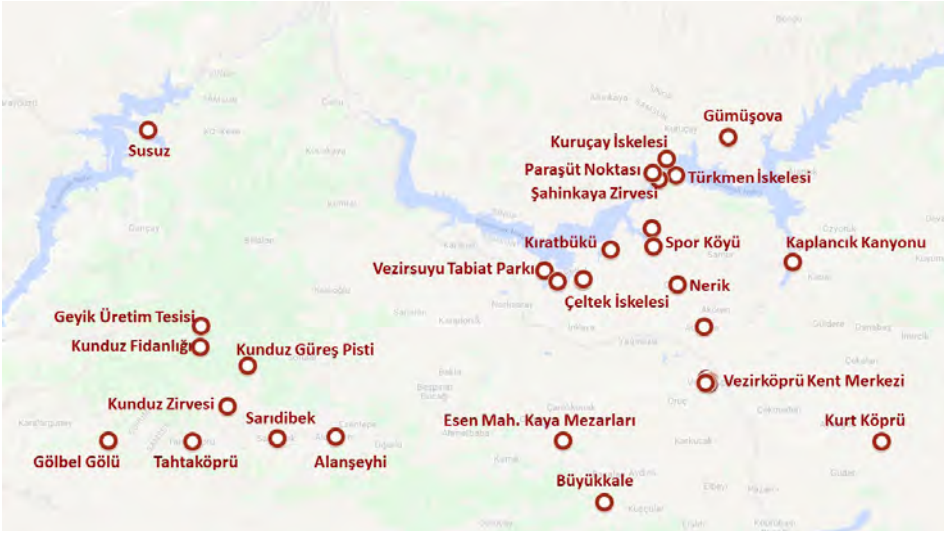
Şekil 4. Kapıkaya Bölgesinde Yer Alan Önemli Odaklar

“Kapıkaya ve Bağlantıları” olarak tanımlanan Kapıkaya; kuzeyde Derbent Barajı ile güneyde Altinkaya Barajı arasında kalan alanı ifade etmektedir. Bölgede öne çıkan odaklar arasında Kapıkaya, Asar Kale, Kaya Mezarları, Altinkaya Barajı, Boğazkaya Köyü, Nebiyan Tepesi ve Akalan (Aparı) Şelalesi bulunmaktadır.

Kapıkaya, Samsun ilinin Bafra ilçesine 30 km uzaklıkta iki baraj gölü arasında, doğal ve kültürel zenginliğe sahip, eski uygarlıklara ev sahipliği yapmış tarihi değeri yüksek olan bir yerdir. Eski çağlardan kalma kral kaya mezarları, ırmak kıyısı boyunca yer almaktadır. Irmağın karşısında ise tarihi Asar Kale bulunmaktadır. Bölge, gerek doğal güzellikleri gerekse tarihi varlıkları ile yüksek turizm potansiyeline sahiptir.

Bu bölgede “Kapıkaya FEST - Uluslararası Doğa Sporları Festivali” yapılmaktadır. Kapıkaya’da yamaç paraşütü, su sporları (kano, dragon bot vb.), dağcılık eğitimleri, doğa kampı ve trekking gibi sportif aktiviteler yapmaya elverişli alanlar bulunmaktadır.

Bölge 3: Şahinkaya Kanyonu ve Bağlantıları (Şahinkaya)

Şekil 5. Şahinkaya Bölgesinde Yer Alan Önemli Odaklar

“Şahinkaya Kanyonu ve Bağlantıları” olarak adlandırılan Şahinkaya; batıda Kunduz ile doğuda Kaplancık Kanyonu’na kadarki alanı içermektedir. Bölgedeki öne çıkan odaklar arasında; Şahinkaya Kanyonu, Kaplancık Kanyonu, Kunduz Dağı, Oymaağaç, Kunduz Ormanları, Vezirsuyu Tabiat Parkı, Nerik Antik Kenti ve Vezirköprü Tarihi Kent Merkezi yer almaktadır.

Bu doğal ve tarihi güzelliklerine ek olarak Türkiye’nin sayılı kanyonlarından olan Şahinkaya Kanyonu, ilçenin turizm potansiyeli en yüksek yeridir. Bu kanyon sadece doğal güzelliği ile değil, zengin yaban hayatı ile de öne çıkmaktadır. Ayrıca kanyonda “Falcon Fest” ekstrem sporlar festivali yapılmaktadır.

YÖNTEM

Fizibilite raporu çalışmaları kapsamında, proje alanında yer alan odaklara yönelik farklı tarihlerde ve her biri en az 2 günlük 4 adet alan gezisi düzenlenmiştir. Bu gezilerde proje alan sınırları dışında kalan ve destekleyici olacakları öngörülen çevre odaklar da incelenmiş ve potansiyelleri araştırılmıştır.

Mevcut durumun incelenmesi ve elde edilen tüm yazılı kaynakların gözden geçirilmesi masa başı literatür taramaları ile yapılmıştır.

Kızılırmak Vadisi Projesi'nin konusu olan ve Samsun Büyükşehir Belediyesi tarafından sınırları belirlenen üç bölge derinlemesine incelenerek hedefler ve beklentiler oluşturulmuş, potansiyel ayırt edici özellikler ve avantajlı noktalarla ilgili gerekli belgeler ve mevcut veriler bir araya getirilerek analizler yapılmıştır.

Hazırlık çalışmalarına dayanarak, potansiyel proje fikirlerinin yaratıcı tasarım sürecine yönelik detaylandırılması yapılmıştır.

Yapılan araştırma ve analizler sonucunda alana yönelik hedefler belirlenmiş; hedef gruplar, turizm potansiyeli, olası temalar ve turizm deneyimleri ile ilgili fikirler ortaya konmuştur. Fikirler, olası sinerjiler, iş birlikleri, alanın durumu ve ayırt edici özellikleri ile ilgili önerilerin detaylandırılması yapılmıştır.

*Fotoğraf 4. Kızılırmak Deltası
Kuş Cenneti*

Kızılırmak Vadisi için üretilen 69 proje fikrinin ve bu alanda geliştirilmesi uygun görülen turizm deneyimlerine ait potansiyellerin anlatıldığı başlıklar oluşturulmuştur. Bu başlıklar “8. TEKNİK ANALİZ VE TASARIM (KIZILIRMAK VADİSİ İÇİN ÖNERİLER)” bölümünde yer almaktadır.

İlk sonuçların ve yönlendirmelerin sunumu, ara toplantı ve sunum, sonuçların ve potansiyel değişikliklerin dahil edilmesi, rapor teslimi ve nihai sunum şeklinde teknik şartnamede ifade edilen tüm toplantılar yapılmıştır.

Mevcut veriler doğrultusunda proje önerilerinin Kızılırmak Vadisi'nin gelecekteki başarısı üzerindeki etkileri ortaya konmuştur.

Fizibilite çalışmaları kapsamında önerilen projelerden Samsun Büyükşehir Belediyesi ile yapılan karşılıklı müzakereler sonucu seçilen projelerin yaklaşık maliyet hesapları ve 20 yıllık ekonomik analizleri yapılarak Maliyet Araştırması başlığı altında verilmiştir. Bu hesaplarda TEFE/TÜFE göz ardı edilmiştir. Diğer projelerin ise sosyal fayda analizleri yapılmıştır.

Yapılan analizlere dayanarak, proje modülleri gerçekleştirilmek üzere 5 yıllık planlara dönüştürülmüştür. Önerilen projelerin planlamaları, tasarımları ve uygulanmaları için bir zaman çizelgesi teklifi hazırlanmıştır.

TARİHÇE

Samsun ve Kızılırmak

Kızılırmak, Türkiye topraklarında denize dökülen en uzun (1.355 km) nehirdir. Sivas'ın doğusundan doğan nehir, yarı kurak iklime sahip olan İç Anadolu Bölgesi'nin platoları içerisinde, geniş bir yay çizerek sırasıyla Sivas, Kayseri, Nevşehir, Kırşehir, Kırıkkale, Ankara, Aksaray, Çankırı, Çorum ve Samsun illerinden geçerken çok sayıda dere ve çayın sularını toplayarak kuzeye yönelir ve Samsun Bafra'dan Karadeniz'e dökülür. Nehrin izlediği bu yol, büyük ölçüde neotektonik dönemde oluşmuş aktif fay kuşakları tarafından belirlenmiştir.

Nehir üzerine 8 baraj yapılmıştır. Bunlar Kayseri ilinde Sarıoğlan, Yemliha kasabasında kurulmuş olan Yamula, Ankara yakınlarındaki Kesikköprü, Hirfanlı ve Kapulukaya ile nehrin Bafra ilçesinde kurulmuş Altinkaya ve Derbent barajlarıdır. Nehir üzerine son olarak Obruk Barajı yapılarak 2007 yılı içerisinde su tutumuna başlanılmıştır.

Adını suyunun renginden alan, antik çağda ise tuzlu akarsu anlamına gelen "Halys" adıyla anılan Kızılırmak, Anadolu'da kurulmuş medeniyetlere tarih boyunca ev sahipliği yapmıştır. Bugün Kızılırmak Vadisi'nde tarihin her dönemine ait izler bulmak mümkün; kaya mezarları ve yerleşimleri, farklı medeniyetlere ait kaleler, köprüler ve daha pek çok iz bulunmaktadır.

Samsun bölgesinde yapılan araştırmalarda en erken insan izlerinin Tekkeköy'de ortaya çıktığı tespit edilmiştir. Buradaki kaya sığınaklarında mağara ve düz yerleşmelerde yapılan kazı ve araştırmalar sonucunda Paleolitik Çağ (MÖ 600.000 - 10.000), Mezolitik Çağ (MÖ 10.000 - 8000), Tunç Çağı ve Hitit Çağı'na ait eserler ele geçmiştir. Bu bölgede açık hava yerleşmelerine en erken Geç Kalkolitik Çağ'da (MÖ 4300 - 3200 yılları) rastlanır. Geç Kalkolitik Çağ – İlk Tunç Çağı'na (MÖ 3200 - 2000) tarihlenen yerleşmeler Bafra, Kavak, Havza dolaylarında; Orta Tunç Çağı'na (MÖ 2100 - 1600) tarihlenen yerleşmeler ise Bafra'nın batı ve güneyinde yoğunluk kazanır.

Demir Çağı'nda bu yörede yaşayan halk hakkında bilgiler yetersizdir. Herodot, Xenophon ve Strabon'nun yaşadığı geç çağlarda bile buralarda uluslaşmış

bir halk topluluğu yoktur. Grekler Amisos yöresine geldiklerinde Kızılırmak-Terme arasında yaşayan Beyaz Suriyeli yahut Kappadokialı adını verdikleri bir halk ile karşılaşır. Ancak yeterli yazılı belge olmadığından bu yörede yaşayan halkın çok karışık olduğu kabul edilmektedir. Kızılırmak'ın batısındaki bölgede Greklerin Paphlagonlar dediği halk yaşamakta, Terme'nin doğusunda ise Amazonlar, Khalybler, Tiberenoslar ve Mossynoikoslar adı verilen halk toplulukları bulunmaktadır.

Roma İmparatorluğu ikiye bölündüğünde Bizans Devleti'nin payına düşen kent Amisos adıyla bir piskoposluk merkezi olur. MS 10.YY da imparator Konstantin Porphyrogenitos'un bir emrinde şehrin adı Aminsos olarak geçer (TC Orman ve Su İşleri Bakanlığı, 2013).

Alaçam İlçesi *

M.Ö. ki devirlerde Frigyalılar, Kimmiler, Mısırlılar, Lidyalılar ve Persler Alaçam'da hüküm sürmüşlerdir.

M.Ö. 5. Asırda Orta Asya'dan gelen Miletliler Alaçam'a Zelikus adını vermişlerdir. Miletlilerden sonra Bizansın eline geçen Zelikus daha sonra Danişmentlilerce işgal edilerek Tralköy adını almıştır. Selçuklular döneminde Tralköy adı Uluköy olarak değiştirilmiş, 1385'de İlhanlılar döneminde ise ilçe Alaçam adını almıştır.

Alaçam adının; kasabanın ortasında geçen Uluçay'ın kenarındaki Uluçam denilen büyük çam ağaçlarından geldiği rivayet edilmektedir.

Alaçam, Anadolu Beylikleri döneminde, Eratna beyliğinin devamı olan Kadı Burhanettin tarafından ele geçirilmiş, ardından Candaroğulları ve İsfendiyaroğullarının hakimiyetine girmiştir (1390).

1398'de ise Osmanlı egemenliğine giren Alaçam, Anadolu Türk Birliğinin bozulmasıyla 1402'de tekrar Candaroğullarının eline geçmiştir.

Çelebi Mehmet'in Canik bölgesini ele geçirmesiyle Alaçam Osmanlı'nın idaresine geçmiş ve bu hakimiyet II. Murat döneminde sağlamlaşmıştır.

Osmanlı Dönemi'nden beri bir Türk kasabası olan Alaçam 1 Eylül 1944 tarihinde Samsun'un 8. ilçesi olmuştur.

*Bu bölümdeki veriler Samsun İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü'nden alınmıştır.

Bafra İlçesi *

Bafra'nın tarihi MÖ. 5000'li yıllara kadar uzanmaktadır. İkiztepe ören yerinde yapılan araştırmalarda Kalkolitik Döneme (MÖ. 5000-4000) ait yerleşmelerin izine rastlanmıştır. İkiztepe ören yerinde İÖ. 4000 yıllarından İÖ. 1700 yıllarına

kadar 2300 yıl boyunca sürekli yerleşim yapıldığı anlaşılmıştır. Burada Eski Tunç Çağı (MÖ. 3000-2000) ve Erken Hitit (MÖ. 1900-1800) Dönemi kültürlerinin izlerinin taşıyan çok sayıda eser ve kalıntı bulunmuştur. MÖ. 670 yıllarında Paflogonlar'ın da Kızılırmak Vadisi'nde yaşadıkları bilinmektedir.

MÖ. 6. yy. da Lidyalıların eline geçen bölgeyi MÖ. 546 da Persler istila etmiştir. İkiztepe'de Helenistik Dönem'e (MÖ. 330-30) ait bir anıt mezar da bulunmaktadır.

Bu bölge MÖ. 47 'de, önce Roma, sonra da Bizans egemenliğine girmiştir.

1071 Malazgirt Savaşı'ndan sonra Selçuklular'ın hakimiyetine geçen Bafra'ya 1214 yılında Anadolu Selçuklu Hükümdarı İzzettin Keykuvas, Türkmen aşiretlerini yerleştirmiştir. 1243'de başlayan Moğol istilaları Selçuklu İmparatorluğu'nun yıkılması ve Türk beyliklerinin kurulmaya başlamasına neden olmuştur. İşte bu dönemde bölgede küçük bir Selçuklu Beyliği olan Bafra Beyliği kurulmuştur. 1460'da ise Bafra, Osmanlı hakimiyetine girmiştir.

Bafra adının; Kızılırmak'ın denize açıldığı yerde (MÖ. 521 yıllarında Fenikeliler zamanında) ticaret gemilerinin yanaştığı koylara kurulan ticaret evlerine "Bafira" denilmesinden geldiği bilinmektedir.

Bafra ilçesi Osmanlı İmparatorluğu devrinde Trabzon iline bağlı Canik Sancağı'na ait bir yerdi. Hangi tarihte kaza merkezi olduğu kesin olarak bilinmemekle birlikte Salname kayıtlarına göre 1854 yılı sonlarında kaza merkezi olduğu anlaşılmaktadır.

İmparatorluk zamanında 1876 Harbi'nden sonra Kırım'dan Bafra'ya çok sayıda Türk gelmiştir. Daha sonraları çıkan Balkan ve I. Dünya savaşları Türk halkının azalıp, fakirleşmesini ve ardından; azınlık olan Rum ve Ermenilerin iktisadi hayatta zenginleşmesine neden olmuştur. Bu dönemde, Pontus-Rum İmparatorluğu'nu kurma amacındaki Ermeni ve Rumlar, Mavri Mira Cemiyetini kurmuşlardır. Fakat 1919'da Milli Mücadele'nin başlamasıyla bu amaçları gerçekleşmemiş, daha sonra Batı Trakya'daki Türkler ile mübadele edilmişlerdir.

Bafra, cumhuriyetin kurulmasından bu yana idari teşkilatta Samsun ilinin büyük bir ilçesi olarak yerini muhafaza etmiştir.

*Bu bölümdeki veriler Samsun İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü'nden alınmıştır.

19 Mayıs İlçesi *

Milattan Önceki yıllardan beri yerleşim yeri olarak kullanılmış ilçe toprakları, Çelebi Mehmet döneminde Osmanlı hakimiyetine girmiştir. İlçenin ilk Türk ahali Orta Asya'dan göç eden Türkmenlerdir. Daha sonra 93 harbi (1877 -1878) sırasında Kafkasya ve Dağıstan' dan göç edenler yerleşmişlerdir. Yine

Balkan Savaşları sonunda Avrupa'dan gelen Osmanlı Türkleri 1913 yıllarında 19 Mayıs'a gelerek çevre köylere yerleşmişlerdir. İlçeye Kurtuluş Savaşı sonrasında da Selanik'ten mübadele yoluyla gelenler, Doğu Karadeniz'den gelenler, Alaçam'dan gelenler olmuştur.

19 Mayıs ilçesinde Dagköy ve Yörükler beldeleri civarında yapılan arkeolojik kazılarda M. Ö. ki yıllara ait yerleşmeler olduğu saptanmıştır. Hasköy'de ortaya çıkarılan mezarın MÖ. 47 yıllarına ait olduğu sanılmaktadır, Yürükler beldesinde bulunan hamamın ise Cenevizliler ve Romalılar dönemine ait olduğu rivayet edilmektedir.

* Bu bölümde yer alan bilgiler, 19 Mayıs Kaymakamlığı'ndan alınmıştır.

Vezirköprü İlçesi *

Vezirköprü'nün tarihi Hititlere (M.Ö. 2000 - M.Ö. 700) kadar uzanmaktadır. İlk şehir Hititler tarafından şimdiki ilçe merkezinin 2,5 km. kadar uzağına kurulmuştur. Bu Vezirköprü'nün ilk kuruluşudur.

M.Ö. 1200 yıllarında bu yöre Frigya hakimiyeti ve Paflagonya idaresine girmiştir. Daha sonra burası Büyük İskender tarafından ele geçirilmiştir. Frigyalıların akınları ile yıkılan şehri ikinci kez Bizanslılar kurmuştur. O zamanda ki adı Fezimon yahut Teakliodiopolis'dir. İlçede Bizanslılar döneminden kalma sütun ve sütun başlıkları bulunmuştur. O dönemde çevredeki en zengin kent olduğu bu gün görülen büyük bina harabelerinden anlaşılmaktadır.

Selçukluların Bizanslılara yaptığı savaşlarda Vezirköprü tekrar harabeye dönmüştür. Daha sonra Danişmentlilerin eline geçen ilçe Haçlı seferleri nedeniyle inşa edilememiştir. Ancak Sultan Mesut 1160 yılında kasabaya Gadegara adıyla üçüncü kez yeniden kurmuştur.

Vezirköprü 1695 yıllarındaki Celali is - yanları sırasında sık sık baskına uğramış ve kasaba yağmalanıp yıkılmıştır. Bu nedenle insanlar kalelere sığınma ihtiyacı duymuş Taşkale ve Toprakkale olmak üzere iki kale yapılmıştır. Şimdi bu kale yıkıntıları üzerinde kurulan mahalleler aynı adlarla anılmaktadır. Celali isyanlarından sonra Köprülü Mehmet Paşa ilçedeki yıkılmış yapıları tamir ettiriyor ve ayrıca yeni eserler de yaptırıyor. İskelet olarak bu günkü durumu o zamandan kalmadır. İdari bakımdan Sivas Beyler Beyliğine bağlı Amasya mutassarrıflığı içinde olan Vezirköprü; 1925 yılına kadar Amasya'ya bağlı bir ilçe iken 1925 yılında Samsun iline bağlanmıştır. Mehmet Paşa Sedareti zamanında da ilçe "Vezirköprüsü" adını almıştır. Bu gün daha kısaltılmış olarak "Vezirköprü" adı kullanılmaktadır.

* Bu bölümde yer alan bilgiler, Vezirköprü Kaymakamlığı'ndan alınmıştır.

Vezirköprü tarihi, insanoğlunun yeryüzündeki serüveni kadar eskidir. Yörenin bereketli Kızılırmak havzası ve zengin yerel su ağları ile örülü olması, çağlar boyunca insan yerleşimi için uygun bir zemin oluşturmuştur. Yakın zamana değin Vezirköprü tarihi, Hititlerle başlatılmıştır. Ancak son zamanlarda elde edilen bulgular ışığında, bu tarihi daha geriye götürülebilmektedir.

Vezirköprü ilçesinde, insanoğlunun madeni (bakırı) keşfetmesiyle Neolitik Dönem'in sona erdiği ve Kalkolitik Dönem'in (M.Ö 5500 - M.Ö 3000) başladığı zamanlara ait bulgular keşfedilmiştir. Günümüzden yaklaşık 7.500 yıl önce ilçenin bugünkü yerleşim yerine çok yakın olan Adatepe'de yerleşildiğine ilişkin izler görülmektedir.

M.Ö 5500'lü yıllardan başlayıp 2500 yıl süren kalkolitik dönemin hemen hemen tüm izlerini barındıran Adatepe, yine bu dönemde gelişen tapınma olgusuna dair kalıntılar da barındırmaktadır. Neredeyse dairesel bir yerleşim yeri olan bu doğal 'kale'nin tam ortasında bir de tapınak formu mevcuttur. Yerleşim yerleri ve tarım alanları bu formun etrafında merkezden dışarıya doğru dairesel genişleyerek serpişmiştir. Adatepe doğal bir kale olduğundan, hemen her dönem önemli bir yerleşke olmuştur. Bu alanda maden üretiminin gerçekleştirildiğine dair bulgular da tespit edilmiştir. Bölgede yapılan yüzey araştırmalarında bunu destekleyen maden ve cüruf kalıntılarına rastlanmıştır (Vezirköprü Kaymakamlığı, 2020).

Vezirköprü ilçesinde bulunan ve yaklaşık 4-5 hektar büyüklüğünde bir saha kaplayan Oymaağaç Höyük, Vezirköprü Ovasının en önemli antik yerleşmesidir. Uygun bir iklim, verimli tarlalar, yeterli su kaynakları, Tavşan Dağlarının bakır yatakları ve Kızılırmak 'ın geçişi nedeniyle Oymaağaç Höyük ilk insanlar tarafından Kalkolitik dönemden itibaren yerleşmeye açılmıştır.

Orta Tunç Çağı'nda Oymaağaç Höyüğü'nün Hititler'in dini merkezi Nerik olduğu tahmin edilmekle birlikte, 2005 yılında başlayan ve Almanya Berlin Freie Üniversitesi'nden Prof. Dr. Rainer Czichon ve Prof. Dr. Klinger başkanlığında yürütülen kazı ve yüzey araştırma projesi ile bu tahminin doğruluğu ispatlanmaya çalışılmaktadır.

15 yıldır devam eden kazılarda bulunan; törenlerde kullanılan küçük kaplar, Roma dönemine ait olduğu düşünülen toplu mezarlar, çanak çömlekler, hiyeroglifli yazılı mühür ve çivi yazılı tablet parçalarından yola çıkarak, buranın Hititler'in kutsal kabul ettiği şehir Nerik olduğu kesinleşmiştir. Hitit Kralı III. Hattuşili'nin yılda birkaç kez Hattuşa'dan Nerik'e gelerek, hava tanrısına saygı göstermek için ziyaretlerde bulunduğu tahmin edilmektedir (Samsun İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, 2020).

4. PROJENİN ARKA PLANI

4. PROJENİN ARKA PLANI

I. SOSYOEKONOMİK DURUM (GENEL, SEKTÖREL VE/VEYA BÖLGESEL)

Sosyoekonomik Analiz

Kalkınma Bakanlığı tarafından 2011 yılında yapılan İllerin ve Bölgelerin Sosyoekonomik Gelişmişlik Sıralaması araştırmasına göre tüm iller arasında Samsun 33. sırada yer almaktadır. Proje alanında bulunan ilçeler ise temel sosyoekonomik yapı olarak farklılıklar göstermektedir.

Alaçam

İlçenin ekonomisi genel olarak tarıma dayalıdır. Bunun yanında hayvancılık ve balıkçılık da yapılmaktadır. Tarım ürünlerinin başında tütün gelmektedir. Bunu buğday, çeltik ve mısır üretimi takip eder. Ayrıca birçok sebze ve meyve yetiştirilir. Hayvancılıkta ise büyük ve küçük baş hayvan yetiştiriciliği yapılmaktadır.

19 Mayıs

İlçede tarım, hayvancılık ve balıkçılık gelişmiş durumdadır. Tarım ürünleri arasında fındık, mısır önemli yer tutmaktadır. Balıkçılık denizde ve balık göllerinde de yapılmaktadır.

19 Mayıs ilçesinde cevizcilik ve arıcılık projeleri uygulanmaya konulmuş ve ekonomik açıdan önemli katkılar sağlayan faaliyetler haline gelmiştir. Ayrıca yapılan el dokuması kilim, çorap vb. gibi eşyalar ilçe ekonomisinde küçük de olsa bir yer tutmaktadır. Balık gölleri civarında yapılan hasır örücülüğü de ekonomik faaliyetler arasında sayılmaktadır.

Bafra

İlçede tarımsal üretim ve tarım ürünlerinin pazarlanmasına dayalı bir ekonomi gelişmiştir. Kızılırmak Deltası'nın sulak alan çevresinde yaşayan insanların ise temel geçim kaynakları tarım, hayvancılık, balıkçılık ve sazçılık gibi ekonomik faaliyetlerdir.

Kızılırmak Deltası Türkiye'nin önemli tarım alanlarından birisidir ve yoğun olarak sebze tarımı yapılmaktadır. Deltanın sulak alan çevresinde ise daha çok çeltik ve hububat üretilmektedir.

İlçede hayvancılık genellikle sulak alan çevresindeki köylerde yapılmaktadır. Balıkçılık da oldukça gelişmiştir. Balık göllerinde tutulan balıklar iç piyasada tüketilirken; 1985 yılında yetiştirilmeye başlanan kerevitin hemen hemen tamamı yurtdışına satılmaktadır.

Sanayi alanındaki faaliyetler de başta tütün olmak üzere gelişmiştir. Bölgede konfeksiyon, tekstil, orman ürünleri, un - kepek, balık unu - yağı işletmesi yanında ayrıca; tuğla, damper, tanker, soba, mibzer, zirai aletler, dondurma üretimi yapan işletmeler de mevcuttur. Bu alanlarda nüfusun çoğunluğu istihdam etmektedir. Bunların dışında diğer imalat ve montaj sanayi dallarından oluşan bir de küçük sanayi sitesi bulunmaktadır. Bafra'da Kızılırmak üzerinde elektrik üretim ve sulama amaçlı Altinkaya Barajı ile Derbent Barajları da bulunmaktadır.

Vezirköprü

İlçenin ekonomisi genelde tarıma dayalı olarak gelişmiştir. Bunun yanında hayvancılık ve orman ürünleri de önemli yer tutar. Her çeşit tahıl üretimi ile sebze ve meyvecilik gelişmiş durumdadır. Ayrıca; şeker pancarı, tütün, kendir, kenevir, ay çiçeği, susam ve zeyrek tarımı da yapılır.

Vezirköprü'de sanayinin fazla geliştiği söylenemez. ORÜS (Orman Ürünleri Sanayi) Entegre Kereste Fabrikası ilçe ekonomisine canlılık kazandırmıştır. İlçede, un fabrikaları ile zirai aletler imal eden kuruluşlar da bulunmaktadır. Ayrıca heybecilik, semaver yapımı, ip ve urgan yapımı da ekonomik faaliyetler içinde sayılabilir.

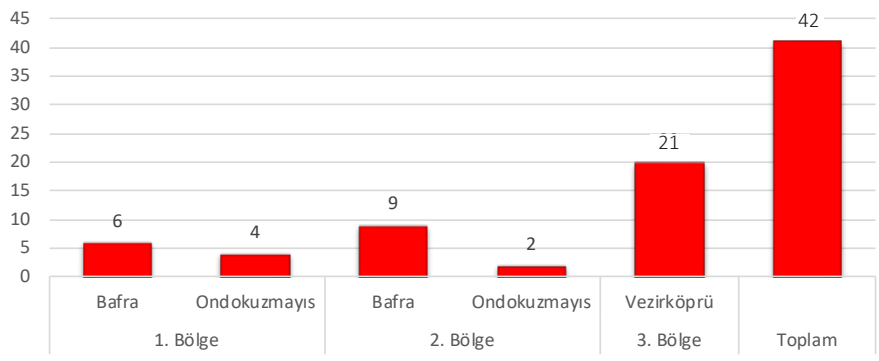
Mevcut Turizm Analizi

Turizm Altyapısı

Yeme – İçme Tesisleri

Proje alanında bulunan ilçelerin hepsinde özgün yiyecekler ve bu yiyeceklerin öne çıktığı yeme – içme tesisleri mevcuttur. Kızılırmak Vadisi'nde belirlenen bölgeler ve bölgeleri içinde barındıran ilçelerde bulunan yeme-içme tesisleri sayısı grafikte verilmiştir. Delta'da 10, Kapıkaya'da 11 ve Şahinkaya'da 20 olmak üzere toplam 41 yeme-içme tesisi mevcuttur.

Kızılırmak Vadisi Yeme-İçme Tesisleri

Grafik 1. Kızılırmak Vadisi
Yeme-İçme Tesisleri

3 bölgede yer alan yeme-içme tesislerinin listesi ise tablolarda verilmiştir.

Tablo 1. Kızılırmak Vadisi
Delta Bölgesi'nde Yer Alan
Yeme-İçme Tesisleri

1. Bölge - Delta	
İlçe	Adı
Bafra	Niyazi Kesim
Bafra	Kıcıroğlu Et Restoran
Bafra	Turan Usta Bafra Pidesi
Bafra	Bafra Balkaymak Dondurma
Bafra	Hanedan Sofrası
Bafra	Alış Pide -Bafra Pidesi
19 Mayıs	Balıca Sahlep Evi
19 Mayıs	Osmanlı Yörükler Cadırı
19 Mayıs	Kızılırmak Deltası, Yörükler Ziyaretçi Merkezi
19 Mayıs	Koç Restoran

Tablo 2. Kızılırmak Vadisi
Kapıkaya Bölgesi'nde Yer Alan
Yeme-İçme Tesisleri

2. Bölge - Kapıkaya	
İlçe	Adı
Bafra	Boğazkaya Restorant
Bafra	Ak Balık Restaurant
Bafra	Ak Restaurant
Bafra	Balık Kafe Restaurant
Bafra	Gölevi Restoran
Bafra	Gökkuşığı Alabalık Tesisleri
Bafra	Dostlar Alabalık Tesisleri
Bafra	Önder Kebap
Bafra	Vadipark Tesisleri
19 Mayıs	Alinin Yeri
19 Mayıs	Nebiyân Sofrası

3. Bölge - Şahinkaya	
İlçe	Adı
Vezirköprü	Oymaağaç Orman Kebabı
Vezirköprü	Çeltek Balık Restaurant
Vezirköprü	Köşem Kebap Evi
Vezirköprü	Kelem Baba
Vezirköprü	Muhtarın Yeri Albalık Lokntası
Vezirköprü	Saraycık Balık Lokantası
Vezirköprü	Başkebabçılık Dinlenme Tesisleri
Vezirköprü	Adana Sofrası
Vezirköprü	Çobanoğlu Lokantası
Vezirköprü	Bolat Pırzola Köfte Salonu
Vezirköprü	Kısmet Lokantası
Vezirköprü	Teker Et Lokantası
Vezirköprü	Ocakbaşı Lokantası
Vezirköprü	Şehri Vezir Tarihi Konak Restaurant
Vezirköprü	Hatipoğlu Pide Kebap Salonu
Vezirköprü	Serkan Et Lokantası
Vezirköprü	Koç Pide Kebap Salonu
Vezirköprü	Üçler Restaurant
Vezirköprü	Karabaş Tandır
Vezirköprü	Ateş Kardeşler Restaurant
Vezirköprü	Bakacak Kebap

Tablo 3. Kızılırmak Vadisi Şahinkaya Bölgesi'nde Yer Alan Yeme-İçme Tesisleri

Konaklama Tesisleri

Proje alanında halihazırda kullanıma açık nitelikli konaklama tesisi henüz yeterli olmadığı için bu istatistiki veriler Samsun ili bazında yapılmıştır.

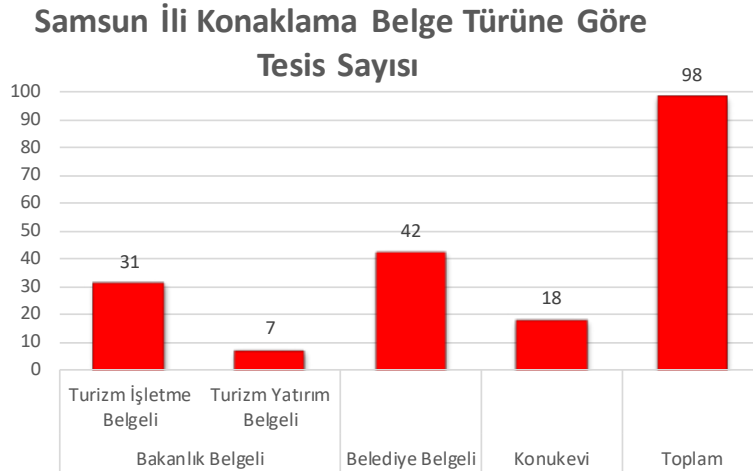
Grafik 2. Kızılırmak Vadisi'nde Yer Alan, Belge Türüne Göre Tesis Sayısı

Samsun il genelinde özellikle sahil şeridinde nitelikli konaklama tesisleri bulunmaktadır. Turizm İşletme Belgeli 31, Turizm Yatırım Belgeli 49 olmak üzere 80 tane belgeli tesis; 18 tane de konukevi yer almaktadır (09 Eylül 2019 tarihli TÜİK İstatistikleri). Grafikte Samsun ili belge türüne göre tesis sayıları verilmektedir.

Proje alanında bulunan ilçelerde konaklama imkanları, sayısal manada çok fazla olmasa da mevcuttur. Tüm proje alanında 4 otel, 1 butik otel ve 4 konukevi olmak üzere 9 tane konaklama tesisi bulunmaktadır. Bu tesislerden 3 tanesinin herhangi bir belgesi bulunmamaktadır. İki tanesi ise henüz açılmamıştır. Proje alanında bulunan tesislerin, Samsun il geneline oranı %5'tir.

Grafik 3. Samsun İli Konaklama Belge Türüne Göre Tesis Sayısı

Proje alanında bulunan konaklama tesislerinin adı, bulunduğu ilçe ve niteliği tabloda verilmiştir. Bafra ilçesinde 5, Vezirköprü ilçesinde 3, 19 Mayıs ilçesinde 1 ve Alaçam ilçesinde 1 tane tesis bulunmaktadır.

Adı	ilçe	Niteliği
Alaçam Öğretmenevi	Alaçam	Konukevi
Bafra Öğretmenevi	Bafra	Konukevi
Sevgi Otel	Bafra	Yok
Mis Otel	Bafra	Yok
Evim Otel	Bafra	Yok
Doğanca Otel (Eski Belediye Binası)	Bafra	Henüz hizmete açılmamıştır
Yörükler Yeme-İçme ve Konaklama Tesis (5 Adet Bungalov)	19 Mayıs	Henüz hizmete açılmamıştır
Butik Otel	Vezirköprü	Belediye Belgeli
Vezirköprü Bel. Misafirhanesi	Vezirköprü	Konukevi
Vezirköprü Öğretmenevi	Vezirköprü	Konukevi

Tablo 4. Proje Alanında Bulunan Konaklama Tesisleri

Proje Alanında Yer Alan Turizm Odaklarının Turizme Etkisi

Alaçam İlçesi'ndeki Turizm Odakları

Şekil 6. Alaçam İlçesi Turizm Odakları Haritası

Fotoğraf 5. Alaçam Ahşap Ambarlar (Kaynak: <https://samsun.ktb.gov.tr/TR-216936/ahsap-ambarlar.html>)

Ahşap Ambarlar

Alaçam ilçesinin köylerinde yoğun olarak karşılaşılan ahşap ambarlar gerek yapı tekniği bakımından gerekse ahşap süslemeleri bakımından Türk oyma sanatının izlerini taşımaktadır. Ahşap mimari ve süsleme bakımından önem arz etmektedirler. Yapım tekniği bakımından; bölgede yoğun bir şekilde bulunan çam ağacından imal edilmiş, ahşap perdelerin birbirine geçirilmesi suretiyle çantı tekniğinde yapılmış, köşeler kurt boğazı geçme yöntemiyle bağlanmıştır. Ambarlar genellikle kareye yakın bir form göstermektedirler. Üzerleri kırma çatı ile kapatılmış, çatının orijinalinde alaturka kiremit ile kapatılmış olduğunu bilinmektedir. Arazi yapısı, iklim ve ağaç çeşitlerinin bol ve dayanıklı olması ile ortaya çıkan ve önemli bir ihtiyacı karşılamaya yönelik tasarlanıp imal edilen ahşap ambarlar, sadece saklama amaçlı olmayıp göze de hitap eden sanat eserleridir.

Ahşap Camiler

Alaçam ilçesinde on bir tane ahşap cami bulunmaktadır ve bunlar tescil edilmiştir. Bu camilerden bazıları; Uzunkıraç, Şirinköy, Aşağıkoçlu, Pelitbükü Ekleş, Gümüşova, Pelitbüküsekecek, Pelitbükühasırlık ahşap camileri, Kalukdemirci, Kalukkaracukur köylerinde bulunan ahşap camilerdir. Alaçam ahşap mimari bakımından oldukça zengin olmakla beraber, ahşap sivil mimari yapıları ve dini yapılar günümüzde hala kullanılmaktadır. Ahşap mimari son dönemlerde bilim insanlarının, turizmcilerin, doğa sporlarıyla ilgilenenlerin, fotoğrafçıların, yazılı ve görsel basının dikkatini çekmektedir.

Fotoğraf 6. Alaçam Mübadele Müzesi

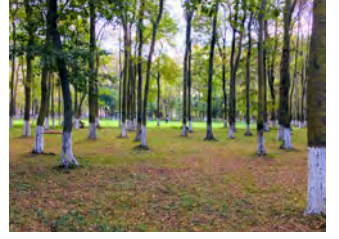
Alaçam Mübadele Müzesi

Alaçam ilçesi Kızlan Garajı mevkiinde bulunan tarihi bir bina 2010 yılında Samsun İl Özel İdaresi tarafından restore edilerek Alaçam Mübadele Müzesi

oluşturulmuştur. 16 Nisan 2012 tarihinden itibaren ziyarete açılmış 18 Eylül 2012 tarihinde resmi olarak açılışı yapılmıştır. Alaçam Mübadele Müzesi, etnografik eserlerden müteşekkil bir müzedir. Müzede bulunan eserler 24 Temmuz 1923 yılında Lozan Antlaşması'na konulan ek protokolle zorunlu göçe tabi tutulan mübadillerin yanlarında getirdikleri günlük kullanım eşyaları, belgeler ve fotoğraflardan oluşmaktadır. Her gün 08.00-17.00 saatleri arasında ziyarete açıktır.

Geyikkoşan Mesire Yeri ve Türbe

Geyik Baba Türbesi, Alaçam ilçe merkezine yaklaşık 2 kilometre uzaklıkta, deniz kenarına yakın bir mevkide yer almaktadır. Türbenin ilk olarak ne zaman yapıldığına dair bir bilgi bulunmamakla birlikte çeşitli dönemlerde türbede tadilatlar yapıldığı bilinmektedir. Türbe çeşitli ağaçlarla çevrili bir koru içerisindedir. Koru mesire yeri olarak kullanılmaktadır. Halk arasında bu ağaçlara ayrı bir önem verilmekte ve kesilmesi uygun görülmemektedir.

Fotoğraf 7. Geyikkoşan Mesire Yeri

Geyikkoşan Sahili

Geyikkoşan Sahili, Alaçam ilçe merkezine yaklaşık 3 kilometre uzaklıkta yer almaktadır. Temiz kumsalının yanı sıra; Kumsalın hemen ardında çınar, kavak, çam ağaçlarından oluşan koruluğa sahiptir. Aynı zamanda Alaçam Kamp Alanı da bu sahilde bulunmaktadır.

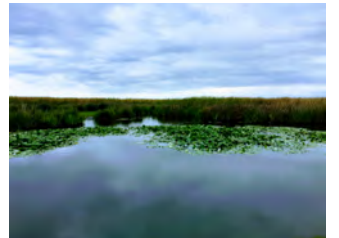

Fotoğraf 8. Geyikkoşan Sahili

Karaboğaz Gölü

Bafra ve Alaçam ilçeleri sınırları içerisinde yer almaktadır. Karaboğaz Gölü'nün çevresinde sazlık ve bataklık alanlarda çok sayıda kuş türü yaşamaktadır. Değişik mevsimlerde göçmen kuşların da uğrak yeri konumundadır. Kızılırmak Deltasının batısında yer alan Karaboğaz gölünün çevresindeki sazlık ve bataklık alanlarla sulak alan ekosistemi biyolojik çeşitlilik açısından son derece zengin olmakla birlikte flora ve fauna zenginliği de yapılan bilimsel çalışmalarla ortaya konulmuştur.

Bafra Ovasının ortasından geçen Kızılırmak'ın her iki yakasındaki çok sayıda göllerden sadece bir tanesi olan Karaboğaz Gölü çevresinde ormanlık alanlar ve Subasar Ormanları da yer almaktadır. Bafra ilçesinde su ürünleri bakımından oldukça zengin görülen göller, çok büyük ekonomik değerlere sahiptir. Özellikle kış ve ilkbahar döneminde kuş gözlemciliği için imkanlar sunmaktadır.

Fotoğraf 9. Karaboğaz Gölü

Fotoğraf 10. Kitaplı Konağı

Kitaplı Konağı

Alaçam ilçe merkezinde bulunmaktadır. Kitaplı Konağı'nın üzerinde yapım yılına dair herhangi bir tarihlendirme bulunmamıştır. Bununla birlikte plan özellikleri ve mimari elemanları açısından değerlendirildiğinde balkon kullanımı, pencere sövelerindeki eğrisel söve başlıkları, merdiven tipi ve Osmanlı Barok üslubunun izlerini taşıması, ıslak hacimlerin yapı içinde yer alması ve sofada yer alan lavabonun gösteriş ögesi olarak yapıya 19. yy. sonlarında girmesiyle birlikte yapının yaklaşık 1890 yıllarında inşa edilmiş olabileceğini düşünülmektedir. Ayrıca yakın çevrede aynı üslupta yapılmış yapılardan birinin bahçesinde yer alan çeşmenin kitabesinde çeşmenin 1899 yılında yapıldığı yazmaktadır. Bu yapıların da hemen hemen çeşmeyle aynı dönemde yapıldığını düşünülmektedir.

Sivritepe Höyüğü ve Kalesi

Alaçam ilçesinde bulunan ve yüksekliği yaklaşık 700 metre olan Sivritepe'de yer almaktadır. Sivritepe, Karşıyaka Mahallesi'ni yukarıdan görebilecek bir konumda bulunmaktadır. Hâkim bir tepe üzerinde olan höyüğün çevresi ekili dikili araziler ile çevrilidir. Tepe eteklerinde yer alan sur duvarlarının kalıntıları yer yer görülebilmektedir. Ancak bu duvarların yapım tarihi ile ilgili herhangi bir araştırma bulunmamaktadır. Tepenin üstü ağaçlar ile çevrilidir. Höyük üzerinde ve çevresinde yapılan araştırmalarda yoğun seramik buluntulara rastlandığı yazılı kaynaklarda belirtilmiştir. Buluntular, Orta Tunç Çağı, Demir Çağı, Helenistik Çağ ve Orta Çağa tarihlenmiştir.

Bafra İlçesi'ndeki Turizm Odakları

Şekil 7. Bafra Turizm Odakları Haritası

Akalan (Aparı) Şelaleleri

Şelaleler, Bafra'ya 43 kilometre uzaklıktaki Akalan Mahallesi sınırları içinde yer almaktadır. Aparı Mahallesi'nin yükseltileri arasındaki kanyonda bulunan söz konusu şelaleler, 7 tanedir. Her birinin önünde birer göl bulunmaktadır. Şelaleler, göller ve çevre güzellikleri manzara çeşitliliği sunmaktadır.

Ali Bey eşmesi

Bafra ilçesi, Cumhuriyet Mahallesi'nde 39 ada, 6 parselde yer alan çeşme, Geç Osmanlı Dönemi'ne ait bir meydan çeşmesidir. Cadde üzerinde bulunan yapı, düzgün kesme taştan yapılmıştır. Ön cephesi önde iki sütun, arkada iki yarım sütunla taşınan yuvarlak kemerlidir. Sütun başlıkları zikzak motiflerle süslüdür. Duvarda işlemeli bir çerçeve içinde 8 satırlık bir kitabe olup ortadan dikine çizgiyle ikiye ayrılmıştır. Ortadaki kemerin üzerinde dikine bir çizgi ile ikiye ayrılan 3 satırlık bir kitabe yer almaktadır. Çeşmenin üst kısmı düzdür. 8 Mart 1984'te yapı, tarihi eser olarak tescillenmiştir.

Altinkaya ve Derbent Baraj Gölleri

Altinkaya Barajı, "Aşağı Kızılırmak Projesi" olarak adlandırılan, Altinkaya Barajı ve HES, Derbent Barajı ve HES ile Bafra Ovası Sulaması ve Islahı projelerini içine alan büyük projenin en önemlisi, en büyük ve kilit taşı olarak yapımına en önce başlanmış olanıdır. Altinkaya Barajının üzerinde yer aldığı Kızılırmak 78 000 kilometrekarelik su toplama alanı ile ülkemizin 1/10'unu kaplayan ve doğduğu Sivas-Erzincan illeri arasındaki Kızıldağ'dan Karadeniz'e döküldüğü yere kadarki 1.355 kilometrelik uzunluğu ile ülkemizin en uzun nehridir. Altinkaya Barajı HES Kızılırmak Havzası'nda işletmeye açılmış, inşa halinde ve planlanmış toplam 24 baraj ve santral içinde; temelden 195 metre yüksekliği, 16 milyon metreküp gövde hacmi, 700 MW kurulu gücü ve yıllık 1,632 milyar kilovatsaat enerji üretimi gibi özellikleri bakımından en büyüğüdür(2019). Altinkaya Barajı'nın bulunduğu alanda oluşan Altinkaya ve Derbent Baraj Gölleri görülmeye değer manzaralar sunmaktadır.

Asarkale

Bafra ilçesinin 30 kilometre güneybatısında, Kızılırmak Vadisi içinde ve Altinkaya Barajı yakınında yer almaktadır. Asarkale, Helenistik Çağa ait olup savunma (korunma) amacıyla yapılmıştır. Kızılırmak'a paralel olan yola doğru açıklığı bulunan, gizli geçitten yukarı çıkışı sağlayan merdivenleri ile etap etap sizi yukarıya çıkaran, dev bir kaya kütesinin üzerine oturtulmuş bir yapıdır.

Bafra Arkeoloji Müzesi

Bafra ilçe merkezinde bulunmaktadır. Eski Şehir Kulübü olarak kullanılan 3 katlı binanın restorasyonu yapılarak hizmete açılmıştır. Bafra yöresinden elde edilen etnografik eserler ve İkiztepe kazısında çıkarılan arkeolojik eserler sergilenmektedir. Bafra'nın geleneksel yaşam tarzını, kültürünü yansıtacak canlandırmalar ile düzenlenen bir sergileme planı dahilinde müze hizmet vermektedir. Pazartesi günü hariç, 08.00 - 17.00 saatleri arasında ziyarete açıktır ve giriş ücretsizdir.

Fotoğraf 11. Altinkaya Baraj Gölü

Fotoğraf 12. Derbent Baraj Gölü

Fotoğraf 13. Asarkale

Fotoğraf 14. Bafra Arkeoloji Müzesi

Fotoğraf 15. Bafra Tütün Müzesi

Bafra Tütün Müzesi

Bafra ilçe merkezinde bulunmaktadır. Bafra'nın en önemli tarım ve kültür öğelerinden olan tütünün önemine atfen yapılmış ve 2016 yılında açılmıştır. Müzede, tarladan satışa tütün kültürü sergilenmektedir. Aynı zamanda müze bahçesinde tütünün yetişmesindeki tohumdan/kurutulmasına bütün aşamalar uygulamalı olarak gösterilmektedir. Pazartesi günü hariç, 08.00 - 17.00 saatleri arasında ziyarete açıktır ve giriş ücretsizdir.

Fotoğraf 16. Batık Minare

Batık Minare

Devlet Su İşleri tarafından 1984 ile 1990 yılları arasında Kızılırmak üzerine Derbent Barajı'nın kurulmasıyla Bafra ilçesi Boğazkaya Mahallesi'ndeki 200 civarındaki yapı sular altında kalmıştır. Eski yerleşim alanından su üstünde kalan yapılardan ön plana çıkan; caminin yıkılmayan minaresidir. Bölge aynı zamanda doğal güzellikleri ile de manzara çeşitliliği sunmaktadır.

Büyük Cami

Cami, Bafra ilçesinde yer almaktadır. Bahçe içinde, tek katlı dikdörtgen planlı, bir sıra kesme taş, 3 sıra tuğla örgü duvarlı, kubbesi sivri (tura) çatılı olan yapı Osmanlı döneminde inşa edilmiştir. Çatı altında çift sıra kirpi saçak bulunmaktadır. Giriş kuzeydeki çift kanatlı ana kapı ile sağlanmaktadır. Üzerinde 2 kitabe ve aşı boyasıyla yapılmış süslemeler mevcuttur. Çatının iç kısmı geometrik motiflerle bezelidir. Batı cephesindeki bir kapıyla camiye geçilmektedir. Caminin pencereleri dikdörtgen şekilli ve sivri kemerli olup demir kafeslidir. Osmanlı döneminden kalma mezarların ve kitabeli taşların yer aldığı mezarlık bahçesinde bulunmaktadır. 9 Eylül 1978 tarihinde yapı, tarihi eser olarak tescillenmiştir.

Fotoğraf 17. Çetinkaya Köprüsü

Çetinkaya Köprüsü

Bafra ilçesi için sembolik değeri olan Çetinkaya Köprüsü, 1937 yılında yapılmış, erken Cumhuriyet dönemi yapılarından. 250 metre uzunluğundaki betonarme köprü 7 kemerlidir. Kemer görünümlü her bir bölümde, düşeyde dokuz adet taşıyıcısı olan ve 3 kiriş ile bağlanmış olan köprünün ayakları düzgün kesme taş ile kaplanmıştır. Düşün konvoylarının geçtiği, anı değeri yüksek bir yapıdır.

Fotoğraf 18. Devvar Feneri

Deniz Feneri (Devvar Feneri)

Bafra deniz kıyısında yer almaktadır. Önemli bir ticaret merkezi olduğu için yüzyıllar boyu gemicilerin de dikkatini çekmiştir. Bafra kıyılarına Osmanlılar zamanında, ilçenin kuzeybatısındaki eski Koruluk şimdiki ismiyle Fener Mahallesi sınırları içinde Kızılırmak ile denizin birleştiği yere yakın ahşap bir deniz feneri yapılmıştır. Ahşap fener yıprandığı için Fransızlara demirden ve yüksek bir fener inşa ettirilmiştir. Fener; denizden 50 metre içeride, 7 direk üzerinde yapılmıştır ve her direk 5 metre uzunluktadır. İçinde giriş kapısından kule üzerine kadar 99 merdiven mevcuttur. Halen çalışmaktadır.

Emir Mirza Bey Türbesi

Bafra ilçe merkezine 5 kilometre uzaklıkta, Türbe Mahallesi'nde yer almaktadır. Bina moloz taşından harçla yapılmış, üzeri çadır gibi sivri bir kubbe ile örtülmüştür. Kapının üzerindeki kitabeden 1381 yılında (Hicri-783) yapıldığı anlaşılmaktadır. Lahitler Selçuklu tarzında yapılmış ve bir kısmının gövdesine ayetler yazılmıştır.

Hayat Mağarası

Bafra ilçesi, Meşeli Türkmenler ve Başaran köyleri arasında bulunmaktadır. Pleistosen Dönemlerde (MÖ.600.000-15.000) kullanıldığı düşünülen Hayat Kaya Mağarası, il sınırlarındaki en büyük doğal mağara olma özelliğine sahiptir. İnsanların en erken yaşam çağlarında, tamamen tüketici olduğu dönemlerde korunmak için stratejik bir sığınak olarak kullanıldığı düşünülmektedir. Tatlı su bulunması nedeniyle güvenli bölge konumundaki mağaranın girişinin daha sonraki dönemlerde düzeltmek suretiyle şekillendirildiği anlaşılmaktadır. Yaklaşık 1 kilometre uzunluğundaki mağaranın içinde dere ve küçük şelale yer almaktadır. Yer yer dikit-sarkıt oluşumu mevcut olan mağara, 2012 yılında tespit edilmiştir ve sit alanı ilan çalışmaları devam etmektedir.

Hızırbey Türbesi

Bafra ilçesinde bulunmaktadır. Mimari özelliklerinden ve bazı belgelerden dolayı 14.yy.'a tarihlendirilmektedir. Türbede eski Bafra beylerinden Candaroğlu İsfendiyar Bey'in oğlu Hızır Bey'in mezarı bulunmaktadır. Yapı kare planlı olup moloz taşından harçla yapılmış ve üzeri kubbeye örtülmüştür. Kubbeye geçiş Türk Üçgenleriyle¹ sağlanmaktadır. Türbe günümüze oldukça harap bir şekilde ulaşmıştır. Restorasyonu halen devam etmektedir.

Hüseyin Bey Çeşmesi

Bafra ilçesi, Hükümet Caddesi'nde bulunan Hüseyin Bey Çeşmesi, 1909 yılında Kazanasmazzade Abdurrahman Ağa tarafından, genç yaşta verem hastalığı nedeniyle vefat eden oğlu Hüseyin Bey'in hayratı olarak yaptırılmıştır. Çeşme altıgen planlıdır ve her yüzünde bitkisel motiflerle süslü çerçeve bulunmaktadır. İki yüzünde kitabesi yer almaktadır. Orijinal halinin önünde Kara Taştan 40-50 santimetre yüksekliğinde yalağı bulunmaktadır. Çatı kısmı ise bakır saclıdır ve koniktir. Kitabesinde Bafra eşrafından Kazanasmazzade Hacı Abdurrahman Ağa'nın mahdumu merhum Hüseyin Bey'in eseri yazmaktadır.

İkiztepe Höyüğü

Bafra ilçesi İkiztepe Mahallesi sınırları içerisinde bulunmaktadır. 1971 yılından itibaren İkiztepe Ören Yeri ve çevrede yapılan yüzey araştırmalarında 57 höyük tipi, 6 düz yerleşim yeri, 25 antik çağ ve hemen sonrasına ait kalıntı, 48 tümülüs, 5 kaya mezarı, 3 mezarlık, 1 kale, 1 hamam, 1 köprü bulunmuştur. İkiztepe Ören yerindeki en yüksek tepe İlk Tunç Çağı III. Zamanında

¹ Kare ya da çokgen plan şemasından dairesel bir eleman olan kubbe örtüsüne geçişte kullanılan mimari çözümlerden biri olan Türk Üçgeni, yan yana yerleştirilmiş ters ve düz üçgenlerden oluşmaktadır. Bu şekilde kare planlı bir yapıda en az sekizgen bir kesit oluşturulur. Bu sekizgen kesite dairesel formdaki kubbe rahatça oturtulur ve yükün taşıyıcı elemanlara iletilmesi sağlanır.

Fotoğraf 19. İkiztepe

(M.Ö. 2300-2100) mezarlık olarak kullanılmış, Eski Anadolu'da bulunan mezarlıklardan en büyüğü olan bu mezarlıkta 623 adet mezar tespit edilmiştir. Çıkarılan toplam 690 iskelet üzerinde yapılan antropolojik araştırmalar sonucu ölüm yaşları ve cinsiyetleri belirlenmiştir. Ayrıca iskeletlerden 8'inde bilinçli beyin ameliyatları yapıldığına dair izler görülmüştür. Ameliyat yapılanlardan bazılarının ameliyattan hemen sonra öldüğü, bazılarının ise 10 yıla varan sürelerde yaşamlarını sürdürdükleri anlaşılmıştır.

Kabaçukur Camisi

Bafra ilçesi, Esençay Mahallesi, Kabaçukur Mevkiinde bulunan Kabaçukur Camisi 2016 yılında Samsun Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu tarafından tescillenmiş bir kültür mirasıdır.

Kadı Çeşmesi

Bafra ilçesinde, Atatürk Bulvarı ile Tekel Caddesi'nin kesiştiği yerde bulunan Kadı Çeşmesi 1778 yılında Kadı Ali Efendi tarafından yaptırılmıştır. Üst kısmında bir kitabesi bulunmaktadır. Kitabede, "İçene afiyet, geçene selamet, Sahib-ül hayrat ve'l hasenat, Kadı Ali Efendi kıldı vasiyet" yazmaktadır. Yanları iki kısa plasterli ve kurnası mermerdir.

Fotoğraf 20. Kapıkaya

Kapıkaya

Kapıkaya, Bafra ilçesinin Kolay Beldesi sınırları içinde yer alan yüksek manzaraya sahip ve eski uygarlıklara ev sahipliği yapmış tarihi değeri olan bir mahalledir. Mahallenin adı, sınırları içinde yer alan büyük kaya bloklarında bulunan kapı şeklindeki delikten gelmektedir. 1924 yılında Selanik - Drama'dan gelen mübadiller tarafından kurulmuştur. Mahallenin çoğunluğu muhacir adı verilen topluluklardan oluşur.

Bölgede 2016 yılından bu yana uluslararası bir doğa sporları ve kültür festivali olan KapıkayaFest düzenlenmektedir.

Fotoğraf 21. Kızılırmak Deltası Sulak Alanı ve Kuş Cenneti

Kızılırmak Deltası Sulak Alanı ve Kuş Cenneti

Kızılırmak Deltası, 22.000 hektar genişliğinde bir alana sahiptir. Bataklık ve sazlık alanlardan oluşan bu büyük alanda irili ufaklı 20 adet göl bulunmaktadır. Tüm bu ekosistemi ve özellikle barındırdığı kuş türü sayısı bakımından yalnızca Türkiye için değil tüm dünya ekolojisi açısından büyük öneme sahiptir. Yaban hayatı geliştirme sahası olarak ilan edilen bu alan 19 Mayıs, Bafra ve Alaçam ilçelerini kapsamaktadır.

Kızılırmak Deltası, göç sırasında Karadeniz'i doğrudan aşan kuş türleri için yaşamsal önem taşımaktadır. Batı Palaearktik bölge içerisinde yaklaşık 1.100 kuş türü yaşamakta olup bu türlerin %40'ı yani yaklaşık 486 çeşidi Türkiye'de belirlenmiştir. Bu bölgedeki kuş türlerinin ise yaklaşık %35'i Kızılırmak Deltası'nda tespit edilmiş olup yaklaşık %15'i burada üremektedir.

Delta'nın belirli bir bölümüne araçla girmek yasak olup, kontrol bölgesinde deltada kullanılması için bisiklet ve elektrikli araç mevcuttur. Delta içindeki yaban hayatını korumak ve Unesco Geçici Miras Listesine giren bu alanın etkin ziyaretçi yönetimi için belirli alanlara araçla girişler yasaklanmıştır ve bu alanlar Büyükşehir Belediyesinin tur otobüsü ile gezilebilmektedir. 19 Mayıs tarafından girildiğinde Yörükler Ziyaretçi Merkezi, Bafra tarafından girildiğinde ise Doğanca Ziyaretçi Merkezi delta girişlerinde yer almaktadır. 19 Mayıs tarafından Kuş cennetine girildiğinde yolun doğusunda Subasar Ormanları da bulunmaktadır.

Kolay Turizm Merkezi

Derbent Barajı'nın yapımıyla birlikte oluşan baraj gölü bir doğal güzellik meydana getirmiştir. Kızılırmak boyunca uzanan bu eşsiz güzelliği, hemen yanı başındaki Asarkale kaya mezarları tamamlamaktadır.

Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın 22 Mart 2011 tarihli ve 59756 sayılı yazısı üzerine, 2634 sayılı Turizm Teşvik Kanunu'nun 3.maddesi ile 16 Nisan 2004 tarihi ve 2004/7253 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgeleri ile Turizm Merkezlerini belirlenmesine ve ilanına ilişkin yönetmelik hükümlerine göre, Bakanlar Kurulu'nca 26 Nisan 2011 tarihinde turizm merkezi olarak ilan edilmiştir (Samsun İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, 2011).

Tayyar Paşa Camii

Bafra ilçesinde, Cumhuriyet Meydanı'nda, Hükümet Konağı yanında yer almaktadır. Cami giriş kapısının üzerindeki yazılardan anlaşıldığına göre, 1869 yılında meşhur Tayyar Paşa tarafından yaptırılmıştır. Osmanlıların iç kubbe denilen karakteristik yapı şeklinin bir örneğidir. Eski özelliklerini koruyan tek şerefeli minaresi bulunmaktadır.

Tepen Deliği

Tepen Deliği, Bafra ilçesi Başaran Mahallesi'nde yer almaktadır. MÖ 3000 yılından beri yerleşim yeri olarak kullanıldığı bilinmektedir. Mağara girişinden kaya merdivenlerle inilen Tepen Deliği'nde; vadideki suya inen 152 basamak kaya merdiven bulunmaktadır. Merdiven; kayalar yuvarlak şekilde oyularak oluşturulmuştur. Dik bir yapıya sahip olan merdivenlere ekipmansız (ip, emniyet kemeri, kask, emniyetçi vb.) inilmesi ve profesyonel olmayan insanların girmesi tehlikelidir.

Fotoğraf 22. Tepen Deliği Mevkii

19 Mayıs İlçesi'ndeki Turizm Odakları

Şekil 8. 19 Mayıs Turizm Odakları Haritası

Fotoğraf 23. Engiz Plajı

19 Mayıs (Engiz) Plajı

19 Mayıs ilçesinde 20 kilometrelik bir sahil şeridi bulunmaktadır. Güzel bir kumsala ve temiz bir denize sahiptir. Kumsalın hemen ardında ağaçlık alan bulunmaktadır. Sahilde her türlü ihtiyaca cevap verebilecek dinlenme tesisleri, çay bahçeleri, piknik alanları ve kamp alanları mevcuttur. Ayrıca 2008 yılında yapımı tamamlanarak hizmete açılan Su Oyunları Parkı da burada yer almaktadır. Bu parkta aynı anda ortalama 600 üzerinde kişinin faydalanabileceği havuz bulunmaktadır.

Düzköy Camisi

19 Mayıs ilçesi, Düzköy Köyü'nde mezarlık içinde yer almaktadır. Yapı kare planlı ve iki katlıdır. Moloz taş ve tuğla malzeme ile inşa edilen yapının duvarları içten beton harçla sıvalıdır. Pencere ve kapı çerçevelerinde kesme taş malzeme kullanılmıştır. Camiye kemerli bir kapıyla girilmektedir. Kapının iki yanında başlığında rozet ve hayat ağacı motifi, kaidesinde ise silinmiş aslan figürü olan kare kaideli, bazı kısımları kırılmış birer adet sütun yer almaktadır. Caminin öne çıkıntılı betonarme mihrabı vardır. Taşınmazın giriş kapısı üzerindeki tabeladan yapının 1980 yılında Camiye çevrildiği anlaşılmaktadır ancak kesin yapım tarihi bilinmemektedir.

Fotoğraf 24. Galerîç Ormanı

Galerîç Ormanı (Subasar Ormanları)

19 Mayıs ilçesine 5 kilometre uzaklıktaki Yörükleri Mahallesi'nde bulunmaktadır. Bu bölgenin yaban hayatı açısından en ilginç alanları ise ilkbaharda tabanı tamamen suyla kaplanan su basar ormanlarıdır. Bu ormanlar günümüzde parçalanmış olmakla birlikte Yörükler Beldesi kuzeyinde kalan Galerîç Ormanı henüz bütünlüğünü korumaktadır. Orman, büyük bir kısmının sular altında kalması ve suyun üzerinde oluşan düğün çiçeği tarlaları ile görsel çeşitlilik sunmaktadır. Aynı zamanda biyolojik çeşitlilik bakımından oldukça zengin olan ormanda, birçok ötücü kuş türü kuluçkaya yatmaktadır.

19 Mayıs Turizm Merkezi (Nebiyan)

Nebiyan Dağı ilçe merkezine 30 kilometre uzaklıkta olup, tipik Karadeniz yayla görünümüne sahiptir. Nebiyan Yaylası olarak da anılan bölge yeşilin her tonunu, şelaleleri barındırmaktadır. Temiz havanın ziyaretçileri karşıladığı doğal güzeleğe sahip olan Nebiyan Yaylası, aynı zamanda Samsun'daki 7 turizm bölgesinden biri konumundadır. Bölge; offroad, yayla turizmi, dağcılık, yürüyüş-tırmanış, foto safariler için imkanlar sunmaktadır. Bölge ayrıca doğal içme sularıyla da ünlüdür.

Fotoğraf 25. Nebiyan

Sarıgazel Tabiat Parkı

Tabiat Parkı 19 Mayıs ilçesinde yer almaktadır. Samsun il merkezi üzerinden Samsun-Sinop Karayolu (D010) ile ulaşmak mümkündür. Alanda orman vejetasyonu hakimdir. Ana kaynak değer ormanın oluşturduğu manzara güzeleğidir. Tabiat Parkı Orman ve Su İşleri Bakanlığı Makamı'nın 11 Temmuz 2011 tarihli ve 903 sayılı olurları ile 2873 sayılı Milli Parklar Kanunu'nun 3. Maddesine göre Sarıgazel B Tipi Mesire yerinin statüsü iptal edilerek Sarıgazel Tabiat Parkı olarak ilan edilmiştir. 127 hektar büyüklüğe sahip olan ormanlık alanı, halk mesire yeri olarak kullanılmaktadır. Sahanın görsel peyzaj değerleri açısından Büyükşehir Belediyesi sınırlarında yaşayan yöre insanının üzerinde bulunan şehir baskısını azaltan, insanın psikolojik yapısına ve zevklerine hitap eden, bunun yanında Kızılırmak Deltası Kuş Cenneti ziyareti öncesi ve sonrasında insanların dinleneceği ve zaman geçirebilecekleri alanlardır.

Taş Köprü

19 Mayıs ilçesi, Yörükleri Mahallesi'nde bulunmaktadır. Taş köprü 19. YY Osmanlı eserlerindedir. Taş malzemeyle yapılmış olan köprünün önemli bir kısmı toprak altında kalmıştır. Basık kemerli, tek gözlü, düzgün kesme taştan yapılmıştır. Küçük boyutlu köprünün bazı bölümlerinde sonradan tuğla malzeme ile kullanılarak onarımlar yapılmıştır.

Yörükler Karavan Parkı

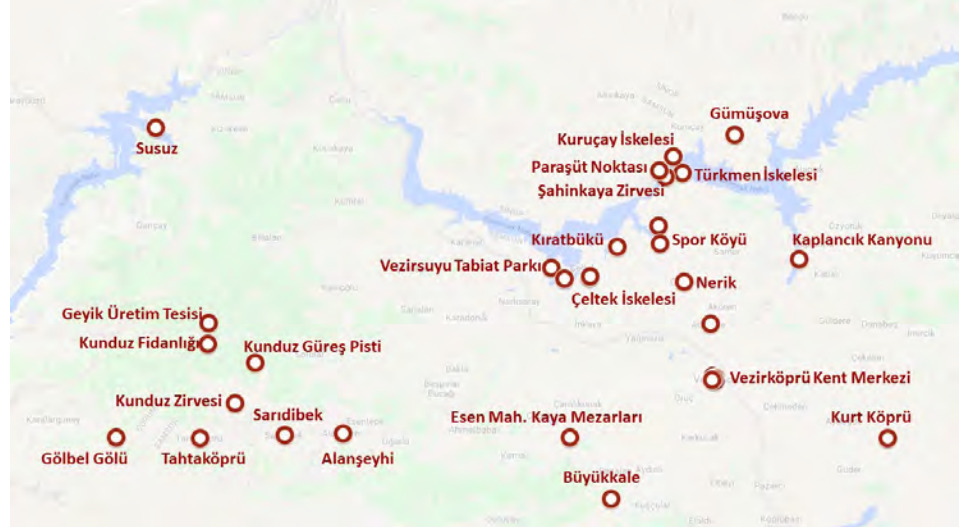
Samsun ili 19 Mayıs ilçesi Yörükler Mahallesi'nde Kızılırmak Deltası Kuş Cenneti'ni karavanı ile ziyaret edeceklere konaklama alanı sağlayacak yaklaşık 5.110 m²'lik bir alan Karavan Park olarak düzenlenmiştir. 19 adet karavan park yeri oluşturulmuştur. Tesis içerisinde, konaklayanların ihtiyacını sağlayacak bay, bayan, engelli tuvaletleri ve duşları bulunmaktadır. Her bir karavan için su ve elektrik tesisatları mevcuttur.

Fotoğraf 26. Yörükler Karavan Parkı

Vezirköprü İlçesi'ndeki Turizm Odakları

Şekil 9. Vezirköprü Turizm Odakları Haritası

Fotoğraf 27. Abdullah Derici Konağı

Abdullah Derici Konağı

Vezirköprü ilçe merkezinde yer almaktadır. Hicri takvime göre 1219 (Miladi 1804) yılında eski belediye başkanlarından merhum Abdullah Derici'nin babası tarafından yaptırılmıştır. 15 yıllık süre ile ücretsiz olarak maliklerinden kiralanın konak, 2015 yılında restore ve dekorasyonu tamamlanarak hizmete açılmıştır. İki katlı konakta zemin kat; mutfak, hol, sergi odası, kiler ve günlük oda olarak döşenmiştir. İkinci katta ise; beş adet oda ve yine geniş bir hol haremlik ve selamlık bölümleri olarak ikiye ayrılmıştır. Zemin katta bulunan kiler olarak kullanılan bölümün konağın hükümet konağı olarak kullanıldığı dönemde günlük nezarethane olarak kullanıldığı bilinmektedir. Konağa ait asıl eşyalar yanında susuz mahallesinde dokunan kilimler, heybeler ve çanta görselleriyle zenginleştirilip olup tarihi bir Vezirköprü evini tanıtmak üzere dekore edilmiştir. Pazartesi günleri hariç her gün 08:30 - 17:30 saatleri arasında ziyarete açıktır.

Büyükkale

Vezirköprü ilçesi, Büyükkale Köyünün güneyindeki yüksek ve sarp dağ zirvesinde yer alan kale kalıntısının Straborn'un sözünü ettiği Saygylion Kalesi olduğu ve Helenistik dönemde yapıldığı düşünülmektedir.

Zirvenin farklı yerlerinde duvar kalıntıları mevcuttur. Kalede büyük bir su sarnıcı ve kaçak kazı sonucu ağız ortaya çıkan sarnıca benzer bir yapı bulunmaktadır.

Çifte (Orta/Köprülü) Hamam

Vezirköprü ilçe merkezinde, Ganioglu Mahallesi'nde Hacıköy Caddesi üzerinde yer almaktadır. 1660 yılında Ayşe Hanım tarafından vakfedilmiştir. Bedestenin (arastanın) güney duvarına bitişik konumda bulunmaktadır. Giriş kapısı önüne içerisi görünmesin diye duvar örülmüştür. Kapıdan kubbeli soyunmalığa girilmektedir. Ortasında sekizgen şadırvan bulunan soyunmalığın

camekanlı bölümünde ayakkabı bulunan nişler vardır. Dikdörtgen planlı soğukluk, geniş bir kemerle kubbeli kare mekânla ayrılmıştır. Sıcaklık ortada kubbeyle örtülü kare mekân ile haç planlı eyvandan oluşmaktadır. Kare mekânın ortasında sekizgen göbek taşı eyvanların arasındaki halvet odacıklarda ikişer kurna yer almaktadır. Hamamların ikisi de birbirine benzemektedir. Bir tarafı kadın, bir tarafı da erkek hamamı olarak günümüzde de kullanılmaktadır.

Esenköy Kaya Mezarı

Vezirköprü ilçesine 12 kilometre uzaklıktaki Esenköy Zindankaya arkeolojik alanında yer almaktadır. Yapı tekniği açısından Paflagon tipi mezardır. Üç sütun ve iki odadan oluşmaktadır. Demir Çağı eseri olduğu bilinmektedir.

Fazıl Ahmet Paşa (Köprülü/Taş/Kurşunlu) Medresesi

Medrese, Vezirköprü ilçe merkezinde, Fazıl Ahmet Paşa Mahallesi'nde bulunmaktadır. 1662 yılında Fazıl Ahmet Paşa tarafından yaptırılmıştır. Çatısı kurşunla kaplı iken daha sonra kiremitle örtülmüştür. 1964 yılına kadar çeşitli amaçlarla kullanılan medrese, bu tarihten itibaren Halk Kütüphanesi olarak kullanılmaya başlanmıştır. 1974 yılında çatısı bakırla kaplanan yapının içi ve dışında pembe Karacaviran taşı kullanılmıştır. Dilimli, kurşun kaplı kubbelerin aralarında tuğladan kare biçimli bacalar bulunmaktadır. Basık kemerli kapıdan aralarında medrese odalarının yer aldığı revaklı dikdörtgen avluya girilmektedir. 2002 yılında mahalli olanaklarla restorasyon çalışmalarına başlanarak, 2003 yılının şubat ayında bitirilmiştir. İç avludaki sütunların arası ahşap malzeme ve çerçeve ile kapatılarak geniş kapalı kullanım alanları kazanılmıştır.

Fotoğraf 28. Fazıl Ahmet Paşa Medresesi

Ganioğlu Çeşmesi

Vezirköprü ilçesi Mehmet Paşa Mahallesi Hacıköy Caddesi üzerinde yer almaktadır. Geç Osmanlı Dönemi'nde yapıldığı bilinmektedir. Şu anda kullanılmamaktadır.

Kale (Taşkale/Ayşe Hatun) Camii

Vezirköprü ilçesi Taşkale Mahallesi'nde yer almaktadır. 1659 yılında Köprülü Mehmet Paşa'nın eşi Ayşe Sultan tarafından yaptırılmıştır. Depremden fazla zarar görmediğinden orijinalliğini koruyabilmiştir. Üç kubbeli son cemaat yerinde ahşap oyma kapıyla ana mekâna geçilmektedir. Son cemaat yeri 1945'ten sonra camekanla kapatılmıştır. Ahşap kapının sağında minareye açılan bir kapı, solunda ise kadınlar mahfiline çıkan basamakların bulunduğu bir dehliz bulunmaktadır. Kare planlı ana mekân, oldukça yüksek bir kasnağa oturan kubbeyle örtülüdür. Kubbe kasnağındaki üç vitraylı pencere sonradan

Fotoğraf 29. Kale Camii

yapılmıştır. 7 köşeli mihrap nişi mukarnaslıdır. Kıvrık dal, baklava, çiçek bezemeli abanoz ağacından minber geç dönem özelliğindedir. Kubbedeki kalem işleri orijinal değildir. Tek şerefeli silindir gövdeli minare depremde yıkılmış, yeniden yapılmıştır.

Kale (Taşkale/Ayşe Hatun) Hamamı

Vezirköprü ilçesi Mehmet Paşa mahallesinde, Kale Camine bitişik konumda yer almaktadır. Ayşe Hanım yaptırmıştır. Moloz taş malzeme ile yapılmıştır. Soyunmalık bölümündeki kubbesi dikkat çekicidir. Kesme taş ve tuğladan yapılmış kasnağın üstündeki kubbe ters dizilmiş kiremitlerle örtülüdür. Sivri kemerli kapıdan ortasında sekizgen şadırvanı olan soyunmalığa girilir. Soyunmalığı çeviren setlerin önünde ayakkabıların konulduğu nişler vardır. Soyunmalığın girişi beşik tonozlu, diğer bölüm kubbe ile örtülüdür. Sıcaklık ortada kubbeli kare mekânı ile hac planlı eyvanlardan oluşmuştur. Eyvanlar arasındaki halvet odacıkları kubbelidir. Günümüzde de kullanılmaktadır.

Fotoğraf 30. Kaplancık Kanyonu

Kaplancık Kanyonu

Vezirköprü ilçe merkezine 23 kilometre uzaklıktaki Kaplancık Kanyonu, Şahinkaya Kanyonu'ndan sonra Altinkaya Barajı havzasındaki ikinci kanyon konumundadır. Kızılırmak'ın turkuaz ve yeşil renkli sularının sarp kayalıklar arasında yol bularak yaklaşık 2 bin metre ilerlemesi, ziyaretçilere farklı manzaralar sunmaktadır.

Kaplancık Kanyonu ve Kaplancık Mahallesi, Helenistik ve Roma döneminden izler taşımasıyla da ön plana çıkmaktadır.

Kaplancık Kanyonu, sunduğu doğal güzelliklerin yanı sıra kano, dragon bot, yamaç paraşütü, paramotor, base jump, slackline ve highline (iple yüksekten atlama), kaya tırmanışı, doğa yürüyüşü gibi sporların yapılmasına imkân sağlamaktadır.

Şahinkaya Kanyonu'nun 10 kilometre doğusunda bulunan Kaplancık Kanyonu, henüz herhangi bir tesis ya da altyapı barındırmamakla birlikte Şahinkaya Kanyonu gibi doğal güzelliklerinin yanı sıra ekstrem sporlar merkezi haline gelebilme potansiyeli taşımaktadır.

Kunduz Geyik Üretim Sahası

Geyik Üretim Çiftliği, Samsun ili Vezirköprü ilçesi Kunduz Dağı'nda 83,5 hektarlık alanda yer almaktadır. Bu alan içerisinde sadece kızıl geyikler bulunmaktadır. Doğada kızıl geyik sayısının eksilmesi üzerine yapılan proje ile, 2013 yılı itibariye çiftlikte 6'sı erkek 18'i dişi ve 11'i de yavru olmak üzere toplamda 35 adet kızıl geyik üretilmiştir. 2012 yılı içerisinde 7 geyik doğaya salınmıştır. Geyik Üretim Çiftliği, Karadeniz Bölgesi'nde tektir.

Kunduz Ormanları

Kunduz Dağı, Vezirköprü ilçesi sınırları içinde bulunmakta olup, Samsun'un güneybatısında, Vezirköprü'nün batısında yer almaktadır. Kunduz Dağı'na ulaşım Vezirköprü şehir merkezinden 51 kilometrelik asfalt bir yol ile sağlanmaktadır. Vezirköprü; karayolu ile Samsun'a 115 kilometre, Havza'ya 20 kilometre, Merzifon'a, 40 kilometre, Durağan'a 60 kilometre ve Amasya'ya 61 kilometre uzaklıktadır.

Fotoğraf 31. Kunduz Ormanları

Kunduz Dağı ile Vezirköprü arasında; havza tabanı, platolar ve dağlık alanlar olmak üzere üç morfolojik ünite ayırt edilebilmektedir. Doğu - batı uzanımlı olan dağın turizm amaçlı yararlanılan kesiminin ortalama yükseltisi 1100 - 1500 metre arasındadır. Kunduz Dağı'nın en yüksek yeri 1791 metre ile Keltepe'dir. Geyiklerin doğal yapıyla özdeş bir ortamda üretimlerinin sağlandığı ender çiftliklerden biri olan Geyik Üretim Çiftliği Kunduz Ormanları'nda yer almaktadır. Halk arasında "Kunduz Ormanları" ya da "Kunduz Yaylası" olarak da tanınmaktadır. Yaz aylarında ormanın temiz havasından yararlanmak, dinlenmek ve piknik yapmak amacıyla insanlar gelmektedir.

Kurşunlu – Taceddin Paşa Çeşmesi

Vezirköprü ilçesi Çanaklı Mahallesi Taceddin Sokağı'nda bulunmaktadır. Kurşunlu Caminin avlusundadır. Geç Osmanlı Dönemi'nde yapıldığı bilinmektedir.

Kurt Köprü

Vezirköprü ilçesinin Tekkekıran Mahallesi'ne 3 kilometre mesafede ve İstavroz Çayı üzerinde yer almaktadır. Kurt Köprü bir yüksek ayak üzerine iki büyük sivri kemerli gözden oluşmuştur. İki kemer arasında ve yanlarında olmak üzere sivri kemerli pencere şeklinde toplam üç adet kemer bulunmaktadır. Çayın iki yamacına gelen kısım doğal kaya ve toprakla desteklenmiştir. Köprü'nün geçit kısmı düz olup, diğer yerlerinde olduğu gibi bir hayli tahrifata uğramıştır. Köprü ayağı kalın paye şeklinde olup, alt kısmında dikdörtgen beş adet dalgakıranı mevcuttur. Köprü'nün pencere görünümü küçük kemerlerin başlangıcına kadar olan kısma yer yer Roma ve Bizans dönemine ait mezar stelleri ve mimari parçaları, yer yer kesme taş, yer yer de düzensiz taşlardan oluşan moloz taş örgü sistemindedir. Vezirköprü'nün Tekkekıran ve Havza'nın Kayabaşı (Tahna) mahallelerini birbirine bağlayan köprü yapılan onarımlarla bugün kullanılabilir duruma getirilmiştir.

Namazgah Camii

Vezirköprü ilçe merkezinde, Köprülüler Caddesi üzerinde bulunmaktadır. Yapı, tarihi namazgaha 40-50 metre mesafede bulunduğundan bu adla anılmaktadır. Caminin inşa kitabesi yoktur. Bazı yayınlarda bugünkü caminin yerindeki eski caminin köprülü Mehmet Paşa tarafından yaptırıldığı, 1906 depreminde yıkılarak sadece minber ve mihrabı kaldığı, 1915 yılında aynı yerde

mahalle sakinleri tarafından şimdiki caminin yaptırıldığı belirtilmektedir. Yapı 2008 yılında Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından elden geçirilerek bugünkü görünümüne kavuşturulmuştur. Bu onarımda kuzey ve batısında caddelerle çevrilen caminin doğu bitişiğine, sonradan eklenen bölüm kaldırılmıştır. Ayrıca yapının kiremit kaplı çatısı aktarılmış, yapının kuzeydoğu bitişiğinde bulunan çeşme de ön cephesi kuzeye bakacak şekilde 90 derece döndürülerek tamir edilmiştir.

Namazgah Çeşmesi

Vezirokprü ilçesinde Taşkale Mahallesi Havza Caddesi üzerinde bulunmaktadır. Namazgah Camisinin bitişiğindedir. Köprülü Mehmet Paşa tarafından yaptırıldığı bilinmektedir. Halen kullanılabilir durumdadır.

Orta Cami (Yörgüç Paşa Cami)

II. Murat'ın vezirlerinden Yörgüç Paşa tarafından 1431 yılında yaptırılmıştır. Vezirokprü ilçesi Orta Cami Mahallesi'nde 100. yıl caddesinde bulunan yapı 1943 depreminde yıkıldığından orijinal hali hakkında bilgi bulunmamaktadır. Yıkılan caminin yerine 1944 yılında moloz taş duvarlı, ahşap çatılı, dikdörtgen planlı bugünkü cami yapılmıştır. Yeni yapılan caminin mimari yönden bir özelliği bulunmamaktadır. Yapı dıştan betonarme sıvalıdır. Önceki kolonlarla destekli kısmın altında eskiden cami avlusu olan ortasında sekizgen şadırvanın yer aldığı kısımdan çift kanatlı ahşap kapı ile yapıya girilir. Girişe göre sağ yandaki tek minarenin şerefesi de tek olup şerefe altı mukarnas işlemelidir. Minarenin külahı ise çinko kaplıdır.

Oymaağaç Höyüğü / Nerik Antik Kenti

Samsun ili Vezirokprü ilçesinde bulunan yaklaşık 4-5 hektar büyüklüğünde bir sahada yer almaktadır. İklimi, verimli tarlaları, yeterli su kaynakları, Tavşan Dağları'nın bakır yatakları ve Kızılırmak geçişi nedeniyle höyüğün; ilk insanlar tarafından Kalkolitik dönemden itibaren yerleşmeye açıldığı tarihi kaynaklarda yer almaktadır.

Fotoğraf 32. Oymaağaç Höyüğü

2005 yılından beri devam eden kazılarda bulunan; törenlerde kullanılan küçük kaplar, Roma Dönemi'ne ait olduğu düşünülen toplu mezarlar, çanak çömlekler, hiyeroglifli yazılı mühür ve çivi yazılı tablet parçalarından yola çıkarak, buranın Hititlerin kutsal kabul ettiği şehrin Nerik olduğu kesinleştirilmiştir. Hitit kralı III. Hattuşili'nin yılda birkaç kez Hattuşaş'tan Nerik'e gelerek, hava tanrısına saygı göstermek için özel ziyaretlerde bulunduğu düşünülmektedir.

Saat Kulesi

Vezirokprü ilçesi Fazıl Ahmet Paşa Medresesi'nin 50 metre kadar batısındaki Saathane Meydanı'nda yer alan saat kulesi, Sultan II. Abdülhamid'in saltanatında 4 Ekim 1906 tarihinde yaptırılmıştır. 15 metre yüksekliğindeki saat kulesi, sekizgen kaide üzerinde yükselen silindirik bir gövdeye

sahiptir. Gövdenin yukarısı minare şerefelerine benzer yapılmıştır. Kulenin dört yüzünde yuvarlak saat kadranları bulunmaktadır. 0,72 x 0,38 metre ölçülerindeki mermer levha üzerine, kartuşlar içerisinde ikişerden dört sıra ve sekiz satır halinde sülüs harflerle kabartılarak yazılan ve kısmen tahrip olan Osmanlıca kitabe bulunmaktadır.

Fotoğraf 33. Saat Kulesi

Şahinkaya Kanyonu

Vezirköprü ilçesi, Türkmen bölgesinde bulunmaktadır. Türkmen bölgesi, Vezirköprü'den yaklaşık 17 kilometre uzaklıkta yer almaktadır. Kızılırmak üzerinde bulunan en dar ve uzun geçit olma özelliğine sahip bir kanyondur. Kızılırmak'ın yatağını derince yarması sonucu oluşmuş kanyon, 2,5 kilometre uzunluğundadır. Kayalıkların suya alan yüksekliği yaklaşık 324 metredir.

Altinkaya Barajı'nın kurulmasından sonra tekne turları yapılmaya başlanmıştır. Mevcutta kanyona Çelteç ve Türkmen bölgeleri olmak üzere iki farklı yerden ulaşım sağlanabilmektedir.

Fotoğraf 34. Şahinkaya Kanyonu

Şahinkaya Kanyonu ve bulunduğu çevre 2012 Yılında ulusal turizm bölgesi ilan edilmiştir.

Çok sayıda spor dalının yapılabileceği Şahinkaya Kanyonu'nda 2017 yılından bu yana Falcon Fest etkinliği de düzenlenmektedir. Bu etkinlikte yurt dışından ve yurt içinden çok sayıda ekstrem sporcu bu farklı spor dallarını Kanyon'da sergileyerek hem kendi yeteneklerini test etmekte hem de izleyici olarak gelenlere görsel bir şölen sunmaktadır.

Festivale BASE Jump, Paramotor, Tırmanış, Highline ve Kano spor dallarından her biri kendi alanlarında uzman 100 sporcu davet edilmiş olup Şahinkaya Kanyonu'nda aynı anda bu sporları yapmalarına olanak sağlanmıştır.

Şifa Hamamı

Vezirköprü ilçesi Mehmet Paşa Mahallesi'nde yer almaktadır. Mehmet Paşa tarafından ailesi için özel olarak yaptırıldığı söylenmektedir. Ahşap dikdörtgen soyunmalık sonradan eklenmiştir. Şadırvanlı, kubbeli soğukluğun kuzeyinde tuvalet ve usturalık yan yanadır. İl halvet kare planlı sıcaklığın duvarı dikdörtgen nişlidir. Sıcaklığın doğusunda beşik tonozlu küçük bir mekân, batısında başka bir halvet odacığı vardır. Günümüzde çalışır durumdadır.

Fotoğraf 35. Kurşunlu Camii

Taceddin İbrahim Paşa (Kurşunlu) Camii

Vezirköprü ilçesi Çanaklı Mahallesi'nde bulunmaktadır. 1494 yılında yapılmıştır. 1945 depreminde tümüyle yıkılmıştır. 5 kubbeli son cemaat yeriyle 2 kubbeli ana mekândan oluşan özgün yapı, sonradan düz çatı ile örtülmüştür. Ana mekânın yanlarındaki kubbeli zaviyeler özgündür. Ana mekanla zaviyeler arasındaki kemerli açıklıklar kapatılmıştır. Restorasyon çalışmaları sonucu son halini alıp ibadete açılmıştır. Şu an aktif olarak kullanılmaktadır.

Kanlıgöl ve Mamri Gölü

Vezirköprü ilçesinin Ovacık Mahallesinde bulunan Kanlıgöl ve Mamri Gölü birer doğal zenginliktir. Mevsimsel değişikliklerden etkilenen bu göller için özellikle kuraklık önemli bir sorun haline gelmiştir.

Fotoğraf 36. Köprülü Bedesten ve Arasta

Köprülü Bedesten ve Arasta

Yapı, Vezirköprü ilçe merkezinde, Orta Cami Mahallesi'nde, Orta Cami ile Çifte Hamam arasında bulunmaktadır. Ayşe Hanım'ın babası Yusuf Ağa'nın H. 1160 yılında yaptırdığı bilinmektedir. İç ve dış bedesten olmak üzere iki bölümdür. Dört kapısı ve içerisinde 110 dükkân bulunmaktadır. İç bedesten kervansaray olarak kullanılmıştır. Ayşe Hanım tarafından vakfedilmiştir. Arasta bölümü bedestenin çevresinde gelişmiştir. Dört yandan basık kemerli kapılarla girilen bedesten, kare planlı dört kubbeye örtülü bir yapıdır. Kubbeler duvarlara bitişik tuğla kemerlere oturtulur. Kemer, pandantif ve kubbeler düzgün tuğla örgüsüyle güzel bir görünüm kazanmıştır. Ana kubbeyi taşıyan tuğla kemerin ortada dayandığı bölümde içeri girinti yapan kare mekân küçük kubbeye örtülüdür. Dışarıdan ana kubbeler arasında görülen bu bölüm dua kubbesidir. Yuvarlak kemerli kapılarla girilen arastanın kuzeyinde tonozlu dükkanlar yer almaktadır. Bedestene bakan yüzdeki dükkanlar yer kazanmak amacıyla üçgen biçiminde yapılmıştır.

Fotoğraf 37. Taşhan

Taşhan

Vezirköprü ilçesi Orta Cami Mahallesi 100. Yıl Caddesi Taceddin Paşa Sokağında yer almaktadır. Yapının Geç Osmanlı döneminde yapıldığı bilinmektedir. İki katlı olarak inşa edilen Taşhan'da dolgu taş malzeme kullanılmıştır. Üç kapısı mevcuttur. Kapılardan biri kullanılmamaktadır. Han, dıştan 33 x 39 metre ölçüsünde, hafif yamuk bir dikdörtgen şeklinde olup, ortadaki avlunun çevresinde sıralanan iki katlı hücre ve revaklar ile kuzeyde bir develikten oluşmaktadır. 2006 yılı içerisinde restorasyon çalışmalarına başlanmış ve otel restoran olarak kullanıma açılmıştır. 2015 yılında çıkan yangın sonucunda kullanılamaz hale gelen Taşhan'ın restorasyonu tamamlanmış olup tefriş çalışmaları devam etmektedir.

Fotoğraf 38. Vezirsuyu Tabiat Parkı

Vezirsuyu Tabiat Parkı

Samsun ili Vezirköprü ilçesi sınırlarında yer alan Vezirsuyu Tabiat Parkı, 35 ha alana sahip olup, Samsun iline 133 kilometre, Vezirköprü ilçesine 23 kilometre mesafede bulunmaktadır. Yıllık 75.000 kişi tarafından ziyaret edildiği bilinmektedir. Tabiat Parkı'na Şahinkaya Kanyonu 7 kilometre uzaklıkta olup Kanyon'a tekne ile geziler düzenlenmektedir. Ziyaretçiler sahaya öncelikli olarak piknik yapmak için gelmektedir. Alanın ana kaynak değeri ormanın gölle oluşturduğu peyzajdır. Vezirsuyu Tabiat Parkı, piknik amaçlı günübirlik kullanılmasının yanında kır evlerinde konaklama, karavan ve çadırdaki konaklama, spor yapma, doğa yürüyüşü, yaban hayatı gözlemi, flora gözlemeleme, fotoğrafçılık, atlı yürüyüş, bisiklet gezisi, sportif olta balıkçılığı,

yelken ve kano gibi su sporları, yüzme, su altı dalış, göl ve kanyon gezisi, doğa eğitimi, izcilik, oryantiring, paintball ve buna benzer birçok eko turizm ve rekreasyon potansiyeline, ayrıca bu faaliyetleri gerçekleştirecek ziyaretçi potansiyeline sahiptir.

Proje Alanında Yer Alan Turizm Değerlerinin Turizme Etkisi

Şekil 10. Kızılırmak Vadisi Değerler Haritası

Bir bölgede turizmin gelişmesinde doğal ve kültürel varlıkların yanı sıra yemekler, el sanatları, tarım ve maden ürünleri gibi değerlerin rolü önemlidir. Bu değerlerin turistik ürün haline dönüşebilmesi içinse yöresellik ve özgünlük, ürün niteliği kadar ön plana çıkmaktadır.

Kızılırmak Vadisi, turistik ürün olma potansiyeli taşıyan çok sayıda değer barındırmaktadır. Bu değerlerin taşıdığı potansiyeli ön plana çıkarmaya yönelik halihazırda bir takım parçacıl girişimler olmuştur. İlçeler, bazı yöresel ürünleri için coğrafi işaret çalışmaları yürütmektedirler.

Tablo 5. Turizm Değerleri

Turizm Değeri	Yer	Tür	Coğrafi İşaret	Tescil/ Başvuru Tarihi	Tescil Ettiren/ Başvuruda Bulunan Kurum
Vezirköprü Semaveri	Vezirköprü	El Sanatları	Mahreç işareti	27.12.2017	Vezirköprü Belediyesi
Bafra Zembili	Bafra	El Sanatları	Mahreç işareti	14.05.2012	SBB
Bafra Nokulu	Bafra	Gıda	Mahreç işareti	6.11.2017	SBB
Bafra Pidesi	Bafra	Gıda	Mahreç işareti	3.03.2009	Bafra TSO
Samsun Kaz Tiridi	Samsun	Gıda	Mahreç işareti	27.12.2011	Samsun İç Bölge Belediyeler Birliği
Oymaağaç Oğlak Kebabı	Vezirköprü/Oymaağaç	Gıda	Başvuru Aşamasında	25.06.2018	Vezirköprü Belediyesi
Bafra Kaymaklı Lokum	Bafra	Gıda	Başvuru Aşamasında	23.11.2017	Bafra TSO
Susuz Bezi	Vezirköprü/Susuz	El Sanatları	Başvuru Aşamasında	25.06.2018	Vezirköprü Belediyesi
Tahtaköprü Kilimi	Vezirköprü/Tahtaköprü	El Sanatları	Başvuru Aşamasında	25.06.2018	Vezirköprü Belediyesi

Coğrafi işaretli ürünler, benzerlerinden farklılaşmış ve bu farklılığı yöreye özgü olması ile kazanan katma değeri yüksek ürünlerdir. Özellikleri ve özgünlükleri itibarıyla ait oldukları yöre ile özdeşleşmiş ürünleri gösteren coğrafi işaretler, hem kendi üreticilerine ve yörelerine hem de ülkemize önemli ekonomik katkı sağlamaktadır.

Menşe adı ve mahreç işareti olarak iki türü olan coğrafi işaretler, ihracat potansiyeli yüksek ürünlerdir. Menşe adı, özelliklerini üretildiği yöreye borçlu olan ve tüm üretim süreçleri özdeşleştiği yörede gerçekleşen coğrafi işaretleri gösterir. Mahreç işareti, belirgin bir özelliği veya ünü, özdeşleştiği yöreden kaynaklanan ürünleri gösterir. Coğrafi işaretler ürün üzerinde kullanıldığında, beraberinde amblemin bulunması zorunludur (Türk Patent ve Marka Kurumu, 2019).

Tabloda proje alanında ve yakın çevresinde bulunan; coğrafi işaret tescili almış veya başvuru aşamasında olan turizm değerleri verilmiştir.

Fotoğraf 39. Bafra Kaymaklı Lokum

Bafra Kaymaklı Lokum

Bafra Ticaret ve Sanayi Odası tarafından 23 Kasım 2017 tarihinde coğrafi işaret almak için başvurulmuştur.

Kızılırmak Deltası'nda yetişen mandalar kimi zaman kış boyunca tamamen özgür olarak yaşamlarını sürdürmektedirler. Diğer hayvanların yiyemeyeceği sertlikteki ot ve sazlarla da beslenen mandaların sütü son derece besleyici ve bu süttten elde edilen kaymak da bir o kadar özeldir. Bafra lokumu bu mandaların sütünden elde edilen kaymaktan üretilmektedir. Besleyici, yumuşak ve hafiftir. Üretimi sırasında hiçbir yabancı katkı maddesi kullanılmadığı için boğazda yanma hissi oluşturmaz. Bu nedenle raf ömrü de az olan Bafra kaymaklı lokumunun kısa sürede tüketilmesi gerekmektedir.

Bafra Nokulu

Samsun Büyükşehir Belediyesi'nin başvurusu ile 6 Kasım 2017 tarihinde Mahreç İşareti olarak tescillenmiştir.

Fotoğraf 40. Bafra Nokulu

Bafra Nokulu; mayalı açılmış hamurun içerisine ceviz, kuru sarı üzüm, şeker ve diğer hammaddelerin karışımı konularak yapılan şerbetsiz baklava olarak da adlandırılan bir tatlı çeşididir. Bafra Nokulu, Bafra yöresinin kültürel birikimi ile günümüze ulaşan özel bir şerbetsiz tatlıdır. Bafra Nokulu 'nu diğer yörelerde üretilen benzer ürünlerden ayıran en önemli özelliği hamurunda kabartma tozunun kullanılmaması ve içine yumurta katılmamasıdır. Bununla birlikte Bafra Nokulu 'nun diğer önemli farklılığı hamurunda sirke kullanılması sonucunda ürünün gevrek olmasıdır.

Bafra Pidesi

Bafra Ticaret ve Sanayi Odası'nın başvurusu ile 3 Mart 2009 tarihinde Mahreç İşareti olarak tescillenmiştir.

1 porsiyon Bafra Pidesi 70-75 cm uzunluğunda ve 3-4 cm eninde olup, üstü kapalıdır. Pişen ve tereyağı ile yağlanan Bafra Pidesi 6 eşit parçaya kesilmesiyle (yaklaşık 12-13 cm uzunluğunda) servis edilir, yerken hamurunun özelliğinden dolayı baklava gibi ağızda dağılır. Bafra Pidesi'nin yapımında Bafra yöresine has olan tereyağı kullanılmaktadır. Bu tereyağı Bafra'da yetiştirilen hayvanlardan elde edilmekte olup pideye ayrı bir lezzet katmaktadır. Diğer pidelerde, eritilmiş margarin hamurun üstüne fırça ile sürülmektedir. Bafra Pidesi'nde ise yöreye has olan tereyağı parça halinde hamurun içine konularak eritilmektedir.

Fotoğraf 41. Bafra Pidesi

Bafra Zembili

Samsun Büyükşehir Belediyesi'nin başvurusu ile 14 Mayıs 2012 tarihinde Mahreç İşareti olarak tescillenmiştir.

Bafra Zembili; Kızılırmak Deltası'nda biten ince uzun yapraklarının kenarları keskin, ucu diken gibi, koyu renkli bir çeşit çayır otu olan kındıra ile mısır somağını dış etkilerden koruyan mısır yeleğinin birlikte örülmesi ile oluşan taşıma ve çeşitli amaçlarla kullanılan bir çeşit eşyadır.

Fotoğraf 42. Bafra Zembili

Bafra Zembili'nin hammaddesinin yetiştiği bölge yılın her mevsimi yağış alan bir iklimte sahiptir. İklimsel özelliği nedeniyle göllerinde sazlık alan oldukça fazladır. Bu sazlık alanlarda yetişen Türkiye'nin de nadir bölgelerinde az miktarda bulunan kındıra otunun en fazla olduğu alan Bafra Ovası Kızılırmak Deltası'dır. Kındıra zembil üretiminin en önemli hammaddesidir. Zembil yapımında burularak ip halinde kullanılır. Diğer hammaddesi olan kurutulmuş mısır yeleği ise bölgede oldukça yaygın yetiştirilen mısır bitkisinin dış yüzeyidir. Mısır yeleği kurutulularak zembil örmede hammadde haline dönüştürülür.

Bafra bölgesinde zembil örme sanatının Bafra'ya özgü bir sanat haline gelmesinin nedeni zembil için gerekli olan kındıra otunun ve mısırın bir arada yetiştiği tek bölge olmasıdır.

Samsun Kaz Tiridi

Samsun İç Bölge Belediyeler Birliği'nin başvurusu ile 27 Aralık 2011 tarihinde Mahreç İşareti olarak tescillenmiştir.

Kaz eti, bulgur pilavı ve yufka ekmek ile hazırlanan yöresel yemektir. Samsun Kaz Tiridi yemeğinin yapımı yaklaşık 3 – 3,5 saat sürer. Yıllardır değişmeyen lezzetiyle Samsun Kaz Tiridi, kış aylarının vazgeçilmez yemeği haline gelmiştir.

Vezirköprü Oymaağaç Oğlak Kebabı

Vezirköprü Belediyesi tarafından 25 Haziran 2018 tarihinde coğrafi işaret almak için başvurulmuştur.

Oymaağaç oğlak kebabı, Vezirköprü'nün Oymaağaç Köyü'ne özgü bir kebaptır. Yörede buna, Kuzu Çevirme, Sırık Kebabı, Tandır Kebabı, Kuzu Tandır, Oymaağaç Kebabı gibi isimler verilmektedir. Mayıs-Kasım ayları arasındaki oğlağın etinden yapılır. Hem soğuk hem sıcak olarak yenir. Kebabın en önemli özelliği oğlak etinden yapılıyor olmasıdır. Geleneksel olarak köy evlerinin bir odası kebab odası olarak ayrılır. Bu odada odun ateşi yakılabilecek bacalı bir ocak vardır. Sırığa geçirilmiş oğlak, bu ocakta yaklaşık 3-4 saat boyunca çevrilerek pişirilir. Oğlağın veya oğlakların çevrilerek pişirilmesi sonucu eriyen yağlar büyükçe bir sinide toplanır ve etle birlikte tirdine banılarak yenilir. Oğlak kebabı yörenin asırlardır var olan geleneksel yemeğidir.

Fotoğraf 43. Vezirköprü Semaveri

Vezirköprü Semaveri

Vezirköprü Belediyesi'nin başvurusu ile 27 Aralık 2017 tarihinde Mahreç İşareti alarak tescillenmiştir.

Vezirköprü Semaveri, kalaylı teneke, galvanize sac, krom-nikel ve bakır hammaddeleri kullanılarak yassı formda üretilen, yaklaşık olarak 30-38 parçadan oluşan, kömür ya da çalı çırpı benzeri ateş ile ısıtılarak suyun ısınması ve çayın demlenmesini sağlayan temel bölümleri bulunan ve el sanatı ile üretilen musluklu özel bir çay demleme aracıdır.

Vezirköprü Semaveri yassı formuyla diğer semaverlerden farklı olup işlevsel niteliği yüksektir. Ayrıca suyun kaynamasının tespitini sağlayan düdüklü semaver üretimi de yöreye özgüdür.

Vezirköprü semaver ustalarının yüz yılı aşkın tarihsel süreç içerisinde bilgi ve birikimleri yoluyla semaver üretimi gelişim göstermiş ve semaverin işlevsel niteliği artmıştır. Bununla birlikte kullanılan malzemedeki kaynaklanan ucuzluğu ve kullanımındaki pratikliği nedeniyle oldukça yaygındır. Vezirköprü Semaveri çeşitli boylarda imal edilebilmektedir. Semaverler yaklaşık olarak 2 – 6 L su alabilmektedir. Ürünün kullanımı pratik olup evde, tarla ve bahçe gibi tarım alanlarında ayrıca eğlence ve piknik mekânlarında oldukça yaygın kullanımı bulunmaktadır.

Vezirköprü Susuz Bezi

Vezirköprü Belediyesi tarafından 25 Haziran 2018 tarihinde coğrafi işaret almak için başvurulmuştur.

El dokuması olan Vezirköprü Susuz Bezi, düz dokuma tekniği ve gelep (pamuk ipliği), çıkırık, çözümlü dolabı, tarak, mekikli dokuma tezgâhı, mekik, masura, cımbaz malzeme ve araçları ile dokunur. Ürün geçmişte

ve günümüzde halen peşkir, çeşitli örtü, çember, içlik ve don olarak kullanılmaktadır. Susuz bezinde mühür, tarak dişi, koyun gözü, yarım ay, zincir, baygun ve şeker desen/motifleri kullanılır. Sarı, kırmızı, yeşil, pembe, beyaz, turuncu, fıstık yeşili, ceviz yeşili renkleri kullanılır. Çember pamuk ipliğinden dokunan ve baş örtüsü amaçlı düzen adı verilen tezgahlarda düz dokumadır. Çemberin dört kenarına yatay ve dikey olarak 1 cm kalınlığında kırmızı ve bordo çubuklar bulunmaktadır.

Vezirköprü Tahtaköprü Kilimi

Vezirköprü Belediyesi tarafından 25 Haziran 2018 tarihinde coğrafi işaret almak için başvurulmuştur.

Dokumacılık Vezirköprü'nün bilinen en eski mesleğidir. İlçenin çeşitli mahallelerinde gerçekleştirilen yüzey araştırmalarında bu konuyu destekleyen önemli ölçüde buluntuyla karşılaşmıştır. Özellikle Adatepe Köyü Tepecik ören yeri sakinleri Tunç Çağı boyunca (MÖ 3000 - MÖ 1200) yoğun bir şekilde dokumacılıkla uğraşmışlar ve büyük olasılıkla dışsarı da gerçekleştirmişlerdir. Vezirköprü kilimleri iki temel motif üzerine kuruludur. Bunlardan biri hatların arasına çoğunlukla boynuz ve çengel motiflerinin dizildiği tarzıdır. Diğeri ise tüm Türkmen kilimlerinde gözlenen eli belinde, çengel, boynuz, saç örgüsü motifleriyle bezeli zengin tarzıdır. Önceleri yalnızca kök boya kullanılan dokumalarda artık sentetik boyalar kullanılmaktadır. Kırmızı tonların ağır bastığı dokumalarda çivit mavi, turuncu, siyah ve az miktarda yeşil de kullanılmaktaydı. Koyun yününün yanında keçi kılının da kullanıldığı Vezirköprü dokuma kültüründe, daha çok boya kullanılmadan kılın kendi rengiyle dokunan ve siyah zemin üzerine beyaz yolların işlendiği yer yaygısı "çöpür kilim" adını almaktadır.

Fotoğraf 44. Tahtaköprü Kilimi

Mevcut Turlar ve Turist Profilinin Turizme Etkisi

Bölgedeki tur hareketleri incelendiğinde İstanbul, Ankara, İzmir ve diğer şehirlerden çıkışlı Karadeniz turlarında Samsun'un bir destinasyon olarak programlarda yer aldığı görülmektedir. Bununla birlikte Türkiye'de Samsun'u tek başına bir destinasyon olarak pazarlayan düzenli tur organizasyonu bulunmamaktadır.

Samsun, Doğu Karadeniz'e yönelik olarak karayolu ile düzenlenen tüm turların tur güzergâhlarının üzerinde yer almaktadır. Destinasyonları farklı turlar tarafından, kısmen tek gecelik konaklama amacıyla Samsun tercih edilmektedir.

Samsun'da mevcut durumda turizm hareketleri Samsun Merkez ve Ladik – Havza bölgelerine odaklanmaktadır.

Samsun merkez yoğun nüfusa bağlı ticari potansiyeli ile iş amaçlı konaklama için kullanılmaktadır.

Tüm bu turizm hareketlerinde Kızılırmak Vadisi'nin yer bulması beklenebilir. Bununla birlikte son yıllarda sportif faaliyetlere yönelik yapılan etkinlikler ile Vadi'nin önemli odakları Şahinkaya Kanyonu ve Kapıkaya, turistler için bir destinasyon haline gelmeye başlamıştır.

Kızılırmak Vadisi'nin kapsadığı Şahinkaya, Kapıkaya ve Delta bölgelerini mevcutta ziyaret edenler ağırlıklı olarak doğa severler, ekstrem sporcular ve Şahinkaya tekne turları için gelenlerden oluşmaktadır.

II. SEKTÖREL VE/VEYA BÖLGESEL POLİTİKALAR VE PROGRAMLAR

Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi (2014- 2023)

Ulusal kalkınma hedefleri ve yeni bölgesel kalkınma politikaların ortaya konduğu strateji belgesinde, bölgesel gelişme politikasının genel amaçları ortaya konmuştur:

- Bölgeler arası gelişmişlik farklarının azaltılması,
- Bölgelerin rekabet gücünün yükseltilmesi,
- Ekonomik ve sosyal bütünlüğü ve dış dünyayla ilişkilerin güçlendirilmesi.

Aynı belgeye göre, bölgesel politikaların ulusal kalkınma hedeflerine katkısı ise üç şekilde olacaktır:

- Kalkınmayı hızlandırıcı mekânsal organizasyon,
- Ulusal ve bölgesel düzeyde daha etkili çok sektörlü koordinasyon mekanizmaları,
- Sektörel politikalara yerel ve mekânsal önceliklerin daha etkili bir şekilde sızması.

Vizyonu, 'Sosyo-ekonomik ve mekânsal olarak bütünleşmiş, rekabet gücü ve refah düzeyi yüksek bölgelerden oluşan topyekûn kalkınmış bir Türkiye' olan Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi, 2023 yılı için genel amaçlar ve bu amaçlara ulaşmak için mekânsal ve yatay amaçlara sahiptir.

Türkiye Turizm Stratejisi 2023 Kavramsal Eylem Planı

Türkiye Turizm Stratejisi, turizm sektöründe, kamu ve özel sektörün yönetişim ilkesi çerçevesinde iş birliğini gündeme taşıyan ve stratejik planlama çalışmalarının yönetim ve uygulamasına yönelik açılımlar sağlanmasını hedefleyen bir çalışmadır (T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2007).

Türkiye Turizm Stratejisi 2023 ve Eylem Planı 2013, ülkemizin doğal, kültürel, tarihi ve coğrafi değerlerini koruma kullanma dengesi içinde değerlendirmeyi ve turizm alternatiflerini geliştirerek ülkemizin turizmden alacağı payı arttırmayı hedef almaktadır.

Bu çalışma ile geliştirilmesi öngörülen turizm gelişim aksları üzerinde turizm yatırımı yapmayı planlayan yatırımcılar, kıyı turizmi ve diğer alternatif turizm türlerinden de yararlanarak bu alanlarda yatırım yapma fırsatı bulacaklardır. Aynı zamanda planlama, tahsis ve turizm yatırımı için devlet tarafından verilen diğer teşviklerden de bu kapsamda yararlanabileceklerdir.

Yeşilirmak Havzası Gelişim Projesi (YHGP) Bölgesel Gelişme Ana Planı

Amasya, Çorum, Tokat ve Samsun illerinden oluşan TR83 Düzey 2 Bölgesi için hazırlanan Yeşilirmak Havza Gelişim Projesi (YHGP) Ana Planını içeren bu rapor, daha önceki aşamalarda sunulmuş olan “Mevcut Durum ve Analizi” ile “Strateji ve Yeniden Yapılanma Senaryoları” raporlarının bulgularını dikkate alarak hazırlanmış, bu çerçevede, bu aşamaya kadar yapılan çalışmaları da özetleyen ve kendi içinde bütünlüğü olan bir rapor olarak tasarlanmıştır.

Bölgedeki gelişmelerle ilgili bir öngörü, ya da yol gösterici bir kılavuz niteliğindeki Ana Plan, ülkenin içinde bulunduğu koşullara ve gelecek beklentileri olduğu kadar, dünyadaki değişimleri ve olası yeni değişmelerle ilgili ipuçlarını da dikkate almak zorundadır. Bu nedenle, bölgenin geleceği ile ilgili öngörülerle, değişim eğilimleri arasında tutarlı bir ilişkinin bulunabilmesine dikkat edilmesi gereklidir.

Bu çerçevede seçilmiş olan senaryo, bölgenin geleceğiyle ilgili temel doğrultuyu ve büyüklükleri belirlemiştir. Bu senaryo çerçevesinde geliştirilmiş olan strateji ise senaryonun gerçekleştirilebilmesi için bu coğrafyada yapılabilecek çalışmalardan kritik olanlarının bir dökümü niteliğindedir. Bu çalışmadaki öneriler, ana plan fikri ve yapısı belirlendikçe, her aşamada yeniden ele alınarak irdelenmiş ve plan önerileri ile stratejik seçimler örtüşürülerek, bütünlüğü ve tutarlılığı sağlanmış bir planlama çalışması yapılmıştır.

Samsun İli Sektörel Eylem Planları

2017 yılında Samsun Valiliği ve OKA ortak çalışmaları doğrultusunda hazırlanan Samsun İli Sektörel Eylem Planları ile ulaşılmak istenen hedef başta 2023 vizyonu ve Onuncu Kalkınma Planı (2014 - 2018) hedeflerine ulaşabilmek açısından önem taşıyan temel sorun alanlarına yönelik olarak Samsun ili için bir yol haritası sunmaktadır. Bu çalışmada Samsun ilinin Türkiye ekonomisinin gelişim sürecine uyum göstermesi için ekonomik ve sosyal alanda yapılması gereken çalışmalar planlanmıştır.

Bu çalışmada Samsun ili gelişim bileşenleri turizm odaklı değerlendirilmiş ve Samsun ilinin sahip olduğu coğrafik özelliklerin, tarımsal üretim ve sanayi üretiminin yanı sıra turizm sektörü açısından da önemli bir potansiyel oluşturmakta olduğu belirlenmiştir.

Samsun Doğa Turizmi Master Planı 2013 – 2023

Samsun Turizm Master Planı, bölge gelir düzeyinin arttırılmasına ve bölgenin dengeli kalkınmasına turizm sektörünü geliştirerek katkıda bulunmayı temel sorunsal olarak kabul etmektedir.

Samsun'da yapılmış olan yerinde incelemeler sonrasında ilin öne çıkan tarımsal ve ticari potansiyelinin çok ötesinde yoğunlaşmış turizm potansiyelinin varlığı tespit edilmiştir.

Samsun'un turizm potansiyelinin değerlendirilmesi noktasında karşılaşıcağı en önemli sorun, Samsun'un turizm potansiyelinin gerek ülke çapında ve gerekse il içinde farkındalığının olmamasıdır. Master Planın amacı il içinde ve il dışında turizm farkındalığının yaratılması katkıda bulunmaktır.

Turizm Master Planı; ulusal ve uluslar arası turizm planlarına entegre olması ve Samsun halkının yenilikçilik potansiyelinin ortaya çıkarılması ile bu potansiyelin tespiti ve serbest bırakılması, şehirde daha yüksek katma değere sahip turizm potansiyelinin üretilmesi ve gelişmesi için ihtiyaç duyulan anahtar senaryoları ve Samsun'un 2023 yılına yönelik doğa turizmi vizyonunu ortaya koymaktadır.

III. KURUMSAL YAPILAR VE YASAL MEVZUAT

Kızılırmak Vadisi Proje'sinin sorumlu kurumları Samsun Büyükşehir Belediyesi ile 19 Mayıs, Alaçam, Bafra ve Vezirköprü ilçe belediyeleridir. Bu kapsamda; Resmi Gazete'de Başbakanlık Mevzuatı Geliştirme ve Yayın Genel Müdürlüğüne yayımlanan Büyükşehir Belediyesi Kanunu, Belediye Kanunu ve Turizmi Teşvik Kanunu incelenmiştir. Turizm yatırımları ile ilgili bölümler bu kısımda verilmiştir.

Büyükşehir Belediyesi Kanunu

Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun amacı, büyükşehir belediyesi yönetiminin hukukî statüsünü düzenlemek, hizmetlerin plânlı, programlı, etkin, verimli ve uyum içinde yürütülmesini sağlamaktır.

Kanun, büyükşehir belediyesiyle büyükşehir sınırları içindeki belediyeleri kapsamaktadır. Bu yanılla Kızılırmak Kızılırmak Vadisi Proje'sinin hayata geçirilmesi ve işletmesinde ana kurum olarak görev yapacak Samsun Büyükşehir Belediyesi'nin görev, yetki ve sorumluluklarını tanımlamaktadır.

Kanun, büyükşehir ve ilçe belediyelerinin görev ve sorumluluklarını tanımlar. Bu bağlamda Samsun Büyükşehir Belediyesi ile 19 Mayıs, Alaçam, Bafra ve Vezirköprü ilçe belediyeleri arasındaki ilişkiler Büyükşehir Belediyesi Kanunu ile tanımlanmıştır. Kanunun ilgili bölümü şöyledir:

Belediyeler arası hizmet ilişkileri ve koordinasyon

Madde 27- Büyükşehir kapsamındaki belediyeler arasında hizmetlerin yerine getirilmesi bakımından uyum ve koordinasyon, büyükşehir belediyesi

tarafından sağlanır. Büyükşehir belediyesi ile ilçe belediyeleri veya ilçe belediyelerinin kendi aralarında hizmetlerin yürütülmesiyle ilgili ihtilaf çıkması durumunda, büyükşehir belediye meclisi yönlendirici ve düzenleyici kararlar almaya yetkilidir.

Büyükşehir belediyelerinde meydan, bulvar, cadde, yol, sokak, park, spor ve kültürel tesislerin büyükşehir belediyesi ile büyükşehir kapsamındaki diğer belediyeler arasında dağılımına ilişkin esaslar büyükşehir belediye meclisi tarafından belirlenir.

Büyükşehir belediyesi mücavir alanlarının ilçe (...) (3) belediyeleri arasındaki bölüşümü büyükşehir belediye meclisince yapılıdır.

Büyükşehir belediyesi, 7 nci maddede sayılan hizmetleri, malî ve teknik imkânları çerçevesinde, nüfus ve hizmet alanlarını dikkate alarak, bu hizmetlerden yararlanacak büyükşehir kapsamındaki diğer belediyeler arasında dengeli olarak yürütmek zorundadır. İlçe (...) (4) belediyelerine ait görevlerden bir veya birkaçı, bedeli kendileri tarafından karşılanmak ve istekte bulunmak kaydıyla, büyükşehir belediye meclisinin kararına dayanarak, ortaklaşa veya bizzat büyükşehir belediyesi tarafından yapılabilir.

Büyükşehir belediyesi, ilçe (...) (2) belediyeleri ile ortak projeler geliştirebilir ve yatırım yapabilir. Büyükşehir belediyesi, kesinleşmiş en son yıl bütçe gelirinin % 10'unu aşmamak ve bütçede ödeneği ayrılmış olmak şartıyla, ilgili belediyenin yatırım programında yer alan projelerin finansmanı için büyükşehir belediye başkanının teklifi ve meclisin kararıyla ilçe (...) (2) belediyelerine malî ve aynî yardım yapabilir. (1)(2)

Büyükşehir belediyesi ile bağlı kuruluşları, belediye başkanının onayı ile birbirlerinin nakit ihtiyacını karşılayabilir. Bu şekildeki ödünç vermelerde faiz uygulanmaz.

Yapılacak herhangi bir yatırımın büyükşehir belediyesi ile bağlı kuruluşlarından bir veya birkaçını aynı anda ilgilendirdiği ve tek elden yapılmasının maliyetleri düşüreceğinin anlaşıldığı durumlarda, büyükşehir belediye meclisi, yatırımı kuruluşlardan birinin yapmasına karar verebilir. Bu takdirde yatırımın ilgili diğer kurumu ilgilendiren kısmına ait harcama tutarı o kurumun hesabında borç, yatırımcı kuruluş hesabında alacak olarak gösterilir.

İmar mevzuatı uyarınca belediyelerin otoparkla ilgili olarak elde ettikleri gelirler tahsil tarihinden itibaren kırkbeş gün içinde büyükşehir belediyesine aktarılır. Büyükşehir belediyeleri bu geliri tasdikli plan ve beş yıllık imar programına göre hazırlanan kamulaştırma projesi karşılığında otopark tesisi için gerekli arsa alımları ile bölge ve genel otoparkların inşasında kullanır. Bu gelirler bu fıkrada belirtilen amaç dışında kullanılamaz.

Raporun “10. ORGANİZASYON YAPISI, YÖNETİM VE İNSAN KAYNAKLARI” bölümünde önerilen Kızılırmak Vadisi AŞ, bir belediye şirkettir. Büyükşehir Belediyesi Kanunu’nun şirket kurulması ile ilgili bölümü şöyledir:

Şirket kurulması

Madde 26:

Büyükşehir belediyesi kendisine verilen görev ve hizmet alanlarında, ilgili mevzuatta belirtilen usullere göre sermaye şirketleri kurabilir. Genel sekreter ile belediye ve bağlı kuruluşlarında yöneticilik sıfatını haiz personel bu şirketlerin yönetim ve denetim kurullarında görev alabilirler. Büyükşehir belediyesi, mülkiyeti veya tasarrufundaki hafriyat sahalarını, toplu ulaşım hizmetlerini, sosyal tesisler, büfe, otopark ve çay bahçelerini işletebilir; ya da bu yerlerin belediye veya bağlı kuruluşlarının % 50’sinden fazlasına ortak olduğu şirketler ile bu şirketlerin % 50’sinden fazlasına ortak olduğu şirketlere, 8/9/1983 tarihli ve 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu hükümlerine tabi olmaksızın belediye meclisince belirlenecek süre ve bedelle işletilmesini devredebilir. (Ek cümle: 12/11/2012-6360/10 md.) Ancak, bu yerlerin belediye şirketlerince üçüncü kişilere devri 2886 sayılı Kanun hükümlerine tabidir.

Turizmi Teşvik Kanunu

Kızılırmak Vadisi kapsamında 3 adet turizm merkezi bulunmaktadır. Bunlar:

- Vezirköprü Turizm Merkezi
- Kolay Turizm Merkezi
- 19 Mayıs Turizm Merkezi (Nebiyan)

Bu merkezlerdeki turizm faaliyetlerinin oluşturulması, sürdürülebilmesi ve turistik ürün çeşitlendirmesi açısından kanun yol gösterici niteliktedir. Kanunun amacı; turizm sektörünü düzenleyecek, geliştirecek, dinamik bir yapı ve işleyişe kavuşturacak tertip ve tedbirlerin alınmasını sağlamaktır. Kanun, turizm hizmeti ile bu hizmetin gereği kültür ve turizm koruma ve gelişim bölgeleri ve turizm merkezlerinin tespiti ile geliştirilmelerine, turizm yatırım ve işletmelerinin teşvik edilmesine, düzenlenmesine ve denetlenmesine ilişkin hükümleri kapsamaktadır.

Kültür ve Turizm Destekleri

Turizmi Teşvik Kanunu hükümleri çerçevesinde turizmle ilgili sağlanan ve Kızılırmak Vadisi Projesi kapsamında değerlendirilebilecek teşvikler şunlardır:

Teknik Yardım Desteği

Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından Mahalli İdareler'den (Belediye, İl Özel İdaresi, Mahalli İdare Birlikleri) doğrudan veya İl Kültür ve Turizm Müdürlükleri kanalı ile gelen çevre düzenlemesi ve altyapı uygulamalarına ilişkin mali yardım taleplerine, Bakanlık bütçe imkanları çerçevesinde yardım yapılabilir.

Mali Yardım Yapılan Konular

- Katı atık bertaraf tesisi
- Atıksu arıtma tesisi
- Kanalizasyon- kolektör hattı şebekesi
- İçmesuyu hattı
- Su deposu
- Trafo ve aydınlatma sistemleri
- Kış sporları mekanik tesisleri ve altyapı uygulamaları
- WC ve foseptik
- Çevre, meydan, park ve yol düzenlemeleri gibi altyapı uygulamaları

Kimler Başvurabilir

Kültür ve Turizm Bakanlığı'na mali yardım konusunda İl Özel İdareleri, Belediyeler, Köylere Hizmet Götürme Birlikleri ve Altyapı Birlikleri başvurabilir.

Köylere ilişkin talepler ise Özel İdareler ve Köylere Hizmet Götürme Birlikleri kanalıyla gelmelidir. Bunun için; Muhtarlar, Kaymakamlık Köylere Hizmet Götürme Birliklerine ya da Valiliklere bir dilekçe ile başvururlar. Birlik ya da Valilik, köy adına Bakanlığımıza talepte bulunur ve aktarılan ödeneği köy adına söz konusu talep için kullanır.

Kişiler, Vakıf ve Derneklerin talepleri değerlendirilmez.

Kültür Yatırımları Desteği

Projenin Amacı; Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın görev alanı içinde olmakla birlikte, diğer kamu kurum ve kuruluşları tarafından başlanacak veya başlanılan, ancak mali kaynak yetersizliği nedeniyle başlanılamayan veya bitirilemeyen kültür yatırımlarının gerçekleştirilerek kamunun hizmetine sunulmasını sağlamaktır.

Kültür ve Turizm Bakanlığı Yatırım Programında yer alan “2009H040050 Proje numaralı Kamu Eliyle Yapılan Kültür Yatırımlarına Destek Projesi”, Bakanlığın görev alanı içinde olmakla birlikte diğer kamu kurum ve kuruluşları tarafından başlanacak veya başlanılan ancak mali kaynak yetersizliği nedeniyle başlanmayan veya bitirilmeyen kültür yatırımlarının gerçekleştirilerek kamunun hizmetine sunulmasını sağlamak amacıyla ödenek desteği sağlamaktadır.

Destek Kararı

- Destek kararı, destek verilecek yatırım projesinin, Kamu Eliyle Yapılan Kültür Yatırımlarına Destek Projesi kapsamında desteklenmesine ilişkin Bakan Onayından ibarettir.
- Destek kararı verilen yatırım projelerine ödenek aktarılabilmesi için yatırım projesinin en az %50 oranında fiziki gerçekleşmesinin Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğüne tespit edilmiş olması gereklidir.
- Destek kapsamına alınacak projeler belirlenirken; il-ilçe merkezi önceliği, yerleşim yerinin nüfusu ve kültür yatırımı ihtiyacı göz önünde bulundurulur.
- Destek kararı verilmeden önce Bakanlık yerinde inceleme yaptırabilir.
- Ticari amaçla yapılan yatırımlar bu projenin kapsamı dışındadır.

Destek Oranı

(1) Proje kapsamında Bakanlık tarafından diğer kamu kurum ve kuruluşlarının onarım ve yatırım projelerine sağlanacak ödenek desteği;

a) Söz konusu projenin uygulanmasına ilişkin ihaleye çıkılarak yaptırılan işlerde, sözleşme bedelinin % 50'sini,

b) İhaleye çıkılmadan ilgili kamu kurum ve kuruluşlarının kendi imkanları ile yapılan işlerde, bağlı buldukları Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğüne onaylanacak işin tamamını kapsayan yaklaşık maliyet bedelinin %50'sini, geçmeyecektir.

c) Kamu kurum ve kuruluşlarına ait mevcut binalarda;

c-1- İhaleye çıkılarak yaptırılacak olan kültür merkezi, kongre merkezi, kütüphane, müze ve benzeri amaçlı yapıların dönüşümüne ilişkin tadilat ve onarım işlerinde sözleşme bedelinin % 50'sini,

c-2- İhaleye çıkılmadan kamu kurum ve kuruluşlarının kendi imkanları ile yapacakları kültür merkezi, kongre merkezi, kütüphane, müze ve benzeri amaçlı yapıların dönüşümüne ilişkin tadilat ve onarım işlerinde, bağlı buldukları Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğüne onaylanacak işin tamamını kapsayan yaklaşık

maliyet bedelinin % 50'sini, geçmeyecektir.

(2) Proje kapsamında ihtiyaç duyulması halinde, yatırım projesinin proje yapım bedeli veya bir kısmı (KDV hariç) ayrıca Kamu Eliyle Yapılan Kültür Yatırımlarına Destek Projesinden karşılanabilir.

(3) Bakanlığımız Yatırım Programında yer alan kültür merkezi projelerinden fiziki gerçekleştirmeleri % 50'nin altında olan projelere, yerel yönetimlere devredilmeleri durumunda, Kamu Eliyle Yapılan Kültür Yatırımlarına Destek Projesi kapsamında öncelikli olarak ödenek tahsis edilebilir.

(4) Proje kapsamında sağlanacak ödenek desteği bedellerine Katma Değer Vergisi (KDV) dahil edilmez.

IV. PROJE FİKRİNİN KAYNAĞI VE UYGUNLUĞU

1. Projenin Sektörel ve/veya Bölgesel Kalkınma Amaçlarına Uygunluğu

Türkiye Turizm Stratejisi 2023 Kavramsal Eylem Planı

TC Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın 2006 yılında yayımlanmış olduğu Turizm Stratejisi Kavramsal Eylem Planı'nda Kızılırmak Vadisi; "Batı Karadeniz Ekoturizm Odaklı Gelişim Bölgesi" ve "Doğu Karadeniz Yayla Turizmi Gelişim Bölgesi" olarak tanımlanan stratejik alanların kesişiminde yer almaktadır. Bu iki farklı gelişim bölgesinin kesiştiği alanda yer alması nedeniyle Kızılırmak Vadisi'nin barındırdığı doğal ve kültürel odakların bir bütün halinde ele alınması ve bir turizm koridoru olarak planlanması desteklenmektedir.

Bununla birlikte eylem planının "Kentsel Ölçekte Markalaşma" stratejisi altında "Kültürel Akılların Düzenlenmesi" başlığı altında yer alan "Sanat Köyleri"ne yönelik "uluslararası sanatsal etkinliklere ev sahipliği yapabilecek ve katılımcılar ile izleyicilerin her türlü ihtiyaçlarının karşılanmasına yönelik yapı ve tesisleri barındıran sanat köyleri oluşturulacaktır" eylemi, Kızılırmak Vadisi Fizibilite Raporu dahilindeki "alanda bulunan köylerin hangisinde hangi tesis kurulması gerektiğini belirlemek ve gelecek projeksiyonu oluşturmak" faaliyeti ile ilişkilidir.

Fizibilite çalışması kapsamında turizm potansiyeline sahip köyler araştırılmış ve araştırma sonucu öne çıkarılabilecek kültürel öğelere sahip yerleşimler tespit edilerek bunlara yönelik eylemler üretilmiştir.

Yeşilirmak Havzası Gelişim Projesi (YHGP) Bölgesel Gelişme Ana Planı

Kızılırmak Vadisi, DPT'nin hazırlanmış olduğu Yeşilirmak Havzası Gelişim Projesi (YHGP) Bölgesel Gelişme Ana Planında yer alan "proje ve eylem önerilerinin hayata geçirilmesine yönelik projelendirme çalışmalarının desteklenmesi", "sosyal kalkınma ve yenilikçilik alanlarında yapılacak projelendirme çalışmalarının desteklenmesi", "doğa ve tarih turizminin geliştirilmesine yönelik projelendirme çalışmalarının desteklenmesi" önceliklerini kapsamaktadır.

Proje; Yeşilirmak Havzası Gelişim Projesi (YHGP) Bölgesel Gelişme Ana Planı'nda yer alan ilgili stratejik amaç, öncelik ve tedbir:

- SA1 Etkin Bir Mekansal Organizasyon, 1.1. Bölgesel altyapının etkin bir mekânsal organizasyon anlayışına uygun olarak geliştirilmesi, 1.1.1. Ulaşım altyapısının geliştirilmesi,

- SA3 İşletmelerin Rekabet Gücünün Artırılması ve Dışa Açılma, 3.4. Bölge turizminin geliştirilmesi ve tanıtımı, 3.4.1. Bölgenin doğal ve kültürel mirasının sürdürülebilirlik ilkesi içinde turizme açılması,
- SA4 Ekolojik Dengelerin, Çevrenin Korunması ve Durumunun İyileştirilmesi, 4.2. Biyolojik çeşitliliğin korunması ve sürdürülebilirliğinin sağlanması, 4.2.1. Hassas bölgelerin, koruma alanlarının milli parklar, tabiat parkları endemik bitkiler ve faunanın korunması,

başlıklarında belirlenen projelerin geliştirilmesi ve uygulanması için gerekli çalışmaları bir bütün halinde ortaya koyacaktır.

Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı'nın benimsediği ve "Türkiye'nin Karadeniz'e Açılan Kapısı Olmuş, Yaşam Kalitesini Yükseltmiş, Çevreye Duyarlı, Rekabetçi, Hızla Gelişen Bölge" vizyonu ile güncellediği TR83 Bölgesel Gelişme Ana Planına (YHGP) göre temel stratejik amaç; "Mekansal, Sosyal ve Ekonomik Yapının Dönüştürülmesi ve Geliştirilmesi" olarak belirlenmiştir.

Kızılırmak Vadisi Projesi, Bölgesel Gelişme Planı'nın aşağıdaki stratejik amaçları ile doğrudan ilgilidir:

- Etkin bir mekânsal organizasyonun oluşturulması
- İnsan kaynaklarının ve toplumsal yapının geliştirilmesi
- Ekolojik dengelerin, çevrenin korunması ve durumunun iyileştirilmesi

Kızılırmak Vadisi'nin bütüncül bir yaklaşımla turizm odaklı planlanması ve projeye konu olan stratejik öneme sahip odakların birbirleriyle olan ilişkisinin mekânsal anlamda güçlendirilmesi "etkin bir mekânsal organizasyonun oluşturulması" stratejik amacı ile ilişkilidir.

Kızılırmak Vadisi'nde turizm odaklı planlama ile kırsal kalkınmanın sağlanması "insan kaynaklarının ve toplumsal yapının geliştirilmesi" stratejik amacı ile örtüşmektedir.

Turizm odaklı planlama yapılırken bölgede yer alan doğal ve kültürel alanların korunmasına ve iyileştirilmesine yönelik eylemler üretilmesi "ekolojik dengelerin, çevrenin korunması ve durumunun iyileştirilmesi" stratejik amacına hitap etmektedir.

Samsun Doğa Turizmi Master Planı 2013 – 2023

TC Orman ve Su İşleri Bakanlığı 11. Bölge Müdürlüğü tarafından 2013 yılında yayınlanan Samsun Doğa Turizmi Master Planı'nın temel kararları, Türkiye Turizm Stratejisi (2023) kararları doğrultusunda bölge yaylalarını turizme kazandırma fikridir. Samsun Doğa Turizmi Master Planı'nın bir diğer öne çıkan özelliği ise "markalaşma" önerilerinin soyut söylemler olmaktan çıkarılarak somut mimari çözüm önerilerinin plan süreci içinde geliştirilmiş olmasıdır.

Samsun Doğa Turizmi Master Planı'nın değindiği en önemli nokta Samsun'un turizm potansiyelinin gerek il içinde gerekse ülke çapında farkındalığının arttırılması gerektiğidir.

Kızılırmak Vadisi fizibilite çalışmalarının önerileri arasında, bu bölgede yer alan odakların tanıtım ve görünürlüklerinin arttırılması yer almaktadır. Bu bağlamda fizibilite raporu; alanın ulusal ve uluslararası pazarlama politikalarının oluşturularak bölgenin planlı ve bütüncül bir şekilde biçimlendirilerek turizm destinasyonu ve cazibe merkezi haline getirmek üzere kamu veya özel sektör yatırımlarına altlık oluşturmaya yöneliktir.

Samsun Doğa Turizmi Master Planı'nın vizyonuna göre Samsun il bütünü açısından turizm, ekonomik faaliyetlerin çeşitlendirilmesi amacıyla da öte, bölge ekonomisinin sürdürülebilirliği açısından geliştirilmesi zorunlu bir sektör olarak ifade edilmiştir. Plan, bölge gelir düzeyinin arttırılması ve bölgenin dengeli kalkınmasına katkıda bulunmayı temel sorunsalları arasında kabul etmektedir.

Kızılırmak Vadisi Fizibilite Raporu kapsamında proje alanı öncelikli olacak şekilde Samsun için turizmden elde edilen gelirin arttırılmasına katkı sağlamak ve bu şekilde yerel ekonomiyi geliştirmek hedef olarak benimsenmiştir. Bu bağlamda turizm ile kalkınmayı hedefleyen Kızılırmak Vadisine yönelik eylemler oluşturulmuştur.

2. Projenin Geçmiş, Yürüyen ve Planlanan Diğer Projelerle İlişkisi

TR83 Bölgesi'nde OKA'nın Turizm Altyapısı Mali Destek Programı'ndan destek alan diğer başarılı projelerin varlığı, bölgenin turizm açısından bilinirliğinin artmasına ve bölgede turizm sektörünün kalkınmasına katkı sağlaması sebebiyle önem arz etmektedir.

2019 yılı OKA'nın açmış olduğu Turizm Altyapısının Geliştirilmesi Mali Destek Programı'nda destek almaya hak kazanmış olan ve asil listede yer alan ve Kızılırmak Vadisi Projesi ile ilgili olan 2 proje bulunmaktadır:

- Vezirsuyu Tabiat Parkı Kır Evleri Kamp Alanı Projesi
- Samsun'da Engelsiz Mavi Bayraklı Plajlar

“Vezirsuyu Tabiat Parkı Kır Evleri Kamp Alanı Projesi” ve “Samsun'da Engelsiz Mavi Bayraklı Plajlar” projeleri Kızılırmak Vadisi Projesi'ni doğrudan ya da dolaylı olarak etkileyecektir. Bu anlamda bu projelerin hayata geçirilmesi ve pozitif olarak etkinlikleri Kızılırmak Vadisi Projesi için büyük öneme sahiptir.

2018 yılında Turizm Altyapısının Geliştirilmesi Mali Destek Programı'ndan destek alan "Bafra Kapıkaya Yamaç Paraşütü Tesisi" projesi Kızılırmak Vadisi'nin 3 önemli odağından biri olan Kapıkaya'nın turizm faaliyetlerinde etkin bir rol üstlenebilmesinde önemli bir aktör olmuştur. Kapıkaya için önerilen bütüncül çevre tasarımı ile birlikte de değerlendirilmesi bu anlamda önemli olacaktır.

Geçmiş yıllarda OKA ve DOKAP desteği ile yürütülen projelerden Samsun ilinin turizm potansiyeli açısından önem arz eden diğer projeler ve bunların Kızılırmak Vadisi Projesi ile ilgisi aşağıda açıklanmıştır.

Kurtuluş Yolu Projesi

Samsun Büyükşehir Belediyesi'nin öncülüğünde başlatılan "Kurtuluş Yolu" adı verilen kültürel rotada geçmişteki uygarlıkların mirası ve Milli Mücadele'yi başlatmak üzere 19 Mayıs 1919'da IX. Ordu Müfettişi unvanıyla kurmaylarıyla birlikte Samsun'a gelen Mustafa Kemal Atatürk'ün, karargahtaki kumandanlarla Amasya sınırına kadar geçtiği güzergah üzerindeki kültürel eserleri gelecek kuşaklara aktarmak ve rotayı turizm ögesi haline getirebilmek için Samsun-Suluova arasındaki güzergah, nazım imar ve çevre düzeni planlarına işlenmiştir. Kurtuluş Savaşı'nın ilk adımını Samsun'da atan Mustafa Kemal Atatürk'ün Kavak, Havza ve ardından Amasya'ya uzanan tarihi yolculuğu, bugüne kadar çözümlüp aydınlatılamamıştır. Bu nedenle tarih kitaplarına yazılamayan ve öğrencilere anlatılamayan milli mücadelenin ilk yolculuğu, gün ışığına çıkarılmaya çalışılmıştır. Büyük Önder'i Samsun'dan Kavak'a, oradan da işgalleri protesto edecek ilk genelgeyi yazacağı Havza'ya ulaştıran, ardından da Amasya'ya geçiren tarihi karayolunun koruma altına alınması planlanmaktadır.

Kızılırmak Vadisi Projesi de Kurtuluş Yolu Projesi gibi Samsun ilinin turizm potansiyelini geliştirecek bir araç niteliğindedir. Bu tip projeler ve üst ölçek planlama çalışmaları, Samsun'a yapılan yatırımların artmasını ve turizm sektörünün gelişmesini sağlayacaktır.

Kurtuluş Yolu Projesi ve Kızılırmak Vadisi Projesi birbirini destekleyecek Samsun ilinin bütüncül bir şekilde turizm alanında ilerlemesini sağlayacak projelerdir. Kurtuluş Yolu için gelen turistin Kızılırmak Vadisi'ni, Kızılırmak Vadisi için gelen turistin Kurtuluş Yolu'nu ziyaret etmesi önemlidir.

Yeşil Yol Projesi

Doğu Karadeniz Projesi (DOKAP) Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığınca sürdürülen Yeşil Yol Projesi ile Samsun, Tokat, Ordu, Giresun, Trabzon, Gümüşhane, Bayburt, Rize ve Artvin illerindeki turizm merkezlerinin üst kottan birbirine bağlanması amaçlanmaktadır.

Çalışmanın tamamlanmasıyla Samsun Kızılırmak Deltası Sulak Alanı ve Kuş Cenneti'nden yola çıkan bir turistin Tokat'ın Ballica Mağarası, menderesleriyle ünlü Ordu'nun Perşembe Yaylası, Giresun'un Kümbet Yaylası, Trabzon'un Uzungöl'ü, Rize'nin Anzer Yaylası, Gümüşhane'nin Karaca Mağarası, Bayburt'un yer altı şehri, Artvin'in Kafkasör Yaylası gibi birçok turizm merkezini ziyaret edebilmesi hedeflenmektedir.

Projede sadece yol çalışması değil, yolun geçtiği bölgelerde konaklama tesisleri, dış cephe çalışmaları, reaksiyon alanları gibi unsurlar da desteklenmektedir.

Diğer Etkileyici/Destekleyici Unsurlar

19 Mayıs Atatürkü Anma, Gençlik ve Spor Bayramı

Milli kurtuluş mücadelemizin başlangıcı olarak kabul edilen ve tarihimizde önemli bir yere sahip olan 19 Mayıs 1919'un ebedileştirilmesi için Samsun halkı, 1926 yılını 'Gazi Günü' olarak kutlanmasına karar verdi. 1927 Yılında ise Gazi Heykelinin temel atma töreni, Gazievi (Bugünkü Gazi Müzesi) önünde yapılan konuşmalar ve askerler, okullar ile cemiyetlerin düzenlediği fener alayları ile 'Gazi Günü' kutlamaları üç ayrı törenle kutlanmıştır.

21 Haziran 1938'de TBMM'nin yasa tasarısı kanunlaşmak üzere Cumhurbaşkanının onayına sunuldu. Söz konusu kanun 4 Temmuz 1938 tarih ve 3950 sayılı kanuna göre, 2739 Sayılı Kanun'un ikinci maddesine bir fıkra eklenerek, Mayıs ayının 19. Günü 'Gençlik ve Spor Bayramı' adını aldı. 19 Mayıs 1939'dan bu zamana kadar 'Gençlik ve Spor Bayramı' olarak kutlanmaktadır.

Atatürk'ün vefatının ardından, 17 Mart 1981 tarih ve 2429 Sayılı Ulusal Bayram ve Genel Tatiller Hakkında Kanun ile isim değişikliğine uğratılmış, söz konusu kanunun 2. maddesinin A) fıkrası 2. ayırımında, "2. 19 Mayıs Günü Atatürk'ü Anma ve Gençlik ve Spor Bayramı günüdür." denilmiştir.

Bu bağlamda Samsun ili ve Kızılırmak Vadisi Projesi gençlik ve spor teması ile öne çıkmaktadır. Proje özelinde öngörülen macera ve spor odaklı öneriler de bu şekilde desteklenmektedir.

3. Projenin İdarenin Stratejik Planı ve Performans Programına Uygunluğu

Projenin yürütücüsü idari kurum Samsun Büyükşehir Belediyesi'dir. Raporun 7. PROJE YERİ VE UYGULAMA ALANI bölümünde IV. KURUMSAL YAPILAR başlığı altında Samsun Büyükşehir Belediyesi'nin 2020-2024 Stratejik Planı'na ait ayrıntılı bilgiler (kurumsal yapı, insan kaynakları, amaç ve hedefleri, mali bilgileri vb.) verilmiştir. Burada verilen idarenin amaç ve hedefleri doğrultusunda; Kızılırmak Vadisi Projesi, idarenin

“A.5- ŞEHİRİMİZDE SOSYAL KÜLTÜREL VE EKONOMİK GELİŞİMİ SAĞLAMAK” amacı ve bu amaca hizmet eden hedefler ile doğrudan ilgilidir.

Samsun Büyükşehir Belediyesi’nin 2020 YILI PERFORMANS PROGRAMI’nda yayınladığı stratejik amaç ve hedefleri doğrultusunda oluşturulmuş performans tablosunda proje ile ilgili kısım şu şekilde ifade edilmektedir:

A.5-SAMSUN’DA SOSYAL KÜLTÜREL VE EKONOMİK GELİŞİMİ SAĞLAMAK	50.665.000,00	0,0533	-	-	50.665.000,00	0,0533
H.5.13 2020 yılında sanatsal, kültürel ve turizm etkinliklerine katılımı sağlamak	50.000,00	0,0001	-	-	50.000,00	0,0001
F.5.13.1.1 Müzik, Resim, Tiyatro, Enstrüman Kursları ile Türk Halk Müziği Korusu ve Halk Oyunları Eğitimleri verilmesini sağlamak ve bunları halka sunmak	0,00	0,0000	-	-	0,00	0,0000
F.5.13.2.1 Otobüs ve tramvay duraklarına kentin değerlerine dair bilgilerin panolar yapılması	10.000,00	0,0000	-	-	10.000,00	0,0000
F.5.13.3.1 Şehirde, isimleri sokak ve caddelere verilmiş önemli kişilerin hikayelerinin anlatıldığı panolar yapılması	10.000,00	0,0000	-	-	10.000,00	0,0000
F.5.13.4.1 Şehrin tarihi ile ilgili bilgi birikimi olan büyüklerimizin okullarda bunu anlatması	0,00	0,0000	-	-	0,00	0,0000
F.5.13.5.1 Samsun Gönüllüsü proje kapsamında ildeki gençlerin şehre kültür, turizm ve çevre konularında katma değer sağlayacak projelerini sunması sağlanarak kentlilik bilinci oluşturulmaya çalışılması	0,00	0,0000	-	-	0,00	0,0000
F.5.13.6.1 Ulusal ve uluslararası fuar organizasyonlarına katılım sağlanarak Samsun’un kültür ve turizm potansiyelinin tanıtılması	30.000,00	0,0000	-	-	30.000,00	0,0000

Kızılırmak Vadisi Projesi’nin doğrudan ilgili amaç ve hedefler yukarıda verilmiştir. İdarenin 2020 yılı performans programında sosyal, kültürel ve ekonomik gelişimi sağlamak amacı için belirlenen bütçenin 50.665.000 TL olduğu görülmektedir.

Tablo 6. Performans Programı Tablosu 2020, Amaç 5 ve Hedefleri için Ayrılan Bütçe, SBB

Performans programı tablosunda yer alan ve Kızılırmak Vadisi Projesinin “Spor Vadisi” olma hedefi ile ilgili olan bölüm ise şu şekildedir:

PH.5.8 2020 yılında spor alanları ve teşvikleri ile halkın spora bakış açısını değiştirmek	5.000.000,00	0,0053	-	-	5.000.000,00	0,0053
F.5.8.1.1 İlçelerimizde kültür-turizm çeşitliliğine gidilmesi ve modern turizm ihtiyaçlarının giderilmesi için Vezirköprü Şahinkaya Kanyonunda, Vezirköprü Kunduz Festival Alanı, Ladik Gölü ve Ladik Akdağ Kayak Merkezi olmak üzere toplam 2 ilçede, 4 adet Turizm ve Doğa Sporları Merkezi inşaatlarının yapılması	5.000.000,00	0,0053	-	-	5.000.000,00	0,0053

PH.5.9 2020 yılında spor bilinci ve alışkanlığını geliştirmek		70.000,00	0,0001	-	-	70.000,00	0,0001
	<i>F.5.9.1.1 Spor sizden Ölçüm Bizden Projesi kapsamında sahilimizde yaz-kış spor yapan vatandaşlarımızın vücut analiz ölçümlerinin yapılması için cihaz alımı yapılması</i>	50.000,00	0,0001	-	-	50.000,00	0,0001
	<i>F.5.9.2.1 Belediyemizin spora verdiği önemi belirtmek için sağlıklı yaşam yürüyüşü ve maraton etkinliği düzenlenmesi</i>	20.000,00	0,0000	-	-	20.000,00	0,0000
PH.5.10 2020 yılında sporcu-spor teknik ekibi yetiştirme ve 7'den 70'e spor bilinci oluşturma yoluyla ilimizi uluslararası spor şehrine dönüştürmek		540.000,00	0,0006	-	-	540.000,00	0,0006
	<i>F.5.10.1.1 17 İlçede Spor kalkınma planlarını hazırlamak</i>	20.000,00	0,0000			20.000,00	0,0000

Kızılırmak Vadisi Projesi için belirlenen bütçe (258.499.200 TL), 10 yıllık yatırım dönemi için geçerli olup burada bahsi geçen 50.665.000 TL'lik bütçe Büyükşehir Belediyesi'nin (Proje yürütücüsü kurumun) yalnızca 2020 yılı performans programında "Şehrimizde sosyal, kültürel ve ekonomik gelişimi sağlamak" amacı için belirlediği bütçedir. Kızılırmak Vadisi Projesi'nin yatırım döneminin ilk 5 yılında, toplam maliyetinin (258.499.200 TL) %30'u kadarının (77.549.760 TL) harcanacağı öngörülmektedir. Bu da yılda bu proje için 15.509.952 TL bütçe ayrılması demektir. Bu miktar (15.509.952 TL) Büyükşehir Belediyesi'nin "sosyal, kültürel ve ekonomik gelişimi sağlamak amacı" için ayırdığı bütçenin %31'ine tekabül etmektedir.

"A-5. Şehrimizde sosyal, kültürel ve ekonomik gelişimi sağlamak" amacı, Kızılırmak Vadisi Projesi ile örtüşen amaç olduğu için bu amaç için ayrılan bütçe burada dikkate alınmıştır.

4. Proje Fikrinin Ortaya Çıkışı

Turizm sektörünün geliştirilmesi sadece Samsun ve TR83 Bölgesi açısından değil aynı zamanda ülke için de faydalı olacağı düşünülmektedir.

Samsun mevcut turizm potansiyelini gerektiği gibi kullanamamakta, hazırlanacak olan fizibilite raporu ile doğa, kültür, tarih ve macera turizmine ait stratejik önemi olan alanlar ortaya çıkacak, gerekli altyapı donanım, altyapı, güzergah, tesis ihtiyaçları gibi, vadi içi ulaşım çalışmaları belirlenmiş ve bölgedeki yatırım olanakları gün yüzüne çıkmış bir bölge olacaktır. Fizibilite çalışmasının hazırlanması alanda yapılacak olan daha büyük yatırımlara öncülük edecek ve bölgenin de kalkınmasına katkı sağlayacaktır. Proje Vezirköprü ilçesi Şahinkaya Kanyonu ve Kızılırmak Nehri'nin Bafra ilçesinden Karadeniz'e döküldüğü 100 120 km'lik coğrafi alanı ve çevresini kapsamaktadır. Fizibilite raporu ile bu alanda bir koridor oluşturularak, turizm alt yapısının

gelişmesine önemli katkı sağlayacak, 12 ay boyunca yapılması gereken turizm çalışmaları belirlenmiş olacaktır.

Vezirköprü İlçesi Kunduz Ormanları, Vezirsuyu Tabiat Parkı, Nerik Antik Kenti ve Vezir yetiştirmiş tarihi ile öne çıkmaktadır. Bu doğal ve tarihi güzelliklerine ek olarak Türkiye'nin sayılı kanyonlarından olan Vezirköprü Şahinkaya Kanyonu ilçenin turizm potansiyeli en yüksek yerlerinden biridir. Bu kanyon sadece doğal güzelliği ile değil eşsiz yaban hayatı ile de öne çıkmaktadır.

Kapıkaya, Bafra ilçesine 30 km uzaklıkta iki baraj gölü arasında İsviçre Alplerinin başlangıcını hatırlatan bir doğaya sahip olup Kızılırmak kenarında Kapıkaya tepesi eteklerinde kurulmuştur. Eski çağlardan kalma kral kaya mezarları ırmak kenarındadır. Irmağın karşısında ise tarihi Asar Kale bulunmaktadır. Bölge gerek doğal güzellikleri gerekse tarihi varlıkları ile zor bulunur bir yerdir. Yamaç paraşütü, su sporları kano vb. dağcılık eğitimleri, doğa kampı, trekking yapmaya çok elverişli alanları bulunmaktadır.

Kızılırmak Deltası Sulak Alan ve Kuş Cenneti 2016 yılında UNESCO Dünya Doğal Miras Geçici listesine dahil edilmiş, 1 Şubat 2018 tarihi itibarıyla de Ülkemiz adına UNESCO Dünya doğal miras daimi listesine girebilmek üzere Ülkemiz adına ilk adayımız olarak sunulmuştur. Bu süreçte Çevre ve Şehircilik Bakanının 15.09.2017 tarih ve 10655 sayılı olurları ile Kızılırmak Deltası Sulak Alan ve Kuş Cenneti Alan Başkanlığı kurulmuştur. Alan Başkanlığının çalışma ve sorumluluk alanı Kızılırmak deltasındaki doğal sit alanları olarak belirlenmiş ve bu alanın yönetimi, koordinasyonu ve UNESCO sürecinin yürütülmesi Alan Başkanlığının sorumluluğuna verilmiştir.

Bu farklı lokasyon ve etkinlik alanlarının bütüncül bir şekilde ele alınması, planlanması, entegrasyonlarının sağlanması bu fizibilite çalışması ile başarılacaktır.

Hazırlanacak fizibilite raporunun amacı; öncelikle minimum zaman, masraf ve enerjiyle maksimum faydayı elde etmektir. Proje hayata geçirildiğinde yerel halkın vizyonuna büyük katkılar sağlayacak, gençlerin gelecek planlarına yön verecek ve bölgenin kalkınmasına katkı sağlayacaktır. Alanda yapılacak yatırımların tutarı tahmini olarak 50 milyon TL olduğundan Kalkınma Ajansından 225.000 TL hibe talep edilmiştir.

5. Projeye İlgili Geçmişte Yapılmış Etüt, Araştırma ve Diğer Çalışmalar

Şahinkaya Kanyonu Ön Fizibilite Raporu

Samsun Büyükşehir Belediyesi ve Samsun ve Çevresi Turizm Alanı Altyapı Hizmet Birliği'nin (SAMTAB) tarafından Cengiz Koçak'a hazırlatılan "Vezirköprü Şahinkaya Kanyonu'nda macera ve doğa turizmine yönelik Ön Fizibilite Raporu" nun amaç ve kapsamı aşağıda belirtilmiştir;

Ön Fizibilite Raporunun amacı; Samsun Büyükşehir Belediyesi'nin, Vezirköprü Şahinkaya Kanyonunda doğa ve macera sporlarına yönelik spor dallarının, güzergahlarının ve noktalarının ve bu sporların yapılabilmesi için altyapı gereklilerinin belirlenmesi (donanım, altyapı, güzergah, tesis ihtiyaçları gibi), tesislerin kapasite ve ihtiyaçların belirlenmesi, 19 Mayıs etkinlikleri kapsamında düzenlenmesi planlanan festival için çalışmaların ve alınması gereken malzemelerin tespit edilmesini sağlamaktır.

Bu çerçevede Ön Fizibilite Raporu iki aşamalı olarak planlanmış olup, ilk aşamada ekstrem sporlar ile ilgili mevcut durum ortaya konmuş ve ikinci aşamada ise 19 Mayıs etkinlikleri kapsamında yapılması planlanan festivalin basamakları ayrıntılı olarak anlatılmıştır.

Ön fizibilite raporu 3 ana başlıktan oluşmaktadır. 1. bölümde; Proje Tanımlama Bilgileri, 2. bölümde; Proje Fikrinin Kaynağı ve Dayanakları ve 3. bölümde Proje ile İlgili Ayrıntılı Bilgiler başlıkları yer almaktadır.

Ön fizibilite raporunun 3. bölümünde Şahinkaya Kanyonu'nda yapılacak ekstrem sporların başlıkları belirlenmiş, her başlık ayrıntılı şekilde tanımlanmış ve özellikleri anlatılmış, Camera Obscura tanımlanarak, yerleri belirlenmiş, Şahinkaya Kanyonu'nda Spor Rotaları belirlenmiş ve işaretlenmiş, Tanıtım ve Görünürlük Çalışmaları tanımlanmış, altyapı ve malzeme ihtiyaçları belirlenmiş ve fiyatlandırılmış, Falcon Fest Hazırlıkları ayrıntılı olarak belirlenmiş ve açıklanmıştır.

Şahinkaya Kanyonu için hazırlanan bu ön fizibilite raporu Kızılırmak Vadisi Projesi fikrinin oluşması ve ilerletilmesinde önemli bir rol oynamıştır.

Tırmanma Rotaları Açılması

Samsun Büyükşehir Belediyesi'nin yürütücülüğünde 2018 yılında Şahinkaya Kanyonu'nda tırmanma rotalarının açılması için çalışmalar yapılmıştır. Çalışmaların başında için kaya tırmanışçısı Zorbey Aktuyun görev almıştır. Aktuyun bu çalışma kapsamında 4 tırmanış rotası açmıştır. Bunlar; İlkadım, Küçük Boğaz, Nomad ve Solenya olarak adlandırılmışlardır.

Aktuyun yaptığı çalışmada Şahinkaya 'da kaya tırmanışı ile ilgili yazılabilecek Kaya Tırmanışı başlığı altında en iyi ve açıklayıcı cümlelerin tek ve çok ip boylu, geleneksel ve spor kaya tırmanış rotaları olduğunu ifade etmiştir.

Geleneksel Tırmanış : Kaya yüzeyindeki doğal imkanları kullanarak ve kayaya kalıcı hiçbir iz bırakmadan yapılan tırmanış türüdür.

Çok ip boylu tırmanış : Bir tırmanıcının önden gidip kendini sabitlemesi ve diğerine emniyet alması ile yukarı doğru ilerlenerek 50-60 metreden uzun kaya etaplarının çıktığı tırmanış türünü ifade eder.

Spor tırmanış: Uzunlukları en fazla 50-60 metreye varan ve tamamen bolt adı verilen ve kayaya sabitlenen emniyet elemanları ile yapılan kaya tırmanışı olarak tariflenir.

Şahinkaya Kanyonu'ndaki ilk tırmanış rotalarının açılması için yapılan bu çalışma Kızılırmak Vadisi Projesi kapsamında önerilen Kanyon ile ilgili proje fikirleri ile ilgilidir ve ön proje niteliğindedir.

Falconfest

05.10.2016 tarihinde Base Jumper Cengiz KOÇAK'ın kanyonda 324 metre yükseklikten atlayışı ile Türkiye'nin en yüksek uçurum rekoru kırılmış, 09.10.2016 tarihinde Zorbey AKTUYUN Şahinkaya Kanyonu'na ilk defa tırmanmış ve bu rotanın adını İlk Adım koymuştur. Bölgede ekstrem sporların yapılabilirliği ortaya konmuştur. Kanyonun hem ulusal hem de uluslararası tanıtılması amacıyla Şahinkaya adından yola çıkarak İngilizce olarak düşünülmüştür.

Şahinkaya Kanyonu'nda 17-18-19 Mayıs 2017 tarihlerinde ekstrem sporlara yönelik ilk festival Falcon Fest düzenlenmiştir. Festivalde BASE Jump, Paramotor, Kaya Tırmanışı, Highline, Kano ve Dragon Bot olmak üzere 6 spor dalında alanlarında uzman sporcular katılarak aynı anda sporlarını icra etmişlerdir. Mayıs ayı hava koşulları nedeniyle yaşanan olumsuzluklar değerlendirilerek ikinci festival 4-9 Ağustos 2018 tarihleri arasında düzenlenmiştir. İkinci festivale Kano, Dragon Bot, Base Jump, Rope Jump, Yamaç Paraşütü, Paramotor, Highline, Slackline, Kaya Tırmanışı, Trekking, Dağ Bisikleti ve Triatlon spor dallarından olmak üzere 11 spor dalından sporcuların ve bu sporları denemek isteyen kişilerin katılımıyla gerçekleştirilmiştir.

2017 Falcon Fest

17-18-19 Mayıs 2017 tarihlerinde Samsun Vezirköprü Şahinkaya Kanyonunda farklı spor dallarından 80 sporcunun katılımı ile Falcon Fest düzenlenmiştir. İki slackline/highline dünya rekoru denemesi yapıldı. Bir dünya rekoru kırılarak kanyon dünya highline literatürüne girdi. İngiliz Sporcu Jediah Doohan 15 Mayıs 2017 tarihinde ip üzerinde yaşamaya başladı ve 19 Mayıs 2017 tarihinde saat 17.25 te tamamlayarak 100 saat ip üzerinde yaşayarak dünya rekoru kırdı. Bu haber ulusal ve uluslararası televizyonlarda yayınlandı.

Festivale katılan sporcularla yapılan etkinliklerin tanıtım değeri 265.000 USD'ye ulaştı. Böylece Şahinkaya Kanyonunu dünyanın en önemli ekstrem sporları merkezi olma yolunda önemli bir ilerleme kaydetti. Festival süresince Şahinkaya Kanyonunu tahmini olarak 2.000-3.000 bin kişi ziyaret etmiştir.

2017 Spor Dalları ve Sporcu Sayıları

- Base Jump: 21 sporcu
- Highline: 8 sporcu
- Paramotor: 6 sporcu
- Kano - Dragon Bot: 38 sporcu
- Kaya Tırmanışı: 7 sporcu

2018 Falcon Fest

4-9 Ağustos 2018 tarihlerinde Samsun Vezirköprü Şahinkaya Kanyonunda gerçekleşen festivale 14 ülkeden 11 Spor dalında 300 sporcu katılmıştır. Vezirsuyu Tabiat Parkı kamp alanı olarak kullanılmıştır. Kampta sporcular, görevliler ve halkın katılımı ile 1000-1200 arasında çadır kurulmuştur. Festival süresince Şahinkaya Kanyonunu tahmini olarak 18.000-20.000 bin kişi ziyaret etmiştir. 4 Ağustos 2018 Dağ Bisikleti yarışı yapılmıştır. 5 Ağustos 2018 tarihinde Türkiye'nin ilk en uzun mesafe Dragon bot yarışı ve 6 Ağustos 2018 tarihinde Deniz Kanosu Maraton Yarışı yapılmıştır.

2018 Spor Dalları ve Sporcu Sayıları

- Kano - Dragon Bot: 110 sporcu
- Base Jump: 12 sporcu
- Rope Jump: 14 sporcu
- Highline - Slackline: 4 sporcu
- Yamaç Paraşütü: 50 sporcu
- Paramotor: 10 sporcu
- Kaya Tırmanışı-Trekking: 50 sporcu
- Dağ Bisikleti: 50 sporcu

Festival kapsamında ayrıca 05 Ağustos 2018 tarihinde Türkiye'nin ilk uzun mesafe triatlonu olan Samsun Triatlonu da gerçekleştirilmiştir. Etkinlik

kapsamında sprint (kısa), olimpiik ve uzun mesafe olmak üzere üç ayrı disiplinde yapılacak yarışmalara 9 ülkeden 300 sporcu katılmıştır.

Yapılan iletişim çalışmaları doğrultusunda 449.981 TL reklam eş değeri elde edilmiştir. Ulusal basın reklam eşdeğeri 387.471 TL olurken, yerel basın reklam eşdeğeri ise 62.510 TL'dir.

- 37 ulusal, 2 bölgesel, 101 yerel olmak üzere, yaklaşık 35 tam gazete sayfası boyutunda haberle 144 adet görünürlük elde edilmiştir.
- Dijital medyada Hürriyet.com, Mynet.com, Fanatik.com, Milliyet.com, Aspor.com, Trtspor.com, Fotomac.com gibi yüksek erişime sahip internet siteleri de dahil olmak üzere 213 web sitesi Falcon Fest'e yer vermiştir.
- TRT Haber, A Spor, TRT Spor, Fox gibi kanallar festivali haber bültenlerine taşımıştır.

Festivalin Ziyaretçi Sayısına Etkisi

2016 yılı yazında kanyonu ziyarete giden kişi sayısı günlük ortalama 60 kişi iken, 2017 yılı yazında bu sayı ortalama 350 kişi olmuştur. Ziyaretçi sayısının 6 katına çıkmasının sebebi festival ve doğa sporları aracılığıyla kanyonun tanıtımının yapılmış olmasıdır. 2018 yılı yazında bu sayı 600 kişi olmuştur. 2019 yılı yazında ziyaretçi sayısının 800-1000 kişi olacağı öngörülmektedir.

Kapıkaya Fest

İlk olarak 2017 yılında düzenlenmeye başlayan ve her yıl düzenlenecek olan "Kapıkaya Doğa Sporları ve Kültür Festivali" çeşitli spor dallarını aynı ortamda sunarak ulusal ve uluslararası birçok sporcuyu ve doğa severleri her yıl temmuz ayında bir araya getirmeyi hedeflemektedir. "Doğayı Yaşat, Sporu Yaşa" sloganıyla, sağlıklı bireylerle daha çok yaşanabilir bir dünya için sporun ve sporcunun önemini vurgulayarak hem sporun ve sporcunun desteklenmesi hem de ülkemiz ve bölge turizmine katkıda bulunulması hedeflenmektedir.

Kapıkaya Fest'in düzenlenmesi hem Kapıkaya'nın tanıtımında hem de bu alanda aktif olarak yapılmakta olan yamaç paraşütü sporunun bilinirliğinin artırılmasında önemli rol oynamıştır.

Kapıkaya Fest, Falcon Fest ve Nebiyan Fest gibi doğa ve spor odaklı etkinliklerin bölgedeki varlığı ve bilinirlikleri Kızılırmak Vadisi Projesi'nin hayata geçirilmesi adına önemli araçlar olarak görülmektedir. Ziyaretçi sayılarını arttırmadaki pozitif etkileri projelerin sürdürülebilirliğini sağlayacaktır.

5. PROJENİN GEREKÇESİ

5. PROJENİN GEREKÇESİ

Turizm sektörü Türkiye ekonomisinin lokomotif sektörleri arasında gösterilmektedir. Son yıllarda bölgesel ve yerel kalkınmanın önemli bir unsuru olarak öne çıkmaktadır. Türkiye genelinde turizm sektörüne yönelik rakamlardaki olumlu gelişmeler farklı turizm deneyimlerine olanak sağlayan Kızılırmak Vadisi için de potansiyel teşkil etmektedir.

Kızılırmak Vadisi, bu çalışma sonucunda ortaya çıkan öneriler ile mevcut potansiyeli değerlendirilmiş ve turizmin geliştirilmesi için gerekli yatırım olanakları belirlenmiş bir Marka Bölge haline gelecektir. Bu sayede turizm sektöründen elde edilecek fayda artacak ve bölgenin kalkınmasına katkı sağlanacaktır.

Fizibilite raporu ile çalışmanın konusu olan üç ana bölge Şahinkaya, Kapıkaya ve Delta arasında bir koridor oluşturularak, turizm altyapısının gelişmesine önemli katkı sağlanacak ve 12 ay boyunca aktif turizm faaliyetleri için yapılması gerekenler belirlenmiş olacaktır.

Şahinkaya; batıda Kunduz ile doğuda Kaplancık Kanyonu'na kadarki alanı içermektedir. Bölgedeki öne çıkan odaklar arasında; Şahinkaya Kanyonu, Kaplancık Kanyonu, Kunduz Dağı, Oymaağaç, Kunduz Ormanları, Vezirsuyu Tabiat Parkı, Nerik Antik Kenti ve Vezirköprü Tarihi Kent Merkezi yer almaktadır.

Kapıkaya; Samsun ilinin Bafra ilçesine 30 km uzaklıkta iki baraj gölü arasında, doğal ve kültürel zenginliğe sahip, eski uygarlıklara ev sahipliği yapmış tarihi değeri yüksek olan bir mahalledir. Eski çağlardan kalma kral kaya mezarları ırmak kıyısı boyunca yer almaktadır. Irmağın karşısında ise tarihi Asar Kale bulunmaktadır. Bölge, sahip olduğu doğal güzellikler ve tarihi varlıklar ile yüksek turizm potansiyeline sahiptir.

Delta; Samsun'un Bafra, Alaçam ve 19 Mayıs ilçeleri sınırlarında yer alan ve odağında bölgedeki odaklar arasında öncelikli öneme sahip olduğu düşünülen Kızılırmak Deltası Sulak Alan ve Kuş Cenneti bulunan bölgedir. Kızılırmak Deltası Sulak Alan ve Kus Cenneti 2016 yılında UNESCO Dünya Doğal Miras Geçici Listesine dahil edilmiştir. Delta'da çok sayıda kuş türü ve farklı bitki türlerinden oluşan habitatlar bulunmaktadır. Bitki örtüsü ve su varlığının bir araya geldiği bu nadir doğal alan, hitap ettiği ziyaretçi profili ile de yüksek turizm potansiyeline sahiptir.

Bu farklı konumlardaki odakların ve etkinlik alanlarının bütüncül bir şekilde ele alınması, planlanması, entegrasyonlarının sağlanması bu fizibilite çalışmasının konusudur. Hazırlanacak fizibilite raporunun amacı; öncelikle minimum zaman, masraf ve enerjiyle maksimum faydayı elde etmektir. Proje hayata geçirildiğinde yerel halkın vizyonuna büyük katkılar sağlanacak, gençlerin gelecek planlarına yön verilecek ve bölgenin kalkınmasına katkı sağlanacaktır.

I. ULUSAL VE BÖLGESEL DÜZEYDE TALEP ANALİZİ

Kızılırmak Vadisi hedef ziyaretçi kitlesi Samsun halkı ile çevrede bulunan diğer illerden konaklamalı veya günübirlik ziyarete gelen kişilerdir.

2018 yılı verilerine göre Samsun'da konaklayan ziyaretçi sayısı 432.903'tür. Samsun'da konaklayan kişilerin %40'ının Kızılırmak Vadisi'ni ziyaret ettiği öngörülmektedir. Bu durumda 173.161 kişinin Kızılırmak Vadisi'ni ziyaret ettiği öngörülmektedir. Samsun ile aynı tur güzergâhı üzerinde yer alan Ordu, Sinop ve Amasya illerinde konaklayan kişilerin %20'sinin tur güzergâhı üzerinde günübirlik olarak Samsun'u ziyaret ettiği varsayılmıştır. 2018 yılı için Ordu, Sinop ve Amasya illeri toplam konaklayan ziyaretçi sayısı 348.352'dir. Bu değerlerin %20'i olan 69.670 kişinin Kızılırmak Vadisi'nin günübirlik ziyaretçisi olduğu varsayılmaktadır. 2018 yılı verilerine göre Samsun halkı nüfusu 1.335.716'dır. Samsun'da yaşayan kişilerin %30'u olan 400.714 kişinin Kızılırmak Vadisi'ni ziyaret ettiği öngörülmektedir. Bu kapsamda Samsun ve diğer illerden gelen günübirlik ziyaretçilerle birlikte ilk yıl için 643.545 kişinin Kızılırmak Vadisi'ni ziyaret etmesi öngörülmektedir.

Konaklama türlerine göre bakıldığında gerek Samsun gerek Türkiye ölçeğinde doğa ve macera turizmi ile ilgili olabilecek konaklama türlerinde oranların çok düşük hatta 0'a yakın olduğu dikkat çekicidir.

Tablo 7. Konaklama Türlerine Göre Çıkış Yapan Ziyaretçilerin Sayısı (2019)
Kaynak: TÜİK, 2020

Konaklama Türlerine Göre Çıkış Yapan Ziyaretçilerin Sayısı (2019)					
Tür	Yıl	Samsun		Türkiye	
Arkadaş, Akraba Evi	2019	73.928	% 37	9.237.830	% 17
Diğer	2019	3.813	% 2	275.794	% 1
Gençlik Kampı	2019		% 0	33.716	% 0
Kendi Evi	2019	70.563	% 35	4.772.834	% 9
Kiralık Ev	2019	2.691	% 1	852.455	% 2
Motel	2019	129	% 0	316.268	% 1
Otel	2019	27.477	% 14	35.740.948	% 67
Pansiyon	2019	123	% 0	283.242	% 1
Tatil Köyü	2019	543	% 0	614.872	% 1
Ulaşım Aracında	2019	20.083	% 10	1.082.392	% 2
Çadır Camping/Karavan	2019	347	% 0	59.513	% 0
Toplam		199.697		53.269.864	

TÜİK'in “Geliş Nedenine Göre Çıkış Yapan Ziyaretçiler, 2003 – 2019” istatistiği ziyaretleri Gezi, eğlence, sportif ve kültürel faaliyetler; akraba ve arkadaş ziyareti; eğitim, staj (1 yıldan az); sağlık ve tıbbi nedenler (1 yıldan az); dini/hac; alışveriş; transit; iş amaçlı (konferans, toplantı, görev vb.) ve diğer olarak sınıflandırmaktadır. Bunlardan Kızılırmak Vadisi'nin sunduğu turizm türleri olan doğa ve macera ile benzer özellikler gösteren “gezi, eğlence, sportif ve kültürel faaliyetler” ile toplam geliş nedenlerinin karşılaştırıldığı tabloya göre “gezi, eğlence, sportif ve kültürel faaliyetler” son yıllarda artış trendindedir.

Yıl	Toplam	Gezi, eğlence, sportif ve kültürel faaliyetler	Oran
2003	16.302.048	8.445.416	% 52
2004	20.262.645	10.076.732	% 50
2005	24.124.504	12.024.521	% 50
2006	23.148.670	10.328.750	% 45
2007	27.214.986	13.002.599	% 48
2008	30.979.974	15.031.984	% 49
2009	31.972.377	16.407.366	% 51
2010	33.027.941	17.448.324	% 53
2011	36.151.327	18.602.663	% 51
2012	36.463.921	20.331.030	% 56
2013	39.226.226	21.680.347	% 55
2014	41.415.070	23.904.039	% 58
2015	41.617.530	24.215.399	% 58
2016	31.365.330	15.287.344	% 49
2017	38.620.346	19.389.968	% 50
2018	45.628.673	25.355.412	% 56
2019	51.860.042	29.965.670	% 58

Tablo 8. Geliş Nedenine Göre Çıkış Yapan Ziyaretçiler, 2003 – 2019
Kaynak: TÜİK, 2020

II. ULUSAL VE BÖLGESEL DÜZEYDE GELECEKTEKİ TALEBİN TAHMİNİ

Konaklamalı ve günübirlik ziyaretçi sayısının ilde yapılacak ve ilin kültürel değerlerini koruyup geliştirerek turistik altyapısını güçlendirecek yatırımın tamamlanmasını takiben artacağı beklenmektedir. Artış ile ilgili hesaplamalar aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Samsun İli Konaklayan Turist Sayısı Projeksiyonu

n	Yıl	Konaklayan Turist Sayısı (y)	x	x.y	x ²	y ²	Zincirleme İndeks	Yıllık Artış Yüzdesi
1	2008	143.252	-5	-716260	25	20.521.135.504	100	
2	2009	202.754	-4	-811016	16	41.109.184.516	142	42
3	2010	208.660	-3	-625980	9	43.538.995.600	103	3
4	2011	231.332	-2	-462664	4	53.514.494.224	111	11
5	2012	296.118	-1	-296118	1	87.685.869.924	128	28
6	2013	498.783	0	0	0	248.784.481.089	168	68
7	2014	440.307	1	440307	1	193.870.254.249	88	-12
8	2015	442.300	2	884600	4	195.629.290.000	100	0
9	2016	512.879	3	1538637	9	263.044.868.641	116	16
10	2017	407.018	4	1628072	16	165.663.652.324	79	-21
11	2018	432.903	5	2164515	25	187.405.007.409	106	6
	Toplam	3.816.306	0	3744093	110	1.500.767.233.480	-	-

Standart hata

$$S_e = \sqrt{\frac{\sum Y^2 - a \sum Y - b \sum XY}{n-2}}$$

Standart Hata

y ²	1500767233480
a	346937
y	3816306
b	34037
x.y	3744093
S _{xy}	74021

Yıl	2018	2019	2020	2025	2030	2035	2040
Konaklayan Turist Sayısı	432.903	466.940	500.977	671.163	841.350	1.011.536	1.181.722

Hesaplamalar sonucu konaklayan turist sayısı yılda yaklaşık 0,08 artmaktadır. Bu hesaplama referans alınarak 2018 yılında öngörülen 643.545 ziyaretçi sayısının 2020 yılında 810.681 kişi olarak Kızılırmak Vadisi'ni ziyaret etmesi öngörülmektedir.

Tablo 9. Samsun İli Konaklayan Turist Projeksiyonu

6. MAL VE/VEYA HİZMETLERİN SATIŞ-ÜRETİM PROGRAMI

6. MAL VE/VEYA HİZMETLERİN SATIŞ-ÜRETİM PROGRAMI

Üretim ve satışa yönelik olarak Kızılırmak Vadisi Yol Üstü Köy Pazarları ve Hediyelik Eşya Tasarımları projeleri üretilmiştir. Projeler ile ilgili ayrıntılı bilgi 8. Bölümde “PROJELER” başlığı altında sırasıyla YAPI ve PAZARLAMA kategorilerinde açıklanmıştır.

I. SATIŞ PROGRAMI

Hediyelik Eşya Tasarımları Projesi kapsamında üretilecek hediyelik eşyalar için satış noktaları belirlenmiştir (bakınız: sayfa 197’de Şekil 103. Hediyelik eşya potansiyeli taşıyan yerler). Yerel halk eliyle üretilecek ürünler satış noktalarından biri Kızılırmak Vadisi Yol Üstü Köy Pazarları olacaktır.

Raporun 8. Bölümünde “PROJELER” başlığı altında YAPI kategorisinde ayrıntıları verilmiş olan ziyaretçi merkezleri ve müzelerde hediyelik eşya satışları yapılacaktır.

Raporun 8. Bölümünde “PROJELER” başlığı altında YAPI kategorisinde ayrıntıları verilmiş olan konaklama birimleri, yeme-içme mekanları ve ETKİNLİK kategorisinde ayrıntıları verilen etkinliklerde ise kendi satış sistemleri doğrultusunda ürünler turistler ile buluşacaktır.

Kızılırmak Vadisi Yol Üstü Köy Pazarları Projesi kapsamında üretilen tarımsal ürünler pazarlar için belirlenen lokasyonlarda satışa sunulacaktır (bakınız: sayfa 192'de Şekil 101. Kızılırmak Vadisi Yol Üstü Köy Pazarları için yer önerileri).

II. ÜRETİM PROGRAMI

Hediyelik eşya tasarımları, ulusal veya uluslararası alanda güçlü tasarımcılar eliyle oluşturulacak; üretimler yerel ekonomiye katkı sağlayacak şekilde bölgede yapılacaktır.

Samsun özellikle Bafra ve Çarşamba ovaları ile Türkiye'nin önemli tarımsal üretim merkezlerinden birisidir. Kızılırmak Vadisi ise alanındaki Bafra Ovası'na ek olarak Vezirköprü'nün zengin tarımsal üretimini de bölgesinde barındırmaktadır. Delta'nın kındırası, mandaları ve göl balıkları; Karadeniz'in balığı; Alaçam'ın et kültürü bu yerel tarımsal üretimi desteklemektedir.

III. PAZARLAMA STRATEJİSİ

Turistik Destinasyon Pazarlamasında Pazar Bölümlendirme ve Önemi

Ecer ve Canitez, pazar bölümlendirmeyi, heterojen olan tüm pazarın homojen alt gruplara ayrılması olarak tanımlamaktadırlar (Ecer ve Canitez, 2004: 146). Hacıoğlu, pazar bölümlendirme yapmanın amacını bütün tüketicilere aynı anda hizmet edilemeyeceğinden hareket edilerek, sınırlı kaynaklarla en uygun tüketici tipinin seçilmesi olarak açıklamaktadır (Hacıoğlu, 2010: 32). Bu anlamda pazarı bölümlere ayırma, pazarın aynı özellikleri taşıyan tüketici gruplarına göre bölümlere ayrılması olarak tanımlanmaktadır (İslamoğlu vd., 2006: 72). Pazar bölümlere ayrıldıktan sonra da bunlardan hangisine girileceğine karar verilmekte, seçilen pazar bölümüne ise hedef pazar denilmektedir (Özcan, 1996: 59). Turizm pazarında pazar bölümlendirme yapılması dört nedene dayandırılmaktadır (Coltman, 1989: 181):

- Turistler farklı pazar bölümleri içinde gruplandırılabilirler ve bu grubun her üyesi diğer tüm üyelerle bazı ortak özelliklere sahiptir.
- İnsanlar, içinde buldukları özellikli pazar bölümüne bağlı olarak değişen farklı tatil ve seyahat ihtiyaçlarına ve tercihlerine sahiptirler.
- Belli bir çekim yeri, tüm pazar bölümlerinden ziyade bazı pazar bölümlerine diğerlerinden daha fazla ilgi duyacaktır. Örneğin, şehir otelleri muhtemelen iş amacıyla gelen turistlerin oluşturduğu pazar bölümüne, tatil amacıyla gelen turistlerin oluşturduğu pazar bölümünden daha fazla ilgi göstereceklerdir.
- Turizm tedarikçileri belli pazar bölümleri için çekiçi olan ürünlerini arttırma ve geliştirme yoluyla pazarlama çalışmalarını geliştirebilirler.

Destinasyon Pazarlamasında Pazar Bölümlendirme

Skinner'in yapmış olduğu sınıflandırma araştırmacılar tarafından kabul edilerek ve kullanılmaktadır (Burke ve Resnick, 2000: 45) (Hacıoğlu, 2010: 32), (Mucuk, 2009: 93). Yapılmış olan sınıflandırmayı aşağıdaki gibi açıklamak mümkündür:

- Bölge veya coğrafi alan.
- Demografik faktörler.
- Psikografik faktörler.
- Ürün ya da hizmete ilişkin faktörler

Destinasyon Pazarlamasında Hedef Pazar Belirleme Yöntemleri

Pazar bölümlendirmesi, pazarın farklı fırsatlar taşıyan bölümlerinin ortaya çıkarılmasını sağlamaktadır. Rekabet, satış potansiyeli, karlılık bakımından elverişli pazar bölümleri belirlendikten sonra, bu bölümlere hangi politikalarla ulaşılabileceğine karar verilmesi gerekmektedir. Hedef pazar belirleme yöntemleri üçe ayrılmaktadır (Mucuk, 2008: 102), (Göksel ve Baytekin, 2005: 36).

- Tüm pazar yöntemi (Farklılaştırılmamış pazar yöntemi)
- Çok pazar yöntemi (Farklılaştırılmış pazar yöntemi)
- Tek pazar yöntemi (Yoğunlaştırılmış pazar yöntemi)

Destinasyon Pazar Bölümlerinin Değerlendirilmesi ve Hedef Pazar Seçimi

Bir süreç olarak hedef pazar seçimi, beş ana aşamadan oluşmaktadır (Ecer ve Canitez, 2004:160)

- Bölümlerin çekiciliğinin ve rekabet kriterlerinin belirlenmesi.
- Çekiciliğin ve rekabet kriterlerinin ağırlıklandırılması.
- Her bir pazar bölümünün puanlandırmasının yapılması.
- Her bir pazar bölümü için konum tahminini yapılması.
- Hedef pazar bölüm veya bölümlerinin seçiminin yapılması.

Destinasyon Markası

Destinasyon markalaşması, tüketici araştırma maliyetlerini ve algılanan risklerini düşürmektedir. Destinasyon markalaşması önemi her geçen gün artan bir konu olmasına rağmen, bu konudaki literatürün yakın bir tarihte oluştuğu görülmektedir. Pike makalesinde, ilk akademik konferans toplantısının 1996'da düzenlendiğini, ilk dergi makalelerinin 1990'ların sonunda belirdiğini ve ilk kitabın 2002'de yayınlandığını ifade etmektedir. Pike'ye göre literatürdeki eksiklik, pazarlamanın geleceğinin marka mücadelesi olacağı ve

destinasyonların da seyahat endüstrisinin muhtemelen en büyük markaları olacağı önerisi ile tutarsızlık göstermektedir (Pike, 2005:258) Ateşoğlu ve Doğanlı destinasyon markası yaratmanın, yoğun rekabet içerisinde bulunan destinasyonlar nedeniyle her geçen gün daha önemli olduğunu söylemektedirler. Yazarlar destinasyon markası yaratmanın avantajlarını aşağıdaki gibi belirlemektedirler (Ateşoğlu ve Doğanlı, 2008:11):

- Turistin bölgeyi tanımasını ve benzer turistik bölgelerden ayırt etmesini sağlamaktadır.
- Turistik bölgenin kalitesinin sembolü işlevini görmektedir.
- Marka, bir bölgeye belirgin bir kimlik kazandırmaktadır ve bu sayede pazar bölümlenmesini kolaylaştırmaktadır.
- Koordinasyon ve birleşme çabalarına yardım etmektedir.
- Turistin hem fiziksel hem de psikolojik olarak ürüne çekilmesini sağlamaktadır.
- Markanın dayanıklılık özelliği, ürünler veya hizmetler değişse de markanın yaşamının süreklilik göstermesini sağlamaktadır.
- Destinasyonlara tekrarlı gelişlere sebep olmakta, bunu da, müşteri ile arasında duygusal bağ kurarak sağlamaktadır.
- Bölgenin ürünlerini istediği fiyata pazarlayabilmesini sağlamaktadır.

Destinasyon İmajı

Seite turistlerin satın alma kararı vermeden önce turistik ürün hakkında bilgi toplama ve değerlendirme davranışı içerisinde bulduklarını ifade etmektedir. Seite göre destinasyon turist tarafından daha önce denenmemiş ise bu durumda turist, yakın çevresinden, ticari olsun ya da olmasın çeşitli mesajlardan ve gitmeyi düşündüğü ülke ile ilgili medya kanalıyla sahip olduğu imajdan büyük ölçüde etkilenmektedir. Bu nedenle imajı, bir dizi bilgilenme sürecinin sonunda ulaşılan imge olarak tanımlamaktadır (Seite, 1990: 25-26). Hunt (1975)'in imajın turizm gelişiminde etkisini test ettiği, 4 şehrin imajlarının ölçüldüğü çalışmasında imajın tanımını "potansiyel ziyaretçilerin bölge hakkındaki algılamaları" olarak yapmakta, Baloğlu ve McClearly ise, genel olarak destinasyon imajını; "Bireyin bir yer ya da destinasyon hakkında sahip olduğu inançlar, düşünceler ve izlenimler grubudur." (Baloğlu ve McClearly, 1999:871) şeklinde tanımlamaktadırlar.

Destinasyon Konumlandırma

Pike' ve Ryan'a (2004) göre etkili konumlandırma; kısa, öz, odaklanmış ve tutarlı bir mesaja ihtiyaç duymaktadır. Araştırmacılar konumlandırma analizinin, rekabetçi ortamda hedef açısından önemli kabul edilen niteliklere eğilmek için, bir destinasyonun nasıl algılandığını anlamayı gerektirdiğini ifade etmektedirler. Destinasyon pazarlamacısının cevaplaması gereken iki önemli soruyu ortaya koymaktadırlar. Bu sorulardan ilki, "konumlandırma

çalışmalarında hangi nitelikler öne çıkarılmalı ve hangileri dışarıda tutulmalıdır?"; ikincisi ise, "kısa ve öz olan odaklanmış bir konumlandırma teması tüm hedef pazarların ihtiyaçlarını tutarlı olarak karşılayabilecek midir?" olarak belirlenmiştir. Destinasyonu uzun vade de en iyi sonuca götürecektir konumlandırma stratejisini seçerken; göz önüne alınması gereken kriterler aşağıda sıralanmaktadır:

- Konumlandırmanın dikkat çekici olması gerekmektedir. Müşterilerin gerektiği gibi algılayamayacakları bir hususta, marka konumlandırması gerçekleştirilmeyecektir.
- Konum, gerçek marka güçlerine dayandırılmalıdır. Eğer mesaj, verilmeyecek bir şeyi vaat ediyorsa tüketicinin ürünü satın alma ihtimali azalacak beklide duracaktır.
- Konumun, rekabete dayanan avantajı yansıtması gerekmektedir. Rakiplerin konumlandıkları alanlarda konumlandırma yapmamaya dikkat edilmesi gerekmektedir. Herhangi bir farklılık olmaksızın yapılacak konumlandırma, tüm ürünlerin aynı oldukları fikrini yaratacak ve satın alma fiyata dayanacaktır.
- Ulaşılmaya çalışılan hedef pazarı belirlemek.
- Her hedef pazarda bulunan müşterilerin özel ihtiyaçlarını, isteklerini ve faydalarını belirlemek.
- Her hedef pazar bölümünde bulunan mevcut ve potansiyel rakiplerin niteliklerinin ve algılanan imajlarını analiz etmek.
- Destinasyonun, müşteriler tarafından tercih edilen her önemli ölçü üzerinde kendisinin ve rakiplerinin pozisyonu (konumunu) karşılaştırmak.
- Hedef pazar için tercih nedeni olan ve rakipler tarafından sunulmayan faydaların bir kombinasyonunu sunan tek bir konumu belirlemek.
- Konaklama işletmesinin müşterileri, şayet rakip işletmelerin ürünleri yerine kendi ürünlerini satın alırlarsa daha iyi sonuçlar elde edeceklerine dair ikna edecek bir pazarlama programı oluşturmak.
- Mevcut ve potansiyel hedef pazarlar ve rakipleri değerlendirmeyi sürdürmek ve ek olarak onlara ulaşmak için pazarlama çalışmalarını sürdürmek.
- Konaklama işletmesinin devamlı olarak müşterilerinin karşılanmayan ihtiyaçlarının olduğu pazar bölümlerini izlemeyi sürdürmesi gerekmektedir. Çünkü bu pazar bölümlerindeki değişiklikler, konaklama işletmesi için bir fırsat yaratabilmelidir. Yani işletme, müşterinin karşılanmayan ihtiyaçlarını göz önünde bulundurarak rakiplerine kıyasla daha iyi sunumlar ortaya koyabilmektedir.

Kızılırmak Vadisi uluslararası platformda tanıtımı kapsamında öncelikle vadinin kurumsal kimliği ile oluşturulan web sitesinin İngilizce seçeneği eksiksiz olarak tamamlanarak site ziyaretçilerinin bölge hakkında detaylı bilgi alması sağlanacak bu yolla yapılacak tanıtımlarda web sitesine de yönlendirme yapılacaktır. Uluslararası tanıtımın diğer bir ayağı olarak vadinin

öne çıkan değerleri için 3 büyük ilin (İstanbul, İzmir, Antalya) havaalanlarının dış hatlar terminalindeki reklam alanları kullanılarak hali hazırda Türkiye'yi ziyaret eden turistlerin ilgisi çekilecektir. Tanıtımda birebir iletişim de çok önemlidir. Bu kapsamda yurtdışındaki turizm fuarlar takip edilerek Kızılırmak Vadisi kimliğiyle katılımın sağlanması bilinirliğin artırılmasında önemli rol oynayacaktır.

Günümüzde sosyal medyanın yadsınamaz pazarlama ve iletişim potansiyeli Kızılırmak Vadisi tanıtımı için de kullanılacak, vadi geneline gezi amaçlı yabancı ve takip edilen gezi bloggerları / vloggerları davet edilerek turistik açıdan değerli noktaların sosyal medyadan geniş kitlelerle paylaşımı sağlanacaktır.

Kızılırmak Vadisi Pazar Konumlandırması

Samsun'un ve Kızılırmak Vadisi'nin turizm potansiyelinin harekete geçirilebilmesi için, bu il'i Türkiye'deki diğer turizm destinasyonlarından ayıran bir pazar konumlandırmasına ihtiyaç bulunmaktadır. Kızılırmak Vadisi'nin turizm açısından en güçlü değerleri; tarihi ve kültürel değerlere ev sahipliği yapması ve gölleri, akarsuları, deltası, kanyonları ile Türkiye genelinde az bilinen doğa sporlarına ev sahibi yapabilecek potansiyele sahip olmasıdır. Bu 2 özelliği vurgulayan bileşenler şu şekildedir:

- Son yılların en çok ilgi gören alternatif doğa sporları arasında yamaç paraşütü yer almaktadır. Kızılırmak Vadisi'nde vadinin doğal ve tarihi güzelliklerini uçma heyecanı ile birleştiren yamaç paraşütü için son derece uygun alanlar bulunmaktadır. Bunlardan en önemlisi Kapıkaya'dır. Kapıkaya'da her yıl Kapıkaya Fest adlı yamaç paraşütü ve doğa sporları festivali düzenlenmekte ve yoğun talep görmektedir. Festival ile bölge yamaç paraşütü sporu açısından tanınmaya başlamıştır.
- Doğa sporlarının en popüler dallarından biri olan kaya tırmanışı, insan gücüyle doğa arasındaki mücadelenin en somut örneklerinden birini sergilemektedir. Kızılırmak Vadisi'nde yer alan Şahinkaya ve Kaplancık kanyonlarında kaya tırmanışına uygun rotalar bulunmaktadır. Kanyonlar, eko-turizm açısından sundukları fırsatların yanı sıra, su sporları ve kaya tırmanışları için uygun özelliklere sahiptir.
- Aynı zamanda Şahinkaya Kanyonu; gökdelen, köprü, kule, vadi gibi yüksek yerlerden serbest atlayış yapmaya dayanan atlama sporu (BASE jump) için uygun doğal ortamı sunmaktadır.
- Şahinkaya Kanyonu, BASE jump ve kaya tırmanışının yanı sıra diğer doğa ve macera sporları için de uygundur ve buradan yola çıkarak Kanyon'da düzenlenen Falcon Fest etkinliği büyük önem taşımaktadır. İlki 2017 yılında gerçekleşen Festival; Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Hava Sporları Federasyonu, Dağcılık Federasyonu, Kano Federasyonu gibi yaklaşık 30 kurumun iş birliği ile gerçekleştirilmiştir. Festivale BASE jump, paramotor, kaya tırmanışı, highline ve kano spor dallarından her biri kendi alanlarında uzman 100 sporcu davet edilmiş ve Şahinkaya

Kanyonu'nda aynı anda bu sporları yapmalarına olanak sağlanmıştır. Amerika Birleşik Devletleri, Avustralya, Beyaz Rusya (Belarus), Birleşik Arap Emirlikleri, Danimarka, Estonya, Finlandiya, Fransa, Hollanda, İngiltere, İran, İrlanda, Kuveyt, Litvanya, Macaristan, Portekiz, Rusya Federasyonu, Türkiye, Yeni Zelanda olmak üzere 19 Ülkeden sporcular Festivale katılım sağlamıştır. Bu bağlamda, Kanyon'un ve Kızılırmak Vadisi'nin dünya çapında bilinirliği açısından Falcon Fest büyük öneme sahiptir.

- Şahinkaya Kanyonu'nda Base Jump, Highline, Paramotor, Kaya Tırmanışı, Trekking, Yamaç Paraşütü, Dağ Bisikleti, Kano, Kürek, SUP, Dradon Bot, Rope Jumping gibi birçok spor bir arada yapıyor olup ekstrem sporları yapmak isteyen kişiler için bir bütün halinde ziyaretçilerin ilgi odağı haline gelecektir. Tüm bu ekstrem sporların hepsini bir arada yapabilme imkanı sağladığından bu bölgeye Falcon Nest - Şahin Yuvası adı verilmiştir (Samsun Büyükşehir Belediyesi, 2020).
- Vadi'nin en önemli odaklarından Kızılırmak Deltası, Kızılırmak Nehri'nin taşıdığı alüvyonlar ile oluşan, ülkemizdeki en büyük deltalardan biridir. Kızılırmak Deltası, 56.000 km² genişliğinde, irili ufaklı 20 adet göl ile büyük bataklık ve sazlık alanlardan oluşması, çok büyük bir alana sahip olması ve de barındırdığı kuş sayısı bakımından yalnızca Türkiye için değil tüm dünya ekolojisi açısından büyük öneme sahiptir. Yaban hayatı geliştirme sahası olarak ilan edilen bu alan Ondokuzmayıs, Bafra ve Alaçam ilçelerini kapsamaktadır. Doğal özellikleri büyük ölçüde korunabilmiş, ülkemizin Karadeniz kıyısındaki tek sulak alanıdır. Kızılırmak Deltası, göç sırasında Karadeniz'i doğrudan aşan kuş türleri için yaşamsal önem taşımaktadır. Batı Palaearktik bölge içerisinde yaklaşık 1.100 kuş türü yaşamakta olup bu türlerin % 40'ı yani yaklaşık 480 çeşidi Türkiye'de belirlenmiş olup bunların %70'inden fazlası (359 kuş türü) Kızılırmak Deltası'nda farklı zamanlarda görülebilmektedir. Bu kuşların yaklaşık % 15'i ise burada üremektedir (Erciyas, Mart 2020 ve Samsun İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, 2020).
- Kızılırmak Vadisi; Asarkale, İkiztepe Höyüğü ve Nerik Antik Kenti gibi önemli arkeolojik kalıntıların bulunduğu alanlara ev sahipliği yapmaktadır. Bu odaklar kültür turizmi kapsamında görülmesi gereken yerler arasındadır.

Bu bileşenlerden hareketle, Samsun ve Kızılırmak Vadisi'nin pazar konumlandırmasının odağındaki temel satış vaadi, "Kızılırmak'ın yolculuğunu tamamladığı Kızılırmak Vadisi'nde tarihi ve doğal güzellikleri keşfedin!" ifadesi üzerine kurgulanmaktadır. (Bu ifade, bir slogan veya marka ifadesi olarak algılanmamalı; sadece temel satış vaadi olarak görülmelidir).

Bu vaatle, ziyaretçilere Kızılırmak Vadisi başta olmak üzere Samsun'daki temiz, özgün ve yüksek kaliteli çevreyi, altyapıyı ve doğayı, geniş bir ürün yelpazesinde deneyimleme; kendi tarihini, kültürünü ve geleneklerini gözlemleyerek ve yaşayarak hissetme fırsatı sunulacaktır.

Kızılırmak Vadisi Hedef Pazarı

Yatırımın hedef pazarı kısa vadede Türkiye den doğa severler ve macera sporlarıyla ilgilenen tüm kesimlerdir. Orta ve uzun vadede Türkiye turizminin temel hedef kitlesi hedef pazarı oluşturur.

Kızılırmak Vadisi'nin pazar gelişim stratejisi segmentasyon yaklaşımıyla şekillendirilmelidir. Farklı pazar segmentlerini hedef alan bu stratejilerin belirlenmesinde segmentlerin taşıdıkları pazar potansiyeli (sayıca büyüklükleri ve harcama potansiyelleri) ve segmentleri çekim kolaylığı (erişilebilirlikleri, erişim maliyetleri ve bölgeye gelme konusunda hazır olma seviyeleri) faktörleri önem taşımaktadır.

Bu amaçla Kızılırmak Vadisi için 3 ana pazar belirlenmiştir. Kızılırmak Vadisi için belirlenen potansiyel pazarlar ve bu pazarlara ait segmentler aşağıda detaylı bir şekilde açıklanmaktadır:

Yerel Pazar

Samsun ve çevresini kapsayan bölge pazarıdır. Bu pazarın hedef aldığı ziyaretçi profillerinden ilki "Günübirlik Yolculuk Edenler" dir. Bu grup genellikle, yakın çevre illerden ve ilçelerden arkadaş ve akrabalarını ziyarete gelen ya da bir günlüğüne şehirden uzaklaşmak isteyen ailelerdir. Eğlence, alışveriş ve hoşça vakit geçirmekle ilgilenirler. Diğer profil ise; "Hafta sonu Tatilcileri"dir. Bu grup en fazla 3-4 saatlik yolculukla şehre ulaşabilecek mesafede yaşayan; hafta sonlarını ilginç bir yerde geçirmek isteyen ziyaretçilerdir. İlgi alanlarına; doğa ve/veya kış sporları, sağlık ve güzellik amaçlı olanaklardan yararlanmak, yerel yaşantıyı gözlemlemek ve deneyimlemek; dinlenmek; yerel lezzetleri tatmak ve yerel ürünlerden almak girer.

Ulusal Pazar

Türkiye genelini hedef alan pazardır. Bu pazara yönelik ziyaretçi profillerinden ilki "Sırt Çantalı Gezginler" dir. Bu grup Samsun'un ve Kızılırmak Vadisi'nin özgün tarihini, kültürünü, yaşam biçimini keşfetmek isteyen genç gezginlerdir. Yerel ulaşımı kullanırlar, pansiyonda kalırlar, bölge halkıyla etkileşime geçerler, kültürel yerleri ziyaret ederler, akşam eğlencelerine katılırlar. Maceracı aktivitelerde bulunurlar (bisiklet, kaya tırmanışı, Şahinkaya Kanyonu'nu ziyaret etmek gibi).

Diğer profil "Bağımsız Kâşifler" dir. Bu grup Kızılırmak Vadisi'nin özgün doğası, tarihi, kültürü ve yaşam biçimini tecrübe etmek isteyen bağımsız gezginlerdir. Herhangi bir tura bağlı değillerdir. Seyahat planlarını kendileri yaparlar ve genellikle kiralık araçlarla seyahat ederler. Apart otellerden butik otellere uzanan bir konaklama tercihleri vardır. Fazla iddialı olmayan aktivitelerle ilgilenirler. (Kızılırmak Deltası'nda nadir kuş türlerini gözlemlemek, Asarkale kaya mezarlarını ziyaret etmek gibi).

Bir diğ er profil ise “Grup Turlarına Katılan Kişiler” dir. Bu kişiler önceden organize edilen tur paketleri dahilinde özgün doğ al, tarihi ve kültürel zenginliklerini ve yaşam biçimini görmek isteyen yaş ça daha olgun gezginlerdir. Daha ziyade geniş bölgesel tur paketlerinin bir parçası olarak Samsun’a gelirler. Gruplar halinde ve tur otobüsleri ile seyahat ederler, önceden belirlenmiş otellerde kalırlar. Şehrin önemli mekânlarını dolaşıp belli başlı kültürel aktivitelere katılmayı tercih ederler.

Son profil ise “Akademisyen ve Araştırmacılar” dır. Bölgeye gelmelerinin asıl amacı belirli konularda (tarihsel, sosyal, kültürel, kalkınma çalışmaları, botanik, jeoloji vb.) projeler yapmaktır. Orta düzey tesislerde ya da apart otel tarzı konaklama tesislerinde kalırlar. Genellikle yerel ya da şahsi ulaşım araçlarını kullanırlar.

Uluslararası Pazar

Doğa ve macera turizmi ilgililerinin oranlarının çok büyük olmaması nedeniyle Türkiye’nin yakınındaki tüm pazarlar hedef olarak belirlenmiştir. Erişim güçlüğ ü nedeniyle Amerika ve Uzak Doğu ilgi alanı dışında bırakılmıştır. Hedef pazarlar Avrupa, MENA (Ortadağ u ve Kuzey Afrika) ve CIS (Bağımsız Devletler Topluluğ u ülkeleri) olarak sınıflandırılmıştır.

Hedef pazarlara göre katılım planı yapılacak Macera ve doğ a turizmi odaklı fuarlar ve Genel turizm fuarları listelenmiştir:

Tablo 10. Macera ve Doğ a Turizmi Odaklı Fuarlar

Macera ve doğ a turizmi odaklı fuarlar

Adı	Hedef Pazar	Dönem	Yer
Adventure Turkey	Türkiye	Şubat	İstanbul
Destinations Nature	Avrupa	Mart	Paris
Hohejagd	Avrupa	Şubat	Salzburg
Vertbleusoleil	Avrupa	Şubat	Liege
Velo Berlin	Avrupa	Nisan	Berlin
Fahrrad Essen	Avrupa	Şubat	Stuttgart
Adventure & Camping Exhibition	MENA	Ekim	Dubai

Genel turizm fuarları

Adı	Hedef Pazar	Dönem	Yer
EMITT	Türkiye	Şubat	İstanbul
Travel Turkey	Türkiye	Aralık	İzmir
Arabian Travel Market	MENA	Haziran	Dubai
Hospitality Qatar	MENA	Kasım	Doha
Int.Russian Travel Market	CIS	Eylül	Moskova
COTTM	CIS	Eylül	Pekin
MITT Moskova	CIS	Mart	Moskova
UITT	CIS	Eylül	Kiev
WTM Londra	Avrupa	Kasım	Londra
BIT Milano	Avrupa	Şubat	Milano
ITB Berlin	Avrupa	Mart	Berlin
Fitur	Avrupa	Ocak	Madrid

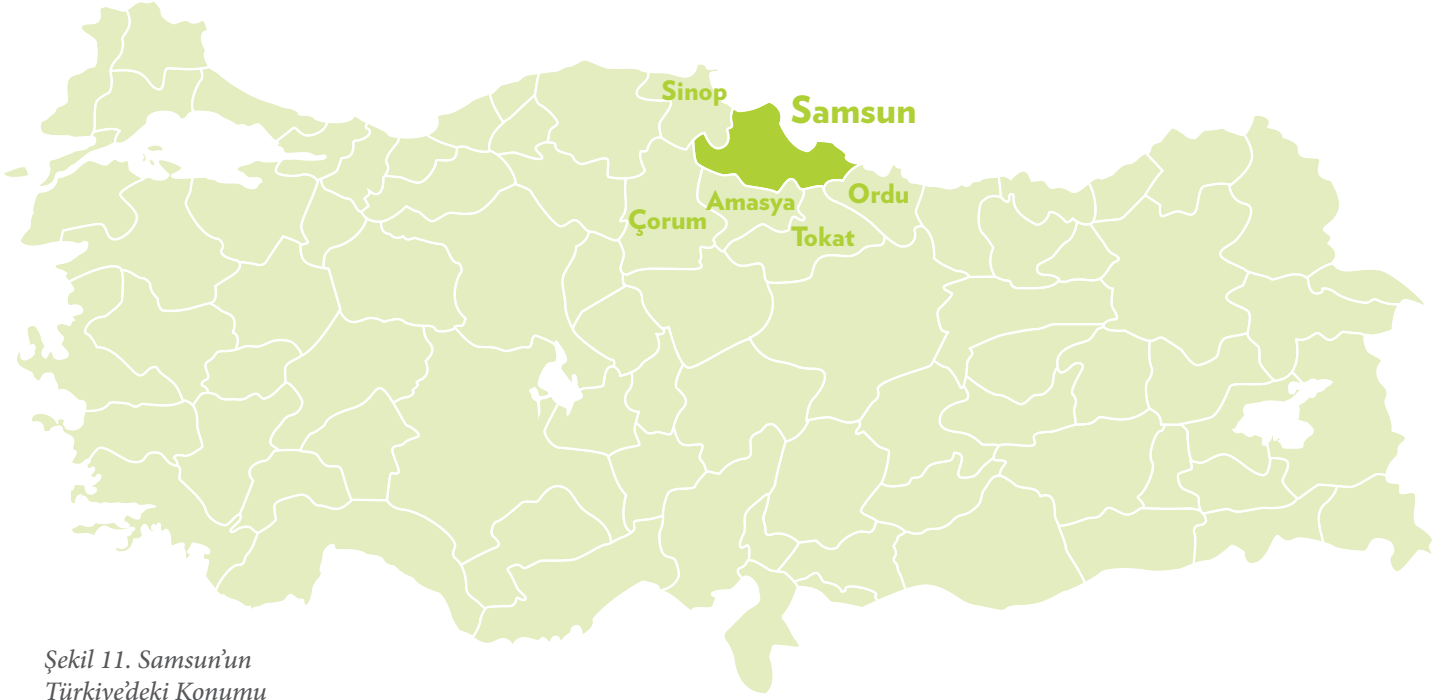
Tablo 11. Genel Turizm Fuarları

CIS ülkelerinden Türkiye'ye gelen turistlerin bugüne kadarki tecrübeleri deniz turizmine odaklanmıştır. Bu nedenle bu grubun doğa ve macera turizmi alanına yönelmesi daha yavaş olacaktır.

Öte yandan Avrupa, MENA ve CIS ülkeleri için fuarlar üzerinden bir okuma yapıldığında da olgunlaşmış hedef kitlenin Avrupa olduğu izlenebilir. CIS ülkelerinde henüz kabul görmüş önemli bir doğa macera fuarı bulunmamaktadır. MENA ülkelerinden Birleşik Arap Emirlikleri'nde ise bu alanda bir fuar 2019'da ilk kez yapılmıştır.

7. PROJE YERİ / UYGULAMA ALANI

Şekil 11. Samsun'un Türkiye'deki Konumu

I. FİZİKSEL VE COĞRAFİ ÖZELLİKLER

Coğrafi Yerleşim

Samsun ili, Karadeniz sahil şeridinin orta bölümünde Yeşilirmak ve Kızılırmak nehirlerinin Karadeniz'e döküldükleri deltalar arasında yer almaktadır. Coğrafi konum olarak $40^{\circ} 50'$ - $41^{\circ} 51'$ kuzey enlemleri , $37^{\circ} 08'$ ve $34^{\circ} 25'$ doğu boylamları arasında bulunan Samsun, 9.083 km^2 'lik bir yüz ölçüme sahiptir. Kuzeyde Karadeniz'e kıyısı olan ilin komşuları; doğuda Ordu, batıda Sinop, güneyde Tokat ve Amasya, güneybatıda ise Çorum illeridir. Atakum, Ayyacık, Canik, Havza, İlkadım, Çarşamba, Ladik, Salıpazarı, Alaçam, Asarcık, Bafra, Kavak, 19 Mayıs, Tekkeköy, Terme, Yakakent ve Vezirköprü olmak üzere toplam 17 ilçesi mevcuttur. Rapor kapsamında incelenen Kızılırmak Vadisi Alaçam, 19 Mayıs, Bafra ve Vezirköprü ilçe sınırları içinde yer almaktadır.

Şekil 12. Samsun İlçeleri Haritası

Alaçam; kuzeyden Karadeniz, batıdan Yakakent, güneyden Vezirköprü, doğudan Bafra ilçeleri ile çevrili bir sahil ilçesidir. Yüzölçümü 632 km^2 , denizden yüksekliği ortalama 15 metre olan ilçenin Samsun merkeze olan uzaklığı 78 kilometredir. İlçenin en büyük yükselteleri Katran ve Tingaz dağları olup, bu dağların etekleri ise yayla durumundadır.

19 Mayıs; doğuda Karadeniz, batıda Bafra, Atakum ilçesi ile çevrilidir. Yüzölçümü 363 km^2 , denizden yüksekliği ortalama 10 metre olan ilçenin Samsun merkeze uzaklığı 33 kilometredir. 22 kilometrelik sahil şeridi, temiz kumsalı ve denizi bulunmaktadır. Kızılırmak Nehri'nin meydana getirdiği

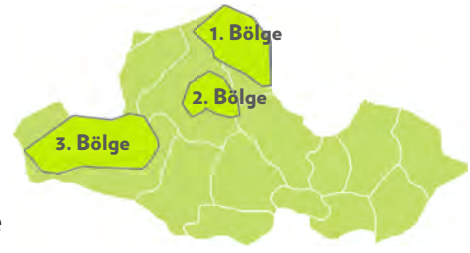
deltanın doğu ucunda yer alan ilçe merkezi ova görünümünde olup, yüzlerce çeşit kuş türünü barındıran balık gölleri de özel bir atmosfer oluşturmaktadır.

Bafra; merkezi Karadeniz'e 20 kilometre uzaklıkta, denizden yüksekliği 20 metre olan ve Kızılırmak'ın biriktirdiği birikinti ovası üzerinde kurulmuş bir ilçedir. İlçe, doğusunda ve kuzeyinde Karadeniz, batısında Alaçam, güneyinde Kavak ilçeleriyle çevrilmiştir. Yüz ölçümü 1.750 km² olan ilçenin Samsun merkeze uzaklığı 51 kilometredir. Kızılırmak Deltasını kapsayan Bafra Ovası güneyde dağlarla çevrilidir. En yüksekği 1.224 metre ile Nebiyan Dağı'dır. Bafra'dan denize dökülen, Türkiye'nin en uzun akarsuyu Kızılırmak; bu dağları derin bir vadi ile geçerek ovaya ulaşır. Bafra Ovası tamamen Kızılırmak tarafından oluşturulmuştur. Irmağın denize yakın kısımlarında birçok göl oluşturmuştur. Nebiyan Dağı'nın etekleri ise yayla durumundadır.

Vezirköprü ilçesi ise 1.713 km² yüzölçümü ile Samsun merkezin güneybatısında yer almaktadır. Doğusunda Havza, batısında Boyabat ve Osmancık, güneyinde Gümüşhacıköy ve Merzifon, kuzeyinde Alaçam ve Bafra ilçeleri ile çevrilidir. İlçe merkezinin denizden yüksekliği 339 metre olup 370 - 400 metre yükseklikteki tepelerle çevrili bir çanak içerisindedir. Batısında en yüksek yeri olan Kunduz Dağları (1.783 m), güneyindeki Kale Tepe (1.450 m), güneybatıda Tavşan Dağları ile Keltepe Kızılırmak Vadisi'ne bakan yamaçlar ormanlarla kaplıdır. İlçenin batısında Kunduz Yaylası, kuzeyinde Kabalı Yaylası, güneybatısında Tavşan Dağı yaylası yer almaktadır. En önemli akarsuyu merkezden 15 kilometre uzaktan geçen Kızılırmak'tır.

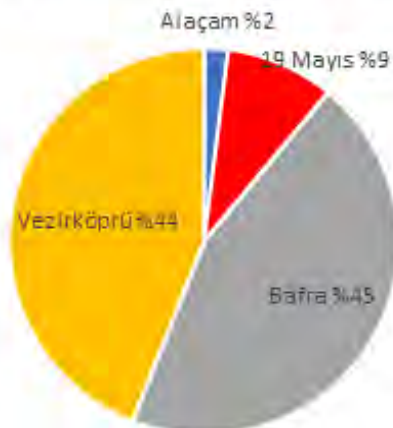
Fizibilite raporuna konu olan alan Kızılırmak Vadisi'nin güneybatı yönünde Tahtaköprü Mahallesi'nden kuzeyde Bafra Burnu'na kadar uzanan 60 km genişliğinde 100 km'lik kısmını kapsamaktadır.

Kızılırmak Vadisi'ne dahil olan ilçelerin, Kızılırmak Vadisi içinde kapladıkları alana göre dağılım oranları grafikte verilmiştir. %45'lik oran ile Bafra ilçesi en yüksek orana sahipken, %2'lik oranla Alaçam en düşük orana sahip ilçedir.

Şekil 13. Kızılırmak Vadisi Proje Alanları

Proje Alanının İlçelere Dağılımı

Grafik 4. İlçelerin Kızılırmak Vadisi'ndeki Dağılımları

İklim

Samsun genellikle ılıman bir iklime sahiptir. Ancak sahil şeridi ve iç kesimlerinde iklim iki ayrı özellik göstermektedir. Sahil şeridinde (Atakum, İlkadım, Canik, Terme, Çarşamba, Bafra, Alaçam, 19 Mayıs, Tekkeköy ve Yakakent) Karadeniz ikliminin etkileri görülmektedir. Bunun için sahil şeridinde yazlar sıcak, kışlar ılık ve yağışlı geçer. İç kesimler (Vezirköprü, Havza, Ladik, Kavak, Asarcık, Ayvacık ve Salıpazarı) yüksekliği 2.000 metreyi bulan Akdağ ve 1.500 metreyi bulan Canik Dağlarının etkisi altında kalmaktadır. Dağların etkisinden dolayı kışlar soğuk, yağmur ve kar yağışlı; yazlar ise serin geçmektedir.

Samsun Devlet Meteoroloji İstasyonu gözlemlerine göre; yıllık ortalama sıcaklık 15 °C'dir. Yıllık ortalamalara göre en sıcak geçen aylar; Temmuz (23,1 °C) ve Ağustos (23,2 °C); en soğuk geçen aylar ise Ocak (6,9 °C) ve Şubat (6,6 °C) aylarıdır. Yıllık en yüksek ortalama sıcaklık 18,1°C, en düşük ortalama sıcaklık ise 11 °C'dir. İlin sahil kesiminde ölçülen sıcaklıklar ile sahilden 10-15 km iç kısımlarda ölçülen sıcaklıklar arasında 10 °C'ye varan farklılıklar bulunmaktadır. Özellikle kış aylarında deniz kıyısından uzaklaştıkça iç kısımlara doğru gidildiğinde sıcaklık değerleri büyük değişim göstermektedir. Güneş, temmuz ve ağustos aylarında çok etkilidir.

Karla örtülü gün sayısının olduğu aylar; aralık (2 gün), ocak (3 gün), şubat (4 gün), mart (2 gün) ve nisan (1 gün) olup, 1993 yılı Kasım ayında 1 gün ve 1995 yılı Nisan ayında 1 gün kar örtüsü tespit edilmiştir. En yüksek kar örtülü gün sayısı şubat ayında 4 gün olarak belirlenmiştir. Donlu gün sayısı yıllık ortalama 8'dir.

Yıllık ortalama yağış ülke ortalamasının üzerindedir (676,5 mm). Buna karşılık ildeki yağış oranı, Batı Karadeniz Bölgesi illerindekinden farklıdır. İlde yağış en çok ekim (86,5 mm) ve kasım (81,2 mm) aylarında olmaktadır. İlin doğusundaki yağış miktarı batısına göre daha fazladır. Yıllık ortalama yağışlı gün sayısı 156 gün civarındadır.

Samsun, kuzey rüzgarlarına devamlı olarak açıktır. En şiddetli esen rüzgârın yönü güney-güneybatı olup, bu rüzgârın adı aralık ayında esen Kible rüzgarıdır.

Samsun ilinde Meteoroloji 10. Bölge Müdürlüğü bulunmaktadır. Bölge Müdürlüğü'ne ait 30 tane gözlem istasyonu vardır. (Meteoroloji 10. Bölge Müdürlüğü, 2019) Proje kapsamında incelenen alan ve yakın çevresinde, alana ait veri elde edilebilecek 12 gözlem istasyonu bulunmaktadır.

Toprak ve Arazi Yapısı ile ilgili Bilgiler

Samsun ili yeryüzü şekilleri bakımından üç ayrı özellik göstermektedir. Birincisi güneyindeki dağlık kesim, ikincisi dağlık kesimle kıyı şeridi arasında kalan yaylalar, üçüncüsü yaylalarla Karadeniz arasındaki kıyı ovalarıdır. Kızılırmak ve Yeşilirmak akarsularının delta alanlarında oluşmuş kıyılarında, tarımsal potansiyeli en yüksek ovalarından Bafra, Çarşamba ve Vezirköprü ovaları yer almaktadır. Samsun'da genç delta ovalarında alüvyonlar bulunmakla birlikte, dik yamaçlarla ayrılmış taraçalarda eski alüvyonlar görülmektedir. Güneydeki dağlık kesime geçiş alanı neojen yaşlı, killi-kireçli tortularla kaplıdır. Kıyı dağları Kretase lavlarından oluşmuştur. Aynı dağların iç kesimlerinde killi, çakıllı tortular bulunmaktadır. İç kesimlerde Neojen tortular ve yer yer alüvyonlarla kaplı ovaların güneyinde de birinci ve ikinci zaman yaşlı ve kıvrımlı kayalar Kretase ve Eosen Flişlerine rastlanır. Geniş alanlarda ise volkanik oluşumlar görülmektedir. Samsun'da Eosen, Kretase ve Neojen dönemli oluşumlara sıkça rastlanmaktadır.

II. EKONOMİK VE FİZİKSEL ALTYAPI

Ulaştırma Altyapısı

Havayolu ve karayoluyla yolcu ulaşımının mümkün olduğu Samsun'un demiryolu altyapı iyileştirme çalışmalarının ise tamamlanarak seferlerin 2020'de başlayacağı öngörülmektedir.

Kızılırmak Vadisi'ni sınırları içine alan Samsun'un Alaçam, 19 Mayıs, Bafra ve Vezirköprü ilçelerine direkt ulaşım ise karayolu ile sağlanmaktadır.

Karayolu

Samsun; D 010, D 030, D 200 ve D 795 yolları ve bu yollara bağlanan diğer hatlar ile tüm Türkiye'ye bağlanmakta olup; E70 ve E95 ile de İspanya ve Rusya'ya dek uzanmaktadır.

Ayrıca çalışmaları KGM tarafından devam ettirilen Ankara Otoyolu ve Bafra – Samsun – Ünye Otoyolu projeleri de Kızılırmak Vadisi'nin turizm potansiyelini destekler niteliktedir.

Şekil 14. KGM Bafra - Samsun - Ünye Otoyolu Projesi (Kaynak: KGM)

Alaçam

Alaçam Samsun-Sinop devlet karayolu üzerindedir. Bu nedenle ulaşım problemi yoktur. Samsun'a uzaklığı 78 kilometredir. Ancak kötü hava şartlarında köyleriyle (mahalleleriyle) ulaşımı zor olmaktadır.

19 Mayıs

19 Mayıs ilçesi Samsun-Sinop Devlet karayolu üzerinde yer almaktadır. Bu nedenle ulaşım problemi yoktur. Samsun'dan 19 Mayıs ilçesine her gün, her saat araç bulmak mümkündür. İlçenin Samsun'a uzaklığı 33 kilometredir.

Bafra

Bafra Samsun'un 51 kilometre batısında, Samsun-Sinop Devlet Karayolu üzerindedir. Her gün her saat Samsun'dan Bafra'ya araç bulmak mümkündür.

Vezirköprü

İlçenin çevre ile ulaşım karayolu ile sağlanmaktadır. Her gün Vezirköprü'den; Samsun, Ankara, İstanbul ve Bursa'ya otobüs seferleri bulunmaktadır. Havza ve Durağan ilçelerine her gün minibüs seferleri yapılmaktadır.

Samsun merkeze uzaklığı 116 kilometre olan ilçeye, Samsun merkezden her gün düzenli seferler yapılmaktadır.

Havayolu

Proje alanı çevresinde Samsun Çarşamba Havalimanı ve Amasya ilinde bulunan Merzifon Havalimanı yer almaktadır. Ayrıca Alaçam ilçesine yaklaşık 1 saat uzaklıktaki Sinop Havalimanı da ulaşım alternatifi olarak değerlendirilmektedir.

Samsun ilinde bulunan Samsun Üniversitesi Bafra Havalimanı'nda yolcu taşımacılığı yapılmamakta birlikte eğitim amaçlı uçuşlar yapılmaktadır.

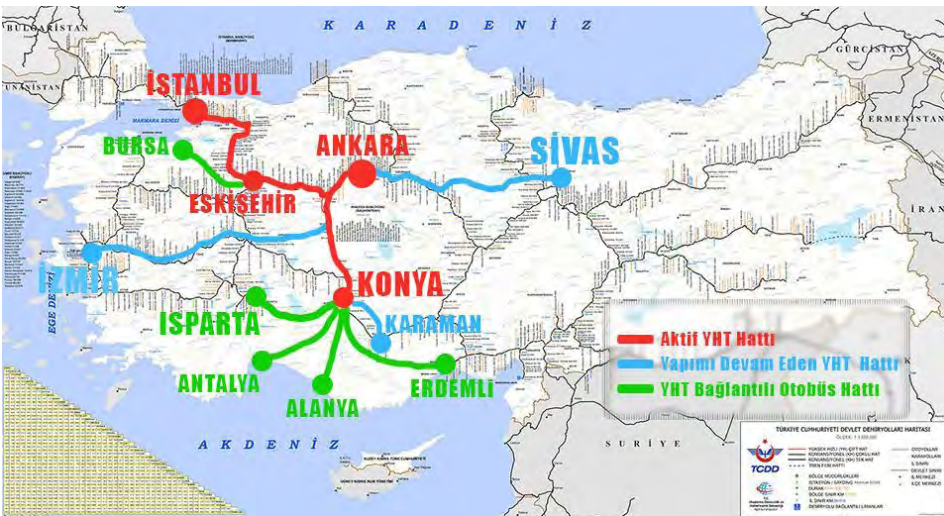
Samsun Çarşamba Havalimanı'ndan Ankara, İstanbul ve İzmir'in yanı sıra Almanya (Köln, Düsseldorf) ve Irak (Bağdat)'a direkt uçuş yapılmaktadır.

Denizyolu

Samsun'da ticari amaçlarla ve karayolu aktarması ile birlikte kullanılan bir liman bulunmaktadır. Turizm amaçlı denizyolu taşımacılığı henüz yapılmamaktadır. Bununla birlikte Kızılırmak üzerinde bulunan Türkmen ve Çeltek iskelelerinden 2016 yılından bu yana turistik amaçlı tekne turları yapılmaktadır.

Ayrıca Samsun Merkez ve Ayyvacık'ta da tekne gezileri yapılabilmektedir.

Demiryolu

Şekil 15. TCDD YHT Hatları ve Devam Eden Projeler Haritası (Kaynak: rayhaber.com)

Samsun demiryolu hattı mevcut durumda yolcu ve yük taşımacılığında kullanılmaktadır. Devlet Demiryolları'nın planlanan projeleri arasında Samsun – Merzifon – Çorum - Kırıkkale (Delice) – Kırşehir – Aksaray – Ulukışla – Yenice – Adana - Mersin Yeni Demiryolu Projesi (Kuzey-Güney Koridoru) bulunmaktadır.

Diğer taraftan projelendirme çalışmaları devam eden YHT hattının Samsun ilini de kapsıyor olması, proje alanına yakınlığı açısından destekleyici niteliktedir.

III. SOSYAL ALTYAPI

Nüfus

2019 yılı Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi'ne göre 1.348.542 olan Samsun ilinin nüfusu, 83.154.997 olan ülke nüfusunun %1,6'sini oluşturmaktadır. Türkiye'nin 16. büyük şehri konumunu koruyan ve toplam 1244 mahallesi bulunan Samsun'da; erkek nüfusu 669.055, kadın nüfusu ise 679.487'dir.

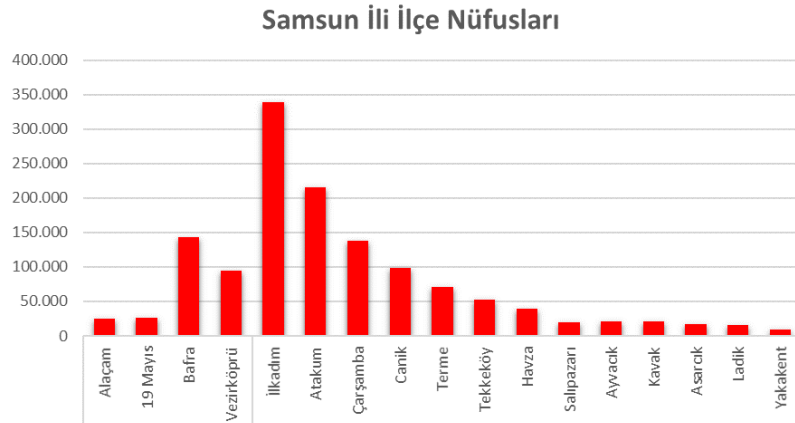
Tablo 12. Yıllara Göre Toplam Nüfus

Yıl	Samsun	Türkiye	Yüzde
2010	1.252.693	73.722.988	%1,7
2011	1.251.729	74.724.269	%1,7
2012	1.251.722	75.627.384	%1,7
2013	1.261.810	76.667.864	%1,6
2014	1.269.989	77.695.904	%1,6
2015	1.279.884	78.741.053	%1,6
2016	1.295.927	79.814.871	%1,6
2017	1.312.990	80.810.525	%1,6
2018	1.335.716	82.003.882	%1,6
2019	1.348.542	83.154.997	%1,6

Kaynak TÜİK, 2019
ADNKS

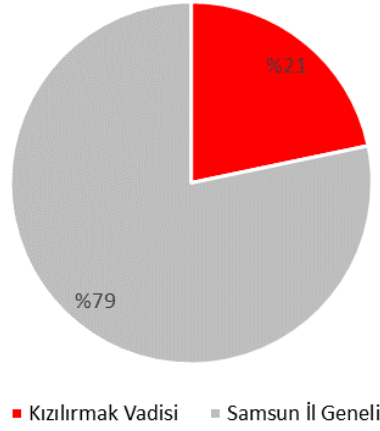
Proje kapsamında incelenen Kızılırmak Vadisi'nde yer alan Alaçam, 19 Mayıs, Bafra ve Vezirköprü ilçe nüfusları ise sırasıyla; 25.430, 25.893, 142.761 ve 95.097 kişidir.

Grafik 5. Samsun İli İlçe Nüfusları (2019)

Toplam Samsun nüfusunun, proje alanında bulunan ilçelerin nüfusuna oranı grafikte verilmiştir. %22'lik bir nüfus oranı ile proje alanı önemli bir kitleyi kapsamaktadır.

Kızılırmak Vadisi Nüfusu

Grafik 6. Samsun Nüfusu - Proje Alanı Nüfusu Oranı

Göç

2018 yılı Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi'ne göre 2017-2018 döneminde iller verdikleri göç bakımından sıralandıklarında 81 il arasında Samsun ili 13. sırada, aldıkları göç nüfusu bakımından sıralandıklarında ise 12. sırada yer almaktadır.

Toplam Nüfus	Aldığı göç	Verdiği göç	Net göç	Net göç hızı (%)
1.335.716	53.228	48.543	4.685	3,5

Tablo 13. Samsun İli Göç Bilgileri (2017-2018)

Kaynak TÜİK, 2018 ADNKS

Yukarıdaki tabloda 2017-2018 döneminde Samsun ilinin göç ile ilgili bilgilerine yer verilmiştir. Buna göre Samsun iline yapılan net göç hızı %3,5 olmuştur.

2018 yılında Samsun'a göç veren iller tablosunda Samsun'un ilk sırada yer aldığı görülmektedir. Bunun sebebi doğum yeri Samsun olup daha öncesinde başka illerde ikamet eden kişilerin Samsun'a geri dönmeleridir. Bununla birlikte ikinci sırada yer alan İstanbul ve üçüncü sıradaki Ordu illerinden göç edenler ile Samsun doğumlu olup Samsun'a geri dönen kişi sayısı arasındaki fark dikkat çekmektedir.

Sıra No	Göç Alınan Yer	Göç Eden Kişi Sayısı
1	Samsun	26.022
2	İstanbul	4.847
3	Ordu	2.742
4	Trabzon	1.510
5	Ankara	1.472
6	Yurt dışı	1.302
7	Tokat	1.088
8	Amasya	999
9	Çorum	728
10	Sinop	672

Tablo 14. Doğum Yerlerine Göre Samsun'a Göç Eden Kişi Sayısı (2018)

Kaynak TÜİK, 2018 ADNKS

Sosyokültürel Yapı Analizi

Sağlık Altyapısı

2017 yılı itibarıyla ülke genelinde yüz bin kişiye düşen hastane yatak sayısı 279 iken Samsun'da ise 349'dur. İl genelinde 16 tane Sağlık Bakanlığı'na ait, 1 tane üniversite hastanesi ve 10 tane özel hastane olmak üzere toplam 27 tane hastane bulunmaktadır. Toplam yatak sayısı ise 4586'dır.

Proje alanını sınırlarını içine alan 4 ilçede ise; Alaçam Devlet Hastanesi, 19 Mayıs Devlet Hastanesi, Bafra Nafiz Kurt Devlet Hastanesi, Özel Medi Bafra Hastanesi ve Vezirköprü Devlet Hastanesi bulunmaktadır.

Yer	Kamu	Üniversite	Özel	Toplam				
	Hastane Sayısı	Yatak Sayısı	Hastane Sayısı	Yatak Sayısı	Hastane Sayısı	Yatak Sayısı	Hastane Sayısı	Yatak Sayısı
Türkiye	879	135.339	68	41.324	571	49.200	1.518	225.863
Samsun	16	2.687	1	976	10	923	27	4.586

Tablo 15. Türkiye ve Samsun İli, Hastane ve Hastane Yatak Sayısı

Eğitim Altyapısı

Eğitim dengeli ve sürdürülebilir kalkınma için önemli bir unsurdur. TÜİK 2017 verilerine göre Türkiye genelinde okuma - yazma bilen oranı % 96,74 iken aynı oran Samsun'da 97,38'dir. Okuma - yazma bilmeyenlerin oranının en düşük olduğu iller sıralamasında ise Samsun 26. sırada yer almaktadır.

TÜİK 2018 verilerine göre Samsun'da 434 ilköğretim okulu, 337 ortaöğretim okulu ve 2 üniversite bulunmaktadır.

Samsun'un ilçeleri arasında 6 yaş ve üzeri nüfusta okuma-yazma bilmeyenlerin oranının en düşük olduğu ilçeler sırasıyla Atakum (%0,74), Yakakent (%0,93) ve 19 Mayıs (%1) olurken, okuma - yazma bilmeyenlerin oranının en yüksek olduğu ilçeler sırasıyla Ayvacı (%6,83), Bafra (%3,52) ve Çarşamba (%3,4) olmuştur.

2018 yılında Samsun'un 15 yaş ve üzeri nüfusunun %2,8'i okuma-yazma bilmeyen, %7,1'i okuma-yazma bilen fakat bir okul bitirmeyen, %24,4'ü ilkokul, %14,3'i ilköğretim mezunu, %13'ü ortaokul veya dengi meslek ortaokul, %22,2'si lise ve dengi meslek okulu mezunu vatandaşlardan oluşmaktadır. Nüfusun %14,8'i yüksekokul veya fakülte mezunu iken %1,2'si yüksek lisans mezunu ve %0,3'ü doktora mezundur.

19 Mayıs Üniversitesi'nde turizm ile ilgili; turizm işletmeciliği, turizm rehberliği, turizm ve otel işletmeciliği, turizm ve seyahat hizmetleri bölümleri bulunmaktadır.

Sosyokültürel Yapı

Doğu ve Batı Karadeniz'in kesiştiği noktada kalan Samsun, çok eski bir medeniyetlere ev sahipliği yapmış olması ve XIX YY. ve XX YY. başlarında aldığı göçler nedeniyle kültürel açıdan farklılıklar göstermektedir.

Samsun'da evlenme, halk mutfağı, halk hekimliği, halk veterinerliği, sünnet düğünü adetleri, ninniler, yemekler, kışlık hazırlıklar ve yiyecekler, doğum, tekerlemeleri, ölüm, kani, gelin ağılatma, bilmece, atasözleri, efsaneler, masal, seyirlik oyunlar, inançlar, halk takvimi ve meteorolojisi, halk mimarisi, el sanatları, halk oyunları, giyim-kuşam konularında araştırmalar yapılmıştır. Yapılan bu çalışmalar Kültür Bakanlığı Halk Kültürlerini Araştırma ve Geliştirme Genel Müdürlüğü arşivinde bulunmaktadır.

Alaçam

Folklorik değerler incelendiğinde; Alaçam ilçe merkezinde halkın %60'ı mübadil olduğundan düğünlerde genellikle Rumeli oyunları (Zigaş, Debreli Hasan, Vardar Ovası, Topal Ağa) ağırlık kazanmaktadır. Ayrıca oynanan kasap (Horon) karşılama oyunları bulunmaktadır.

Yemek kültüründe ise tavuk eti ile yapılan Herse, özellikle Çerkez köylerinde yapılan Aluş yemekleri; çiğ kıymadan içine baharat katılarak yapılan kapaklı pidesi, palamut balığından yapılan palamut dolması Alaçam'a özgü olan yemekler arasında yer almaktadır. Bahar mevsiminde yapılan koyun peyniri oldukça meşhurdur.

Alaçam Belediyesi'nin düzenlediği, Hıdırellez Şenlikleri ve Yağlı Pehlivan Güreşleri ise ilçe için önemli ve 600 yıldan bu yana düzenlenen bir etkinliktir. Her yıl 6 Mayıs tarihinde Geyikkoşan mevkiinde toplanılarak koyun, kuzu ve büyükbaş cinsinden hayvanların kesilerek, Geyik Baba'yı anmak adına, yörenin mahalli yemeği olan keşkek yapılarak fakir ve fukara kişilere dağıtılır. Alaçam'da asırlardır devam eden gelenek sırasında, ata sporumuz olan güreşi genç kuşaklara sevdirmek amacı ile küçükler arasında da güreş müsabakaları tertip edilmeye başlanmış ve günümüze kadar sürdürülerek geleneksel bir hale getirilmiştir.

19 Mayıs

Folklorik değerler incelendiğinde; ilçe halkı çeşitli yerlerden gelen insanlardan oluştuğu için kültürel öğelerde çeşitlilik görülmektedir. Rumeli'den Kafkasya'dan; Doğu Anadolu'dan, Doğu Karadeniz'den gelenler kendi türkülerini ve oyunlarını yöreye taşımışlar ve onları kaynaştırmışlardır. Yörükleri Mahallesinde dokunan kilim, çorap vb. ürünler ise Türk Oğuz geleneklerinin motiflerini taşımaktadır.

Yemek kültüründe ise ilçeye Alaçam'dan gelip yerleşenlerin Keşkeği ve Pıtlı Ekmeği meşhurdur. Balkanlardan gelenlerin börekleri ve etli pilavı, oda sıcaklığında kurutulmuş et ve ciğer yemekleri, tarhana çorbası, özel fırında pişirilmiş somun ekmekleri ile günlük pişirilen saç ekmeği meşhurdur.

İlçede, 19 Mayıs Belediyesi'nin düzenlediği iki etkinlik bulunmaktadır. Bunlar; Kültür Sanat Doğa ve Turizm Festivali ile Karakucak Güreş Şenlikleri'dir. 2019 yılından itibaren Nebiyan Doğa Festivali de yapılan etkinliklere eklenmiştir.

Bafra

Bafra ilçesi, kozmopolit bir yapıya sahip olduğundan çeşitli folklorik özellikleri de içine almıştır. Bu nedenle ilçe ve çevresinde değişik yörelerin oyunları oynanmaktadır. İlçede halı ve kilim dokumacılığı, özellikle yüksek noktalardaki mahallelerde bez dokumacılığı yapılmaktadır. Bir de zembil örücülüğü ve hasır örücülüğü gelişmiştir.

Yemek kültürü oldukça gelişen ve turistik bir değer kazanan ilçede; Bafra pidesi, köftesi, nokulu ve kaymaklı lokumu öne çıkmaktadır. Bir de meşhur bal kaymak dondurması bulunmaktadır.

İlçede öne çıkan etkinlik ise Bafra Belediyesi'nin düzenlediği 'Uluslararası Doğa Sporları ve Kültür Festivali (Kapıkayafest)'dir. Altınkaya Baraj Gölü'nde düzenlenen ve çeşitli spor dallarını aynı ortamda sunarak ulusal ve uluslararası birçok sporcu ve doğa severi her yıl Temmuz ayında bir araya getiren büyük bir etkinliktir. Festivale katılan sporcular yamaç paraşütünden su sporlarına macera ve doğa sporlarının birçok dalında izleyicilere gösteriler sunmaktadır. Geniş bir kitlenin katıldığı festivalde 3 gün boyunca gece ve gündüz birçok farklı etkinlik düzenlenmektedir.

Vezirköprü

İlçede geleneksel değerler hâkim bir durumdadır. Dini bayramlarda el öpme törenleri, hıdrellez günü şenlikler düzenlenmektedir. Köylerde bulunan halk; düğün sahibi tarafından "okuntu"² denilen şekerle düğüne davet edilmektedir. Diğer ilçelerden farklı olarak düğün gecesi elekçi isimli orta oyununa benzer bir oyun oynanmaktadır. Oyunun kadı, elekçi, kâhya, 2 tane ayı, deve, Yunan gavuru, tuvalet, iki tane kadın gibi belirli tipleri vardır. Oyunda hayvanları ve mekânları insanlar canlandırır. Kadınlar ise kadın kılığına girmiş erkekler tarafından canlandırılmaktadır.

İlçede el sanatları gelişmiş durumdadır. Turistik bir ürün olarak sunulan ve ilçede de kullanılan Vezirköprü Semaverisi bulunmaktadır. Dokumacılıkta ise Susuz Bezi ve Tahtaköprü Kilimi ön plana çıkmaktadır.

² Okuntu: geleneğe göre, bir yere, özellikle bir düğüne çağırarak ereğiyle, birine armağan olarak gönderilen fincan, bardak gibi küçük bir nesne.

İlçenin kendine has yemeklerinden en ünlüsü, genellikle düğünlerde pişirilen keşkektir. Keşkek üzerine etli ve nohutlu yahni dökülerek yenilmektedir. İlçede katık (süzme yoğurt) ile yapılan yemekler de meşhurdur. Bunlar; katık böreği, mecik, katıklı ekme, katık südürme ve benzeridir. Ayrıca; tandır kebabı, Oymaağaç oğlak kebabı, kuzu çevirmesi ve çeşitli hamur işleri de en belirgin yemeklerdendir.

Vezirköprü ilçesinde öne çıkan etkinlik ise Şahinkaya Kanyonu'nda gerçekleşen ve Türkiye'nin ilk ekstrem sporlara yönelik festivali olan Falcon Fest'tir. Festivalde Kano/Dragon, Yamaç Paraşütü, Paramotor, BASE Jump, Slackline/Highline, Kaya Tırmanışı, Trekking, Dağ Bisikleti ve Triatlon spor dallarından her biri, kendi alanlarında uzman kişilerce yapılmaktadır ve bu performansları festival ziyaretçileri tarafından izlenmektedir.

Festival süresince gündüz spor atölyeleri kurulmakta ve Tırmanış, Kano/Dragon, Dağ Bisikleti, Trekking ve Slackline sporlarını, festivale katılan kişilerin sporcular eşliğinde denemesine imkanı sağlanmaktadır. Akşamları ise sporcularla söyleşiler, film gösterimi, konser ve parti etkinlikleri düzenlenmektedir.

IV. KURUMSAL YAPILAR

Proje yeri ile ilgili kurumların başında projenin yürütücüsü konumundaki Samsun Büyükşehir Belediyesi (SBB) gelmektedir. SBB'nin ardından projeye konu olan alanın sınırları içinde yer aldığı ilçe belediyeleri paydaş ve/veya destekleyici kurum olarak sıralanmaktadır. Bunlar:

- 19 Mayıs Belediyesi
- Alaçam Belediyesi
- Bafra Belediyesi
- Vezirköprü Belediyesi'dir.

Yerel yönetimlere ek olarak Kızılırmak Vadisi Projesi'nin kapsamındaki 3 bölgeden ilki olan Kızılırmak Deltası'nda kurulmuş olan belediyeler birliği statüsündeki Samsun Kızılırmak Deltası Koruma ve Geliştirme Birliği (SAMKUŞ), bölgedeki kurumsal yapılar arasındadır.

SAMSUN BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ

Kurumsal Yapı

6360 Sayılı “ 14 İlde Büyükşehir Belediyesi ve 27 İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun” 06.12.2012 tarih ve 28489 Sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Bu kanuna göre Büyükşehir Belediyelerinin sınırları il mülki sınırları olarak genişletilmiş olup, Samsun Büyükşehir Belediyesi sınırları içerisinde, Atakum, İlkadım, Canik, Tekkeköy, Çarşamba, Salıpazarı, Ayvacık, Terme, Havza, Ladik, Alaçam, Bafra, Vezirköprü,

Asarcık, Kavak, 19 Mayıs ve Yakakent olmak üzere 17 ilçe bulunmaktadır. Büyükşehir Belediye Meclisi; 5216 Sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu'nun 12. maddesine istinaden oluşturulan karar organı olup, ilgili kanunda gösterilen esas ve usullere göre seçilen üyelerden oluşur.

Büyükşehir Belediye Başkanı ve Büyükşehir içindeki diğer Belediyelerin başkanları Büyükşehir Belediye Meclisi'nin doğal üyesidir

Mali Kaynak Analizi

Samsun Büyükşehir Belediyesi'nin mali kaynakları Kızılırmak Vadisi Projesi'nin hayata geçirilebilmesi adına önem taşımaktadır. Bu bağlamda proje yürütücüsü kurum olarak Samsun Büyükşehir Belediyesi'nin mali kaynak analizi burada aktarılmıştır.

Mali kaynak analizi yapılırken öncelikle gelir öngörülerine göre hareket edilmiştir. Gelir tahminleri, Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin, "Gelir tahmini" başlıklı 13.maddesinde;

"Bütçe yılı ve izleyen iki yılın gelir tahmininde, kesin sonucu alınmış son üç yılın gelir artış oranları esas alınır. Ayrıca kanunlarla vergi, resim ve harç oranlarında değişiklik yapılması, yapılan yatırımların faaliyete başlaması, herhangi bir nedenle gelirlerde artış öngörülmesi gibi hususlar ile merkezi idarenin ekonomik verileri ve ileriye yönelik öngörülerini gelir tahminlerinde dikkate alınır." şeklinde hüküm altına alınmıştır.

Bu kapsamda Samsun Büyükşehir Belediyesi'nin son üç yıllık "Gelir Kesin Hesap" ve "Gider Kesin Hesap" bilgileri aşağıda verilmiştir.

Bütçe Gelir Türleri	2016 Yılı	2017 Yılı	2018 Yılı
01 Vergi Gelirleri	6.448.742,12	8.368.308,68	8.754.109,74
03 Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	42.474.117,42	45.768.323,57	41.291.068,86
04 Alınan Bağış ve Yardımlar ile Özel Gelirler	34.492.513,95	21.038.168,04	29.437.138,30
05 Diğer Gelirler	436.240.684,36	515.214.468,80	600.593.024,43
06 Sermaye Gelirleri	22.239.233,99	50.164.118,54	36.444.952,24
08 Alacaklardan Tahsilat	-	-	-
09 Red ve İade (-)	286.276,14	299.476,15	1.632.007,13
Toplam	541.609.015,70	640.253.911,48	716.520.293,57

Bütçe Gelir Türleri	2016 Yılı	2017 Yılı	2018 Yılı
01 Personel Giderleri	54.674.060,04	55.062.145,92	60.621.684,05
02 Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri	9.054.721,40	8.621.835,95	9.433.581,90
03 Mal ve Hizmet Alım Giderleri	194.003.688,28	226.098.200,21	260.978.137,47
04 Faiz Giderleri	34.247.517,70	51.773.601,33	81.322.340,83
05 Cari Transferler	27.445.441,18	30.689.748,10	35.505.720,85
06 Sermaye Giderleri	428.612.949,52	338.873.636,95	334.141.363,31
07 Sermaye Transferleri	100.123,20	265.903,09	269.297,02
08 Borç Verme	7.659.500,00	22.342.123,50	26.987.300,00
Toplam	755.798.001,32	733.727.195,05	809.259.425,43

Amaç ve Hedefler

Samsun Büyükşehir Belediyesi amaçlarından "A.5- SAMSUN'DA SOSYAL KÜLTÜREL VE EKONOMİK GELİŞİMİ SAĞLAMAK" amacı ile Kızılırmak Vadisi Projesi doğrudan ilişkilidir.

Tablo 16. Sbb 3 Yıllık Bütçe, Gelir ve Gider Türlerine Göre

İLÇE BELEDİYELERİ

19 MAYIS BELEDİYESİ

Kurumsal Yapı

6 Haziran 1970' de Belediye Teşkilatı kurulmuştur. (Ballica Belediyesi) 04.07.1988 yılında ise İlçe Hüviyetine kavuşmuştur.(19 Mayıs Belediyesi) Ballica Kasabası da 19 Mayıs İlçesi olarak değıştirilmiş olup, ilçe nüfusumuz 2018 yılı itibarı ile Nüfus Ulusal Adres Veri Tabanı Uygulamasına Göre 26.337 kişidir.

19 Mayıs Belediyesi Mahalli İdareler seçimleri sonucu oluşan üyelere teşekküldür. Meclis üyeleri Belediye Başkanı ile birlikte 16 üyeden oluşmaktadır. Üyelerin Partilere göre dağılımı aşağıdaki gibidir.

- Belediye Başkanı (Meclis Başkanı)
- Adalet ve Kalkınma Partisi : 11 üye
- Milliyetçi Hareket Partisi : 4 üye

19 Mayıs Belediye Meclisi yasa gereği her ayın ilk haftası toplanır.

İnsan Kaynakları

19 Mayıs Belediyesinde, 26 memur, 40 daimi işçi, 28 şirket işçisi, 25 İş-kur işçisi olmak üzere 119 personel görev yapmaktadır.

İdarenin Amaç ve Hedefleri

Tüm 19 Mayıs halkının yönetimle iç içe olması, katkıda bulunması, kaynakların verimli ve adaletli kullanılması, gelir kaynaklarının artırılması, giderlerin azaltılmasıdır. Alt yapı, yol çalışmaları ve turizme yönelik verilen hizmetler devam etmektedir.

ALAÇAM BELEDİYESİ

Kurumsal Yapı

Alaçam Belediyesinin genel karar organı olan Belediye Meclisi 16, Belediye Encümeni ise 5 üyeden oluşmaktadır. Belediye; Belediye Başkanı tarafından idare edilmekte olup, Başkan Yardımcısı (Meclis Üyesi) bulunmamaktadır.

Alaçam Belediyesinde;

- Özel Kalem
- Yazı İşleri Müdürlüğü
- Mali Hizmetler Müdürlüğü
- Zabıta Müdürlüğü
- Fen İşleri Müdürlüğü

- İmar ve Şehircilik Müdürlüğü
- Veteriner Hekimliği
- Makine İkmal Bak. ve Onarım Müdürlüğü
- Temizlik Hizmetleri
- Sosyal Tesis İşletmesi

Birimleri bulunmaktadır.

İnsan Kaynakları

Kurumda 2017 yılı sonu itibariyle memur norm kadro mevcudu 118 olup, mevcut kadrolardan 25 adedi dolu 93 adedi ise boştur.

Bu kadrolarda istihdam edilen personelimizin, 2 adedi yüksek lisans, 3 adedi lisans, 3 adedi ön lisans, 16 adedi lise, 1 adedi ortaokul eğitimi almışlardır.

Ayrıca Belediyede 2 adet Tam Zamanlı Sözleşmeli Personel, 11 Adet kadrolu işçi, 2 adet geçici işçi ve hizmet alımı suretiyle 1 adet Avukat, 74 adet temizlik ve fen işlerinde çalıştırılan Şirket İşçisi bulunmaktadır.

Alaşam Belediyesi 2017 yılına ait insan kaynakları ile ilgili bilgiler şöyledir.

İdarenin Amaç ve Hedefleri

Amaç 1- Çağdaş değerlerin yaşandığı bir kent yaşam ortamı oluşturmak; Bu amaç kent dokusunun iyileştirilmesi, beldemizde yaşayanların yaşamını kolaylaştıracak her türlü donanımın sosyal yaşam alanlarında yer alması, belediye hizmetlerinin sürekliliği, kalitesi ve sunumunda iyileşmeleri gerçekleştiren bir kent yaşamı yaratmaktır. Bu amaç ayrıca Belediyeciliği klasik anlayışından uzaklaştırıp, beldenin ekonomik hayatını da desteklemeyi içermektedir.

Bu amacı gerçekleştirmek için Belediyenin hedefleri; yüksek yaşama standardı sunan bir kentsel çevre oluşturulmak, güvenilir ve kaliteli belediye hizmetleri sunmaktır.

Amaç 2- Kaynakların geliştiren ve etkin kullanan, halkıyla bütünleşmiş bir belediye yönetimi sunmak. Bu amaç çağdaş belediyecilik anlayışının yansıtılacağı, belediyenin insan kaynakları yönetiminin bu anlayışla organize edilerek belediye hizmet sunumuna yansıtılmasıdır.

Kızılırmak Vadisi Projesi Belediye'nin bu iki amacı ile doğrudan ilişkilidir.

BAFRA BELEDİYESİ

Kurumsal Yapı

Hamit Kılıç, 31 Mart 2019 yerel seçimlerinde Bafra Belediye Başkanı seçilmiştir ve halen görevini sürdürmektedir.

Bafra Belediye Meclisi'nde 31 üye bulunmaktadır. Bu üyelerin 18'si AK PARTİ, 9'u MHP 3'ü İYİ PARTİ 1'i CHP mensubudur.

Bafra Belediyesi Encümeni Belediye Başkanı ile birlikte toplam 7 üyeden oluşmaktadır

Belediye teşkilatı, nüfus, fiziki ve coğrafi yapı, ekonomik, sosyal ve kültürel özellikler ile gelişme potansiyeli dikkate alınarak, norm kadro ilke ve standartlarına uygun olarak müdürlükler oluşturulmuştur. Bu birimlerin kurulması, kaldırılması veya birleştirilmesi Belediye Meclisinin kararıyla olur.

İnsan Kaynakları

Bafra Belediyesi'nde 2019 yılı itibariyle 87 memur, 54 işçi, 31 sözleşmeli personel ve 216 belediye şirket personeli olmak üzere toplam 388 personel çalışmaktadır.

İdarenin Amaç ve Hedefleri

Bafra Belediyesinin 2019 yılında hazırlamış olduğu stratejik plana göre belirlediği amaçlar aşağıdaki gibi sıralanmaktadır:

- Amaç 1: Kurumsal Gelişimi Sağlamak
- Amaç 2: Kentsel Gelişimi Sağlamak
- Amaç 3: Toplumsal Gelişimi Sağlamak

Kızılırmak Vadisi Projesi bu amaçlardan "Kentsel Gelişimi Sağlamak" ve "Toplumsal Gelişimi Sağlamak" ile ilişkilidir. Projenin hayata geçirilmesiyle kentsel ve toplumsal gelişime de katkı sağlanacaktır.

VEZİRKÖPRÜ BELEDİYESİ

Vezirköprü Belediyesi; imar, su ve kanalizasyon, ulaşım gibi kentsel alt yapı; coğrafi ve kent bilgi sistemleri; çevre ve çevre sağlığı, temizlik ve katı atık; zabıta, itfaiye, acil yardım, kurtarma ve ambulans; şehir içi trafik; defin ve mezarlıklar; ağaçlandırma, park ve yeşil alanlar; konut; kültür ve sanat, turizm ve tanıtım, gençlik ve spor; sosyal hizmet ve yardım, nikâh, meslek ve beceri kazandırma; ekonomi ve ticaretin geliştirilmesi gibi hizmetleri vatandaşlara sunmakla yükümlüdür.

Vezirköprü Belediyesi görevlerini yerine getirmek için kanunlar çerçevesinde idari yapılanmasını oluşturmuştur.

Vezirköprü Belediyesi karar organları olan meclis ve encümenin dışında Belediyede yönetim, Belediye Başkanının sevk ve idaresinde Başkan Yardımcısı, Müdürlükler ve Birimlerden oluşturulmuştur.

Belediye Meclisi 5393 Sayılı Belediye Kanununun 17. maddesine istinaden oluşturulan karar organı olup, ilgili kanunda gösterilen esas ve usullere göre seçilen üyelere oluşur. Belediye Başkanı, Belediye Meclisi'nin doğal üyesidir. Meclis, görev ve yetkilerini 5393 Sayılı Belediye Kanununun 18. maddesine göre yürütmektedir.

Belediye Encümeni 5393 Sayılı Belediye Kanununun 34. maddesi hükümlerine göre görev yetkilerini uygulamaktadır.

Vezirköprü Belediyesi'nin kurumsal yapısı, insan kaynakları, mali bilgileri amaç ve hedefleri ile ilgili daha ayrıntılı bir kaynak veriye ulaşılamamakla birlikte önemli turistik odakları ve Kızılırmak Vadisi'ndeki konumu itibarıyla Proje'nin hayata geçirilebilmesi adına Belediye'nin rolü ve iş birliği büyük önem taşımaktadır.

SAMKUŞ

Kızılırmak Deltası'nda sosyoekonomik denge, ekolojik denge ve biyolojik çeşitliliğin korunması ve sürdürülebilirliğinin sağlanması amacıyla hazırlanan tüzük 01/06/2015 tarih ve 29373 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe girmiş ve "Samsun Kızılırmak Deltası Koruma ve Geliştirme Birliği-SAMKUŞ" kurulmuştur.

Samsun Kızılırmak Deltası Koruma ve Geliştirme Birliği; 5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanunu'na uygun olarak hazırladığı Birlik Tüzüğü çerçevesinde teşkilat yapısını oluşturmuştur.

Birliğin karar ve yürütme organları Birlik Meclisi, Birlik Encümeni ve Birlik Başkanıdır. En üst karar organı olan Birlik Meclisi, üye mahalli idare meclislerinin kendi üyeleri arasından seçecekleri 15 üye ile doğal üyelere oluşmaktadır.

Birliğin yürütme ve karar organı olan Birlik Encümeni; Birlik Başkanı ile Meclisin kendi üyeleri arasında bir yıl için seçeceği dört (4) üyeden oluşur.

Bilişim teknolojisini takip ederek, imkânlar nispetinde Birlik bünyesinde bulunan birimlerin bilgisayar sistemi kurulmuş olup Birliğin tüm işleri bilgisayar üzerinden yapılmaktadır.

5018 Sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 55. ve 56. maddelerinde belirtildiği üzere;

İç kontrol; idarenin amaçlarına, belirlenmiş politikalara ve mevzuata uygun olarak faaliyetlerin etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde yürütülmesini, varlık ve kaynakların korunmasını, muhasebe kayıtlarının doğru ve tam olarak tutulmasını, mali bilgi ve yönetim bilgisinin zamanında ve güvenilir olarak üretilmesini sağlamak üzere idare tarafından oluşturulan organizasyon, yöntem ve süreçle iç denetimi kapsayan mali ve diğer kontroller bütünüdür.

Birliğin gelir, gider, varlık ve yükümlülüklerinin etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde yönetilmesi, yürütülen faaliyetlerin kanunlara ve diğer düzenlemelere uygunluğunun tam olarak sağlanması, her türlü mali karar ve işlemlerde usulsüzlük ve yolsuzluğun önlenmesi, iç kontrol sisteminin temel amaçları arasındadır.

İdarenin Amaç ve Hedefleri

2015 yılında kurulan Samsun Kızılırmak Deltası Koruma ve Geliştirme Birliği; Birliğin görev alanına giren konularda gerekli hassasiyeti göstermekte ve çalışmalar bu yönde gerçekleştirilmektedir. Bu kapsamda Birliğimizin amaç ve hedefleri aşağıda belirtilmiştir:

- Ulusal ve Uluslararası koruma statülerine sahip alanlar ile birlikte toplam 56.000 hektar olan Samsun Kızılırmak Deltasının; tüm bu alanlar ile birlikte korunması
- Kızılırmak Deltasında yer alan alanların gerek fiziki, gerekse bilimsel anlamda sürdürülebilirlik ilkesi doğrultusunda koruma ve kullanma dengesinin ulusal ve uluslararası düzeyde sağlanması için gerekli her türlü girişimde bulunmak ve gerekli çalışmaları yapmak, yaptırmak
- Resmi ve özel tüm eğitim kurumlarıyla iş birliği içerisinde bölgedeki doğal yaşamın önemini yeni kuşaklara aktarılacak ve alan ile etkileşim içerisinde olan yerel halkın bilgilendirmesi çalışmaları yapmak
- Sosyoekonomik denge, ekolojik denge ve biyolojik çeşitliliğin korunması ve sürdürülebilirliğini sağlamak

SAMKUŞ'un Delta'nın yönetimindeki başarısı Kızılırmak Vadisi için de büyük önem taşımaktadır. Proje'nin sağlıklı yürütülebilmesi SAMKUŞ'un iş birliğine de bağlıdır.

KURUMLAR ARASI İŞ BİRLİKLERİ

Kızılırmak Vadisi Projesi; projenin ana taşıyıcısı olan Samsun Büyükşehir Belediyesi ve mevzuata göre kurulacak Kızılırmak Vadisi AŞ ile proje bölgesinde faaliyet gösteren 19 Mayıs Belediyesi, Alaçam Belediyesi, Bafra Belediyesi ve Vezirköprü Belediyesi; ilgili ilçe kaymakamlıkları ve mahalli idare birliği SAMKUŞ iş birliği ile hayata geçirilecektir.

Raporun “11. PROJE YÖNETİMİ VE UYGULAMA PROGRAMI” bölümünde, “IV. EYLEM PLANI” başlığı altında kurumların sorumlulukları eylem odaklı olarak tanımlanmıştır. Özet olarak:

- Kentsel tasarım projelerinde büyükşehir ve ilçe belediyeleri
- İletişim çalışmalarında büyükşehir, ilçe belediyeleri ve kaymakamlıklar
- Yapı projelerinde büyükşehir ve ilçe belediyeleri
- Delta'daki çalışmalarda büyükşehir ve SAMKUŞ

Ayrıca Kültür ve Turizm Bakanlığı ile Tarım ve Orman Bakanlığı'nın merkezi yapılanması ve taşra teşkilatları ile gerektiği her aşamada iş birliği yapılacaktır.

V. ÇEVRESEL ETKİLERİN ÖN DEĞERLENDİRMESİ

Turizm ve rekreasyon faaliyetleri aynı zamanda biyolojik çeşitliliği tehdit eder. Eko-turizm gibi ekolojik olarak sürdürülebilir aktiviteler bile dikkatli bir şekilde yönetilmezlerse olumsuz çevresel etki bırakmaları olasıdır (Panizzon ve Boulton, 2000).

Su Kirliliği

Samsun'da noktasal endüstriyel kirlilik kaynağı olarak; Samsun- Merkez OSB, SamsunBafra OSB, Samsun-Kavak OSB, Samsun-Bafra Karma ve Medikal İhtisas OSB, Samsun Gıda İhtisas OSB ve Samsun-Havza Tarımsal Ürün İşleme ve Tarım Makinaları İhtisas OSB olmak üzere ilimizde 6 adet OSB mevcut olup, Samsun-Havza Tarımsal Ürün İşleme ve Tarım Makinaları İhtisas OSB' si, altyapı inşaatı aşamasında ve Samsun-Bafra Karma ve Medikal İhtisas OSB' si kamulaştırma aşamasında olup, henüz faaliyette değildirler (Samsun Çevre Durum Raporu, 2018).

SASKİ Genel Müdürlüğü görev ve sorumlulukları kapsamında; İlçe ve merkezde yeni atıksu arıtma tesisleri inşa etmek, görev alanında merkezi atıksu arıtma tesislerinin ve deniz deşarj hatlarının işletilmesini, periyodik ve dinamik koruyucu bakım ve onarımlarını yapmak veya yaptırmak, bu maksatla ileriye yönelik orta ve uzun vadeli programlar hazırlamak, öncelik ve önemlerinin

tespit edilmesi işlemlerini ve ilçelerdeki mevcut atıksu arıtma tesislerinin büyük bakım ve onarım çalışmalarını yapmakla yükümlüdür.

SASKİ Genel Müdürlüğü hizmet alanı içerisinde 17 adet Atıksu Arıtma Tesisi ve 4 adet derin deniz deşarjı yer almaktadır (Samsun Çevre Durum Raporu, 2018).

4 merkez ilçeden (İlkadım, Canik, Tekkeköy ve Atakum) kaynaklanan evsel nitelikli atıksular Çevre İzin belgesine sahip Samsun Doğu İleri Biyolojik AAT ve DDD tesisinde arıtılmaktadır (Samsun Çevre Durum Raporu, 2018).

Bunun yanı sıra diğer ilçelerde; Alaçam AAT, Ayvacık AAT, Asarcık Paket AAT, Bafra AAT, Havza AAT, Terme Merkez AAT, Terme Evci AAT, Terme Sakarlı Paket AAT, 19 Mayıs AAT, Samsun Vezirköprü Tepeören, Kızılcaören, Narlısaray ve Göl AAT'ler ve Çarşamba, Ağcağüney Mah, Çakmak Barajı Su Alma Yapısı ve Esençay Mah Paket AAT SASKİ Genel Müdürlüğünce işletilmektedir (Samsun Çevre Durum Raporu, 2018).

Tarımsal üretim amaçlı kullanılan pestisitlerden kaynaklanan kirliliklerle ilgili Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığının ilimizde özellikle nitrat kirliliği ile ilgili izleme çalışmaları devam etmektedir. Henüz sonuçlanmış bir çalışma/veri yoktur (Samsun Çevre Durum Raporu, 2018).

Kızılırmak Vadisinin tamamı su ile şekillenmiş bir bölge olduğundan burada Kızılırmak Vadisi Projesi kapsamında hayata geçirilecek alt projelerin su kirliliği üzerinde etkisi olacaktır. Bu etkinin minimumda tutulabilmesi için gerekli önlemlerin yetkili kurumlarca alınması gerekmektedir.

Atıklar

Samsun ilinde oluşan katı atıkların düzenli depolanması amacıyla iki adet düzenli depolama tesisi mevcuttur. Bunlar; İlkadım ilçesinde bulunan ve 2008 yılından beri faaliyet gösteren Samsun Büyükşehir Belediyesi Merkez Avdan Katı Atık Düzenli Depolama Tesisi ile, 2010 yılından itibaren faaliyet gösteren Çarşamba İlçesinde bulunan Samsun Büyükşehir Belediyesi Çarşamba Katı Atık Düzenli Depolama Tesisleridir (Samsun Çevre Durum Raporu, 2018).

İlçelerde oluşan katı atıklar aktarma istasyonları düzenli depolama sahasına taşınmaktadırlar.

Kızılırmak Vadisi Projesi kapsamında hayata geçirilecek alt projelerin neden olacağı atıkların yetkili kurumlarca gerekli önlemler alınarak bertaraf edilmesi gerekmektedir.

Hava Kirliliği

Bir ulusun hava kalitesinin iyileştirilmesi konusundaki başarısı, yerel ve ulusal hava kirliliği problemleri ve kirlilik azaltmadaki gelişmeler konusunda doğru

ve iyi bilgilendirilmiş vatandaşların desteğine bağlıdır (Sharma vd., 2003). Bir bölgedeki kirletici seviyelerini anlamak için uygun bir aracın geliştirilmesi büyük önem taşımaktadır. Bu araç, vatandaşın hava kirliliği seviyesi hakkında doğru ve anlaşılabilir şekilde bilgi sağlarken, aynı zamanda ilgili otoritelerin toplum sağlığını korumak için önlem almaları konusunda kullanılabilir olmalıdır (Samsun Çevre Durum Raporu, 2018).

Samsun'da 6 adet hava kalitesi ölçüm istasyonu bulunmaktadır. İstasyonlarda PM10, SO₂, NO, O₂, NO_x ve CO ölçümleri yapılmaktadır. İstasyonlardan alınan saatlik ölçüm değerleri www.havaizleme.gov.tr internet adresinden yayınlanmaktadır.

Kızılırmak Vadisi Projesi kapsamında hayata geçirilecek alt projelerin şüphesiz hava kalitesi üzerinde de etkisi olacaktır. Bu etkinin minimumda tutulabilmesi için gerekli önlemlerin yetkili kurumlarca alınması gerekmektedir.

Doğal Çevrenin Tahribatı

Kızılırmak Havzası'nın ve Delta'nın sahip olduğu doğal çevrenin Kızılırmak Vadisi Projesi kapsamında yapılacak uygulamalar ile tahrip olmaması adına yetkili kurumlarca önlemler alınması gerekmektedir.

Proje fikirleri oluşturulurken doğal çevre üzerinde oluşabilecek olumsuz etkiler göz önünde bulundurulmuş ve tasarımlar koruma odaklı yaklaşımla önerilmiştir.

Makro ölçekteki bu proje alanının neredeyse tamamen doğal çevreden oluşuyor olması koruma hassasiyetini en üst seviyeye çıkarmaktadır. Belirli statüler ile korunan alanlar ile önerilen projeler ile yeni statüler kazanacak alanların bu bağlamda koruma alanı taahhütlerine göre ve koruma öncelikli bir planlama ile projelendirilmesi önem arz etmektedir.

Taşıma Kapasitesi

Taşıma kapasitesi kavramı turistik alanlarda yaşanan olumsuz gelişmeler neticesinde önem kazanmıştır. Taşıma kapasitesini kavramlaştırarak, anlaşılabilir ölçü standartları oluşturmak, turizm planlamaları için temel bir unsurdur. Bu nedenle bu büyük ölçekli projenin yaratacağı baskıyı hesaplamak için oluşturulacak her bir yeni turistik odağın ziyaretçi yönetimi planı yapılmalıdır.

Yukarıdaki değerlendirmeler makro ölçekte Samsun mikro ölçekte Kızılırmak Vadisi olarak düşünülebilir. Çevresel etkiler ön değerlendirme şeklinde yapılmış olup, asıl değerlendirme uygulama projeleri aşamasında ÇED raporuyla birlikte yapılmalıdır.

VI. ALTERNATİFLER, YER SEÇİMİ VE ARAZİ MALİYETİ

Kızılırmak Vadisi Projesi kapsamında üretilen yeni öneriler ve idarenin öncelik verdiği odak ve fikirlerin öneri konumları belirlidir ve 8. TEKNİK ANALİZ VE TASARIM bölümünde bu konular gösterilmiştir. İdare tarafından uygun bulunmaları halinde yapılacak sonraki ayrıntılı çalışmalarda proje önerilerinin kesin konumları ve kaplayacakları alanlar, ayrıntılı inceleme ve etütler ile kesinleştirilmelidir.

Karar sürecinde bulunan; çözüm, alternatif ve seçeneklerin bir değerlendirilmesi yapılmalıdır. Bu alternatiflerin irdelenmesi, bunların çeşitli açılardan değerlendirmeye tabi tutulması ile gerçekleşmektedir. Bu açılardan bazıları şunlardır (Koçel, 2007);

- Teknik olarak uygulanabilirliği,
- Maliyet (iş gücü, malzeme, direkt, endirekt vs.),
- Sosyal açıdan arzu edilirliliği,
- Öngördüğü kaynakların miktarı,
- Başarı olasılığının derecesi,
- Uzun vade- kısa vade dengelerine etkisi,
- Değişik kişi ve grupların bekleyişlerine uygunluğu,
- Muhtemel sonuçları,
- İşletme kültürüne veya yönetim tarzına uygunluğu

Her alternatifin avantaj ve dezavantajları vardır. Nicel yaklaşım, alternatifleri değerlendirmek için kullanılabilir. Burada nicel olmayan yaklaşıma da yer verilebilir. Bilgisayarla programlanmış bir matematiksel model teoride bir motor oteli iki farklı konumda analiz edebilir. Eğer, bu model bir konunun değerine oranla tercih edilebilir olduğunu gösterirse, bu durumda bir yöneticinin tecrübesini ve yargısını kullanmadan sadece bilgisayar rakamlarını kullanması uygun bir yol olmayacaktır (Ertürk, 2009).

8. TEKNİK ANALİZ VE TASARIM (KIZILIRMAK VADİSİ İÇİN ÖNERİLER)

8. TEKNİK ANALİZ VE TASARIM

I. KAPASİTE ANALİZİ VE SEÇİMİ

Kızılırmak Vadisi Proje alanında yapılması önerilen 69 adet proje fikri bulunmaktadır. Bunlardan toplam 24 tanesi yapısal projedir.

Yapısal projeler içerisinde 9 adet rekreasyon projesi, 1 adet yeme-içme tesisi, 7 adet ziyaretçi merkezi, 5 adet konaklama tesisi, 1 adet müze ve 1 adet eğitim yapısı bulunmaktadır.

Bu projelerden konaklama tesisleri için kapasiteler şu şekildedir:

- Asarkale Kampı: 500 çadır ve 10 karavan
- Engiz Tatil Köyü - Bördeniz: 40-50 oda
- Geyikkoşan Oteli: 100 oda
- Kayada Otel: 6 oda
- Şahinkaya'da Konaklama Tesisi: 40 oda

II. ALTERNATİF TEKNOLOJİLERİN ANALİZİ VE TEKNOLOJİ SEÇİMİ

Yapısal projelerin oluşturulmasında aşağıdaki öncelikli koşullar dikkate alınmıştır:

- Proje etki alanı çevresel değerlerinin korunması
- Projenin 365 günlük iklim koşullarında ilgili hizmet kriterleri dahilinde işlevselliği
- Ekonomik olarak optimum seviyenin yakalanması

Her bir yapısal projenin yer aldığı konum itibarıyla yapım teknolojisinin belirlenmesi için proje bazında ayrıntılı analizleri içeren fizibilite raporları yapılmalıdır.

III. SEÇİLEN TEKNOLOJİNİN ÇEVRESEL ETKİLERİ, KORUMA ÖNLEMLERİ VE MALİYETİ

Önerilen yapısal projelerin her biri için geoteknik etüt çalışması yapılması gerekmektedir. Ayrıca proje alanlarının etkileşimde olduğu doğal çevrenin korunması için önlemler alınmalı ve özel koruma hassasiyetiyle yerine getirilmelidir.

Yapısal projelerin bulunduğu alanlarda deprem durumu üzerine çalışmalar yapılmalıdır.

Planlanan çevresel koruma önlemlerinin maliyeti; Samsun ilinin ve Kızılırmak Vadisi'nin sosyal, ekonomik ve turistik değeri ile kıyaslandığında kısa dönemde kendini geri ödeyecektir.

IV. TEKNİK TASARIM PROJELER

Kızılırmak Vadisi fizibilite çalışmaları kapsamında proje konusu 3 farklı bölgeye yönelik, 3 bölgeye bütüncül olarak hizmet edecek proje önerileri geliştirilmiştir. Bu öneriler geliştirilirken yatırım yöntemi, yatırım süresi, projelendirme süreleri, inşaat süreleri, maliyetleri ve projelerin türleri gibi parametreler göz önünde bulundurulmuştur.

Proje önerileri, türlerine göre 7 ana kategori altında ele alınmıştır. Bunlar aşağıdaki gibi sıralanmaktadır:

- Statü Kazandırma
- Ulaşım
- Yaya Erişimi
- Kentsel Tasarım
- Yapı
- Etkinlik
- Pazarlama

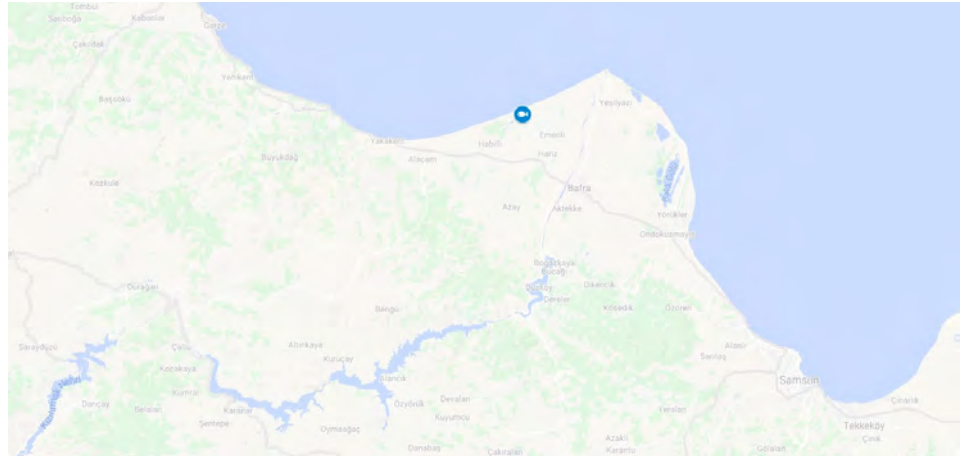
BÖLGE 1: KIZILIRMAK DELTASI VE BAĞLANTILARI

Statü Kazandırma

Karaboğaz Gölü'nün Kontrollü Alan Haline Getirilmesi

Kızılırmak Deltası'nda bulunan Balık Gölü, Gernek Gölü, Gıcı Gölü, Tatlı Gölü ve Uzun Göl, Doğanca – Yörükler arasında yönetimi kontrol altına alınmış, avcılık ve araç trafiğinden arındırılmış alan sınırlarının içinde bulunmaktadır. Liman Gölü ise Doğanca Ziyaretçi Merkezi'nin 1,5 km kadar kuzey batısındadır. Korunması zor olmayacaktır.

Şekil 16. Karaboğaz Gölü

Fotoğraf 45. Karaboğaz Gölü

Karaboğaz Gölü, yukarıda sayılan göller ve fiziki olarak koruma altına alınan alandan kuş uçuşu yaklaşık 20 km, araçla 50 km (1 saat) uzaklıktadır.

Samsun Kızılırmak Deltası Doğal Sit Alanları Sulak Alan ve Kuş Cenneti 2018-2022 Yönetim Planı'nda Karaboğaz Gölü ile ilgili tek eylem "doğu ve batı girişlerine giriş kontrol üniteleri yaptırmak"tır. Giriş noktalarının oluşturulmasıyla kontrollü hale gelecek Karaboğaz'ın, Delta'nın mevcutta fiziki olarak kontrollü olan bölgesinden farkı ne olacaktır? Bu tartışmanın Delta Alan Başkanlığı'nca yapılmasından sonra girişlerle ilgili olarak harekete geçilebilir.

Şekil 17. Karaboğaz Gölü Kontrollü Alanı Önerisi

Kızılırmak Deltası Özel Çevre Koruma Bölgesi

Kızılırmak Deltası Özel Çevre Koruma Bölgesi'nin ilan edilmesiyle Çevre ve Şehircilik Bakanlığı kaynakları daha etkin kullanılacaktır.

Özel çevre koruma bölgeleri "ülke ve dünya ölçeğinde ekolojik önemi haiz, çevre kirlenmeleri ve bozulmalarına duyarlı; biyolojik çeşitliliğin, doğal kaynakların ve bunlarla ilgili kültürel kaynak değerlerinin korunması ve sürdürülebilirliğinin sağlanması gerekli olan ve Cumhurbaşkanlığı kararı ile ilan edilen kara, su ve deniz alanlarını" ifade eder.

Fotoğraf 46. Kızılırmak Deltası Sulak Alanı ve Kuş Cenneti

Şekil 18. Kızılırmak Deltası Özel Çevre Koruma Bölgesi

Akdeniz'in Kirliliğe Karşı Korunması (Barcelona), sözleşmesinin taraf ülkelere getirdiği bir yükümlülük gereği ülkemiz ve dünya ölçeğinde ekolojik öneme haiz; ancak sanayi, turizm ve yapılaşma gibi baskılar nedeniyle bozulma veya yok olma riski altında oldukları için Cumhurbaşkanlığı Kararı ile özel koruma altına alınan alanlardır. Türkiye'de mevcutta 18 adettir. Bunlardan birisi de bir delta olan "Göksu Deltası Özel Çevre Koruma Bölgesi"dir.

Ulaşım

Alaçam – Gümüşova Yolu'nun İyileştirilmesi

Kızılırmak Vadisi'nde bölgeler ve odaklar arasında ulaşımın hiç olmadığı yerler olduğu gibi mevcut ulaşım ağı ile erişimin çok yavaş olduğu pek çok yol da bulunuyor. Bunlardan birisi Alaçam – Gümüşova arasındaki yol. Bu yol ivedilikle arazi aracı olmayan araçlar tarafından da kullanılabilir hale getirilecektir.

Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü tarafından hazırlanmış olan Şahinkaya Kanyonu Tabiat Parkı Planlama Raporu'nda Kayıkbaşı (Türkmen İskele) için “gezi turlarından ziyade, baraj gölünün karşısında yer alan mahallelere ulaşımı sağlayan feribot ve buna benzer su araçları tarafından kullanılması önerilmektedir” denilmektedir.

Fotoğraf 47. Alaçam – Gümüşova Yolu

Şekil 19. İyileştirilmesi Önerilen Alaçam – Gümüşova Yol Bağlantısı

Böylece Vezirköprü yönünden Şahinkaya Kanyonu'na ulaşan turistlere Alaçam ve dolayısıyla Bafra erişimi de sunulmuş olacaktır.

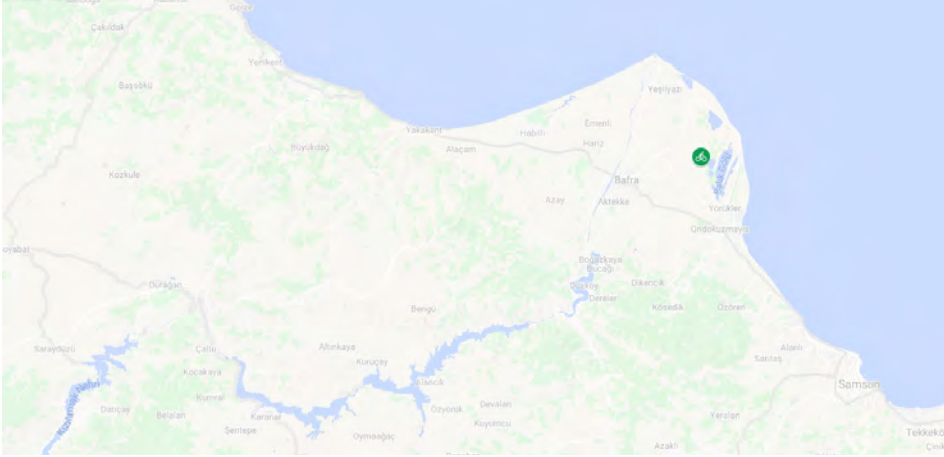
Mevcut durumda Alaçam ile Pelitbükü Mahallesi kavşağı arasında asfalt zeminli, nitelikli bir yol bulunuyor. Alaçam – Durağan yolunda Pelitbükü dönüşünden ayrılarak ulaşılabilen Gümüşova ve Kuruçay mahallelerinde feribot için iskeleler bulunmaktadır. Bu yol mevcutta zaten arazi araçlarıyla -hatta normal binek araçlarla da- aşılabiliyor. Küçük bir yatırımla tüm araçlar tarafından kullanılabilir hale gelmesi, Kızılırmak Vadisi'nin bütününe bir hareket getirebilir. En önemlisi de Delta'dan Kunduz'a Kızılırmak Vadisi Projesi'nin bir bütün olarak ele alınmasını sağlayabilir. Bugün Şahinkaya Kanyonu'na güneyden gelen bir turist deltaya erişim için Vezirköprü – Havza- Kavak – Samsun hattını izlemektedir ki bu zamanın ötesinde algı olarak da bütünlüğü bozmaktadır.

Yolun yapımı ayrıca Alaçam'ın zengin kültürel mirasının turizm amaçlı kullanımını da hızlandıracaktır.

Alaçam'dan feribot iskelelerine uzaklık yaklaşık 50km, niteliği iyileştirilecek köy yollarının uzunluğu ise yaklaşık 15km'dir.

Yaya Erişimi

Kızılırmak Deltası Bisiklet Parkuru

Fotoğraf 48. Kızılırmak Deltası Mevcut Bisiklet Parkuru

Delta'da mevcutta Balık Gölü İskelesi girişi ile Doğanca girişi arasındaki 12km'lik yolda bisiklete binilmektedir. Kızılırmak Deltası Bisiklet Parkuru projesi; göllerin batısından (kara tarafından) yapılacak yeni bisiklet yolları ile Yörükler – Balık Gölü İskelesi – Doğanca – Yörükler ringinin tamamlanmasını, böylece Delta'daki bisiklet yolu uzunluğunun 40 km'ye çıkarılmasını hedeflemektedir.

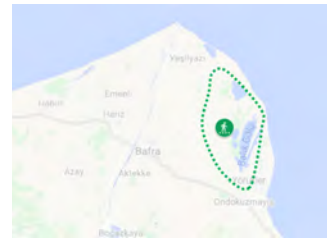
Yörükler, Balık Gölü İskelesi ve Doğanca bisiklet istasyonlarının bulunacağı odaklar olacaktır.

Yörükler – Engiz Yol Düzenlemesi

Yörükler Karavan Parkı'ndan başlayan ve Karadeniz'e kadar devam eden bir yaya yolu düzenlemesidir. Kızılırmak Deltası'na giriş kapısı olarak kabul edilebilecek Yörükler Mahallesi'ndeki yatırımlar (Karavan Parkı ve Yörükler Kafe) ile derenin denizle buluştuğu noktanın güneyinde önerilen Engiz Tatil Köyü, yol düzenlemesinin temel motivasyonunu oluşturmaktadır.

Söz konusu parkurun uzunluğu yaklaşık 3,5 km'dir. Parkur 2,4 m genişliğinde gidiş - geliş bir bisiklet yolu ile dere kesitinin olarak verdiği genişlikte bir yürüme yolunu içerecektir. Dere kesitinin mülkiyet ve doğal nedenlerle uygun

Şekil 20. Kızılırmak Deltası Bisiklet Parkuru için Önerilen Konum

Şekil 21. Kızılırmak Deltası Bisiklet Parkuru için Önerilen Rota

Fotoğraf 49. Yörükler – Engiz Yolu

Şekil 22. Yörükler – Engiz Yol Düzenlemesi Önerilen Konum

olmadığı durumlarda bisiklet yolu kesiti, tek yönlü olarak 1,3 m genişliğine kadar düşebilir.

Yörükler Karavan Parkı ve Karadeniz kıyısında olmak üzere, derenin güney tarafında iki adet bisiklet istasyonu bulunacaktır. Bu iki noktayı kullanacak bisiklet sayısı 20 olarak öngörülmüştür.

Kentsel Tasarım

Alaçam Kent Merkezinin Sivil Mimarlık Odaklı Rehabilitasyonu

Fotoğraf 50. Alaçam Kent Merkezi

Şekil 23. Alaçam Kent Merkezinin Sivil Mimarlık Odaklı Rehabilitasyonu Önerilen Konum

Alaçam Kent Merkezi, Kızılırmak Vadisi'nin sivil mimarlık örneği açısından en zengin yeridir. Alaçam Kent Merkezinin Sivil Mimarlık Odaklı Rehabilitasyonu projesi ile bu sivil mimarlık örneklerinin restorasyonunun ve yeniden kullanım olanaklarının araştırılmasının ilk adımı atılacaktır.

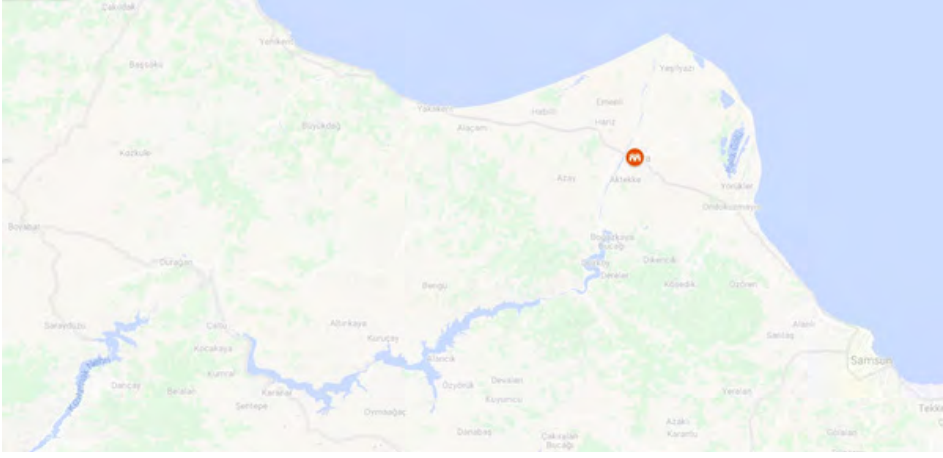
Şekil 24. Alaçam Kent Merkezinin Sivil Mimarlık Odaklı Rehabilitasyonu Önerilen Alan

Alaçam, Vezirköprü'yle Kızılırmak Vadisi'nin iki uçtaki iki kültürel odağı olma potansiyeline sahiptir. Vezirköprü; anıtsal cami, han, bedesten ve arasta gibi yapıları ile varlık gösterirken, Alaçam sivil mimarlık örnekleri ile var olacaktır. Bu da Kızılırmak Vadisi'nde birbirinden farklılaşan iki tarihi odağın oluşmasını sağlayacaktır.

Bafra Kent Merkezi Kentsel Tasarımı

Bafra Ovası Türkiye'nin en zengin tarımsal üretim alanlarından birisi. Bu tarımsal üretimin kentsel merkezi ise Bafra. Bafra Kent Merkezi Kentsel Tasarımı Projesi, Kızılırmak Vadisi Projesi kapsamında Bafra'nın bu değerli tarımsal üretiminin kentsel mekanda karşılığını bulması amacıyla yapılacaktır.

Fotoğraf 51. Bafra Kent Merkezi

Şekil 25. Bafra Kent Merkezi Kentsel Tasarımı Önerilen Konum

Bafra ilçe merkezinde seçilecek bir odak bölge yayalaştırılarak yüksek nitelikli olarak tasarlanacaktır.

Bafra'nın mevcut turizm değerleri arasında dikkat çekenler Tütün Müzesi ve Arkeoloji Müzesi'dir. Bu değerlerden birisini kapsayacak şekilde yapılacak yayalaştırma ile elde edilecek alan öncelikle Bafralılar için bir yaşam merkezi olacaktır. Bu yaşam alanı aynı zamanda Kızılırmak Vadisi Projesi kapsamında bölgeye gelecek turistler için de bir çekim alanı oluşturacaktır. Böylece Bafra'nın zengin tarımsal üretiminin ve Kızılırmak Deltası'nın sunduğu değerlerin yeniden yorumlanmasıyla elde edilecek geleneksel ve modern değerlerin satışını sağlayacak ticari alanlar da yaratılacaktır.

Fotoğraf 52. Bafra Tütün Müzesi

Şekil 26. Bafra Kent Merkezi

Bafra Burnu Çevre Tasarımı

1.355 km'lik yolculuğunu tamamlayan Kızılırmak, Bafra Burnu'ndan denize dökülür. Yolculuğu ile Türkiye'nin onda birini drene eden Kızılırmak, taşıdığı alüvyonlarla Bafra Ovası'nı oluşturmuştur. Bafra Ovası bu özelliği nedeniyle Türkiye'nin en zengin tarımsal üretim alanlarından biridir.

Fotoğraf 53. Bafrı Burnu

Şekil 27. Bafrı Burnu Çevre Tasarımı Önerilen Konum

Koşuköy Limanı ve Bafrı Deniz Feneri, Bafrı Burnu'nda Kızılırmak'ın iki yakasında iki ayrı odak. Bu iki odağı ve Kızılırmak'ın iki yakasını birbirine kavuşturan ilk bağlantı 6km içeride. Kızılırmak Vadisi projeleri kapsamında burada önerilen yaya köprüsü ve Bafrı Burnu'na önerilen Kızılırmak Müzesi'nin sağlıklı bir mekânsal çevrede yer alması amacıyla Bafrı Burnu Çevre Tasarımı hazırlanacaktır.

Şekil 28. Bafrı Burnu Çevre Tasarımı Önerilen Alan

Çalışma kapsamında mülkiyet, imar, kıyı kenar çizgisi gibi kavramlar ile Kızılırmak Deltası koruma statüleri dikkate alınarak Bafrı Burnu'nun önemli bir turizm odağı olması amaçlanmıştır. Bu kapsamda önerilen Kızılırmak Müzesi ve Bafrı Burnu Köprüsü'ne ek olarak alanın her iki yakasında yeme içme tesisleri de geliştirilecektir. Çalışma kapsamında ayrıca bölgede yapı ölçeğini değiştirmeyecek büyüklükte konaklama tesisleri de yapılabilir.

Fotoğraf 54. Balık Gölü İskelesi

Balık Gölü İskelesi Çevre Tasarımı

Balık Gölü İskelesi, Doğanca ile Kızılırmak Deltası'nın kontrollü alanının iki kapısından birisi. Bu alanda Balık Gölü İskelesi, Kızılırmak Deltası Ziyaretçi Merkezi, konaklama ve eğitim birimleri bulunuyor. Ayrıca otobüsle yapılan Delta turları buradan başlamaktadır. Otomobili ile deltayı ziyarete gelenler için araçlarını park edecekleri yer burasıdır. Deltayı bisiklet ya da elektrikli araçlarla ya da yürüyerek gezeceklerin ilk durağı da burasıdır.

Şekil 29. Balık Gölü İskelesi Çevre Tasarımı Önerilen Konum

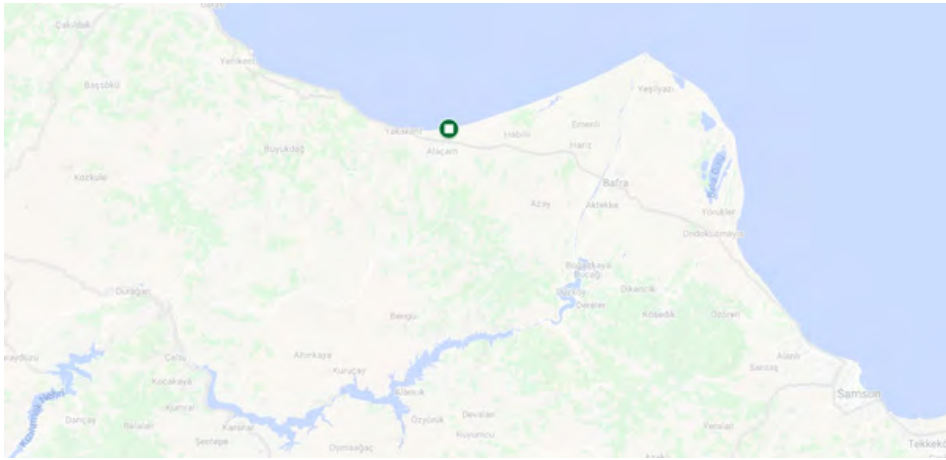
Bu mevcut değerlere ek olarak giriş kapısından doğu yönüne devam ederek Karadeniz'e ulaşan 700 m'lik derede kano kiralama olanağı oluşturulacaktır. Kızılırmak Vadisi Projesi kapsamında önerilen Gökyol ve Moloz Tepe projeleri de bu alanda konumlanmaktadır.

Balık Gölü İskelesi Çevre Tasarımı ile bu alanın Kızılırmak Deltası'nın girişi olma özelliğine yakışır bir çevresel tasarıma sahip olması amaçlanmıştır.

Şekil 30. Balık Gölü İskelesi Çevre Tasarımı Önerilen Alan

Geyikkoşan Çevre Tasarımı

Şekil 31. Geyikkoşan Çevre Tasarımı Önerilen Alan

Geyikkoşan; Geyik Baba, güreşler, kasaplık, plajı ve yeşiliyle Samsun – Sinop arasındaki en önemli çekim noktalarından birisi. Bu alanda ayrıca Samsun

Fotoğraf 55. Geyikkoşan

Fotoğraf 56. Geyikkoşan

Büyükşehir Belediyesi ve Alaçam Belediyesi'nin rekreatif amaçlı çalışmaları devam etmektedir. Çevre Tasarımı ile Geyikkoşan Sahili, söz konusu değerlere eklenecek yeni değerlerle üst ölçekli olarak ele alınacaktır.

Bu çalışmada Alaçam'ın Delta – Şahinkaya bağlantısında önemli bir odak olduğu hatırdta tutulacaktır. Tasarım aşamasında yaklaşık 3,5km mesafedeki Geyikkoşan – Alaçam ulaşımı da düşünülecektir.

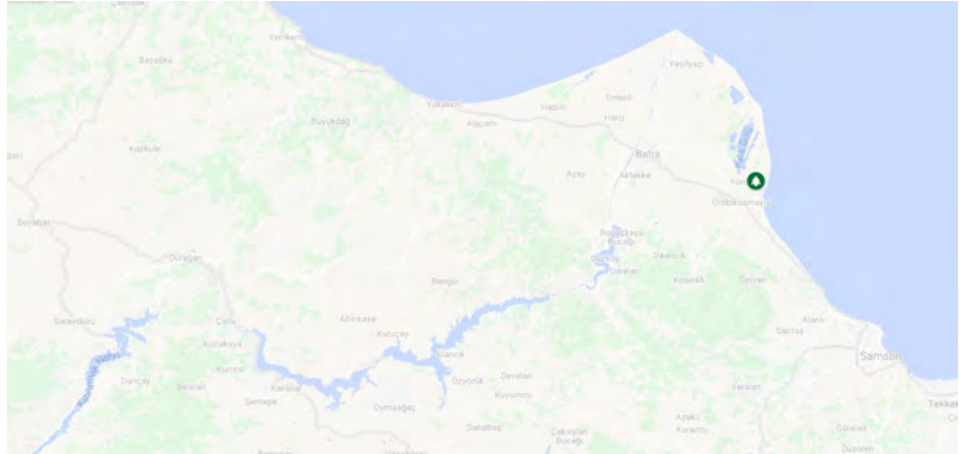

Şekil 32. Geyikkoşan Çevre Tasarımı Önerilen Alan

Tasarım çalışması, halihazırda tanınan bir değer olan Alaçam kasaplarının ve bölgenin etinin katma değer yaratarak ziyaretçilerle buluşması ve Geyikkoşan'ın sadece Kızılırmak Deltası için değil, aynı zamanda Doğu Karadeniz – Sinop aksındaki turistler için de bir mola noktası olmasını da sağlayacak şekilde bir kasaplar ve et lokantaları pazarı düzenlemesini de içerecektir.

Yörükler - Engiz Çevre Tasarımı

Şekil 33. Yörükler - Engiz Çevre Tasarımı Önerilen Konum

Yörükler Köyü, Samsun – Sinop devlet karayolundan ayrıldıktan sonra, Kızılırmak Deltası'na ilk adım atılan alan olarak kabul edilebilir. Samsun Büyükşehir Belediyesi tarafından burada yapılmış olan Karavan Parkı ve Kızılırmak Deltası Yörükler Ziyaretçi Merkezi, alan için iki önemli odaktır.

Şekil 34. Yörükler - Engiz Çevre Tasarımı Önerilen Alan

Buradan başlayan ve Karadeniz'e kadar devam eden bir yaya yolu düzenlemesi; yolun Karadeniz'e ulaştığı noktada yaklaşık 15 hektar büyüklüğünde bir alanda ise Bördeniz isimli konaklama yatırımı yapılacaktır.

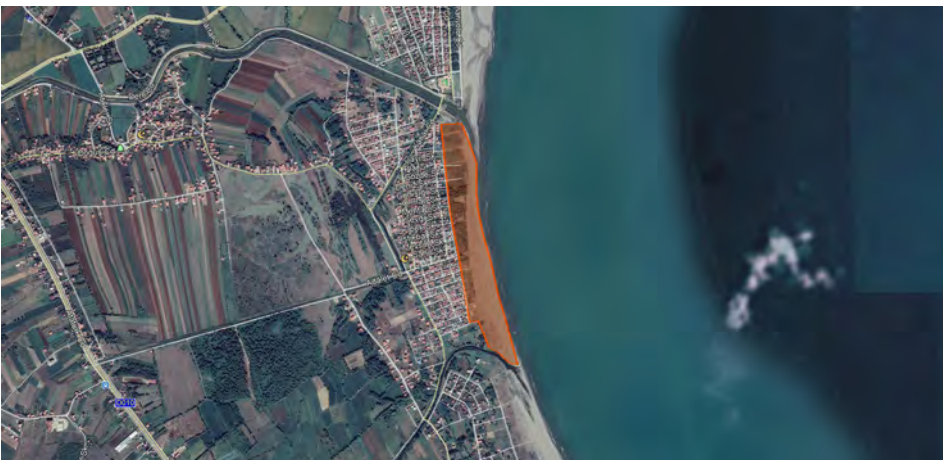
Bu alandan Bördeniz'e bisiklet, yürüme ve kano ile erişim mümkün olacaktır.

Yörükler - Engiz Çevre Tasarımı bu metinde tanımlanan önerilerin mekânsal kalitesinin nitelikli bir şekilde çözülmesi amacıyla yapılacaktır. Tasarımın temel hedeflerinden birisi Yörükler Köyü'nün yerel kalkınmasına destek olunmasıdır.

Yapı

19 Mayıs (Engiz) Plajı ve Piknik Alanı

Engiz Plajı geniş kumluk alanı ve uzun sahili ile deniz turizmi potansiyeli yüksek bir turistik odaktır. Sahip olduğu turizm potansiyelinin daha iyi değerlendirilebilmesi adına plaj tesislerinin nitelik ve nicelik bakımından yeniden ele alınması gerekmektedir. Tesislerin sayısının ve niteliklerinin kontrollü bir şekilde artırılması gerekmektedir. Doğal çevreyi tahrip etmemek adına kıyı kanununun gereklerini gözeterek özel tasarımlar yapılmalı ve taşıma kapasitesi çalışmalıdır.

Şekil 35. 19 Mayıs (Engiz) Plajı ve Piknik Alanı Önerilen Alan

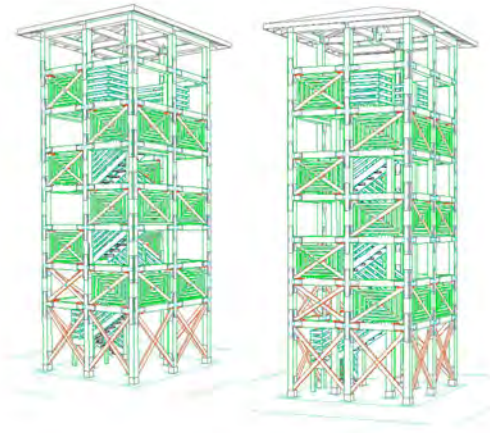
Render 1. Plaj Düzenlemesi
Tasarım Önerisi

Göller Bölgesi iç alanında Gözlem Kuleleri ve Yürüyüş Parkurları

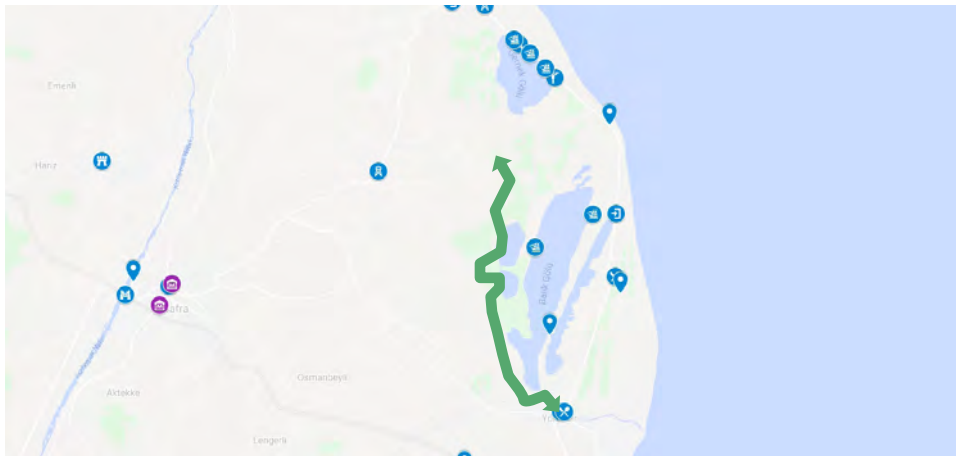
Göller Bölgesi olarak tarif edilen ve 3 önemli odağın bütüncül bir şekilde ele alınmasını hedefleyen projede uygulanması öngörülen gözlem kuleleri Delta için Doğa Koruma ve Milli Parklar tarafından tasarlanmış yapılardır.

Şekil 36. Göller Bölgesi İç Alanında Yapılacak Gözlem Kuleleri

Yürüyüş parkurları için mümkün olduğunca kuşların bulunduğu alanlara girmeden bölgenin dışından bir rota önerilmektedir. Sulak arazilerde suyun yükselme seviyelerine göre yükseltilmiş ahşap platformlar kullanılabilir.

Şekil 37. Göller Bölgesi İç Alanında Yürüyüş Parkurları

Engiz Tatil Köyü - Bördeniz

Şekil 38. Engiz Tatil Köyü - Bördeniz Önerilen Alan

Kızılırmak Deltası'nın en güneyinde, Karadeniz kıyısında ve koruma statülerine komşu yaklaşık 15 hektar büyüklüğünde bir alanda yapılacak konaklama yatırımlarıdır.

Şekil 39. Örnek, Marmaris - Bördübet

Bölgeye; Engiz ismine benzerliği, deniz kıyısında oluşu, kuşlar ve Marmaris'in benzer bölgesi Bördübet (Birds' Bed) benzerliği nedeniyle Bördeniz adı verilmiştir.

Bördeniz'in tüm yeme içme tedariki Bafra Ovası'nın zengin tarımsal üretiminden sağlanacaktır. Bördeniz'in lokantalarından en az birisi, Karadeniz'in en iyi lokantası olma hedefiyle hayata geçirilecektir.

Bördeniz'de coğrafi konumun verdiği avantajlarla deniz, dere, kara ve hava sporları yapılabilecektir.

Fotoğraf 57. Yörükler - Engiz Mevkii

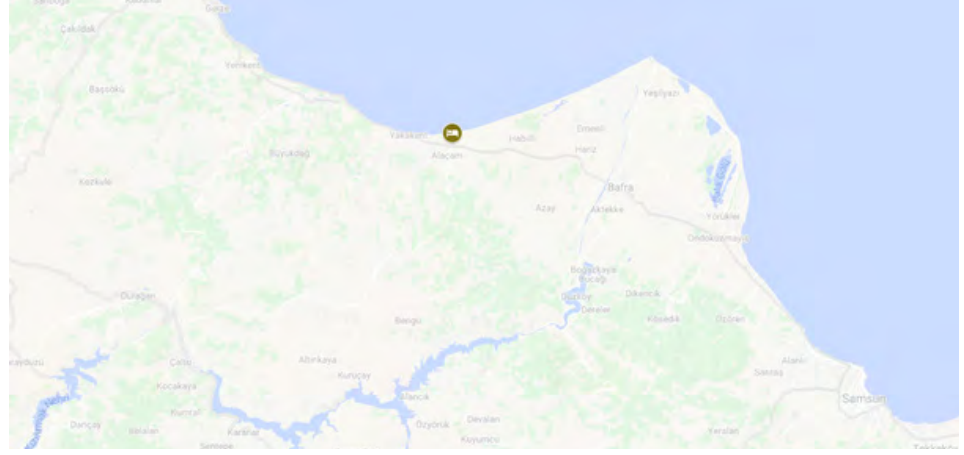
Geyikkoşan Oteli

Kızılırmak Vadisi'nin kuzeybatı ucundaki Geyikkoşan, mevcut turizm değerleri ile, Samsun – Sinop arasında denizin kıyısındaki yeşil bir yerleşim olarak önemli bir turizm odağı olma potansiyeline sahiptir. Geyikkoşan Oteli, bu potansiyeli hem Kızılırmak Vadisi hem de Samsun – Sinop yolundaki turizm hareketi için değerlendirecek bir konaklama yatırımdır.

Şekil 40. Geyikkoşan Oteli
Önerilen Alan

Fotoğraf 58. Alaçam
Öğretmenevi, Geyikkoşan
Sahil

Geyikkoşan Oteli, Alaçam – Kuruçay bağlantısı ile Şahinkaya Kanyonu'na ve Samsun – Sinop arasındaki turizm hareketine hizmet verebilir. Otel ayrıca Kızılırmak Deltası'nı ziyarete gelecekler için alternatif bir konaklama odağıdır.

Bunların yanında, Geyikkoşan Güreşleri'nin Kırkpınar benzeri bir turizm hareketine dönüştürülmesi adına güreşleri izlemeye gelecek ziyaretçiler için de en iyi konaklama alternatiftir.

Otel, Alaçam'ın kasap ve et kültürünü nitelikli bir şekilde sunacak bir lokantaya da ev sahipliği yapacaktır.

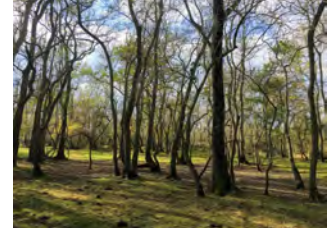
Render 2. Otel Tasarım
Önerisi

Tasarım ve yatırım aşamasında Geyik Baba, Geyikkoşan ve Geyik heykeli nedeniyle otelin Geyik temalı olması araştırılacaktır.

Gökyol (Yörükler Giriş Kontrol Noktasında Subasar Ormanı içinde Macera Parkı ve Gezi Alanı - Orman içi Rekreasyon)

Gökyol, Balık Gölü İskelesi mevkiinde, yerden 15-20 m yüksekte bir yürüme yoludur.

Fotoğraf 59. Gökyol için Önerilen Alan

Şekil 41. Gökyol için önerilen konum

Yüksek ağaçların üst dallarının karmaşık ekosistemi; kuşlar ve böceklerle, likenlerle ve mantarlarla iç içe geçmiş bir dünya gözlenebilecektir. Gökyol'un zemin seviyesinde ise Delta ve Kızılırmak Vadisi'nde ağaç kesitleri ve heykel ağaçlarla, ağaçlar hakkında bir başka boyutta bilgilendirme yapılacaktır.

Gökyol, Delta'nın ücretli gezilecek bölgesinde yer alacaktır. Bu nedenle Gökyol'a giriş için ek bir ödeme alınmayacaktır.

Şekil 42. Gökyol için Örnek, Kew Tree Top, Londra

Render 3. Gökyol Tasarım Önerisi

Kızılırmak Deltası Ziyaretçi Merkezi

Kızılırmak Deltası'nın jeolojisi ve oluşumu, tarihçesi, tarımsal üretimi ve kültürel değerleri hakkında bilgi veren bir ziyaretçi merkezidir. Balık Gölü İskelesi mevkiinde yer alan Doğa Eğitim Merkezi yapılarından birinde mekânsal ihtiyacı çözülecektir.

Ziyaretçi merkezinin odağı Kızılırmak Deltası olacaktır. Ancak bununla birlikte

Şekil 43. Kızılırmak Deltası Ziyaretçi Merkezi için Önerilen Konum

Kızılırmak'ın tamamından da kısaca bahsederek turistin Kızılırmak Müzesi'ni merak etmesini sağlayacak ve Müze'ye yönlendirecektir.

Fotoğraf 60. Kızılırmak Deltası Yörükler Doğa Eğitim Merkezi

Ziyaretçi merkezi içeriği aşağıdaki konu başlıklarıyla basitçe hazırlanacaktır:

- Kızılırmak
- Kızılırmak Vadisi Projesi
- Kızılırmak Deltası
- Doğal değerler: kuşlar, mandalar, atlar, kındıra, göl balıkları, deniz balıkları
- Kültürel değerler: Tarihçe, sosyal yaşam, göç, tarım, deltadaki inşaatlar ve yıkım, mevcut kültürel hayat

Render 4. Ziyaretçi Merkezi Tasarım Önerisi

Ziyaretçi merkezinde deltanın bir maketi bulunacaktır.

Render 5. Ziyaretçi Merkezi
Tasarım Önerisi

Kızılırmak Köprüsü

Şekil 44. Kızılırmak Köprüsü
için Önerilen Alan

Mevcutta Koşuköy Limanı ve Bafra Deniz Feneri'nin bulunduğu Kızılırmak'ın iki yakasını, tam Karadeniz'e döküldüğü noktada bağlayacak bir yaya köprüsüdür. İçeriye doğru ilk bağlantı 6 km sonra bir araç köprüsüdür.

Şekil 45. Örnek, Zalige
Köprüsü, Hollanda

Öneri köprü sadece iki yakayı birleştirmek için değil, kendisinin bir "landmark" olması hedefiyle tasarlanacaktır. Köprü, motorlu araçlar için değil yaya ve bisikletlilerin kullanımına yönelik olacaktır.

Render 6. Köprü Tasarım
Önerisi

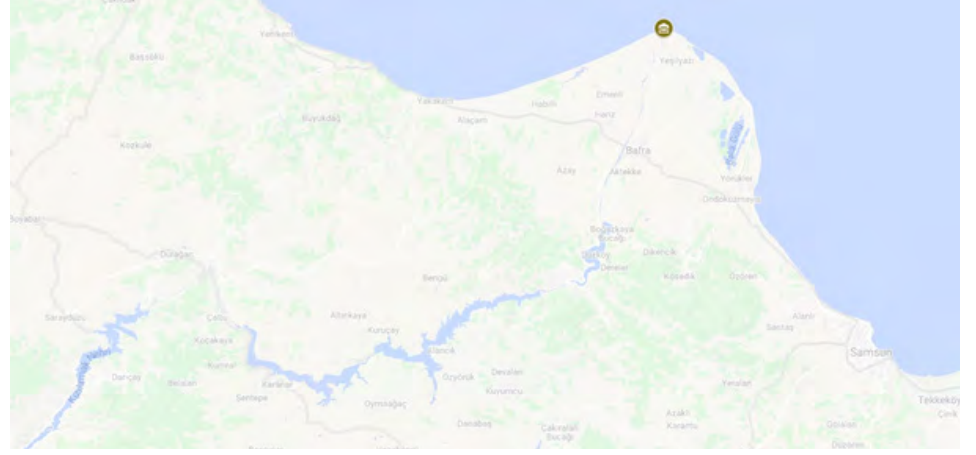

Render 7. Köprü Tasarım
Önerisi

Yaklaşık 250 m'lik bir açıklığı geçecektir. Tasarım aşamasında köprü'nün altından geçecek teknelerin ölçüsü ve Bafra - Bafra Burnu arasındaki diğer köprülerin yükseklikleri dikkate alınarak yükseklik belirlenmelidir.

Kızılırmak Köprüsü projesi için ulusal ya da uluslararası bir tasarım yarışması açılabilir gibi, doğrudan uluslararası bir star mimara iş olarak da verilebilir.

Kızılırmak Müzesi

Şekil 46. Kızılırmak Müzesi için Önerilen Konum

1.355 km uzunluğundaki Kızılırmak'ın, kaynağından itibaren Bafra'da denize döküldüğü yere kadar dokunduğu doğal ve kültürel değerlerin anlatılacağı müzedir. Bafra Burnu'nda konumlanacaktır. Müze'nin kesin yerine, Bafra Burnu Çevre Tasarımı çalışmasının yapılmasıyla karar verilecektir.

Müze'nin ana bölümleri şunlardır:

- Kızılırmak
- Karadeniz
- Hitit Uygarlığı
- Selçuklu

Render 8. Müze Tasarım Önerisi

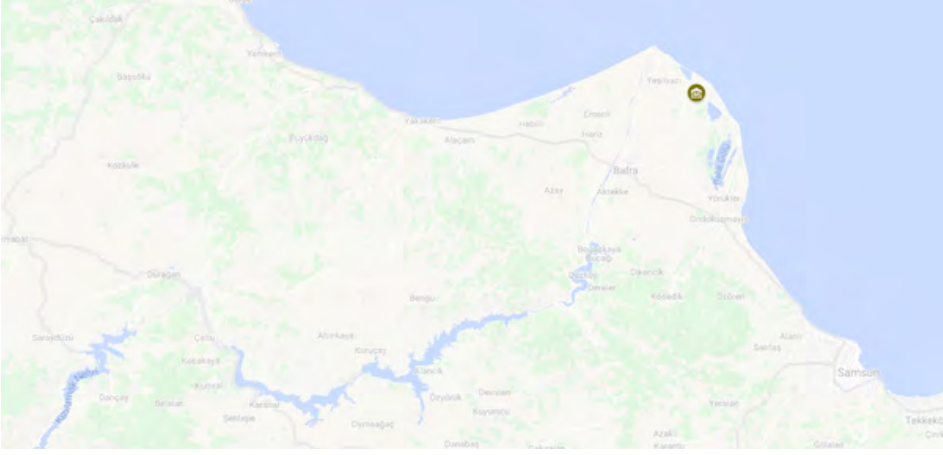

Render 9. Müze Tasarım Önerisi

Müze'de şu mekanlar bulunacaktır:

- Sergi holü
- Lokanta
- Hediyelik eşya dükkanı
- Tuvaletler
- Yönetim ofisi

Şekil 47. Kuş Tanıtım Birimi için Önerilen Yer Doğanca Ziyaretçi Merkezi

Fotoğraf 61. Kızılırmak Deltası Doğanca Ziyaretçi Merkezi

Müze, grafik ve dijital sergileme elemanları ile zenginleştirilecektir. Teşhir tanzim projesi aşamasında Kızılırmak boyunca kültür & doğa ekseninde sözlü tarih çalışmaları yapılacak ve Müze'de bunların ziyaretçilere ulaşması sağlanacaktır.

Kuş Tanıtım Merkezi

Doğanca Ziyaretçi Merkezi'ni oluşturan 3 parçalı yapıdan 1 modülü Kuş Tanıtım Merkezi'ne dönüşecektir. Burada sadece kuşlar hakkında bilgi verilecektir. Dünyadaki benzer odaklar, dünyadaki kuş yolları, Kızılırmak noktasının ilişkide bulunduğu alanlar ve bölgeye gelen kuşlar hakkında bilgi veren merkez Doğanca bölgesinin ana çekim unsuru olacaktır.

Fotoğraf 62. Örnek, Ruhr Müzesi

Render 10. Tanıtım Merkezi Tasarım Önerisi

Kuş Tanıtım Merkezi'nde Delta'da bugüne kadar gözlemlenen 359 kuş türünden yaklaşık 50 örnek doldurularak sergilenecektir.

Almanya'da yer alan Ruhr Müzesi'ndeki kuş sergileme yöntemi örnek olarak gösterilebilir.

Moloz Tepe Ziyaretçi Merkezi

Fotoğraf 63. Kızılırmak Deltası Moloz Tepeler

Şekil 48. Moloz Tepe Ziyaretçi Merkezi Önerilen Konum

Kızılırmak Deltası'nda geçtiğimiz yıllarda 350 kaçak yapı yıkıldı. Bu yıkımlardan bir kısmının molozları hafriyat olarak Delta'dan uzaklaştırıldı, bir kısmı ise bulunduğu yerde moloz tepeler oluşturdu. Bunlardan üç tanesi Balık Gölü İskelesi ile Doğanca arasındadır. Moloz Tepe Ziyaretçi Merkezi, bu tepelerden Balık Gölü İskelesi'nin hemen yakınında olanın bir ziyaretçi merkezine dönüşmesi ile elde edilecektir.

Şekil 49. Örnek, Blavand Bunker Museum

Moloz Tepe Ziyaretçi Merkezi'nin temel amacı, insanın doğaya verdiği zararın altını çizmektir.

Ziyaretçi Merkezi, mevcut molozlardan oyma yapılarak, en az müdahale ile oluşturulacaktır. Tasarım aşamasında açık ve yarı açık sergileme olanakları da düşünülecektir.

Render 11. Ziyaretçi Merkezi Tasarım Önerisi

Çalışma kapsamında diğer iki moloz tepesi de bilgilendirme tabelaları ile donatılacak, her iki tepenin de üzerine çıkılarak çevrenin izlenmesi için mekânsal düzenlemeler yapılacaktır.

Etkinlik

Bafra Gastronomi Festivali

Kızılırmak Vadisi'nin farklı bölgelerinin, çok farklı alanlarda sunduğu olanakları ülke çapında bir marka haline getirecek bir gastronomi festivalidir. Bafra'da önerilmektedir.

Samsun, 2018'de 21 alandaki üretimi ile Türkiye'de ilk 10'da yer alıyor. Bafra Ovası, bu tarımsal üretimin en önemli kaynağını oluşturuyor. Bafra; lahanana, pirinç, pırasa, ıspanak, fasulye gibi geleneksel Türk mutfağının önemli hammaddelerini oluşturan tarımsal üretime ev sahipliği yapıyor.

Bafra'nın kaymaklı lokumu ve nokulu, Türkiye ölçeğinde tanınan pidesi ve mihlama, herse, ıslama, kaypancak, yağlı yanıç, Bafra tuzlusu gibi yemekleri ile gastronomi alanında nitelik ve nicelik olarak oldukça zengin.

Hemen yanındaki Alaçam ise ardındaki yaylalarda beslenen hayvanların etleri ile Samsun ve bölgede zaten etiyle meşhur bir bölge.

Derbent Barajı önemli bir alabalık üretim alanı. Kızılırmak Deltası ise önemli bir sazan, sudak ve kefal balıkçılığı alanı. Bir yandan da Kızılırmak Vadisi Projesi 70km'lik deniz sahiline sahip ve Karadeniz'in lezzetli balıklarını ziyaretçilerine sunabiliyor.

Oymaağaç oğlak kebabı ve kaz tiridi ise Şahinkaya bölgesinde ziyaretçilerin yeni tatları deneyimlemesine olanak verecek gastronomik değerler.

Bafra Gastronomi Festivali, sponsorlar ve Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı Strateji Geliştirme Dairesi Başkanlığı'na devredilen Tanıtma Fonu destekleri ile hayata geçirilebilir.

Kızılırmak Deltası'nda Mimarlık Kültürünün Geliştirilmesi

Kızılırmak Deltası koruma alanı içinde kalan yerleşimlerde yaşayanların mimarlık kültürünün geliştirilmesi amaçlı etkinlik / kurumsallaşma çalışmasıdır.

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü tarafından hazırlatılan Samsun Kızılırmak Deltası Doğal Sit Alanları Sulak Alan ve Kuş Cenneti 2018-2022 Yönetim Planı, alanın yönetimi ve korunması ile ilgili çeşitli eylemler içermektedir. Yönetim Planı'nda ayrıntılarına girilmemiş konulardan birisi korunan alan içinde ve çevresindeki yapı stokunun nitelikli hale getirilmesi ve yeni üretimlerin nitelikli yapılmasıdır. En önemli sorunlardan olan mimarlık ve şehirleşme sorunu, Türkiye'nin başka yerlerinde olduğu gibi Delta'da kendini göstermiştir.

Fotoğraf 64. Bafra Pidesi

Fotoğraf 65. Bafra'da Tarım Arazileri

Fotoğraf 66. Delta'daki Mevcut Yapılaşma

Fotoğraf 67. Delta'daki Mevcut Yapılaşma

Buna çare olarak İdare tarafından Delta'daki bir dizi kaçak bina yıkılmış, bir dizi binanın da cephesi iyileştirilerek güzelleştirilmeye çalışılmıştır.

“Kızılırmak Deltası'nda Mimarlık Kültürünün Geliştirilmesi” projesiyle, korunan alan içinde kalan yerleşimlere mimarlık bilgisinin düzenli olarak aktarılması amaçlanmaktadır. Çalışma alanı bilinçli bir şekilde küçük tutulmuştur. Delta'daki çalışma bir pilot çalışmadır ve başarılı olması durumunda tüm Kızılırmak Vadisi'ne yaygınlaştırılabilir.

Fotoğraf 68. Bafra'da Tarım Alanları

Fotoğraf 69. Vezirköprü'de Tarım

Kızılırmak Tarım Festivali

Zengin tarımsal üretimin çeşitli yaratıcı araçlarla parlatılmasını amaçlayan bir etkinlikler silsilesidir. Bafra'da yapılması önerilmektedir.

Yiyecek, gösteri, el sanatları, çocuk aktiviteleri, müzik, çeşitli kültürel gösteriler, traktörler, interaktif eğlenceler içeriğini oluşturacaktır.

Kentli ve kırsal alandan çocukların, oyuncak traktörleri ve bisiklet sürmeleri teşvik edilecektir. Kentli çocukların tarımsal üretimi erken yaşta daha yakından tanımasını sağlayacak çocuk etkinlikleri organize edilecektir.

“Traktör Geçidi”, “En Güzel Manda Yarışması” gibi bölge ve tarımla yakından ilişkili etkinlikler oluşturulacaktır. Balıkçı sandalları ile balığa çıkmak, tarladan sebze toplamak gibi etkinlikler mevsimin el verdiği ölçüde yapılacaktır.

Kızılırmak Tarım Festivali'nin Bafra'da nerede yapılacağı ile ilgili olarak bir ön fizibilite yapılması önerilmektedir. Potansiyel alanlar şunlardır:

- Bafra Kızılırmak Sedde (Çetinkaya Köprüsü ile birlikte)
- Yörükler Köyü
- Doğanca Köyü
- Bafra Burnu

Kuş Gözlem Maratonu

Dünyada olduğu gibi Türkiye'de de yaygınlaşmaya başlayan bir gözlem sporu olarak nitelendirilen kuş gözlemciliği aktivitesi, gruplar halinde ve düzenli bir etkinlik olarak düzenlenebilmektedir. Kızılırmak Deltası bu tür bir organizasyon için uygundur. Ancak bu etkinliklerin taşıdığı bazı riskler bulunmaktadır. Bu risklerin en aza indirilmesi için mutlaka 19 Mayıs Üniversitesi Ornitoloji Bölümü ile birlikte çalışılmalıdır.

Delta'da Kuş Gözlem Maratonu adı altında yıl içinde belirli dönemlerde etkinlikler düzenlenmesi önerilmektedir. Bu dönemler için zamanlama organizasyonu çok önemlidir ve Üniversite'nin uygun gördüğü tarihler arasında, belirli sayıdaki ziyaretçi grupları ile etkinlikler yapılmalıdır. Kuşlara ve yaşam ortamlarına zarar gelmemesi için tüm gerekli önlemler alınmalıdır.

Fotoğraf 70. Hong Kong Kuş Gözlem Maratonu (Kaynak: Yoon Lee/EAAFP)

BÖLGE 2: KAPIKAYA VE BAĞLANTILARI

Yaya Erişimi

Fotoğraf 71. Asarkale Bölgesi

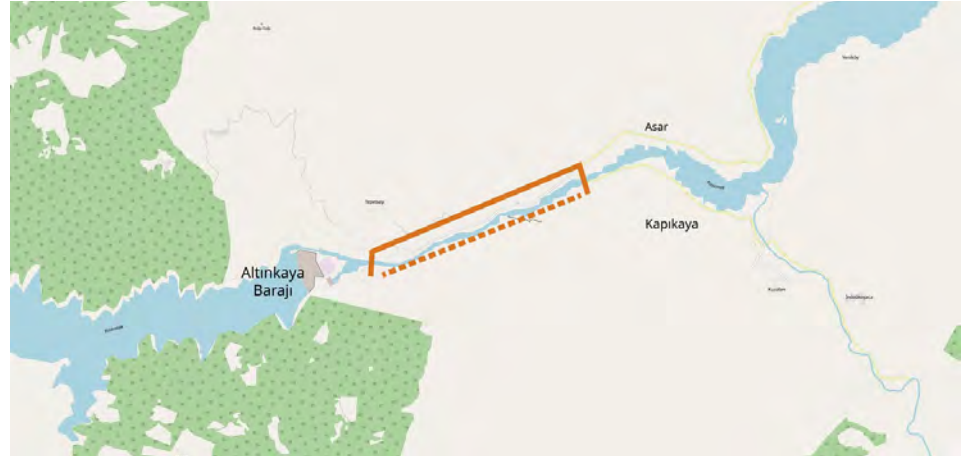
Asarkale Doğa ve Kültür Yolu

Şekil 50. Asarkale Doğa ve Kültür Yolu için Önerilen Konum

Altinkaya Barajı'yla Derbent Barajı arasında bulunan iki köprü arasındaki yolun mevcut halinin yaya erişimi ile desteklenmesi ve söz konusu iki köprü arasında Kızılırmak üzerinde bir ring oluşmasını sağlayacak şekilde yaklaşık 1,5 km'lik yeni yaya yolu (Kral Mezarları Yolu) yapılması ile oluşacak parkurdur. Söz konusu parkurun toplam uzunluğu yaklaşık 7,5 km'dir.

3m genişliğinde olacak yaya yolu bir kültür rotası olarak oluşturulacaktır.

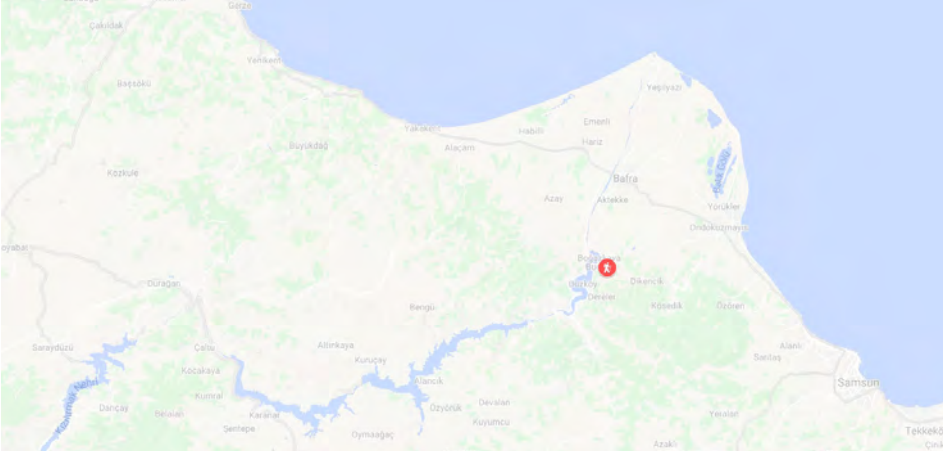

Şekil 51. Asarkale Doğa ve Kültür Yolu için Önerilen Yürüyüş Parkuru

Parkur üzerinde Asarkale Kamp Alanı, Kral Mezarları Yolu, Asarkale odakları bulunmaktadır. Ayrıca ring hattından en çok 500 m uzaklıkta da Altinkaya Ziyaretçi Merkezi bulunmaktadır.

Kızılırmak'ın bu bölümü Kızılırmak Vadisi Projesi bütününde Şahinkaya Kanyonu ve Kızılırmak Deltası'yla birlikte görselliği en iyi yerlerindedir. Ayrıca daralan kesit nedeniyle suyun zaman zaman hızlanması rafting yapılabilmesine de olanak verebilir.

Boğazkaya Yürüme Parkuru

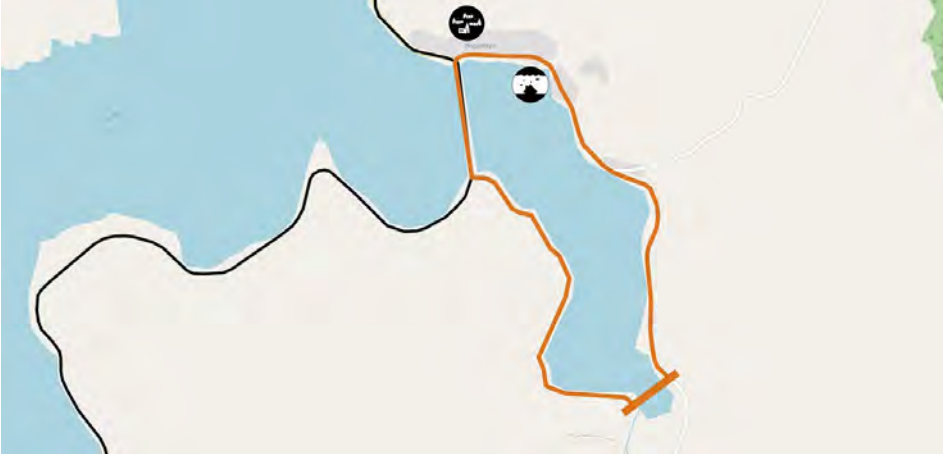
Şekil 52. Boğazkaya Yürüme Parkuru için Önerilen Konum

Derbent Barajı'nın yapılmasıyla Boğazkaya Körfezi'nde sular altında kalan bazı yapıların izlenmesini sağlayacak yürüyüş parkurudur.

Boğazkaya'dan Ozan'a giden yolun yaya odaklı rehabilitasyonu ile Ozan'ın kuzeyinden Boğazkaya'ya toplam 1,5 km'lik yeni bir yaya yolu oluşturulmasıyla Boğazkaya Körfezi etrafında, bir kısmı da köprü olan 4km'lik bir ring parkur oluşturulabilecektir.

Fotoğraf 72. Boğazkaya

Şekil 53. Boğazkaya Yürüme Parkuru için Önerilen Rota

Boğazkaya mevcutta 4-5 kadar lokantaya ev sahipliği yapmaktadır. Bu işletmelerin neredeyse tümü alabalık ağırlıklı menülere sahiptir. Bölgede hem başka türde menüsü olan lokantalar hem de soğuk ve sıcak içecek servisi yapacak kafeteryalar teşvik edilecektir.

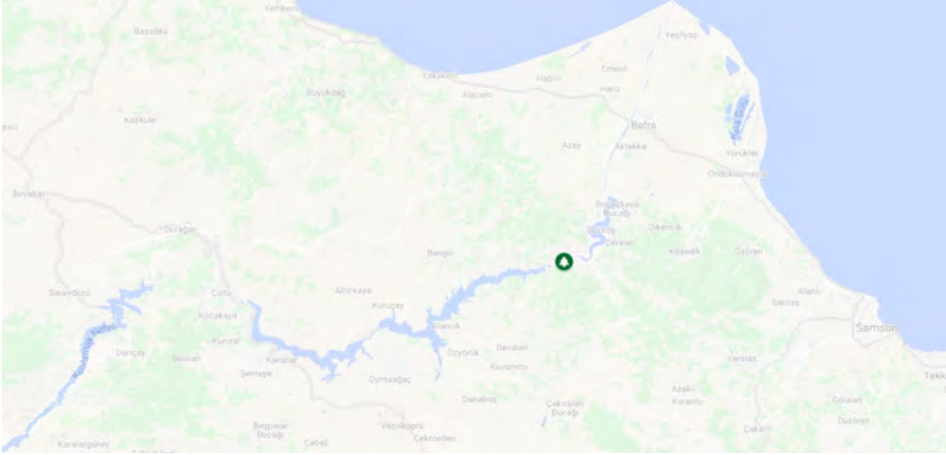
Derbent Bisiklet Parkuru

Fotoğraf 73. Derbent Barajı ve çevresi

Kentsel Tasarım

Asarkale Çevre Tasarımı

Şekil 56. Asarkale Çevre Tasarımı Önerilen Alan

Altinkaya Barajı'yla Derbent Barajı arasında bulunan iki köprü arasında Kızılırmak üzerinde bir yaya parkuru oluşturulacaktır. Bu parkur üzerinde Asarkale, Kızılırmak'ın her iki yakasında Asarkale Kaya Mezarları, Asarkale Kamp Alanı bulunmaktadır. Altinkaya Ziyaretçi Merkezi ve Altinkaya Barajı ise alanın komşularıdır. Altinkaya Barajı'na kuş uçuşu 1,5 km mesafedeki Akalan Şelalesi de bölge için bir çekim unsurudur. Tasarım alanında şelaleye gelecekler için temel ihtiyaçlar da sağlanabilecektir.

Şekil 57. Asarkale Çevre Tasarımı Önerilen Alan

Ayrıca bu alan rafting ve kano için de potansiyeller barındırmaktadır.

Asarkale Çevre Tasarımı ile Kızılırmak üzerindeki bu 7,5 km'lik yolun ve diğer değerlerin nitelikli bir şekilde tasarlanması hedeflenmektedir.

Fotoğraf 74. Asarkale

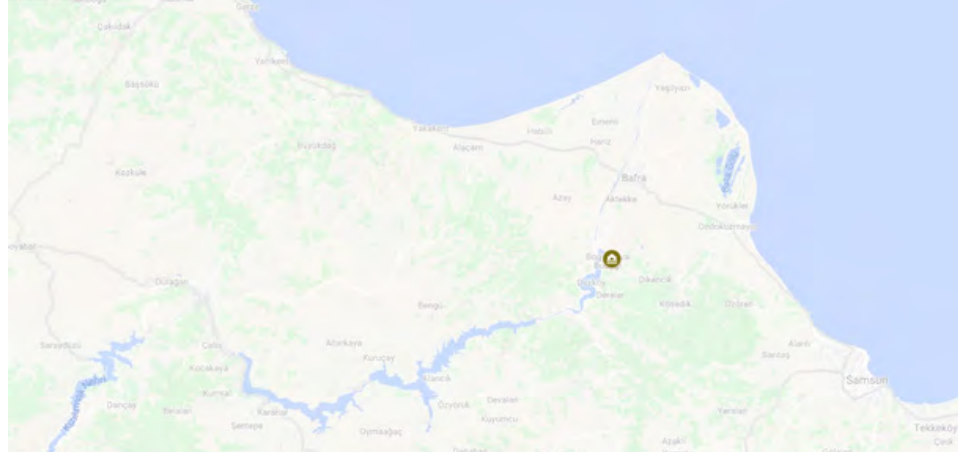

Şekil 58. Boğazkaya Çevre Tasarımı Önerilen Alan

Fotoğraf 75. Boğazkaya Mahallesi

Boğazkaya Çevre Tasarımı

Boğazkaya Körfezi'nde sular altında kalan yapıların izlenmesini sağlayacak yürüyüş parkuru ile Boğazkaya Mahallesi'ndeki mevcut köy dokusunun bütüncül bir şekilde ele alınması ve Boğazkaya'nın ziyaretçiler için tercih edilir bir destinasyon olması amacıyla yapılacak çalışmadır.

Köy bütünü için 1/2.000 ölçeğinden başlayacak çalışma, lokantaların olduğu bölgede 1/500 olarak yapılacaktır.

Şekil 59. Boğazkaya Çevre Tasarımı Önerilen Alan

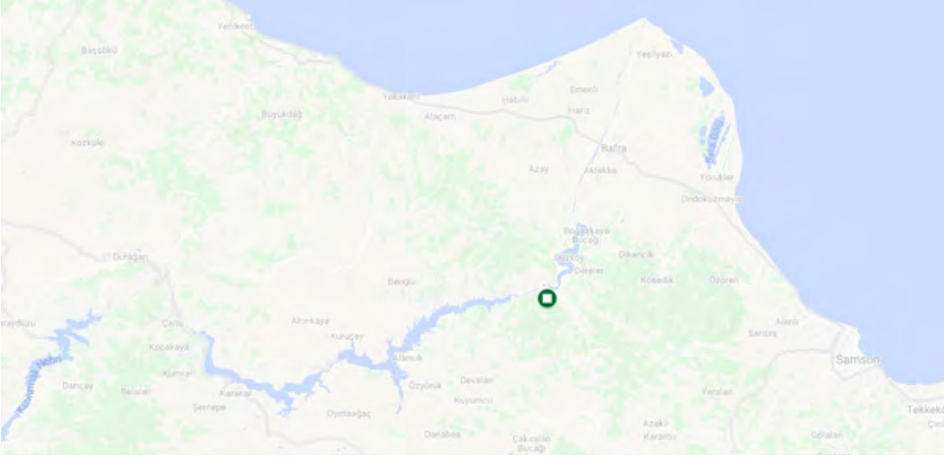
Bu kentsel tasarım çalışması, Kızılırmak Vadisi köyleri (mahalleleri) için hazırlanacak tasarım rehberi ile desteklenecektir. Çevre tasarımı kapsamında mevcut yeme içme tesislerine ek olarak 2-3 yeni tesis önerisi geliştirilecektir.

Çalışma kapsamında Boğazkaya Körfezi'nin çevresi, sanat ve tasarım yolu olarak projelendirilecektir. Boğazkaya Çevre Tasarımı bu sanat ve tasarım yolunun önümüzdeki 1, 5 ve 10 yıl nasıl kullanılacağına ilişkin öneriler oluşturacaktır.

Kapıkaya Çevre Tasarımı

Kapıkaya, yamaç paraşütü için sağladığı iyi iklim koşulları ile kısa sürede bu sporun meraklıları tarafından tercih edilen bir alan. İlk kez 2017'de ve üçüncüsü 2019'da yapılan Kapıkaya Festivali ile kalabalık kitlelere ev sahipliği yapan

Kapıkaya, aynı zamanda Kızılırmak Vadisi'nin seyredilebileceği ve herkesin erişebileceği önemli noktalarından birisi.

Fotoğraf 76. Kapıkaya

Şekil 60. Kapıkaya Çevre Tasarımı Önerilen Alan

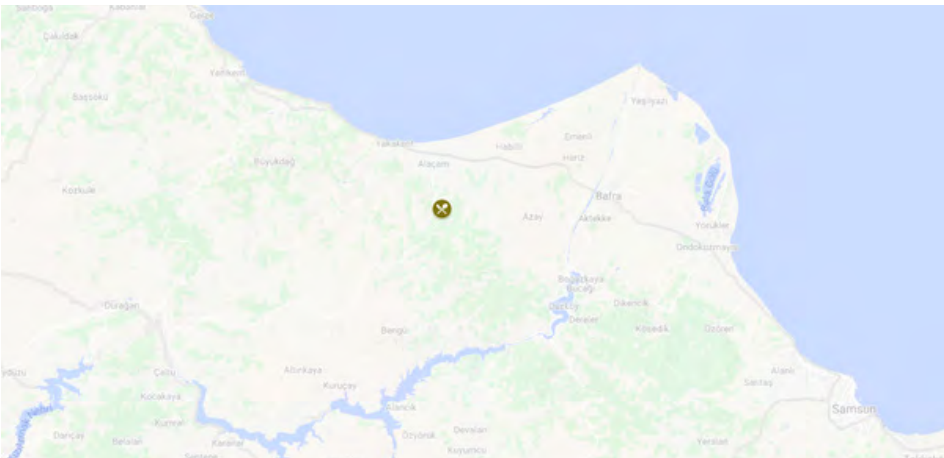
Her yıl on binlerce kişi tarafından ziyaret edilen alanın nitelikli bir mekânsal kalite sunması amacıyla Kapıkaya Çevre Tasarımı yapılacaktır.

Şekil 61. Kapıkaya Çevre Tasarımı Önerilen Alan

Yapı

Alaçam - Durağan Yolunda Yeme - İçme Tesisi ve Seyir Noktası

Fotoğraf 77. Alaçam - Durağan Yolunda Yeme - İçme Tesisi ve Seyir Noktası

Şekil 62. Alaçam - Durağan Yolunda Yeme - İçme Tesisi ve Seyir Noktası Önerilen Konum

Alaçam – Durağan yolu, Kızılırmak Deltası ile Şahinkaya Kanyonu'nun kısa vadedeki en güçlü ve kısa ulaşım olanağıdır. Durağan yolu, Alaçam'da itibaren yükselerek 1.400 m'yi aşar. Yol bir sırt aksını takip eder ve başlangıçta yol boyunca hem Delta hem de Yakakent tarafı izlenebilir.

Render 12. Yeme-İçme Tesisi ve Seyir Noktası Tasarım Önerisi

Bu yükselme sırasında Alaçam'dan hemen sonra Ortaköy Mahallesi civarında yapılacak seyir odaklı bir yeme - içme tesisi bu proje paketinin konusudur.

Render 13. Yeme-İçme Tesisi ve Seyir Noktası Tasarım Önerisi

Tesis, Kızılırmak Deltası'nın en iyi izleneceği yer seçilerek yapılacaktır.

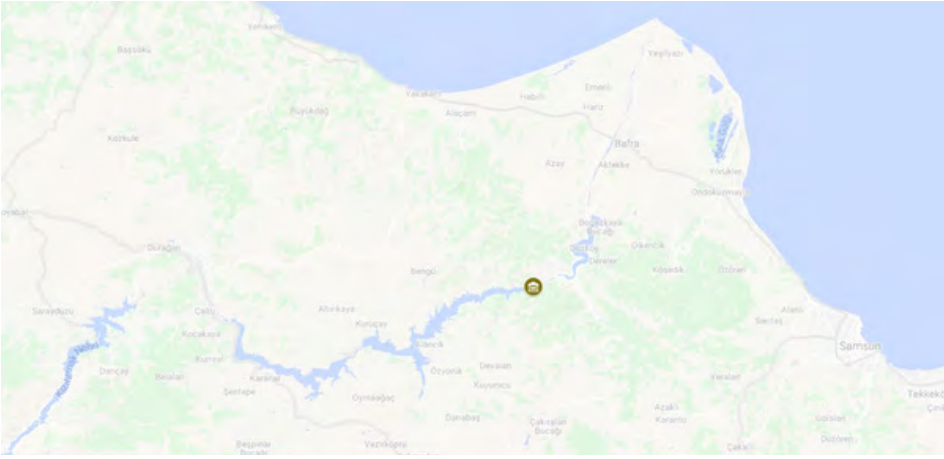
Söz konusu tesiste Alaçam'ın et ve kasap kültürü gastronomik değer olarak sunulacak; ancak standartlaşmış ve artık ziyaretçiler için sıradanlaşmış kalıplardan ve tesis yapısından uzak durularak yenilikçi bir odak oluşturulacaktır.

Altinkaya Ziyaretçi Merkezi

Türkiye'nin enerji üretimi, yenilenebilir kaynaklar, fosil yakıtlar, Kızılırmak üzerindeki barajlar ve Altinkaya Barajı hakkında bilgiler verecek enerji odaklı bir ziyaretçi merkezidir.

Fotoğraf 78. Altinkaya Barajı

Şekil 63. Altinkaya Ziyaretçi Merkezi için Önerilen Konum

Fotoğraf 79. Altinkaya Barajı

Ziyaretçi merkezinde şu mekanlar bulunacaktır:

- Sergi holü
- Giriş ve hediyelik eşya dükkanı
- Tuvaletler

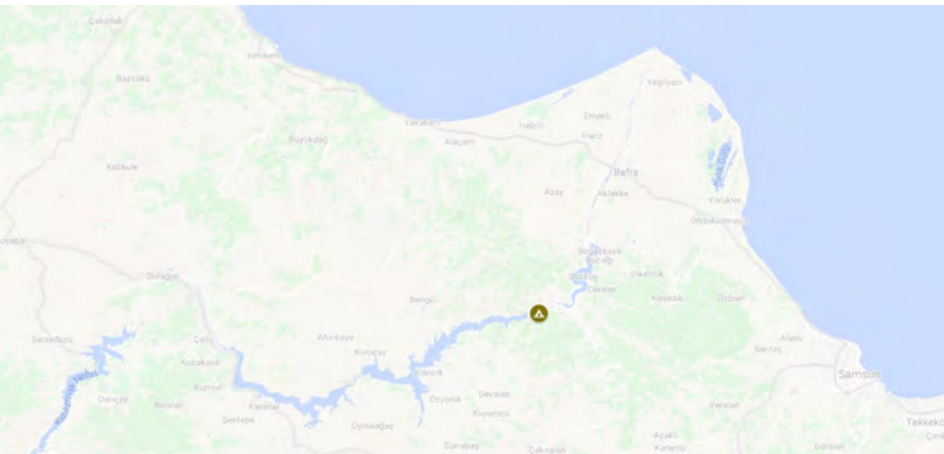
Render 14. Ziyaretçi Merkezi Tasarım Önerisi

Render 15. Ziyaretçi Merkezi Tasarım Önerisi

Ziyaretçiler sadece merkezi gezebilecekleri gibi baraj turu da satın alabileceklerdir.

Asarkale Kampı

Fotoğraf 80. Asarkale

Şekil 64. Yeniden Düzenlenmesi Önerilen Asarkale Kamp Alanının Konumu

Altinkaya Barajı'ndan hemen sonraki köprü'nün 500m kadar doğusunda oluşturulacak bir kamp alanıdır.

Render 16. Kamp Alanı
Tasarım Önerisi

Render 17. Kamp Alanı
Tasarım Önerisi

Söz konusu kamp alanı Kapıkaya Festivali'nin ana kamp alanı olarak konumlandırılacaktır. Kamp alanı, bölgeye gelen kampçıların konaklayabileceği şekilde, 12 ay boyunca açık tutulacaktır. Kamp alanında karavanlara da hizmet verilecektir. Kamp alanı, Akalan Şelalesi'ne gelecek günübirlik ziyaretçiler için de ilk uğrak nokta ve güvenle araçlarını park edebilecekleri bir odak olarak planlanacaktır.

Render 18. Kamp Alanı
Tasarım Önerisi

Render 19. Kamp Alanı
Tasarım Önerisi

Asarkale Kampı'nda doğa sporcuları için bir seminer salonu (en çok 50 kişilik); sabit erkek ve kadın tuvaletleri (4'er adet) ile 2 adet duş da bulunacaktır. Ayrıca festival sırasında getirilecek 50 tuvalet için de düzenleme yapılacaktır.

Kamp alanında 500 çadır ve 10 karavan için yer düşünülecektir.

BÖLGE 3: ŞAHİNKAYA KANYONU VE BAĞLANTILARI

Statü Kazandırma

Soruk Kırsal Turizm Vadisi

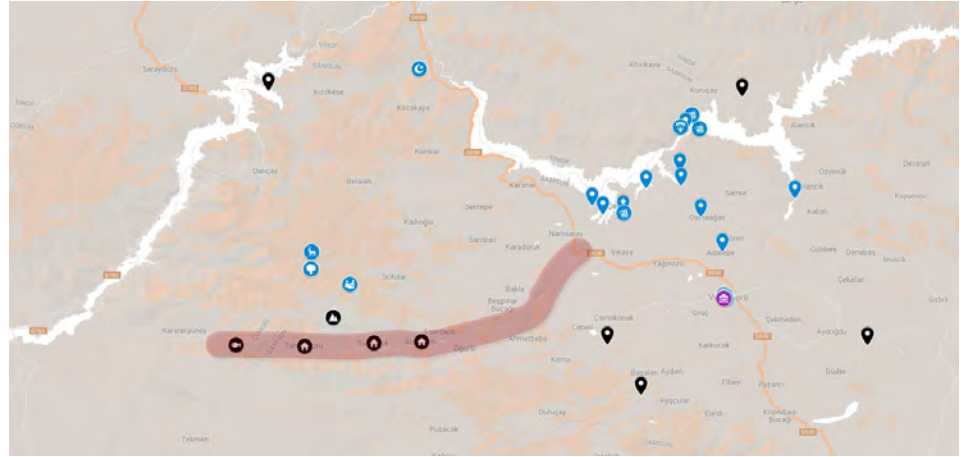

Fotoğraf 81. Tahtaköprü Dokuma Atölyesi

Şekil 65. Soruk Kırsal Turizm Vadisi Önerilen Konum

Yüksekliği 1800m'ye yaklaşan Kunduz Dağı'nın güneyinde Gölbel Gölü'nden başlayan Soruk Deresi, Vezirsuyu Tabiat Parkı ile Çeltik arasından Kızılırmak'a kavuşur. Bu vadi üzerinde Gölbel Gölü'nden sonra sıralanan Tahtaköprü ve Sarıdibek mahalleleri Kunduz Dağı'nın güneyinde, vadi içinde Kunduz'dan 700m alt kotta bir coğrafi dizi oluşturur. Sırtını Kunduz'a yaslayan bu mahalleler aynı zamanda kırsal turizm potansiyeli ile dikkat çekiyor. Bu alan Soruk Kırsal Turizm Vadisi olarak isimlendirilecek ve bir bütün olarak ele alınacaktır.

Şekil 66. Soruk Kırsal Turizm Vadisi Önerilen Rota

Özellikle halı ve heybe gibi çeşitli dokumalarla dikkat çeken bölge, kırsal turizm açısından oldukça zengin. Kızılırmak Vadisi'nin kış turizmi potansiyeli taşıyan odağı Kunduz Dağı'na olan yakınlığı ise Soruk Kırsal Turizm Vadisi'ni bir başka açıdan da değerli kılıyor.

Ulaşım

Deniz Turları Sisteminin Rehabilitasyonu

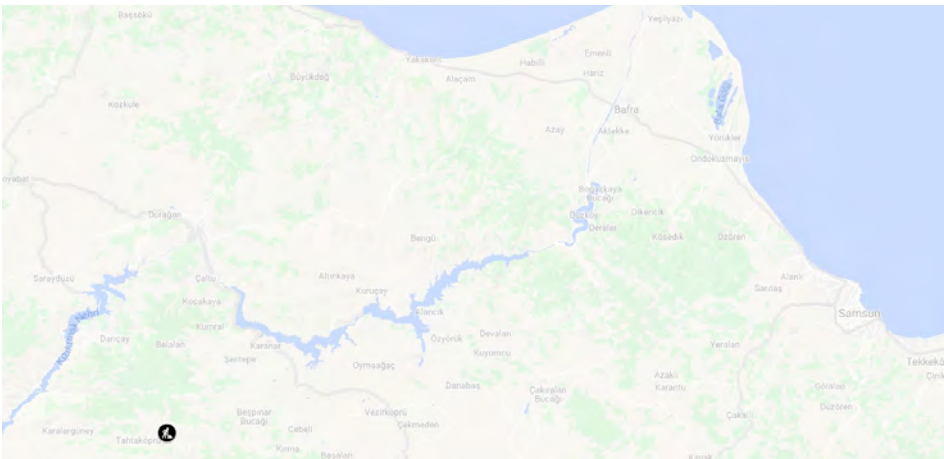
Mevcut durumda Kızılırmak Vadisi'nde turizm amaçlı tekne kullanımı sadece Şahinkaya Kanyonu'nda yapılmakta; Kızılırmak Vadisi'nin diğer iki bölgesi olan Delta ve Derbent Barajı'nda mevcut durumda turizme yönelik tekne turları yapılmamaktadır.

Şahinkaya'da, Türkmen İskele'den kalkan tekneler Güneybatı yönünde ilerleyerek kanyonu tamamlıyor ve geri dönerek turunu tamamlıyor. Bu geziler Şahinkaya Kanyonu etrafındaki köylülerin girişimcilikleri ile yapılabiliyor. Tekneler genelde salaş, bakımsız ve en önemlisi motor teknolojileri eski. Samsun Büyükşehir Belediyesi'nin Samsunum 3 teknesi ise genellikle kullanılmıyor. Altinkaya Barajı'nın -Kaplancık Kanyonu başta olmak üzere- diğer destinasyonları için ise tekne turları yapılmıyor.

Derbent Barajı'nın tekne ile gezilmesi için çekici değerleri bulunmamaktadır. Altinkaya Barajı'nda ise özellikle Kaplancık Kanyonu'na uzun vadede turlar düzenlenecektir. Hem bu turlarda hem de Şahinkaya'daki turlarda iki konuda yenilik yapılacaktır: Bunlardan ilki bölgenin yerel değerleri ve Falcon Fest'in taşıdığı dinamik imge bir arada düşünülerek tekne tasarımlarının yeniden ele alınmasıdır. İkincisi gezilerin sessiz ve çevre dostu elektrik enerjili teknelerle yapılmasıdır.

Elektrik enerjili tekneler ayrıca Delta'da; Yörükler ile Engiz Tatil Köyü arasındaki 3,5km'lik mesafede de kullanılabilir. Delta'da daha küçük kanolarla, az sayıda turistle doğal hayatın izlenmesine yönelik yapılacak turlar ise Delta Alan Başkanlığı'nın bilimsel danışmanlığında hayata geçirilebilir.

Soruk Kırsal Turizm Vadisi – Kunduz Yolu

Fotoğraf 82. Şahinkaya Kanyonu Tekne Turları

Şekil 67. Soruk Kırsal Turizm Vadisi – Kunduz Yolu Düzenlemesi Önerilen Nokta

Mevcutta Kunduz'a erişim Vezirsuyu Tabiat Parkı yakınındaki kavşaktan sağlanmaktadır. Yaklaşık 1.000 m kotundaki Soruk Kırsal Turizm Vadisi'nden,

en yüksek noktası 1.800 m'lere ulaşan Kunduz Dağı'na ulaşımında iyileştirilecek yol hem Kunduz Dağı'nın ikinci erişimi olacak hem de Soruk Kırsal Turizm Vadisi'ni destekleyecektir.

Şekil 68. Soruk Kırsal Turizm Vadisi – Kunduz Yolu Düzenlemesi Önerilen Rota

Bu erişim için mevcutta birkaç orman yolu bulunmaktadır. Bu yollardan birisi binek araçların kullanabileceği niteliğe getirilecek, diğerleri ise arazi araçlarının (offroad amaçlı) kullanımı için düzenlenecektir.

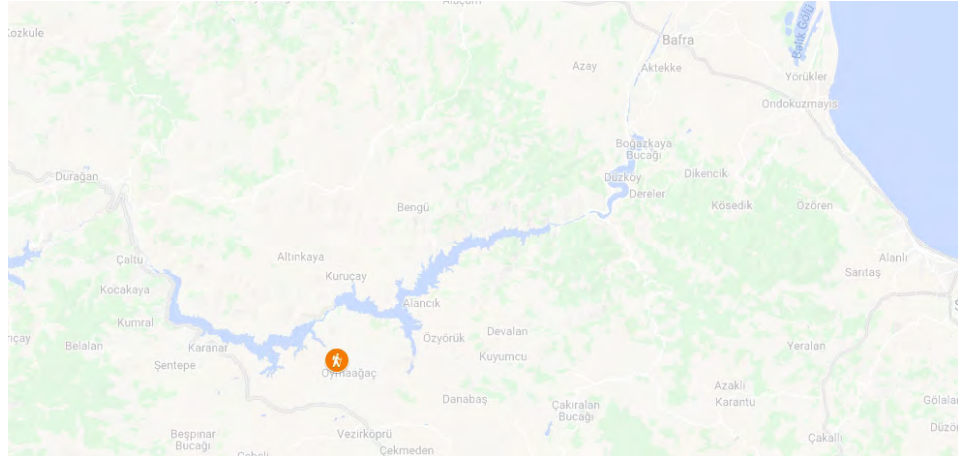
Yaya Erişimi

Nerik Kültür Yolu

Şahinkaya Spor Köyü'nden Oymaağaç'a yapılacak bir bisiklet ve yürüme yoludur. Bu kültür yolunun bir ucunda kanyonun turizm amaçlı kullanımının ve ekstrem sporların odağı olarak konumlandırılacak Şahinkaya Spor Köyü; öte yanında ise Hititlerin dini merkezi olduğu tahmin edilen Nerik bulunmaktadır.

Fotoğraf 83. Oymaağaç Höyüğü Ören Yeri

Şekil 69. Nerik Kültür Yolu için Önerilen Konum

3,5 km uzunluğundaki yolun eğimi %2'dir (kabul edilen en çok %4'tür). Burada geniş araç yolu yapılmayacaktır. Şahinkaya Spor Köyü'nde 10 adet elektrikli bisiklet bulunacaktır.

Şekil 70 Nerik Kültür Yolu için Önerilen Rota

Şahinkaya Yürüme Rotaları ve Seyir Noktaları

Şahinkaya Kanyonu'nun Doğu ve Batı yakalarında yürüme rotalarının ve bu rotalara eşlik eden seyir teraslarının oluşturulması işidir.

Batı yakası yürüyüşçüleri; Spor Köyü'nden tekne ile gelecekleri Kuruçay İskelesi'nden, özel araçlarla Şahinkaya Batı Otoparkı'na ulaşacaklardır. Yürüyüş rotası buradan başlayacak ve Kanyonun kuzeybatı ucundaki Spor Köyü İskelesi'nin karşısındaki bölgeye kadar devam edecektir.

Fotoğraf 84. Şahinkaya Yürüme Rotaları ve Seyir Noktaları Batı Yakası

Şekil 71 Şahinkaya Yürüme Rotaları ve Seyir Noktaları

Doğu yakası yürüyüşçüleri; Spor Köyü'nden ulaşacakları Doğu Yakası Otoparkı'ndan yürüyüşlerine başlayacaktır. Bu rota Kanyon'un kuzeydoğusunda başlayacak ve güneybatısına doğru yapılan yürüyüşle Spor Köyü'nde sona erecektir.

Her iki yaka için de geçerli olmak üzere yürüyüş yollarının yapımı şu temel yaklaşımlarla oluşturulacaktır:

- Yürüyüşün tamamı bir seyir terası olarak kabul edilecektir.
- Her türlü yapay inşaat malzemesi kullanımından kaçınılarak olabildiğince doğal eğim, görüş ve malzemenin olanakları ile seyir terasları oluşturulacaktır. Korkuluk yerine kullanılacak engeller mümkün olduğunca kanyonda, yerindeki doğal taş ile oluşturulacaktır. İstisnai durumlarda çelik ve ahşapla seyir terası ve çelik halatla korkuluk oluşturulabilecektir.

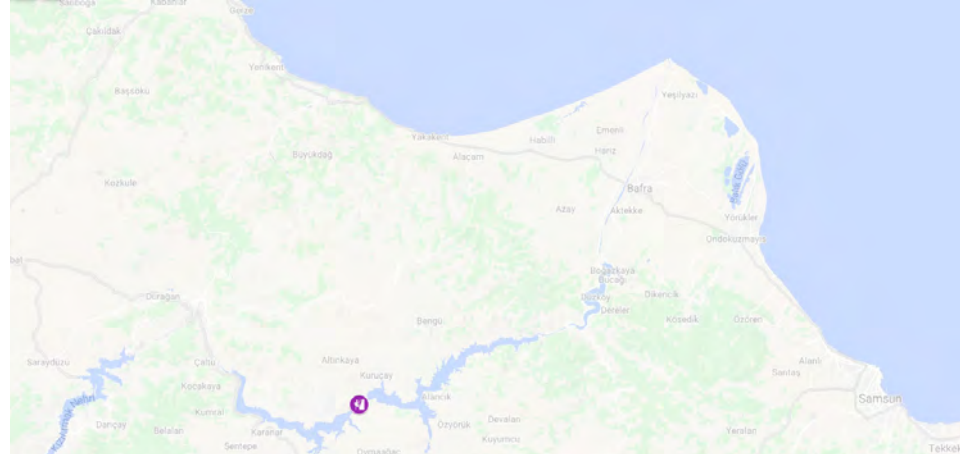
Fotoğraf 85. Şahinkaya Kanyonu

- Tüm rota bir tasarım sorunu olarak ele alınacak, doğada tasarım yapma konusunda tecrübeli tasarımcılardan alınacak tasarım hizmeti sonrasında üretim yapılacaktır.

Tırmanma Rotaları Açılması

Şahinkaya Kanyonu'nun tırmanış sporu ile ilgilenenler için bir çekim noktası olması amacıyla Kanyon'da çok sayıda yeni rota açılması işidir.

Kanyon'da mevcutta açılan 4 rota bulunmaktadır. Türkiye'deki diğer tırmanış alanları ile karşılaştırıldığında bu sayı çok azdır. İzmir – Kayseri çizgisinin güneyinde konumlanan tırmanış destinasyonlarında binli sayıları aşan rotalar bulunmaktadır.

Şekil 72. Tırmanma Rotaları için Önerilen Alan

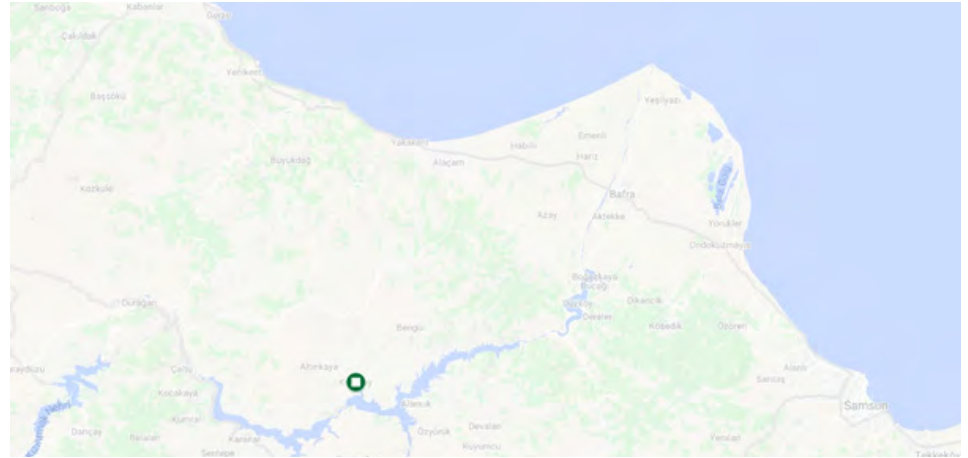
Şahinkaya Kanyonu tırmanma rotaları; dağcıların ulaşım, konaklama ve yeme - içme maliyetlerinin karşılanması ile küçük bir yatırımla, 10-15 dağcının katılımı ve 15-20 günlük bir çalışmayla açılacaktır.

Kentsel Tasarım

Kızılpelit Köyünün Turizm Odaklı Restorasyonu

Fotoğraf 86. Kızılpelit Köyü (Mahallesi)

Şekil 73. Kızılpelit Köyünün Turizm Odaklı Restorasyonu için Önerilen Konum

Kızılpelit, Şahinkaya'nın batı yakasındaki Kanyon'a en yakın mahalledir. Rehabilitasyon çalışmaları sonrasında ziyaretçiler için ilgi çekici bir odak olma potansiyelini taşıyacak mimari özelliklere sahiptir. Yapılacak geliştirme

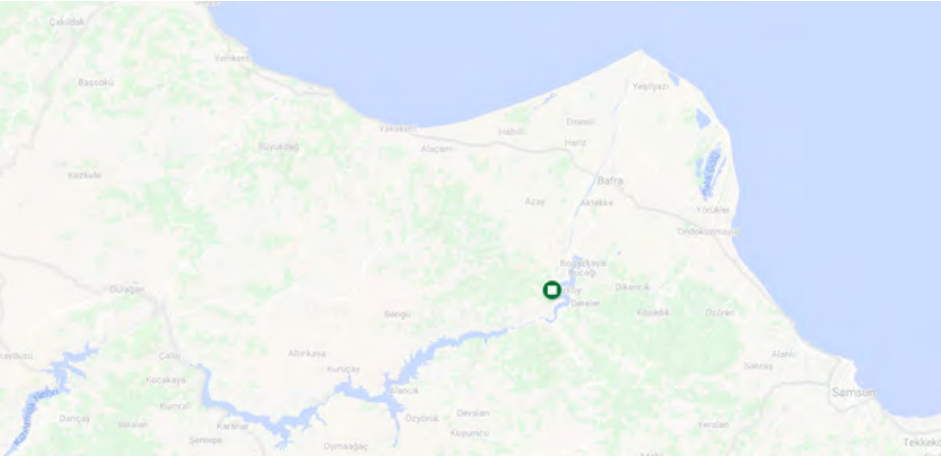
çalışmalarıyla Kızılpelit, Şahinkaya Kanyonu turlarının kısa süreli yeme içme ihtiyaçlarını giderecekleri bir yer olacaktır.

Şekil 74. Kızılpelit Köyünün Turizm Odaklı Restorasyonu için Önerilen Alan

Spor Köyü iskelesinden başlayan tekne turları Kuruçay İskelesi'nde ziyaretçileri indirecektir. Ziyaretçiler buradan özel araçlarla Şahinkaya Batı Otoparkına taşınacaktır. Buradan Kanyon'un batı yakasındaki yürüme yoluna ulaşarak turunu tamamlayacak ziyaretçiler, dönüşte Kızılpelit'e de uğrayarak Kuruçay İskelesi'ne erişecek özel araçlara binecekler ve diledikleri takdirde Kızılpelit'te inerek burada yeme - içme ve dinlenme olanağına sahip olacaklardır.

Kolay Turizm Merkezi Kentsel Tasarımı

Şekil 75. Kolay Turizm Merkezi Kentsel Tasarımı Önerilen Konum

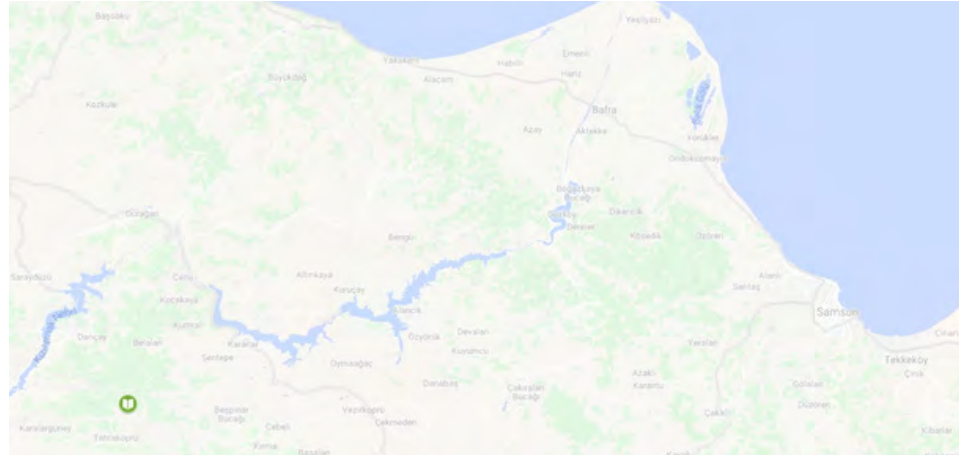
Şekil 76. Kolay Turizm Merkezi Kentsel Tasarımı Önerilen Alan

Kolay Kızılırmak Vadisi Projesi'nin konaklama odaklarından birisi olarak öngörülmüştür. Burada tekne turları için yapılmış bir iskele de bulunur. Kolay Turizm Merkezi Kentsel Tasarımı iskele ile Kolay merkezi arasındaki alanın düzenlenmesi için yapılacaktır.

Kunduz Yönetim Planı

Kunduz zirvesi, güreş pisti, fidanlık, orman deposu ve geyik üretim alanının Kunduz'un çevre değerleri Soruk Kırsal Turizm Vadisi, Susuz ve Vezirsuyu Tabiat Parkı ilişkileri dikkate alınarak bir yönetim planı hazırlanacaktır.

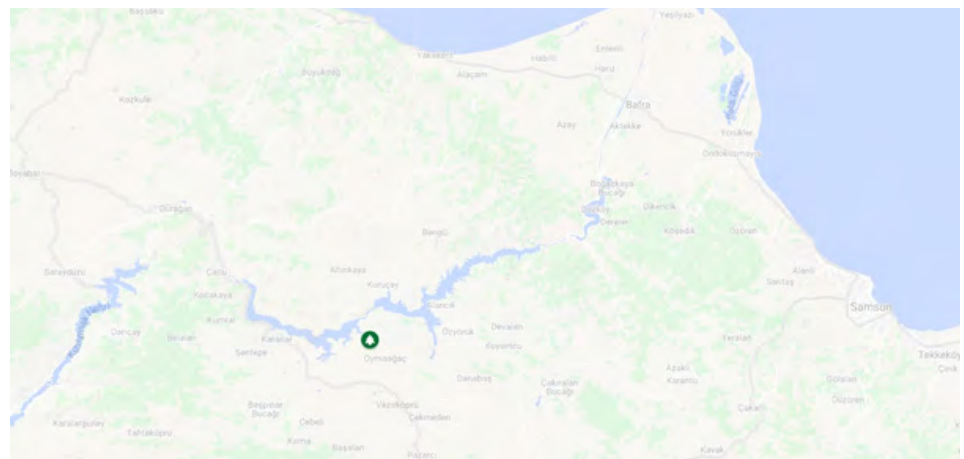
Şekil 77. Kunduz Yönetim Planı Önerilen Nokta

Bu yönetim planı Kunduz Çevre Tasarımını da içerecektir. Bu çalışmada 1/5.000 ölçekten başlayan çalışma özellikle güreş pistinin olduğu bölgede 1/500 ölçeğe kadar inecektir.

Mekansal tasarıma paralel olarak Kunduz için bütüncül bir yönetim sistemi oluşturulacaktır. Dağın sağladığı avantajlarla turizmin 4 mevsime yayılması sağlanacaktır. Yönetim planı kapsamında Kunduz zirvelerinin kayak turizmi potansiyeli araştırılacaktır. Zirvelerin kayak turizmine uygun olup olmadığından bağımsız olarak yapılacak Kış Festivali'nin yönetsel, kurumsal ve mekânsal ihtiyaçlarına Kunduz Yönetim Planı'nın cevap vermesi beklenmektedir.

Spor Köyü Çevre Tasarımı

Şekil 78. Spor Köyü Çevre Tasarımı Önerilen Alan

Spor Köyü, Şahinkaya Kanyonu bölgesinin ana turistik odağıdır.

Spor Köyü'ne erişim Türkmen – Oymaağaç yolundan ayrılacak bir ara yolla yapılacaktır.

Fotoğraf 87. Spor Köyü Çevre Tasarımı Önerilen Alan (Üst Kottan Görünüş)

Şahinkaya Kanyonu Tabiat Parkı Planlama Raporu'nda "düzenlenen kanyon turları genel olarak Kayıkbaşı Mevkii'ndeki iskeleden başlamak üzere kuzeydoğu-güneybatı yönünde yapılmakta olup yine aynı mevkideki iskelede sonlandırılmaktadır. Bu durum kanyonun ziyaretçilerce manzara açısından yanlış algılanmasına yol açmakta, kanyonun yüksek kısımlarına ait son görmeleri gereken önemli manzara ve peyzaj güzelliklerini ilk gördüklerinden beklentinin yükselmesine neden olmakta, gezi ilerledikçe kanyon derinliği azaldığından kanyonun yeteri derecede önemli bir alan olmadığı gibi bir algıya sebep olmaktadır. Bu nedenle alanın güneybatı kısmında ziyaretçilere yönelik yapı ve tesisler tamamlandığında ve/veya iskele düzenlemesi yapıldığında gezi turlarının bu iskeleden başlatılarak güneybatı-kuzeydoğu yönünde yapılması ve tekrar burada sonlandırılması sağlanacaktır" ifadeleri bulunmaktadır.

Şekil 79. Spor Köyü Çevre Tasarımı Önerilen Alan

Bir yandan tekne gezilerinin başlangıç noktası öte yandan ekstrem sporlar için bir çekim odağı olacak Spor Köyü Kızılırmak Vadisi Projesi'nin ve Şahinkaya Kanyonu'nun en fazla turizm hareketine maruz kalacak odağını oluşturacaktır.

Spor Köyü ile Oymaağaç arasında yapılacak Nerik Kültür Yolu Şahinkaya Kanyonu'nu Hititler'in bir dini merkezi olan Oymaağaç'ta yapılacak Ziyaretçi Merkezi'ne bağlayacaktır. Böylece Kanyon bir yandan tekne turlarına ve

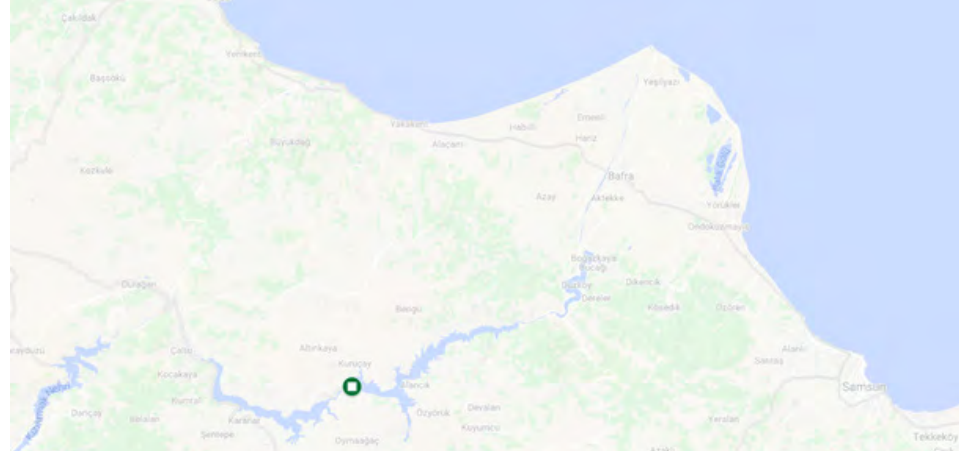
ekstrem sporlara ev sahipliği yaparken öte yandan güçlü bir kültürel miras bağlantısı oluşturulmuş olacaktır.

Türkmen ve Kuruçay İskeleleri Çevre Tasarımı

Şahinkaya ve arkasındaki Kunduz ile Vezirköprü'nün turizm odaklarının Bafra turizm odakları ile bağlantısını sağlayacak feribot iskelelerinden ikisidir. Bu iskeleler ve feribot sistematiği daha üst ölçekte Sinop – Amasya turizm odakları arasında, Boyabat yoluna seçenek oluşturacak bir yeni yol da oluşmasını sağlarız.

Fotoğraf 88. Kuruçay İskele

Şekil 80. Türkmen ve Kuruçay İskeleleri Çevre Tasarımı Önerilen Konum

Şahinkaya Kanyonu Tabiat Parkı Planlama Raporu'na göre Türkmen İskele'den yapılan tekne turları Şahinkaya Spor Köyü'nde yapılacaktır. Bu durumda Türkmen İskele turizm açısından bugün sahip olduğu değeri yitirecektir. Öte yandan Sinop – Amasya ya da Bafra – Vezirköprü bağlantısını da sağlayacak feribot ve yol ağı sistemi ile değer kazanacaktır.

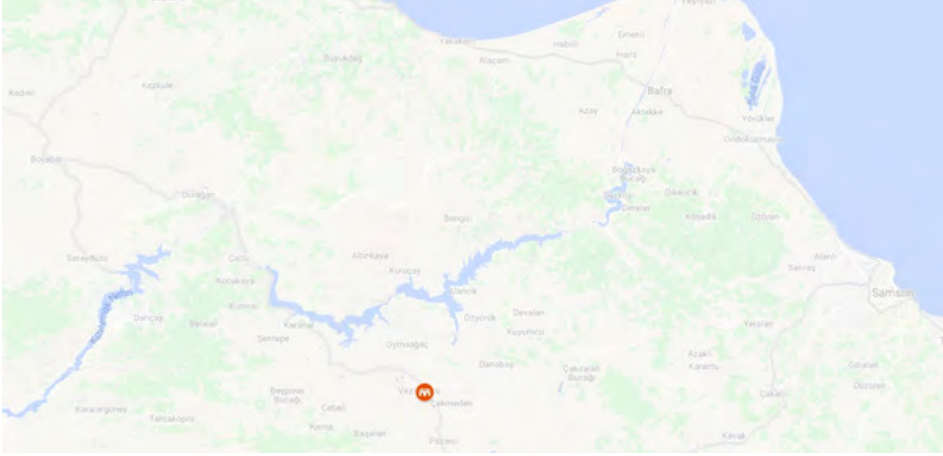
Fotoğraf 89. Türkmen İskele

Türkmen ve Kuruçay İskeleleri Çevre Tasarımı bu verilerin ışığında iki iskelenin de nitelikli mekânsal çevreye sahip olması için beraberce ele alınarak yapılacaktır.

Şekil 81. Türkmen ve Kuruçay İskeleleri Çevre Tasarımı Önerilen Alan

Vezirköprü Tarihi Kent Merkezi Kentsel Tasarımı

Şekil 82. Vezirköprü Tarihi Kent Merkezi Kentsel Tasarımı Önerilen Alan

Vezirköprü kent merkezi, Kızılırmak Vadisi odakları arasında kültürel miras açısından en zengin alandır. Kurşunlu Cami, Taşhan, Bedesten ve Arasta, Saat Kulesi, Taş Medrese, Tarihi Yeni Hamam, Kale Camisi ve etnografya müzesi olarak kullanılan Abdullah Derici Konağı bu zengin kültürel mirası oluşturan anıtlardır. Bu anıtların da bulunduğu tarihi kent merkezinde ayrıca çok sayıda sivil mimarlık örneği bulunmaktadır ve bunlardan bir kısmı halihazırda restorasyon ya da sokak sağlıklılaştırma çalışmalarının konusu olmuştur. Taşhan'ın ise otel olarak yenilenme çalışmaları devam etmektedir.

Vezirköprü Tarihi Kent Merkezi Kentsel Tasarımı bu anıtların farkındalığını artırmak, erişimi kolaylaştırmak, yaya alanları oluşturarak ticareti geliştirmek amacıyla yapılacaktır.

Fotoğraf 90. Vezirköprü Kent Merkezi

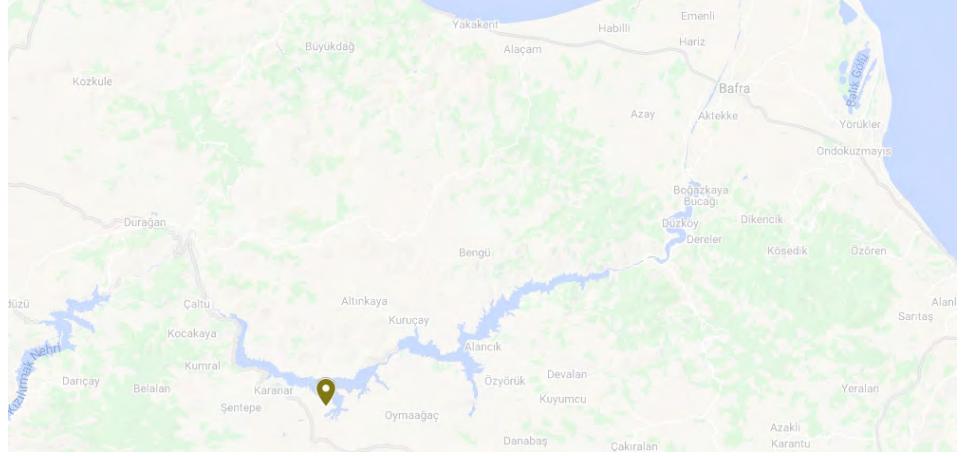
Fotoğraf 91. Vezirköprü Kurşunlu Camii

Şekil 83. Vezirköprü Tarihi Kent Merkezi Kentsel Tasarımı Önerilen Alan

Yapı

Ekstrem Sporlar Okulu

Şekil 84. Ekstrem Sporlar Okulu için Önerilen Konum

Şahinkaya Kanyonu ve Kapıkaya ekstrem sporlar için doğal bir etkinlik alanı sağlamaktadır. Bu doğal alan Yamaç Paraşütü, Via Ferrata, Base Jump, Rope Jump, Paramotor, Highline, Kano, Dragon Boat, Treking, Dağ Bisikleti, Triatlon, Motokros, ATV, Kaya Tırmanışı, Scuba, Kite Surfing, Slacklining, Quad Safari, Stand up Paddle gibi çeşitli türdeki sportif faaliyetlere ev sahipliği yapmaktadır.

Render 20. Ekstrem Sporlar Okulu Tasarım Önerisi

Ekstrem Sporlar Okulu, bu alanlarda nitelikli sporcu yetiştirilmesini amaçlayan bir eğitim kurumudur. Vezirsuyu Tabiat Parkı'nda hayata geçirilecek okulun ilk eğitim programı yapılacak bir çalıştay ile oluşturulacaktır. İnsan kaynağı 2 yönetim personeli; 10 eğitmen ve 2 idari personelden oluşur.

Mümkün olduğunca doğal malzemeler tercih edilecek yapı; 5 eğitim sınıfı, 2 ofis, 1 seminer odası, 2 toplantı odası ve bunların mutfak ve tuvaletleri ile konaklama biriminden oluşur (Yaklaşık 250m²). Konaklama birimi 2 kişilik 20 odadan oluşur (Yaklaşık 500m²).

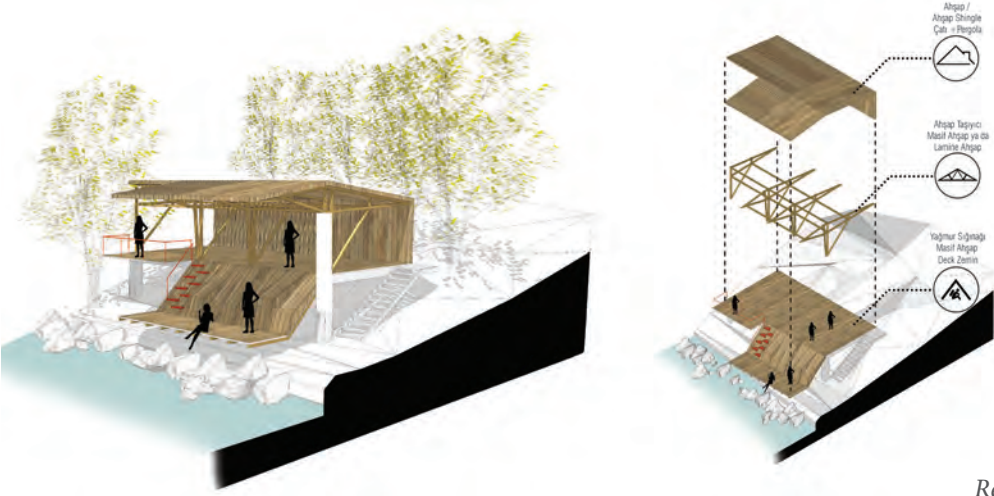
Planlama okulun daha sonra eğitim ve konaklama birimlerinin mevcut programın 3 katı kadar daha büyüyebileceği dikkate alınarak yapılacaktır.

Render 21. Ekstrem Sporlar Okulu Tasarım Önerisi

Falcon Fest'in İzlenmesi

2017 ve 2018 yıllarında yapılan Falcon Fest, Türkiye'de ekstrem sporlar alanında yapılan en önemli festivallerden birisi. Özellikle Şahinkaya Kanyonu'nun içinde yapılan Slackline, Base Jump, Wing Suite gibi ekstrem sporlar Kızılırmak Vadisi'nde yılda sadece bir kez; Türkiye ölçeğinde ise en çok

Render 22. Seyir Alanı Tasarım Önerisi

bir iki kez izleme imkanı yakalanacak sportif faaliyetlerdir. Bu ekstrem sporlar Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarının çok büyük bir çoğunluğunun ise hayatları boyunca izleme olanağı bulamayacağı kadar özel bir alana aittir. Bu özel alanda yapılan ekstrem sporların bir de Şahinkaya Kanyonu'nun manzarası ile sunuluyor olması Falcon Fest'i eşsiz bir izleme etkinliğine dönüştürür.

Bu nedenle Falcon Fest sırasında olabildiğince çok ziyaretçinin festivaldeki bu ekstrem sporları, doğru noktadan, tam o anda izleyebilmesi temel amaçlardandır.

Slackline sporunun izlenmesi için Şahinkaya Doğu Yürüyüş Parkuru ve Şahinkaya Batı Yürüyüş Parkuru doğal bir izleme olanağı sunacaktır.

Bugün için Kanyonun Kuzeybatı köşesine yakın yerlerden yapılabilen Base Jump ve Wing Suite atlayışlarını izlemek için 3 seçenek bulunmaktadır:

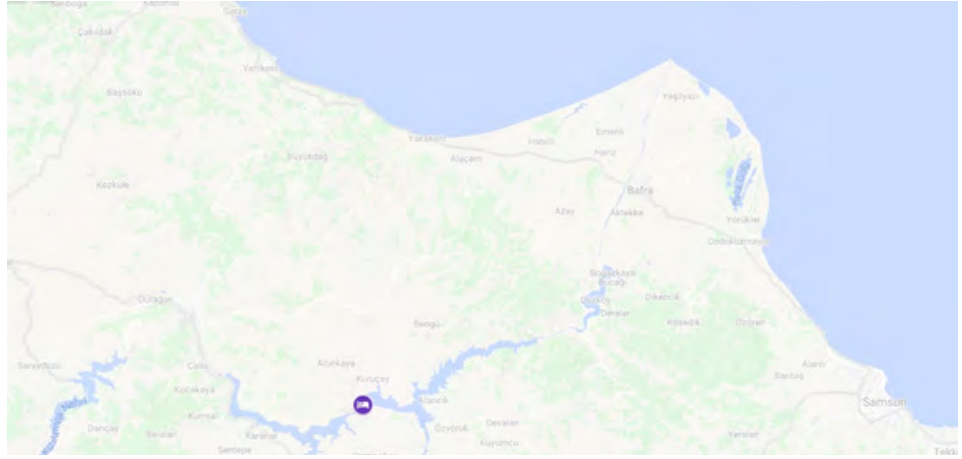
- Tümü bir seyir terası olarak ele alınacak Şahinkaya Doğu Yürüyüş Parkuru
- Atlayış noktasının yakınında çeşitli yerlerde festival boyunca kullanım amacıyla geçici olarak kurulacak yüzer iskeleler.
- Türkmen İskele ile Şahinkaya Kanyonu kuzeydoğusu arasında yapılacak bir yürüme yolu.

Kayada Otel

Şekil 85. Örnek, Skylodge Macera Oteli, Peru

Şekil 86. Kayada Otel Önerilen Alan

Şekil 87. Örnek, Skylodge Macera Oteli, Peru

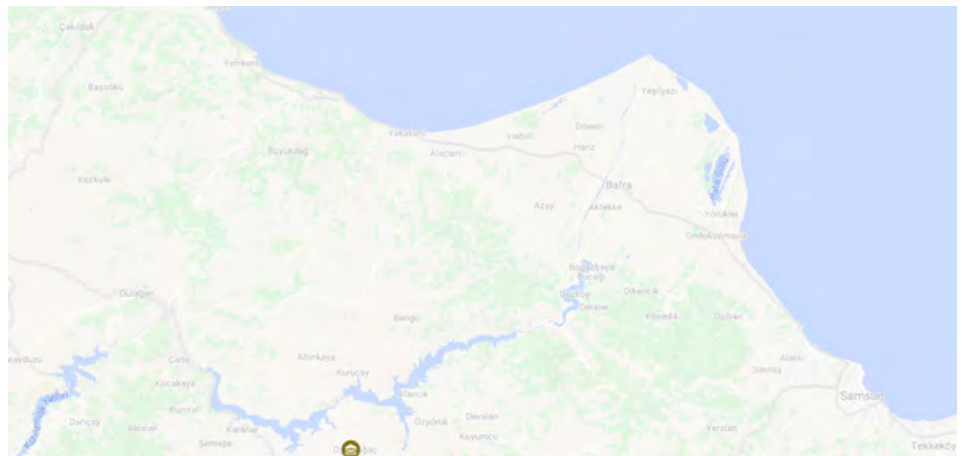
Şahinkaya Kanyonu'nda yapılacak 5 odalı bir oteldir. Otel, kanyonun Kızılırmak'tan en az görülecek ancak Kızılırmak'ı en iyi göreceği yerde yapılacaktır ve otele sadece Via Ferrata ile erişilecektir.

Otelde hiçbir zaman klima olmayacaktır. Temel ihtiyaçlar için otelde güneş enerjisi paneli bulunacaktır. Bu paneller otelin doğal parçası olarak mimari tasarım aşamasında eklenecektir.

Oymaağaç Koruma Çatısı ve Ziyaretçi Merkezi

Oymaağaç Höyüğü'nün turistlerin ziyaret edebilmesini sağlamak amacıyla yapılacaktır. Koruma çatısı ve ziyaretçi merkezi olarak iki birimden oluşur.

Şekil 88. Oymaağaç Koruma Çatısı ve Ziyaretçi Merkezi Önerilen Konum

Render 23. Oymaağaç
Koruma Çatısı ve Ziyaretçi
Merkezi Tasarım Önerisi

Hitit uygarlığı ve Nerik hakkında bilgiler verecek ziyaretçi merkezi, 6 ay açık kalacaktır. Büyüklüğü toplam 100 m²'dir.

Render 23. Oymaağaç
Koruma Çatısı ve Ziyaretçi
Merkezi Tasarım Önerisi

Ziyaretçi merkezinde şu mekanlar bulunacaktır:

- Sergi holü
- Tuvaletler

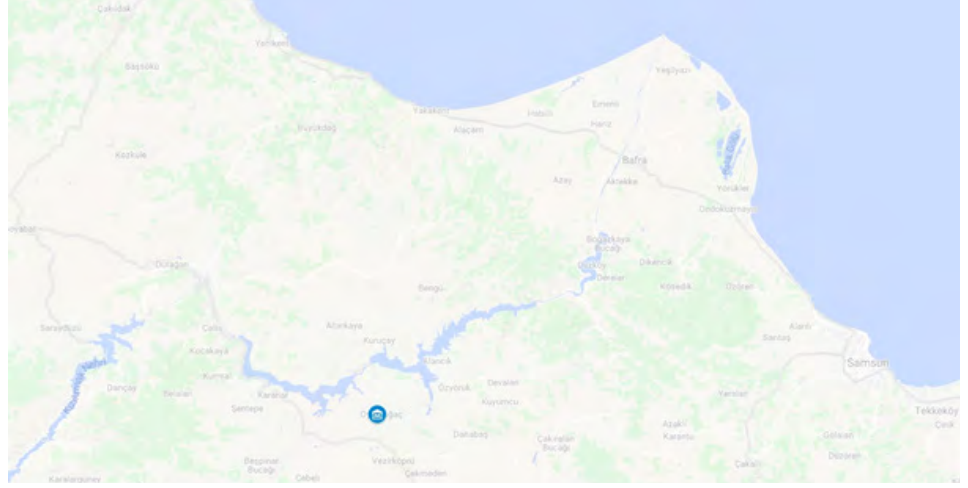
Şahinkaya Spor Köyü'nden bu noktaya bir bisiklet ve yürüme yolu da yapılacaktır.

Spor Köyü Ziyaretçi Merkezi

Şahinkaya Kanyonu bölgesinin ana turistik odağı olan Spor Köyü'nün en önemli binasıdır.

Bir yandan tekne gezilerinin başlangıç noktası, öte yandan ekstrem sporlar için bir çekim odağı olacak Spor Köyü Kızılırmak Vadisi Projesi'nin ve Şahinkaya Kanyonu'nun en fazla turizm hareketine maruz kalacak odağını oluşturacaktır. Bu odakta yapılacak Spor Köyü Ziyaretçi Merkezi; kanyonu tekne turları ile ya da trekking yaparak gezen günübirlik turistler ve ekstrem sporcular için ilk uğrak noktası olacaktır.

Şekil 89. Spor Köyü Ziyaretçi Merkezi Önerilen Konum

Ziyaretçi Merkezi Kanyon'da -ve Kızılırmak Vadisi'nde- yapılacaklar için ilk bilgi alınacak yer olacaktır. Broşürler, duvar panoları, dijital uygulamalar ile desteklenecektir. Ayrıca Ziyaretçi Merkezi sergi holünün orta yerinde, Kanyon'un 1/1.000 ölçekli, 6 m x 2,5 m boyutlarında ve kanyon derinliğinin 65 cm'e ulaştığı bir maketi bulunacaktır.

Fotoğraf 92. Spor Köyü Ziyaretçi Merkezi için Önerilen Alan

Ziyaretçi Merkezi, sergi holü hediyelik eşya satış dükkânı, revir, tuvaletler ve idari birimden oluşacaktır. Toplam alanı 200 - 300 m² olacak bu alanlara ek olarak 200 m² kapalı, 200 m² açık alana sahip bir de kafeteryası bulunacaktır.

Render 24. Spor Köyü Ziyaretçi Merkezi Tasarım Önerisi

Render 25. Spor Köyü
Ziyaretçi Merkezi Tasarım
Önerisi

Şahinkaya Dağ Kızağı

Spor Köyü'nde, Şahinkaya'nın sunduğu görsel zenginliğe ve Falcon Fest dinamik imgesine katkı sağlayacak şekilde yapılacak bir mekanik düzenlemedir.

Şekil 90. Şahinkaya Dağ
Kızağı Önerilen Konum

Şu anda Türkiye'nin en uzun dağ kızağı 1 km uzunluktadır. Şahinkaya Kanyonu'nun doğu yakası yürüyüş parkurundan Spor Köyü'ne ulaşım amacıyla yapılacak dağ kızağının bu 1km'lik mesafeden uzun olması sağlanacaktır.

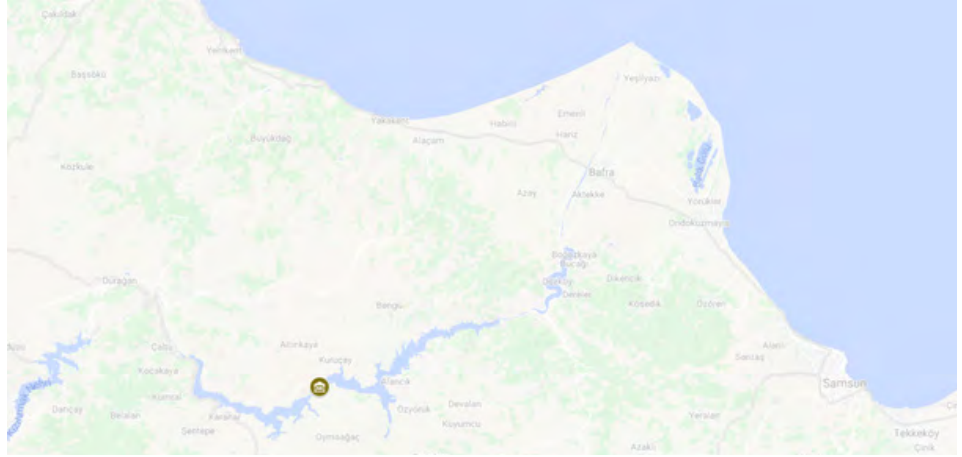
Ekstrem sporlarla ilgilenen spor turisti profilinin dışında kalan ve hemen hemen herkesi kapsayan geniş kitleye sunulacak bu ürün ile hem bu profil için adrenalini yüksek bir seçenek sunulacak hem de Şahinkaya Doğu Yürüyüş Parkuru'ndan Spor Köyü'ne ulaşım sağlanmış olacaktır.

Şahinkaya Ekstrem Sporlar Merkezi

Ekstrem sporlarla ilgilenen turist profili de herkes gibi ilk olarak Şahinkaya Kanyonu Spor Köyü'ne gelecektir. Alanı tanıyan bir ekstrem sporcu doğrudan; tanımayan bir profil ise Spor Köyü'nde gerekli bilgileri alarak Spor Köyü'nden düzenli yapılan tekne turları ile kanyonun ekstrem sporlar için daha uygun

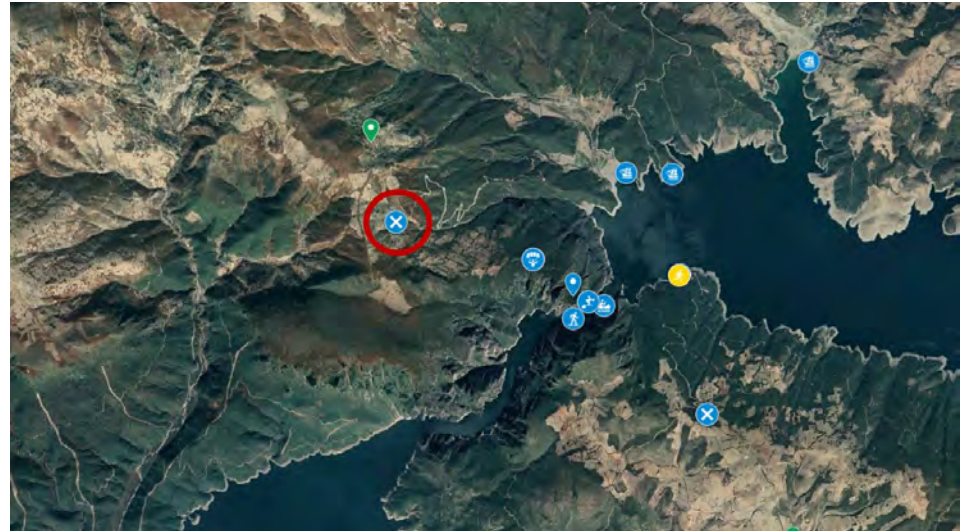
bölümü olan batı yakasına geçecektir. Buradan özel araçlarla Şahinkaya Batı Otoparkı'na gelecek; kendi aracı ile geldi ise Türkmen İskele'den bineceği feribot ile Kuruçay İskelesi'ne geçerek oradan yine Şahinkaya Batı Otoparkı'na ulaşacaktır.

Şekil 91. Şahinkaya Ekstrem Sporlar Merkezi Önerilen Konum

Şahinkaya Ekstrem Sporlar Merkezi, Şahinkaya Batı Otoparkı'nda, güneybirlik ziyaretçilerin görüşünden uzak bir noktada yapılacak küçük bir ahşap yapıdır. Tırmanış, atlayış, paraşüt, hiking gibi sporlar yapacaklara hizmet verecektir. Seminerler için de kullanılabilir, 20 kişiyi alacak bir ortak salon (yaklaşık 50m²) dışında sadece servislerden oluşacaktır. 4 tuvalet, 2 duş ve temizlik için açık çeşmeler ile 50m² bir de deposu bulunacaktır.

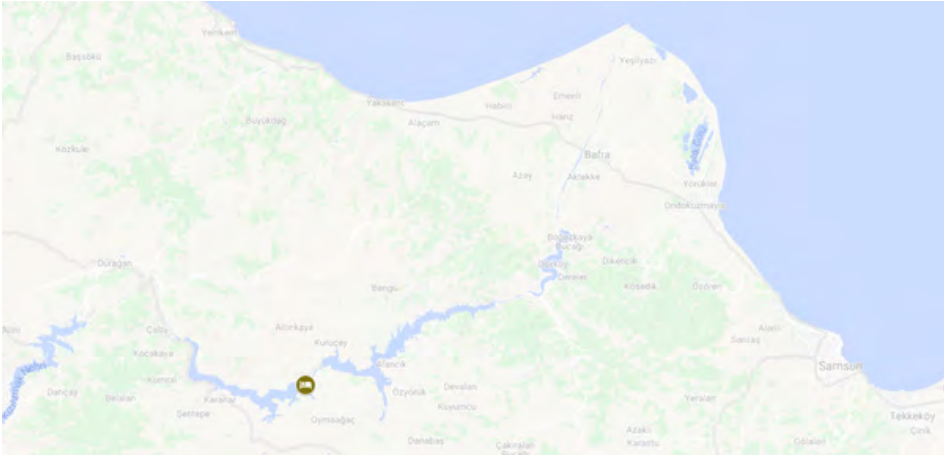
Şekil 92. Şahinkaya Ekstrem Sporlar Merkezi Önerilen Alan

Şahinkaya'da Konaklama Tesisi

Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü tarafından hazırlanmış olan Şahinkaya Kanyonu Tabiat Parkı Planlama Raporu'nda Konaklama Tesisi, Kır Evleri Kamp Alanı ve Çadırılı Kamp Alanı olarak 3 konaklama birimi önerilmiştir. Bunlardan Konaklama Tesisi, raporda Spor Köyü bölgesinde önerilmemiş; bunun yerine yine Şahinkaya Kanyonu doğu yakasında, Kanyon'un Türkmen İskele ile Spor Köyü arasında kalan Yassıçal Tepe bölgesinde önerilmiştir.

Şekil 93. Şahinkaya'da Konaklama Tesisi Önerilen Alan

Şahinkaya Konaklama Tesisi, diğer konaklama birimleri gibi Spor Köyü'nün olduğu bölgede yapılacaktır. 40 odalı tesis tek katlı olacak ve çevre dostu yapım teknolojileri ile inşa edilecektir. Tesisin inşaat ve işletme aşamasında çevreye en az zarar vermesi sağlanacaktır. Tesisin enerji ihtiyacı için güneş enerjisi panellerinden yararlanılacaktır.

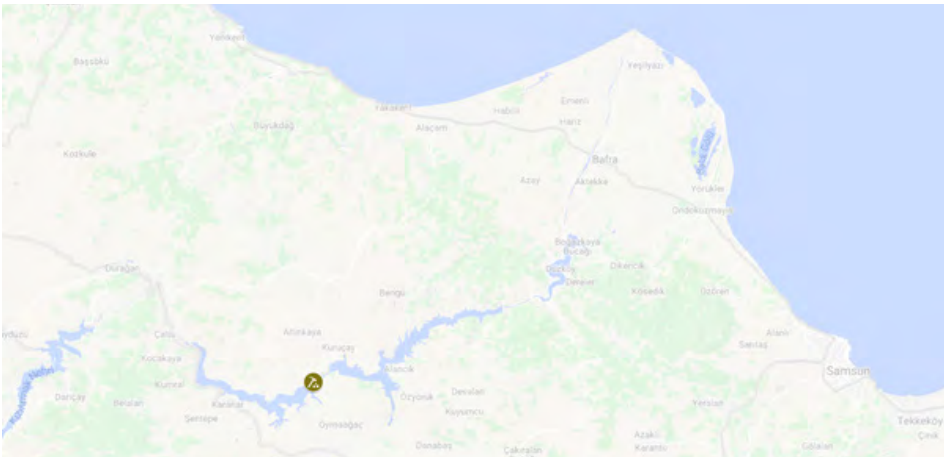
Render 26. Şahinkaya'da Konaklama Tesisi Tasarım Önerisi

Render 27. Şahinkaya'da Konaklama Tesisi Tasarım Önerisi

Tasarım aşamasında, konaklama tesisi Spor Köyü Ziyaretçi Merkezi ile beraber ele alınabilir.

Şahinkayası

Şekil 94. Şahinkayası için Önerilen Konum

Şekil 95. Şahinkayası için Örnek

Kızılırmak Vadisi'nin iki önemli odağı Delta ve Şahinkaya Kanyonu'dur. Şahin ve kaya kelimelerinden oluşan Şahinkaya ismi kanyonun doğal kayaları kullanılarak yapılacak bir heykelle taçlandırılacaktır.

Şahinkayası adını alacak heykel yine Şahinkaya Kanyonu'nda yapılacak Kayada Otel gibi Kanyon'un doğal görünümünü en az etkileyecek şekilde oluşturulacaktır. Kanyon'un güneybatı girişinde yer alacak Heykel'in kesin yerine ayrıntılı çalışmalarla karar verilecektir.

Şekil 96. Şahinkayası için Örnek

Şekil 97. Şahinkayası için Önerilen Alanlar

Fotoğraf 93. Şahinkaya Kanyonu

Şahinkayası Heykeli, bittiğinde bir turistik çekim odağı haline gelecektir. Bununla birlikte heykel projesi sonuç ürüne odaklanan bir iş olarak düşünülmeyecek; bunun yerine heykelin yapım sürecinin tümü bir turistik çekim unsuru olarak kabul edilecektir.

Heykel yapım süreci toplam 10 yıl olarak belirlenecek, her yıl 3-4 aylık çalışma süreci turistler için ilgi çekici hale getirilecektir. Hatta turistten alınacak belli bir ücret karşılığında turistlerin heykelin yapım sürecine dahil olması da sağlanabilecektir.

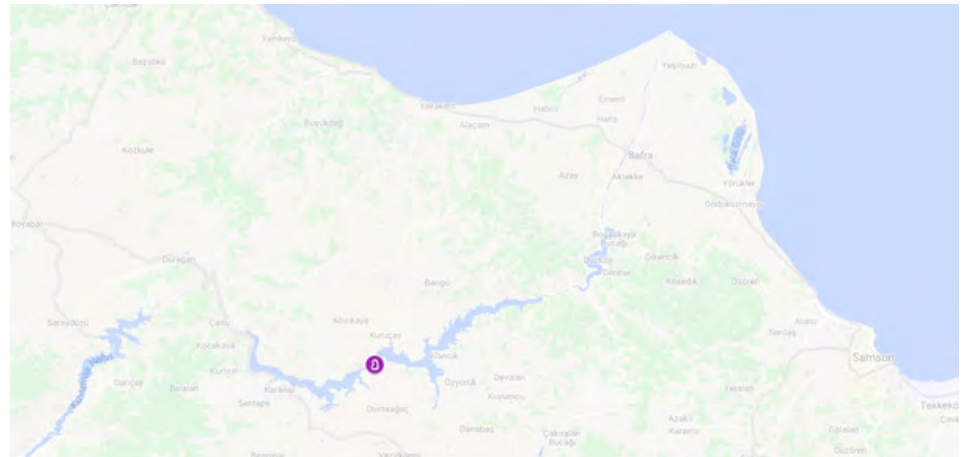
Yapım süreci 3 - 4 heykeltraş ve 3 - 4 işçi olarak düşünülecektir.

Via Ferrata (Macera Yolu)

Şekil 98. Macera Yolu Önerilen Alan

Şekil 99. Macera Yolu için Örnek

Şahinkaya Kanyonu ziyaretçilerinin kolay erişebileceği bir noktadan Kayada Otel'e kadar olan mesafe için yapılacaktır. Rota, tırmanışla profesyonel ilişkisi hiç olmayanların dahi yapabileceği zorluk derecesinde olacaktır.

Yürüyüş yolundan daha fazlasını yapmak isteyen ve Kanyon'un sunduğu görsellikten daha fazla faydalanmak isteyenlerle, adrenalini yüksek etkinlik isteyenler içindir.

Macera Yolu tekne turlarından bakıldığında Kanyon'un görsel etkisini bozmayacak şekilde tasarlanmalıdır.

Yaklaşık 4 km uzunluğunda, güvenlik ekipmanları ve rehber eşliğinde girilen Macera Yolu'nun toplamda 2 - 2,5 saat sürmesi düşünülmektedir.

Macera Yolu'na özel tırmanış ve dağ rehberleri yetiştirilecektir.

Etkinlik

Kunduz Kış Festivali

Kunduz Dağı'nı, dolayısıyla Kızılırmak Vadisi'ni 4 mevsim kullanılabilir kılmak amacıyla düzenlenecek kış ve/veya kar ve buz festivalidir. Kunduz Dağı 1.300 – 1.800 m yüksekliği, doğal güzellikleri ve güneyindeki Soruk Kırsal Turizm Vadisi ile bir çekim odağıdır. Her sene yapılan yağlı güreş festivali bu odağı desteklemektedir. Önerilen kış festivali, sayılan bu mevcut değerlere katma değer sağlayacaktır.

Şekil 100. Kunduz Kış Festivali

Kış pazarı, kar - buz odaklı gösteri ve sporlar, dağda kış etkinlikleri gibi başlıklarda toplanan çeşitli etkinliklere ev sahipliği yapacak festival, bir kış festivali olduğu unutulmadan düzenlenecek ve yaz aylarında organize edilebilecek herhangi bir etkinliği barındırmayacaktır.

Festivalin sömestr tatillerine denk getirilecek tarihlerde yapılması önerilmektedir.

Festivale katılacakların Vezirköprü'deki konaklama tesislerini kullanması önerilmektedir.

Tüm Bölgeleri Kapsayan Projeler

Yaya Erişimi

Kızılırmak Vadisi Doğa Rotaları

Kızılırmak Deltası, Derbent ve Altinkaya Barajları ve Şahinkaya Kanyonu ile Kızılırmak Vadisi coğrafyası doğal, kültürel ve tarihsel birçok özellik taşımaktadır. Ulusal ve bölgesel planlama çalışmalarında da yerini bulan bu potansiyeli değerlendirmek üzere bölgenin tarihi, kültürel, doğal özelliklerini öne çıkarabilecek, sürdürülebilir ve sorumlu turizm anlayışı ile diğer turizm ürünlerini besleyecek şekilde yürüyüş turizminin geliştirilmesi Kızılırmak Vadisi Doğa Rotaları'nın konusunu oluşturur.

Çalışma şu ana başlıklardan oluşacaktır:

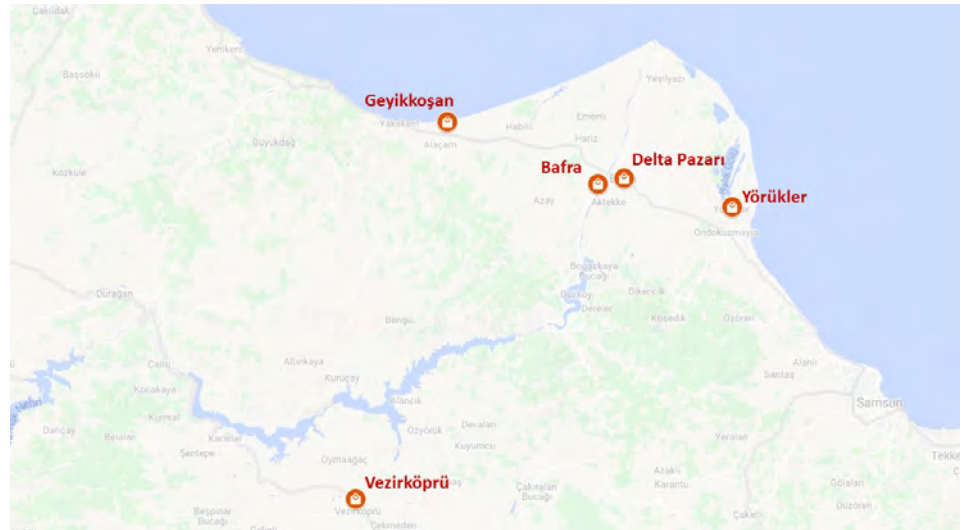
- Rota işaretleme ve haritalandırma
- Rota donatıları (rota kapıları, büyük ve küçük tabelalar)
- Marka oluşturma ve reklam
- Web sitesi ve mobil uygulamalar (IOS ve Android)
- Promosyon malzemeleri (çanta, defter vb.)
- Seyahat acentesi hizmetleri
- Eğitim (alan rehberleri yetiştirilmesi)
- Görsel & işitsel malzemeler üretilmesi (film)
- Halkla ilişkiler ve sosyal medya yönetimi

Marka oluşturma, web sitesi, görsel malzemeler gibi Kızılırmak Vadisi çalışmasının diğer proje paketleri ile ortak alana giren işler üst ölçekli yaklaşımlar aracılığı ile gerekli koordinasyon sağlanarak yapılacaktır.

Yapı

Kızılırmak Vadisi Yol Üstü Köy Pazarları

Şekil 101. Kızılırmak Vadisi Yol Üstü Köy Pazarları için Yer Önerileri

Samsun özellikle Bafra ve arşamba ovaları ile Türkiye'nin önemli tarımsal üretim merkezlerinden birisi. Kızılırmak Vadisi ise alanındaki Bafra Ovası'na ek olarak Vezirköprü'nün zengin tarımsal üretimini de bölgesinde barındırıyor. Delta'nın kındırası, mandaları ve göl balıkları; Karadeniz'in balığı; Alaçam'ın et kültürü bu tarımsal üretimi destekliyor.

Render 28. Yol Üstü Köy Pazarı Tasarım Önerisi

Kızılırmak Vadisi Yol Üstü Köy Pazarları Projesi, çağdaş bir yaklaşım ile kırsal niteliği mümkün olduğunca koruyup, modernleşmenin getirdiği olumsuzlukları en aza indirerek, bu zengin tarımsal üretimi bölge halkına ve turizme sunmayı amaçlıyor.

Çalışma kapsamında turizm değeri yüksek bir ana pazaryeri oluşturulması öneriliyor. Bu pazaryeri bölgenin bir marka olmasını desteleyecek nitelikte olacaktır. Bartın'daki Galla Pazarı, Ödemiş Pazarı, Tire Pazarı gibi bilinen bir marka haline getirilecektir.

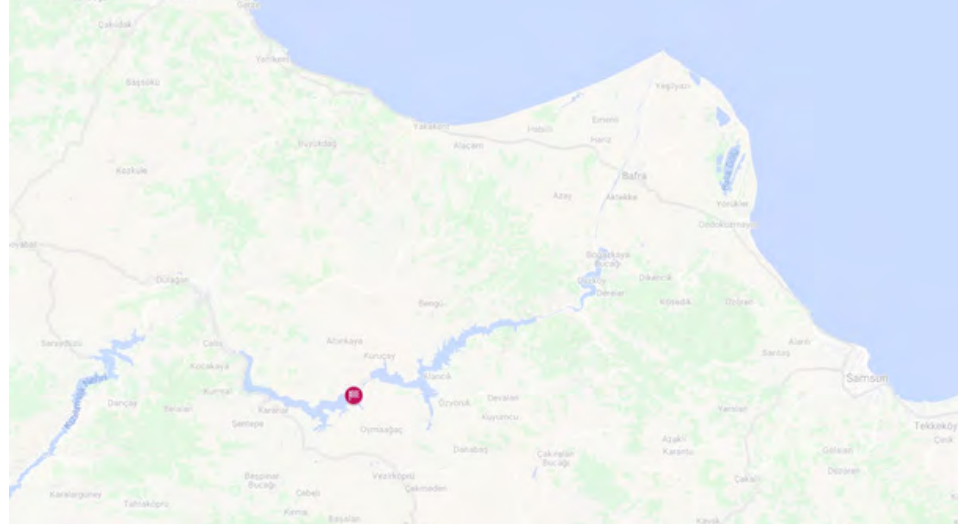
Ana pazaryerine ek olarak aşağıdaki noktalarda, açıklanan nitelikte pazaryerleri oluşturulacaktır.

- Geyikkoşan'da Samsun – Sinop trafiğinden de yararlanacak, ağırlıklı olarak kasaplardan oluşan ancak diğer ürünleri de içerecek.
- Bafra'nın güneybatısında, Yağmurca mevkinde, Bafra – Derbent yolu üzerinde, gidiş yönünde.
- Delta'da, Ballica'daki mevcut pazaryerinin Yörükler Karavan Parkı yakınına taşınması ile Delta ürünleri ağırlıklı bir pazaryeri.
- Vezirköprü'de, Şahinkaya Kanyonu yolu üzerinde, Vezirköprü Durağan yolunun Adatepe köyüne dönüşte oluşturduğu kavşakta Vezirköprü ve çevresinin, Soruk Kırsal Turizm Vadisi'nin ve Susuz'un tekstil üretiminin de satışının yapıldığı bir pazaryeri.

Etkinlik

Kızılırmak Vadisi Ekstrem Triatlonu

Ekstrem Triatlon, tipik olarak 1km'lik bir yüzme, 20-30km'lik dağ bisikleti ve 6-10km'lik koşu parkuru boyunca arazide yapılan bir spor disiplini'dir.

Şekil 102. Kızılırmak Vadisi Ekstrem Triatlonu Önerilen Konum

Kızılırmak Vadisi Ekstrem Triatlonu'nun Spor Köyü'nde başlatılması önerilmektedir.

Pazarlama

Kızılırmak Vadisi Kimliğinin Oluşturulması

Kızılırmak Vadisi'ndeki tüm bölgeler için ortak bir grafik dil geliştirilmesi projesidir. Bölge, odak ve görülecek yerler (POI) ile tüm somut olmayan değerler çalışma kapsamında ele alınacaktır. Kimlik çalışması, alanda sözü olan tüm yerel ve merkezi hükümet kurumlarının grafik ara yüzleri ve oluşmuş kimlikleri ve/veya yaklaşımları dikkate alınarak yapılacaktır.

Çalışma; yönlendirme ve bilgilendirme tabelalarını, basılı ve dijital malzemeleri; araç, tekne ve bina giydirmelerini; her türlü kıyafeti ve spor malzemesini kapsayacaktır.

Kimlik çalışması başka kurumların, etkinliklerin, oluşmuş kimliklerin kullanımını engelleyecek yeni bir çalışma olarak konumlanmak yerine; alanda bugüne kadar oluşmuş mevcut grafik kimliği bir arada kullanmak için en iyi hale getirecek en küçük müdahaleyi yapmaya odaklanacaktır.

Çalışma tamamlandığında tüm Kızılırmak Vadisi'nde ortak bir grafik dil oluşacak, herhangi iki grafik imgenin birbiri ile ilgisi oluşacaktır.

Kızılırmak Vadisi Web Sitesi

Tüm bölgeler, odaklar, görülecek yerler, somut ve somut olmayan değerler; ulaşım olanakları ve rotalar; konaklama ve yeme içme olanakları ile etkinlikler ve Vadi Takvimi Kızılırmak Vadisi web sitesinde toplanacaktır.

Web adresi kısa ve akılda kalır olarak seçilecektir. Bu aşamada web adresi olarak kv.gov.tr önerilmiştir. En ideal adreslerden birisi olan kizilirmak.com 3.750 \$ fiyatla satılıktır. Vadi için bir diğer isim önerisi “kizilirmak.travel” henüz tescil edilmemiştir ve 39 \$’a Samsun Büyükşehir Belediyesi adına satın alınabilir.

Web sitesi, hazırlandıktan sonra eksiksiz tüm basılı ve dijital iletişim elemanlarında kullanılacak ve her destinasyon ve değer için hangi bölgede olursa olsun Kızılırmak Vadisi’nin bütününe ilişkin bilgi vermesi sağlanacaktır. Böylece bir yandan diğer destinasyonlar için de tanıtım yapılırken öte yandan Kızılırmak Vadisi’nin bütüncüllüğüne katkı sağlanacaktır.

Kızılırmak Vadisi Yönlendirme Uygulamaları

Kızılırmak Vadisi’ndeki tabelaların bütünlük içinde olmasını hedefleyen bir çalışmadır. Çalışma iki ana iş kaleminde oluşmaktadır: Tasarım ve uygulama.

Proje alanında mevcutta kültürel miras ve doğal mirasla ilgili Samsun Büyükşehir Belediyesi ile Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü başta olmak üzere çok çeşitli kurumların tabelaları bulunmaktadır. Tasarım aşamasında bu tabelalar tespit edilerek alandaki tasarım ihtiyaçlarının bir kısmı ortaya konacaktır. Tasarımlar hazırlanırken Kızılırmak Vadisi Projesi kapsamında önerilen projeler de dikkate alınacaktır.

Tasarım sadece yönlendirme olarak düşünülmecek, basılı ve dijital medyadaki görünürlüğün de bütünsellik taşıması için yapılacaktır.

Kızılırmak Vadisi Konuklarını Ağırlıyor

Önceden belirlenmiş belirli hedef kitlelere ait toplulukların, Kızılırmak Vadisi’nin ziyaretçiler ve yatırımcıları için tanıtım ve pazarlama çalışmaları amacıyla bölgede ağırlanmasıdır. Bu gruplar şunlar olabilir:

- Tur operatörleri
- Otelciler
- Kuş gözlemcileri
- Benzer delta ve kanyon yönetimleri
- Ekstrem spor yatırımcıları
- Sosyal medya fenomenleri
- Gazeteciler

Kızılırmak Vadisi Görsel Arşivi'nin Oluşturulması

Bu çalışma kapsamında Kızılırmak Vadisi'nin 3 bölgesi ve 100'ü aşkın görülecek yer ve değerinin fotoğraf ve videoları çekilecektir. Fotoğraflama hizmet alımı 4 mevsime yaygın olarak yapılacak şekilde planlanacaktır.

Çalışma sonucu elde edilecek fotoğraflar çok amaçlı kullanılacak şekilde bulutta her zaman hazır bulundurulacaktır. Bu arşivleme çalışması için basit kullanımı, her zaman erişilebilir olması ve ekonomikliği nedeniyle Google Photos kullanılabilir.

Elde edilecek fotoğraf ve videolar kısa vadede bölge tanıtım poster ve bannerları ile bölge tanıtım filmlerinin hazırlanmasında kullanılacaktır. Çekimler bu varsayım da dikkate alınarak yapılacaktır. Video ve fotoğrafların çekimi öncesinde "Kızılırmak Vadisi Marka Bilinirliği Reklam Çalışması" kapsamında bir senaryo üretilmiş olacaktır. Böylelikle çekimlerde ihtiyaç duyulacak manken ve diğer dekor elemanları baştan bilinecektir.

Kızılırmak Vadisi Reklam Çalışması

Kızılırmak kimliğinin oluşması, kimliği ile bir web sitesinin tüm dünyadan erişilebilir olması, Vadi'ye ait mekânsal görseller ile basılı ve dijital grafik malzemenin oluşması ve Kızılırmak Vadisi turizm odaklarına ilişkin bir görsel arşiv oluşması çalışmalarına paralel olarak Kızılırmak Vadisi reklam çalışmaları da yürütülecektir.

Reklam yoluyla farkındalık ve bilinirlik oluşturma faaliyeti Kızılırmak Vadisi yerelinden başlayacaktır. Vadi'nin tamamı için açık hava reklam çalışmaları ve turistik odaklar ile lokanta ve otel gibi turizm altyapısını oluşturan tesislerde yapılacak tanıtım çalışmaları, yerel reklamın temelini oluşturacaktır. Reklam çalışmaları, Samsun ölçeğinde yerel gazeteler, web siteleri ve açık hava reklamcılığı ile desteklenecektir.

Ulusal ölçekte yapılacak tanıtım çalışmaları Atlas, Magma, NatGeo vb. doğa ve gezi dergileri; kuş dergileri ve ekstrem sporlar ile ilgili dergilerle sınırlı tutulacaktır.

Kızılırmak Vadisi Yer İmleri İyileştirme Çalışması

İnternetin yere ilişkin veri sağlayan servislerinde Kızılırmak Vadisi'nin tüm turizm değerlerinin eksiksiz, doğru ve ayrıntılı bir şekilde yer almasını sağlayacak çalışmadır.

Bu raporun hazırlandığı zamanda çalışmanın yer hizmeti sağlayan Google Haritalar, Foursquare, Tripadvisor ve Facebook için yapılması öngörülmüştür ancak internette hızlı yaşanan gelişmelere paralel olarak bu servislere ekleme ve çıkarmalar yapılabilir.

Vadi'de yer alan tüm görülecek yerlerin adı, yeri, adresi, çalışma saatleri, telefonu web sitesi, varsa sosyal medya hesapları yer hizmeti sağlayan servislerde güncellenecektir. Ayrıca "Kızılırmak Vadisi Görsel Arşivi'nin Oluşturulması" hizmeti ile elde edilecek fotoğraf ve videolar bu hizmet paketi kapsamında yer hizmeti sağlayan sitelere eklenecek, kullanıcıların görülecek yerlerle ilgili çekici fotoğraflarla bilgi edinmesi sağlanacaktır.

Çalışma kapsamında görülecek yerlerle ilgili yazılan olumsuz görüşlerin geri bildirimleri, bir rapor da hazırlanarak ilgili mercilere sunulacaktır. Raporun ilgili mercilere aktarılmasını takiben olumsuz eleştiri ile ilgili bir mesaj yazılacaktır.

Yine bu kapsamda tüm görülecek yerlere, yeri en iyi anlatacak şekilde yorumlar yazılacak; yerel paydaşlarla iş birliği yapılarak yerlerin söz konusu sitelerdeki durumlarının olumlu olması sağlanacaktır.

Hediyelik Eşya Tasarımları

Bafra ve Vezirköprü'nün mevcut değerlerini kullanarak Kızılırmak Vadisi'nin bütünü için bir yaklaşım geliştirilmesi; bu yaklaşıma göre tasarımlar yapılması ve hediyelik eşyaların üretilmesidir. Üretilen hediyelik eşyalar yine Kızılırmak Vadisi'nin bütününe yayılmış noktalarda satılacak, böylece her noktada diğer noktaların farkındalığı yaratılarak pazarlamasına da katkıda bulunulacaktır.

Tasarımlar, ulusal veya uluslararası alanda güçlü tasarımcılar eliyle oluşturulacak; üretimler yerel ekonomiye katkı sağlayacak şekilde bölgede yapılacaktır.

Bafra'da Kaymaklı lokum, zembil, nokul; Vezirköprü'de semaver, Susuz bezi, Tahtaköprü kilimi ve elbisesi bölgede halen hediyelik eşya olarak kullanılan ve/veya potansiyeli olan kültürel öğelerdir.

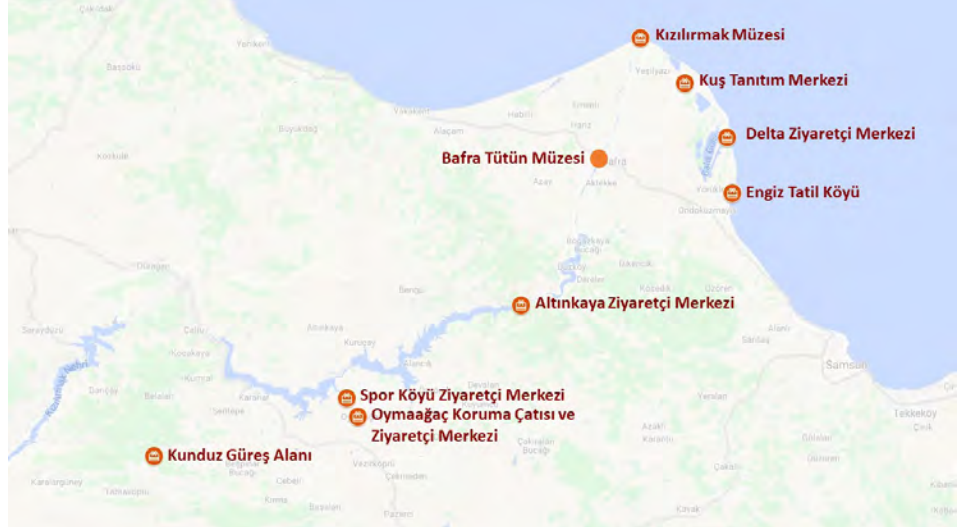

Şekil 103. Hediyelik Eşya Potansiyeli Taşıyan Yerler

Ayrıca binalardan Çetinkaya Köprüsü ve Bafra Deniz Feneri'nin küçük maketleri üretilebilir. İkiztepe Höyüğü'nün biricik şekli nedeniyle benzer şekilde rekonstrüksiyonunun maketinin üretilmesi de mümkün olabilir.

Kızılırmak Deltası için, Kızılırmak Vadisi'nin genel yaklaşımı içinde ayrı bir segment oluşturmak olasıdır. Bu alanda zembile ek olarak kuşlar ve manda odaklı hediyelik eşyalar ve göl balıklarından yararlanılabilir.

Kapıkaya'nın etkin paraşüt faaliyetini destekleyecek şekilde paraşüt ve Kapıkaya kayasının kendisi de hediyelik eşya üretimine konu olabilir.

Şekil 104. Hediyelik Eşyalar İçin Önerilen Satış Noktaları

Üretilen hediyelik eşyalar Kızılırmak Vadisi'nin çeşitli satış noktalarında turistlerle buluşabilir, bunlardan bazıları şunlardır:

- Engiz Tatil Köyü (resepsiyonda)
- Kızılırmak Deltası Ziyaretçi Merkezi
- Kızılırmak Müzesi
- Kuş Tanıtım Merkezi
- Altınkaya Ziyaretçi Merkezi
- Kunduz Güreş Alanı (geçici satış birimi)
- Oymaağaç Koruma Çatısı ve ZM
- Spor Köyü Ziyaretçi Merkezi
- Bafra Tütün Müzesi

Kuş Veritabanı Oluşturulması

Delta'daki kuş türlerinin ziyaretçilere tanıtılması için kuş fotoğrafları ve kısa bilgilerle oluşturulacak, ziyaretçilerin ilgisini teşvik eder nitelikte bir web sitesi ya da telefon uygulaması olarak tanımlanmaktadır. Bilimsel veya akademik bir çalışma niteliğinden ziyade son kullanıcıya yönelik, merak uyandırıcı ve bilgilendirici olmalıdır. Üniversite, Alan Başkanlığı ve Büyükşehir Belediyesi ortak çalışması ile sunulabilir.

İlerleyen süreçte tüm Kızılırmak Vadisi'nin flora ve faunası için yarı dinamik bir veri bankası oluşturulması adına ilk adım olarak kuş türlerine yönelik bu

çalışma belirlenmiştir. Teknik bir dil yerine her kesimden ve yaştan ziyaretçinin anlayabileceği tarzda kısa bilgiler bu aşamada yeterli olacaktır.

Dönemlik göç eden türler ya da artık deltada var olmayan türler gibi dinamik veriler de bu uygulamaya eklenebilir.

Kızılırmak Vadisi Fotoğraf Noktaları

Kızılırmak Vadisi sosyal medya paylaşımları için manzara ve seyir nitelikleri yüksek noktalar tespit edilmiş ve Google Maps uygulaması aracılığı ile haritalanmıştır (<http://bit.ly/kvfotograf>).

Şekil 105. Kızılırmak Vadisi Fotoğraf Noktaları

*Projelere ait detaylı tablo 13. TOPLAM YATIRIM TUTARI VE YILLARA DAĞILIMI bölümünde verilmiştir.

TURİZM DENEYİMLERİ

POI	Şehir Turizmi	Su Turizmi	Gastronomi Turizmi	Ekoturizm	Kültürel Turizm	Spor Turizmi	Macera Turizmi	Dağ Turizmi
DELTA								
Bafra								
Alaçam								
19 Mayıs								
Delta								
Karaboğaz								
KAPIKAYA								
Derbent Baraj Gölü								
Nebihan								
ŞAHİNKAYA								
Kanyon								
Vezirköprü								
Kunduz								

Tablo 17. Kızılırmak Vadisi'nde Turizm Deneyimleri

BÖLGEDE YAPILABİLECEK TURİZM DENEYİM TÜRLERİ

Dünya Turizm Örgütü'nün (UNWTO) 2017 yılında yapmış olduğu çalışmaya göre ve Kızılırmak Vadisi fizibilitesi kapsamında potansiyel taşıdığı kabul edilen turizm türleri şu şekilde sıralanmaktadır:

- Şehir Turizmi
- Su Turizmi
- Gastronomi Turizmi
- Ekoturizm
- Kırsal Turizm
- Kültürel Turizm
- Spor Turizmi
- Macera Turizmi
- Dağ Turizmi

Bu turizm deneyimi türleri açıklanarak Kızılırmak Vadisi'nin taşıdığı potansiyeller ve deneyim türlerinin yapılmasına elverişli alanlar belirlenmiştir.

ŞEHİR TURİZMİ

Şehir Turizmi kentten beslenen; kentin varlıklarını, değerlerini, gelişimini yansıtan bir turizm şeklidir. Şehir turizminde, ziyaretçilerin temel hedefi şehri keşfetmek ve şehri yaşamaktır. Türkiye'de "Şehir Turizmi" kavramı son yıllarda

önemli gelişim göstermektedir. Mal veya hizmet alım-satım sürecinin turistik bir eyleme dönüşmesi ve kente özgü alanlarda vakit geçirme isteği, şehir turizmini destekleyen eylemler arasında yer almaktadır.

Bölge; hem geleneksel hem modern alışveriş opsiyonları, farklı ilçelerin kendine özgü yemek kültürü ve şehir dokusu ile şehir turizm deneyimine olanak sağlamaktadır.

Alaçam

Alaçam ilçesi tarihi dokusu ile dikkat çekmektedir. İlçe merkezinde bulunan sivil mimari örneklerinden ahşap camiler, kitaplı konağı ve Alaçam Mübadele Müzesi görülecek yerler arasındadır. Ayrıca merkeze yakın Sivritepe Höyüğü ve Kalesi; Orta Tunç Çağı, Demir Çağı, Helenistik Çağ ve Orta Çağ'a tarihlenen yapılarıdır.

Merkezdeki tarihi dokunun turizm odaklı restorasyonu ile hem kültürün sürdürülebilirliği sağlanacak hem de kültür turistleri için gezilecek odaklar artmış olacaktır.

Alaçam, et ürünleri ve kasaplık kültürü konusunda bölgede öne çıkmaktadır. Yeme – içme kültürü ile de şehir turizmini desteklemektedir.

Bafra

Bafra ilçesi tarımsal ürün zenginliğinin yanı sıra kentsel dokusu ile de potansiyel taşımaktadır. İlçe merkezinde bulunan Bafra Tütün Müzesi, Arkeoloji Müzesi ve Çetinkaya Köprüsü öne çıkan odaklardır.

Kentsel dokunun yanı sıra yemek kültürü de oldukça zengin olan Bafra'da Bafra Pidesi, Bal Kaymak Dondurması, Kaymaklı Lokum ve Nokul, marka değeri yüksek ürünlerdir. Bölgede önerilen projelerle ilçe merkezinde bu ürünlerin nitelikli servislerinin yapıldığı mekan sayısı artacaktır.

Vezirköprü

Vezirköprü kent merkezinde gezilecek çok sayıda tarihsel odak bulunmaktadır. Taşhan, Abdullah Derici Konağı, Çifte Hamam, Fazıl Ahmet Paşa Medresesi, Vezirköprü Bedesten ve Arasta bunlardan öne çıkanlarıdır.

Vezirköprü Tarihi Kent Merkezi Kentsel Tasarımı ile de şehir turizmi potansiyeli artacak, Vezirköprü mahallelerinde üretilen yerel hediyelik eşyaların satıldığı alanlarda alışveriş yapılabilir.

Tarihi zenginliğinin yanında yemek kültürü ile de öne çıkan Vezirköprü'de Tandır yemek önemli deneyimlendendir. Ayrıca Oymaağaç Oğlak Kebabı yapılan tanıtım ve pazarlama çalışmaları ile öne çıkarılacak ve ilçe merkezinde bu yemeğin servis edildiği nitelikli mekan sayısı artacaktır.

Fotoğraf 94. Alaçam Tarihi Kent Dokusu

Fotoğraf 95. Bafra

Fotoğraf 96. Vezirköprü

SU TURİZMİ

Su Turizmi; deniz ve akarsu gezintisi, yatçılık, kürek çekme ve denizcilik gibi turizm faaliyetlerini ifade eder. Sportif amaçlarla değil daha çok gezinti ve manzara seyri gibi rekreasyonel aktiviteler bu turizm deneyiminin konusudur.

Göller, nehirler, göletler, akarsular, yeraltı suları, su kaynakları, mağara suları ve geleneksel olarak gruplandırılmış iç sulak alanlar gibi su ile ilgili deneyimlere olanak sağlayan birçok alanda su turizmi yapılabilir.

Kızılırmak Vadisi kapsamında bu turizm türüne ait deneyimler tekne gezileri, olta balıkçılığı ve kano ile gezinti olarak 3 başlık altında anlatılmıştır.

Fotoğraf 97. Şahinkaya Tekne Turları

Tekne Gezileri

PROJELER başlığı altında ifade edildiği gibi Şahinkaya Kanyonu tekne gezileri Spor Köyü'nden hareket edilerek Kuruçay İskelesi'ne uğrayıp tekrar dönüş yapacak şekilde tamamlanacak.

Uzun süreli tekne turları ile Şahinkaya Kanyonu'nun ardından Kaplancık Kanyonu da gezilerek buranın da bir destinasyon olarak öne çıkarılması önerilmektedir.

Engiz Tatil Köyü (Bördeniz) – Yörükler arası elektrikli tekne ile gezinti yapılması, su turizmi potansiyelinin değerlendirilmesi açısından önemlidir.

Fotoğraf 98. Derbent Baraj Gölü

Olta Balıkçılığı

Delta'da olta balıkçılığı için önerilen alan Balık Gölü İskelesi'dir. Bunun dışında korunan alanlarda olta balıkçılığı yapılmayacaktır.

Kapıkaya bölgesinde Derbent Baraj Gölü'nde kıyıda yapılacak az sayıda müdahale ile bu alanlarda olta balıkçılığı için uygun yerler oluşacaktır.

Boğazkaya'da önerilen projeler ile de olta balıkçılığı aktivitesine uygun yerler oluşabilecektir.

Fotoğraf 99. Şahinkaya Falcon Fest Etkinliğinde Kano

Kano

Şahinkaya'da Spor Köyü'nde ve Kapıkaya'da Asarkale Bölgesi'nde Kızılırmak üzerinde kano yapılabileceği öngörülmüştür. Ancak daha detaylı bir çalışma ve denemeler yapılarak kesin noktalar belirlenmeli ve bu doğrultuda malzeme depoları ile çekek yerleri önerilmelidir.

GASTRONOMİ TURİZMİ

Yerli ve yabancı turistlerin gastronomik ürünleri tatması, yeni deneyimler elde etmesi ve bu deneyimi yaşarken konaklama, transfer gibi turizm faaliyetlerini kullanıyor olması sonucu yapılan turizm çeşitlidir.

Bölge, dünya mutfağı ile eşleştirilmiş Karadeniz mutfağı ile iç içe geçmiş, yerel ürünlerle bölgenin pek çok özelliğini yansıtan bir mutfağa sahiptir.

19 Mayıs

19 Mayıs ilçesinde ön plana çıkan gastronomi değeri Nebiyan fasulyesidir. Nebiyan Doğa Festivali'nde yarışması da yapılan bu değerin turistik ürün olma potansiyeli yüksektir.

Alaçam

Alaçam ilçesi bölgenin kasap kültürü açısından öne çıkan yeri olarak tanımlanmaktadır. Geyikkoşan, bu anlamda parlatılması gereken bir odaktır. Geyikkoşan için önerilen çevre tasarımı ile buradaki nitelikli yeme- içme mekanı sayısı artacak ve gastronomi turizmi potansiyeli değerlendirilmiş olacaktır.

Bafra

Bafra ilçesi, Kızılırmak Vadisi'nin yemek kültürü açısından en zengin yeridir. Marka değeri yüksek Bafra Pidesi, kaymaklı lokum ve nokul öne çıkan lezzetlerdir. Ayrıca Bafra bal kaymak dondurması, tüm Samsun'da önemli bir yere sahip değer olarak gastronomi turizmi açısından potansiyel taşımaktadır. PROJELER başlığı altında önerilen Bafra Gastronomi Festivali ile tüm bu değerlerin bilinirliği arttırılacak, turistik ürün olarak sunumu yapılacaktır.

Vezirköprü

Vezirköprü ilçesinde öne çıkan gastronomi değerleri; kuzu tandır ve Oymaağaç oğlak kebabıdır. PROJELER başlığı altında yer alan önerilerin hayata geçirilmesiyle yemek kültürünün sunulduğu nitelikli mekanlar artacak ve bu değerler ulaşılabilir turizm ürünleri haline gelecektir.

EKOTURİZM

Ziyaretçinin temel motivasyonunun doğa olduğu bir turizm deneyimi türüdür. Biyolojik ve kültürel çeşitliliği bilinçli olarak gözlemlemeyi, öğrenmeyi, keşfetmeyi deneyimlemek ve ekosistemin bütünlüğünü koruma, yerel halkın refahını artırma tutumunu içermektedir. Ekoturizm; biyolojik çeşitliliğin, doğal çevrenin korunmasına yönelik farkındalığı arttıran ve hem yerel halk hem de ziyaretçiler arasında kültürel varlıklar ve ekosistem üzerindeki olumsuz etkileri en aza indiren bir turizm deneyimidir.

Delta

Delta bölgesi sulak alan ekosistemi ile zengin bitki örtüsüne ve çok sayıda kuş türüne ev sahipliği yapmaktadır. Bu özellikleri ile botanik turizmi, kelebek ve kuş gözlemi gibi deneyimlere olanak sağlamaktadır. Ayrıca yapılması önerilen projelerden Gökyol da ekoturizm potansiyeli yüksek bir turistik odak olacaktır.

Kapıkaya

Kapıkaya bölgesinde Boğazkaya'da yapılması önerilen düzenlemelerle buradaki göl ekosistemi gözlemlenebilir hale gelecektir.

Fotoğraf 100. 19 Mayıs İlçesi Yemekleri

Fotoğraf 101. Bafra Pidesi

Fotoğraf 102. Vezirköprü Tandır Kebabı

Fotoğraf 103. Delta

Nebiyân Tepesi de bu bölgede bulunan ve ekoturizm açısından potansiyele sahip bir odak olarak ön plana çıkmaktadır.

Fotoğraf 104. Şahinkaya

Şahinkaya

Şahinkaya Kanyonu, sahip olduğu bitki ve hayvan çeşitliliği ile ekoturizm deneyimleri açısından birçok olanak sunmaktadır.

Bölgede yer alan Kunduz Dağı, flora ve faunası ile bitki ve hayvan gözlemi gibi alternatif ekoturizm faaliyetleri için uygundur.

Fotoğraf 105. Delta'da Manda Popülasyonu

KIRSAL TURİZM

Kırsal turizm, ziyaretçinin deneyiminin geniş bir yelpazeye sahip olduğu bir turizm deneyimi türüdür. Genellikle doğaya dayalı faaliyetler, tarım, kırsal yaşam tarzı /kültürü, olta balıkçılığı ve gezileri içermektedir. Kırsal turizm faaliyetleri; düşük nüfus yoğunluğuna, tarım ve ormancılığın hakim olduğu peyzaj ve arazi kullanıma ve geleneksel sosyal yapı ve yaşam tarzına sahip, kentsel olmayan (kırsal) bölgelerde gerçekleştirilmektedir.

Kızılırmak Vadisi yüksek oranda tarım yapılan bir bölgedir ve sahip olduğu tarımsal zenginliğin turistik ürün olarak sunulması kırsal kalkınma anlamında da katkı sağlayacaktır.

KÜLTÜR TURİZMİ

Doğal ve tarihsel kültür varlıklarını, kültürel etkinlikleri ve güncel sanat eserlerini, kültür sanayilerinin sonuçlarını, bazı sosyoekonomik olguları turistik bir ürün biçiminde gezginlerin hizmetine sunan bir turizm anlayışıdır. Yalnızca tarihsel olanı değil, günceli de kapsamaktadır.

Bölgede geçmişten bugüne gelen birçok kültürel değer bulunmaktadır. Antik kentler, kalıntılar, çeşmeler, müzeler, hanlar ve özgün mimari yapıları barındırdığı tarihi sokakları ile zengin tarihi ve kültürel mirasını ortaya koymaktadır.

19 Mayıs

19 Mayıs ilçesinde bulunan Düzköy Camisi ve Taş Köprü gibi sivil mimarlık örnekleri ile ön plana çıkmaktadır. Ayrıca köy yaşamı ve kültürünü deneyimlemek için de potansiyeli bulunmaktadır.

Fotoğraf 106. Alaçam Mübadele Müzesi

Alaçam

İlçenin tarihi dokusu hem kentsel dokuyu hem de köy kültürünü deneyimlemek açısından yüksek potansiyele sahiptir. Ahşap ambarlar, ahşap camiler, Kitaplı Konağı, Alaçam Mübadele Müzesi ile Sivritepe Höyüğü ve Kalesi de değerli kültür mirası öğeleri olarak turistik odak niteliğindedir.

Bafra

Bafra ilçesi tarım ve yemek kültürü ile ön plana çıkmaktadır. İlçede yer alan Tütün Müzesi ve Arkeoloji Müzesi de kültür turizmi odaklarıdır.

Vezirköprü

Vezirköprü ilçe merkezindeki zengin tarihi doku sayesinde kültür turizmi potansiyeli yüksektir. Ayrıca ilçe sınırları içindeki Oymaağaç Nerik Höyüğü arkeolojik değer olarak ön plana çıkmaktadır.

Kurt Köprü de Vezirköprü ilçesinin sivil mimari örneklerinden olup kültür mirası niteliğinde bir turistik odak olarak değerlendirilmektedir.

SPOR TURİZMİ

Spor turizmi; bölgelerin sahip olduğu doğal ve coğrafi özelliklerin yanı sıra, kolay ulaşım olanakları ve yüksek hizmet kalitesi sunan çok sayıda donanımlı tesis imkanları ile desteklenen bir turizmdir. Spor turizmine elverişli kentler yıl boyunca; futbol, basketbol, voleybol, hentbol, golf, tenis, bisiklet, judo, halter, yüzme, eskrim gibi pek çok spor dalında gerçekleştirilen ulusal ve uluslararası düzeydeki spor turnuvalarına ev sahipliği yapmaktadır. Böylece kentler tanıtımlarını yapmakta ve geniş kitlelere ulaşabilmektedirler.

Güreş

Kızılırmak Vadisi, Türkiye’de önem verilen ve ata sporu olarak kabul edilen güreş sporunun aktif şekilde yapıldığı bir bölgedir. Alaçam ilçesi Geyikkoşan Yağlı Güreşleri 600 yılı aşkın süredir yapılan spor müsabakalarıdır. Tanıtım ve pazarlama stratejileri ile turistik ürün haline getirilebilir.

Vezirköprü ilçesi Kunduz Güreşleri de geleneksel olarak yapılan spor müsabakaları olarak Vadi’de öneme sahiptir. Tanıtım ve pazarlama stratejileri ile turistik ürün haline getirilebilir.

MACERA TURİZMİ

Çeşitli spor disiplinlerinin turizm faaliyeti olarak uygulanması ile ortaya çıkmış alternatif bir turizm deneyimidir. Turizm amaçlı sportif faaliyette bulunacak turizm işletmelerinde aranacak nitelikleri belirlemek, faaliyetin güvenli biçimde sürdürülebilmesi için önlemleri almak, denetlemek ve turizmin çeşitlendirilmesini geliştirmek için 2011 yılında ‘Turizm Amaçlı Sportif Faaliyetler’ yönetmeliği de yayınlanmıştır.

Bölgenin sahip olduğu doğal ve kültürel değerler bu turizm deneyimine olanak sağlamaktadır. Kızılırmak, kanyonlar ve dağlar; sualtı sporları, yamaç paraşütü, dağcılık, rafting, motokros, kayak gibi farklı alanlarda gerek amatör ve profesyonel sporcular gerekse adrenalin tutkunu yerli ve yabancı turistlere yönelik çok sayıda etkinliğe imkân sunmaktadır.

Fotoğraf 107. Bafra Tütün Müzesi

Fotoğraf 108. Vezirköprü Sokak Sağlıklaştırma Projesi

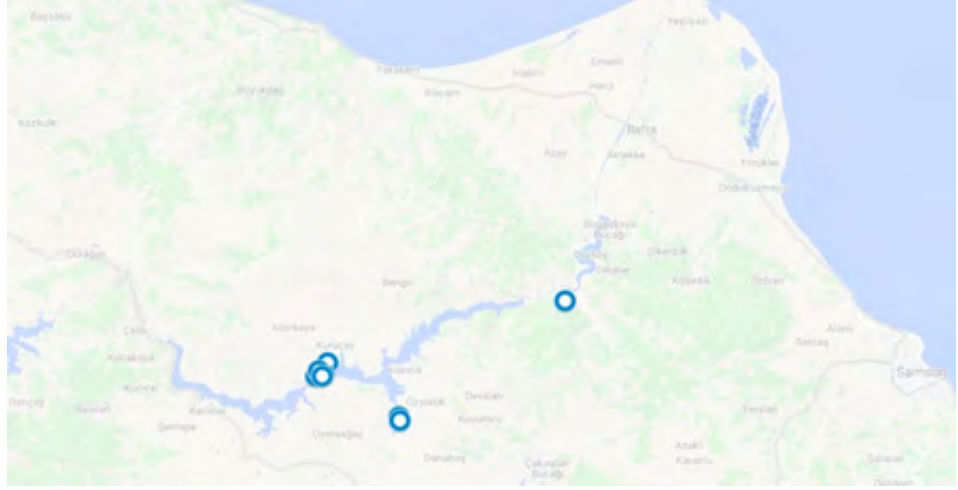
Fotoğraf 109. Kunduz Güreş Pisti

Kızılırmak Vadisi özellikle ekstrem sporlar açısından çok sayıda uygun alana sahip olması nedeniyle farklı sportif faaliyetlere yönelik turizm potansiyeli taşımaktadır.

Kızılırmak Vadisi fizibilite çalışmaları kapsamında bölgede yapılabilecek atraksiyonlar 5 ana başlık altında toplanmıştır. Bunlar şöyle sıralanmaktadır:

- Havada yapılan sportif faaliyetler
- Karada yapılan sportif faaliyetler
- Suda yapılan sportif faaliyetler
- Motorlu sportif faaliyetler
- Karma sportif faaliyetler.

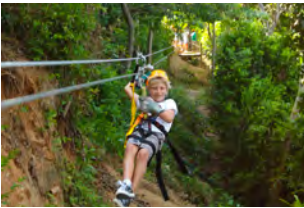
Havada Yapılan Sportif Faaliyetler

Şekil 106. Kızılırmak Vadisi'nde Havada Yapılan Sportif Faaliyetlere Uygun Noktalar

Kızılırmak Vadisi'nde halihazırda yapılmakta olan ve geliştirilebilecek havada yapılan sportif faaliyetler aşağıdaki gibi belirlenmiş olup, bunlar için uygun alanlar haritada verilmiştir:

- Zipline
- Yamaç Paraşütü
- Base Jump
- Rope Jump
- Paramotor
- Highline
- Slacklining
- Human Slingshot

Fotoğraf 110. Zipline, Örnek

Zipline

Zipline, yüksek bir noktadan, alçak bir noktaya bağlanmış çelik halat vasıtası ile emniyet kemeri giyilerek (koşum, harness) bireylerin kendi ağırlığıyla ve yer çekimi yardımıyla kayma aktivitesine denmektedir.

Tekerlekli bir makara çelik halata bağlanarak hızlanma sağlanır. 300 – 400 metrelik bir zipline hattında yaklaşık saatte 50–60 km hıza ulaşılır (Bu hız zipline hattının eğimiyle doğru orantılıdır.) Hattın sonunda yaylı bir fren sistemi veya otomatik fren sistemi yardımıyla etkinlik sonlandırılır. Türkiye'nin en büyük zipline parkuru Antalya'nın Kemer ilçesine bağlı Göynük Kanyonu'nda bulunur. Toplam 1 km'lik parkur 4 ayrı hattan oluşmaktadır.

Zipline, herhangi bir eğitim almaksızın herkesin deneyebileceği bir aktivite olduğundan, kanyon gezisi için gelen insanların da yapmak isteyecekleri bir aktivitedir. Ekstrem sporları yapmak için normal şartlarda uzun bir eğitim süreci gerekmesinden dolayı insanların katılımcı olması her zaman kolay değildir. Zipline ise oradan geçen herhangi birinin bile kolaylıkla yapabileceği bir aktivitedir.

Yamaç Paraşütü

Paraşütle yamaçlardan koşarak uçuş yapmaya olanak sağlayan bir ekstrem spor türüdür. Tek başına uçan pilotların yanı sıra Tandem adı verilen ikili uçuşlarda bir pilot eşliğinde yolcu alınarak uçulabilmektedir. Sporun turizm ile ilişkisi bu uçuşlarda güçlenmektedir.

Sertifika sahibi pilotlar eşliğinde, doğru şartlar altında güvenli uçuşlara imkân sağlanmaktadır. Muğla, Fethiye Ölüdeniz tandem (ikili uçuş) uçuş konusunda dünyada ilk 3 arasında yer alıp yıllık 150.000 uçuş yapılmakta ve bunun turizme büyük bir ivme ve katma değer yarattığı bilinmektedir.

Bu spor ile pilotlar, profesyonel tandemciler, sporcular, havacılık topluluk temsilcileri, dernekleri ve doğa turizmine meraklı yerli ve yabancı turist grupları ilgilenmekte olup Samsun genelinde yaklaşık 90-100 kişi Canik Gültepe, Bafra-Sürmeli-Kapıkaya, Samsun Merkez Kocadağ, Ladik Akdağ ve Ayvacık göl üzerinde yamaç paraşütü uçuşları yapmaktadır.

Base Jump

Building (bina), Antenna (anten), Span (köprü veya kemer) ve Earth (kanyon veya uçurum gibi doğal yapılar) kelimelerinin baş harfleri bir araya getirilerek bu spora "B.A.S.E." adı verilmiştir. Yüksek bir noktadan yapılan serbest paraşüt atlayışıdır.

Türkiye, coğrafi yapısı sayesinde ekstrem sporların her türüne ev sahipliği yapabilecek potansiyele sahiptir. Özellikle son yıllarda düzenlenen önemli Base Jump organizasyonlarına ev sahipliği yaparak adından söz ettirmektedir.

Rope Jump

Rope jump (iple atlama), vadilerde ve derin kanyonlarda gerilen güvenli bir ip ortasına ek bir ip bağlanarak atlayıcının bu ek ipe bağlanmasından sonra yaptığı bir tür salıncak atlayışı olarak ifade edilmektedir. Türkiye'de

Fotoğraf 111. Kapıkaya'da Yamaç Paraşütü

Fotoğraf 112. Şahinkaya Kanyonu'nda Base Jump, Falcon Fest 2017

Fotoğraf 113. Şahinkaya Kanyonu'nda Rope Jump, Falcon Fest 2018

ilk defa 2014 yılında Erzincan Kemaliye'deki Karanlık Kanyonda 260 metre yükseklikten denenmiştir.

2018 yılında ise Şahinkaya Kanyonu'nda ekstrem sporlar festivali Falcon Fest etkinliği kapsamında buradaki ilk rope jump aktivitesi yapılmıştır.

Fotoğraf 114. Şahinkaya'da Paramotor, Falcon Fest 2017

Paramotor

Paramotor, pilotun paraşütüne ek olarak bir de sırtında pervaneli motor taşıdığı bir hava aracıdır. Aynı zamanda Motorlu Yamaç Paraşütü veya PPG (Powered Paragliding) olarak da bilinmektedir. Motorlu yamaç paraşütleri paramotor ve trike olarak ikiye ayrılmaktadır. Paramotorla, arkasındaki motorun pervane dönüşünden oluşan hava itmesinden faydalanarak neredeyse her yerden kalkış yapmak mümkündür. Yamaç paraşütünde olduğu gibi herhangi bir tepe, dağ, yükseltiye ihtiyaç duyulmaz (Koçak, 2017).

Şahinkaya Bölgesi'nde Kuruçay İskelesi tarafında paramotor uçuşları yapılmıştır. Bu alan paramotor aktivitesi açısından uygundur.

Fotoğraf 115. Şahinkaya'da Highline, Falcon Fest 2017

Highline

Yerden herhangi bir düşüş durumunda hayati risk taşıyabilecek kadar yüksekte yapılan slackline aktivitesine Highline denir. Slackline'den farklı olarak, daha yüksekte yapıldığı için sporcunun algılarıyla savaşıması ve kazanmayı öğrenmesi gerekir. Maruz kaldığı derinlik hissi değiştiği için slackline yepyeni bir boyut kazanır. Ayrıca yükseklik her insanın ortak korkusu olduğundan, korku yönetimine de büyük katkısı vardır. Beldeki tırmanış kemerine bağlı ip sayesinde düşmelere karşı emniyet sistemi vardır. Şu ana kadar dünyada binlerce sporcunun defalarca düşmesine rağmen ölümlerle sonuçlanan kazası yoktur.

Türkiye'de ve dünyada ulusal ve uluslararası festivalleri vardır ve bunlardan biri de her yıl şubat ayı sonunda Antalya'da düzenlenen THC Turkish Highline Covention'dir. Kanyonlar ya da dağlardaki yüksek kaya bloklarının araları en çok tercih edilen doğal highline noktalarıdır. Bu yüzden dağcılık ya da kaya tırmanışı ile ilgilenen kişilerin ilgisini daha çok çekmekle birlikte, doğal alanlarda highline yapmak isteyenlere bu sporlara ait temel bilgi ve tekniklerin kullanımını da zaten zorunlu kılar. Kanyonlar ülkesi olmamıza rağmen ülkemizde henüz çok bilinen bir spor olmadığı için burası aynı zamanda highline yapılan ilk kanyon olacaktır (Koçak, 2017).

Şahinkaya Kanyonu'nda yapılan Falcon Fest'de highline aktivitesi gerçekleştirilmiştir. Bu alan highline faaliyetine uygundur.

Fotoğraf 116. Slackline, Falcon Fest 2017

Slacklining

Slacklining iki nokta arasında gerili naylon ya da polyesterden yapılmış bir

ip üzerinde dengede hareket etmenin amaçlandığı bir denge etkinliğidir. Bazı yönleriyle ip te yürüme etkinliğinden ayrılır. Slackline gevşek bir hat olarak tanımlanabilir, slacklining eylemi de bu gevşek hattın üzerinde yürüme eylemine verilen addır. İki ağaç ve bir ip bulup ipin iki ucunu birer ağaca bağlayıp üzerinde yürüyebilir, zıplayabilir, taklalar atabilirsiniz. Burada önemli olan denge sağlamak ve konsantre olmaktır. 70'li yıllarda Amerika Birleşik Devletleri'ndeki Yosemite Vadisi'nde dinlenen bir grup dağcının canının sıkılması ve iki ağaç, bir iple bir şeyler denemeye başlamasıdır. Çok gergin olmadan, biraz gevşek olarak bağlanan bu 2-5 santimetrelik genişlikteki perlonlar üzerinde durmanın ve yürümenin; ayak bilekleri, bacaklar hatta tüm kaslar üzerinde etkili olduğunu, tırmanış yaparken denge sağlamayı kolaylaştırdığını gören dağcılar slackline aktivitesini geliştirmiştir. Slackline için dünya şampiyonaları ve bir tanesi Antalya'da olmak üzere çeşitli festival ve karnavallar düzenlenmektedir (Koçak, 2017).

Vezirsuyu Tabiat Parkı alanı Slackline yapmak, Highline, Skyline, Waterline gibi ileri seviye ip sporlarının temeli olan slackline eğitimi için oldukça uygundur.

Human Slingshot

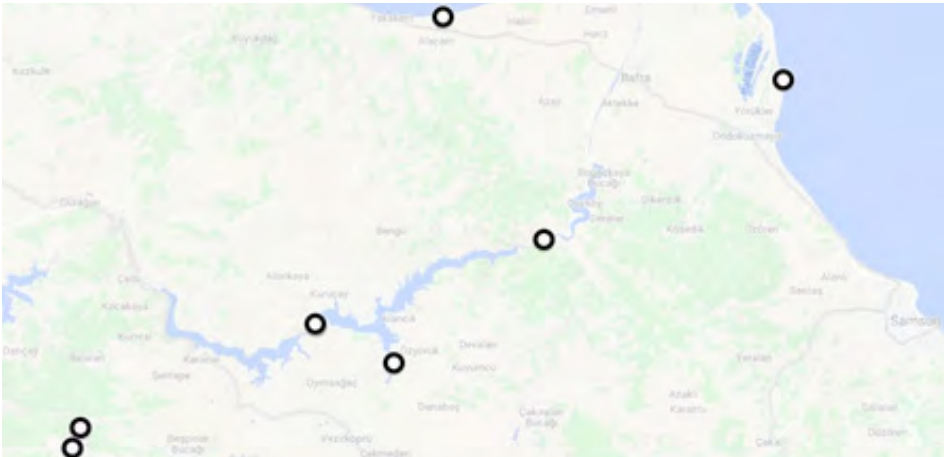
İnsan sapanı (Human slingshot), hayatına biraz renk katmak ve az da olsa güvenli ortamda adrenalini tatmak isteyen insanların tercih edeceği ilginç bir aktivitedir. Türkiye'de tatil yerlerinde de yapılabiliyor olmasına rağmen onlar çoğunlukla sadece turizm amaçlı ve çok küçük çaplı tasarlanmışlardır. Büyüklüğü, insanın sapanla fırlatılabileceği mesafe ve yükseklikle ölçülmektedir. Vezirsuyu Tabiat Parkında yapılan Falcon Fest'in aktivitelerinden biri olmuştur.

Yapılma şekli, iki taraftan 4 ayrı lastikli halatla bağlı insanın gerdirilmiş lastiklerle boşluğa fırlatılması aktivitesidir. Fırlatma işleminde insan sistemden ayrılmadığı için lastiğin esnediği kadar fırlayıp yine lastikle birlikte ivmesi düşen esnemelerle yavaşlayarak durur (Koçak, 2017).

Fotoğraf 117. Human Slingshot, Örnek

Karada Yapılan Sportif Faaliyetler

Şekil 107. Kızılırmak Vadisi'nde Karada Yapılan Sportif Faaliyetlere Uygun Noktalar

Kızılırmak Vadisi'nde halihazırda yapılmakta olan ve / veya geliştirilebilecek karada yapılan sportif faaliyetler aşağıdaki gibi belirlenmiş olup bunlar için uygun alanlar haritada verilmiştir:

- Via Ferrata
- Kaya Tırmanışı
- Dağ Bisikleti
- Ata Binme
- Güreş

Fotoğraf 118. Via Ferrata, Örnek

Via Ferrata

Via Ferrata; sabit ekipman olarak belirli bir rota boyunca uzanan ve düzenli bir şekilde kayaya sabitlenmiş bir çelik kablodan oluşur. Tırmanışçılar kendilerini düşmekten korumak için bir kit ile bu kabloya bağlı bir şekilde rotayı takip ederler. Böylelikle en tehlikeli rotalarda bile risk en aza indirilmiş olur.

Rotalar önceden belirlidir ve sabit kabloya ek olarak yer yer demir basamaklar (ayak izleri), dübeller, kayalara oyulmuş basamaklar, merdivenler ve köprüler gibi ek tırmanma yardımcıları da bu rotalara entegredir.

Güvenliğin olabilecek en üst düzeyde olması ve ek bir tırmanma ekipmanı gerektirmiyor oluşu ile Via Ferrata, herkesin yapabileceği aktiviteler arasında yer almaktadır.

Fotoğraf 119. Şahinkaya'da Kaya Tırmanışı, Falcon Fest 2017

Kaya Tırmanışı

Kaya tırmanışı doğada bulunan bir kaya yüzeye veya yapay bir tırmanış duvarına malzemeli - malzemesiz çıkma, inme ya da yan geçiş yapma sporudur. Kaya tırmanışında amaç belli bir rotayı izleyerek ve hiç düşmeden (ipe oturmadan) bitiş noktasına varmaktır. Bu spor tırmanışçıları fiziksel ve zihinsel olarak test eder ve güç, güçte devamlılık, teknik, denge, malzeme bilgisi, zihinsel kontrol ve problem çözme yetisi gerektirir. Önceleri dağcılığın bir kolu olan kaya tırmanışı bugün kendi başına bir disiplin olarak kabul edilmektedir. Ülkemizde ve dünyada yapay duvarlarda yarışmaları düzenlenmektedir (Koçak, 2017).

Doğayı ve sporu birleştiren ve monotonluktan çok uzak adrenalin dolu bir spordur. Tırmanılan her bir rota eşsizdir ve kendisine has bir çıkışı, hikâyesi vardır. Doğa yürüyüşleri ve kampçılık tırmanışın vazgeçilmez parçalarıdır. Kaya tırmanışı problem çözme yeteneğini, özgüveni ve doğaya saygı bilincini geliştirir. Tırmanışta emniyet alan arkadaşınıza güvenmeyi ve birbirinizin hareketlerini doğru okumayı öğrenirsiniz (Koçak, 2017).

Zorbey Aktuyun Şahinkaya Kanyonu'nda 2016 yılında yaptığı çalışma ile 4 adet tırmanma rotası açmıştır. Bunlar; İlkadım, Solenya, Nomad ve Küçük Boğaz olarak adlandırılmıştır.

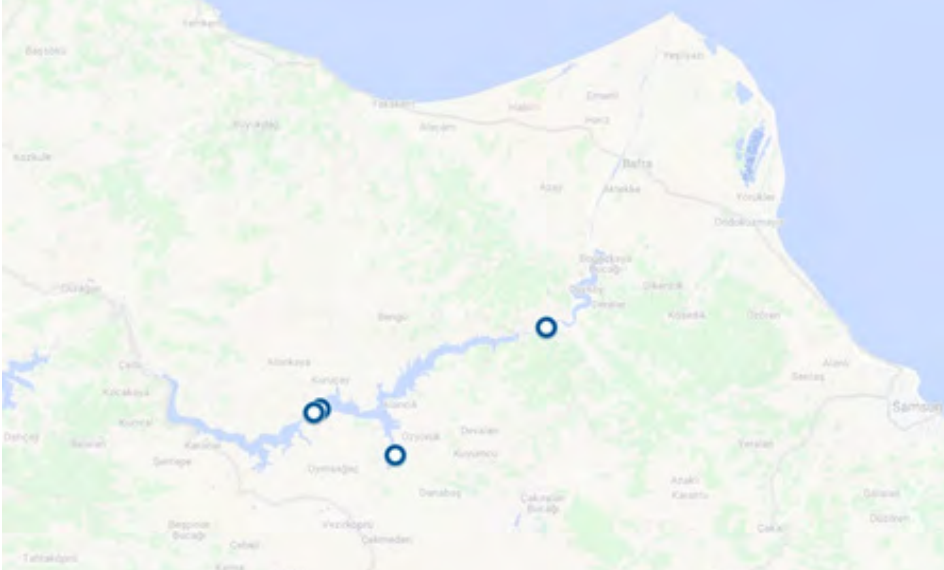
Dağ Bisikleti

Dağ bisikletçiliği, asfalt gibi düzgün zeminler dışına çıkılmak suretiyle toprak yol, patika ve her tür arazide yapılabilen bir bisiklet sporu dalıdır. Dağ bisikleti; yokuş aşağı, kros, serbest, engel atlama, teknik denemeler, tam engebeli arazi, yol turu, arazi turu, cadde-sokak, gibi alt disiplinlere ayrılır. Yarışlar maraton, oryantiring veya olimpiyat kıstaslarına uyarlanarak da düzenlenmektedir. Ülkemizde özellikle 90'lı yıllardan sonra gelişim gösteren dağ bisikletçiliği özellikle Alanya, Köprülü Kanyon, Likya Yolu ve Kapadokya bölgelerinde çok yaygın olarak yapılmakta olup, sözü geçen yörelerdeki arazi şartlarının bu spora uygunluğu yerli ve yabancı turistlerin yoğun ilgisini çekmektedir.

Ata Binme

Kızılırmak Vadisi'nde at biniciliğine uygun pek çok alan mevcuttur. Bunlar arasında en çok potansiyel taşıdığı düşünülen alanlar Alaçam'da Geyikkoşan, Vezirköprü'de Kunduz, Nerik – Şahinkaya Kanyonu arası, Soruk Kırsal Turizm Vadisi ve Bafra'da Kızılırmak Deltası olarak belirlenmiştir.

Suda Yapılan Sportif Faaliyetler

Şekil 108. Kızılırmak Vadisi'nde Suda Yapılan Sportif Faaliyetlere Uygun Noktalar

Kızılırmak Vadisi'nde halihazırda yapılmakta olan ve / veya geliştirilebilecek suda yapılan sportif faaliyetler aşağıdaki gibi belirlenmiş olup bunlar için uygun alanlar haritada verilmiştir:

- Dalış
- Kano
- Dragon Bot
- Stand up Paddle
- Uçurtma Sörfü

Dalış

Dalış, 3 tarafı denizlerle çevrili yarımada ülkemizde çoğunlukla denizlerde yapılan bir spordur. Hem kültür hem de tatil turizmi açısından büyük önemi vardır. Akdeniz ve ege kıyılarında spor, tatil turizmi olarak değerlendirilip okullarda eğitimler verilirken aynı zamanda dalış turlarıyla da büyük çaplı etkinlikler düzenlenmektedir. Yine aynı bölgelerde ama öncelikle Bodrum, Kaş ve Çanakkale taraflarında, daha önceki tarihlerden kalma deniz dibindeki batıklara ayrıca dalışlar yapılmakta, bu dalışlar bölgenin su sporları aracılığıyla tanınmasına büyük katkı sağlamaktadır. Bölgedeki dalış spor merkezleri aynı zamanda bölge insanının turizmden kazancını arttırırken, diğer yandan bölge halkını ve gençleri de bu sporu yapan nitelikli bireyler olarak hem su sporlarına hem turizme kazandırmaktadır.

Alanda, Jandarma Sualtı Arama Kurtarma ekibi ile gerçekleştirilen görüşme sonucu Şahinkaya Kanyonu'nda Scuba dalışının yapılabileceği anlaşılmıştır.

Fotoğraf 120. Şahinkaya'da Kano, Falcon Fest 2017

Kano

Akarsularda zamanla olduğu gibi, güç doğa koşullarıyla da mücadele etmeye dayanan ve küçük bir tekneyi tek kürek yardımıyla hedefe ulaştırma prensibi üzerine kurulu spor dalıdır (Koçak, 2017).

Türkiye Kano Federasyonu'nun da eğitmenlerinden Volkan Kaya ve Samsun Büyükşehir Belediyesi su sporları eğitmeni Zafer Benli ile yapılan ortak çalışma sonucu federasyonun listesine Şahinkaya Kanyonu da eklenmiştir. Vezirsuyu Tabiat Parkı'ndan ve Şahinkaya Kanyonu'nun Vezirsuyu istikametine çıkışında hemen sağdaki koydan başlayarak Kanyon geçişi yapılabilir. Aynı zamanda kanolar için Kano Merkezi olarak da bu iki alan değerlendirilebilir. Birisi Vezirsuyu Tabiat Parkı diğeri ise kanyon çıkışında sağdaki koy. Sağdaki koyu kullanmak istememizin sebebi, suyun durgun olması, kıynın yakın olması ve eğitim için de ideal şartlar sunmasıdır. Ayrıca kanyon geçişi için uzun süre kürek çekmek istemeyenler, buradan daha kısa sürede kanyona girebileceklerdir (Koçak, 2017).

Fizibilite raporu kapsamında yapılan araştırmalar sonucunda Şahinkaya ve Kaplancık Kanyonları ile Asarkale bölgesinde kano aktivitesine uygun alanlar olduğu gözlemlenmiştir.

Fotoğraf 121. Şahinkaya'da Dragon Bot, Falcon Fest 2017

Dragon Bot

Şahinkaya Kanyonu'nda Dragon Bot etkinliği ilk defa 2017 yılında yapılan Falcon Fest'te yapıldı. Dragon Bot Maraton Yarışı ise 2018 yılında yapılan Falcon Fest etkinlikleri kapsamında 5 Ağustos 2018 tarihinde ilk kez Şahinkaya Kanyonundan, Vezirsuyu Tabiat Parkına 13 km lik bir parkurda yapılmıştır. Türkiye'de yapılan diğer benzerleri ise en uzun 250 m'lik mesafede gerçekleştirilmektedir.

Fizibilite çalışmaları kapsamında yapılan araştırmalar sonucunda şahinkaya Kanyonu'nda dragon bot aktivitesi yapılmasının turizme katkı sağlayacağı anlaşılmıştır.

Stand up Paddle

Ayakta kürek çekmek anlamına gelen ve ülkemizde henüz deneme aşamasında olan Stand Up Paddle (SUP) sporu, rüzgâra ihtiyaç olmadan sörf tahtası ve kürekle yapılmaktadır. Ciddi denge becerisi gerektirdiğinden, ilk denemelerde çoğunlukla düşölmekte ama zamanla öğrenilip geliştirildiğinde büyük keyifle yapılan bir spor haline gelmektedir. Malzemesi çok pahalı olmadığından ve taşıma kolaylığından dolayı suyun olduğu ve dalganın olmadığı her yerde uygulaması oldukça kolay ve keyiflidir. Denge sağlamak için kullanılan kaslar mikro büyüklükte olduğu için farkında olmaksızın bacaklara fizik tedavi de uygulamaktadır. Aynı zamanda suda ve sakin havada yapıldığından sakatlanma riski de yoktur. İnsanların suyla olan bağıının gelişmesinde de büyük katkısı vardır.

Dünyada da yeni bir spor olmasından dolayı şahinkaya Kanyonu'nda bu sporu yapmak, kanyonun prestiji açısından oldukça önemlidir. Vezirsuyu Tabiat Parkı alanında bu sporu yapmak için uygundur. Federasyonu yoktur.

Uçurtma Sörfü

Uçurtma sörfü (kite surfing), uçurtmayla sağlanan rüzgâr gücünün çekmesi ile, board /sörf tahtası üzerinde yapılan spor türüdür.

Kızılırmak Vadisi'nde, özellikle şahinkaya Kanyonu ve çevresi ile Spor Köyü olarak önerilen alanda, rüzgârın uçurtma sörfü için elverişli olduğu görölmüştür.

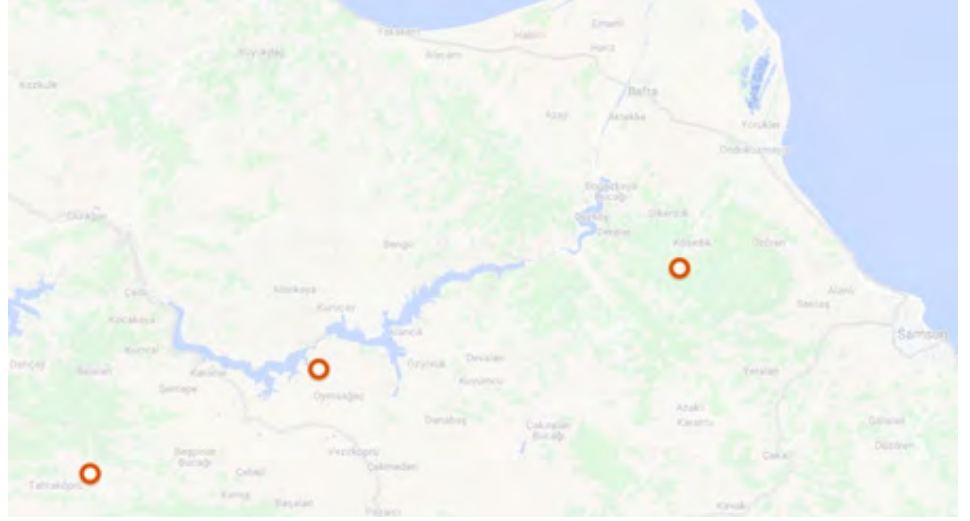
Fotoğraf 122. Standup Paddle, Falcon Fest 2017

Fotoğraf 123. Uçurtma Sörfü, Örnek

Motorlu Sportif Faaliyetler

Şekil 109. Kızılırmak Vadisi'nde Motorlu Sportif Faaliyetler için Uygun Noktalar

Kızılırmak Vadisi'nde halihazırda yapılmakta olan ve / veya geliştirilebilecek motorlu sportif faaliyetler aşağıdaki gibi belirlenmiş olup, bunlar için uygun alanlar haritada verilmiştir:

- Motokros
- ATV
- Offroad

Motokros

Motokros Yarışları, kapalı bir parkur dahilinde doğal engeller kullanılarak yapılan bir motosiklet sporudur (Türkiye Motosiklet Federasyonu, 2019).

Fizibilite raporu çalışmaları kapsamında yapılan araştırmalar sonucunda Spor Köyü'nde motor sporlarının yapılabileceği tespit edilmiştir.

ATV

ATV; İngilizce "All Terrain Vehicle" isminin kısaltmasından gelmektedir. İsmi de bize aracın yapılış amacını çağırıştırır. Bu araçlar; tüm arazi ve hava koşullarına dayanıklı olacak şekilde tasarlanmıştır. Üstü açıktır, sürücü kötü hava koşullarında önlem almazsa etkilenebilir ama araç çalışmaya devam eder.

Fizibilite Raporu çalışmaları kapsamında yapılan araştırmalar sonucunda Spor Köyü'nde motor sporlarının yapılabileceği tespit edilmiştir.

Offroad

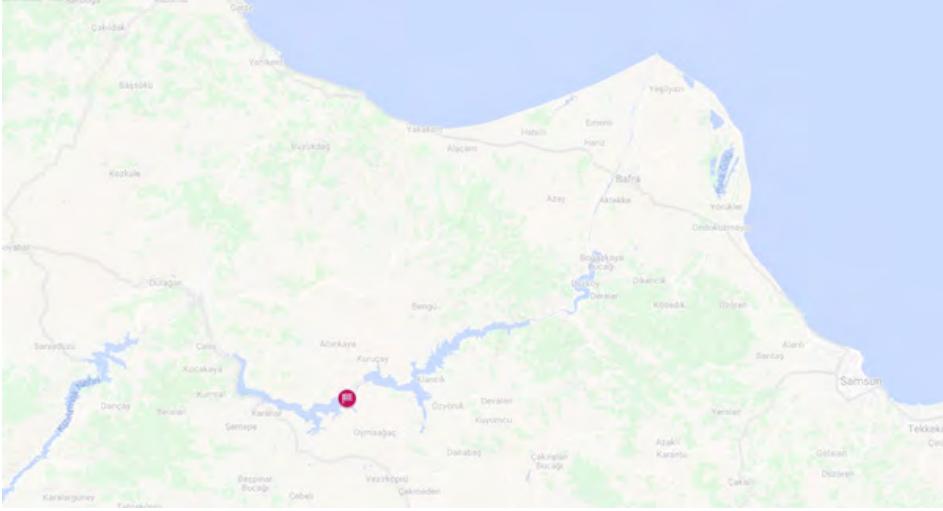
Offroad, en yalın kelime anlamıyla "yol dışı" demektir. Offroad 'un çıkışı, normal araçların ulaşamadığı yerlere ulaşma isteğinin doğurduğu sonuçtur. Günümüzde doğa ve motor sporları kategorisinde gösterilen offroad; ilk olarak, devletlerin sınırlarını koruyabilmesi adına ordularındaki kara araçlarıyla gidilemeyen yerlere gidilebilmesi için çıkmış ve geliştirilmiştir. Offroad daha sonraları uzak iş sahalarına erişmek için kullanılmıştır. Ordu ve iş için kullanılan

kara araçlarının araziye uygun hale getirilmesi ve gidilemeyen yerlere gidileme isteği, günümüzde çıkış değerlerinin yanı sıra; hobi amaçlı bir spor haline gelmiş ve giderek yaygınlaşmıştır.

Fizibilite Raporu çalışmaları kapsamında yapılan araştırmalar sonucunda Spor Köyü'nde motor sporlarının yapılabileceği tespit edilmiştir.

Karma Sportif Faaliyetler

Ekstrem Triatlon

Şekil 110. Kızılırmak Vadisi Ekstrem Triatlon'u için Önerilen Alan

Ekstrem Triatlon tipik olarak 1km'lik bir yüzme, 20-30km'lik dağ bisikleti ve 6-10km'lik koşu parkuru boyunca arazide yapılan bir triatlon disiplini.

Kızılırmak Vadisi Ekstrem Triatlonu'nun Spor Köyü'nde başlatılarak yapılması önerilmektedir.

DAĞ TURİZMİ

Dağ Turizmi, tanımlanmış ve sınırlı bir coğrafyada yer alan bir tür turizm deneyimidir. Kendine özgü doğası ve kendine has özellikleri olan tepeler veya dağlar gibi belirli manzara, topografya, iklim, biyolojik çeşitlilik (flora ve fauna) içeren alanlarda yapılmaktadır. Çok çeşitli açık hava eğlence ve spor aktiviteleri içermektedir. Kış mevsiminde kayak vb. kış sporları için olanak sağlayan bir turizm deneyimiymişken, sonbahar ve ilkbahar aylarında da doğa deneyimlerine olanak sağlamaktadır.

Bölgede bulunan Nebiyan ve Kunduz dağları, dağ turizmi için elverişli bölgeler arasında yer almaktadır.

Tablo 18. Kızılırmak Vadisi
Festivalleri ile Sportif
Faaliyetler Tablosu

BÖLGEDEKİ ETKİNLİKLER İLE SPOR TİF FAALİYETLERİN EŞLEŞTİRİLMESİ

Tür	Falcon Fest	Kapıkaya Fest	Nebiyân Doğa Festivali	Geyikkoşan Yağlı Güreş Şenliği	Kunduz Yağlı Güreşleri
Kara sporları					
Su sporları					
Hava sporları					
Motorlu sporlar					
Karma sporlar					

Atraksiyon	Tür	Falcon Fest	Kapıkaya Fest	Nebiyân Doğa Festivali	Geyikkoşan Yağlı Güreş Şenliği	Kunduz Yağlı Güreşleri
Dragon Boat	Su					
Jet Ski						
Kano						
Kite Surfing						
Ringo Boat						
Scuba Diving						
Stand up Paddle						
Su Bisikleti						
Water Roller						
ATV		Motorlu				
Motokros						
Offroad						
Quad Safari						
Triatlon	Karma					
Ata Binmek	Kara					
Dağ Bisikleti						
Kaya Tırmanışı						
Paintball						
Treking						
Via Ferrata						
Yağlı Güreş						
Base Jump	Hava					
Highline						
Human Slingshot						
Paramotor						
Sıcak Hava Balonu						
Slackline						
Yamaç Paraşütü						
Zipline						
Rope Jump						

Tablo 19. Kızılırmak Vadisi
Festivalleri ile Festivallerde
Yapılan Sportif Faaliyetler

ROTA (TUR) TASARIMLARI

Kızılırmak Vadisi için önerilen rota tasarımları, seyahat acentelerinin tur programlarına dahil olabileceği gibi bireysel seyahat eden diğer gruplar için de zamanı iyi kullanmaya yönelik olarak minimum sürede maksimum yer görmeyi hedefler şekilde oluşturulmuştur.

Mevcut tur ve turist hareketleri de göz önünde bulundurulduğunda Kızılırmak Vadisi için gününbirlik ve iki günlük olacak şekilde rota programları tanımlanmıştır. Gününbirlik ve iki günlük programlar HEDEF GRUPLAR başlığı altında ifade edilen turist tiplerine göre alternatifli olarak düzenlenmiştir. Doğa severler ve ekstrem sporcular sadece belirli destinasyonlarda yapılan aktiviteler için seyahat ettiklerinden ötürü programlar, turla seyahat eden kültür turistleri ve bireysel seyahat edenler özelinde çözümlenmiştir.

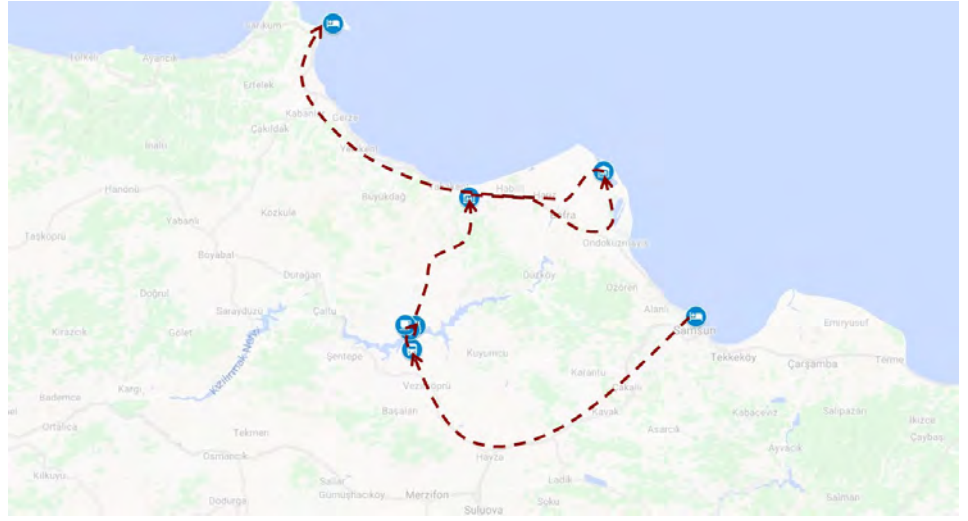
Programlar oluşturulurken Projeler başlığı altında yer alan önerilerin hayata geçirildiği varsayımıyla hareket edilmiştir.

Gününbirlik Turlar

Turla Seyahat Eden Kültür Turistleri

- Samsun Merkez'e gece varışlı olarak tur kapsamında otelde konaklama
- Sabah erkenden Spor Köyü'ne gidiş
- Spor Köyü'nden tekne ile Şahinkaya Kanyonu turu ve ardından Kuruçay İskelesi'ne varış
- Burada özel araçlar ile Şahinkaya Kanyonu Batı Yakası Yürüyüş Rotası başlangıcına ulaşım
- Şahinkaya Kanyonu Batı Yakası Yürüyüş Rotası'nda yürüyüş
- Özel araçlar ile dönüş yolunda Kızılpelit Köyü'nde kahve
- Kuruçay İskelesi'ne varış ve buradan tur otobüsü ile Alaçam'a gidiş (Spor Köyü'ne turistleri getiren tur otobüsü karayolu ile Türkmen İskelesi'ne geçer ve turistleri karşılamak üzere feribot yolculuğu yaparak Kuruçay İskelesi'ne ulaşır)
- Alaçam'da Tarihi Kent Merkezi ve Mübadele Müzesi gezisi
- Bafra'ya varış ve yemek
- Bafra ve Delta gezisi
- Sinop'a doğru yola çıkış

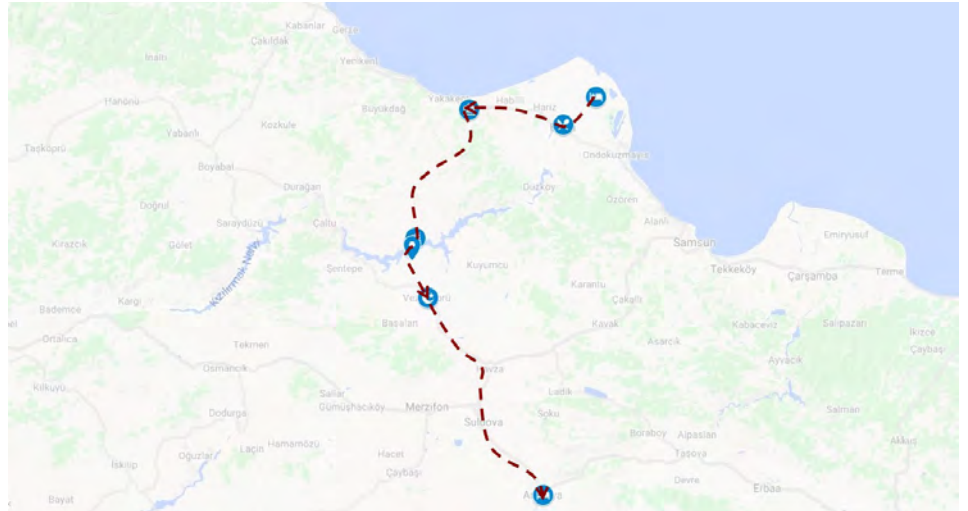
Şekil 111. Turla Seyahat
Eden Kültür Turistleri için
Günübirlik Tur

Bireysel Seyahat Edenler

- Delta'ya gece varış ve Delta'da konaklama
- Sabah erkenden Delta gezisi
- Öğlen Bafra'da yemek
- Alaçam üzerinden Kuruçay İskelesi'ne varış
- Feribot ile Türkmen İskelesi'ne geçiş ve karayolu ile Spor Köyü'ne ulaşım
- Spor Köyü'nden tekne ile Şahinkaya Kanyonu gezisi
- Spor Köyü'ne dönüş
- Vezirköprü'den Amasya'ya ya da İstanbul – Ankara yoluna çıkış

Şekil 112. Bireysel Seyahat
Edenler için Günübirlik Tur

İki Günlük Turlar

Turla Seyahat Eden Kültür Turistleri

1. gün:

- Samsun Merkez'de konaklama
- Sabah erkenden Delta gezisi
- Öğlen Bafra, Engiz ya da Alaçam'da yemek
- Öğleden sonra Derbent Boğazkaya gezisi
- Asarkale gezisi
- Kapıkaya gezisi
- Otele dönüş

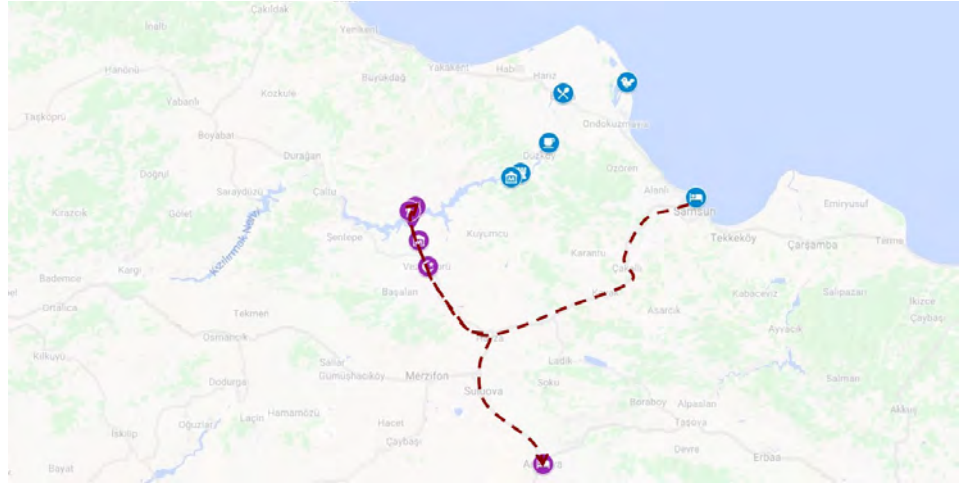

Şekil 113. Turla Seyahat Eden Kültür Turistleri için 2 Günlük Tur: 1. Gün

2. gün (Alternatif 1):

- Sabah Samsun Merkez'den Oymağağaç Ziyaretçi Merkezi'ne gidiş
- Nerik Kültür Yolu yürüyüşü
- Spor Köyü'ne varış
- Spor Köyü'nden tekne ile Şahinkaya Kanyonu gezisi ve ardından Kuruçay İskelesi'ne varış
- Burada özel araçlar ile Şahinkaya Kanyonu Batı Yakası Yürüyüş Rotası başlangıcına ulaşım
- Şahinkaya Kanyonu Batı Yakası Yürüyüş Rotası'nda yürüyüş
- Özel araçlar ile Kuruçay İskelesi'ne varış ve buradan tur otobüsü ile feribot yolculuğu yaparak Türkmen İskelesi'ne geçiş (Spor Köyü'ne turistleri getiren tur otobüsü karayolu ile Türkmen İskelesi'ne geçer ve turistleri karşılamak üzere feribotla Kuruçay İskelesi'ne ulaşır)
- Türkmen İskelesi'nden Vezirköprü'ye ulaşım
- Vezirköprü'ye varış ve yemek (Tandır)
- Vezirköprü Tarihi Kent Merkezi gezisi
- Vezirköprü'den Amasya'ya geçiş

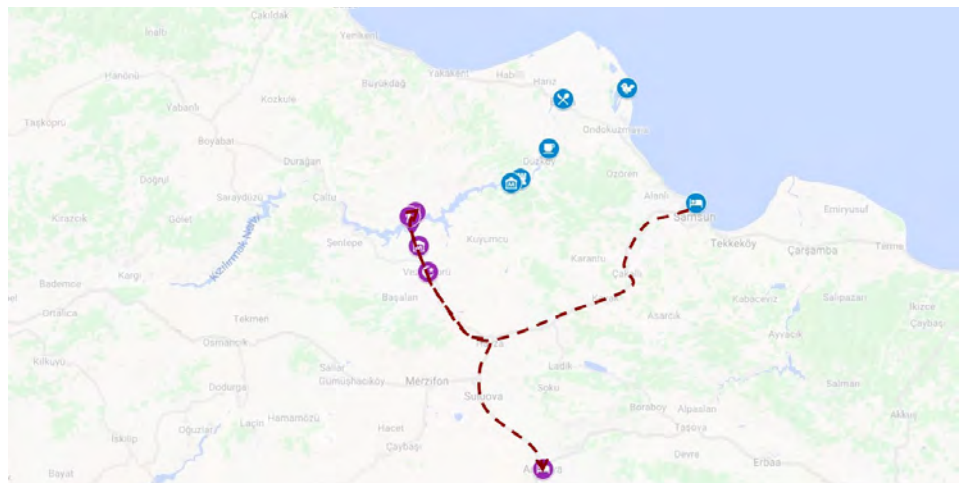
Şekil 114. Turla Seyahat
Eden Kültür Turistleri için 2
Günlük Tur: 2. Gün

2. gün (Alternatif 2):

- Sabah Samsun Merkez'den Veziroköprü Tarihi Kent Merkezi'ne gidiş ve burada tarihi odakların gezilmesi
- Veziroköprü'den Oymaağaç Ziyaretçi Merkezi'ne gidiş
- Nerik Kültür Yolu yürüyüşü
- Spor Köyü'ne varış
- Spor Köyü'nden tekne ile Şahinkaya Kanyonu gezisi ve ardından Kuruçay İskelesi'ne varış
- Burada özel araçlar ile Şahinkaya Kanyonu Batı Yakası Yürüyüş Rotası başlangıcına ulaşım
- Şahinkaya Kanyonu Batı Yakası Yürüyüş Rotası'nda yürüyüş
- Özel araçlar ile dönüş yolunda Kızılpelit Köyü'nde gözleme ve çay molası
- Kuruçay İskelesi'ne varış ve buradan tur otobüsü ile Alaçam (Spor Köyü'ne turistleri getiren tur otobüsü karayolu ile Türkmen İskelesi'ne geçer ve turistleri karşılamak üzere feribot yolculuğu yaparak Kuruçay İskelesi'ne ulaşır)
- Alaçam ve Geyikkoşan gezisi
- Sinop'a gidiş

Şekil 115. Turla Seyahat
Eden Kültür Turistleri için 2
Günlük Tur: 2. Gün

Bireysel Seyahat Edenler

1. gün:

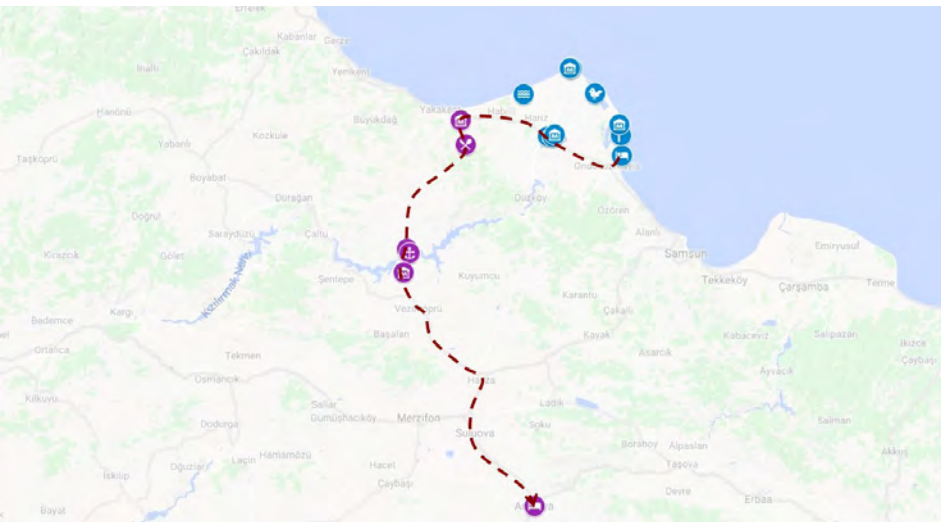
- Delta'ya gece varış ve Delta'da konaklama
- Tam gün Delta'da gezinti ve aktiviteler

Şekil 116. Bireysel Seyahat Edenler için 2 Günlük Tur: 1. Gün

2. gün:

- Alaçam – Gümüşova bağlantısı üzerinden Kuruçay'a varış
- Feribot ile Türkmen İskelesi'ne geçiş ve karayolu ile Spor Köyü'ne ulaşım
- Spor Köyü'nden tekne ile Şahinkaya Kanyonu gezisi
- Spor Köyü'ne dönüş
- Spor Köyü'nde çeşitli aktiviteler ve yemek
- Vezirköprü'den Amasya'ya veya İstanbul – Ankara yönüne doğru yola çıkış

Şekil 117. Bireysel Seyahat Edenler için 2 Günlük Tur: 2. Gün

Doğa sporu meraklıları ve kuş gözlemcilerine yönelik örnek turlar aşağıda verilmiştir.

Doğa Sporü Meraklıları

1. Gün

- Özel araçla geliş
- Spor Köyü'ne varış ve eşyaları bırakma
- Spor Köyü Ziyaretçi Merkezi'nde alanla ilgili birifing alınması
- Vezirköprü'de öğle yemeği (Tandır)
- Dağ kızağı
- Akşamüzeri Via Ferrata ile otele erişim ve Kayada Otel'e yerleşme
- Kayada Otel'de konaklama

2. Gün

- Kayada Otel'de kahvaltı (Self servis)
- Via Ferrata ile Kayada Otel'den iniş
- Spor Köyü'nden tekne ile Şahinkaya Kanyonu gezisi ve ardından Kuruçay İskelesi'ne varış
- Burada özel araçlar ile Şahinkaya Kanyonu Batı Yakası Yürüyüş Rotası başlangıcına ulaşım
- Şahinkaya Kanyonu Batı Yakası Yürüyüş Rotası'nda yürüyüş
- Özel araçlar ile dönüş yolunda Kızılpelit Köyü'nde gözleme ve çay molası
- Kuruçay İskelesi'ne varış ve buradan tekne ile Spor Köyü'ne geri dönüş
- Spor Köyü'nde özel araçla ayrılma

Kuş Gözlemcileri

1. Gün

- Delta'ya gece varış ve Delta'da konaklama (Akşamüzeri veya akşam)

2. Gün

- Sabah güneş doğmadan kuş gözlem noktalarına hareket
- Kuş gözlemi
- Öğlen Bafra ya da Engiz'de yemek
- Öğleden sonra Derbent Boğazkaya gezisi
- Asarkale gezisi
- Kapıkaya gezisi
- Otele dönüş

3. Gün

- Sabah güneş doğmadan kuş gözlem noktalarına hareket
- Kuş gözlemi
- Alaçam – Durağan yolundaki lokantada öğle yemeği
- Kuruçay İskelesi'ne varış
- Feribot ile Türkmen İskelesi'ne geçiş ve karayolu ile Spor Köyü'ne ulaşım
- Spor Köyü'nden tekne ile şahinkaya Kanyonu gezisi
- Spor Köyü'ne dönüş
- Vezirköprü'den Amasya'ya ya da İstanbul – Ankara yoluna çıkış

HEDEF GRUPLAR

Bu bölümde Samsun'da turizm sektörünün bulunduğu durumdan yola çıkılarak Kızılırmak Vadisi için hedef grup önerileri geliştirilmiştir.

Samsun'da Turizm Sektörü ve Mevcut Turist Profili

Samsun şehri ve yakın çevresinde, sayı ve çeşit bakımından zengin, tarihî, kültürel ve doğal çekicilikler yer almaktadır. Ayrıca, gelişmiş karayolu, denizyolu, demiryolu, havayolu ulaşımı ve konaklama imkânlarıyla turizm potansiyeli yüksek bir şehirdir. Bu durum, şehirde turizmin geliştirilmesi açısından güçlü bir yöndür. Samsun'da Turizm açısından önemli arz potansiyeli bulunmakla birlikte, mevcut potansiyel henüz etkili ve planlı şekilde turizme, şehir ekonomisine kazandırılmamıştır.

Turizmin sektör olarak Samsun ekonomisinde etkili olamamasının sebepleri arasında, tanıtım yetersizliği belirgin olarak ortaya çıkmaktadır. Türkiye'de, turizmin yeni geliştiği yerlerde, tanıtım eksikliği ve altyapı önemli bir sorun olarak belirlenmektedir (Günay, 2007). Şehir ve çevresinde zengin turizm arzına rağmen, turizmin gelişmemiş olması, başka nedenlerle birlikte, daha çok tanıtım eksikliği ile açıklanabilir. Samsun'a gelen turistlerin büyük bölümünün iş nedeniyle gelmesi de tanıtım eksikliğine işaret etmektedir. Bunun için yerel yönetimler ve turizm yatırımcıları, yurt içi ve yurt dışında tanıtım için çaba sarf etmelidir. Şehirde düzenlenecek sempozyum, kongre ve konferans gibi kültür faaliyetleri turistik çekiciliklerin tanıtılmasına ve imaj oluşumuna katkı sağlayacaktır. Tanıtımda görsel malzemelerin de önemli bir yeri bulunmaktadır. Şehir ve çekiciliklerle ilgili, yazılı ve görsel basın, kitap, broşür vb. yeteri kadar görsel imaj yayınlanmalıdır.

Bir yerin uluslararası turizm güzergâhları arasında yer edinebilmesinde çekiciliklerin yanı sıra ikincil ve tamamlayıcı turistik hizmetlerin çeşitliliği ve kalitesi de etkilidir (Russo and Borg, 2002). Şehirde turizmin geliştirilmesine yönelik, tamamlayıcı kaynaklardaki eksiklikler giderilmelidir. Erişilebilirlik ve konaklama, turizmin geliştirilmesinde önemli unsurlardır. Bunun için öncelikle, erişim ve konaklama ile ilgili sorunlar giderilmeli, turistik alt yapının geliştirilmesine önem verilmelidir. Ancak, bu yapılırken, turistik çekiciliklerin (özellikle doğal çekiciliklerin) zarar görmemesine, alt yapı ile gölgelenmemesine ve özgünlüklerinin bozulmamasına özen gösterilmelidir. Nitekim, Kapadokya ve Pamukkale'de örneklerinde olduğu gibi, altyapının geliştirilmesine yönelik hatalı yapılaşmanın doğal çekicilikleri gölgelediği ve zarar verdiği, tahribatın onarımının uzun zaman aldığı görülmektedir (Doğaner, 2001).

Çekiciliklerin korunması sürdürülebilir turizm açısından büyük önem taşımaktadır. Kültürel ve doğal miras alanlarının korunmasında, toplumsal

bilincin oluşmasına ve koruma kültürünün geliştirilmesine çalışmalıdır. Bu konuda yerel yönetime görev düşmektedir. Sürdürülebilir turizm planlaması ile turizmin gelişimi iyi yönetilmeli, çekiciliklerin korunması ile turizmin gelişmesi arasında uyum sağlanmalıdır.

Samsun'a gelen turistlerin büyük bölümünü yurtiçinden gelenler oluşturmaktadır. Yurt dışından gelenlerin sayısı azdır. Turistler daha çok tarihî çekicilikleri, kaplıcaları, yayla-dağ turizmini, sulak alanları ve şehir ziyaretini tercih etmektedir. Turizmin geliştirilmesine yönelik stratejik planlamada mevcut durum iyi analiz edilmelidir.

2018 Samsun Turizm İstatistikleri

Şekil 118. 2018 Yılı Samsun Turizm İstatistikleri Verileri (Samsun İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, 2019)

586.555
Toplam
Ziyaretçi

%24,46
Ziyaretçi
Sayısında Artış

79.261
Toplam
Yabancı Ziyaretçi

384.651
Konaklayan
Ziyaretçi Sayısı

- **30** Turizm Belgili Konaklama Tesisi
- **4312** Samsun'u ziyaret eden Suudi turist sayısı (1. sırada)
- **36.040** Deniz kaplarından giren günübirlikçi sayısı

Karadeniz Turistik İşletmeciler Derneği Başkanı Murat Toktaş'ın 2018 yılında yaptığı bir açıklamaya göre, Suudi Arabistan, Kuveyt, Katar, Irak, Birleşik Arap Emirlikleri, Azerbaycan ülkelerinden Samsun'a gelen turist sayısı artmıştır. Toktaş, yerli ve yabancı turistlerin genel olarak şehir merkezinde kaldığını ve ilçelere sadece gezmeye geldiklerini açıklamış, Samsun'a gelen yerli turistlerin 1, yabancı turistlerin ise 3 gün kaldığını ifade etmiştir.

Kızılırmak Vadisi için Hedef Grup Önerileri

Samsun ili turizm sektörüne ait veriler ışığında Kızılırmak Vadisi'nin sahip olduğu ve bu proje sonrasında yaratılacak olan potansiyel ile önerilen hedef gruplar ilişkilendirilmiştir. Bu noktada gelir getirisi bakımından Körfez ülkelerinden gelen turistler ile Vadi'nin bilinirliği açısından da doğa ve macera sporcuları öne çıkmaktadır.

Körfez ülkelerinden gelen yabancı turistlerin günlük kişi başı ortalama harcamalarının diğer turist gruplarına göre daha fazla olduğu bilinmektedir. Bununla birlikte bölgenin halihazırda sunduğu ve Kızılırmak Vadisi Projesi'nin hayata geçirilmesiyle sunulacak turistik ürünlerden kültür, gastronomi, su ve inanç turizm türlerinin Körfez ülkelerinden gelen turistlere hitap edeceği öngörülmektedir.

Ekstrem sporlar ve doğa sporları anlamında ise Kızılırmak Vadisi'nin hitap ettiği kitlenin çoğunluğunudoğa ve macera sporcuları oluşturmaktadır. Bu hedef gruptaki turistler ise günlük kişi başı ortalama harcama bakımından fazla gelir getirmemekle beraber bölgenin tanıtımını sağlamaları ve diğer turist grupları açısından bölgeyi çekici hale getirmeleri sebebiyle önemlidirler.

Bu bağlamda öncelikli hedef grup olarak; yurt içinden ve yurt dışından doğa ve macera sporları ile ilgilenen sporcular, spor kulüpleri ve federasyonlar, doğa, kültür, tarih ve macera turizmüne meraklı yerli ve yabancı turistler, turizm sektöründe faaliyet gösteren firmalar ile belediyeler başta olmak üzere yatırımcı kuruluşlar yer almaktadır.

Öncelikli hedef pazar olarak ise; doğa ve macera turizmi sektörü seçilmiştir.

Hedef Grupların Segmentasyonu

Kızılırmak Vadisi'nde turizmin geliştirilmesi açısından, hedef grupların çeşitlendirilmesi ve homojen grupların tanımlanması yoluyla alt kategorilere ayrılması gerekmektedir. Böylece tanımlanan kategoriler, potansiyel piyasaların belirlenmesinde yol gösterici olacaktır.

Dünyadaki turist eğilimleri ve turizm trendleri incelendiğinde; turist pazarında derin küresel değişikliklere yol açan trendlerden biri de yeni yaşam akımlarıdır. Turistler giderek faaliyetlere ve deneyimlere yönelmektedir. Turist talebi son yıllarda karmaşık ve mikro-segmentli hale gelmiştir.

Bu durum göz önüne alındığında hizmet sağlayıcılarının turizm ürünlerini, yeni hedef kitlelere değer yaratmaya odaklanarak yeniden organize etmeleri gereklidir. Bu yaklaşım, turistlerin motivasyonlarına bağlı olarak ihtiyaçlarına mümkün olduğunca yanıt verilmesini ve genel memnuniyetin korunmasını sağlar. Bu nedenle turist segmentasyonu, turizm endüstrisinde yer alan turist

profili motivasyonlarının, beklentilerinin ve tercihlerinin bilinmesi açısından turizm sektörünün paydaşları için önemli bir faktördür. Bununla birlikte paydaşlara ürün ve aktivite üretme konusunda da fikir vermektedir.

Hem söz konusu bu segmentlerin özellikleri hem de Vadi'nin doğal ve kültürel varlıkları göz önüne alındığında, Kızılırmak Vadisi destinasyonu için öncelikli gruplar; motivasyonel ve deneyimsel olarak iki kategoride sınıflandırılmıştır.

Motivasyonel grupta, turla seyahat eden kültür turistlerinin ve bireysel seyahat edenlerin olduğu kabul edilmiştir. Bunlar şu şekilde tanımlanmıştır:

Turla seyahat eden kültür turistleri; kitleler halinde hareket eden, gezmeyi ve yeni yerler görmeyi seven, serbest zaman beklentisi olmayan ve özellikle konaklamada orta/üst seviye bir rahatlık beklentisi olan kişileri temsil etmektedir. Genellikle 40 yaş ve üzeri turistler bu gruptadır.

Bireysel seyahat edenler; bir tur programına dahil olmadan kendi belirledikleri rotada seyahat eden ve rahatlık beklentileri orta veya üst seviyede olan kişileri temsil etmektedir. Bu grupta yer alan kitlenin genellikle 20 - 50 yaş aralığında olması öngörülmektedir. Her yaş grubundan kişileri kapsayan ailelerin de bu grupta yer alacağı tespit edilmiştir.

Deneyimsel grupta yer alan turistlerin ise doğa severler ve ekstrem sporcular olmak üzere 2 tipte olacağı öngörülmüştür. Bunlar şu şekilde tanımlanır:

Doğa severler; önceden planladıkları rotalarda seyahat ederken flora ve fauna gözlemi, fotoğrafçılık ve yürüyüş gibi aktiviteleri tercih ederler. Rahatlık beklentileri orta veya düşük önceliklidir. Enerjisi yüksek ve aktif hareket eden bu kitlenin yaş ortalaması değişkenlik göstermekle beraber ağırlıklı olarak 20 - 40 yaş aralığında olması öngörülmüştür.

Ekstrem sporcular; belirli sportif faaliyetleri gerçekleştirebilmek için seyahat ederler. Rahatlık beklentileri orta veya düşüktür. Aktif ve meraklıdırlar. Bu grupta yer alanların ağırlıklı olarak 25 - 45 yaş aralığında olacağı beklenmektedir.

TEMALAR

Kızılırmak Vadisi olarak tanımlanan üç bölge için sahip oldukları doğal ve kültürel değerler, turizm potansiyelleri ve buralarda önerilen turistik aktiviteler ile hitap ettikleri düşünülen hedef kitleler göz önünde bulundurularak temalar belirlenmiştir. Bunlar: 1. Bölge Delta için “doğa”, 2. Bölge Kapıkaya için “aile” ve 3. Bölge Şahinkaya için “ekstrem sporlar” temalarıdır.

Kızılırmak Deltası ve Bağlantıları (1. Bölge): Doğa

“Kızılırmak Deltası ve Bağlantıları” olarak adlandırılır Delta Bölgesi (1. Bölge); kuzeyde Bafra Burnu’ndan başlayarak güneyde Derbent Barajına kadar, doğuda Alaçam ilçesi ve batıda Engiz Mahallesi’ne kadarki alanı kapsamaktadır.

Bölgenin öne çıkan odakları arasında; Kızılırmak Deltası Sulak Alan ve Kuş Cenneti, Yörükler ve Doğanca Ziyaretçi Merkezleri, Alaçam Mübadele Müzesi, Geyikkoşan, Bafra Burnu’nda yer alan Devvar (Fransız) Feneri, Bafra Çetinkaya Köprüsü, İkiztepe Höyüğü, Bafra Tütün Müzesi, Bafra Arkeoloji Müzesi, Elmacık Tepesi Uçuş Alanı, Sarıgazel Tabiat Parkı ve Engiz Plajı yer almaktadır.

Fotoğraf 124. Kızılırmak Deltası

Bölgedeki odaklar arasında öncelikli öneme sahip olduğu düşünülen Kızılırmak Deltası Sulak Alan ve Kuş Cenneti, 2016 yılında UNESCO Dünya Doğal Miras Geçici Listesine dahil edilmiştir. Delta’da çok sayıda kuş türü ve farklı bitki türlerinden oluşan habitatlar bulunmaktadır. Bitki örtüsü ve su varlığının bir araya geldiği bu nadir doğal alan, hitap ettiği ziyaretçi profili ile de yüksek turizm potansiyeline sahiptir.

Bölgenin öne çıkan özelliği zengin doğal ortamıdır. Farklı ekosistemlerin bir arada bulunması, çok sayıda hayvan türünün burada yaşam sürmesine neden

olmuştur. Hem bitki hem de hayvan türlerinin zenginliği doğal yaşamın deneyimlenebilmesini en üst seviyede sağlamaktadır. Bu nedenle bölgenin ana teması “doğa” olarak seçilmiştir. Doğa teması; sakinliği, sessizliği ve huzuru temsil etmektedir. Ayrıca doğaya saygı ve doğayı koruma farkındalığı esastır.

Fotoğraf 125. Kızılırmak Deltası

Kapıkaya ve Bağlantıları (2. Bölge): Aile

“Kapıkaya ve Bağlantıları” olarak adlandırılan Kapıkaya Bölgesi (2. Bölge); kuzeyde Derbent Barajı ile güneyde Altınkaya Barajı arasında kalan alanı ifade etmektedir. Bölgede öne çıkan odaklar arasında Kapıkaya, Asar Kale, Kaya Mezarları, Altınkaya Barajı, Boğazkaya Köyü, Nebiyan Tepesi ve Akalan (Aparı) Şelalesi bulunmaktadır.

Fotoğraf 126. Kapıkaya

Kapıkaya, Samsun ilinin Bafra ilçesine 30 km uzaklıkta iki baraj gölü arasında, doğal ve kültürel zenginliğe sahip, eski uygarlıklara ev sahipliği yapmış tarihi değeri yüksek olan bir yerdir. Eski çağlardan kalma kral kaya mezarları, ırmak kıyısı boyunca yer almaktadır. Irmağın karşısında ise tarihi Asar Kale

bulunmaktadır. Bölge, gerek doğal güzellikleri gerekse tarihi varlıkları ile yüksek turizm potansiyeline sahiptir.

Bu bölgede “Kapıkaya FEST - Uluslararası Doğa Sporları Festivali” yapılmaktadır. Kapıkaya’da yamaç paraşütü, su sporları (kano, dragon bot vb.), dağcılık eğitimleri, doğa kampı ve trekking gibi sportif aktiviteler yapmaya elverişli alanlar bulunmaktadır.

Fotoğraf 127. Kapıkaya

Kapıkaya bölgesinde halihazırda yapılan sportif faaliyetlerin, Kapıkaya Fest etkinliğinin ve var olan tarihi zenginliklerin bir arada sunduğu turizm potansiyeli, farklı hedef kitlelerden birçok kişiye hitap etmektedir. Kapıkaya Bölgesi, farklı yaş gruplarından ve farklı ilgi alanlarına sahip kişilerin bir arada vakit geçirebilmesini sağlayan odaklar ile özellikle ailelere yönelik aktivitelere olanak sağlamaktadır. Kızılırmak Vadisi Projesi’nde bu bölge için önerilen odaklar ve tur rotaları ile de Kapıkaya Bölgesi’nin özellikle ailelerin ziyaret etmeyi tercih edeceği bir alan haline geleceği öngörülmektedir.

Şahinkaya Kanyonu ve Bağlantıları (3. Bölge): Ekstrem Sporlar

“Şahinkaya Kanyonu ve Bağlantıları” olarak tanımlanan Şahinkaya Bölgesi (3. Bölge); batıda Kunduz ile doğuda Kaplancık Kanyonu’na kadar olan alanı kapsamaktadır. Bölgede öne çıkan odaklar arasında; Şahinkaya Kanyonu, Kaplancık Kanyonu, Kunduz Dağı, Oymaağaç, Kunduz Ormanları, Vezirsuyu Tabiat Parkı, Nerik Antik Kenti ve Vezirköprü Tarihi Kent Merkezi yer almaktadır.

Bu doğal ve tarihi güzelliklerine ek olarak Türkiye’nin sayılı kanyonlarından olan Şahinkaya Kanyonu, ilçenin turizm potansiyeli en yüksek yerlerindedir. Bu kanyon sadece doğal güzelliği ile değil, zengin yaban hayatı ile de öne çıkmaktadır. Ayrıca kanyonda Türkiye’nin ilk ve tek ekstrem sporlar festivali “Falcon Fest” yapılmaktadır.

Falcon Fest etkinliğine Türkiye’den ve Dünya’nın farklı ülkelerinden ekstrem sporcular gelmekte ve ilgili oldukları branşlarda performanslarını sergilemektedirler. Sergilenen bu sportif aktivitelerin izlenmesi ziyaretçiler açısından keyifli bir turistik etkinlik niteliğindedir. Şahinkaya Bölgesi, Kanyon’un sunduğu doğal ve görkemli manzaralar eşliğinde adrenalin dolu vakit geçirmek isteyen ziyaretçilere hitap etmektedir.

Fotoğraf 128. Şahinkaya Kanyonu, Falcon Fest 2017, (Kaynak: SBB)

Bölgenin coğrafyası nedeniyle ekstrem sporlara elverişli oluşu ve bunu doğru bir şekilde değerlendiren Samsun Büyükşehir Belediyesi’nin düzenlediği festival bu alanın öne çıkan temasını “ekstrem sporlar” olarak tanımlamaktadır.

Fotoğraf 129. Şahinkaya Kanyonu, Falcon Fest 2017, (Kaynak: SBB)

Şahinkaya Bölgesi için öncelikli hedef kitle ekstrem sporcular ve maceraseverlerdir. Bu hedef kitle bölgenin temasını besleyecek ve diğer kitlelerden ziyaretçileri de buraya çekecektir.

FİLM HİKAYESİ

Kızılırmak Vadisi tanıtım filmleri için turistik geziye çıkmış anne, baba ve 2 çocuktan oluşan 4 kişilik bir aile ele alınıyor. Karavan ile geziye çıkan ailenin gözünden vadinin öne çıkan 3 bölgesi 3'er dakikalık filmler şeklinde izleyicilere aktarılması planlanıyor.

Sıradan bir aile yerine belli uzmanlıkları ve hobileri olan 4 kişilik bir aile tercih ediliyor. Bu şekilde macera ve kültür turizmi ile ilgilenen ailelerin Kızılırmak Vadisini seyahat planlarına almaları hedefleniyor.

Buna göre ailenin yapısı şöyle;

- Anne: Profesyonel fotoğraf sanatçısı
- Baba: Yamaç paraşütü sporuyla ilgileniyor
- Çocuklar: 1 erkek ve 1 kız çocuk. Erkek çocuk 14, kız ise 10 yaşlarında

Her bir film için ana başlık mottosu: Ailemle Kızılırmak Vadisi

Fotoğraf 130. Doğal Mekanlarda Aile Kurgusu

Delta: Doğa

İçerik: Türkiye'nin en önemli sulak alanlarının başında gelen 56 bin hektarlık alana yayılan Kızılırmak Deltası, UNESCO Dünya Mirası Geçici Listesi'ne alınan Kuş Cenneti'ne de ev sahipliği yapıyor. Kızılırmak Deltası Kuş Cenneti'nde Türkiye'deki 480 civarındaki kuş türünden 356'sı görülebiliyor. Delta, 12 ay boyunca farklı kuş türlerine ev sahipliği yapıyor. Türkiye'deki kuş türlerinin %75'i burada yaşıyor. Dönemsel olarak gelip gidiyorlar. Hatta dünya üzerinde nesli tükenme tehlikesi altında olan kuşların önemli bir kısmı sadece burada görülebiliyor. Delta içerisinde longoz ormanları, bataklık alanlar, çayırlar ve kuş gözlem noktaları da bulunuyor.

Motto: Ailemle Kızılırmak Vadisi

Anlatıcı: Fotoğraf sanatçısı olan anne

Hikaye: : 4 kişilik ailemizin karavanla çıktıkları yolculuktaki ilk durakları Kuş Cenneti'ni içine alan delta alanı. Bu bölge tamamen fotoğraf sanatçısı ailenin gözüyle izleyicilere aktarılıyor. Anne kuş cennetinde, longoz ormanlarında fotoğraflar çekerken, baba ve çocuklar kuş türlerini gözlemliyor.

Örnek: https://www.youtube.com/watch?time_continue=6&v=0iqF2Tk_1WA&feature=emb_logo

Süre: 3 dakika

Fotoğraf 131. Delta: Doğa
Filmi Kurgusu

Kapıkaya: Kültür ve Macera

Kızılırmak yoluna eşlik eden bir diğer görülmesi gereken yer ise Asar Kale ve Kaya Mezarlarını da sınırları içinde barındıran Kapıkaya. Bafra ilçe merkezine 26 kilometre uzaklıktaki Asarkale ve kaya mezarları, kente gelen yerli ve yabancı turistlerin ilgisini çekiyor. Helenistik Çağ'da inşa edilen, Roma, Bizans ve Osmanlı dönemlerinde de tadilatın geçirilerek kullanılan Asarkale ve kaya mezarları arasında en çok ilgiyi ise kayaların oyulması ile yapılan 2 bin 300 yıllık Paflagonya dönemine ait mezarlar çekiyor. Kapıkaya sadece tarihi değerleriyle değil son 2 yıldır düzenlenen doğa sporları festivali Kapıkaya Fest ile de gündemde. Uçuş, trekking, fotomaraton, dağcılık faaliyetleri, kano, jetboat, windsurf, jet ski gibi aktivitelerin yer aldığı festival yerli ve yabancı pek çok misafiri ağırlıyor.

Motto: Ailele Kızılırmak Vadisi

Anlatıcı: 17 yaşındaki erkek çocuk ile 10 yaşındaki kız çocuk.

Hikaye: Ailenin farklı yaşlardaki 2 çocuğunun gözünden eğlenceli aktiviteleri de kapsayan Kapıkaya anlatılıyor.

Fotoğraf 132. Kapıkaya'da
Yamaç Paraşütü (Sedat Kurt,
2020)

Fotoğraf 133. Kapıkaya:
Kültür ve Macera Filmi
Kurgusu

Şahinkaya: Ekstrem Sporlar

Fotoğraf 134. Şahinkaya:
Ekstrem Sporlar, Dağ Bisikleti

İçerik: Kızılırmak vadisinde yer alan diğer bir sulak alan ise Samsun'un Vezirköprü ilçesinde bulunan ve Türkiye'nin 2'nci büyük su kanyonu unvanını taşıyan "Şahinkaya Kanyonu". Yaklaşık 1500 metre uzunluğundaki kanyon, Kızılırmak'ın turkuaz rengi sularının sarp kayalıkları arasında kendine yol bulduğu gizemli geçit olarak heybetiyle görenleri büyülüyor. Şahinkaya Kanyonu ve bulunduğu çevre 2015 yılında tabiat parkı ilan edildi ve hali hazırda bölgeye günübirlik geziler yapılıyor. Eko turizm açısından da son derece zengin bir potansiyele sahip olan kanyonda özellikle foto safari, sportif olta balıkçılığı, su altı dalış, yamaç paraşütü, yüksekten atlama, tekne gezisi, tırmanma ve doğa yürüyüşü gibi eko turizm etkinlikleri yapılıyor. Bu etkinliklerden en önemlisi ise 2017 yılından beri düzenlenmekte olan Türkiye'nin ilk ve tek ekstrem sporlar festivali ünvanına sahip Falcon Fest. 10 spor dalında 14 ülkeden toplamda 620 sporcunun mücadele ettiği festival kano ve dragon bot, base jump, rope jump, yamaç paraşütü, paramotor, slackline/highline, dağ bisikleti, kaya tırmanışı ve trekking gibi etkinliklere ev sahipliği yapıyor.

Motto: Ailemle Kızılırmak Vadisi

Anlatıcı: Yamaç paraşütü yapan baba

Hikaye: Falcon Fest alanı yamaç paraşütü ile ilgilenen babanın gözüyle anlatılıyor. Anne ve çocuklar ise parkuru geziyor.

Örnek: <https://www.youtube.com/watch?v=VsWNq8ZvQzE>

Süre: 3 dakika

Fotoğraf 135. Şahinkaya:
Ekstrem Sporlar Filmi
Kurgusu

Kızılırmak Vadisi Filmleri için Genel Notlar

Bu bölümde bahsedilen senaryolar, aile teması ışığında, Kızılırmak Vadisi'nin hem olanaklarını hem de güzelliklerini aktarmak üzere yazılmıştır. Tanıtım filmleri insanları duygulandırma konusunda diğer bütün iletişim araçlarına göre çok daha başarılıdır. Hikaye anlatımını müzik, ses efektleri, grafik ve dramatik görüntüler kullanarak bir araya getirerek son derece etkili, akılda kalıcı ve insanların paylaşmak isteyeceği bir forma sokabilirsiniz. Bunun için hikaye anlatımının yanı sıra konusunda isim yapmış, benzer referanslara sahip bir ajansla çalışılması tavsiye edilir.

ULUSAL VE ULUSLARARASI ÖRNEK İNCELEMESİ

Kızılırmak Vadisi olarak belirlenen bölgenin coğrafyası ile doğal ve kültürel kaynakları göz önünde bulundurularak benzer özelliklere sahip örnekler araştırılmıştır. Örnek incelemesi kapsamında Türkiye’den ve Dünya’da 20 ülkeden benzer alanlar haritalanmıştır.

Şekil 119. Benzer Örnekler Haritası

Benzer alanlar arasından Çin’de yer alan Yangtze Nehri ve Deltası ile Türkiye’den kanyonlar daha detaylı olarak incelenmek üzere seçilmiştir. Bu iki bölgenin seçilmesinin nedeni hem coğrafi yapıları ve ekolojik özellikleriyle hem de sahip olduğu turizm potansiyelleriyle Kızılırmak Vadisi ile benzerlik göstermesidir. Ayrıca Vadi’de yapılması önerilen “zipline” ve “via ferrata (macera yolu)” projeleri için örnek incelemesi bu bölümde aktarılmıştır.

Yangtze Nehri, Çin

Çin’de bulunan Yangtze nehri, Asya kıtasının en uzun nehri olmakla beraber Amazon ve Nil nehrinden sonra dünyanın en uzun üçüncü nehridir. İsminin anlamı Çince “uzun nehir” demektir. İçerisinde kurulan Three Gorges Barajı ise, dünyanın en büyük enerji santralleri arasında yer alır. Yangtze Nehri ve üzerindeki Nanjing Mor Dağı zengin bir jeolojik yapı ortaya koymaktadır. Sahip olduğu doğal ve kültürel zenginlik ile her yıl dünyanın farklı yerlerinden turistlerin ziyaret ettiği bir bölge olarak ön plana çıkmaktadır.

Coğrafik özellikleri ile Kızılırmak Vadisi’ne oldukça benzerdir. Ölçek olarak farklılık göstermekle beraber turizm konusunda gelinen nokta itibarıyla örnek teşkil etmektedir.

Fotoğraf 136. Ash Dykes, Ekstrem Atlet, Yangtze Yürüyüşü (Kaynak: <https://theculturetrip.com/asia/china/articles/a-year-on-the-yangtze-trekking-chinas-river-from-beginning-to-end/>)

Nehirde suların baraj seviyesine yükselmesini bir turistik etkinlik olarak pazarlanması burada turizmin çeşitlendirilmesi adına yapılan önemli noktalardan biridir. Özel yolcu gemileri ile yapılan Yangtze nehir turunda üç boğazın eşsiz güzellikteki manzarasını seyretme fırsatı ile Üçboğazlar Hidrosantrali gezisi ve Ge Zhouba'daki gemilerin havuzlar sistemiyle baraj seviyesine gelişine dair etkinlik bir paket olarak sunulmaktadır. Ayrıca buradaki Quatang ve Wu boğazlarına özel tekne turlarına katılınabilmekte ve Yangtze nehir turunun tam ortalarında yer alan 'Hayalet Şehir' olarak adlandırılan Fengdu'yu gezisi ile de buradaki Çin mimarisine ait önemli eserleri inceleme fırsatı bir turistik ürün olarak sunulmaktadır.

Fotoğraf 137. Yangtze Nehri Gemi ve Tekne Turları

Fotoğraf 138. Yangtze Nehri ve Kanyonu

Bölge, ekstrem sporlar açısından aktif ve sürekli bir etkinliğe ev sahipliği yapmamakla birlikte, 2019 yılında İngiliz ekstrem atlet Ash Dykes'in yapmış olduğu ve yaklaşık bir yıl süren Yangtze Nehri Yürüyüşü ile gündeme gelmiştir.

Fotoğraf 139. Yangtze Nehri Deltası

Kaynak: <https://www.wikizero.org>

TÜRKİYE'DEKİ KANYONLAR VE ŞAHİNKAYA KANYONU

Türkiye'deki kanyonlar ile Şahinkaya Kanyonu'nun karşılaştırılmasına yönelik hazırlanmış özet tablo aşağıda verilmiştir.

Adı	İl	Aktivite ve/veya Tesis İmkanları
Arapaşı Kanyonu	Aydın	Tekne turları, yüksekten kanyon izleme, kültürel miras öğeleri.
Cehennem Deresi Kanyonu	Artvin	Amatörlerin kanyon geçişine uygunluk.
Çatak Kanyonu	Kastamonu	Yüksekten kanyon izleme, seyir terası.
Harmankaya Kanyonu	Bilecik	Tabiat Parkı. Amatörlerin kanyon geçişine uygunluk.
Horma Kanyonu	Kastamonu	Kanyon içi yürüme yolu.
Ihlara Vadisi	Aksaray	Kültürel miras öğeleri. Kendisi zaten önemli bir turizm odağı. Amatörlerin geçişine uygun.
İncesu Kanyonu	Çorum	Kanyon içi yürüme yolu. Kültürel miras öğeleri.
Kapıkaya Kanyonu	Adana	Köprü, kültürel miras öğeleri, amatörlerin yürümesine uygun.
Karanlık Kanyon	Erzincan	Tekne turları, yüksekten kanyon izleme, macera sporları.
Köprülü Kanyon Milli Parkı	Antalya	Köprü, kültürel miras öğeleri, rafting.
Saklıkent Milli Parkı	Fethiye	Amatörlerin kanyon geçişine uygunluk. Yeme içme tesisleri gelişkin. Yakınında güçlü kültüre miras öğeleri mevcut.
Sırçalı Kanyonu	Karabük	Yaban Hayatı Geliştirme Sahası. Seyir terası, zipline ve kolay erişim. En önemli özelliği Safranbolu'ya çok yakın olması.
Tazı Kanyonu	Antalya	Yüksekten kanyon izleme. Şahinkaya ile benzer. Türkiye'nin en uzun zipline parkuru yapılıyor.
Ulubey Kanyonu	Uşak	Seyir terası.
Valla Kanyonu	Kastamonu	Yüksekten kanyon izleme, seyir terası. Sadece profesyonellerin kanyon geçişine uygun.
Yazılı Kanyon	Isparta	Milli Park. Köprü, ziyaretçi merkezi, kültürel miras öğeleri.

Tablo 20. Proje Alanı ile Benzerlik Gösteren Türkiye'deki Diğer Kanyonlar

Bu kanyonlardan bazıları ile ilgili daha ayrıntılı bilgiler:

Kastamonu Kanyonları

Fotoğraf 140. Horma Kanyonu, Kastamonu

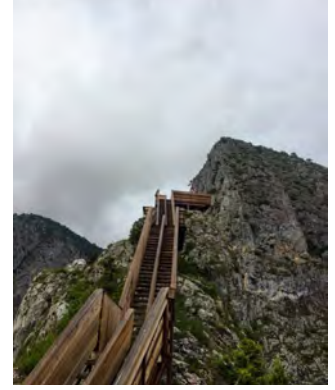
Valla, Horma ve Çatak Kanyonu Kastamonu'nun Pınarbaşı, Azdavay, Cide ve Şenpazar ilçelerine yayılmıştır ve birbirlerine yakın, aynı gün içinde gezilme potansiyeline sahiptir. Horma Kanyonu'nun bitişinde, Horma ve Valla kanyonları arasında bulunan Ilıca Şelalesi görsel zenginliği ile dikkat çekicidir ve bölgeyi desteklemektedir.

Horma Kanyonu, kanyonun içinde yapılan yürüme yolu ile amatörler için yaklaşık bir saatlik bir parkur imkanı sunmaktadır. Valla Kanyonu 3 günle 10 gün arasındaki uzmanlık gerektiren kanyoncular için Türkiye ve Dünya'daki en önemli kanyonlardandır. Yine yakında bulunan Çatak Kanyonu ise yakın zamanda yapılan seyir terası ile dikkat çekicidir.

Kastamonu kanyonları bu özellikleri ile farklı hedef gruplara farklı deneyimler sunabilmektedir. Ancak bu kanyonlar Şahinkaya Kanyonu'nun beraberinde

Fotoğraf 141. Valla Kanyonu, Kastamonu

Fotoğraf 142. Valla Kanyonu Seyir Terası, Kastamonu

sunduğu tekne turları ve diğer su ile ilişkili atraksiyonları sunamamaktadır. Bu yönü ile Şahinkaya Kanyonu ile rekabet edebilir durumda değildir.

Fotoğraf 143. Çatak Kanyonu, Kastamonu

Kastamonu Kanyonları ekstrem sporlarla ilgili rekabetçi bir ürün arzına sahip değildir.

Sırçalı Kanyonu, Karabük

Sırçalı Kanyonu, Türkiye ölçeğinde önemli bir turizm odağı olan Safranbolu'nun hemen yakınındaki (araçla 25dk) lokasyonu ile avantajlıdır. Kanyonun içlerinde sunduğu zengin doğal hayat nedeniyle alan Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü tarafından Yaban Hayatı Geliştirme Sahası olarak belirlenmiştir. Ayrıca kanyonun etrafını adeta çevreleyen Konarı, Yörük Köyü ve Yazıköy Safranbolu'nun sunduğu kültürel mirası destekleyen önemli köylerdir.

Fotoğraf 144. Sırçalı Kanyonu, Karabük

Sırçalı Kanyonu özel jeolojisi ile de dikkat çekicidir.

Sırçalı Kanyonu 2018 yılında hizmete giren ve halen Türkiye'deki en yüksek zipline unvanına sahip Safranbolu Zipline ile doğa ve macera tutkunları alanına önemli bir ürün sunmuştur.

Özellikle Safranbolu Zipline odaklı bir değerlendirme ile Sırçalı Kanyonu, Şahinkaya Kanyonu'na ekstrem sporlarda sunduğu ürünlerle rakiptir.

Karanlık Kanyon, Erzincan

Coğrafi yapısı ve doğal güzellikleri ile her yıl çok sayıda adrenalin tutkunu yerli ve yabancı turisti misafir eden Erzincan'ın Kemaliye ilçesinde bulunan Karanlık Kanyon ve Taş Yolu macera sporları açısından birçok fırsat sunmaktadır.

Kızılırmak Vadisi'nde yer alan Şahinkaya Kanyonu ile jeolojik ve coğrafik özellikler bakımından benzerlik göstermektedir. Bu nedenle de ekstrem sporlara dair etkinlikler konusunda da benzer olanaklar görülmektedir. Özellikle ekstrem sporlar pazarı itibarıyla Karanlık Kanyon ve Şahinkaya Kanyonu birbirleriyle rekabet edebilir durumdadırlar.

Karanlık Kanyon'da yapılan Kemaliye Uluslararası Kültür ve Doğa Sporları Festivali ile kıyasladığımızda Şahinkaya Kanyonu'nda düzenlenen Falcon Fest etkinliği ile ekstrem sporcular için sunulanlar daha niş bir çerçevede ele alınmakta ve Kızılırmak Vadisi'nin ekstrem sporlar açısından taşıdığı potansiyel arttırılmaktadır.

Fotoğraf 145. Karanlık Kanyon, Kemaliye, Erzincan (Kaynak: <https://www.haberturk.com/adrenalin-tutkunlarinin-vazgecilmez-adresi-karanlik-kanyon-2534681>)

Fırat Nehri kıyısında Kemaliye İlçesi'nden Divriği'ye uzanan ve daha çok araçla macera yaşamaya yönelik turistlerin tercih ettiği yol, gerek araçla gerekse yaya olarak yapılan tehlikeli yolculuğa rağmen sunduğu doğal güzellikler ile turistik odak olarak ön plana çıkmaktadır. Bu da bize, ilgi çekici ancak tehlikeli rotaların ve doğal-kültürel güzelliklerin, Karanlık Kanyon ile benzer şekilde Şahinkaya Kanyonu'nda ve hatta Kızılırmak Vadisi'nin bütününde de turistler tarafından tercih edilebileceğini göstermektedir.

Fotoğraf 146. Karanlık Kanyon, Kemaliye, Erzincan (Kaynak: <https://www.wikizero.org>)

Turistik Doğu Ekspresi ile seyahat eden yolcular, Kemaliye ilçesindeki tarihi ve turistik yerleri gezerek, Karasu Nehri'nin ikiye böldüğü Karanlık Kanyon'da, kano, rafting ve tekne turları yapabilmektedir. Samsun'a yapılan tren yolculuklarının aktif hale gelmesiyle de benzer şekilde Kızılırmak Vadisi Projesi'ne destek olacak nitelikte turlar yapılabilecek ve buradaki tekne turları ile entegre bir şekilde turistlere çeşitli hizmetler sunulabilecektir.

Karanlık Kanyon; ekstrem sporlarla ilgili sunduğu atraksiyonlar, tekne gezileri ve kanyon su ilişkisi benzerliği ile Şahinkaya Kanyonu'nun en önemli rakibidir.

Diğer Örnek İncelemeleri

Kızılırmak Vadisi Projesi kapsamında önerilen çeşitli ekstrem sporlardan önemli görülen Zipline ve Via Ferrata ile ilgili özet bilgi altta verilmiştir:

Zipline

Türkiye ve Dünya'daki önemli zipline'lar:

Tablo 21. Türkiye ve Dünya'daki Önemli Zipline'lar

Adı	Şehir	Uzunluk (m)
Ras Al Khaimah	BAE	2.800
Copper Canyon	Meksika	2.550
Toro Verde	Porto Riko	2.500
Yıldıztepe	Kastamonu	640
Şelale Park	Antalya	550
Çoruh	Artvin	385
Şirince	İzmir	350
Safranbolu	Karabük	300

Zipline pazarı yukarıdaki örnekler ışığında incelendiğinde Türkiye'deki tesislerin ve buna bağlı olarak pazarın henüz emekleme aşamasında olduğu görülmektedir. Bununla birlikte yatırımcı ve işletmecilerle yapılan görüşmelerde (Safranbolu ve Şirince) pazarın geleceği ile ilgili beklentiler olumludur.

Safranbolu Zipline yatırımcısı grubun şu anda Tazı Vadisi'nde yaklaşık 1km uzunluğundaki Türkiye'nin en uzun parkurunun yapımı devam etmektedir.

Şahinkaya Kanyonu'nda yapılacak zipline yukarıdaki veriler ışığında gerek görsellik gerekse uzunluk olarak Türkiye ve belki Dünya ölçeğinde iddialı bir yerde konumlanacaktır.

Via Ferrata

Türkiye ve Dünya'daki önemli Via Ferrata'lar:

Adı	Şehir	Uzunluk
Karanlık Kanyon	Erzincan	400 m
Jebel Jais Via Ferrata	BAE	1 km
Caminito del Rey	İspanya	3 km
Dolomit	İtalya	400 m
Cavailon	Fransa	2 saat
La Grande Fistoire	Fransa	3,5 saat
Roc du Vent	Fransa	800 m
La Flégère	Fransa	4 saat
Honister	UK	2 saat
Honister (Ekstrem)	UK	4 saat
Hua	Çin	4 saat
Skylodge	Peru	1 saat

Tablo 22. Türkiye ve Dünya'daki Önemli Via Ferrata'lar

Türkiye'deki tek Via Ferrata Şahinkaya Kanyonu'yla pek çok açıdan benzerlikler taşıyan Karanlık Kanyon'dadır. Kızılırmak Vadisi Projesi kapsamında önerilen Kayada Otel'e erişim için yapılacak Via Ferrata dünya çapında bilinirlik kazanacaktır. Dünya'da bu konudak bilinen örnek Peru'daki Skylodge'dur.

TÜRKİYE'DE VE DÜNYA'DA DELTALAR

Dünyada çok sayıda delta UNESCO Dünya Mirası Listesi'nde yer almaktadır. Kızılırmak Deltası da listeye girmek için başvurusunu 2016 yılında yapmış durumdadır.

Raporun kaleme alındığı 2020 yılı itibarıyla Türkiye'nin Dünya Miras Listesi'nde Doğal Miras alanından kabul edilmiş herhangi bir alanı bulunmamaktadır (Bununla birlikte Pamukkale ve Göreme, Karma Miras olarak listededir).

Yine 2020 yılı itibarıyla UNESCO Dünya Geçici Miras Listesi'nde Türkiye, Doğal Miras alanından 3 başvuru ile yer almaktadır:

- Tuz Gölü Özel Doğa Koruma Alanı (Ankara-Konya-Aksaray) 2013
- Kızılırmak Deltası Kuş Cenneti (Samsun) 2016
- Ballica Mağarası Tabiat Parkı (Tokat) 2019

UNESCO Dünya Mirası Listesi'ne kabul 10 kriter üzerinden değerlendirilmektedir. Bu kriterlerden 4'ü Kızılırmak Deltası'nın da başvuru yaptığı doğal miras alanları ile ilgilidir.

Bu kriterler özet olarak aşağıda verilmiştir:

VII. Üstün doğal fenomene veya üstün doğal güzelliğe ve estetik öneme sahip alanları içermesi;

VIII. İlk yaşam kaydı, arazi şekillerinin gelişmesinde süregelen önemli jeolojik süreçler veya önemli jeomorfik veya fizyografik özellikler de dâhil olmak üzere, dünya tarihinin ana aşamalarını temsil edecek nitelikte üstün örnekler olması;

IX. Karada, tatlı suda, kıyıda ve denizel ekosistemlerde, bitki ve hayvan topluluklarında süregelen ekolojik ve biyolojik sürece ve gelişimine üstün örnek teşkil etmesi;

X. Bilim açısından veya değerlendirmesinden üstün evrensel değere sahip olan ve tehdit altındaki türler de dâhil olmak üzere, biyolojik çeşitliliğin yerinde korunması için en önemli ve kayda değer doğal ortamları içermesi.

“Kızılırmak Deltası Kuş Cenneti” UNESCO Dünya Mirası listesine VII. ve X. kriterlerle başvuru yapmıştır. Bu veriler ışığında Türkiye’deki deltalar ile Kızılırmak Deltası’nın karşılaştırılmasına yönelik hazırlanmış özet tablo aşağıda verilmiştir.

Adı	Yer	UNESCO Kriteri	Kayıt Yılı	Alan (ha)	Not
Kızılırmak Deltası	Samsun	7,10	2016	56.000	Geçici Miras Listesi, Ramsar
Gediz Deltası	İzmir			14.900	Ramsar Alanı
Göksu Deltası	Mersin			22.800	Ramsar Alanı
Tuna Deltası	Romanya	7,10	1991	312.440	UNESCO Miras Listesi
Ujung Kulon Milli Parkı	Endonezya	7,10	1991	78.525	UNESCO Miras Listesi
Doñana Milli Parkı	İspanya	7,9,10	1994	54.251	UNESCO Miras Listesi
Wadden Denizi	NL, DE, D	8,9,10	2009	1.143.403	UNESCO Miras Listesi
Salonga Milli Parkı	Kongo	7,9	1984	3.600.000	UNESCO Miras Listesi
Camargue Deltası	Fransa	7,10	2002	20.000	Geçici Miras Listesi
Meriç Milli Parkı	Yunanistan	10	2014	42.800	Geçici Miras Listesi

Tablo 23. Türkiye ve Dünya’daki Deltalar

Tuna Deltası

Romanya sınırlarında, Tuna Nehri’nin denizle buluştuğu yerdir. Volga Deltası’ndan sonra Avrupa’nın en büyük ikinci deltasıdır. Karadeniz’e dökülüyor olması ve kuş türlerinin zenginliği ile Kızılırmak Deltası’na en benzer özelliklere sahip deltadır.

Tuna Deltası'nda konaklanabilmektedir. Bireysel ve grup halinde geziler için

rotalar ve tur şirketi hizmetleri mevcuttur. Olta balıkçılığı, su sporları, foto safari ve kırsal turizme yönelik çeşitli olanaklar bulunmaktadır.

Alan Tuna Deltası Biyosfer Alanı Kurumu (DDBRA) tarafından yönetilmektedir.

Fotoğraf 147. Tuna Nehri, Romanya (Kaynak: <https://www.hurriyet.com.tr/kitap-sanat/siyaset-tarih-ve-sanat-nehri-tuna-41367013>)

Doñana Milli Parkı

İspanya'da Sevilla'daki doğal koruma alanlarıdır. Park, Guadalquivir Nehri'nin Atlas Okyanusuna aktığı delta Las Marismas'taki bataklıkların, sığ derelerin ve kum tepelerinin bulunduğu bir alandır. 1994 yılında UNESCO tarafından Dünya Mirası olarak ilan edilmiştir. Tehdit altındaki 5 kuş türüne ev sahipliği yapar. Akdeniz bölgesindeki en büyük balık üreme alanlarında biridir ve her yıl 500.000'den fazla su kuşu için kışlama alanıdır.

Fotoğraf 148. Donana Deltası, İspanya (Kaynak: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/8/85/Wetlands_in_Donana.jpg)

Ekosistem, bataklıkların kurutulması, kıyı boyunca tarımsal üretimi artırmak için nehir suyunun kullanımı, kara madenciliğinden dolayı su kirliliği ve turistik tesislerin yaygınlaştırılması nedenleri ile sürekli tehdit altındadır.

Milli Park İspanya Çevre Bakanlığı tarafından yönetilmektedir.

V. YATIRIM MALİYETLERİ

Kızılırmak Vadisi Projesi kapsamında üretilen tüm projelerin tahmini yatırım dönemleri ve yaklaşık yatırım maliyetleri aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 24. Yatırım Maliyetleri
Tablosu

Adı	Bölge	İlçe	Yatırım dönemi (ay)	Yatırım Maliyeti (TL)
Karaboğaz Gölü'nün Kontrollü Alan Haline Getirilmesi	Delta	Bafra	-	-
Kızılırmak Deltası Özel Çevre Koruma Bölgesi	Delta	Bafra	-	-
Soruk Kırsal Turizm Vadisi	Şahinkaya	Vezirköprü	27	1.550.000
Alaçam - Gümüşova Yolunun İyileştirilmesi	Şahinkaya	Alaçam	3	-
Deniz Turları Sisteminin Rehabilitasyonu	Tümü	Tümü	-	-
Soruk Kırsal Turizm Vadisi - Kunduz yolu	Şahinkaya	Vezirköprü	3	-
Asarkale Doğa ve Kültür Yolu	Kapıkaya	Bafra	9	2.020.000
Boğazkaya Yürüme Parkuru	Kapıkaya	Bafra	9	1.770.000
Derbent Bisiklet Parkuru	Kapıkaya	Bafra	21	15.030.000
Kızılırmak Deltası Bisiklet Parkuru	Delta	Bafra	24	10.040.000
Kızılırmak Vadisi Doğa Rotaları	Tümü	Tümü	39	90.090.000
Nerik Kültür Yolu	Şahinkaya	Vezirköprü	12	5.020.000
Şahinkaya Yürüme Rotaları ve Seyir Noktaları	Şahinkaya	Vezirköprü	14	2.040.000
Tırmanma Rotaları Açılması	Şahinkaya	Vezirköprü	1	120.000
Yörükler - Engiz Yol Düzenlemesi	Delta	Bafra	9	1.770.000
Alaçam Kent Merkezinin Sivil Mimarlık Odaklı Rehabilitasyonu	Delta	Alaçam	5	50.000
Asarkale Çevre Tasarımı	Kapıkaya	Bafra	3	30.000
Bafra Burnu Çevre Tasarımı	Delta	Bafra	2	20.000
Bafra Kent Merkezi Kentsel Tasarımı	Delta	Bafra	5	50.000
Balık Gölü İskelesi Çevre Tasarımı	Delta	Bafra	3	20.000
Boğazkaya Çevre Tasarımı	Kapıkaya	Bafra	4	40.000
Geyikkoşan Çevre Tasarımı	Delta	Alaçam	3	30.000
Kapıkaya Çevre Tasarımı	Kapıkaya	Bafra	2	20.000
Kızılpelit Köyünün Turizm Odaklı Restorasyonu	Şahinkaya	Vezirköprü	2	20.000
Kolay Turizm Merkezi Kentsel Tasarımı	Kapıkaya	Bafra	6	50.000
Kunduz Yönetim Planı	Şahinkaya	Vezirköprü	3	30.000
Spor Köyü Çevre Tasarımı	Şahinkaya	Vezirköprü	2	30.000
Türkmen ve Kuruçay İskeleleri Çevre Tasarımı	Şahinkaya	Vezirköprü	2	25.000
Vezirköprü Tarihi Kent Merkezi Kentsel Tasarımı	Şahinkaya	Vezirköprü	5	50.000
Yörükler - Engiz Çevre Tasarımı	Delta	Bafra	3	30.000
Alaçam - Durağan Yolunda Yeme - İçme Tesisi ve Seyir Noktası	Delta	Alaçam	21	1.035.000
Altınkaya Ziyaretçi Merkezi	Kapıkaya	Bafra	10	138.000
Asarkale Kampı	Kapıkaya	Bafra	7	1.970.000
Ekstrem Sporlar Okulu	Şahinkaya	Vezirköprü	18	2.570.000
Engiz Tatil Köyü - Bördeniz	Delta	Bafra	34	14.290.000

Adı	Bölge	İlçe	Yatırım dönemi (ay)	Yatırım Maliyeti (TL)
Falcon Fest'in İzlenmesi				2.000.000
Geyikkoşan Oteli	Şahinkaya	Vezirköprü	21	3.290.000
Gökyol	Delta	Alaçam	27	2.000.000
Kayada Otel	Delta	Bafra	20	-
Kızılırmak Deltası Ziyaretçi Merkezi	Şahinkaya	Vezirköprü	-	98.200
Kızılırmak Köprüsü	Delta	Bafra	13	5.000.000
Kızılırmak Müzesi	Delta	Bafra	25	5.720.000
Kızılırmak Vadisi Yol Üstü Köy Pazarları	Delta	Bafra	2	225.000
Kuş Tanıtım Merkezi	Tümü	Tümü	34	69.000
Moloz Tepe Ziyaretçi Merkezi	Delta	Bafra	13	2.030.000
19 Mayıs (Engiz) Plajı ve Piknik Alanı	Delta	Bafra	18	196.000.000
Oymaağaç Koruma Çatısı ve Ziyaretçi Merkezi	Şahinkaya	Vezirköprü	24	13.470.000
Spor Köyü Ziyaretçi Merkezi	Şahinkaya	Vezirköprü	12	197.000
Şahinkaya Dağ Kızağı	Şahinkaya	Vezirköprü	15	4.820.000
Şahinkaya Ekstrem Sporlar Merkezi	Şahinkaya	Vezirköprü	18	702.000
Şahinkaya'da Konaklama Tesisi	Şahinkaya	Vezirköprü	27	2.475.000
Şahinkayası	Şahinkaya	Vezirköprü	120	-
Via Ferrata (Macera Yolu)	Şahinkaya	Vezirköprü	6	400.000
Bafra Gastronomi Festivali	Delta	Bafra	-	500.000
Kızılırmak Deltası'nda Mimarlık Kültürünün Geliştirilmesi	Delta	Bafra	-	100.000
Kızılırmak Tarım Festivali	Delta	Bafra	-	250.000
Kızılırmak Vadisi Ekstrem Triatlonu	Şahinkaya	Vezirköprü	-	200.000
Kunduz Kış Festivali	Şahinkaya	Vezirköprü	-	200.000
Kuş Gözlem Maratonu	Delta	Bafra	-	50.000
Hediyelik Eşya Tasarımları	Tümü	Tümü	15	220.000
Kızılırmak Vadisi Görsel Arşivi'nin Oluşturulması	Tümü	Tümü	12	250.000
Kızılırmak Vadisi Kimliğinin Oluşturulması	Tümü	Tümü	4	80.000
Kızılırmak Vadisi Konuklarını Ağırlıyor	Tümü	Tümü	-	200.000
Kızılırmak Vadisi Reklam Çalışması	Tümü	Tümü	-	1.000.000
Kızılırmak Vadisi Web Sitesi	Tümü	Tümü	8	150.000
Kızılırmak Vadisi Yer İmleri İyileştirme Çalışması	Tümü	Tümü	2	40.000
Kızılırmak Vadisi Yönlendirme Uygulamaları	Tümü	Tümü	6	1.450.000
Kuş Veritabanı Oluşturulması	Delta	Bafra	-	100.000

9. PROJE GİRDİLERİ

I. GİRDİ İHTİYACI

Kızılırmak Vadisi Projesi'nin proje girdileri; literatür çalışması, mevcut durum verileri, yerel paydaşlar ile yapılan görüşmeler, saha gezileri ve proje sahibi idari kurumun beklentileri olarak belirlenmiştir.

Kızılırmak Vadisi Projesi'nin ayrıntılarına yol gösterici olmak amacıyla oluşturulmuş şartnamede Proje'nin konusu üç bölge içerisinde öncelikli değerlendirilmesi önerilen noktalar projenin girdileri olarak tanımlanmaktadır. Bu noktalar şartnamenin 3.1 Bölgeler maddesinde belirlenmiş olup fizibilite raporu kapsamında aşağıdaki gibi değerlendirilmiştir:

• 1. Bölge: Kızılırmak Deltası ve Bağlantıları

• 1.1. Yörükler Giriş Kontrol Noktasında Subasar Ormanı içinde Macera Parkı ve Gezi Alanı (Orman içi Rekreasyon)

“Yörükler Giriş Kontrol Noktasında Subasar Ormanı içinde Macera Parkı ve Gezi Alanı” için bu bölgede Gökyol Projesi önerilmiştir. Projenin ayrıntıları 8. Bölüm'de yer alan “PROJELER” başlığı altında verilmiştir.

• 1.2. 19 Mayıs (Engiz) Plajı ve Piknik Alanı

Bu bölgede plaj ve piknik alanı önerileri değerlendirilmiştir. Plaj ve piknik alanı önerileri yerine fizibilite çalışmaları açısından daha uygun ve öncelikli olduğu tespit edilen Yörükler - Engiz Yol Düzenlemesi ve Engiz Tatil Köyü - Bördeniz projeleri önerilmiştir. Projelerin ayrıntıları 8. Bölüm'de yer alan “PROJELER” başlığı altında verilmiştir.

• 1.3. Göller Bölgesi iç alanında Gözlem Kuleleri ve Yürüyüş Parkurları

Göller Bölgesi iç alanında Gözlem Kuleleri ve Yürüyüş Parkurları önerileri değerlendirilmiş ve bu alanların koruma öncelikli planlanması önerilmiştir.

- 1. Nokta: Düden
- 2. Nokta: Sarıköy
- 3. Nokta: Yörükler Balıkçı Kooperatifi Yanı

Bu poje için öneriler 8. Bölüm'de yer alan “PROJELER” başlığı altında verilmiştir.

• 1.4. Ziyaretçi Ünitelerinin tasarım ve fonksiyonlarının tanımlanması

• 1. Nokta: Yörükler Karavan Parkı

Yörükler Karavan Parkı, Yörükler Giriş Kontrol Noktası ve mevcut Yörükler Ziyaretçi Merkezi alanları birbirine çok yakın mesafede lokasyonlar olduklarından ziyaretçiler

açısından karmaşıklık yaratmamak adına bir adet Kızılırmak Deltası Ziyaretçi Merkezi olması gerektiği tespit edilmiştir. Ziyaretçi Merkezinin konumu için bu üç lokasyonun ortasında bulunan ve yeni yapılan Doğa Eğitim Merkezi olarak tanımlanan alandaki ünitelerden biri önerilmektedir. Projenin ayrıntıları 8. Bölüm'de yer alan "PROJELER" başlığı altında verilmiştir.

- **2. Nokta: Yörükler Giriş Kontrol Noktası**

Yörükler Karavan Parkı, Yörükler Giriş Kontrol Noktası ve mevcut Yörükler Ziyaretçi Merkezi alanları birbirine çok yakın mesafede lokasyonlar olduklarından ziyaretçiler açısından karmaşıklık yaratmamak adına bir adet Kızılırmak Deltası Ziyaretçi Merkezi olması gerektiği tespit edilmiştir. Ziyaretçi merkezinin konumu için bu üç lokasyonun ortasında bulunan ve yeni yapılan Doğa Eğitim Merkezi olarak tanımlanan alandaki ünitelerden biri önerilmektedir. Projenin ayrıntıları 8. Bölüm'de yer alan "PROJELER" başlığı altında verilmiştir.

- **3. Nokta: Doğanca Giriş Kontrol Noktası**

Doğanca Giriş Kontrol Noktası'nda var olan ziyaretçi merkezinin geliştirilmesi ve buradaki ünitelerden birinin Kuş Tanıtım Merkezi olarak projelendirilmesi önerilmiştir. Projenin ayrıntıları 8. Bölüm'de yer alan "PROJELER" başlığı altında verilmiştir.

- **1.5. Karaboğaz'da Yeni Ziyaretçi Merkezi, Gözlem Kuleleri, Yürüyüş Yolları**

Uzmanlar ile yapılan derinlemesine görüşmeler ve saha gezileri sonrasında Karaboğaz Gölü ve çevresinin hassas ve kompakt ekosistemi nedeniyle Karaboğaz Gölü'nün Kontrollü Alan Haline Getirilmesi önerisi geliştirilmiş. Projenin ayrıntıları 8. Bölüm'de yer alan "PROJELER" başlığı altında verilmiştir.

- **1.6. Kızılırmak Sedde Düzenlemesi**

Bafra Çetinkaya Köprüsü'nden Kızılırmak Nehri'nin kuzeyine doğru yapılan sedde düzenlemesi ile fizibilite raporu kapsamında önerilen Bafra Gastronomi Festivali'nin bu alanda yapılması öngörülmektedir. Etkinliğin ayrıntıları 8. Bölüm'de yer alan "PROJELER" başlığı altında verilmiştir.

- **1.7. Bafra Fener ve Çevresinde Plaj Düzenlemesi**

Bafra'da yer ala kültür mirası Devvar Feneri ve çevresinde plaj düzenlemesi yerine 12 ay kullanılabilecek Kızılırmak Köprüsü

ile Kızılırmak Müzesi projeleri önerilmiştir. Kızılırmak Köprüsü, Kızılırmak Müzesi ve Devvar Feneri bütüncül bir yaklaşımla ele alınarak önemli bir turistik odak haline gelecektir. Projelerin ayrıntıları 8. Bölüm’de yer alan “PROJELER” başlığı altında verilmiştir.

- **1.8. Bafra İkiztepe – Kültür ve Tarih**

İkiztepe arkeolojik alanının yeniden düzenlenmesi önerilmektedir. Bu kapsamda mezar alanının orijinal haline uygun bir şekilde restorasyonu yapılmalıdır.

- **1.9. Bafra Bağlantı, Kızılırmak Köprüsü**

Kızılırmak Köprüsü Projesi, Bafra Burnu’ndan Devvar Feneri’ne bir bağlantı kurulacak şekilde yaya köprüsü olarak önerilmiştir. Projenin ayrıntıları 8. Bölüm’de yer alan “PROJELER” başlığı altında verilmiştir.

- **2. Bölge: Kapıkaya ve Bağlantıları**

- **2.1. Kolay; Konaklama ve Sosyal imkânlar açısından 2. Bölgenin Merkezi olacaktır. Kolay’da Su Sporları, Dağ Bisikleti, İskele**

Kolay’ın turizm potansiyelinin artırılması için öncelikli öneme sahip kentsel tasarım projesi önerilmektedir. Projenin ayrıntıları 8. Bölüm’de yer alan “PROJELER” başlığı altında verilmiştir.

- **2.2. Kapıkaya; Yamaç Paraşütü, Trekking, tarihi alanlar güzergâhı – Asarkale, Tepen Deliği, Yayla Şenlikleri**

Kapıkaya; Yamaç Paraşütü, Trekking, tarihi alanlar güzergâhı için Asarkale Doğa ve Kültür Yolu, Boğazkaya Yürüme Parkuru ve Derbent Bisiklet Parkuru projeleri önerilmiştir. Projenin ayrıntıları 8. Bölüm’de yer alan “PROJELER” başlığı altında verilmiştir.

Kapıkaya’da yamaç paraşütü halihazırda aktif olarak yapılmaktadır. Bu sportif faaliyetin desteklenmesi ve tanıtımının artırılması önerilmektedir. Bu bağlamda yapılmakta olan Kapıkaya Fest’in sponsorlar eşliğinde düzenlemeye devam etmesi ve tanınmış sporcuların bu festivale davet edilerek etkinliğin gösteri niteliğinde ön plana çıkarılması gerekmektedir.

- **2.3. Nebiyan; Doğa Kampı, konaklama ve trekking**

Nebiyan turim merkezi statüsü kazandırılmış bir alandır. Bu alanda Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü’nün bir kamp alanı bulunmaktadır. Diğer turistik odaklara ve uzaklığı sebebiyle bu alandaki mevcut kamp alanının yeterli olduğu tespit edilmiştir.

Trekking için rotalar mevcuttur ve Nebiyan Doğa Festivali ile de bu rotalar etkinlikte aktif olarak kullanılmaktadır. Mevzut rotaların işaretlenmesi, düzenli kontrollerinin yapılması ve yönlendirme uygulamalarının arttırılması gerekmektedir.

- **2.4. Altinkaya Barajı ile Şahinkaya Kanyonu arasında tekne turları düzenlenmesi, İskele**

Altinkaya Barajı ve Şahinkaya Kanyonu arasındaki mesafe yaklaşık 19 mildir. Gezi teknelerinin ortalama hızı 8-10 mil arasında değişmektedir. Bu bağlamda iki nokta arasındaki mesafenin uzunluğu gezi süresinin efektif olmamasına neden olmaktadır. Bu hatta tekne turları fizibil olmadığından önerilmemektedir.

- **2.5. Derbent; Olta Balıkçılığı**

Derbent ve çevresinde Boğazkaya Yürüme Parkuru ve Derbent Bisiklet Parkuru projeleri önerilmektedir. Olta balıkçılığı aktivitesinin Boğazkaya Yürüme Parkuru'nda yapılacağı öngörülmüştür. Projenin ayrıntıları 8. Bölüm'de yer alan "PROJELER" başlığı altında verilmiştir.

- **3. Bölge: Şahinkaya Kanyonu ve Bağlantıları**

- **3.1. Oymaağaç'ta Doğa ve Spor Kasabası**

Oymaağaç'ta Doğa ve Spor Kasabası, Spor Köyü adıyla önerilmektedir. Spor Köyü Projesi'nin ayrıntıları 8. Bölüm'de yer alan "PROJELER" başlığı altında verilmiştir.

- **3.2. Vezirköprü Merkez tarih rotası**

Vezirköprü için öncelikli olarak Vezirköprü Tarihi Kent Merkezi Kentsel Tasarımı Projesi önerilmektedir. Projenin ayrıntıları 8. Bölüm'de yer alan "PROJELER" başlığı altında verilmiştir. Bu kentsel tasarım projesinin ardından ayrıntılı bir rota çalışması yapılabilir. Ayrıca Vezirköprü Tarihi Merkezi'nin dahil edildiği Tur Tasarımları'nın ayrıntıları ise 8. Bölümde yer alan ROTA (TUR) TASARIMLARI başlığı altında açıklanmıştır.

- **3.3. Nerik Antik Kenti**

Nerik Antik Kenti için Oymaağaç Koruma Çatısı ve Ziyaretçi Merkezi önerilmiştir. Projenin ayrıntıları 8. Bölüm'de yer alan "PROJELER" başlığı altında verilmiştir.

- **3.4. Şahinkaya Kanyonu Doğa Sporları Merkezi**

Şahinkaya Kanyonu için önerilen, ziyaretçi merkezi niteliğinde 2 adet yapı bulunmaktadır. Bu yapılar, Spor Köyü Ziyaretçi Merkezi ve Şahinkaya Extrem Sporlar Merkezi'dir. Projelerin ayrıntıları 8. Bölüm'de yer alan "PROJELER" başlığı altında verilmiştir.

- **3.5. Türkmen Kayıkbaşı, İskele**

Türkmen Kayıkbaşı İskelesi'ni de kapsayacak şekilde geliştirilen Türkmen ve Kuruçay İskeleleri Çevre Tasarımı Projesi önerilmiştir. Projenin ayrıntıları 8. Bölüm'de yer alan "PROJELER" başlığı altında verilmiştir.

- **3.6. Kaplancık Kanyonu, Doğa Sporları**

Kaplancık Kanyonu'nda sportif faaliyetlerden kano önerilmektedir. Ayrıca tekne turlarının bu turistik odağı da kapsayacak şekilde düzenlenmesi öngörülmüştür. Deniz Turları Sisteminin Rehabilitasyonu ile ilgili ayrıntılı bilgi 8. Bölüm'de yer alan "PROJELER" başlığı altında verilmiştir.

Kaplancık Kanyonu'nun uzun vadede daha ayrıntılı, Kanyon'a özel araştırmalar yapılması ve bu noktaya karadan ulaşım imkanlarının yaratılmasıyla da diğer sportif faaliyetler açısından elverişli hale gelebileceği düşünülmektedir.

- **3.7. Şahinkaya Kanyonu, Via Ferrata, Şahin Tepe Restorant ve Seyir Terası, İki Tepe arasında köprü kurulması, Atlama Rampaları (Rope Jump, Base Jump)**

Via Ferrata sportif faaliyeti Macera Yolu Projesi adıyla önerilmektedir. Projenin ayrıntıları 8. Bölümde "PROJELER" başlığı altında verilmiştir.

Şahintepe Restorant ve Seyir Terası yerine Şahinkayası Projesi önerilmektedir. Projenin ayrıntıları 8. Bölüm'de yer alan "PROJELER" başlığı altında verilmiştir.

Şahinkaya Kanyonu'nda iki tepe arasına köprü yapılması doğal bütünlüğün bozulmasına yol açacağından uygun bulunmamıştır. Bunun yerine Şahinkaya Yürüme Rotaları ve Seyir Noktaları Projesi önerilmektedir. Projenin ayrıntıları 8. Bölüm'de yer alan "PROJELER" başlığı altında verilmiştir. Kanyon'un iki yakasının bağlantısı adına spor köyünden hareket edecek tekne turları ile ilişki kurulmuş ve Tur Tasarımları yapılmıştır. Tur Tasarımları'nın ayrıntıları ise 8. Bölümde ROTA (TUR) TASARIMLARI başlığı altında açıklanmıştır.

- **3.8. Türkmen Kayıkbaşından Türk Bayrağı olan Tepeye kaya yüzeyinden yürüyüş yolu yapılması, Karşı tepeye köprü bağlantısı ile geçilmesi, Şahin Tepe Restorant ve Seyir Terasında dinlenme**

Şahinkaya Kanyonu'nda yürüyüş rotaları ve seyir terasları için Şahinkaya Yürüme Rotaları ve Seyir Noktaları Projesi

önerilmektedir. Projenin ayrıntıları 8. Bölüm'de yer alan "PROJELER" başlığı altında verilmiştir.

Şahintepe Restorant yerine Şahinkayası Projesi önerilmektedir. Projenin ayrıntıları 8. Bölüm'de yer alan "PROJELER" başlığı altında verilmiştir.

- **3.9. Kunduz, Doğa Kampı**

Kunduz'da turizm olanaklarının değerlendirilebilmesi için öncelikli olarak Kunduz Yönetim Planı oluşturulması önerilmektedir. Projenin ayrıntıları 8. Bölüm'de yer alan "PROJELER" başlığı altında verilmiştir.

- **3.10. Motorlu Sporlar Merkezi (Motokros, Offroad, ATV Road)**

Motorlu Sporlar Merkezi'nin Spor Köyü'nde yer alması önerilmektedir. Spor Köyü Projesi ile ilgili ayrıntılı bilgi 8. Bölüm'de yer alan "PROJELER" başlığı altında verilmiştir.

- **3.11. Vezirsuyu Tabiat Parkı ve Çeltek**

Vezirsuyu Tabiat Parkı ve Çeltek için Extrem Sporlar Okulu Projesi önerilmiştir. Extrem Sporlar Okulu Projesi ile ilgili ayrıntılı bilgi 8. Bölüm'de yer alan "PROJELER" başlığı altında YAPI kategorisinde verilmiştir.

Fizibilite raporu çalışmaları dahilinde yapılan; saha çalışmaları, literatür taramaları ve alanında uzman yerel paydaşlar ile yapılan derinlemesine görüşmeler sonucunda, şartnamede öncelikli olduğu ifade edilen noktalar ve Kızılırmak Vadisi'nde yer alan turizm potansiyeline sahip diğer odaklar birlikte değerlendirilmiştir.

Şartnamede değerlendirilmesi önerilen 25 adet proje, yukarıda ayrıntılı olarak anlatıldığı gibi incelenmiştir. Rapor kapsamında bunlara ek olarak, yapılan analizler ve saha çalışmaları sonucunda, yeni projeler önerilmiştir. İncelenen projeler ve yeni öneriler ile toplamda 69 adet proje fikri ortaya çıkarılmıştır. Proje önerileri 8. Bölüm'de yer alan "PROJELER" başlığı altında ayrıntılı olarak yer almaktadır.

II. GİRDİ FİYATLARI VE HARCAMA TAHMİNİ

Kızılırmak Vadisi Projesi kapsamında üretilen 69 proje fikrinden YAPI kategorisinde yer alan 23 projenin ayrıntılı finansal ve ekonomik analizleri yapılmıştır. Bu 23 adet “YAPI” kategorisindeki projeden 17 tanesinin “ÖZKAYNAK” yatırım yöntemi ile yapılacağı öngörülmektedir. Bu bağlamda projenin girdi fiyatları olarak bu 17 adet projenin toplam maliyeti baz alınmıştır. Yandaki sayfada yer alan tabloda, 10 yıllık yatırım dönemi olacağı öngörülen Kızılırmak Vadisi Projesi kapsamında, yürütücü kurumun özkaynakları ile yapılması öngörülen 17 adet yapı projesinin proje süreleri ve maliyetleri verilmiştir.

Buna göre 10 yıllık sürede “YAPI” projeleri kapsamında yürütücü kurumun özkaynakları ile yapacağı harcama tahmini toplam; 236.044.200 TL'dir.

Tablo 25. Harcama Tahmini

Adı	Bölge	İlçe	Yatırım Yöntemi	Yatırım dönemi (ay)	Konsept proje süresi (ay)	Uygulama projesi süresi (ay)	Konsept proje maliyeti (TL)	Yapı Sınıfı ve Grubu	Birim Fiyatı	Birimi	Miktarı	Tutarı
Alaçam - Duragan Yolunda Yeme - İçme Tesisi ve Seyir Noktası	Delta	Alaçam	Özkaynak	21	3	6	30000	5. Sınıf / A grubu	2.010,00	m ²	500	1.005.000,00
Kızılırmak Deltası Ziyaretçi Merkezi	Delta	Bafra	Özkaynak	13	1	3	10000	4. Sınıf / C grubu	1.470,00	m ²	60	88.200,00
Kızılırmak Müzesi	Delta	Bafra	Özkaynak	2	2		20000	5. Sınıf / C grubu	2.850,00	m ²	2000	5.700.000,00
Kuş Tanıtım Merkezi	Delta	Bafra	Özkaynak	13	1	3	10000	2. Sınıf / B grubu	590,00	m ²	100	59.000,00
Moloz Tepe Ziyaretçi Merkezi	Delta	Bafra	Özkaynak	18	2	4	20000	5. Sınıf / A grubu	2.010,00	m ²	1000	2.010.000,00
Ondokuzmayıs(Engiz) Plajı ve Piknik Alanı	Delta	19 Mayıs	Özkaynak	10	-	-	-	3. Sınıf / A grubu	980,00	m ²	200000	196.000.000,00
Altinkaya Ziyaretçi Merkezi	Kapıkaya	Bafra	Özkaynak	10	2	2	20000	2. Sınıf / B grubu	590,00	m ²	200	118.000,00
Asarkale Kampı	Kapıkaya	Bafra	Özkaynak	7	1	2	10000	3. Sınıf / A grubu	980,00	m ²	2000	1.960.000,00
Ekstrem Sporlar Okulu	Şahinkaya	Vezirköprü	Özkaynak	18	2	4	30000	4. Sınıf / A grubu	1.270,00	m ²	2000	2.540.000,00
Oymağaç Koruma Çatısı ve Ziyaretçi Merkezi	Şahinkaya	Vezirköprü	Özkaynak	24	3	9	30000	5. Sınıf / D grubu	3.360,00	m ²	4000	13.440.000,00
Spor Köyü Ziyaretçi Merkezi	Şahinkaya	Vezirköprü	Özkaynak	12	2	4	20000	2. Sınıf / B grubu	590,00	m ²	300	177.000,00
Şahinkaya Dağ Kızıği	Şahinkaya	Vezirköprü	Özkaynak	15	1	2	20000	-	-	m	800	4.800.000,00
Şahinkaya Ekstrem Sporlar Merkezi	Şahinkaya	Vezirköprü	Özkaynak	18	3	6	30000	5. Sınıf / D grubu	3.360,00	m ²	200	672.000,00
Kızılırmak Vadisi Yolu Üstü Köy Pazarları	Tümü	Tümü	Özkaynak	34	2	8	40000	1. Sınıf / A grubu	185,00	m ²	1000	185.000,00
Şahinkayası	Şahinkaya	Vezirköprü	Özkaynak	-	-	120	-	-	-	-	-	-
Falcon Fest'in izlenmesi	Şahinkaya	Vezirköprü	Özkaynak	21	6	12	-	-	-	-	-	2.000.000,00
Kızılırmak Köprüsü	Delta	Bafra	Özkaynak	25	8	12	-	-	-	-	-	5.000.000,00
						Toplam	290.000,00				Toplam	235.754.200,00

10. ORGANİZASYON YAPISI, YÖNETİM VE İNSAN KAYNAKLARI

10. ORGANİZASYON YAPISI, YÖNETİM VE İNSAN KAYNAKLARI

Kızılırmak Vadisi için önerilen organizasyon yapısı, Kızılırmak Vadisi için kurulacak Kızılırmak Vadisi A.Ş. isimli bir şirkettir.

I. KURULUŞUN ORGANİZASYON YAPISI VE YÖNETİMİ

Kızılırmak Vadisi AŞ, Kızılırmak Vadisi'ndeki projelerin yatırım ve işletme aşamalarında geliştirici rolünü üstlenecek kamu şirkettir. Şirket, bölgenin turizm potansiyellerini değerlendirmek amacıyla kamu ve özel sektör iş birliğinde kurulacaktır.

Şirketin temel amaçları şunlardır:

- Kızılırmak Vadisi'nde mevcutta faaliyet gösteren kurum ve kuruluşları aynı çatı altında toplamak.
- Turizm altyapısının geliştirilmesi için planlar yapmak ve bunların uygulanması için geliştirici rolü üstlenmek.
- Bölgede yapılacak yatırımların proje yönetimini üstlenmek.
- Tesislerin hizmet kalitesinin iyileştirilmesi için çeşitli düzeylerde tedbirler almak.
- Kızılırmak Vadisi'nde düzenlenecek etkinliklerin koordinasyon içinde yapılması için koordinatör kurum rolü üstlenmek.
- Kızılırmak Vadisi'nin tanıtımı için fizibilite raporunda öngörülen strateji ve eylemlerin hayata geçmesini sağlamak.
- Bölge turizmine ilişkin düzenli ve sürdürülebilir istatistiki veri toplamak; buna ilişkin altyapının geliştirilmesini sağlamak.

Şirketin personel yapısı ilk 5 yıl için aşağıdaki gibi öngörülmüştür:

- Genel Müdür
- Etkinlik yöneticisi
- Pazarlama yöneticisi
- Sekreter

II. ORGANİZASYON VE YÖNETİM GİDERLERİ (GENEL GİDERLER VB.)

Genel Yönetim Giderleri	Mevcut Durum	1. yıl	2. yıl	3. yıl	4. yıl	5. yıl	6. yıl	7. yıl	8. yıl	9. yıl	10. yıl
Personel Giderleri	0	299.316	299.316	299.316	299.316	299.316	299.316	299.316	299.316	299.316	299.316
Elektrik Giderleri	0	15.000	15.000	15.000	15.000	15.000	15.000	15.000	15.000	15.000	15.000
Gaz Giderleri	0	10.200	10.200	10.200	10.200	10.200	10.200	10.200	10.200	10.200	10.200
Yakıt Giderleri	0	54.000	54.000	54.000	54.000	54.000	54.000	54.000	54.000	54.000	54.000
Haberleşme Giderleri	0	15.000	15.000	15.000	15.000	15.000	15.000	15.000	15.000	15.000	15.000
Bakım Onarım Giderleri	0	6.000	6.000	6.000	6.000	6.000	6.000	6.000	6.000	6.000	6.000
Şigorta Giderleri	0	36.000	36.000	36.000	36.000	36.000	36.000	36.000	36.000	36.000	36.000
Kira Giderleri	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Diğer Giderler	0	200.000	200.000	200.000	200.000	200.000	200.000	200.000	200.000	200.000	200.000
TOPLAM	0	635.516	635.516	635.516	635.516	635.516	635.516	635.516	635.516	635.516	635.516

Tablo 26. Organizasyon ve Yönetim Giderleri

III. İNSAN GÜCÜ İHTİYACI VE TAHMİNİ GİDERLER

Burası fizibilite için Yemek ve SGK işveren payı dahil brüt ücretleri ise şu şekildedir:

- Genel Müdür: 10.000 TL
- Etkinlik yöneticisi: 6.000 TL
- Pazarlama yöneticisi 6.000 TL
- Sekreter: 2.943 TL

Personel Görev(ler)	Kişi	Aylık Net Maaş (Ortalama)	Yıllık Brüt Maaş (Vergiler Dahil)	Toplam Yıllık Brüt Maaş (Vergiler Dahil)
Genel Müdür	1	6.506,60	120.000	120.000
Etkinlik Yöneticisi	1	4.275,69	72.000	72.000
Pazarlama Yöneticisi	1	4.275,69	72.000	72.000
Sekreter	1	2.324,70	35.316	35.316

Tablo 27. Personel Tahmini Giderleri

11. PROJE YÖNETİMİ VE UYGULAMA PROGRAMI

11. PROJE YÖNETİMİ VE UYGULAMA PROGRAMI

I. PROJE YÜRÜTÜCÜSÜ KURULUŞLAR VE TEKNİK KAPASİTELERİ

Proje yürütücüsü kurum Samsun Büyükşehir Belediyesi'dir. Bu bölümde Büyükşehir Belediyesi'nin kurumsal yapısı verilmiştir.

6360 Sayılı “ 14 İlde Büyükşehir Belediyesi ve 27 İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun ” 06.12.2012 tarih ve 28489 Sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Bu kanuna göre Büyükşehir Belediyelerinin sınırları il mülki sınırları olarak genişletilmiş olup, Samsun Büyükşehir Belediyesi sınırları içerisinde, Atakum, İlkadım, Canik, Tekkeköy, Çarşamba, Salıpazarı, Ayvacık, Terme, Havza, Ladik, Alaçam, Bafra, Vezirköprü, Asarcık, Kavak, 19 Mayıs ve Yakakent olmak üzere 17 ilçe bulunmaktadır.

Büyükşehir Belediye Meclisi; 5216 Sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu'nun 12. maddesine istinaden oluşturulan karar organı olup, ilgili kanunda gösterilen esas ve usullere göre seçilen üyelere oluşur.

Büyükşehir Belediye Başkanı ve Büyükşehir içindeki diğer Belediyelerin başkanları, Büyükşehir Belediye Meclisi'nin doğal üyesidir.

Büyükşehir Belediyesi görevlerini yerine getirmek için kanunlar çerçevesinde idari yapılanmasını oluşturmuştur.

Belediyemiz personeline, kadro, atama, terfi, emeklilik, disiplin, sicil, izin gibi konularda hizmet verilmekte, 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu ve 5393 sayılı Belediye Kanununun verdiği yetki ile personel rejimi ve politikası belirlenmektedir.

Büyükşehir Belediye Meclisi'nin 23.08.2019 Tarih 18/245 Sayılı kararı ile Belediyemizin norm kadro esaslarına göre teşkilat yapısı yeniden oluşturulmuştur.

Kızılırmak Vadisi Projesi'nin yürütücüsü rolünü üstlenen Samsun Büyükşehir Belediyesi'nin projenin olumlu ilerleyebilmesi adına ilk ve en önemli sorumluluğu, bu rapor kapsamında proje yönetimi amacıyla kurulması önerilen Kızılırmak Vadisi A.Ş.'yi kurmaktır.

Raporun "10. ORGANİZASYON YAPISI, YÖNETİM VE İNSAN KAYNAKLARI" bölümünde önerilen ve açıklanan Kızılırmak Vadisi AŞ, bir belediye şirkettir. Büyükşehir Belediye Kanunu'nun şirket kurulması ile ilgili bölümü şöyledir:

Madde 26:

Büyükşehir belediyesi kendisine verilen görev ve hizmet alanlarında, ilgili mevzuatta belirtilen usullere göre sermaye şirketleri kurabilir. Genel sekreter ile belediye ve bağlı kuruluşlarında yöneticilik sıfatına haiz personel bu şirketlerin yönetim ve denetim kurullarında görev alabilirler. Büyükşehir belediyesi, mülkiyeti veya tasarrufundaki hafriyat sahalarını, toplu ulaşım hizmetlerini, sosyal tesisler, büfe, otopark ve çay bahçelerini işletebilir; ya da bu yerlerin belediye veya bağlı kuruluşlarının % 50'sinden fazlasına ortak olduğu şirketler ile bu şirketlerin % 50'sinden fazlasına ortak olduğu şirketlere, 8/9/1983 tarihli ve 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu hükümlerine tabi olmaksızın belediye meclisince belirlenecek süre ve bedelle işletilmesini devredebilir. (Ek cümle: 12/11/2012-6360/10 md.) Ancak, bu yerlerin belediye şirketlerince üçüncü kişilere devri 2886 sayılı Kanun hükümlerine tabidir.

II. PROJE ORGANİZASYONU VE YÖNETİM

Karar Alma Süreci

Belediye, temelde vatandaşın müşterek ihtiyaçlarını karşılama konusunda hizmet üretmek amacıyla kurulmuş bir kurumdur. Faaliyetlerinde sadece kamu yararını gözetmesi esastır. Hizmet üretirken kullandığı kaynak ise yine vatandaşın vergileri ile oluşturulmuştur. Dolayısıyla kendilerinin ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla kurulmuş ve kendi vergilerinin kaynak olarak kullanılmasıyla hizmet üreten bir kurumun faaliyetlerini izlemek vatandaşın en doğal hakkıdır. Son dönemde yürürlüğe giren bilgi edinme yasası da bu durumu desteklemektedir. Dolayısıyla belediye içerisindeki tüm karar mekanizmalarının işleyişinde, kaynakların tüketilmesinde ve tüm uygulamalarda şeffaflık ve açıklık esas olmalıdır.

Bu projede karar alma ve verme süreçlerinde yukarıda belirtilen yöntemler izlenmeli, resmi paydaş görüşlerine ortak akıl sayesinde yasal mevzuat çerçevesi içinde yönetim, organizasyon ve yapım yöntemi gerçekleştirilmelidir.

Yapım Yöntemi

Kızılırmak Vadisi Projesinin kapsamında yapılacak 69 projenin yapım yöntemi temelde ikiye ayrılmaktadır:

- Özkaynak
- Yap-İşlet-Devret

Bunlardan birincisi Samsun Büyükşehir Belediyesi'nin özkaynakları ile projeyi hayata geçirmesidir. İkincisi ise; Samsun Büyükşehir Belediyesi'nin Yap-İşlet-Devret modeli ile projelerin başka kuruluşlarca yapılmasını sağlamasıdır.

III. PROJE UYGULAMA PROGRAMI

Termin Planı

Kızılırmak Vadisi Projesi kapsamında geliştirilen 69 proje fikrinin ilk ve ikinci 5 yıllık plan şemasında önceliklendirilmesi aşağıdaki tabloda yer almaktadır. Öncelik sırası “yüksek öncelikli”den (*****) “en az öncelikli”ye (*) doğru verilmiştir.

Tablo 28. 10 Yıllık GANT Şeması

Proje Önerisi	İlk 5 Yıllık Dönem			
	*****	****	***	*
Karaboğaz Gölü'nün Kontrollü Alan Haline Getirilmesi				
Kızılırmak Deltası Özel Çevre Koruma Bölgesi				
Soruk Kırsal Turizm Vadisi				
Alaçam - Gümüşova Yolunun İyileştirilmesi				
Deniz Turları Sisteminin Rehabilitasyonu				
Soruk Kırsal Turizm Vadisi - Kunduz yolu				
Asarkale Doğa ve Kültür Yolu				
Boğazkaya Yürüme Parkuru				
Derbent Bisiklet Parkuru				
Kızılırmak Deltası Bisiklet Parkuru				
Kızılırmak Vadisi Doğa Rotaları				
Nerik Kültür Yolu				
Şahinkaya Yürüme Rotaları ve Seyir Noktaları				
Tırmanma Rotaları Açılması				
Yörükler - Engiz Yol Düzenlemesi				
Alaçam Kent Merkezinin Sivil Mimarlık Odaklı Rehabilitasyonu				
Asarkale Çevre Tasarımı				
Bafra Burnu Çevre Tasarımı				
Bafra Kent Merkezi Kentsel Tasarımı				
Balık Gölü İskelesi Çevre Tasarımı				
Boğazkaya Çevre Tasarımı				
Geyikkoşan Çevre Tasarımı				
Kapıkaya Çevre Tasarımı				
Kızılpelit Köyünün Turizm Odaklı Restorasyonu				
Kolay Turizm Merkezi Kentsel Tasarımı				
Kunduz Yönetim Planı				
Spor Köyü Çevre Tasarımı				
Türkmen ve Kuruçay İskeleleri Çevre Tasarımı				
Vezirköprü Tarihi Kent Merkezi Kentsel Tasarımı				
Yörükler - Engiz Çevre Tasarımı				
Alaçam - Durağan Yolunda Yeme - İçme Tesisi ve Seyir Noktası				
Altınkaya Ziyaretçi Merkezi				
Asarkale Kampı				

Proje Önerisi	İlk 5 Yıllık Dönem			
	*****	****	***	*
Ekstrem Sporlar Okulu				
Engiz Tatil Köyü - Bördeniz				
Falcon Fest'in İzlenmesi				
Geyikkoşan Otel				
Gökyol				
Kayada Otel				
Kızılırmak Deltası Ziyaretçi Merkezi				
Kızılırmak Köprüsü				
Kızılırmak Müzesi				
Kızılırmak Vadisi Yol Üstü Köy Pazarları				
Kuş Tanıtım Merkezi				
Moloz Tepe Ziyaretçi Merkezi				
Oymaağaç Koruma Çatısı ve Ziyaretçi Merkezi				
Spor Köyü Ziyaretçi Merkezi				
Şahinkaya Dağ Kızağı				
Şahinkaya Ekstrem Sporlar Merkezi				
Şahinkaya'da Konaklama Tesisi				
Şahinkayası				
Via Ferrata (Macera Yolu)				
Bafra Gastronomi Festivali				
Kızılırmak Deltası'nda Mimarlık Kültürünün Geliştirilmesi				
Kızılırmak Tarım Festivali				
Kızılırmak Vadisi Ekstrem Triatlonu				
Kunduz Kış Festivali				
Kuş Gözlem Maratonu				
Hediyelik Eşya Tasarımları				
Kızılırmak Vadisi Görsel Arşivi'nin Oluşturulması				
Kızılırmak Vadisi Kimliğinin Oluşturulması				
Kızılırmak Vadisi Konuklarını Ağırıyor				
Kızılırmak Vadisi Reklam Çalışması				
Kızılırmak Vadisi Web Sitesi				
Kızılırmak Vadisi Yer İmleri İyileştirme Çalışması				
Kızılırmak Vadisi Yönlendirme Uygulamaları				
Kuş Veritabanı Oluşturulması				

*****	Yüksek öncelikli
****	Orta öncelikli
***	Öncelikli
**	Az öncelikli
*	En az öncelikli

IV. EYLEM PLANI

Eylem Planı oluşturulurken eylemler, projeler ile ilişkilendirilmiş ve kategorilere ayrılmıştır. Ek olarak Fizibilite Raporu'nun ileriki süreçte doğrulanabilirliğinin kontrolünü hedefleyen eylemler "31 İzleme ve Değerlendirme" olarak ve bu çalışma kapsamında önerilen tüm projelere hizmet edecek eylemler ise "30 Kapasite Geliştirme" şeklinde sınıflandırılmıştır. Bu bağlamda eylem planı tablosunda "Tür" sütunu altında ifade edilen sınıflandırma aşağıdaki gibi sonuçlandırılmıştır:

- 09 Statü Kazandırma
- 10 Ulaşım
- 12 Yaya Erişimi
- 13 Kentsel Tasarım
- 14 Yapı
- 22 Etkinlik
- 24 Pazarlama
- 30 Kapasite Geliştirme
- 31 İzleme ve Değerlendirme

Tablo 29. Proje Eylem Planı

ID	Adı	Bölge	Sorumlu	Termin	İlgili Proje	Tür
1	Kızılırmak Vadisi A.Ş.'nin kurulması	Tümü	SBB	1 ay	Tümü	Tümü
2	Karaboğaz Gölü'nün Kontrollü Alan Haline Getirilmesi	Delta	Alan Başkanlığı, SBB	1 ay	Karaboğaz Gölü'nün Kontrollü Alan Haline Getirilmesi	09 Statü Kazandırma
3	Kızılırmak Deltası'nın Özel Çevre Koruma Bölgesi olarak ilan edilmesi	Delta	Alan Başkanlığı, SBB	1 ay	Kızılırmak Deltası Özel Çevre Koruma Bölgesi	09 Statü Kazandırma
4	Soruk Kırsal Turizm Vadisi'ne statü kazandırılması	Şahinkaya	SBB	3 ay	Soruk Kırsal Turizm Vadisi	09 Statü Kazandırma
5	Alaçam - Gümüşova yol bağlantısının iyileştirilmesi	Şahinkaya	SBB	3 ay	Alaçam - Gümüşova Yolunun İyileştirilmesi	10 Ulaşım
6	Kızılırmak Vadisi'nde deniz turları sisteminin rehabilite edilmesi	Tümü	SBB	1 yıl	Deniz Turları Sisteminin Rehabilitasyonu	10 Ulaşım
7	Soruk Kültür Vadisi - Kunduz yol bağlantısının iyileştirilmesi	Şahinkaya	SBB	3 ay	Soruk Kırsal Turizm Vadisi - Kunduz yolu	10 Ulaşım
8	Asarkale Doğa ve Kültür Yolu düzenlenmesi	Kapıkaya	SBB	9 ay	Asarkale Doğa ve Kültür Yolu	12 Yaya Erişimi

ID	Adı	Bölge	Sorumlu	Termin	İlgili Proje	Tür
9	Boğazkaya'da Yürüme Parkuru düzenlenmesi	Kapıkaya	SBB	9 ay	Boğazkaya Yürüme Parkuru	12 Yaya Erişimi
10	Derbent Barajı'nın çevresinde bisiklet parkuru düzenlenmesi	Kapıkaya	SBB	21 ay	Derbent Bisiklet Parkuru	12 Yaya Erişimi
11	Derbent Barajı'nın çevresindeki karayolunun niteliğinin dönüştürülmesi	Kapıkaya	SBB	6 ay	Derbent Bisiklet Parkuru	12 Yaya Erişimi
12	Kızılırmak Deltası çevresinde yeni bir bisiklet parkuru düzenlenmesi	Delta	SBB	24 ay	Kızılırmak Deltası Bisiklet Parkuru	12 Yaya Erişimi
13	Kızılırmak Vadisi Doğa Rotaları için rota donatılarının üretilmesi ve uygulanması	Tümü	İKTM, İlçe Belediyeleri, Kaymakamlıklar	6 ay	Kızılırmak Vadisi Doğa Rotaları	12 Yaya Erişimi
14	Kızılırmak Vadisi Doğa Rotaları için marka oluşturulması ve reklam çalışmalarının yapılması	Tümü	İKTM, İlçe Belediyeleri, Kaymakamlıklar	3 ay	Kızılırmak Vadisi Doğa Rotaları	24 Pazarlama
15	Kızılırmak Vadisi Doğa Rotaları için promosyon malzemeleri tasarlanması ve üretilmesi	Tümü	İKTM, İlçe Belediyeleri, Kaymakamlıklar	3 ay	Kızılırmak Vadisi Doğa Rotaları	24 Pazarlama
16	Kızılırmak Vadisi Doğa Rotaları'nın web sitesi ve mobil uygulamalar ile entegrasyonu	Tümü	İKTM, İlçe Belediyeleri, Kaymakamlıklar	3 ay	Kızılırmak Vadisi Doğa Rotaları	24 Pazarlama
17	Kızılırmak Vadisi Doğa Rotaları için görevlendirilecek alan rehberleri yetiştirilmesi	Tümü	İKTM, İlçe Belediyeleri, Kaymakamlıklar	9 ay	Kızılırmak Vadisi Doğa Rotaları	30 Kapasite Geliştirme
18	Kızılırmak Vadisi Doğa Rotaları için halkla ilişkiler ve sosyal medya yönetimi konusunda hizmet alınması	Tümü	İKTM, İlçe Belediyeleri, Kaymakamlıklar	sürekli	Kızılırmak Vadisi Doğa Rotaları	24 Pazarlama
19	Kızılırmak Vadisi Doğa Rotaları için görsel ve işitsel malzemeler üretilmesi	Tümü	İKTM, İlçe Belediyeleri, Kaymakamlıklar	3 ay	Kızılırmak Vadisi Doğa Rotaları	24 Pazarlama
20	Kızılırmak Vadisi Doğa Rotaları'nın işaretlenmesi ve haritalandırılması	Tümü	İKTM, İlçe Belediyeleri, Kaymakamlıklar	9 ay	Kızılırmak Vadisi Doğa Rotaları	12 Yaya Erişimi

ID	Adı	Bölge	Sorumlu	Termin	İlgili Proje	Tür
21	Nerik Kültür Yolu'nun düzenlenmesi	Şahinkaya	SBB, İKTM, Vezirköprü Belediyesi, Vezirköprü Kaymakamlığı	12 ay	Nerik Kültür Yolu	12 Yaya Erişimi
22	Şahinkaya Kanyonu'nda yeni tırmanma rotalarının açılması	Şahinkaya	SBB	2 ay	Tırmanma Rotaları Açılması	12 Yaya Erişimi
23	Yörükler - Engiz yol bağlantısının düzenlenmesi	Delta	SBB	9 ay	Yörükler - Engiz Yol Düzenlemesi	12 Yaya Erişimi
24	Alaçam Kent Merkezinin Sivil Mimarlık Odaklı Rehabilitasyonu için konsept proje hazırlanması	Delta	SBB, Alaçam Belediyesi	5 ay	Alaçam Kent Merkezinin Sivil Mimarlık Odaklı Rehabilitasyonu	13 Kentsel Tasarım
25	Alaçam Kent Merkezinin Sivil Mimarlık Odaklı Rehabilitasyonu için uygulama projelerinin yapılması	Delta	SBB, Alaçam Belediyesi	12 ay	Alaçam Kent Merkezinin Sivil Mimarlık Odaklı Rehabilitasyonu	13 Kentsel Tasarım
26	Alaçam Kent Merkezinin Sivil Mimarlık Odaklı Rehabilitasyonu	Delta	SBB, Alaçam Belediyesi	24 ay	Alaçam Kent Merkezinin Sivil Mimarlık Odaklı Rehabilitasyonu	13 Kentsel Tasarım
27	Asarkale Çevre Tasarımı için konsept proje hazırlanması	Kapıkaya	SBB, Bafra Belediyesi	3 ay	Asarkale Çevre Tasarımı	13 Kentsel Tasarım
28	Asarkale Çevre Tasarımı için uygulama projesi hazırlanması	Kapıkaya	SBB, Bafra Belediyesi	6 ay	Asarkale Çevre Tasarımı	13 Kentsel Tasarım
29	Asarkale Çevre Tasarımı'nın uygulanması	Kapıkaya	SBB, Bafra Belediyesi	24 ay	Asarkale Çevre Tasarımı	13 Kentsel Tasarım
30	Bafra Burnu Çevre Tasarımı için konsept proje hazırlanması	Delta	SBB, Bafra Belediyesi	3 ay	Bafra Burnu Çevre Tasarımı	13 Kentsel Tasarım
31	Bafra Burnu Çevre Tasarımı için uygulama projesi hazırlanması	Delta	SBB, Bafra Belediyesi	6 ay	Bafra Burnu Çevre Tasarımı	13 Kentsel Tasarım
32	Bafra Burnu Çevre Tasarımı'nın uygulanması	Delta	SBB, Bafra Belediyesi	12 ay	Bafra Burnu Çevre Tasarımı	13 Kentsel Tasarım
33	Bafra Kent Merkezi Kentsel Tasarımı için konsept proje hazırlanması	Delta	SBB, Bafra Belediyesi	5 ay	Bafra Kent Merkezi Kentsel Tasarımı	13 Kentsel Tasarım

ID	Adı	Bölge	Sorumlu	Termin	İlgili Proje	Tür
34	Bafra Kent Merkezi Kentsel Tasarımı için uygulama projesi hazırlanması	Delta	SBB, Bafra Belediyesi	10 ay	Bafra Kent Merkezi Kentsel Tasarımı	13 Kentsel Tasarım
35	Bafra Kent Merkezi Kentsel Tasarımı'nın uygulanması	Delta	SBB, Bafra Belediyesi	24 ay	Bafra Kent Merkezi Kentsel Tasarımı	13 Kentsel Tasarım
36	Balık Gölü İskelesi Çevre Tasarımı için konsept proje hazırlanması	Delta	SBB, 19 Mayıs Belediyesi	3 ay	Balık Gölü İskelesi Çevre Tasarımı	13 Kentsel Tasarım
37	Balık Gölü İskelesi Çevre Tasarımı için uygulama projesi hazırlanması	Delta	SBB, 19 Mayıs Belediyesi	6 ay	Balık Gölü İskelesi Çevre Tasarımı	13 Kentsel Tasarım
38	Balık Gölü İskelesi Çevre Tasarımı'nın uygulanması	Delta	SBB, 19 Mayıs Belediyesi	9 ay	Balık Gölü İskelesi Çevre Tasarımı	13 Kentsel Tasarım
39	Boğazkaya Çevre Tasarımı için konsept proje hazırlanması	Kapıkaya	SBB, Bafra Belediyesi	3 ay	Boğazkaya Çevre Tasarımı	13 Kentsel Tasarım
40	Boğazkaya Çevre Tasarımı için uygulama projesi hazırlanması	Kapıkaya	SBB, Bafra Belediyesi	6 ay	Boğazkaya Çevre Tasarımı	13 Kentsel Tasarım
41	Boğazkaya Çevre Tasarımı'nın uygulanması	Kapıkaya	SBB, Bafra Belediyesi	9 ay	Boğazkaya Çevre Tasarımı	13 Kentsel Tasarım
42	Geyikkoşan Çevre Tasarımı için konsept proje hazırlanması	Delta	SBB, Alaçam Belediyesi	3 ay	Geyikkoşan Çevre Tasarımı	13 Kentsel Tasarım
43	Geyikkoşan Çevre Tasarımı için uygulama projesi hazırlanması	Delta	SBB, Alaçam Belediyesi	6 ay	Geyikkoşan Çevre Tasarımı	13 Kentsel Tasarım
44	Geyikkoşan Çevre Tasarımı'nın uygulanması	Delta	SBB, Alaçam Belediyesi	12 ay	Geyikkoşan Çevre Tasarımı	13 Kentsel Tasarım
45	Kapıkaya Çevre Tasarımı için konsept proje hazırlanması	Kapıkaya	SBB, Bafra Belediyesi	3 ay	Kapıkaya Çevre Tasarımı	13 Kentsel Tasarım
46	Kapıkaya Çevre Tasarımı için uygulama projesi hazırlanması	Kapıkaya	SBB, Bafra Belediyesi	6 ay	Kapıkaya Çevre Tasarımı	13 Kentsel Tasarım
47	Kapıkaya Çevre Tasarımı'nın uygulanması	Kapıkaya	SBB, Bafra Belediyesi	12 ay	Kapıkaya Çevre Tasarımı	13 Kentsel Tasarım

ID	Adı	Bölge	Sorumlu	Termin	İlgili Proje	Tür
48	Kolay Turizm Merkezi Kentsel Tasarımı için konsept proje hazırlanması	Kapıkaya	SBB, Bafra Belediyesi	3 ay	Kolay Turizm Merkezi Kentsel Tasarımı	13 Kentsel Tasarım
49	Kolay Turizm Merkezi Kentsel Tasarımı için uygulama projesi hazırlanması	Kapıkaya	SBB, Bafra Belediyesi	6 ay	Kolay Turizm Merkezi Kentsel Tasarımı	13 Kentsel Tasarım
50	Kolay Turizm Merkezi Kentsel Tasarımı'nın uygulanması	Kapıkaya	SBB, Bafra Belediyesi	18 ay	Kolay Turizm Merkezi Kentsel Tasarımı	13 Kentsel Tasarım
51	Kunduz Yönetim Planı'nın yapılması	Şahinkaya	SBB, Vezirköprü Belediyesi	3 ay	Kunduz Yönetim Planı	13 Kentsel Tasarım
52	Kunduz'un "Ekoturizm Fonksiyonlu Alan" olarak ilan edilmesi	Şahinkaya	SBB, Vezirköprü Belediyesi	3 ay	Kunduz Yönetim Planı	13 Kentsel Tasarım
53	Spor Köyü Çevre Tasarımı için konsept proje hazırlanması	Şahinkaya	SBB, Vezirköprü Belediyesi	3 ay	Spor Köyü Çevre Tasarımı	13 Kentsel Tasarım
54	Spor Köyü Çevre Tasarımı için uygulama projesi hazırlanması	Şahinkaya	SBB, Vezirköprü Belediyesi	6 ay	Spor Köyü Çevre Tasarımı	13 Kentsel Tasarım
55	Spor Köyü Çevre Tasarımı'nın uygulanması	Şahinkaya	SBB, Vezirköprü Belediyesi	12 ay	Spor Köyü Çevre Tasarımı	13 Kentsel Tasarım
56	Türkmen ve Kuruçay İskeleleri Çevre Tasarımı için konsept proje hazırlanması	Şahinkaya	SBB, Vezirköprü Belediyesi	2 ay	Türkmen ve Kuruçay İskeleleri Çevre Tasarımı	13 Kentsel Tasarım
57	Türkmen ve Kuruçay İskeleleri Çevre Tasarımı için uygulama projesi hazırlanması	Şahinkaya	SBB, Vezirköprü Belediyesi	6 ay	Türkmen ve Kuruçay İskeleleri Çevre Tasarımı	13 Kentsel Tasarım
58	Türkmen ve Kuruçay İskeleleri Çevre Tasarımı'nın uygulanması	Şahinkaya	SBB, Vezirköprü Belediyesi	9 ay	Türkmen ve Kuruçay İskeleleri Çevre Tasarımı	13 Kentsel Tasarım
59	Vezirköprü Tarihi Kent Merkezi Kentsel Tasarımı için konsept proje hazırlanması	Şahinkaya	SBB, Vezirköprü Belediyesi	5 ay	Vezirköprü Tarihi Kent Merkezi Kentsel Tasarımı	13 Kentsel Tasarım
60	Vezirköprü Tarihi Kent Merkezi Kentsel Tasarımı için uygulama projesi hazırlanması	Şahinkaya	SBB, Vezirköprü Belediyesi	9 ay	Vezirköprü Tarihi Kent Merkezi Kentsel Tasarımı	13 Kentsel Tasarım

ID	Adı	Bölge	Sorumlu	Termin	İlgili Proje	Tür
61	Vezirköprü Tarihi Kent Merkezi Kentsel Tasarımının uygulanması	Şahinkaya	SBB, Vezirköprü Belediyesi	24 ay	Vezirköprü Tarihi Kent Merkezi Kentsel Tasarımı	13 Kentsel Tasarım
62	Yörükler - Engiz Çevre Tasarımı için konsept proje hazırlanması	Delta	SBB, 19 Mayıs Belediyesi	3 ay	Yörükler - Engiz Çevre Tasarımı	13 Kentsel Tasarım
63	Yörükler - Engiz Çevre Tasarımı için uygulama projesi hazırlanması	Delta	SBB, 19 Mayıs Belediyesi	6 ay	Yörükler - Engiz Çevre Tasarımı	13 Kentsel Tasarım
64	Yörükler - Engiz Çevre Tasarımının uygulanması	Delta	SBB, 19 Mayıs Belediyesi	12 ay	Yörükler - Engiz Çevre Tasarımı	13 Kentsel Tasarım
65	Kızılırmak Vadisi'nde yer alan köyler için kentsel tasarım rehberi hazırlanması	Tümü	SBB, İlçe Belediyeleri	1 yıl		13 Kentsel Tasarım
66	Alaçam - Durağan Yolunda Yeme - İçme Tesisi ve Seyir Noktası için konsept proje hazırlanması	Delta	SBB	6 ay	Alaçam - Durağan Yolunda Yeme - İçme Tesisi ve Seyir Noktası	14 Yapı
67	Altınkaya Barajı'nda enerji üretimi ve baraj hakkında bilgi verecek bir ziyaretçi merkezi kurulması için konsept proje hazırlanması	Kapıkaya	SBB	2 ay	Altınkaya Ziyaretçi Merkezi	14 Yapı
68	Asarkale'de bulunan kamp alanının yeniden düzenlenmesi	Kapıkaya	SBB	9 ay	Asarkale Kampı	14 Yapı
69	Engiz Tatil Köyü - Bördeniz konsept projesinin hazırlanması	Delta	SBB	2 ay	Engiz Tatil Köyü - Bördeniz	14 Yapı
70	Engiz Tatil Köyü - Bördeniz uygulama projesinin hazırlanması	Delta	SBB	6 ay	Engiz Tatil Köyü - Bördeniz	14 Yapı
71	Engiz Tatil Köyü - Bördeniz Projesi'nin uygulanması	Delta	SBB	2 yıl	Engiz Tatil Köyü - Bördeniz	14 Yapı
72	Falcon Fest'in İzlenmesi için Kanyon'da seyir noktaları konsept tasarımlarının yapılması	Şahinkaya	SBB, Özel İşletme	3 ay	Falcon Fest'in İzlenmesi	14 Yapı
73	Geyikkoşan'da konaklama tesisi için konsept proje hazırlanması	Delta	SBB, Özel İşletme	3 ay	Geyikkoşan Oteli	14 Yapı

ID	Adı	Bölge	Sorumlu	Termin	İlgili Proje	Tür
74	Geyikkoşan'da konaklama tesisi için uygulama projesi hazırlanması	Delta	SBB, Özel İşletme	6 ay	Geyikkoşan Oteli	14 Yapı
75	Balık Gölü Mevkiinde Subasar Ormanları içerisinde Gökyol önerisi için konsept proje hazırlanması	Delta	SBB, SAMKUŞ	2 ay	Gökyol	14 Yapı
76	Balık Gölü Mevkiinde Subasar Ormanları içerisinde Gökyol önerisi için uygulama projesi hazırlanması	Delta	SBB, SAMKUŞ	2 ay	Gökyol	14 Yapı
77	Balık Gölü Mevkiinde Subasar Ormanları içerisinde Gökyol Projesi'nin uygulanması	Delta	SBB, SAMKUŞ	8 ay	Gökyol	14 Yapı
78	Şahinkaya Kanyonu'nda via ferrata sporu ile entegre Kayada Otel için konsept proje hazırlanması	Şahinkaya	SBB, Özel İşletme	3 ay	Kayada Otel	14 Yapı
79	Balık Gölü Mevkii Doğa Eğitim Merkezi'ndeki birimin Kızılırmak Deltası Ziyaretçi Merkezi'ne dönüştürülmesi	Delta	SBB	6 ay	Kızılırmak Deltası Ziyaretçi Merkezi	14 Yapı
80	Kızılırmak Deltası Ziyaretçi Merkezi için teşhir tanzim projesinin hazırlanması	Delta	SBB	3 ay	Kızılırmak Deltası Ziyaretçi Merkezi	14 Yapı
81	Bafra Burnu'nda balıkçı barınağı mevkiinden Devvar Feneri mevkiine yaya geçişi sağlayacak Kızılırmak Köprüsü için konsept proje hazırlanması	Delta	SBB	5 ay	Kızılırmak Köprüsü	14 Yapı
82	Bafra Burnu'nda balıkçı barınağı mevkiinden Devvar Feneri mevkiine yaya geçişi sağlayacak Kızılırmak Köprüsü için uygulama projesinin hazırlanması	Delta	SBB	9 ay	Kızılırmak Köprüsü	14 Yapı

ID	Adı	Bölge	Sorumlu	Termin	İlgili Proje	Tür
83	Kızılırmak Köprüsü Projesi'nin uygulanması	Delta	SBB	2 yıl	Kızılırmak Köprüsü	14 Yapı
84	Bafra Burnu'nda önerilen Kızılırmak Müzesi için konsept proje hazırlanması	Delta	SBB, Kültür ve Turizm Bakanlığı	2 ay	Kızılırmak Müzesi	14 Yapı
85	Bafra Burnu'nda önerilen Kızılırmak Müzesi için uygulama projesi hazırlanması	Delta	SBB, Kültür ve Turizm Bakanlığı	6 ay	Kızılırmak Müzesi	14 Yapı
86	Kızılırmak Müzesi Projesi'nin uygulanması	Delta	SBB, Kültür ve Turizm Bakanlığı	1 yıl	Kızılırmak Müzesi	14 Yapı
87	Önerilen konumlarda Kızılırmak Vadisi Yol Üstü Köy Pazarları Projesi'nin uygulanması	Tümü	SBB, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Tarım ve Orman Bakanlığı		Kızılırmak Vadisi Yol Üstü Köy Pazarları	14 Yapı
88	Kızılırmak Vadisi Yol Üstü Köy Pazarları için konsept proje hazırlanması	Tümü	SBB, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Tarım ve Orman Bakanlığı	5 ay	Kızılırmak Vadisi Yol Üstü Köy Pazarları	14 Yapı
89	Kızılırmak Vadisi Yol Üstü Köy Pazarları için uygulama projesi hazırlanması	Tümü	SBB, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Tarım ve Orman Bakanlığı		Kızılırmak Vadisi Yol Üstü Köy Pazarları	14 Yapı
90	Kuş Tanıtım Merkezi'nde sergilenmek üzere kuş türlerinin envanterinin oluşturulması	Delta	SAMKUŞ	2 ay	Kuş Tanıtım Merkezi	14 Yapı
91	Deltadaki kuş türlerine ait örneklerin sergilenmek üzere doldurulma çalışmasının yapılması	Delta	SAMKUŞ	12 ay	Kuş Tanıtım Merkezi	14 Yapı
92	Doğanca Ziyaretçi Merkezi'nde yer alacak Kuş Tanıtım Merkezi için konsept proje hazırlanması	Delta	SBB	1 ay	Kuş Tanıtım Merkezi	14 Yapı
93	Oymaağaç Höyüğü için Koruma Çatısı ve Ziyaretçi Merkezi düzenlenmesi	Şahinkaya	SBB, Kültür ve Turizm Bakanlığı	12 ay	Oymaağaç Koruma Çatısı ve Ziyaretçi Merkezi	14 Yapı
94	Oymaağaç mevkiinde yer alacak Spor Köyü için bir ziyaretçi merkezi kurulması	Şahinkaya	SBB, DKMP	18 ay	Spor Köyü Ziyaretçi Merkezi	14 Yapı
95	Şahinkaya Kanyonu'nda Dağ Kızağı yapılması	Şahinkaya	Özel İşletme	6 ay	Şahinkaya Dağ Kızağı	14 Yapı

ID	Adı	Bölge	Sorumlu	Termin	İlgili Proje	Tür
96	Şahinkaya'da Ekstrem Sporlar Merkezi kurulması	Şahinkaya	SBB	12 ay	Şahinkaya Ekstrem Sporlar Merkezi	14 Yapı
97	Şahinkaya'da Konaklama Tesisi için konsept proje hazırlanması	Şahinkaya	SBB	3 ay	Şahinkaya'da Konaklama Tesisi	14 Yapı
98	Şahinkaya Kanyonu'nda şahin figürlü bir heykel çalışması yapılması	Şahinkaya	SBB	10 yıl	Şahinkayası	14 Yapı
99	Via Ferrata parkurları için uygun alanlarda gerekli ekipmanın kurulması ve düzenlemelerin yapılması	Şahinkaya	Özel İşletme, Dağcılık Fed.	6 ay	Via Ferrata (Macera Yolu)	14 Yapı
100	Deltadaki bazı iskelelerin Kamufraj olarak yeniden tasarlanması	Delta	SBB, SAMKUŞ	12 ay		14 Yapı
101	Bafra Gastronomi Festivali düzenlenmesi için gerekli altyapının oluşturulması	Delta	SBB, Bafra Belediyesi	6 ay	Bafra Gastronomi Festivali	22 Etkinlik
102	Kızılırmak Vadisi ekstrem sporlar triatlonu düzenlenmesi	Tümü	Triatlon Fed.	sürekli	Kızılırmak Vadisi Ekstrem Triatlonu	22 Etkinlik
103	Kunduz'da kış festivali düzenlenmesi için gerekli altyapının kurulması	Şahinkaya	SBB	6 ay	Kunduz Kış Festivali	22 Etkinlik
104	Kızılırmak Vadisi için hediyelik eşya tasarımları yapılması	Tümü	SBB	6 ay	Hediyelik Eşya Tasarımları	24 Pazarlama
105	Kızılırmak Vadisi kimliğinin oluşturulması	Tümü	SBB	2 ay	Kızılırmak Vadisi Kimliğinin Oluşturulması	24 Pazarlama
106	Tur operatörlerine saha tanıtımı yapılması ve turizm odaklarının gezdirilmesi	Tümü	İKTM, Tarım ve Orman Bakanlığı, Valilik, Kaymakamlıklar, Belediyeler	12 ay (4 mevsim)	Kızılırmak Vadisi Konuklarını Ağırıyor	24 Pazarlama
107	Kızılırmak Vadisi marka bilinirliği reklam çalışmalarının yapılması	Tümü	SBB	6 ay	Kızılırmak Vadisi Reklam Çalışması	24 Pazarlama
108	Kızılırmak Vadisi için web sitesi kurulması	Tümü	SBB	2 ay	Kızılırmak Vadisi Web Sitesi	24 Pazarlama

ID	Adı	Bölge	Sorumlu	Termin	İlgili Proje	Tür
109	Kızılırmak Vadisi Yer İmleri İyileştirme Çalışması'nın yapılması	Tümü	SBB	6 ay	Kızılırmak Vadisi Yer İmleri İyileştirme Çalışması	24 Pazarlama
110	Kızılırmak Vadisi yönlendirme uygulamalarının yapılması	Tümü	SBB	6 ay	Kızılırmak Vadisi Yönlendirme Uygulamaları	24 Pazarlama
111	Kızılırmak Kuşları veritabanı/envanter çalışmasının yapılması	Delta	Üniversite	sürekli	Kuş Veritabanı Oluşturulması	24 Pazarlama
112	Bafra kent merkezinin kentsel tasarımı için ilçe belediyeleri ile iş birliği yapılması	Delta	SBB		Bafra Kent Merkezi Kentsel Tasarımı	30 Kapasite Geliştirme
113	Kızılırmak Vadisi Yol Üstü Köy Pazarları için bilgilendirme toplantılarının yapılması	Tümü	SBB		Kızılırmak Vadisi Yol Üstü Köy Pazarları	30 Kapasite Geliştirme
114	Kızılırmak Kuşları taksidermi çalışması için fon alınması	Delta	SBB		Kuş Tanıtım Merkezi	30 Kapasite Geliştirme
115	Vezirköprü kent merkezinin kentsel tasarımı için ilçe belediyeleri ile iş birliği yapılması	Şahinkaya	SBB		Vezirköprü Tarihi Kent Merkezi Kentsel Tasarımı	30 Kapasite Geliştirme
116	Delta'daki kuş gözlem kulelerinin iyileştirilmesi	Delta	Alan Başkanlığı, SAMKUŞ	1 yıl		30 Kapasite Geliştirme
117	Delta'da yeni önerilen projeler sonrasında ziyaretçi yönetim planı yapılması	Delta	Alan Başkanlığı, SAMKUŞ			30 Kapasite Geliştirme
118	Meteoroloji istasyonlarının bölgede sayısının artması	Kapıkaya ve Şahinkaya	Meteoroloji GM	2 yıl		30 Kapasite Geliştirme
119	Kızılırmak Vadisi'nde atık yönetimi yapılması	Tümü	Belediyeler, İÖİ			30 Kapasite Geliştirme
120	Kızılırmak Vadisi'nde atıksu yönetimi yapılması	Tümü	Belediyeler, İÖİ, Tarım ve Orman Bakanlığı			30 Kapasite Geliştirme
121	Kızılırmak Vadisi'nde hizmet ve ürün kalitesinin geliştirilmesi	Tümü	Tarım ve Orman Bakanlığı, Kaymakamlıklar, Belediyeler			30 Kapasite Geliştirme

ID	Adı	Bölge	Sorumlu	Termin	İlgili Proje	Tür
122	Kızılırmak Vadisi'nde doğa koruma eğitimcilerinin yetiştirilmesi	Tümü	Tarım ve Orman Bakanlığı, Üniversiteler			30 Kapasite Geliştirme
123	Kızılırmak Vadisi Projesi için üniversiteler ile iş birliği yapılması	Tümü	Tarım ve Orman Bakanlığı, İKTM			30 Kapasite Geliştirme
124	Kızılırmak Vadisi'nde gerekli yerlerde kurtarma timlerinin kurulması	Tümü	Tarım ve Orman Bakanlığı, AFAD, Kaymakamlıklar			30 Kapasite Geliştirme
125	Kızılırmak Vadisi'nde yer alan köylerin turizm konusunda eğitilmesi	Tümü	SBB, OKA			30 Kapasite Geliştirme
126	Kızılırmak Vadisi'nde yer alan ilçelerin turizm konusunda eğitilmesi	Tümü	SBB, OKA			30 Kapasite Geliştirme
127	Kızılırmak Vadisi'nde yer alan köylerin yapılacak projeler konusunda bilgilendirilmesi	Tümü	SBB, OKA			30 Kapasite Geliştirme
128	Kızılırmak Vadisi'nde yer alan ilçelerin yapılacak projeler konusunda bilgilendirilmesi	Tümü	SBB, OKA			30 Kapasite Geliştirme
129	Kızılırmak Vadisi'nde doğa turizmi eğitimleri düzenlenmesi	Tümü	İKTM, Tarım ve Orman Bakanlığı			30 Kapasite Geliştirme
130	Kızılırmak Vadisi deneyim paylaşım programları oluşturulması	Tümü	Yöre halkı, Kaymakamlıklar, İKTM, özel girişimciler			30 Kapasite Geliştirme
131	Kızılırmak Vadisi'nde görev yapacak alan klavuzu yetiştirilmesi	Tümü	Tarım ve Orman Bakanlığı, Üniversiteler, Belediyeler, Kaymakamlıklar, MEM			30 Kapasite Geliştirme
132	Samsun'da yer alan mevcut turizm fakültesinin geliştirilmesi	Tümü	Üniversite			30 Kapasite Geliştirme
133	Girişimcilik eğitimleri verilmesi ve girişimcilere verilen teşviklerin artırılması	Tümü	OKA			30 Kapasite Geliştirme
134	Kızılırmak Vadisi A.Ş.'nin kurulması	Tümü	SBB			30 Kapasite Geliştirme

ID	Adı	Bölge	Sorumlu	Termin	İlgili Proje	Tür
135	Önerilen projelerin uygulanması sonrasında değişimin sınırlarının belirlenmesi	Tümü	Tarım ve Orman Bakanlığı, İKTM, Üniversiteler			31 İzleme ve Değerlendirme
136	Önerilen projelerin uygulanması sonrasında çevresel etkilerin izlenmesi	Tümü	İÇŞM, Tarım ve Orman Bakanlığı, Belediyeler			31 İzleme ve Değerlendirme
137	Önerilen projelerin uygulanması sonrasında sosyal ve kültürel etkilerin izlenmesi	Tümü	Tarım ve Orman Bakanlığı, İKTM, Üniversiteler			31 İzleme ve Değerlendirme
138	Önerilen projelerin uygulanması sonrasında ekonomik etkilerin izlenmesi	Tümü	İKTM, Tarım ve Orman Bakanlığı, Kaymakamlıklar, Belediyeler, TSO			31 İzleme ve Değerlendirme
139	Önerilen projelerin uygulanması sonrasında sürdürülebilirliğin izlenmesi	Tümü	Tarım ve Orman Bakanlığı, İÇŞM			31 İzleme ve Değerlendirme
140	Önerilen projelerin uygulanması sonrasında uyumun izlenmesi	Tümü	İKTM, Tarım ve Orman Bakanlığı, özel girişimciler, hizmet üreten herkes			31 İzleme ve Değerlendirme
141	Önerilen projelerin uygulanması sonrasında izlemenin raporlama, değerlendirme ve geri bildirimlere dönüştürülmesi	Tümü	Tarım ve Orman Bakanlığı, İKTM, Üniversiteler			31 İzleme ve Değerlendirme

12. İŞLETME DÖNEMİ GELİR VE GİDERLERİ

12. İŞLETME DÖNEMİ GELİR VE GİDERLERİ

Özkaynak ve Yap-İşlet modeli ile yapılması planlanan yatırımın, yatırım türüne göre özel sektör aracılığıyla veya Samsun Büyükşehir Belediyesi'nin kaynakları ile yapılması öngörülmektedir. 258.499.200 TL seviyesinde olduğu tespit edilen toplam yatırımın 20 yıllık işletme süresi için nakit akış ve toplam değeri tespit edilmiştir.

I. ÜRETİMİN VE/VEYA HİZMETİN FİYATLANDIRILMASI

İşletme gelirleri sunulan mal ya da hizmetin satışı sonucunda kullanıcılardan alınacak ücretleri içermektedir. Projenin yatırım yapılabilir özellikte olması; bölgelere önerilen projelerin bütünleştirilmesi, Samsun iline önemli bir turizm merkezi kazandırılması vizyonuna bağlıdır. Buna göre;

- Alışveriş ve yeme-içme birimleri toplamının oluşturacağı yaklaşık 201.500 m2 lik ticari alan,
- Konaklama tesisleri toplamının oluşturacağı yaklaşık 10.500 m2'lik konaklama alanı

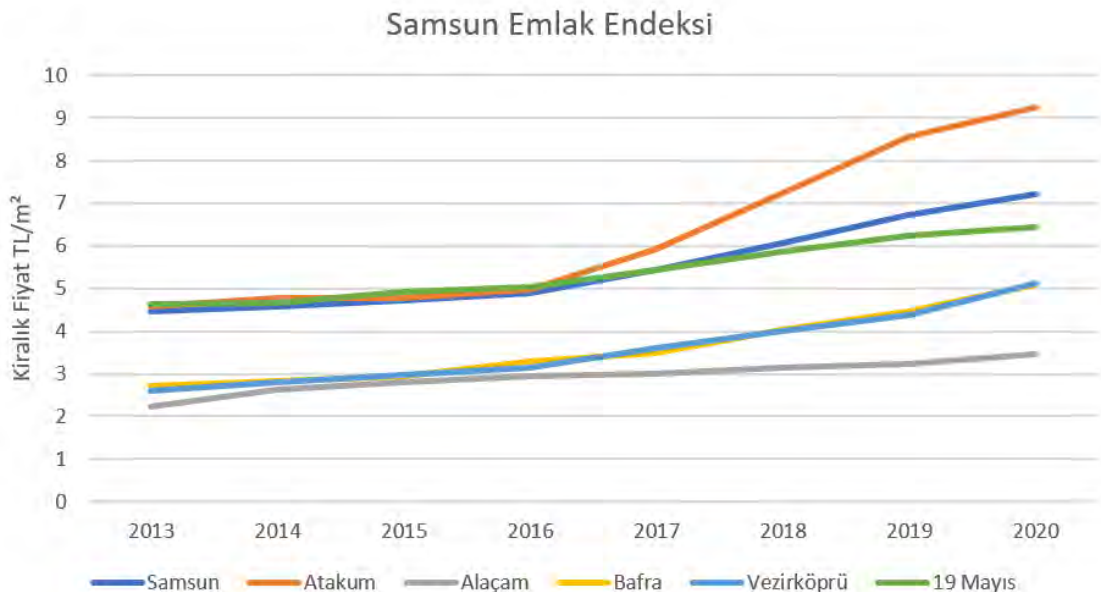
projenin başlıca gelir kalemleri olarak belirlemektedir.

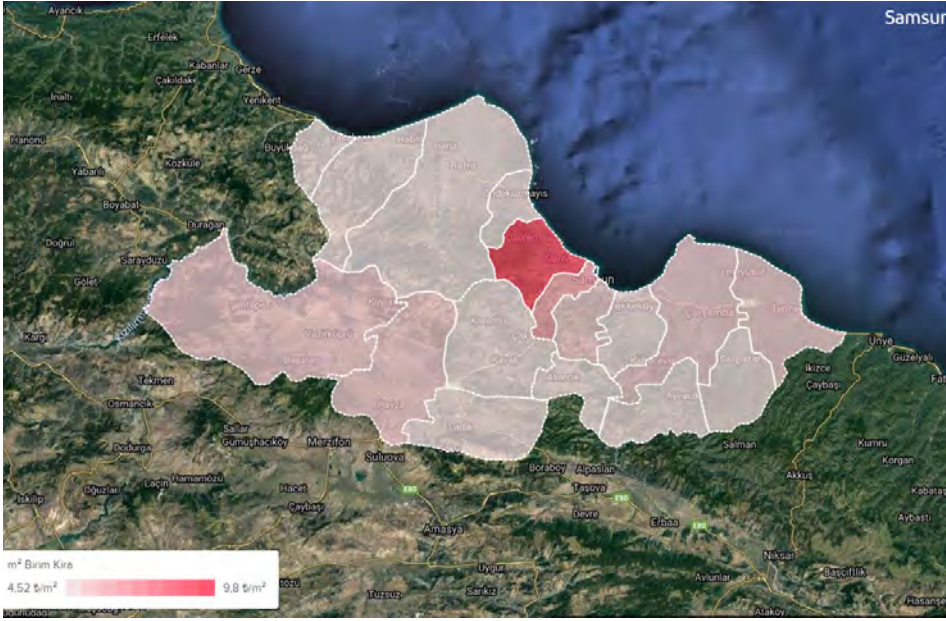
Yürütülen yerel ölçekli gözlem ve incelemelerde;

- Ticari alanlar için yıllık 258,93TL/m2 seviyesinde kira geliri,
- 200TL/gün seviyesinde otel yatak fiyatı

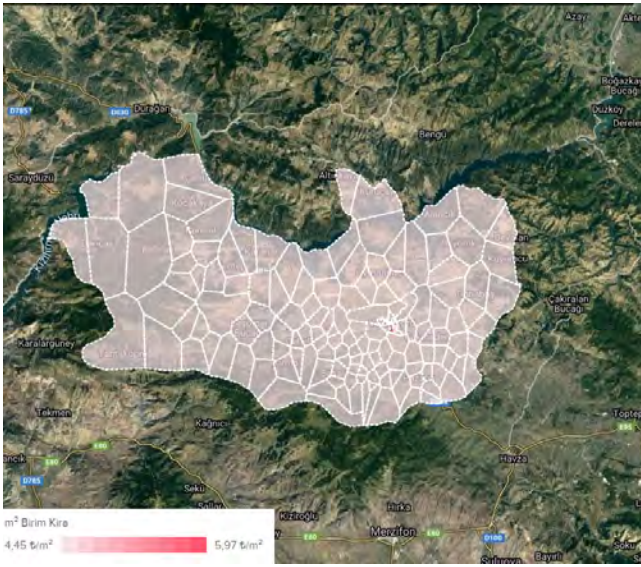
gelir öngörülerinin bölgenin ekonomik ve sosyal koşullarını yansıttığı belirlenmiştir.

Grafik 7. Samsun Emlak Endeksi

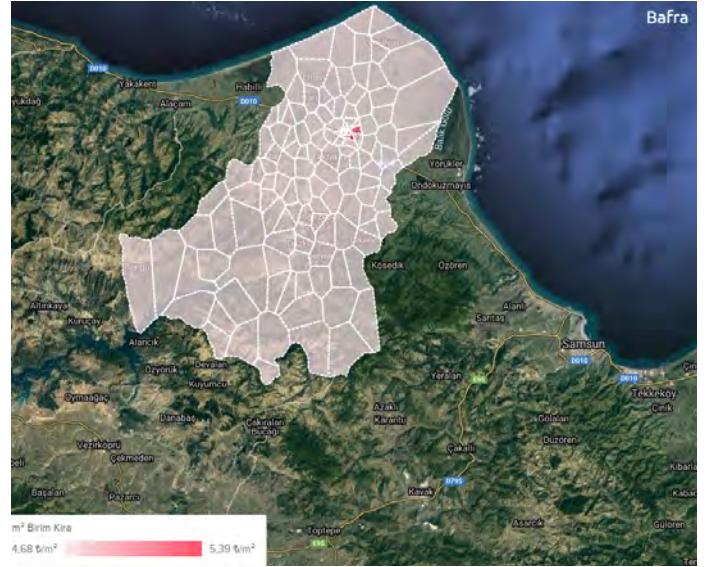

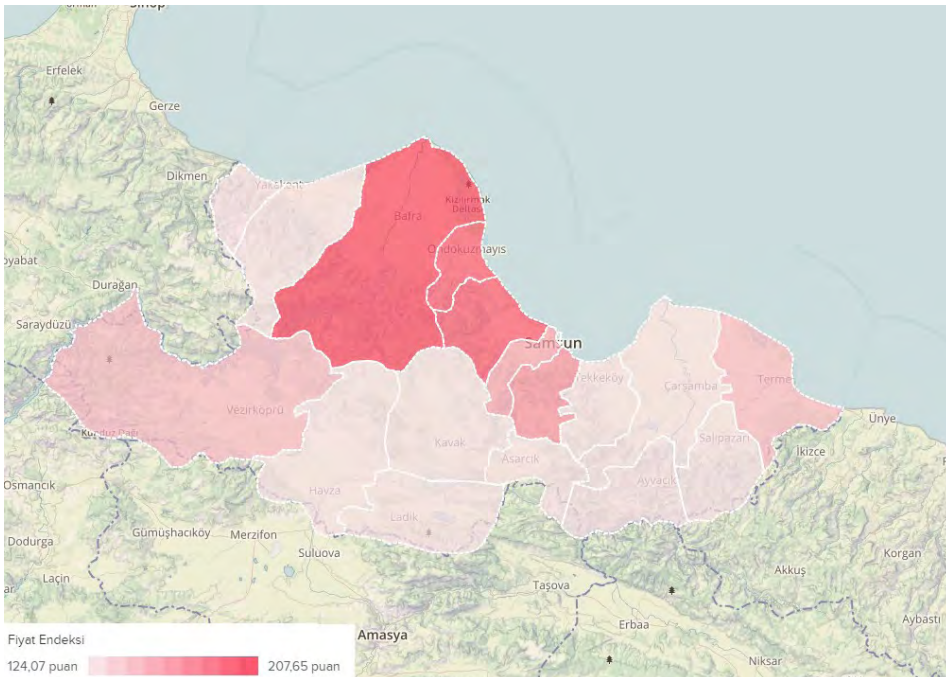
Harita 1. Samsun Kiralık Konut m² Birim Kiraları
Kaynak: ENDEKSA

Harita 2. Vezirköprü Kiralık Konut m² Birim Kiraları, Kaynak: ENDEKSA

Harita 3. SBafra Kiralık Konut m² Birim Kiraları, Kaynak: ENDEKSA

Harita 4. Samsun Konut Kira Endeksi
Kaynak: ENDEKSA

Samsun ilinde yapılan emlak değerleri grafiği ve haritaları verilmiştir. Grafik ve haritalar incelendiğinde ilçeler arası farklılıklar olduğu görülmektedir. Bu bağlamdan hareketle Kızılırmak Vadisi'nde her bir bölgenin (Delta, Kapıkaya ve Şahinkaya) ayrı bir özelliği de olması sebebiyle farklı bölümler için farklı ücret uygulamaları düşünülmüştür.

Birinci bölge (Delta); Alaçam, Bafra ve 19 Mayıs ilçe sınırlarında bulunmaktadır. 3 ilçe baz alınarak yapılan emlak araştırmalarına göre, Delta bölgesinde yapılacak projelerde:

- Ticari alanlar için yıllık 199,40 TL/m² seviyesinde kira

gelir öngörülerinin bölgenin ekonomik ve sosyal koşullarını yansıttığı belirlenmiştir.

İkinci bölge (Kapıkaya); Bafra ilçe sınırlarında yer almaktadır. Bafra ilçesi baz alınarak yapılan emlak araştırmalarına göre, Kapıkaya bölgesinde yapılacak projelerde:

- Ticari alanlar için yıllık 220,86 TL/m² seviyesinde kira geliri,
- 50TL/gün seviyesinde kamp fiyatı

gelir öngörülerinin bölgenin ekonomik ve sosyal koşullarını yansıttığı belirlenmiştir.

Üçüncü bölge (Şahinkaya); Vezirköprü ilçe sınırlarında yer almaktadır. Vezirköprü ilçesi baz alınarak yapılan emlak araştırmalarına göre, Şahinkaya bölgesinde yapılacak projelerde:

- Ticari alanlar için yıllık 221,40 TL/m² seviyesinde kira

gelir öngörülerinin bölgenin ekonomik ve sosyal koşullarını yansıttığı belirlenmiştir.

Bölgelere ve ilçelere göre yapı ve rota projeleri Tablo 32'de verilmiştir.

Tabloya bakıldığında ticari alan ve konaklama tesisi projelerine ek olarak;

- Kızılırmak Vadisi'nin çeşitli stratejik noktalarında yer alacak yaklaşık 5660 m²'lik tanıtım ve ziyaretçi merkezleri,
- Yaklaşık 2.500 metrekarelik spor merkezleri alanı,
- Yaklaşık 1 kilometreyi bulan dağ kızıağı rotası,
- Kızılırmak Vadisi'ne değer katacak olan yaklaşık 2.000 metrekarelik müze

projeleri de yer almaktadır.

Adı	Bölge	İlçe
Alaçam - Durağan Yolunda Yeme - İçme Tesisi ve Seyir Noktası	Delta	Alaçam
Kızılırmak Deltası Ziyaretçi Merkezi	Delta	Bafra
Kızılırmak Müzesi	Delta	Bafra
Kuş Tanıtım Merkezi	Delta	Bafra
Moloz Tepe Ziyaretçi Merkezi	Delta	Bafra
19 Mayıs(Engiz) Plajı ve Piknik Alanı	Delta	19 Mayıs
Geyikkoşan Oteli	Delta	Alaçam
Engiz Tatil Köyü - Bördeniz	Delta	Bafra
Gökyol	Delta	Bafra
Kızılırmak Köprüsü	Delta	Bafra
Altinkaya Ziyaretçi Merkezi	Kapıkaya	Bafra
Asarkale Kampı	Kapıkaya	Bafra
Ekstrem Sporlar Okulu	Şahinkaya	Vezirköprü
Oymaağaç Koruma Çatısı ve Ziyaretçi Merkezi	Şahinkaya	Vezirköprü
Spor Köyü Ziyaretçi Merkezi	Şahinkaya	Vezirköprü
Şahinkaya Dağ Kızağı	Şahinkaya	Vezirköprü
Şahinkaya Ekstrem Sporlar Merkezi	Şahinkaya	Vezirköprü
Şahinkaya'da Konaklama Tesisi	Şahinkaya	Vezirköprü
Şahinkayası	Şahinkaya	Vezirköprü
Via Ferrata (Macera Yolu)	Şahinkaya	Vezirköprü
Kayada Otel	Şahinkaya	Vezirköprü
Falcon Fest'in İzlenmesi	Şahinkaya	Vezirköprü
Kızılırmak Vadisi Yol Üstü Köy Pazarları	Tümü	Tümü

Tablo 30. Yapı Projeleri

Bu projeler dikkate alındığında gelir kalemlerine ek olarak:

- Ziyaretçi merkezi, tanıtım merkezi, müze ve festival katılım bilet fiyatları
- Spor merkezlerinin ekstrem sporlar (tırmanış, atlayış, paraşüt, hiking vb.) için vereceği
 - Eğitim hizmeti
 - Ekipman kira ücreti
 - Rehberlik hizmeti

Projenin diğer gelir kalemleri olarak belirlenmiştir.

Dünyada ve ülkemizde Kızılırmak Vadisi tarzındaki turizm merkezleri incelendiğinde turistlere yönelik sunulan hizmetlerin eklenmesi ile ücretler artırmakta bununla beraber birçok hizmetten faydalanmak isteyen kişiler için indirimler uygulanmaktadır. Bu argümanlardan yola çıkılarak bilet fiyatları 2 farklı başlık altında değerlendirilmiştir.

- Tek kişi bilet 10 TL
- Grup bilet (20 kişi) 150 TL

Spor merkezlerinin ekstrem sporlar (tırmanış, atlayış, paraşüt, hiking vb.) için vereceği hizmetlerin ücretlendirilmesi ise:

- Eğitim hizmeti 50TL
- Ekipman kira ücreti (saatlik) 100TL
- Rehberlik hizmeti (saatlik) 50TL

olarak belirlenmiştir.

II. İŞLETME GELİR VE GİDERLERİNİN TAHMİN EDİLMESİ

Projenin gelirlerinin hesaplanması ile ilgili olarak aşağıdaki tablo hazırlanmıştır.

Proje Türü	Bölge	Gelir Türü	Alanı (m2)	Kişi(gün)	Birim Fiyat(₺)	Aylık Gelir (₺)	Yıllık Gelir (₺)
Ticari Alan	Delta	Kira(TL/m2)	200500	-	199,40	39.979.700	479.756.400
Ziyaretçi Merkezi/Müze/Tanıtım Merkezi	Delta	Bilet	3160	500	10,00	150.000	1.800.000
Konaklama	Kapıkaya	Konaklama(TL/gün)	2000	1.040	50,00	1.560.000	18.720.000
Ziyaretçi Merkezi/Müze/Tanıtım Merkezi	Kapıkaya	Bilet	200	250	10,00	75.000	900.000
Ziyaretçi Merkezi/Müze/Tanıtım Merkezi	Şahinkaya	Bilet	4300	600	10,00	180.000	2.160.000
Ekstrem sporlar(Hizmet)	Şahinkaya	Eğitim	-	60	50,00	3000	36.000
Ekstrem sporlar(Hizmet)	Şahinkaya	Ekipman(TL/saat)	-	60	100,00	48000	576.000
Ekstrem sporlar(Hizmet)	Şahinkaya	Rehberlik(TL/saat)	-	120	50,00	48000	576.000
Ticari Alan	Tüm bölgeler	Kira(TL/m2)	1000	-	213,90	213.900	2.566.800
Toplam Gelir(₺)						42.257.600	507.091.200

Tablo 31. Projenin Gelirlerinin Hesaplanması

Tabloya göre:

- Delta bölgesi için gelir hesaplamasında “Ziyaretçi Merkezi/ Müze/Tanıtım Merkezi” kaleminde günlük ziyaretçi sayısı 500 kişi olarak öngörülmüştür. Genel olarak alana gelen ziyaretçi sayıları değerlendirildiğinde 2014 yılında 18.000, 2015 yılında 30.000 ve 2016 yılında 100.000 civarında olduğu belirtilmektedir (Samkuş, 2017). Ziyaretçi merkezlerinin ve tanınırlığın artması ile bu sayının yıllık 180.000 olacağı öngörülmektedir. (Günlük hesaplamada 1 ay 30 gün kabul edilmiştir.)

- Kapıkaya bölgesinde 500 çadır, 20 karavan alanı planlanmıştır. Çadır ve karavan alanında 2 kişinin konaklayacağı varsayılmıştır. Bu bağlamdan yola çıkarak, Kapıkaya bölgesinde 1040 kişinin konaklayacağı öngörülmüştür. “Ziyaretçi Merkezi/Müze/Tanıtım Merkezi” kaleminde ise; Delta’nın %50’si olan yıllık ziyaretçi sayısı 90.000 kişi olarak öngörülmüştür. Günlük 250 kişinin ziyaret etmesi beklenmektedir.
- Şahinkaya bölgesinde “Ziyaretçi Merkezi/Müze/Tanıtım Merkezi” kaleminde yıllık ziyaretçi sayısı Delta’nın %20 fazlası baz alınarak 216.000 kişi olacağı öngörülmektedir. Bu bağlamdan yola çıkarak günlük 600 kişinin ziyaret etmesi beklenmektedir.
- Şahinkaya bölgesinde ekstrem sporların hizmet kaleminde ise Şahinkaya’yı ziyaret eden ziyaretçilerin %10’unun eğitim ve ekipman hizmetinden yararlanacağı öngörülmektedir. %20’sinin ise rehberlik hizmeti alması beklenmektedir.

Tüm öngörülere ek olarak:

- Konaklama birimlerinin 6 ay tam kapasite çalışması,
- Bilet hizmetlerinin 8 ay tam kapasite ile satılması,
- Hizmet birimlerinin 4 ay tam kapasite ile çalışması,
- Gelirlerin 5 yıllık periyotlar ile %10 artacağı öngörülmüştür.

5 yıllık periyotlar ile işletme gelirleri tabloda verilmiştir.

Gelir Türü	Yıllık Gelir (TL)	5 yıl sonra Yıllık Gelir (TL)	10 yıl sonra Yıllık Gelir (TL)	15 yıl sonra Yıllık Gelir (TL)	20 yıl sonra Yıllık Gelir (TL)
1.1. Kira Gelirleri	482.323.200	530.555.520	583.611.072	641.972.179	706.169.397
1.2. Konaklama	18.720.000	20.592.000	22.651.200	24.916.320	27.407.952
1.3. Bilet	3.240.000	3.564.000	3.920.400	4.312.440	4.743.684
1.4. Hizmet	396.000	435.600	479.160	527.076	579.784
Toplam	504.679.200	555.147.120	610.661.832	671.728.015	738.900.817

Tablo 32. 5 Yıllık Periyotlar ile İşletme Gelirleri

Bu noktada dikkate alınması gereken önemli bir unsur ziyaretçi sayısının mevcutta daha az olmasıdır. Öncelikli hedef olan bu ziyaretçi sayılarının tutturulabilmesidir. Gerekli tanıtım ve görünürlük çalışmaları, destekleyici projeler ile ziyaretçi sayılarının zamanla artmasının sağlanmasıdır.

13. TOPLAM YATIRIM TUTARI VE YILLARA DAĞILIMI

13. TOPLAM YATIRIM TUTARI VE YILLARA DAĞILIMI

Yatırım Maliyeti tablosunda yer alan maliyetler, Mimarı, Mekanik, Statik, Zemin, Elektrik, Harita, Peyzaj mühendisleri odasının güncel metrekare hesaplama birim fiyatları üzerinden ve “MİMARLIK VE MÜHENDİSLİK HİZMET BEDELLERİNİN HESABINDA KULLANILACAK 2019 YILI YAPI YAKLAŞIK BİRİM MALİYETLERİ HAKKINDA TEBLİĞ” de bulunan yapı sınıfının metrekare değerlerine göre hesaplanmıştır.

I. TOPLAM YATIRIM TUTARI (İÇ VE DIŞ PARA OLARAK)

1. Arazi Bedeli (kamulaştırma giderleri)

Projelerin yatırım sahası Samsun Büyükşehir Belediyesi'nin hüküm ve tasarrufu altındaki arazilerde olması önceliklidir. Proje sahası için resmi izinler haricinde herhangi bir kiralama veya tahsis bedeli ödenmeyecektir. Samsun Büyükşehir Belediyesi'nin hüküm ve tasarrufu altında olmayan proje sahalarının kamulaştırma bedelleri ise hesaplamalarda dikkate alınmamıştır.

2. Sabit Sermaye Yatırımı

Yapı yaklaşık birim maliyetleri 16/7/1985 tarihli ve 85/9707 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Mimarlık ve Mühendislik Hizmetleri Şartnamesi'nin 3.2 maddesi gereğince, mimarlık ve mühendislik hizmet bedellerinin hesabında kullanılacak 2019 yılı Yapı Yaklaşık Birim Maliyetleri, yapının mimarlık hizmetlerine esas olan sınıfı dikkate alınarak; KDV hariç, genel giderler (%15) ile yüklenici kârı (%10) dâhil edilerek kullanılmıştır.

Yatırım maliyeti tablosu aşağıda verilmektedir:

Adı	Bölge	İlçe	Yatırım Yöntemi	Yatırım dönemi (ay)	Konsept proje süresi (ay)	Uygulama projesi süresi (ay)	Konsept proje maliyeti (TL)	Yapı Sınıfı ve Grubu	Birim Fiyatı	Birimi	Miktarı	Tutarı
Alaçam - Durağan Yolunda Yeme - İçme Tesisi ve Seyir Noktası	Delta	Alaçam	Özkaynak	21	3	6	30000	5. Sınıf / A grubu	2.010,00	m ²	500	1.005.000,00
Kızılırmak Deltası Ziyaretçi Merkezi	Delta	Bafra	Özkaynak	13	1	3	10000	4. Sınıf / C grubu	1.470,00	m ²	60	88.200,00
Kızılırmak Müzesi	Delta	Bafra	Özkaynak	2	2		20000	5. Sınıf / C grubu	2.850,00	m ²	2000	5.700.000,00
Kuş Tanıtım Merkezi	Delta	Bafra	Özkaynak	13	1	3	10000	2. Sınıf / B grubu	590,00	m ²	100	59.000,00
Moloz Tepe Ziyaretçi Merkezi	Delta	Bafra	Özkaynak	18	2	4	20000	5. Sınıf / A grubu	2.010,00	m ²	1000	2.010.000,00
Öndokuzmayıs(Engiz) Plajı ve Piknik Alanı	Delta	19 Mayıs	Özkaynak	10	-	-	-	3. Sınıf / A grubu	980,00	m ²	200000	196.000.000,00
Altınkaya Ziyaretçi Merkezi	Kapıkaya	Bafra	Özkaynak	10	2	2	20000	2. Sınıf / B grubu	590,00	m ²	200	118.000,00
Asarkale Kampı	Kapıkaya	Bafra	Özkaynak	7	1	2	10000	3. Sınıf / A grubu	980,00	m ²	2000	1.960.000,00
Ekstrem Sporlar Okulu	Şahinkaya	Vezirköprü	Özkaynak	18	2	4	30000	4. Sınıf / A grubu	1.270,00	m ²	2000	2.540.000,00
Oymaağaç Koruma Çatısı ve Ziyaretçi Merkezi	Şahinkaya	Vezirköprü	Özkaynak	24	3	9	30000	5. Sınıf / D grubu	3.360,00	m ²	4000	13.440.000,00
Spor Köyü Ziyaretçi Merkezi	Şahinkaya	Vezirköprü	Özkaynak	12	2	4	20000	2. Sınıf / B grubu	590,00	m ²	300	177.000,00
Şahinkaya Dağ Kızıağı	Şahinkaya	Vezirköprü	Özkaynak	15	1	2	20000	-	-	m	800	4.800.000,00
Şahinkaya Ekstrem Sporlar Merkezi	Şahinkaya	Vezirköprü	Özkaynak	18	3	6	30000	5. Sınıf / D grubu	3.360,00	m ²	200	672.000,00
Kızılırmak Vadisi Yol Üstü Köy Pazarları	Tümü	Tümü	Özkaynak	34	2	8	40000	1. Sınıf / A grubu	185,00	m ²	1000	185.000,00
Şahinkayası	Şahinkaya	Vezirköprü	Özkaynak	-	-	120	-	-	-	-	-	-
Falcon Fest'in İzlenmesi	Şahinkaya	Vezirköprü	Özkaynak	21	6	12	-	-	-	-	-	2.000.000,00
Kızılırmak Köprüsü	Delta	Bafra	Özkaynak	25	8	12	-	-	-	-	-	5.000.000,00
						Toplam	290.000,00				Toplam	235.754.200,00

Adı	Bölge	İlçe	Yatırım Yöntemi	Yatırım dönemi (ay)	Konsept proje süresi (ay)	Uygulama projesi süresi (ay)	Konsept proje maliyeti (TL)	Yapı Sınıfı ve Grubu	Birim Fiyatı	Birimi	Miktarı	Tutarı
Geyiköşan Otel	Delta	Alaçam	YİD	27	3	6	30.000,00	4. Sınıf / C grubu	1.630,00	m ²	2000	3.260.000,00
Engiz Tatil Köyü - Bördeniz	Delta	Bafra	YİD	34	2	8	40.000,00	5. Sınıf / C grubu	2.850,00	m ²	5000	14.250.000,00
Şahinkaya'da Konaklama Tesisi(3 Yıldız)	Şahinkaya	Vezirköprü	YİD	27	3	6	30.000,00	4. Sınıf / C grubu	1.630,00	m ²	1500	2.445.000,00
Via Ferrata (Macera Yolu)	Şahinkaya	Vezirköprü	YİD	6	1	4	-	-	-	-	-	400.000,00
Gökyol	Delta	Bafra	YİD	20	6	12	-	-	-	-	-	2.000.000,00
Kayada Otel	Şahinkaya	Vezirköprü	YİD	-	-	-	-	-	-	-	-	-
						Toplam	100.000,00				Toplam	22.355.000,00

Tablo 33. Yatırım Maliyeti Tablosu

Kızılırmak Vadisi için öneriler projelerden, yapı türünde bulunan projeler için yatırım bedelinin 258.499.200 TL olması öngörülmektedir.

Özkaynak ile yapılacak projelerin yatırım tutarının 236.044.200TL olacağı öngörülmektedir.

Projeler için uygulama öncesinde yapılacak konsept proje maliyetlerinin ise 390.000 TL olacağı öngörülmektedir.

3. Yatırım Dönemi Faizleri

Proje inşaatını özsermaye imkanları dahilinde tamamlanması planlanmaktadır. Bu nedenle fizibilite hesaplarında sermaye maliyetinin TL bazlı %2 olduğu öngörülmüştür.

4. İşletme Sermayesi

Proje maliyeti ve geliri öngörüldüğünde, işletme sermayesi gelir ile karşılanabilmektedir.

II. YATIRIMIN YILLARA DAĞILIMI

Yatırım süre 10 yıl olarak belirlenmiştir. İlk 5 yıl ve ikinci 5 yıl olmak üzere iki ana gruba ayrılmıştır. Yatırım sürecinde 10 yıllık sürede yapılacak harcama tahminleri tabloda yer almaktadır.

	Yatırım Dönemi	
	İlk 5 Yıl	İkinci 5 Yıl
Nakit Çıktıları (Toplam)	141.842.520	94.301.680
1. Yatırım Harcamaları	141.842.520	94.301.680
1.1. Konsept Proje Yatırımları	390.000	0
1.2. Uygulama Proje Yatırımları	141.452.520	94.301.680
2. İşletme Giderleri	0	0
2.1. Personel Giderleri	0	0
2.2. Diğer İşletme Giderleri	0	0
3. Vergi ve Stopajlar	0	0

Tablo 34. Yatırımın Yıllara Dağılımı

14. PROJENİN FİNANSMANI

14. PROJENİN FİNANSMANI

I. YÜRÜTÜCÜ VE İŞLETMECİ KURULUŞLARIN MALİ YAPISI

Kızılırmak Vadisi Projesi tek bir proje gibi gözükse de üretilen 69 proje fikrinin bütünüdür. Önerilen tüm projeler gerçekleştirildiğinde Kızılırmak Vadisi ortaya çıkmış olacaktır. Bu projeler Samsun Büyükşehir Belediyesi yürütücülüğü kapsamında devlet desteği ile yapılacaktır.

Yürütücü kuruluş Samsun Büyükşehir Belediyesi olup mali yapısı mahalli idareler bütçesinden her yıl ayrılan pay olarak süreklilik göstermektedir. Bu bağlamda yatırımın gerçekleşmesi durumunda yatırımın işletme döneminde gerekli değişken ve sabit personel giderlerinin merkezi bütçeden karşılanması öngörülmektedir.

II. FİNANSMAN YÖNTEMİ

Kızılırmak Vadisi'ne önerilen 69 projenin her biri farklı yöntemler ile hayata geçirilebilecektir. Projelerin elde edilmesinde yatırım yöntemleri aşağıdaki gibidir:

- Özkaynak
- Yap - İşlet - Devret

Özkaynak

Özkaynak olarak ifade edilen yatırım yöntemi; Samsun Büyükşehir Belediyesi'nin (SBB) kendi kaynaklarını kullanarak finanse edeceği projeler için kullanılmıştır.

İşletmeler uzun vadeli finansman kaynaklarını özkaynak, borç ya da özkaynak ile borcun bir arada kullanıldığı bir kombinasyonla farklı şekillerde sağlayabilir. Özkaynaklar işletmenin kendi bünyesinden ya da dışarıdan işletmeye yeni ortaklar alarak sağlanan fonlar olarak değerlendirilirken borçlar işletme dışından sağlanan yabancı kaynaklar olarak değerlendirilir. Özkaynak, işletmelerin uzun vadeli finansman yapısında önemli bir yere sahiptir. Hukuki açıdan firmanın türü ne olursa olsun özkaynak firma için temel fon kaynağıdır. Özkaynak aynı zamanda firmanın kredi veren finansal kurumlar gözünde önemli bir güven unsurudur. Firmaların sermaye yapılarını belirlerken farklı strateji-ler izledikleri görülmektedir. Firmaların sahip oldukları borç/özkaynak oranı, yer aldıkları sektör, firma büyüklüğü, stratejik planlama ve sermaye

yapısı kararları gibi çeşitli faktörlere bağlı olarak farklılık arz edebilir. Bazen aynı sektörde yer alan firmaların dahi çok farklı borç/özkaynak oranına sahip olduğu görülebilir. Yabancı kaynak ağırlıklı bir sermaye yapısının ya da özkaynak ağırlıklı bir sermaye yapısının kendilerine özgü birtakım avantajları ve dezavantajları vardır. Yabancı kaynak ile finansman yöntemine, bu yöntemin özelliklerine, işletme için artılarına ve eksilerine kitabın bir önceki bölümünde (bkz. Bölüm 12) detaylı bir şekilde yer verilmişti. Bu bölümde ise özkaynak kavramı, özkaynak ile finansman yöntemi, bu yöntemin firma açısından üstünlükleri ve sakıncaları, öz kaynak ile finansmanda vergi etkisi gibi konular detaylı bir biçimde ele alınmıştır.

İşletmeler için özkaynak, önceden belirlenmiş bir yaşam süresine sahip olmayan finansal bir araç olarak tanımlanabilir (Beaumont, 2004: 4). Özkaynağın önceden belirlenmiş bir yaşam süresine sahip olmaması vadesinin sonsuz olduğu anlamına gelmektedir. Anonim şirketlerde genellikle özkaynak hisse senedi ile aynı anlamda kullanılmaktadır. Hisse senedi ya da diğer adıyla özkaynak işletmelerde sahiplik hakkını temsil eden menkul kıymetler olarak tanımlanır (Jorion, 2003: 211; Focardi ve Fabozzi, 2004; 45). Akgüç (2011: 753) ise özkaynağı, bir işletmenin kuruluşunda ve faaliyet dönemi sırasında işletmenin sahip ya da ortakları tarafından sağlanan kaynaklar şeklinde tanımlamıştır.

Yap - İşlet - Devret (YİD) Modelinin Tanımı

Yap-işlet-devret modeli bir kamu hizmetinin kamu kurum ya da kuruluşları ile ulusal ya da uluslar arası özel sektör aktörleri arasında yapılan bir sözleşme çerçevesinde tüm maliyetlerin özel teşebbüsçe karşılandığı ve elde edilen tesisin masrafları karşılayan özel teşebbüsçe belli bir süre işletildiği, sözleşmede belirtilen sürenin bitimi ile de tesisin işler vaziyette, her türlü taahhüt ve borçtan arındırılmış olarak, ilgili kurum ya da kuruluşlara devredilmesini temin eden kamu yatırım ve finansman şeklidir. Danıştay'a göre yap-işlet devret modeli, ileri teknoloji ve yüksek maddi kaynak ihtiyacı duyulan projelerin gerçekleştirilmesinde kullanılmak üzere geliştirilen özel bir finansman modelidir.

3996 sayılı Kanununun 3'üncü maddesinin (a) bendi ile bu kanunun uygulama usul ve esaslarının belirlendiği 5907 sayılı Bakanlar Kurulu Kararının 3'üncü maddesinin (b) bendinde de, yap-işlet-devret modeli, "ileri teknoloji veya yüksek maddi kaynak ihtiyacı duyulan projelerin gerçekleştirilmesinde kullanılmak üzere geliştirilen özel bir finansman modeli olup, elde edilecek kar dâhil yatırım bedelinin şirkete, şirketin işletme süresi içerisinde ürettiği mal veya hizmetin idare veya hizmetten yararlananlarca satın alınması suretiyle ödenmesi" şeklinde tanımlanmıştır.

YİD Modelinin Özellikleri

3996 sayılı Kanuna göre yatırım yapmak isteyen idareler konuya ilişkin olarak Yüksek Planlama Kurulundan izin alacaklardır. Bu izni müteakip yerli ya da yabancı şirket ile sözleşme imzalanabilecektir. Yapılacak sözleşmeler en fazla 49 yıllık olabilecektir. Söz konusu ücretler idarenin bağlı ya da ilgili olduğu Bakanlık tarafından belirlenecektir. İdare, şirket lehine konu yatırıma ilişkin kamulaştırmalar yapılabilecektir. İdare Hukuku kuralları uygulanması durumunda, üstün yetki ve ayrıcalıklarla donanmış olan İdare'nin üstünlüğü, YİD sözleşmelerin özel hukuk kurallarına tabi tutulması nedeniyle ortadan kalkmaktadır. Örneğin; İdare'nin imtiyaz sözleşmelerinde sahip olduğu tek yanlı fesih, denetim ve yaptırım uygulama yetkileri, sözleşme özel hukuk hükümlerine tabi olduğundan ortadan kalkmaktadır (mevzuat.basbakanlik.gov.tr).

YİD Modelinin Kapsamı

YİD modeli ile köprü, tünel, baraj, sulama, içme ve kullanma suyu, arıtma tesisi, kanalizasyon, haberleşme, elektrik üretimi, iletimi, dağıtımı ve ticareti, maden ve işletmeleri, fabrika ve benzeri tesisler, çevre kirliliğini önleyici yatırımlar ile bu kapsamda atık toplama ayırma, geri kazanım, geri dönüşüm, yakma ve bertaraf tesisleri, otoyol, trafiği yoğun karayolu, demiryolu, gar kompleksi, lojistik merkezi, yeraltı ve yerüstü otoparkı ve sivil kullanıma yönelik deniz ve hava alanları ve limanları ile bu kapsamda havalimanları ve havaalanları bünyesindeki yolcu ve yük taşımaya yönelik terminaller ve müteammimleri, yük ve/veya yolcu ve yat limanları ile kompleksleri, sınır kapıları, özel kanunu olanlar hariç milli park, tabiat parkı, tabiatı koruma alanı ve yaban hayatı koruma ve geliştirme sahalarında planlarda öngörülen yapı ve tesisleri, toptancı halleri ve benzeri yatırım ve hizmetler hayata geçirilebilmektedir (www.mevzuat.basbakanlik.gov.tr).

YİD Modelinin Amaçları

YİD modeli, önemli altyapı projelerinin genel bütçeye yük getirmeden gerçekleştirilerek verimli bir şekilde işletilmesi ve özel sektör yatırımlarının teşviki, projenin gecikmesinin veya gerçekleşmemesinin ekonomiyeye maliyetinin sıfırlanması, yabancı sermaye girişinin 15 sağlanması ve gelişmiş teknoloji ile yönetim ve etkin işletme tekniklerinin ülkeye getirilmesi gibi amaçlarla uygulanabilmektedir. YİD modelinin işler hale getirilmesi ile kamunun altyapı projelerindeki finansal yükünü azaltmakta, bütçe giderleri azaltılarak bütçe açıklarının azaltılamaması sorununa çözüm bulunabilmekte, ayrıca alınması muhtemel bir dış borç ortadan kaldırarak ülkenin olası dış borç yükünün artması tehlikesi bertaraf edilmektedir (www.mevzuat.basbakanlik.gov.tr).

YİD Modelinin Yasal Altyapısı

YİD Modelinin yasal altyapısı, dayanakları ve ilgili yasalar ile bu yasalarda yapılan değişiklikler (www.mevzuat.basbakanlik.gov.tr):

T.C. Anayasasının Devletleştirme ve Özelleştirmeye ilişkin hükümlerde “Devlet, kamu iktisadi teşebbüsleri ve diğer kamu tüzelkişileri tarafından yürütülen yatırım ve hizmetlerden hangilerinin özel hukuk sözleşmeleri ile gerçek veya tüzel kişilere yaptırılabilirliği veya devredilebileceği kanunla belirlenir.” Dendiğinden bu metin YİD modelinin anayasal temelini oluşturmaktadır.

YİD mevzuatına uygun olarak Kızılırmak Vadisi Projesi’nde faaliyete geçecek olan işletmeler özel işletme tarafından işletilecektir. Samsun Büyükşehir Belediyesi tarafından denetlenecektir.

III. FİNANSMAN KAYNAKLARI VE KOŞULLARI

Kızılırmak Vadisi Projesi’nde bulunan 69 projenin finansmanları farklı kaynaklardan sağlanacaktır. Bu yüzden genel olarak finansman kaynaklarına değinmekte yarar vardır: Finansman bölümünün asıl görevlerinden birisi, işletmelerin ihtiyaç duyduğu gerekli fonları değişik yerlerden ya da kaynaklardan sağlamaktır.

Bu fonlar, bilançonun pasifinde görüldüğü gibi işletme dışındaki yabancı kaynaklardan ve işletmenin içinden ya da sahiplerinin ortaya koydukları öz kaynaklardan sağlanabilir. Yabancı kaynaklarda, bu kaynaklardan sağlanan fonların geri ödenmesi süresine göre iki ana grubu ayrılır: Kısa vadeli yabancı kaynaklar ve uzun vadeli yabancı kaynaklar.

Kısa vadeli yabancı kaynaklar, işletmenin en çok bir yıl ya da normal faaliyet dönemi içinde vadesi gelen borçlarından oluşurken; uzun vadeli yabancı kaynaklar ise, vadesi bir yılı ya da normal faaliyet dönemini aşan borçlardan oluşur.

Kısa vadeli finansman kaynakları ya da borçlar, genellikle dönen varlıkların özellikle de alacak ve stokların finansmanında kullanılır. Ancak günümüzde birçok işletme, kısa süreli fonları duran varlıkların finansmanında da devamlı olarak kullanmaktadırlar. Aslında normal olanı, kısa süreli fonlardan geçici bir süre için duran varlıkların finansmanında yararlanmaktır.

Uzun vadeli yabancı kaynaklardan sağlanan fonlar, genellikle işletme varlıklarından makina, araç-gereç, donatım gibi duran varlıkları ya da devamlılık arz eden faaliyetleri karşılamak için kullanılır.

Bankalar tarafından verilen uzun vadeli kredilerin en belirgin özelliği, kredinin geri ödeme süresinin bir yıldan fazla olması ve verilen kredinin bazı koşulları taşıması yanında bir formel sözleşmeye dayanmasıdır. Kredinin süresi bir yıldan fazla olduğu için maliyeti, süreyle orantılı olarak kısa süreli kredilerden daha fazladır. Uzun süreli krediler genellikle işletmelerin duran varlık ihtiyaçlarını karşılamak, bunların bakım-onarım giderlerine ve yenilenmelerine destek vermek, çalışma (işletme) sermayesini arttırmak, mevcut bir borcun ödenmesini sağlamak ve kredi alan kuruluşun diğer işletmelere-yatırım yapması amaçları için alınır.

Türkiye’de 1982 yılında yürürlüğe giren, 2634 sayılı Turizmi Teşvik Kanunu ile turizm sektöründe önemli gelişmeler kaydedilmiştir. Kanunun yürürlüğe girdiği zamandan günümüze, Türkiye’ye gelen turist sayısında ve turizm gelirlerinde ise artış sağlanmıştır. Turizm sektörünün bu gelişiminde, turizm işletmelerine sağlanan teşvik ve desteklerin önemli bir payı bulunmaktadır. Türkiye’de turizm sektörüne yönelik olarak çeşitli teşvik ve destekler bulunmaktadır.

IV. FİNANSMAN MALİYETİ

Finansman maliyeti hususunda vergi kanunlarında açık bir belirleme olmamakla beraber Vergi İdaresi Yatırımların finansmanındaki görüşünü 163 ve 187 sıra nolu VUK Genel tebliğlerinde; “Yatırımların finansmanında kullanılan kredilerle ilgili faizlerden kuruluş dönemine ait olanların sabit kıymetle birlikte amortisman yoluyla itfa edilmek üzere yatırım maliyetine eklenmesi gerekmekte; işletme dönemine ait olanların ise, ilgili buldukları yıllarda doğrudan gider yazılması ya da maliyete intikal ettirilmek suretiyle amortisman tabi tutulması, “Döviz kredisi kullanılarak yurt dışından sabit kıymet ithal edilmesi sırasında veya sonradan bu kıymetlere ilişkin borç taksitlerinin değerlendirilmesi dolayısıyla ortaya çıkan kur farklarından, sabit kıymetin iktisap edildiği dönem sonuna kadar olanların, kıymetin maliyetine eklenmesi zorunlu bulunmakta; aynı kıymetlerle ilgili söz konusu dönemden sonra ortaya çıkan kur farklarının ise, ait oldukları yıllarda doğrudan gider yazılması ya da maliyete intikal ettirilerek amortisman konusu yapılması” şeklinde belirlemiştir. Finansman maliyeti Samsun Büyükşehir Belediyesi tarafından karşılanacaktır. Her proje için farklı finansman yöntemleri ile finansman maliyeti oluşturulacaktır.

V. FİNANSMAN PLANI

Finansman planı, her proje için (69 farklı) yatırım planına uygun olarak ve paralel şekilde ilerleyecektir. Üretilen 69 projenin projelendirme süreleri ve maliyetleri belirlenmiştir. Tablo 34’te maliyetler ve projelerin yapım süreleri verilmiştir.

ID	Adı	Tür	Yatırım Yöntemi	Bölge	
0901	Karaboğaz Gölü'nün Kontrollü Alan Haline Getirilmesi	09 Statü kazandırma	Özkaynak	Delta	
0902	Kızılırmak Deltası Özel Çevre Koruma Bölgesi	09 Statü kazandırma	Özkaynak	Delta	
0903	Soruk Kırsal Turizm Vadisi	09 Statü kazandırma	Özkaynak	Şahinkaya	
1001	Alaçam - Gümüşova Yolunun İyileştirilmesi	10 Ulaşım	Özkaynak	Şahinkaya	
1002	Deniz Turları Sisteminin Rehabilitasyonu	10 Ulaşım	Özkaynak	Tümü	
1003	Soruk Kırsal Turizm Vadisi - Kunduz yolu	10 Ulaşım	Özkaynak	Şahinkaya	
1201	Asarkale Doğa ve Kültür Yolu	12 Yaya erişimi	Özkaynak	Kapıkaya	
1202	Boğazkaya Yürüme Parkuru	12 Yaya erişimi	Özkaynak	Kapıkaya	
1203	Derbent Bisiklet Parkuru	12 Yaya erişimi	Özkaynak	Kapıkaya	
1204	Kızılırmak Deltası Bisiklet Parkuru	12 Yaya erişimi	Özkaynak	Delta	
1205	Kızılırmak Vadisi Doğa Rotaları	12 Yaya erişimi	Özkaynak	Tümü	
1206	Nerik Kültür Yolu	12 Yaya erişimi	Özkaynak	Şahinkaya	
1207	Şahinkaya Yürüme Rotaları ve Seyir Noktaları	12 Yaya erişimi	Özkaynak	Şahinkaya	
1208	Tırmanma Rotaları Açılması	12 Yaya erişimi	Özkaynak	Şahinkaya	
1209	Yörükler - Engiz Yol Düzenlemesi	12 Yaya erişimi	Özkaynak	Delta	
1301	Alaçam Kent Merkezinin Sivil Mimarlık Odaklı Rehabilitasyonu	13 Kentsel tasarım	Özkaynak	Delta	
1302	Asarkale Çevre Tasarımı	13 Kentsel tasarım	Özkaynak	Kapıkaya	
1303	Bafra Burnu Çevre Tasarımı	13 Kentsel tasarım	Özkaynak	Delta	
1304	Bafra Kent Merkezi Kentsel Tasarımı	13 Kentsel tasarım	Özkaynak	Delta	
1305	Balık Gölü İskelesi Çevre Tasarımı	13 Kentsel tasarım	Özkaynak	Delta	
1306	Boğazkaya Çevre Tasarımı	13 Kentsel tasarım	Özkaynak	Kapıkaya	
1307	Geyikkoşan Çevre Tasarımı	13 Kentsel tasarım	Özkaynak	Delta	
1308	Kapıkaya Çevre Tasarımı	13 Kentsel tasarım	Özkaynak	Kapıkaya	
1309	Kızılpelit Köyünün Turizm Odaklı Restorasyonu	13 Kentsel tasarım	Özkaynak	Şahinkaya	
1310	Kolay Turizm Merkezi Kentsel Tasarımı	13 Kentsel tasarım	Özkaynak	Kapıkaya	

Tablo 35. Proje Finansman Planı Tablosu

	İlçe	Yatırım dönemi (ay)	Konsept proje süresi (ay)	Uygulama projesi süresi (ay)	Uygulama süresi (ay)	Konsept proje maliyeti (TL)	Uygulama maliyeti (TL)	Not
	Bafra	-	-	-	-	-	-	Statü kazandırma önerileri için yaklaşık maliyet verilmeyecektir.
	Bafra	-	-	-	-	-	-	Statü kazandırma önerileri için yaklaşık maliyet verilmeyecektir.
	Vezirköprü	27	3	6	18	50.000	1.500.000	
	Alaçam	3	-	1	2	-	3.155.000	18 km Beton yol işçilik dahil
	Tümü	-	-	-	-	-	-	Bu öneri için yaklaşık maliyet verilmeyecektir.
	Vezirköprü	3	-	1	2	-	3.155.000	18 km Beton yol işçilik dahil
	Bafra	9	1	2	6	20.000	2.000.000	
	Bafra	9	1	2	6	20.000	1.750.000	
	Bafra	21	1	2	18	30.000	15.000.000	
	Bafra	24	2	4	18	40.000	10.000.000	
	Tümü	39	6	9	24	90.000	90.000.000	
	Vezirköprü	12	2	4	6	20.000	5.000.000	
	Vezirköprü	14	2	6	6	40.000	2.000.000	
	Vezirköprü	1	0	0	1	20.000	100.000	
	Bafra	9	1	2	6	20.000	1.750.000	
	Alaçam	5	5	-	-	50.000	-	Çevre düzenleme projesi sonrasında bütçesi ortaya çıkabilir
	Bafra	3	3	-	-	30.000	-	Çevre düzenleme projesi sonrasında bütçesi ortaya çıkabilir
	Bafra	2	2	-	-	20.000	-	Çevre düzenleme projesi sonrasında bütçesi ortaya çıkabilir
	Bafra	5	5	-	-	50.000	-	Çevre düzenleme projesi sonrasında bütçesi ortaya çıkabilir
	Bafra	3	3	-	-	20.000	-	Çevre düzenleme projesi sonrasında bütçesi ortaya çıkabilir
	Bafra	4	4	-	-	40.000	-	Çevre düzenleme projesi sonrasında bütçesi ortaya çıkabilir
	Alaçam	3	3	-	-	30.000	-	Çevre düzenleme projesi sonrasında bütçesi ortaya çıkabilir
	Bafra	2	2	-	-	20.000	-	Çevre düzenleme projesi sonrasında bütçesi ortaya çıkabilir
	Vezirköprü	2	2	-	-	20.000	-	Çevre düzenleme projesi sonrasında bütçesi ortaya çıkabilir
	Bafra	6	6	-	-	50.000	-	Çevre düzenleme projesi sonrasında bütçesi ortaya çıkabilir

ID	Adı	Tür	Yatırım Yöntemi	Bölge	
1311	Kunduz Yönetim Planı	13 Kentsel tasarım	Özkaynak	Şahinkaya	
1312	Spor Köyü Çevre Tasarımı	13 Kentsel tasarım	Özkaynak	Şahinkaya	
1313	Türkmen ve Kuruçay İskeleleri Çevre Tasarımı	13 Kentsel tasarım	Özkaynak	Şahinkaya	
1314	Vezirköprü Tarihi Kent Merkezi Kentsel Tasarımı	13 Kentsel tasarım	Özkaynak	Şahinkaya	
1315	Yörükler - Engiz Çevre Tasarımı	13 Kentsel tasarım	Özkaynak	Delta	
1401	Alaçam - Durağan Yolunda Yeme - İçme Tesisi ve Seyir Noktası	14 Yapı	Özkaynak	Delta	
1402	Altınkaya Ziyaretçi Merkezi	14 Yapı	Özkaynak	Kapıkaya	
1403	Asarkale Kampı	14 Yapı	Özkaynak	Kapıkaya	
1404	Ekstrem Sporlar Okulu	14 Yapı	Özkaynak	Şahinkaya	
1405	Engiz Tatil Köyü - Bördeniz	14 Yapı	YİD	Delta	
1406	Falcon Fest'in İzlenmesi	14 Yapı	Özkaynak	Şahinkaya	
1407	Geyikkoşan Otel	14 Yapı	YİD	Delta	
1408	Gökyol	14 Yapı	YİD	Delta	
1409	Kayada Otel	14 Yapı	YİD	Şahinkaya	
1410	Kızılırmak Deltası Ziyaretçi Merkezi	14 Yapı	Özkaynak	Delta	
1411	Kızılırmak Köprüsü	14 Yapı	Özkaynak	Delta	
1412	Kızılırmak Müzesi	14 Yapı	Özkaynak	Delta	
1413	Kızılırmak Vadisi Yol Üstü Köy Pazarları	14 Yapı	Özkaynak	Tümü	
1414	Kuş Tanıtım Merkezi	14 Yapı	Özkaynak	Delta	
1415	Moloz Tepe Ziyaretçi Merkezi	14 Yapı	Özkaynak	Delta	
1416	19 Mayıs (Engiz) Plajı ve Piknik Alanı	14 Yapı	Özkaynak	Delta	
1417	Oymaağaç Koruma Çatısı ve Ziyaretçi Merkezi	14 Yapı	Özkaynak	Şahinkaya	
1418	Spor Köyü Ziyaretçi Merkezi	14 Yapı	Özkaynak	Şahinkaya	
1419	Şahinkaya Dağ Kızağı	14 Yapı	Özkaynak	Şahinkaya	
1420	Şahinkaya Ekstrem Sporlar Merkezi	14 Yapı	Özkaynak	Şahinkaya	
1421	Şahinkaya'da Konaklama Tesisi	14 Yapı	YİD	Şahinkaya	
1422	Şahinkayası	14 Yapı	Özkaynak	Şahinkaya	

	İlçe	Yatırım dönemi (ay)	Konsept proje süresi (ay)	Uygulama projesi süresi (ay)	Uygulama süresi (ay)	Konsept proje maliyeti (TL)	Uygulama maliyeti (TL)	Not
	Vezirköprü	3	3	-	-	30.000	-	Çevre düzenleme projesi sonrasında bütçesi ortaya çıkabilir
	Vezirköprü	2	2	-	-	30.000	-	Çevre düzenleme projesi sonrasında bütçesi ortaya çıkabilir
	Vezirköprü	2	2	-	-	25.000	-	Çevre düzenleme projesi sonrasında bütçesi ortaya çıkabilir
	Vezirköprü	5	5	-	-	50.000	-	Çevre düzenleme projesi sonrasında bütçesi ortaya çıkabilir
	Bafra	3	3	-	-	30.000	-	Çevre düzenleme projesi sonrasında bütçesi ortaya çıkabilir
	Alaçam	21	3	6	12	30.000	1.005.000	
	Bafra	10	2	2	6	20.000	118.000	
	Bafra	7	1	2	4	10.000	1.960.000	
	Vezirköprü	18	2	4	12	30.000	2.540.000	
	Bafra	34	2	8	24	40.000	14.250.000	
	Vezirköprü	21	3	6	12	-	2.000.000	
	Alaçam	27	3	6	18	30.000	3.260.000	
	Bafra	20	2	6	12	-	2.000.000	
	Vezirköprü	-	-	-	-	-	-	Ayrıntılı saha çalışmaları sonrasında belirlenecektir.
	Bafra	13	1	3	9	10.000	88.200	
	Bafra	25	5	8	12	-	5.000.000	
	Bafra	2	2			20.000	5.700.000	
	Tümü	34	2	8	24	40.000	185.000	Tüm konsept projeler bir defada projelendirilecek, uygulama projeleri ayrı ayrı yapılacaktır.
	Bafra	13	1	3	9	10.000	59.000	
	Bafra	18	2	4	12	20.000	2.010.000	
	19 Mayıs	5	3	5	9	-	196.000.000	
	Vezirköprü	24	3	9	12	30.000	13.440.000	
	Vezirköprü	12	2	4	6	20.000	177.000	
	Vezirköprü	15	1	2	12	20.000	4.800.000	800 m dağ kızıağı rotası öngörülmektedir.
	Vezirköprü	18	3	6	9	30.000	672.000	
	Vezirköprü	27	3	6	18	30.000	2.445.000	1500 m² toplam inşaat alanlı tesis öngörülmektedir.
	Vezirköprü	120	-	-	120	-	-	10 yıl boyunca devam edecektir. Bu proje önerisi için yaklaşık maliyet verilmeyecektir.

ID	Adı	Tür	Yatırım Yöntemi	Bölge	
1423	Via Ferrata (Macera Yolu)	14 Yapı	YİD	Şahinkaya	
2201	Bafra Gastronomi Festivali	22 Etkinlik	Özkaynak	Delta	
2202	Kızılırmak Deltası'nda Mimarlık Kültürünün Geliştirilmesi	22 Etkinlik	Özkaynak	Delta	
2203	Kızılırmak Tarım Festivali	22 Etkinlik	Özkaynak	Delta	
2204	Kızılırmak Vadisi Ekstrem Triatlonu	22 Etkinlik	Özkaynak	Şahinkaya	
2205	Kunduz Kış Festivali	22 Etkinlik	Özkaynak	Şahinkaya	
2206	Kuş Gözlem Maratonu	22 Etkinlik	Özkaynak	Delta	
2401	Hediyelik Eşya Tasarımları	24 Pazarlama	Özkaynak	Tümü	
2402	Kızılırmak Vadisi Görsel Arşivi'nin Oluşturulması	24 Pazarlama	Özkaynak	Tümü	
2403	Kızılırmak Vadisi Kimliğinin Oluşturulması	24 Pazarlama	Özkaynak	Tümü	
2404	Kızılırmak Vadisi Konuklarını Ağırıyor	24 Pazarlama	Özkaynak	Tümü	
2405	Kızılırmak Vadisi Reklam Çalışması	24 Pazarlama	Özkaynak	Tümü	
2406	Kızılırmak Vadisi Web Sitesi	24 Pazarlama	Özkaynak	Tümü	
2407	Kızılırmak Vadisi Yer İmleri İyileştirme Çalışması	24 Pazarlama	Özkaynak	Tümü	
2408	Kızılırmak Vadisi Yönlendirme Uygulamaları	24 Pazarlama	Özkaynak	Tümü	
2409	Kuş Veritabanı Oluşturulması	24 Pazarlama	Özkaynak	Delta	

TOPLAM

	İlçe	Yatırım dönemi (ay)	Konsept proje süresi (ay)	Uygulama projesi süresi (ay)	Uygulama süresi (ay)	Konsept proje maliyeti (TL)	Uygulama maliyeti (TL)	Not
	Vezirköprü	6	1	1	4	-	400.000	
	Bafra	-	-	-	-	-	500.000	Her yıl yapılması öngörülmektedir.
	Bafra	-	-	-	-	-	100.000	Her yıl yapılması öngörülmektedir.
	Bafra	-	-	-	-	-	250.000	Kendi ekonomisini oluşturacaktır, söz konusu bütçe tanıtım ve ilk yıl harcaması içindir.
	Vezirköprü	-	-	-	-	-	200.000	Her yıl yapılması öngörülmektedir.
	Vezirköprü	-	-	-	-	-	200.000	Her yıl yapılması öngörülmektedir.
	Bafra	-	-	-	-	-	50.000	Her yıl yapılması öngörülmektedir.
	Tümü	15	3	6	6	20.000	200.000	
	Tümü	12	-	-	12	-	250.000	
	Tümü	4	2	-	2	20.000	60.000	
	Tümü	-	-	-	-	-	200.000	
	Tümü	-	-	-	-	-	1.000.000	
	Tümü	8	2	-	6	0	150.000	
	Tümü	2	-	-	2	-	40.000	
	Tümü	6	2	2	2	50.000	1.400.000	
	Bafra	-	-	-	-	-	100.000	
						1.325.000	398.219.200	399.544.200

15. PROJE ANALİZİ

I. FİNANSAL ANALİZ

Projenin ticari karlılığının değerlendirildiği mali analiz sırasında projenin finansal nakit akım tablosu üzerinden;

- Yatırımın geri dönüş süresi,
- Net bugünkü değer (NBD),
- Fayda/maliyet oranı

kriterleri kullanılarak değerlendirmeler yapılmıştır. Projenin nakit akım tabloları hazırlanmıştır.

Finansal Analiz Nakit Akım Tablosu ile İlgili Varsayımlar

- Projenin ekonomik ömrü 20 yıl öngörülmüştür.
- Giderler ve yatırımlar KDV hariç fiyatlardır.
- Valilik bünyesindeki kuruluşlar kurumlar vergisi ödemediği için vergi ve stopaj hesaplanmamıştır.
- Nakit akım tablosu olduğu için amortismanlar hesaplanmamıştır.
- Ekonomik Net Bugünkü Değer hesabında indirgeme katsayısı %12 olarak alınmıştır.
- İşletme gelir ve giderleri daha önce yapılan varsayımlar çerçevesinde hesaplanmıştır.
- Enflasyon dikkate alınmamıştır.

1. Finansal Tablolar ve Likidite Analizi

Tablo 36. Finansal Tablolar ve Likidite Analizi

Dönem Yılları	Yatırım Dönemi					İşletme Dönemi					
	İlk 5 Yıl	İkinci 5 Yıl	1	2	3	4	5	6	7	8	9
A. Nakit Girişleri (Toplam)	55.147.120,00	132.240.752,00	504.679.200,00	504.679.200,00	504.679.200,00	504.679.200,00	504.679.200,00	555.147.120,00	555.147.120,00	555.147.120,00	555.147.120,00
1. İşletme Gelirleri	0,0	0,0	504.679.200,00	504.679.200,00	504.679.200,00	504.679.200,00	504.679.200,00	555.147.120,00	555.147.120,00	555.147.120,00	555.147.120,00
1.1. Kira Gelirleri	0,0	0,0	482.323.200,00	482.323.200,00	482.323.200,00	482.323.200,00	482.323.200,00	530.555.520,00	530.555.520,00	530.555.520,00	530.555.520,00
1.2. Konaklama	0,0	0,0	18.720.000,00	18.720.000,00	18.720.000,00	18.720.000,00	18.720.000,00	20.592.000,00	20.592.000,00	20.592.000,00	20.592.000,00
1.3. Bilet	0,0	0,0	3.240.000,00	3.240.000,00	3.240.000,00	3.240.000,00	3.240.000,00	3.564.000,00	3.564.000,00	3.564.000,00	3.564.000,00
1.4. Hizmet	0,0	0,0	396.000,00	396.000,00	396.000,00	396.000,00	396.000,00	435.600,00	435.600,00	435.600,00	435.600,00
2. Proje Bütçesi	56.674.608,00	132.240.752,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2.1. Özkaynak (SBB)	70.843.260,00	165.300.940,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
B. Nakit Çıkışları (Toplam)	141.842.520,00	94.301.680,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1. Yatırım Harcamaları	141.842.520,00	94.301.680,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.1. Konsept Proje Yatırımları	390.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.2. Uygulama Proje Yatırımları	141.452.520,00	94.301.680,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2. İşletme Giderleri	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2.1. Personel Giderleri	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2.2. Diğer İşletme Giderleri	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
3. Vergi ve Stopajlar	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Net Nakit Akımı (A-B)	-85.167.912,00	37.939.072,00	504.679.200,00	504.679.200,00	504.679.200,00	504.679.200,00	504.679.200,00	555.147.120,00	555.147.120,00	555.147.120,00	555.147.120,00
Yığınasal Nakit Akımı	504.679.200,00	504.679.200,00	1.009.358.400,00	1.514.037.600,00	2.018.716.800,00	2.523.396.000,00	3.078.543.120,00	3.633.690.240,00	4.188.837.360,00	4.743.984.480,00	5.299.131.600,00
Net Bugünkü Değer	-48.326.560,51	12.215.365,81	145.083.210,24	129.538.580,57	115.659.446,94	103.267.363,34	92.203.002,98	80.854.036,41	72.191.103,94	64.456.342,80	57.550.306,07
Yığınasal Net Bugünkü Değer	94.301.680,00	145.083.210,24	274.621.790,80	390.281.237,74	493.548.601,07	585.751.604,05	676.308.124,83	757.162.161,25	829.353.265,19	893.809.607,99	951.359.914,06
Nakit Akım (Özkaynaksız)	-141.842.520,00	-94.301.680,00	504.679.200,00	504.679.200,00	504.679.200,00	504.679.200,00	504.679.200,00	555.147.120,00	555.147.120,00	555.147.120,00	555.147.120,00

* Hesaplama (Yapım maliyetleri ile işletme gelir ve giderleri vergi vb. dış etkenlerden arındırılmak amacıyla 0.8 ile çarpılmıştır.)

* İndirgeme oranı (İ): 12,0%

Dönem Yılları	Yatırım Dönemi					İşletme Dönemi						
	İlk 5 Yıl	İkinci 5 Yıl	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
A. Nakit Girişleri (Toplam)	555.147.120,00	610.661.832,00	610.661.832,00	610.661.832,00	610.661.832,00	610.661.832,00	610.661.832,00	610.661.832,00	610.661.832,00	610.661.832,00	610.661.832,00	610.661.832,00
1. İşletme Gelirleri	555.147.120,00	610.661.832,00	610.661.832,00	610.661.832,00	610.661.832,00	610.661.832,00	610.661.832,00	610.661.832,00	610.661.832,00	610.661.832,00	610.661.832,00	610.661.832,00
1.1. Kira Gelirleri	530.555.520,00	583.611.072,00	583.611.072,00	583.611.072,00	583.611.072,00	583.611.072,00	583.611.072,00	583.611.072,00	583.611.072,00	583.611.072,00	583.611.072,00	583.611.072,00
1.2. Konaklama	20.592.000,00	22.651.200,00	22.651.200,00	22.651.200,00	22.651.200,00	22.651.200,00	22.651.200,00	22.651.200,00	22.651.200,00	22.651.200,00	22.651.200,00	22.651.200,00
1.3. Bilet	3.564.000,00	3.920.400,00	3.920.400,00	3.920.400,00	3.920.400,00	3.920.400,00	3.920.400,00	3.920.400,00	3.920.400,00	3.920.400,00	3.920.400,00	3.920.400,00
1.4. Hizmet	435.600,00	479.160,00	479.160,00	479.160,00	479.160,00	479.160,00	479.160,00	479.160,00	479.160,00	479.160,00	479.160,00	479.160,00
2. Proje Bütçesi	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2.1. Özkaynak (SBB)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
B. Nakit Çıkışları (Toplam)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1. Yatırım Harcamaları	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.1. Konsept Proje Yatırımları	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.2. Uygulama Proje Yatırımları	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2. İşletme Giderleri	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2.1. Personel Giderleri	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2.2. Diğer İşletme Giderleri	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
3. Vergi ve Stopajlar	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Net Nakit Akımı (A-B)	555.147.120,00	610.661.832,00	610.661.832,00	610.661.832,00	610.661.832,00	610.661.832,00	610.661.832,00	610.661.832,00	610.661.832,00	610.661.832,00	610.661.832,00	610.661.832,00
Yığınasal Nakit Akımı	5.299.131.600,00	5.909.793.432,00	6.520.455.264,00	7.131.117.096,00	7.741.778.928,00	8.352.440.760,00	8.963.103.592,00	9.573.774.416,00	10.184.445.264,00	10.795.116.112,00	11.405.787.008,00	12.017.137.856,00
Net Bugünkü Değer	57.550.306,07	56.522.622,04	50.466.626,82	45.059.488,23	40.231.685,92	35.921.148,14	31.499.731,31	27.279.699,07	23.116.760,10	19.003.816,22	14.846.342,35	10.727.260,48
Yığınasal Net Bugünkü Değer	951.359.914,06	1.007.882.536,10	1.058.349.162,92	1.103.408.651,15	1.143.640.337,07	1.179.561.485,21	1.214.841.184,28	1.246.340.915,60	1.274.465.675,70	1.299.577.068,64	1.321.997.955,20	1.345.330.800,00
Nakit Akım (Özkaynaksız)	555.147.120,00	610.661.832,00	610.661.832,00	610.661.832,00	610.661.832,00	610.661.832,00	610.661.832,00	610.661.832,00	610.661.832,00	610.661.832,00	610.661.832,00	610.661.832,00

* Hesaplama (Yapım maliyetleri ile işletme gelir ve giderleri vergi vb. dış etkenlerden arındırılmak amacıyla 0.8 ile çarpılmıştır.)

* İndirgeme oranı (İ): 12,0%

2. İndirgenmiş Nakit Akım Tablosu

Yatırımın ekonomik ömrü boyunca sağladığı getirinin bugünkü değerinden yatırım giderlerinin bugünkü değerinin düşülmesi ile elde edilen farkı ifade eder. Yani net bugünkü değer; yatırımın nakit girişlerinin bugünkü değeri ile nakit çıkışlarının bugünkü değeri arasındaki farka eşittir.

NBD = Nakit girişlerinin bugünkü değeri – Nakit çıkışlarının bugünkü değeri

Bugünkü değer, sermaye maliyetini gösteren belli bir iskonto üzerinden hesaplanır.

NBD pozitif ise yapılması düşünülen yatırım karlı demektir, yani yatırımın sağlayacağı getirinin yatırım için katlanılan sermaye maliyetinden yüksek olduğu anlaşılır.

NBD = Net bugünkü değer

NNA = 0, 1, 2, ..., n yılındaki net nakit akımı
$$NBD(NPV) = \sum_{j=1}^n \frac{NNA_j}{(1+OI)^j}$$

IO = indirgeme oranı

Projede net bugünkü değer %12 indirgeme oranı ile hesaplanmıştır. Projenin ekonomik ömrü ise 20 yıldır. Projenin ticari olarak uygun kabul edilebilmesi için net bugünkü değerın sıfırdan büyük olması gerekmektedir.

Tablo 37. Net Bugünkü Değer Tablosu

Projenin Finansal Net Bugünkü Değeri (FNBV)	1.285.886.760,49
Pozitif Projenin Finansal Net Bugünkü Değeri (FNPV)	1.321.997.955,20
Negatif Projenin Finansal Net Bugünkü Değeri	-36.111.194,71

3. Finansal Fayda-Maliyet Analizi (NBD, İKO vb.)

Fayda / maliyet oranı, projenin yarattığı indirgenmiş faydaların maliyetlere bölünmesiyle elde edilmekte olup, bu oranın birin üstünde olması beklenmektedir. Yapılan değerlendirmede projenin mali Net Yarar/Maliyet Oranı (FNB/C)'nin 1,02'ye ulaştığı saptanmıştır.

4. Devlet Bütçesi Üzerindeki Etkisi

Bu değerlendirmede yatırımın net akışı ile ne kadar sürede geri döneceği hesaplanmaktadır.

Geri dönüş süresi aşağıdaki gibi hesaplanmaktadır.

I = Toplam yatırım

P = Geri dönüş süresi

F_t = t yılındaki net kar

D_t = t yılındaki amortisman

F_t+D_t= t yılındaki net nakit akışı

$$I = \sum_{t=0}^P F_t + D_t$$

Yatırım tutarının yüksek olması ve sosyal, kültürel alan yatırımı olması nedeniyle yatırımın geri dönüş süresi 20. yıl içinde tamamlanmaktadır. Bu geri dönüş süresinin ilk yatırım bedeli büyük bir kamu tesisi ve kültür yapıları için normal olarak kabul edilmesi gerekmektedir.

II. EKONOMİK ANALİZ

Projenin yatırımcı kurum veya kişi açısından maliyet ve faydaların toplum açısından değerlerinin (gölge ücretlerle) hesaplandığı analize Ekonomik Analiz (Sosyal Fayda-Maliyet Analizi) denir. Yani projenin ulusal ekonomi açısından analiz edildiği ekonomik analizde, ekonomik kârlılık, diğer bir deyişle kaynakların etkin kullanılması yoluyla gelirin maksimize edilmesi (büyüme) amaçlanır. Bu yöntemde cari piyasa fiyatları yerine kaynakların fırsat maliyetlerini yansıtan “gölge fiyatlar” kullanılır.

Fiyatların yetersiz olduğu veya hiç oluşmadığı durumlarda toplumsal fayda ve maliyetleri yansıtması için mallara ve faktörlere bağlanan fiyatlardır. Ekonomik analizde kullanılan gölge fiyatlara ayrıca muhasebe fiyatları, ekonomik fiyatlar veya etkinlik fiyatları da denir.

1. Ekonomik Maliyetler

Gerçek veya tüzel kişilerin üretim veya tüketiminden diğer kişi veya kuruluşların fayda ve maliyetlerinin olumlu veya olumsuz etkilenmesine dışsallık adı verilir (Armağan, 2003: 4). Herhangi bir üretim ya da tüketim faaliyeti sonucunda ortaya çıkan olumsuz etkilerin diğer birimleri etkilemesi durumunda dışsal maliyetlerden söz edilebilir. Negatif dışsallık olarak da bilinen dışsal maliyetler ise; bir karar biriminin bir başka karar birimine yüklediği fiyatlandırılmayan maliyetlerdir (Kara ve Köne, 2009: 371). Dışsal maliyetlerin tazmininde dışsallıkların içselleştirilmesi kavramı önem taşımaktadır. Dışsallıkların içselleştirilmesi, dışsallığı üreten birimlere, dışsallıktan etkilenenlerin tazmininin yükletilmesi anlamına gelmektedir (Armağan, 2003: 2). Piyasa ekonomisinde, pozitif dışsallık yayan mal ve hizmetlerin toplum için gerekli düzeyin altında; negatif dışsallık yayan mal

ve hizmetlerin de gerekli miktarın üzerinde üretildiği durumlarda etkin kaynak kullanımı, gelir dağılımı ile istikrar amaçları olumsuz yönde etkilendiği için devlet tarafından piyasa mekanizmasına müdahale ile ya da piyasa ekonomisinin kendi işleyişi ile dışsallıklar içselleştirilmektedir. Bu anlamda projenin hem dışsallık, hem de katma değeri önem taşımaktadır.

2. Ekonomik Faydalar

Yapılacak yatırımın ekonomik açıdan ne kadar karlı, verimli ve mantıklı olduğunun araştırılması bu bölümde anlatılmıştır. Projenin genel olarak kamuya ve Samsun'a getirdiği fayda ve maliyetleri hesaplanmıştır.

Projenin kamu açısından faydaları ikiye ayrılmaktadır. İlki projeden elde edilen finansal getirilerdir. Yatırım tamamlandıktan sonra, yatırım kapsamındaki getiriler kira/işletme gelirleridir. Kamu açısından ikinci fayda ise ekonomik fayda olarak adlandırılan yatırımın bölge ekonomisine katkısını gösteren faydadır.

Ekonomik fayda hesaplanırken çeşitli varsayımlar üzerinden hesaplamalar yapılmıştır. Burada iki önemli varsayım bulunmaktadır:

1) "Bu yatırım Samsun dışından kaç kişinin bölgeye ziyaret etmesini sağlayacak?"

Talep Analizi kapsamında 2020 yılında toplam talebin 810.681 kişi olacağı öngörülmüştür. Söz konusu talebin 324.273 kişilik bölümü dışında geriye kalan bölümünün turistlerden oluşacağı varsayılmaktadır. Dolayısıyla, Kızılırmak Vadisi ziyareti için 486.408 kişinin şehir dışından Samsun'a geleceği öngörülmüştür.

2) "Gelen şehir dışı ziyaretçiler günlük ne kadar harcama yapacaklar?"

2018 yılı gelen turistlerin kişi başı günlük ortalama harcamasının 79 Dolar olduğu belirtilmiştir (TÜİK, 2019). Samsun'a gelecek turistlerin turist başına ortalama 290 TL harcama yapacağı varsayılmıştır. Yukarıda belirtilen iki önemli varsayım çerçevesinde ziyaretçi sayılarından yola çıkılarak projelerin yaklaşık ekonomik ömrü süresince (20 yıl) elde edilecek ekonomik yarar hesaplanmıştır.

Ekonomik Yarar					
Yıl	1. Yıl	2. Yıl	3. Yıl	4. Yıl	5. Yıl
Samsun Dışından Gelen Sayısı	302.754	314.864	327.459	340.557	354.179
Kişi Başı Ortalama Harcama	290,0 TL	290,0 TL	290,0 TL	290,0 TL	290,0 TL
Toplam Ekonomik Yarar	87.798.660 TL	91.310.606 TL	94.963.031 TL	98.761.552 TL	102.712.014 TL
Yıl	6. Yıl	7. Yıl	8. Yıl	9. Yıl	10. Yıl
Samsun Dışından Gelen Sayısı	368.347	368.347	368.347	368.347	368.347
Kişi Başı Ortalama Harcama	290,0 TL	290,0 TL	290,0 TL	290,0 TL	290,0 TL
Toplam Ekonomik Yarar	106.820.495 TL	106.820.495 TL	106.820.495 TL	106.820.495 TL	106.820.495 TL
Yıl	11. Yıl	12. Yıl	13. Yıl	14. Yıl	15. Yıl
Samsun Dışından Gelen Sayısı	368.347	368.347	368.347	368.347	368.347
Kişi Başı Ortalama Harcama	290,0 TL	290,0 TL	290,0 TL	290,0 TL	290,0 TL
Toplam Ekonomik Yarar	106.820.495 TL	106.820.495 TL	106.820.495 TL	106.820.495 TL	106.820.495 TL
Yıl	16. Yıl	17. Yıl	18. Yıl	19. Yıl	20. Yıl
Samsun Dışından Gelen Sayısı	368.347	368.347	368.347	368.347	368.347
Kişi Başı Ortalama Harcama	290,0 TL	290,0 TL	290,0 TL	290,0 TL	290,0 TL
Toplam Ekonomik Yarar	106.820.495 TL	106.820.495 TL	106.820.495 TL	106.820.495 TL	106.820.495 TL

Ekonomik yararlar ile ilgili varsayımlar:

Tablo 38. Ekonomik Yarar Tablosu

- Toplam ziyaretçi sayısının %60'nın şehir dışından Samsun'a geldiği varsayılmıştır.
- Samsun İli Konaklayan Turist Sayısı Projeksiyonu hesaplamaları referans alınarak yıllara göre ziyaretçi sayısı artırılmıştır.
- Şehir dışı ziyaretçilerinin kişi başı harcaması 290 TL olarak alınmıştır.
- Gelen ziyaretçilerin hepsinin günübirlik ziyaretçi olduğu varsayılmıştır. Bu nedenle konaklama gideri kişi başı harcamaya eklenmemiştir.
- Projelerin ekonomik ömrü ortalama 20 yıl olarak hesaplanmıştır.

3. Ekonomik Fayda-Maliyet Analizi (ENBD, EİKO vb.)

Tablo 39. Ekonomik Fayda-
Maliyet Analizi

Dönem	İşletme Dönemi									
	Yıllar	İlk 5 Yıl	2	3	4	5	6	7	8	9
A. Nakit Girişleri (Toplam)	56.674.608,00	132.240.752,00	595.989.806,40	599.642.230,66	603.440.751,88	607.391.213,96	661.967.614,52	666.240.434,30	670.684.166,87	675.305.648,74
1. İşletme Gelirleri	0,0	0,0	504.679.200,00	504.679.200,00	504.679.200,00	504.679.200,00	555.147.120,00	555.147.120,00	555.147.120,00	555.147.120,00
1.1. Kıra Gelirleri	0,0	0,0	482.323.200,00	482.323.200,00	482.323.200,00	482.323.200,00	530.555.520,00	530.555.520,00	530.555.520,00	530.555.520,00
1.2. Konaklama	0,0	0,0	18.720.000,00	18.720.000,00	18.720.000,00	18.720.000,00	20.592.000,00	20.592.000,00	20.592.000,00	20.592.000,00
1.3. Bilet	0,0	0,0	3.240.000,00	3.240.000,00	3.240.000,00	3.240.000,00	3.564.000,00	3.564.000,00	3.564.000,00	3.564.000,00
1.4. Hizmet	0,0	0,0	396.000,00	396.000,00	396.000,00	396.000,00	435.600,00	435.600,00	435.600,00	435.600,00
2. Proje Bütçesi	56.674.608,00	132.240.752,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2.1. Özkaynak (SBB)	70.843.260,00	165.300.940,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ekonomik Yarar	0,0	87.798.660,00	91.310.606,40	94.963.030,66	98.761.551,88	102.712.013,96	106.820.494,52	111.093.314,30	115.537.046,87	120.158.528,74
B. Nakit Çıkışları (Toplam)	141.842.520,00	94.301.680,00	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1. Yatırım Harcamaları	141.842.520,00	94.301.680,00	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.1. Konsept Proje Yatırımları	390.000,00	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.2. Uygulama Proje Yatırımları	141.452.520,00	94.301.680,00	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2. İşletme Giderleri	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.1. Personel Giderleri	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.2. Diğer İşletme Giderleri	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
3. Vergi ve Stopajlar	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Net Nakit Akımı (A-B)	-85.167.912,00	37.939.072,00	595.989.806,40	599.642.230,66	603.440.751,88	607.391.213,96	661.967.614,52	666.240.434,30	670.684.166,87	675.305.648,74
Yıgsal Nakit Akımı	-85.167.912,00	37.939.072,00	595.989.806,40	599.642.230,66	603.440.751,88	607.391.213,96	661.967.614,52	666.240.434,30	670.684.166,87	675.305.648,74
Net Bugünkü Değer	-55.353.299,11	16.025.874,02	211.895.071,98	195.590.491,41	180.577.511,86	166.751.994,19	166.729.625,97	153.950.293,64	142.180.844,99	131.339.972,68
Yıgsal Net Bugünkü Değer	-55.353.299,11	16.025.874,02	211.895.071,98	195.590.491,41	180.577.511,86	166.751.994,19	166.729.625,97	153.950.293,64	142.180.844,99	131.339.972,68
Nakit Akım (Özkaynaksız)	-141.842.520,00	-94.301.680,00	595.989.806,40	599.642.230,66	603.440.751,88	607.391.213,96	661.967.614,52	666.240.434,30	670.684.166,87	675.305.648,74

*Hesaplama (Yapım maliyetleri ile işletme gelir ve giderleri vergi vb. dış etkenlerden arındırılmak amacıyla 0.8 ile çarpılmıştır.)

*İndigeme oranı (İ): 9,0%

Dönem	İşletme Dönemi											
	Yıllar	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
A. Nakit Girişleri (Toplam)	675.305.648,74	730.820.432,00	730.820.432,00	730.820.432,00	730.820.432,00	730.820.432,00	730.820.432,00	791.886.615,20	791.886.615,20	791.886.615,20	791.886.615,20	791.886.615,20
1. İşletme Gelirleri	555.147.120,00	610.661.832,00	610.661.832,00	610.661.832,00	610.661.832,00	610.661.832,00	610.661.832,00	610.661.832,00	671.728.015,20	671.728.015,20	671.728.015,20	671.728.015,20
1.1. Kıra Gelirleri	530.555.520,00	583.611.072,00	583.611.072,00	583.611.072,00	583.611.072,00	583.611.072,00	583.611.072,00	641.972.179,20	641.972.179,20	641.972.179,20	641.972.179,20	641.972.179,20
1.2. Konaklama	20.592.000,00	22.651.200,00	22.651.200,00	22.651.200,00	22.651.200,00	22.651.200,00	22.651.200,00	24.916.320,00	24.916.320,00	24.916.320,00	24.916.320,00	24.916.320,00
1.3. Bilet	3.564.000,00	3.920.400,00	3.920.400,00	3.920.400,00	3.920.400,00	3.920.400,00	3.920.400,00	4.312.440,00	4.312.440,00	4.312.440,00	4.312.440,00	4.312.440,00
1.4. Hizmet	435.600,00	479.160,00	479.160,00	479.160,00	479.160,00	479.160,00	479.160,00	527.076,00	527.076,00	527.076,00	527.076,00	527.076,00
2. Proje Bütçesi	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2.1. Özkaynak (SBB)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ekonomik Yarar	120.158.528,74	120.158.600,00	120.158.600,00	120.158.600,00	120.158.600,00	120.158.600,00	120.158.600,00	120.158.600,00	120.158.600,00	120.158.600,00	120.158.600,00	120.158.600,00
B. Nakit Çıkışları (Toplam)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1. Yatırım Harcamaları	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.1. Konsept Proje Yatırımları	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.2. Uygulama Proje Yatırımları	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2. İşletme Giderleri	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.1. Personel Giderleri	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.2. Diğer İşletme Giderleri	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
3. Vergi ve Stopajlar	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Net Nakit Akımı (A-B)	675.305.648,74	730.820.432,00	730.820.432,00	730.820.432,00	730.820.432,00	730.820.432,00	730.820.432,00	791.886.615,20	791.886.615,20	791.886.615,20	791.886.615,20	791.886.615,20
Yıgsal Nakit Akımı	675.305.648,74	730.820.432,00	730.820.432,00	730.820.432,00	730.820.432,00	730.820.432,00	730.820.432,00	791.886.615,20	791.886.615,20	791.886.615,20	791.886.615,20	791.886.615,20
Net Bugünkü Değer	120.495.387,78	119.633.889,86	109.755.862,26	100.693.451,62	92.379.313,41	84.751.663,68	77.294.315,94	70.912.216,46	65.057.079,32	59.685.393,87	54.529.819,16	50.000.000,00
Yıgsal Net Bugünkü Değer	1.699.115.828,36	1.818.749.718,23	1.928.505.580,49	2.029.199.032,11	2.121.578.345,52	2.206.330.009,19	2.267.875.129,51	2.367.875.129,51	2.438.787.345,97	2.503.844.425,29	2.563.529.819,16	2.613.529.819,16
Nakit Akım (Özkaynaksız)	675.305.648,74	730.820.432,00	730.820.432,00	730.820.432,00	730.820.432,00	730.820.432,00	730.820.432,00	791.886.615,20	791.886.615,20	791.886.615,20	791.886.615,20	791.886.615,20

*Hesaplama (Yapım maliyetleri ile işletme gelir ve giderleri vergi vb. dış etkenlerden arındırılmak amacıyla 0.8 ile çarpılmıştır.)

*İndigeme oranı (İ): 9%

4. Maliyet Etkinlik Analizi

Yatırım projelerinin analizinde temel unsur projenin imkanlar dahilinde parasal olarak ifade edilen fayda ve maliyetlerin matematiksel teknikler kullanılarak karşılaştırılmasıdır.

Fakat bazı projelerde özellikle kamu projelerinde maliyetlerin parasal ifade edilerek karşılaştırılması mümkün değildir. Bu projeler; eğitim, sağlık, güvenlik, içme suyu, kanalizasyon gibi sosyal amaçlı projelerdir. Bu projelerde klasik anlamda proje değerlendirme ve analiz teknikleri kullanılamamaktadır. Zira bu projeler insan yaşamını etkileyen ve vazgeçilmez olan projelerdir. Maliyetleri yüzünden vazgeçmek ya da alternatif bulmak zor kimi zaman da imkansızdır. Bu nedenle projenin faydalarının ölçülemediği ya da ölçmeye çalışmanın doğru kabul edilmedi durumlarda “Maliyet-Etkinlik Analizi” kullanılır.

Maliyet-Etkinlik Yöntemi, projelerle ulaşılmak istenen belli bir amacın parayla ifadesinin mümkün olmadığı fakat bir başka kıstasla gösterilebildiği durumlarda kullanılma şansı taşımaktadır. Ölçüt, söz konusu amaca ne ölçüde başarılı ve etkili olunduğunu işaret etmektedir. Bu yöntemde ulaşılmak istenen hedefle ilgili etkinlik derecesi veri olarak alınır ve bu etkinliği sağlayacak projeler arasında en düşük maliyetli olan seçilir, ya da bunun tersine, aynı amaca yönelik değişik projeler etkinlik-fayda oranlarına göre sıralanır ve bu sıralamada en yukarıdan başlayarak, eldeki ödenek bitinceye kadar seçim yapılır. Böylece, belli bir maliyetle en yüksek etkinlik sağlayan projeler seçilmiş olur. Ancak, Maliyet Fayda Analizi ile faydaları ve maliyetleri birlikte değerlendirebilmek mümkün olmaktadır (Akalin, 1982).

Maliyet-Etkinlik Analizi sosyal tercihleri yansıtan hedef düzeylere erişmek amacıyla hazırlanan alternatif projeler arasında indirgenmiş toplam maliyeti (yatırım tutarı ile diğer projelerinin giderleri toplamı) en düşük olanı yani en ucuz olan çözümü bulmaya yönelik analiz tekniğidir.

Hayata geçirilmesi planlanan yatırımın yapı projelerine ait toplam maliyet 258.499.200 TL olarak hesaplanmıştır. Bu yatırımda yapılacak projelerin yatırım tutarı 258.109.200 TL olarak hesaplanmıştır. Yatırımda bulunan yapı projeleri için uygulama öncesinde yapılacak konsept proje maliyetleri ise 390.000 TL olarak hesaplanmıştır. Tabloda yapı projelerine ait maliyet oranı tablosu verilmiştir.

Tabloda yapı projelerine ait maliyet oranı tablosu verilmiştir.

Adı	Bölge	İlçe	Yatırım Yöntemi	Konsept proje Maliyeti (TL)	Uygulama Maliyeti (TL)	Maliyet (TL)	Maliyet Oranı (Maliyet/ Toplam Maliyet)
Kuş Tanıtım Merkezi	Delta	Bafra	Özkaynak	10.000	59.000	69.000	0,0003
Kızılırmak Deltası Ziyaretçi Merkezi	Delta	Bafra	Özkaynak	10.000	88.200	98.200	0,0004
Altınkaya Ziyaretçi Merkezi	Kapıkaya	Bafra	Özkaynak	20.000	118.000	138.000	0,0005
Spor Köyü Ziyaretçi Merkezi	Şahinkaya	Vezirköprü	Özkaynak	20.000	177.000	197.000	0,0008
Kızılırmak Vadisi Yol Üstü Köy Pazarları	Tümü	Tümü	Özkaynak	40.000	185.000	225.000	0,0009
Via Ferrata (Macera Yolu)	Şahinkaya	Vezirköprü	YİD	-	400.000	400.000	0,0015
Şahinkaya Ekstrem Sporlar Merkezi	Şahinkaya	Vezirköprü	Özkaynak	30.000	672.000	702.000	0,0027
Alaçam - Durağan Yolunda Yeme - İçme Tesisi ve Seyir Noktası	Delta	Alaçam	Özkaynak	30.000	1.005.000	1.035.000	0,0040
Asarkale Kampı	Kapıkaya	Bafra	Özkaynak	10.000	1.960.000	1.970.000	0,0076
Falcon Fest'in İzlenmesi	Şahinkaya	Vezirköprü	Özkaynak	-	2.000.000	2.000.000	0,0077
Gökyol	Delta	Bafra	YİD	-	2.000.000	2.000.000	0,0077
Moloz Tepe Ziyaretçi Merkezi	Delta	Bafra	Özkaynak	20.000	2.010.000	2.030.000	0,0079
Şahinkaya'da Konaklama Tesisi(3 Yıldız)	Şahinkaya	Vezirköprü	YİD	30.000	2.445.000	2.475.000	0,0096
Ekstrem Sporlar Okulu	Şahinkaya	Vezirköprü	Özkaynak	30.000	2.540.000	2.570.000	0,0099
Geyikkoşan Otel	Delta	Alaçam	YİD	30.000	3.260.000	3.290.000	0,0127
Şahinkaya Dağ Kızağı	Şahinkaya	Vezirköprü	Özkaynak	20.000	4.800.000	4.820.000	0,0186
Kızılırmak Köprüsü	Delta	Bafra	Özkaynak	-	5.000.000	5.000.000	0,0193
Kızılırmak Müzesi	Delta	Bafra	Özkaynak	20.000	5.700.000	5.720.000	0,0221
Oymaağaç Koruma Çatısı ve Ziyaretçi Merkezi	Şahinkaya	Vezirköprü	Özkaynak	30.000	13.440.000	13.470.000	0,0521
Engiz Tatil Köyü - Bördeniz	Delta	Bafra	YİD	40.000	14.250.000	14.290.000	0,0553
Ondokuzmayıs(Engiz) Plajı ve Piknik Alanı	Delta	19 Mayıs	Özkaynak	-	196.000.000	196.000.000	0,7582
Şahinkayası	Şahinkaya	Vezirköprü	Özkaynak	-	-	-	-
Kayada Otel	Şahinkaya	Vezirköprü	YİD	-	-	-	-
Toplam				390.000	258.109.200	258.499.200	1

Tablo 40. Maliyet Oranı

Tablosu

Proje Türü	Bölge	Gelir Türü	Kişi(gün)	*Süre(ay)	*Toplam Kişi
Konaklama	Kapıkaya	Konaklama(TL/gün)	1.040	6	187.200
Ziyaretçi Merkezi/Müze/Tanıtım Merkezi	Şahinkaya	Bilet	600	8	144.000
Ziyaretçi Merkezi/Müze/Tanıtım Merkezi	Delta	Bilet	500	8	120.000
Ziyaretçi Merkezi/Müze/Tanıtım Merkezi	Kapıkaya	Bilet	250	8	60.000
Ekstrem sporlar(Hizmet)	Şahinkaya	Rehberlik(TL/saat)	120	4	14.400
Ekstrem sporlar(Hizmet)	Şahinkaya	Eğitim	60	4	7.200
Ekstrem sporlar(Hizmet)	Şahinkaya	Ekipman(TL/saat)	60	4	7.200
Ticari Alan	Delta	Kira(TL/m2)	-		
Ticari Alan	Tüm bölgeler	Kira(TL/m2)	-		

*Süre: Bir yılda tam kapasite çalıştığı varsayılan süre.

*Toplam Kişi: Bir yıldaki toplam ziyaretçi sayısı (kişixsüre)(1 ay 30 gün olarak alınmıştır.)

Tablo 41. Proje Türü - Ziyaretçi Sayısı

2019 yılı Yapı Yaklaşık Birim Maliyetleri referans alınarak yapı türündeki projeler için "Maliyet Oranı" tablosu hazırlanmıştır. Tabloda tanıtım merkezi ve ziyaretçi merkezi projelerinin maliyet oranlarının diğer projelere oranla düşük olduğu tespit edilmiştir.

Samsun turist projeksiyonları, müze ziyaretçi sayıları ve konaklama tesisleri doluluk oranları dikkate alınarak "Proje Türü- Ziyaretçi Sayısı" tablosu hazırlanmıştır. Bu tabloda "Ziyaretçi Merkezi/Müze/Tanıtım Merkezi" proje türünün yıllık ziyaretçi sayısının toplamının diğer proje türlerinden fazla olduğu tespit edilmiştir.

Tablolar baz alınarak yapılan Maliyet-Etkinlik analizinde: "Ziyaretçi Merkezi/Müze/Tanıtım Merkezi" proje türünün yapı projeleri arasında bu analizde en avantajlı tür olduğu tespit edilmiştir.

5. Projenin Diğer Ekonomik Etkileri (katma değer etkisi, istihdam, sosyal fayda maliyet analizi vb.)

Kavramsal çerçevesine bakıldığında: Katma Değer, kullanılan girdilerin sağladığı değer artışıdır. Ürün işlenince mamul değer yanında, ek değerlerin üretilmesine de imkan sağlar. Katma Değer hesabı, mamul dışında üretilen ek kaynakların tanımlanmasına dayanmaktadır. Bu bağlamda yatırıma konu herhangi bir mamul olmadığından ekonomik katma değer analizi istihdam ve sosyal katma değer açısından değerlendirilmiştir. Yatırımın sosyal katma değeri bölge için çarpan etkileri, istihdam, sosyal fayda ve maliyetleri bu bölümde (PROJE ANALİZİ) "SOSYAL ANALİZ" başlığında ayrıntılı incelenmiştir.

III. SOSYAL ANALİZ

1. Sosyal Fayda-Maliyet Analizi

Sosyal fayda-maliyet analizi, gerçekleştirilmesi planlanan yatırım projelerinin değerlendirilmesinde kullanılan bir karar alma tekniğidir. Analiz teorik olarak, tüm harcamaların planlanmasında kullanılabilir nitelikte görünse de esasında daha çok yatırım harcamalarının planlanmasında büyük bir öneme sahiptir. Özellikle cari harcamaların çok kısa bir dönemi içermesi ve yapılan hatalardan daha kolay geri dönülme imkanına sahip olunması nedeniyle sosyal fayda-maliyet analizinin etkileri uzun dönemi kapsayan ve verilecek yanlış kararların telafisinin kolay olmadığı yatırım projelerinin değerlendirilmesinde kullanılması daha gerekli olmaktadır. Sosyal fayda-maliyet analizi, temel olarak, çeşitli yatırım alternatifleri arasında ekonomik açıdan getirisi en yüksek olanı tespit edebilmek için, yatırımların gerektirdiği tüm maliyetlerin ve sağlayacakları tüm faydaların parasal değerlerle ifade edilip sistematik olarak karşılaştırılması ve aralarından en optimal olanının tercih edilmesi olarak tanımlanabilmektedir. Sosyal fayda-maliyet analizi, bir yatırım projesinden doğan sosyal fayda ve maliyetlerin belirlenerek parasallaştırılması ve sosyal iskonto oranı ile indirgenerek karşılaştırılması sürecini ifade etmektedir. Eğer bu sosyal fayda ve maliyetlerin net bugünkü değeri sıfırdan büyükse, proje gerçekleştirilmeye değerdir. Aksi halde, eğer net bugünkü değer sıfırdan küçükse, kaynakların söz konusu yatırım projesi yerine sosyal açıdan daha yüksek getiri elde edilebilecek başka alanlarda değerlendirilmesinin daha doğru olacağı sonucuna ulaşılmaktadır (Kaplan,2014:24).

Yatırım projelerinden doğan sosyal fayda ve maliyetlerin tespit edilmesi işlemi, sosyal fayda-maliyet analizinin ilk aşamasında yapılmaktadır. Gerçekleştirilmesi planlanan yatırım projeleri, amaçlarına uygun olarak fayda sağlamalarının yanı sıra doğal olarak bazı maliyetlerin de doğmasına neden olmaktadır. Yatırım projesinin ülke ekonomisine yapmış olduğu katkı projenin faydalarını ifade ederken, bu faydaları gerçekleştirmek için kaynakların başka kullanım alanlarından çekilmesi sonucu vazgeçilen fayda ise projenin maliyetlerini oluşturmaktadır. Sağlıklı bir analiz yapılabilmesi için, ortaya çıkan fayda

ve maliyetlerin tamamının tespit edilerek analize dahil edilmesi, en uygun projenin seçimi açısından hayati bir önem taşımaktadır. Aynı zamanda, farklı yatırım projeleri ulusal ekonomi açısından değerlendirilirken, dikkate alınması gereken toplumsal amaçlara ulaşılmasına imkan sağlayacak ve bu amaçlara ulaşılmasını engelleyecek unsurlar proje maliyet ve faydaları içinde ölçülmek durumundadır (Kaplan, 2014:43).

Sosyal Fayda

Kamu projelerinde faydaların ölçülmesi, sosyal fayda-maliyet analizinde son derece önemli ve üzerinde durulması gerekli bir konuyu oluşturmaktadır. Sosyal fayda-maliyet analizinde önce hangi tür faydaların analiz içerisinde gösterilmesi gerektiğine karar verilmesi gerekmektedir. Sonraki aşamada bu fayda türlerinin değerlerinin nasıl ölçülmesi gerektiğinin üzerinde durulmalıdır. Projenin faydalarının bir kısmı doğrudan doğruya o hizmeti yapmaya karar veren kuruluşu etkilerken, bazı öyle faydalar vardır ki karar veren kuruluş dışındaki kamu kuruluşlarını veya özel kuruluşları da etkilemektedir. Yani, fayda, dağılımı bakımından doğrudan ve dolaylı fayda olmak üzere iki gruba ayrılır. Özel fayda-maliyet analizinde projenin faydası olarak sadece doğrudan faydalar dikkate alınırken, sosyal fayda-maliyet analizinde projenin toplam faydası içine dolaylı faydalar da dahil edilmektedir. Herhangi bir yatırım projesinden sağlanan toplam sosyal fayda, birbirinden farklı nitelik gösteren çeşitli türdeki faydalardan meydana gelmektedir. Bu durum, analize dahil edilecek faydaların neler olduğunun tespitini güçleştirmek suretiyle yatırım kararlarının verilmesini zorlaştırmaktadır. Yatırım projelerinden doğan faydalarının belirlenmesinde, faydaların ortaya çıkış şekillerine, etkiledikleri kesimlere ve üretilen mal veya hizmetin türüne göre değişen çeşitli sınıflandırmalardan yararlanılmaktadır. Aşağıda söz konusu fayda sınıflandırmalarına yer verilmektedir (Kaplan, 2014:46-49);

Doğrudan ve dolaylı faydalar

Gerçekleştirilen yatırım projelerinde ortaya çıkan faydalar, direkt olarak yatırımı yapan birimlerle ilgili olabileceği gibi yatırımla ilgisi olmayan bazı kesimler üzerinde de etki doğurabilmektedir. Doğrudan faydalar, proje ile üretilen mal ya da hizmeti bizzat kullananların sağladığı faydalarken, dolaylı faydalar ise o mal ya da hizmeti bizzat kullananların dışındaki kesimlerin sağladığı faydalardır.

Maddi ve maddi olmayan faydalar

Bir proje ile üretilen ürün ya da hizmet piyasada değerlendirilebiliyorsa para ile ifade edilebilen fayda, piyasada fiyata konu olmuyorsa para ile ifade edilemeyen fayda olarak nitelendirilmektedir. Sağlık, eğitim, çevre düzenlemesi ve ulusal güvenlik gibi konularda yapılan harcamaların ortaya çıkaracağı faydaları kesin biçimde para ile ölçmek oldukça zordur.

Gerçek faydalar ve itibari faydalar

Bir yatırım projesinden nihai tüketici olarak yararlananların sağlamış oldukları fayda gerçek fayda iken, bu proje ile üretilen mal ya da hizmetin arzı sonucunda ekonominin nisbi fiyat yapısında meydana gelen değişmelerin etkisiyle ortaya çıkan fayda ise itibari fayda olarak ifade edilmektedir.

Gerçek faydalar, bir kamu ya da özel yatırım projesinden nihai tüketici olarak yararlananların sağladıkları faydalardır. Bu faydalar toplum refahına bir ilave olarak düşünülebilir. Parasal faydalar, bir yatırım projesinin diğer ekonomik birimler üzerindeki finansal etkilerini ifade etmektedir.

Sosyal Maliyet

Bir yatırım projesinde kullanılan girdiler, o projede kullanılmıyaydı başka alanlarda kullanılacak ve bazı faydalar ortaya çıkarılacaktı. Toplumsal fayda ve maliyetleri dikkate alan sosyal fayda-maliyet analizinde girdilerin maliyetinin bu açıdan dikkate alınması gerekmektedir. Çünkü girdilerin bu projede kullanılmasıyla, bunların alternatif alanlarda kullanılması ile elde edilebilecek olan faydalardan yoksun kalınmaktadır. Bu kayıp, projeye yüklenecek maliyeti ifade eden fırsat maliyeti olarak nitelendirilmekte ve analizlerde bu açıdan değerlendirilmektedir. Sosyal fayda-maliyet analizinde faydalar, bir projenin ekonomiye katkısını göstermekteyken, maliyet kavramı ise, bir proje dolayısıyla vazgeçilen faaliyetlerin ekonomiye yapabileceği katkıları ifade etmektedir. Sosyal maliyetlerin de sosyal faydalar gibi sınıflandırılması mümkündür(Kaplan, 2014:50-53):

Doğrudan ve dolaylı maliyetler

Bir yatırım projesinin doğrudan maliyetleri, projenin yatırım ve işletme faaliyetleri için ihtiyaç duyulan girdilerinden oluşmaktadır. Projenin gerçekleştirilmesi halinde katlanılan bu maliyet, ilgili girdilerin bu projede kullanılması sebebiyle fedakarlık edilen faydalar, yani fırsat maliyeti olarak nitelendirilmektedir. Projenin dolaylı maliyeti ise, dışsal maliyet olarak ifade edilmektedir. Dışsal maliyet, girişimcilerin üretimde kullanmış oldukları kaynaklara mümkün olan en az ödemeyi yapma çabasıyla neden oldukları, fakat tazmin etmemeyi başardıkları zararlara denir.

Maddi ve maddi olmayan maliyetler

Piyasada fiyata konu olabilen maliyetler para ile ifade edilebilen maliyetler olarak nitelendirilmektedir. Para ile ifade edilemeyen maliyetler ise, bir fiyatı olmamasına rağmen, değerlendirme kapsamı içine alınması gereken, örneğin projelerin çevre üzerinde yarattığı hava, su, toprak kirliliği, çevrenin çirkinleştirilmesi gibi olumsuz etkilerdir. Maddi ve maddi olmayan maliyetlerin ayırımında ölçü, maliyetin parasal değerlerle ölçülüp ölçülememesidir.

Gerçek ve itibari maliyetler

Gerçek maliyet, bir yatırım projesinde kullanılan kaynakların alternatif alanlarda kullanılmaması nedeniyle ortaya çıkan fayda kaybı olup, kısaca alternatif kaynak maliyetini yansıtmaktadır. Yani, bir yatırım projesinin alternatif maliyeti, proje ürünü üretebilmek için tatmininden vazgeçilen ihtiyaçların yol açtığı fayda kaybı olarak ifade edilmektedir. İtibari maliyet ise, hem gerçekleştirilen yatırım projesinin hem de ekonominin kendi dinamiklerinin etkisiyle ortaya çıkan görece fiyat değişmelerinin bir sonucudur. Yani, proje nedeniyle ekonomide nispi fiyat yapısının değişmesi sonucu ortaya çıkan maliyet olarak nitelendirilmektedir. Bir başka ifadeyle, parasal nitelikte olan ve gelir dağılımını etkileyen maliyetlerdir.

Projenin Sosyal Fayda ve Maliyetleri

Projenin Sosyal Faydaları

Gerçekleştirilmek üzere olan bu projenin sağlamış olduğu çeşitli sosyal faydalar mevcuttur. Bunlar;

- Kızılırmak Vadisi Projesi'nin hayata geçirilmesiyle bölge halkının sosyal mekan nitelik ve niceliği arttırılmış olacaktır. İnsanların nitelikli vakit geçirebileceği mekanlar oluşturulacaktır.
- Ortaya çıkan aktivite zenginliği sosyal yaşam için pozitif etki yaratacaktır.
- Ziyaretçilerin, Samsun ili içerisinde farklı konumlarda bulunan destinasyonların çekicilik özelliklerini bir arada, planlı tur programı ile ziyaret etme olanağı bulmasıyla, zaman açısından tasarruf sağlayacaktır.
- Kızılırmak Vadisi'nin bütüncül, planlı ve doğa odaklı düşünülerek üretilen projeler ile turizmin olası etkilerinden olan çevre kirliliği, doğal kaynak tahribatı vb. gibi durumların yaratacağı zararın en aza indirgenmesi sağlanacaktır.
- Tanıtım faaliyetlerinin artması ile öne çıkacak olan Kızılırmak Vadisi'nin bilinirliğinin artması sağlanacaktır.

Projenin Sosyal Maliyetleri

Yatırım maliyetleri: Yatırım aşamasında karşılaşılabilecek; restorasyon, kiralama, harç, vergi, başvuru ücretleri, arazi tahsis maliyetleri, inşaat maliyetleri, üretim giderleri gibi bazı maliyet kalemleri.

İşletme maliyetleri: İşletme kurulduktan sonra karşılaşılabilecek; bakım, onarım, yenileme ve işletme süresince ihtiyaç duyulan tüm girdilerin oluşturduğu maliyetler.

2. Sosyo-kültürel Analiz (katılımcılık, cinsiyet etkisi vb.)

Projenin gerçekleştirilmesi için yapılması gereken birçok analiz vardır.

Bunlardan biri de sosyo-kültürel analizdir. Burada yapılacak olan sosyo-kültürel

analiz toplumun kültür yapısıyla alakalı olan faydaların analizidir. Bu faydalar toplumun kültür anlamında gelişimini de olumlu yönde etkileyen faktörlerdir.

3.Projenin Diğer Sosyal Etkileri (istihdama katkı vb.)

Projenin uygulanmasıyla elde edilen sosyal fayda-maliyet ve sosyo kültürel etkiler dışında da bölgenin etkilendiği birçok durum ortaya çıkmaktadır. Bu etkiler genellikle olumlu olup, olumsuz etkilerin de mevcudiyetinden bahsedilebilir.

Gastronomi festivali, Kızılırmak Deltası'nda mimarlık kültürünün geliştirilmesi, tarım festivali, ekstrem triatlonu, kış festivali ve kuş gözlem maratonu gibi etkinlikler projede kapsamında önerilmiştir. Bu etkinlikler sayesinde yurtiçinden ve yurtdışından birçok sporcu, ziyaretçi gelecektir. Birçok farklı ırktan gelen yabancı turistler sayesinde bölge halkının yabancı dil öğrenme konusunda eğilimi artacaktır. Bu da eğitim ve kültür seviyesi anlamında yükselme sağlamaktadır. Yine aynı şekilde eğitim alanındaki etkilerden bir diğeri ise bölgede ihtiyaç olarak görüldüğü üzere, turistik ürünlere konu olan farklı uzmanlık alanlarını içeren eğitimlerin verilmesi sebebiyle üniversitelerde temel olan turistik hizmetlerle ilişkili programların açılmasına vesile olacaktır. Bu sayede bu uzmanlık alanlarında eğitim alan bilgi sahibi kişi sayısında da artış olacaktır. Yine aynı şekilde üniversite dışında halk eğitim merkezli bazı kurslar da açılmasıyla birçok alanda eğitilmiş insan sayısında artış görülmektedir.

Bir diğer etki ise bölgedeki istihdama sağlanan katkıdır. Proje sayesinde kurulacak olan işletmelerde personel ihtiyacı doğacağı için yeni istihdam alanları da oluşacaktır. Özellikle işsizlik sayısında da düşüş sağlanacaktır. İstihdamla birlikte ekonomik anlamda dolaylı olarak bir çarpan etkisi de yaşanacaktır. Yani istihdam olan birey birçok alanda bu istihdamdan elde ettiği geliri harcama yoluna gidecek ve turizm dışındaki farklı sektörlerde de zincirleme bir ekonomik hareketlilik görülecektir. Örneğin; bu istihdam sayesinde düzenli gelire sahip olan birey; gıda, giyim, kozmetik vs. gibi birçok sektörde kazandığı parayı harcadacağı için genel anlamda bölge ekonomisine ve sonuç olarak da ülke ekonomisine katkı sağlanacaktır. Turist sayısının artmasıyla birlikte otel sayılarında da artış görülecek ve bu sayede rekabette artış görülecektir. Artan rekabet sayesinde konaklama kalitesi de aynı oranda artacak, verilen ek hizmetler de kalitede belirleyici unsurlar olacaktır. Bölge turistik anlamda çekicilik ifade ettiğinden dolayı değeri artacak ve korunması açısından tedbirler alınacaktır. Yok olmaya yüz tutmuş yapılar restorasyon sayesinde yeniden canlılığına kavuşacak, onarım ve bakımları konusunda daha hassas davranılacaktır. Bölgedeki yöresel değerlerin de turistik ürüne çevrilmesiyle birlikte hem ülke dışında söz konusu ürünlerin ününe katkı sağlanacak hem de değerleri artıp, daha fazla sahip çıkmış olacaktır.

Projenin gerçekleştirilmesinin olumlu etkilerinin yanı sıra elbette ki olumsuz etkileri de olacaktır. Örneğin; turistlerin bölgeye daha çok gelmesiyle kültürel

anlamda yozlaşmalar yaşanacak kültürler iç içe geçecektir. Maalesef halkın kendi geleneksel kültüründen uzaklaşma ihtimali de mevcuttur. Aynı zamanda bakir olan bölgelere inşaat vs. yapılarak, gürültü, hava ve çevre kirliliği gibi çevreye zararı olabilecek sonuçlar da ortaya çıkmaktadır. Dolaylı olarak doğal yapının bozulması ihtimali de olası olumsuz etkiler arasında gösterilmektedir. Turizmin en büyük olumsuz etkilerinden olan çevre kirliliğiyle ilgili bir başka konu ise üretim arttıkça atıkların da artması ve bunların çevreye zarar vermesi ihtimalidir. Yine bir diğer başka konu ise bölgedeki halkın turiste bakış açısıyla alakalıdır. Genel olarak bölge halkı ekonomik anlamda getiri sağladığı için turist ziyaretlerine sıcak bakıyor gibi görünse de bir yandan kültürün ve bazı değerlerin zarar gördüğü gibi benzer düşüncelerle endişeye kapılmakta ve toplum olarak bu anlamda memnuniyetsizlikler de ortaya çıkmaktadır.

Sonuç olarak her yatırım projesinde olduğu gibi bu projede de asıl amaç fayda sağlamaktır. Ancak yüzde yüz fayda sağlanması hiçbir yatırımda mümkün değildir. Buradaki fayda ölçütünde asıl önemli olan durum olumsuz etkilerin mümkün olduğunca minimum düzeyde seyretmesi ve projeden sağlanacak faydanın olumsuzluklarının üzerinde olmasıdır. Analizde ele alınan mantık bu şekilde olduğundan dolayı projenin uygulanabilir olması için faydaların, olumsuz etkileri büyük ölçüde gölgede bırakmış olması gerekmektedir. Yapılan analize göre ise görüldüğü üzere söz konusu projeden sağlanacak faydanın olumsuz etkilerden daha yüksek düzeyde olduğu görülmektedir. ve bu sayede projenin uygulanması halinde fayda sağlayacağı öngörülmektedir.

IV. BÖLGESEL ANALİZ

Sosyal Yapı

OKA'nın yayınlamış olduğu verilere göre; TR83 Bölgesi 2019 yılı nüfusu 2.829.953 kişidir; Türkiye nüfusunun %3,40'ını oluşturmaktadır. Yıllık nüfus artış hızı Bölgede %0,03 iken Türkiye ortalaması olan %1,39'un altındadır.

Bölge, Türkiye yüzölçümünün % 4,9'unu oluşturmaktadır. Bölgede nüfus yoğunluğu 75 kişidir; Türkiye ortalaması olan 108 kişinin altındadır. Bölgede ortalama hanehalkı büyüklüğü 3,3 kişidir, Türkiye ortalaması olan 3,4 kişiye çok yakındır.

Bölge, 2018 yılında 128.010 kişi göç alırken, 112.586 kişi göç vermiştir. Net göç hızı %5,48'dir.

Bölgede Amasya Üniversitesi, Hitit Üniversitesi, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi ve Samsun Üniversitesi'nde yükseköğretim gerçekleştirilmektedir.

Bölge nüfusunun yükseköğretim veya fakülte mezunu oranı %13,71 iken, Türkiye ortalaması olan %15,90'ın altındadır.

Bölge nüfusunun (6 yaş ve üzeri) okuryazarlık oranı %96,99 olup Türkiye ortalaması olan %96,97'ye oldukça yakındır. 2018 yılında ortaöğretimde okullaşma oranı Bölgede %89,43 olup, Türkiye ortalaması olan %84,20'nin üzerindedir.

2017 yılında Bölgede toplam 65 sağlık kurumu yer alırken, bu sayı Türkiye için 1.518'dir. Bölgedeki yatak kapasitesi 9.036 olup Türkiye'nin %4'ünü oluşturmaktadır. Yüzbin kişi başına toplam hastane yatak sayısı Bölgede 326 olurken, Türkiye ortalaması olan 279'un üzerindedir. 2017 yılında Bölgede toplam hekim sayısı 4.845 olurken, Türkiye'nin %3,2'sini oluşturmaktadır.

2017 yılında Bölgede bebek ölüm oranı 7,2 iken Türkiye ortalaması olan %9,2'nin altındadır.

İktisadi Yapı

OKA'nın resmi internet sitesinde yayınlamış olduğu veriler ışığında; 2018 yılı İl Bazında GSYİH istatistiklerine göre TR83 Bölgesi rakamı yaklaşık 81 milyar TL'dir. Türkiye'nin %2,18'ünü oluşturmaktadır. 2018 yılı İl Bazında GSYİH istatistiklerine göre TR83 Bölgesi kişi başı GSYİH 6.142 \$'dır (Türkiye ortalaması 9.693 \$).

2018 yılı İl Bazında GSYİH istatistiklerine göre TR83 Bölgesi GSYİH'sının sektörlere dağılımına bakıldığında; Hizmetler %62,23'ü; Sanayi %22,24'ü; Tarım ise %15,53'ünü oluşturmaktadır.

2018 yılı İl Bazında GSYİH istatistiklerine göre TR83 Bölgesi Tarım Sektörü, Türkiye'nin %5,21'ini oluşturarak bu bölgedeki tarım sektörünün ön plana çıktığını göstermektedir. Hizmetler sektöründe bu oran %2,24; sanayi sektöründe ise %1,47'dir.

2018 yılı TR83 Bölgesi işsizlik oranı %6,4'tür, Türkiye ortalaması olan %11'e göre oldukça olumludur. Bölge, bu oranla 26 bölge arasında işsizlik oranının en az olduğu 6. Bölgedir.

Bölgenin iş gücüne katılma oranı %55,2 olup, Türkiye ortalaması olan %53,2'nin üzerindedir. Bölge, Türkiye'de 7.sırada yer almaktadır. Bölgenin istihdam oranı %51,7 olup, Türkiye ortalaması olan %47,4'ün üzerindedir. Bölge, Türkiye'de 4.sırada yer almaktadır.

TR83 Bölgesi'nde istihdam edilen kişilerin yüzde 41,9'u tarım, yüzde 17,4'ü sanayi, yüzde 40,7'si ise hizmet sektöründedir. Türkiye'deki istihdamın yalnızca %17,4'ünün tarım sektöründe olduğu bilgisi sonucunda TR83 Bölgesinde tarım sektörünün ön plana çıktığı görülmektedir.

2019 yılı TR83 Bölgesi ihracat rakamı 2,4 milyar \$ olup Türkiye ihracatının %1,4'ünü oluşturmaktadır. Kişi başı ihracat Bölgede 847,5 \$ olup Türkiye ortalaması olan 2.062,8 \$'ın altındadır.

2019 yılı TR83 Bölgesi ithalat rakamı 2,4 milyar \$ olup Türkiye ithalatının %1,2'sini oluşturmaktadır. Kişi başı ithalat Bölgede 860 \$ olup Türkiye ortalaması olan 2.437,7 \$'ın altındadır.

2019 yılında TR83 Bölgesinde ihracatın ithalatı karşılama oranı %98,54'tür.

TOBB İstatistiklerine göre 2019 yılında Bölgede açılan işletme sayısı 1.560 olurken kapanan ve tasfiye olan şirket sayısı 876'dır. Türkiye'de açılan işletme sayısı 109.722 olurken kapanan ve tasfiye olan şirket sayısı 46.945'tir. Bölgede açılan işletme sayısı ülkenin %1,4'ünü oluştururken aynı karşılaştırmada kapanan ve tasfiye olan işletme sayısında oran %1,9'dür.

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı İstatistiklerine göre 2018 yılında Bölgede 162 teşvik belgesi düzenlenmiş olup 1,3 milyar TL'lik sabit yatırım gerçekleştirilmiş ve bu yatırımlarda 5.332 kişi istihdam edilmiştir. Bu rakamlar sırasıyla Türkiye toplamının %2,74; %0,80 ve %2,09'una denk gelmektedir.

2018 yılında Bölgede kişi başına düşen bitkisel üretim değeri 3.041 TL olup Türkiye ortalaması olan 1.941 TL'nin üstündedir.

2019 yılında TR83 Bölgesi'nde 44.319 adet konut satılmış olup, bu rakam Türkiye rakamının %3,3'ünü oluşturmaktadır.

2017 yılında Bölgede kişi başına toplam elektrik tüketimi 2.100 Kwh olarak gerçekleşirken Türkiye ortalaması olan 3.082 KWh'in altındadır. Bölgede kişi başına sanayi elektrik tüketimi 886 KWh olurken, Türkiye ortalaması olan 1.441 KWh'in altındadır.

2018 yılında Bölgede 15.628 uçuş sayısı gerçekleşirken, ülkedeki tüm uçuşların %1'ini; Bölgedeki 1.915.993 yolcu sayısı, Türkiye'deki tüm yolcu sayısının %0,9'unu oluşturmaktadır.

2018 yılında gerçekleşen uçuşlarda taşınan yük miktarı Bölgede 16.203 ton olurken, Türkiye'deki uçuşlarla taşınan yük miktarının %0,4'ünü oluşturmaktadır.

TR83 Bölgesi'nde; 18 adet OSB, 3 adet Teknopark, 3 adet havaalanı, 3 adet liman, 1 adet serbest bölge ve 1 adet lojistik merkezi yer almaktadır.

Turizm

2018 yılında Bölgede Belediye Belgeli konaklama tesislerinde 555.057 kişi yer almış olup, Türkiye rakamının %2,6'sını; geceleme sayısı ise 991.629 olup Türkiye rakamının %2,1'ini oluşturmaktadır.

2018 yılında Bölgede Turizm İşletme Belgeli konaklama tesislerinde 585.202

kişi yer almış olup, Türkiye rakamının %1,1'ini; geceleme sayısı ise 873.265 olup Türkiye rakamının %0,6'sını oluşturmaktadır.

İLLER	Tesis Geliş Sayısı			Geceleme			Ortalama Kalış Süresi			Doluluk Oranı(%)		
	Yabancı	Yerli	Toplam	Yabancı	Yerli	Toplam	Yabancı	Yerli	Toplam	Yabancı	Yerli	Toplam
Amasya	6.042	123.128	129.170	8.410	177.576	185.986	1,39	1,44	1,44	1,88	39,78	41,66
Çorum	2.067	50.890	52.957	3.737	86.745	90.482	1,81	1,70	1,71	1,07	24,91	25,98
Samsun	26.691	315.457	342.148	49.163	442.656	491.819	1,84	1,40	1,44	3,43	30,93	34,36
Tokat	628	60.299	60.927	2.034	102.944	104.978	3,24	1,71	1,72	0,59	29,80	30,39
Türkiye Toplam	25.042.076	25.302.742	50.344.818	95.109.378	49.305.889	144.415.267	3,80	1,95	2,87	37,16	19,27	56,43

Tablo 42. TR83 Bölgesi Genel Turizm İstatistikleri
Kaynak: TÜİK

Yukarıdaki bölgesel turizm istatistiklerine göre, TR83 Bölgesinde yer alan iller arasında “Tesis Geliş” ve “Geceleme” sayılarının en çok olduğu ilin Samsun olması dikkat çekicidir.

Bölgenin turizm altyapısında önemli eksiklikler bulunmaktadır. Bölge turizm altyapısında dikkat çeken en önemli eksiklikler; konaklama tesislerinin nicelik ve nitelikleri, dinlenme ve eğlence merkezlerinin yetersizliği, kültürel varlıkların korunması, nitelikli personel, turizm destinasyonlarının belirlenmemiş olması ve tanıtım konusundadır. Kızılırmak Vadisi Projesi bu eksiklikleri giderme yolunda önemli bir adım olacaktır. Kızılırmak Vadisi Projesi kapsadığı çok sayıda ve farklı türde/nitelikte yeni tesis yapıları ile Samsun ilinin ve TR83 Bölgesinin turizm sektörüne büyük katkıda bulunacaktır.

Turistlerin Bölgedeki geceleme sürelerini artıracak turizm çeşitliliğinin yaratılması büyük önem taşımaktadır. Kızılırmak Vadisi Projesi kültür, gastronomi, deniz/kıyı, doğa ve macera turizmi gibi bir çok farklı turizm türüne birden katkı sağlayacak ve bölgedeki turizm çeşitliliğini arttıracaktır.

TR83 Bölgesinin Avantajları

TR83 Bölgesi'nin jeolojik ve tektonik yapısı, bir yandan bölgede turizm açısından değerlendirebilecek çok sayıda sıcak su kaplıcaları, göller; mağaralar gibi doğal oluşumlara imkân verirken, bu coğrafyanın uygun koşulları aynı zamanda Prehistorik çağlardan bu yana bölgenin sürekli olarak insan toplulukları tarafından iskân edilmesine ve dolayısıyla geride pek çok antik ve tarihi / kültürel iz bırakmalarına neden olmuştur.

Bu özellikleri içinde barındıran TR83 Bölgesi'nde tarih, kültür, doğa, mağara, deniz, kış, yayla, termal ve eko-turizm çeşitleri bulunmaktadır. Bölgede kara, hava, deniz ve demiryolu ulaşımının kullanılabilmesi, yine bölgede turizmle ilgili eğitim kurumlarının bulunması bölgenin turizmi için olumlu yönlerdir.

TR83 Bölgesinin Sektörel Gelişme Eksenleri ve Turizm ile Kalkınma Hedefleri

Bölgenin sektörel gelişme eksenleri tespit edilirken; yerel dinamiklere ve içsel potansiyele dayalı gelişmenin sağlanmasına özen gösterilmiş ve Bölge'de rekabet gücünün artırılması, istihdamın artırılması, sosyal kalkınmanın sağlanması ve bölgesel gelişmenin sağlanması gibi temel gelişme stratejileri dikkate alınmıştır (TR83 Bölgesi Uygun Yatırım Alanları Araştırması, 2014).

Bu kapsamda, tarımsal yapının etkinleştirilmesi, sanayi ve hizmetler sektöründe yüksek katma değerli üretim yapısına geçişin sağlanması amacıyla, TR83 Bölgesi genelinde aşağıda belirtilen sektörler ön plana çıkmıştır.

- I. Tarım
- II. Turizm
- III. İmalat Sanayi
- IV. Lojistik
- V. Yenilenebilir Enerji

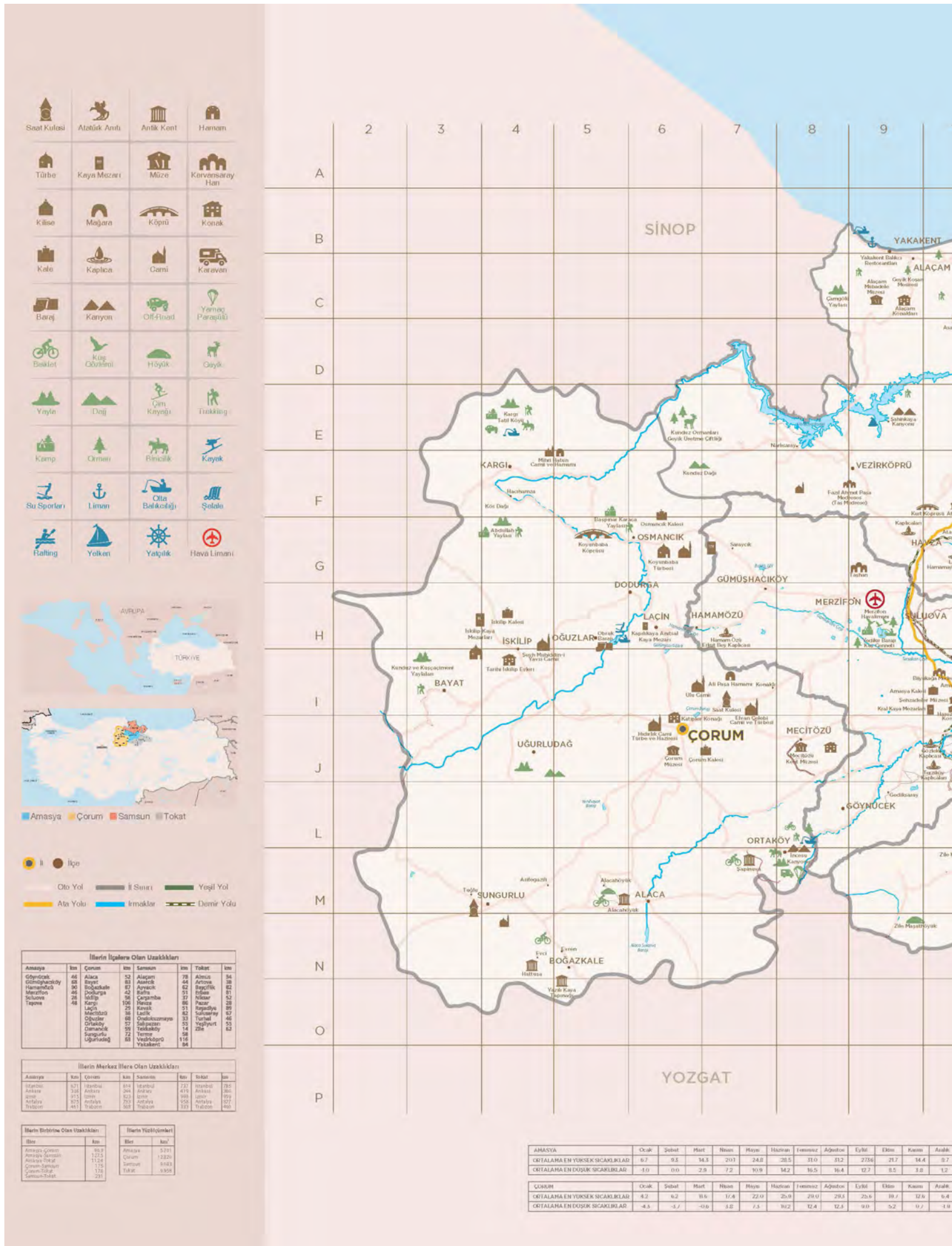
Yukarıda görüldüğü üzere "Turizm Sektörü" bölge için belirlenen sektörel gelişme eksenlerinden biridir. Kızılırmak Vadisi Projesi turizm sektörüne hitap eden bir proje olduğundan "Turizm Gelişme Eksenini" ile doğrudan ilgilidir.

TR83 Bölgesi Uygun Yatırım Alanları Araştırmasına göre turizm sektörüne yönelik önerilen yatırım konuları şöyledir:

- Oteller ve benzeri konaklama yerleri (5 yıldızlı ve butik otel)
- Tatil ve diğer kısa süreli konaklama yerleri (Apart otel, bungalov)
- Lokantalar ve seyyar yemek hizmeti faaliyetleri (yöresel yemek hizmetleri)

Belirlenen bu yatırım alanları Kızılırmak Vadisi Projesi kapsamında yer alan çok sayıda proje önerisinin (yapı kategorisinde üretilen) ilgili olduğu yerlerdir.

Sonuç olarak TR83 Bölgesinin turizm ile kalkınma hedefleri doğrultusunda Kızılırmak Vadisi Projesi'nin öncelikli öneme sahip olduğu görülmektedir.

10 11 12 13 14 15 16 17 18 19

AMASYA

- I10 Kral Kaya Mezarları
- I10 Amasya Kalesi
- I10 Yalı Boyu Evleri
- I10 Hazretler Konağı
- J10 Ferhat Su Kanalı
- G9 Taşhan
- J10 Burmalı Minare Camii
- J10 Sultan II. Beyazıt Külliyesi
- I10 Bimarhane
- I10 Şehzadeler Müzesi
- I10 Seraylızu Kışla Binası
- I10 Minyatür Amasya Müzesi
- I10 Büyükağa Medresesi
- I10 Kumsacak Hamamı
- I10 Köprüler
- H12 Borabay Gölü
- J10 Çakallar Tepesi
- J10 Terziköy Kaplıcaları
- H7 Hamamözü Erhat Bey Kaplıcası
- J10 Gözlek Kaplıcası
- H9 Yedi Kuşlar Kuş Cenneti

ÇORUM

- J6 Çorum Müzesi
- N4 Boğazkale Hatırası
- O5 Yazılıkaya Kaya Tapınağı
- M5 Alacahöyük
- I4 Tarihi İskele Evleri
- J6 Hıdırlık Camii-Türbe ve Hazresi
- M8 İncesu Kanyonu
- J5 Saat Kulesi
- G5 Koyunbaba Köprüsü
- J8 Mevlânâ Kent Müzesi
- J6 Katipler Konağı
- G4 Abdullah Yayılası
- E4 Kargı Tatil Köyü
- G5 Osmanlı Başpınar Karaca Yayılası
- H5 Oğuzlar Obruk Barajı

SAMSUN

- E13 Sahil Gezi Yolu ve Sevgi Gölü
- E13 Bandırma Vapurü
- E12 Atatürk Heykeli
- E12 Bulvar AVM
- E12 Amazon Köyü
- E12 Amisos Tepesi
- D12 Atakum Sahili
- F12 Çakalli Han
- F15 Göçeli Anıç Camii
- F9 Vezirköprü
- E13 Bandırma Pijalı ve Sukay
- E13 Engelliler Parkı
- C11 Kızılmak Deltaı Kuş Cenneti
- F14 Kabacaviz Şelalesi
- G14 Suat Uğurlu Baraj Gölü
- E6 Kunduz Ormanları
- H10 Ladik Hamamayağı Kaplıcası
- E9 Şahinkaya Kanyonu

TOKAT

- L13 Hıdırlık Köprüsü
- M13 Garipler Camii
- M13 Gök Medrese
- M13 Taşhan
- M13 Sulusokak
- M13 Arastalı Bedesten-Tokat Müzesi
- N13 Latifoğlu Konağı
- M13 Mevlâbiâne
- M10 Zile Kalesi
- M10 Zile Sokakları
- N9 Zile Maşatlıyık
- J16 Niksar Kalesi
- J15 Niksar Yağlıbasan Medresesi
- J15 Niksar Leyleklî Köprü
- M16 Almus Hubyar Tekkesi
- M12 Pazar Mahperi Hatun Kervansarayı
- M12 Balıca Mağarası
- J16 Niksar Çarşı Yayılası
- J14 Dilimkaya Kanyonu
- L15 Almus Barajı
- L17 Zinav Gölü
- L17 Resadiye Selâmen Yayılası
- O11 Sulusaray Kaplıcası
- M12 Kaz Gölü

SAMSUN	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
ORTALAMA EN YÜKSEK SICAKLIKLAR	10.0	11.0	12.1	15.5	19.0	23.7	26.5	27.0	25.9	20.2	16.7	13.1
ORTALAMA EN DÜŞÜK SICAKLIKLAR	-4.1	-3.6	-4.8	-7.9	-12.0	-16.2	-19.2	-19.6	-16.5	-12.9	-9.1	-6.4

TOKAT	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
ORTALAMA EN YÜKSEK SICAKLIKLAR	6.0	6.0	11.0	15.0	22.3	27.7	29.0	29.4	26.3	20.6	13.5	8.0
ORTALAMA EN DÜŞÜK SICAKLIKLAR	-1.8	-0.9	2.3	6.6	11.0	13.0	15.5	16.5	12.1	10.2	3.4	-0.4

V. DUYARLILIK ANALİZİ

Duyarlilik analizi çözümün, değişkenlerdeki veya girdi değerlerindeki değişikliklere karşı nasıl etkilendiğini gösterilmesidir.

İşletme gelirleri, işletme giderleri olmak üzere iki kritik değişkenin belirleyici olduğu görölmektedir. Bu nedenle, 2 farklı senaryoda duyarlılık analizi yapılmıştır.

1. Senaryo: İşletme Giderleri projede öngörülenden % 10 daha yüksek olacaktır.

2. Senaryo: İşletme Gelirleri projede öngörülenden % 10 daha düşük olacaktır.

Senaryoların sonuçları proje değerleriyle kıyaslamalı olarak aşağıda tablo halinde özetlenmiştir.

Tablo 43. Duyarlilik Analizi

	Proje	Gider (+ %10)	Gelir (- %10)
Net Bugünkü Değer	2.524.202.394,07	2.520.551.398,78	2.267.849.412,15
Fayda / Maliyet Oranı	1.02	1,018	1,017

VI. RİSK ANALİZİ

Kızılırmak Vadisi Projesi beraberinde bazı riskleri de getirmektedir. Projenin uygulaması ve başarısı bu risklerin bilinmesi ve bunlara karşı önlem alınmasına bağlıdır. Riskler genelde ekonomik, yönetsel, mali, finansal, yasal, çevresel ve benzeri faktörlere bağlıdır.

Projenin yapım aşamasında ortaya çıkabilecek risklerin başlıcaları şunlardır:

- I. Kızılırmak Vadisi A.Ş.'nin kurulamaması,
- II. Kurulacak Kızılırmak Vadisi A.Ş. ile proje alanındaki statü sahibi alanlarda görevli kamu kurumları arasında anlaşmazlıklar yaşanması,
- III. Kızılırmak Vadisi Projesi'nin çok sayıda projeyi barındıran üst ölçek bir plan olması sebebiyle uzun soluklu olması ve proje süresinin yeterli olmaması,
- IV. Kızılırmak Vadisi Projesi kapsamında açıklanan yapısal proje önerilerinin uygulanmasında kullanılan inşaat malzemelerinin özellik arz etmesi sebebiyle inşaat maliyetlerinin yükselmesi,
- V. Ekonomide oluşabilecek ani değişimler,
- VI. Proje uygulama aşamasında paydaşların projeye yeterli ilgiyi göstermemesi,
- VII. Kamuoyunun projeye beklenen ilgiyi göstermemesi proje riskleri arasında görölmektedir.

- VIII. Projenin sürdürülebilirliğinin sağlanamaması,
- IX. Proje bitiminde ihale yöntemiyle kiraya verilecek ticari birimlerin istekli bulunamaması sebebiyle binaların atıl vaziyette kalması,
- X. Kızılırmak Vadisi Yönetim Modelinin başarılı olmaması ve beklenen ticari gelirin elde edilememesi ön görülen riskler arasındadır.

Ön görülen riskler arasında Kızılırmak Vadisi A.Ş.'nin kurulamaması en önemli risk olarak görülmektedir. Tüm alanın doğru ve etkin bir şekilde yönetilmesi bu şirketin kurulmasına bağlıdır.

VII. SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK

1. MALİ BOYUT

Fizibilite Raporu kapsamında Kızılırmak Vadisi üst ölçekli bir planlama çalışması ile bir bütün olarak ele alınmış ve tüm alana yaygın olacak şekilde farklı kategorilerde proje önerilerinde bulunulmuştur. Bu öneriler PROJELER başlığı altında ayrıntılı olarak açıklanmıştır. Her bir öneri ayrı bir proje konusudur ve bu çalışma sonrasında ayrı ayrı ele alınarak, alt ölçek ayrıntılı çalışmalar yapılarak hayata geçirilmeleri önerilmektedir.

Önerilerin hayata geçirilmesi için üretilen yatırımcı alternatifleri ve yatırım yöntemleri MALİYET ARAŞTIRMASI başlığı altında verilmiştir. Özkaynak ve yap – işlet – devret yapım yöntemleri ile öneriler eşleştirilmiştir.

2. KURUMSAL BOYUT

Üst ölçekli planlama çalışmalarını ve bu bağlamda üretilen proje önerilerini içeren Kızılırmak Vadisi Turizm Fizibilitesi'ne yönelik çalışmalar; Samsun Büyükşehir Belediyesi kontrolünde ve EYLEM PLANI başlığı altında önerilen kurumsal iş birlikleri ile yürütülecektir.

3. POLİTİK BOYUT

Kızılırmak Vadisi Projesi, Samsun ilinde farklı turizm türlerinin de yapılabileceğine, Vadi'nin turizm açısından değerlendirilmesine ve bölgeye yeni yatırımlar yapılmasına örnek teşkil edecektir.

Planlama çalışmalarına çevre koruma bilinci ile daha bütüncül bakılmasına katkı sağlanacaktır. Turizmin doğal ve kültürel değerler üzerinde yaratacağı olası yıpratıcı etkiler, bu kapsamlı planlama çalışması ve önerilen kurumlar arası iş birlikleri sayesinde en aza indirilecektir.

KAYNAKÇA

- Akalın, Güneri, Kamu Ekonomisi, Ankara, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları No:554, 2. Baskı, 1982.
- Akib, (2016). Yeni Teşvik Sistemi & Yatırımlarda Devlet Yardımı. www.akib.org.tr/files/downloads/Ekler/Yeni_Tesvik_Sistemi.pdf. (erişim tarihi: 16.05.2016).
- Aktob, (2017). Turizm İstihdam İstatistikleri. <http://www.aktob.org.tr/pdf/aktob.turizm.verileri.pdf>. (erişim tarihi: 21 Şubat 2017).
- Andaç, F. (2006). Turizm Hukuku. 3. Baskı, Ankara: Detay Yayıncılık.
- Atatürk Üniversitesi. (2014). Anadolu'nun Zirvesinde Türk Arkeolojisinin 40 Yılı. Erzurum: Atatürk Üniversitesi.
- Ayan, A. K. (2007). Kızılırmak Deltasında Doğal Kaynak Kullanımı. Samsun.
- Aydoğuş, İ.; Soybalı, H. H.; Baytok, A. (2006). Yunanistan ile Türkiye'de Uygulanan Turizm Yatırım Teşviklerinin Karşılaştırılması. AKÜ İİBF Dergisi. (8) 1, 1-22.
- Bafra Belediyesi. (2015). Bafra İkiztepe - Nerik (Vezirköprü) Kültür Yolu. Samsun: Bafra Belediyesi.
- Bahar, O. (2006). Küreselleşme Sürecinde Türkiye'de Turizm Sektörüne Sağlanan Teşvikler. Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 8 (4), 34-53, İzmir.
- Barış, S. Y., Sağlam, Ö., Erciyas, K., Yavuz, N., & Özsemir, C. A. (tarih yok). Önemli Bir Doğa Mirası: Kızılırmak Deltası Kuşlar. Samsun: Doğa ve Yaban Hayatı Koruma Derneği.
- Barış, S., Sağlam, Ö., Erciyas, K., Yavuz, N., & Özsemir, C. A. (tarih yok). Önemli Bir Doğa Mirası: Kızılırmak Deltası Kuşlar. Samsun: Doğa ve Yaban Hayatı Koruma Derneği.
- Coşkun, N. (2010). Türkiye'de Turizm Politikaları ve Turizm Sektörü Üzerindeki Etkileri. T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, Yayınlanmış Uzmanlık Tezi, Ankara.
- Devlet Planlama Teşkilatı. (2006). Yeşilirmak Havza Gelişim Projesi Bölgesel Gelişme Ana Planı. Ankara: Devlet Planlama Teşkilatı.
- Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü. (2018). Vezirsuyu Tabiat Parkı Gelişme Planı. Samsun: Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü.
- Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü. (2019). Şahinkaya Kanyonu Tabiat Parkı Gelişme Plan Raporu. Ankara: Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü.
- Doğmuş, O. E. (2010). Antalya Örneğinde Ulusal Turizm Politikalarının Sorgulanması. Dokuz Eylül Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Şehir ve Bölge Planlama Bölümü Şehir ve Bölge Planlama Anabilim Dalı. Yayınlanmış Doktora Tezi. İzmir.
- Dolsar Mühendislik Ltd. Şti. (2006). Yeşilirmak Havza Gelişim Projesi Bölgesel Gelişme Ana Planı. Ankara: Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı.
- Erdem, E.; Şanlıoğlu, Ö.; İlgün, M. F. (2009). Türkiye'de Hükümetlerin Makro Ekonomik Performansı (1950-2007). Detay Yayıncılık. Ankara.
- Erdoğan, E.; Ataklı, R. (2012). Investment Incentives and FDI in Turkey: The Incentives Package After the 2008 Global Crisis. (8th International Strategic Management Conference, 2012), Procedia - Social and Behavioral Sciences, 58, 1183 – 1192.

- E-Unwto. International Tourist Arrivals and International Tourism Receipt. <http://www.e-unwto.org/doi/pdf/10.18111/9789284416899>. (erişim tarihi: 20 Mayıs 2019).
- Ertürk, Mümin. (2009). İşletmelerde Yönetim ve Organizasyon, Genişletilmiş ve Gözden Geçirilmiş 4. Baskı, Beta Yayınları, İstanbul.
- İncekara, A. (1995). Türkiye’de Teşvik Sistemi. İstanbul Ticaret Odası Yayınları, 10, 9 – 38.
- Koçak, C. (2017). Şahinkaya Kanyonu Macera ve Doğa Turizmine Yönelik Ön Fizibilite Raporu. Samsun: Samsun Büyükşehir Belediyesi.
- Koçel, Tamer. (2007). İşletme Yöneticiliği, 11. Baskı, Arıkan Basım, İstanbul.
- Koder. Bölgesel Teşvik Uygulamaları, Bölgelere Göre Yatırımlarının Teşviklerden Yararlanma Durumları. <http://www.koder.org.tr/PDF/uyePDFler/tr-yeni-tesvik-mevzuati-kapsaminda-turizmsektoru.pdf>. (erişim tarihi: 21 Şubat 2017).
- Kosgeb. Genel Destek Programı Kapsamında Sağlanan Destekler. <http://www.kosgeb.gov.tr/site/tr/genel/detay/1230/genel-destek-programi>. (erişim tarihi: 6 Şubat 2020).
- Ktbyatırımışletmeler. Türkiye’de Turizm Sektörüne Sağlanan Teşvik ve Destekler. <http://www.ktbyatirimisletmeler.gov.tr/Eklenti/4788,turkiyede-turizm-sektorune-saglanantesvik-ve-destekler.pdf?0>. (erişim tarihi: 6 Şubat 2020).
- Kultur. 2023 Turizm Stratejisinde Eylem Planı 2007-2013. <https://www.kultur.gov.tr/Eklenti/906,ttstratejisi2023pdf.pdf?0>. (erişim tarihi: 6 Şubat 2020).
- Meteoroloji 10. Bölge Müdürlüğü. (2019, Ekim). Meteoroloji 10. Bölge Müdürlüğü Şebekeler. Meteoroloji 10. Bölge Müdürlüğü Şebekeler: <https://www.mgm.gov.tr/kurumsal/istasyonlarimiz.aspx?il=Samsun> adresinden alındı
- Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı. (2012). TR83 Bölgesel Gelişme Planı Broşürü. Samsun, Samsun, Türkiye: Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı.
- Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı. (2012). TR83 Bölgesi Mevcut Durum Analizi. Samsun: Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı.
- Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı. (2014). Samsun Yatırım Rehberi. Samsun: Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı.
- Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı. (2018). Samsun İli Altyapı ve Ulaştırma Eylem Planı. Samsun: Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı.
- Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı. (2018). Samsun İli Çevre ve Şehircilik Eylem Planı. Samsun: Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı.
- Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı. (2018). Samsun İli Gençlik Hizmetleri ve Spor Eylem Planı. Samsun: Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı.
- Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı. (2018). Samsun İli Kültür ve Turizm Eylem Planı. Samsun: Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı.
- Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı. (2018). Samsun İli Orman ve Su İşleri Eylem Planı. Samsun: Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı.

- Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı. (2018). Samsun İli Sektörel Eylem Planları. Samsun: Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı.
- Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı. (2018). Samsun İli Tarım ve Kırsal Kalkınma Eylem Planı. Samsun: Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı.
- Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı Samsun Yatırım Destek Ofisi. (2018). Bafra ilçesi Tarım Sektörü Raporu. Samsun: Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı.
- Özgen Erdem, N., & Ürün, Ş. (2016). UNESCO Doğal Miras Alanı Statü ve Ölçütlerinin Değerlendirilmesi.
- Önen, O. M. (2000). Türkiye'nin Turizm Sektöründeki Gelişmeler, Dünya Turizmindeki Yeri ve Türkiye Kalkınma Bankası'nın Rolü, Türkiye Kalkınma Bankası, Ankara.
- Özcan, E. Ö. (2016). Türkiye'de Uygulanan Son Dönem Turizm Teşvik Politikaları Üzerine Bir Değerlendirme. Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimle Enstitüsü. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Kayseri
- Panizzon, Debra and Boulton, Andrew. (2000), "Biodiversity in Australia: What, Where and for How Long?", Australian Science Teachers Journal, 46(4), 17-26.
- Resmigazete. Turizm Teşvik Kanunu. Karar Sayısı: 2634, Sayı: 17635, 16 Mart 1982. <http://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/17635.pdf>. (erişim tarihi: 6 Şubat 2020).
- Samsun İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü. (2015). Bafra İkiztepe - Nerik (Vezirköprü) Kültür Yolu. Samsun: Bafra Belediyesi.
- Samsun İl Özel İdaresi. (2012). Taşınmaz Kültür Envanteri. Samsun: Samsun İmar ve Kentsel İyileştirme Müdürlüğü.
- T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığı. (2007). Türkiye Turizm Stratejisi 2023 ve Eylem Planı 2007-2013. Ankara: T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığı.
- TC Orman ve Su İşleri Bakanlığı. (2013). Samsun Doğa Turizmi Master Planı 2013 - 2023. Samsun: Orman ve Su İşleri Bakanlığı Doğa Koruma ve Milli Parklar 11. Bölge Müdürlüğü.
- Toker, B. (2007). "Türkiye'de Turizm Sektörü Teşviklerinin Değerlendirilmesi", Yönetim ve Ekonomi, Cilt 14, Sayı 2, Celal Bayar Üniversitesi, İİBF, Manisa.
- Turizm Acil Eylem Planı. (2016). <http://testsite.kultur.gov.tr/TR,154801/2016-turizm-acileylem-planı-aciklandi.html>. (erişim tarihi: 6 Şubat 2020).
- Tuik. Turizm İstatistikleri. <http://www.tuik.gov.tr>. (erişim tarihi: 6 Şubat 2020). Türkiye Motosiklet Federasyonu. (2019). Motokros 2019 Kural Kitabı. İstanbul: Türkiye Motosiklet Federasyonu.
- Ulutürk, Z. G. (1998). "Türkiye'de Turizm Teşvikleri", 21. Yüzyılın Eşiğinde Türkiye Turizm Sempozyumu Bildiri Kitabı, Başkent Üniversitesi, Ankara.
- Undp. (2006). Incentive Systems: Incentives, Motivation and Development Performance. <http://www.undp.org/content/dam/aplaws/publication/en/publications/capacity-development/incentive-systems-incentives-motivation-and-development-performance-/Incentive-Systems-cp8.pdf?download>. (erişim tarihi: 21 Şubat 2017).
- Usta, Öcal (1992). Turizm, Altın Kitaplar, İstanbul,

- WWF-Türkiye (Doğal Hayatı Koruma Vakfı). (2019). Türkiye Üreyen Kuş Atlası. İstanbul: WWF-Türkiye (Doğal Hayatı Koruma Vakfı).
- Yavan, N. (2011). Teşviklerin Sektörel ve Bölgesel Analizi, Türkiye Örneği. Maliye Hesap Uzmanları Vakfı Yayınları, No: 27, Ankara.
- Yayar, R.; Demir, Y. (2012). Bölgesel Kalkınma ve Yatırım Teşvikleri: Tokat İlinde Bir Uygulama. Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Sayı: 39, 119-146, Kayseri.

KATKIDA BULUNANLAR

Başta Samsun Büyükşehir Belediyesi çalışanları olmak üzere aşağıda yer alan tüm katkıda bulunan kişilere teşekkürlerimizi sunarız.

Haydar Aksu
Zorbey Aktuyun
Ramazan Avcı
Yakup Sancar Barış
Burak Başaran
Esra Ece Bayat
Zafer Benli
Kerem Boyla
Furkan Budak
Özleyiş Çakır
Muhittin Çataloğlu
Ekrem Çavuş
Oğuz Cem Çelik
Bülent Çınar
Cem Cemal Çobanoğlu
Kiraz Erciyas Yavuz
Sezai Göksu
Gökşin Ilıcalı
Mehmet Ali Kahraman
Mustafa Müslüm Kalaycı

Serkan Kalkan
Öztürk Kayıkçı
Nizamettin Kazancı
Bünyamin Kıvrak
Cengiz Koçak
Sedat Kurt
Reiner Maria Czichon
İsmail Mutlu
Sinan Omacan
Musa Orhan
Arif Özden
Serdar Sağlam
Mehmet Akif Topçuoğlu
Erhan Toprakkıran
Süreyya Ural
Ali Uzun
Ülgen Yavuz
İhsan Yey
Mehmet Ali Yılmaz
Gül Yüzüncüyl

DERİNLEMESİNE GÖRÜŞMELER

ID	Adı Soyadı	Görüşen	Titir	Görüşme	Kurum	Tarih	Neden Görüşüldü?
1	Özleyiş Çakır	OY		Telefonla	Emek Marin	19 Ekim	Elektrikli bot
2	Erhan Toprakkıran	OY		Yüz yüze	Ice Place	29 Ekim	Kunduz Buz Pisti
3	Oğuz Cem Çelik	OY	Prof. Dr.	Telefonla	İTÜ Mimarlık Fakültesi	19 Ekim	Kayada Otel
4	Esra Ece Bayat	OY	Dr. Öğretim Üyesi	Telefonla	İTÜ İnşaat Fakültesi	20 Ekim	Kayada Otel
5	Gül Yüzüncüyl	OY		Telefonla	SBB	23 Ekim	Kayada Otel
6	Ramazan Avcı	OY	Mimar	Telefonla	SCRA	18 Eylül	Kayada Otel
7	Metin Bağ	CC		Telefonla	SBB	11 Kasım	Karayolları
8	Ülgen Yavuz	CC		Telefonla	Yavuztur	11 Kasım	Turlar
9	Kerem Boyla	OY		Yüz yüze		14 Kasım	Kuşlar - Delta
10	Sezai Göksu	OY		Telefonla		8 Kasım	Kuşlar - Delta
11	Kiraz Erciyas Yavuz	CC	Doç. Dr.	Telefonla	OMÜ Ornitoloji Bölümü	9 Kasım	Kuşlar - Delta
12	Furkan Budak	OY		Yüz yüze	Extreme Works	31 Ekim	Zipline
13	Zafer Benli	CC	Su Sporları Eğitmeni	Telefonla	Batı Park Su Sporları Merkezi	8 Kasım	Kano
14	Serkan Kalkan	CC	İşletmeci	Telefonla	Adventure Park	8 Kasım	Turizm Potansiyeli
15	Sedat Kurt	CC	Doktor	Telefonla	Samsun Yamaç Paraşütü Spor Kulübü	14 Kasım	Yamaç Paraşütü
16	Mehmet Ali Yılmaz	CC		Telefonla	Uşak Üniversitesi	19 Kasım	Nerik Antik Kenti
17	Yakup Sancar Barış	CC	Prof. Dr.	Telefonla	OMÜ Tıp Fakültesi	15 Kasım	Kuşlar - Delta
18	Ekrem Çavuş	CC	Mali Müşavir	Telefonla	Samsun Yamaç Paraşütü Spor Kulübü	14 Kasım	Yamaç Paraşütü
19	Gökşin Ilıcalı	OY	Otel yatırımcısı / Girişimci	Yüz yüze	Argos Yapı	31 Ekim	Kayada Otel
20	Bülent Çınar	OY	Doç. Dr.	Telefonla	MSGSÜ Güzel Sanatlar Fakültesi	21 Kasım	Heykel
21	Cem Cemal Çobanoğlu	OY		Telefonla	Abra Design Studio	8 Kasım	Hediyelik eşya tasarımları
22	Arif Özden	OY		Telefonla	Arif Özden Mimarlık	31 Ekim	Hediyelik eşya tasarımları
23	İhsan Yey	OY		Telefonla	İhsan Yey Taxidermy	27 Ekim	Kuş Tanıtım Merkezi
24	Sinan Omacan	OY		Telefonla	Atölye Mimarlık	25 Ekim	Oymaağaç ZM
25	Süreyya Ural	OY		Telefonla	Ural Mühendislik	19 Ekim	Kayada Otel
26	Zorbey Aktuyun	OY		Telefonla		23 Ekim	Tırmanma rotaları
27	Nizamettin Kazancı	OY	Prof. Dr.	Telefonla	Emekli	10 Eylül	Bölge jeolojisi

ARKİTERA MİMARLIK MERKEZİ A.Ş.

KOORDİNATÖR:

ÖMER YILMAZ (MİMAR, TURİZM UZMANI)

PROJE YÜRÜTÜCÜSÜ:

CANSU ÇEKİLİ DERİNGÖL (PEYZAJ MİMARİ, KENTSEL TASARIMCI)

ÇALIŞMA EKİBİ:

SAMİ ATA TURAK (ORMAN MÜHENDİSİ, PEYZAJ PLANCISI, EKOLOG)

SAADET İLAYDA BÜYÜKGAGA (MİMAR, İNŞAAT MÜHENDİSİ)

FIRAT SEĞMEN (GRAFİK TASARIMCI)

BURCU GÖNCÜOĞLU GÖKNİL (İLETİŞİM, PAZARLAMA)

